

Cewad Îbrahîm Mella

Dewleta Kurdî, Xebat ji bo Mayînê

Çapa Yekem – 2025

Berxwedana Min Ji Bo:

- Derxistina dagirkeran ji Kurdistanê — hêzên ku Kurdistan dagir kirine (Tirkiye, Sûriye, Iraq, Îran û Yekitiya Sovyetê ya berê).
- Şikandina sînorên wan dagirkeran, ku bi awayekê sunî li gor Peymana Lozanê ya kolonyalist di 24ê Tirmehê 1923an de hate çekirin. Piştî sed sal, ev peyman di 24ê Tirmehê 2023an de bi dawî bû. Ev sînor li ser piştî azadiya gelê kurd û serxwebûna Kurdistanê hate avakirin, di demeke bêbal-darî ya dirokî de û bêyî razibûna xwediye wê yên rastin — gelê kurd.
- Vegotina Kurdistanê weke welatekî yekgirtî û azad, ku em dikarin li ser axa pîroz dewleta xwe ya kurdî ava bikin. Berxwedana ji bo dewleteke kurd, berxwedana ji bo mayîna kurd e, wekî ku berxwedana ji bo jiyaneke xweş, stabîl û serkeftî ye ji bo gelê kurd û gelên din ên derdore jî.
- Zindîkirina Şan û Mîras û şaristaniya kurdan careke din.
- Beşdarbûna emrê şaristaniya mirovan, wekî ku me di serdeman Mîtanî, Hurî, Sûmerî, Med û dewletên din ên kurdî de kiribû.
- Her çiqas dijmin nefretê jê bikin jî, dewleta kurd ê were — bêyî gumanekê.

Nivîskar
Cewad Îbrahîm Mella

am-studio.co.uk

Jawad Îbrahîm Mella

Dewleta Kurdî, Xebat ji bo Mayînê

Çapa Yekem – 2025

The Kurdish State, a Struggle for Survival

By: Jawad Ibrahim Mella

This book is translated from the original version in Arabic,
and available in Kurdish, Persian, Turkish, and English.

Copyright © 2025 by Jawad Ibrahim Mella

Jawad Mella: Face Book, Messenger and X

e-mail: editor3@myyahoo.com

Mobile: 0044 (0)7768 266 005

Barclays Bank

Bank Account: 70649104

Sort Code: 20 35 90

SWIFTBIC BUKBGB22

IBAN GB61 BUKB 2035 9070649104

Cover Design: Alan Miran

Technology Adviser: Hiwa Ahmad

Proofreading: Nesrin Hassan Yousef (Ja Shera)

ISBN: 978-0-9957193-1-6

Naverok

Pêşkêşkirin	1
Pêşgotin	2
Dîroka Kurdistan ji serdema kevnare heta îro	5
Pirsgirêka Kurdistanê Ji Aliyê	
Hemû Partiyên Têkildar ve	20
Dijwarên Derve ji bo Avakirina Dewleteke Kurdî:	22
1. Dagirkirina Ku Gelê Kurd Tê de ye	22
2. Şerên Xapandî li Dijî Gelê Kurd	25
3. Dezên Navneteweyî Li Dijî Kurdistan	35
Biryarên Konferansa Tehranê (1943)	35
Hêsa şeşemîn a Kurdistan û hevalên wan, bi ew pîlanên pîs, hîs kirin.	72
Dijwariyên navxweyî ji bo damezrandina dewleteke Kurdî	
1. Rêberiyên partîzanî yên Kurdistan	93
2. Zabitên casûs	194
3. Şerê psîkolojîk yê ku zabitên casûs dikin	216
4. Referandûm Beşek Ji Şerê Psîkolojîk Bû	220
Mijara serxwebûna Kurdistanê	231
Mekanîzmayên ji bo damezrandina	
Komara Kurdistanê ya Mezin	246
1. Plana alternatîf ji bo serxwebûna Kurdistanê	248
2. Avakirina stratejiya rizgariya neteweyî	257
3. Peymana Neteweyî ya Kurdî	263
4. Dewleta Kurdî ya li derveyî welat	265
5. Cengîz Xanê Kurd	269
Xebat û helwestên min ên neteweyî ji bo serxwebûna Kurdistanê:	276
1. Avakirina "Komeleya Serxwebûna Kurdistanê"	276
2. Hevdîtinê min bi Apo Osman Sebrî, tevlêbûna min	

li Partiya Demokrat a Kurdistanê, û girtina min	283
3. Hevdîtina min bi Profesor Cemal Nebez û tevlêbûna min li Partiya KAJYK	288
4. Beşdarbûna min li Konferansa Xwendevanên Kurdistanê û hevdîtina min bi General Barzanî	290
5. Hewldanên kuştina min di artêşa Sûriyê de	295
6. Tevlêbûna min li peşmergeyên Başûrê Kurdistanê û hewldanên kuştina min	297
7. Xebat û helwestên min ên neteweyî di jîhanê de	302
• Rêxistinên pêwîst ji bo xebata xwe damezrand	304
• Dosyeya 8,000 Kurdên Barzanî, ku hatin revandin	308
• Şerê min ji bo Ala Kurdistanê, li ber sefareta Emrika li Londonê	320
• Konferansa Helebce-Marzabotto li Îtalya	337
• Nameya dîrokî ji Sir John Major	338
• Nameya dîrokî ya Profesor Cemal Nebez	349
• Hevdîtina min bi rêberê Lîbyayê Muemer Qeddafî	353
• Festîvala Bihara, Dostaniyê û Aştiyê Beşdarbûm	361
• Ala Kurdistanê li ser Televîzyona El Cezîre rakirm	363
• Semînarek li ser bajarê Kerkûkê Beşdarbûm	380
• Min êrîşa terorîst a li ser World Trade Centerê red kir	383
• Min li Sefareta Qeterê bi Siyasetmedarên Ereban re Civiya	387
• Di nav heftê de 5 semîner li 3 welatan pêk anîm	390
• Civîna Min bi Lord Nazir Ahmed re	394
• Civîna Min bi Nûnerê NY'yê li Brîtanê re	397
• Şerê min ji bo sloganê "Serxwebûna Kurdistanê" di protestoyeke Londonê de	404
• Civîna min bi Sir Tony Blair	

serokê Hikumeta Brîtanyayê	413
• Şanseler Charlie Trelogan: "Welatê We Hate Dizîn"	414
• Konferansa Rojavaya Kurdistanê ya li Kongresa Emriki beşdarbûm	417
• Konferansa: "Şaristaniyeke Cîhanî an Şerê Şaristaniyan?"	418
• Konferansa Navneteweyî ya Yekem a li ser qirkirinê	428
• Civina, ku 50 sal ji peymana UN re hatî bîra xistin	434
• Konferansa Opozisyona Kurd û Sûriyê	438
• Civîna min bi Lord Jeffrey Archer re	441
• Semînera maseyê-grover ya li ser Rojhilata Navîn	442
• Konferansa Şêwirmendiya Neteweyî ya Hêzên Kurdî li Parlamentoya Fransayê	454
• Civîna Min bi Dr. Îsmâîl Beşîkçî re	463
• Ji bo rawestandina qirkirina Êzîdiyan li xwepêşandaneke Beşdarî bûm	472
• Lîsteyeke hin tawanên nijadperestî û wehşî	489
• Têbînî li ser têkoşîna min û pirtûka min	494
• Encam û banga min ji bo mayînê	506

Li gel helwestên min yên ku li jor hatine behs kirin, hîn sedên din jî hene ku min di nivîsarê de bi awayekî detayî nivîsîne, lê di naverokê de nehatine behs kirin. Her weha, bi deh hezaran helwestên neteweperwer ên min hene ku min di pirtûka xwe ya bi navê "Jiyannameya Min û Xebata Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de tomar kiriye. Ev pirtûk zêdetir ji 5,000 rûpelên mezin in û di heft cildan de hatine weşandin.

Pêşkêş

Ez pirtûka xwe ya bi navê "Dewleta Kurdî, Xebat ji bo Mayînê" Pêşkêş dikim bo:

Hemû şehîdên ku bi milyonan canê xwe feda kirine ji bo neteweya herî mezin a cîhanê, şêst milyon kes, ku hê jî bêtir dewleteke serbixwe mane: neteweya kurd.

Her weha vê pirtûka xwe pêşkêş dikim her kesê ku xebata wî ji bo damezrandina dewleteke kurdî ye.

Her çend gelê kurd yek ji gelên herî kevnar û xweşik yê cîhanê be jî, hebûn û mayîna wan li rûyê erdê di xetera mezin de ne ger dewleteke serbixwe nebin.

Cewad Îbrahîm Mella

London, 24-07-2025

Pêşkêşkirin

Yek ji sedemên herî girîng ên weşandina vê pirtûka min, "Dewleta Kurdî, Xebat ji bo Mayînê", ev e ku li darxistina zilm û trajediyên ku gelê kurd lê têne kirin, wekî paqijkirina nijadî, qirkirina gel, êrîş bi bombeyên kîmyewî, fosforî, napalm û çekên din yên ku ji aliyê navneteweyê ve qedexa kirine, were rawestandî.

Ya herî xirab jî, hêzên mezin yên cîhanê li ser van tawantan, ku wekî tawanên li dijman mirovahiyê tîr polê kirin, hişk bêdeng mane. Ev bêdengî bi xwe pejirandineke aşkere ya berpirsariya wan a dizîkî bi dewletên dagîrker ên Kurdistanê ye, ku bi bêdawamî van tawanên li ser rêzê didin çekûyên kurd yên bêguneh, di nav wan de jin û zarok... jiyana veşartî an jî bi çekên kîmyewî bombebaran dikin, ji bo ku qedera wan ji mirinê xirabtir e! Ji ber ku ew mirineke hêdî û bi êş bû, ji mirina şeş milyon cihûyan di odeyên gazê yên Naziyan de xirabtir bû.

Ya herî xirab jî, hêzên mezin xwe bi tawanbar nedît, ji ber ku ew ji polîtîkaya xwe her tiştê ku bûbû puc kiribûn, ji Peymana Sykes-Picot, Peymana Lozan, Konferansa Tehranê û heya îro.

Bi rastî, pêwîstiya wê heye ku mirov raweste û li dehşeta van zilmên ku bêtîr pejirandina dizî, heke ne fermana rasterast ji xwediyên rastîn yên paytextên dewletên faşîst ên mezin, ku bi awayekî gişdarî çekên kîmyewî frotine dewletên dagîrker ên Kurdistanê, bi zanîna ku ew çekên

kuştinê ji bo vemirandina her hereketeke azadiya gelê kurd in, nehatibûn kirin, bifikire.

Bi vî awayî, hêzên mezin xwe danî nîşan ku kelk û feydeya wan ji firotina çekan, bûye û niha jî, ji mirov û mafên mirovan girîngtir e, bi awayekî delîlane qirkirina gel û paqijkirina nijadî ya ku gelê kurd pê re rû bi rû dimîne, ji bîr dikin.

Hêzên mezin her weha sozên ku piştî Şerê Cîhanî yê Duyem ji xwe re daibûn ku qet qirkirina Naziyan dê neyê dubare kirin, jî ji bîr kirine. Lê, her gava mijara serxwebûna Kurdistanê û xelaskirina gelê kurd ji qirkirina ku heya îro didome, tê derxistin, ew bi awayekî dijwar û bi xêrnexweziyeke terxan li dijê wê derdikevin. Mînak:

1. Sala 1963'an, Mongolya daxwaznamek da ku mijara kurdan li Neteweyên Yekbûyî were nîqaş kirin, lê Yekîtiya Sovyetê Mongolya mecbur kir ku daxwaza xwe vekişîne.
2. Sala 2017'an, piraniya gelê kurd li Başûrê Kurdistanê bi referandûmeke gelî li gorî rê û rêzikên Neteweyên Yekbûyî deng da serxwebûna Kurdistanê. Lê, dewletên dagîrker ên Kurdistanê (Sûrî, Tirkiye, Îran û Îraq), bi pejirandina hêzên mezin, gelê kurd bi erd û hewa (hemû firgeh û derbendên sînorê hatin girtin, heta ku derbariya nexweşan jî hate qedexekirin) dorpêç kirin da ku pêvajoya referandûmê bêkêr bikin. Piştê, artêşa Îraqê bi tankên Amerîkî û piştgiriya lojîstîk a Îran û Tirkiyê bajarê Kerkûk dagir kir.

Ji ber vê yekê, hêzên mezin ên cîhanê pêwendîdarên xwe bi rêxistinên terorîst yên wekî Taliban, El-Qaide û Daîş ava kirine û desthilata Efxanistan, Sûriye û welatên din ên cîhanê radestê van rêxistinan kirine. Ev kirina wan tişteki ecêb an nû nîne, belku temamkirina xebata wan a terorîst a parçekirina Kurdistanê û danîna perçeyên wê bin destê hêzên derdorê yên terorîst bûn, ku bi taybetî ji bo terorîzkirina gelê kurd hatine çêkirin û di vê 100 saliya borî de ev polîtîka dom kirine. Lê gelê kurd bi wan ne wekî wan tevgeriya, ji ber ku gelê kurd xwe dispêre kevneşopî û şaristaniya xwe ya mirovane ya bilind, ku ew ji êrişkirin û dagirkirina welatên kesên din re dide ber. Lê ez bawer im ku heke gelê kurd ji vê kevneşopî û şaristaniya xwe ya mirovane ya bilind vekişiya, bêguman hêzên mezin ên cîhanê dê piştgirî bidin wî ku wî wekî Taliban, El-Qaide û Daîş, xwe bide birêvebirina welatê xwe yê bav û kalan Kurdistanê.

Di dawiyê de, ez li hêvîya hişyariya wijdana mirovahiyê ya cîhanî li hember meseleya serxwebûna Kurdistanê me û hêvîdar im ku hêzên mezin gavên pratîkî bidin da ku zilma xiyaneta ku ji destpêka sedsala borî ve li gelê kurd kirine rast bikin, û bernameyeke demkî ya avakirina dewleteke kurdî diyar bikin, û welatên ku Kurdistan dagir kirine vegerin mezinahiya xwe ya normal, wekî ku Yekîtiya Sovyetê bi serxwebûna dehên gelan vegeriya mezinahiya xwe ya normal.

Cewad Îbrahîm Mella

London, 24-07-2025

Dîroka Kurdan ji Serdema Kevnare heya Îro

Mîratya Dîrokî ya Gelê Kurd û Kurdistanê

Ji destpêka dîrokê ve, gelê Kurd li Kurdistanê jiyaye. Lê hêzên herêmî û navneteweyî hewl dane ku dîroka Kurdan jê bibe an jî biguherînin, bi awayekî derewîn dawê dîkin ku şaristaniyên Kurdistanê yên wan in.

Piraniya tomarên dîrokî yên li ser Kurdan ji aliyê dijminên wan ve hatine nivîsandin, bi armanca xapandin û guherandina rastiyan, çand û dîrokê. Ji ber vê yekê, divê em pirtûkên dîrokî yên ku dijminên Kurd û Kurdistanê nivîsandiye red bikin û li şûna wan, li ser lêkolînên

arkeolojîk, bi taybetî yê ku bi metodên zanistî yê nûjen têne piştgirî kirin, bicivin.

Kurdistan: Bêşavka Şaristaniya Mirovahiyê
Lêkolînên kevnaresî yên arkeolojîk nîşan didin ku Kurdistan bêşavka şaristaniya mirovahiyê ye. Dîroknasê amerîkî Stephen Mansfield, di pirtûka xwe ya bi navê "The Miracle of the Kurds" de, behsa vedîtina cesedekê di şikefta Şanîdarê de dike. Cesed li ser çînan de kulîlk hatine raxistin, û her çîn rengê cuda ye. Gorê kevirî 56,000 sal berê ye.

Arkeologê amerîkî Profesora Robert John Braidwood dibêje ku guherîna ji nêçîrvanîyê berbi çandiniyê li bakurê Kurdistanê di qadê 6000–10,000 B.Z. de qewimîye. Ew zêde dike ku gelê Kurd yekem kesên ku çandini û pîşesazî pêş xistine ne, ji şikeftan derketine û li malên bi amûrên malê yê pêşketî jiyane. Çandini û çêkirina genim, garis û ceh 12,000 sal berê li Kurdistanê hebûne.

Li ser pîşesaziyê, Prof. Braidwood peyirand ku bajarê Çayönü yê bakurê Kurdistanê dikare weke kevintirîn bajarê pîşesaziyê yê cîhanê were dîtin, ku tê de mis hatiye derxistin (û heta îro jî tê derxistin). Herwiha, tomarên bazirganiyê û tabletên ku li Kurdistanê hatine dîtin, delîlên bazirganiya kevnaresî in.

Rojhilatnasê îngilîz Profesora Edward Granville Browne dibêje ke tiştên arkeolojîk yên li Susa (Şûş) ya Îlamê (rojhilatê Kurdistanê) hatine dîtin, nêzîkî 20,000 sal in. Ew pêşniyar dike ku eger lêkolîn li Susa berdewam bike, bêguman tiştên herî kevntir jî dê bên dîtin. Ji vê yekê şik nema ye ku Kurdistan bêşavka yekem û duyem şaristaniya mirovahiyê bû — berî û piştî Tofana Nûh (pêxember) (li serê be).

Herçend dîroknas û metnên dînî li ser cihê ku keştiya Nûh lê daniye cudabûyî ne — hin dibêjin Çiyayê Ararat (Ağrı), hin jî Çiyayê Cûdî — herdu çiya li Kurdistanê ne.

Bajarên Kurdan yên Kevnar (5000–20,000 B.Z.)

Hin ji kevintirîn bajarên Kurdan, ku di navbera 5000 û 20,000 B.Z. de hatine avakirin, ev in:

1. Hewlêr (Erbil) – Başûrê Kurdistanê
2. Susa (Sose) – Rojhilatê Kurdistanê
3. Amed (Diyarbakır) – Bakurê Kurdistanê
4. Harran – Bakurê Kurdistanê
5. Mosul (Mûsil) – Başûrê Kurdistanê
6. Wan (Van) – Bakurê Kurdistanê
7. Hemedan – Rojhilatê Kurdistanê
8. Kerkûk (Kirkuk) – Başûrê Kurdistanê
9. Urfa (Riha) – Bakurê Kurdistanê
10. Serê Kaniyê (Ras al-Ain) – Rojavayê Kurdistanê

Koka Hindû-Ewropî ya ji Kurdan

Di dawîya Serdema Neolîtîk (9000–4500 B.Z.) de, gelek gel ji stepên Deryaya Reş û Qezwînê (Kurdistan) berbi Ewropayê koç kirin û bi gelên xwecih re tevli bûn. Ew gihîştin piraniya Ewropayê, bi taybetî Brîtanyayê. Delîlên DNA nîşan didin ku avakerên Stonehenge koka xwe ji Kurdan digirin.

Rapora BBC Arabic dibêje:

"Lêkolînek nû nîşan dide ku bav û kalên kesên ku Stonehenge ava kirine, ji Anatolyayê (bakurê Kurdistanê) berbi rojavayê Deryaya Navîn koç kirine û paşê gihîştin Brîtanyayê. Gelên neolîtîk ji Anatolyayê (Tirkiya îro) berbi Îberyayê (Spanya û Portûgal) koç kirin, û paşê berbi bakur ve çûn, di qadî 4000 B.Z. de gihîştin Brîtanyayê."

BBC vê lêkolînê di kovara zanistî ya Nature Ecology & Evolution de weşandiye. Lînkê raporê:

<https://www.bbc.com/arabic/art-and-culture-47956700>

Tê zanîn ku di wê demê de, gelên Zagrosê — bav û kalên neteweya Kurd — tenê li vê herêmê dijîn. Di wê demê de Yûnan, Faris, Erebi, Ermen û Tirk li vê herêmê tune bûn.

Ji ber vê yekê, Kurdistan bêşavka zimanên Hindû-Ewropî ye, anga zimanên Hindû-Ewropî ji zimanê Kurdî çêbûne — ne berevajî, wekî tê bawer kirin.

Hebûna Kurdan di Împeratoriye Kevnar de
Dîroknasên Kurd Dr. Mehdi Kakai û General Mihemed Emîn Zekî dibêjin:

Faris di nîvê sedsala 9em a B.Z. de ghiştin Îranê îro.
Ermen di sedsala 8em a B.Z. de ghiştin Qefqasyayê.
Gelê Kurd di nav herêma de dîrokek kevn û asayî heye.
Kurd dewlet û împêratoriya xwe ava kirine û şaristaniya
temam çêkirine, di nav de olên Kurdî wek: Êzîdî, Zerdeştî, Manîhî, Kakayî, Êresanî. Ev ol hê jî ayînên
xwe bi zimanê Kurdî pêk tînin.

Şaristaniya Kurdî — wek Hurî, Mîtannî, Gutî, Kassî, Sûmerî, Ûrartû, Subartû, Lulubî û Med — di pêşbaziya de ne bi mezinên dîrokê re.

Împêratoriya Medan: Mezintirîn Împêratoriya Kurdî
Împêratoriya Medî xalekî girîng bû di navbera azadiya
Kurdan û bindestbûnê de. Paytexta wê Hemedan, yek ji
bajarên herî girîng ên dîroka cîhanê bû. Hemedan, ku niha
li rojhilatê Kurdistanê ye (ji aliyê Îranê ve hatiye dagirkirin),
hê jî sembola şanaziya Kurdan e.

Pirtûka "Media" ya dîroknas I.M. Diakonoff, çavkaniya
dîrokî ya pêşîn a li ser Împêratoriya Medan e, ku delîlên
arkeolojîk û dîrokî yên li ser gelên ku yekîtiya Medan ava
kirine — bav û kalên Kurdan — pêşkêş dike.

Pirtûka dîroknasê Kurd Prof. Celal Reşîd Ehmed, bi navê
"Derketina Kurdan di Dîrokê de", çavkanîkeke sereke ya
dîroka Kurdan e.

Împêratoriya Medan bajarên paytextên herêmî yên wek:
Amed (Diyarbakır) li Bakurê Kurdistanê.
Amêdî (Amediya) li Başûrê Kurdistanê.
Amûdê (Amuda) li Rojavayê Kurdistanê.

Hemû van bajaran di zimanê Kurdî de tê wateya "Bajarê Medan".

Di Serdema Împeratoriya Kurdî ya Medî de, Kurd hemî hêmanên Rojhilata Navîn serdest bûn—ne bi zorê, lê bi mirovahî û şaristaniyê, ku ew berî her kesî belav kir. Ev bû sedema tirsê ku Împeratoriya Medî ya Kurdî dikare hertim li ser Rojhilata Navîn hukim bibe... Ji ber vê yekê, hevpeymaniyek ji aliyê bedkarên Babil û Faris ve hate damezrandin da ku Împeratoriya Medî ya Kurdî ji holê rakin, û ew di sala 550 B.Z. de serkeftin, dema ku împeratorî ket bin destê hevpeymaniya Faris-Babilî.

Ev hevpeymanî di her serdemê de, dema ku Kurd hewl didin ku şan û şaristaniya xwe ji nû ve bidin dest, dubare bûye—armanc jî şikandina gelê Kurd û rûxandina azadiya wan bû. Gava ew nikaribûn Kurdan kontrol bikin, ji hêla hevpeymanan û hêzên cîhanê yê din re alîkariya xwestin, ku di dawiyê de hukmê Kurdî hilweşand—û carinan bedkarên xwe jî—ji ber ku ew hêz wan wek heval nikaribûn, tenê wek aletên xwe dibînin. Hukmê Kurdî piştî êrîşên artêşên biyanî, wek ên Îskenderê Mezin, Yûnanî, Romayî, Selçûqî, Mongol, Ereb, Tirk, mîrekiyên Ewropayî û yê din, têk çû.

Şkestina Împeratoriya Medî, windabûna azadî û serxwebûna gelê Kurd bû. Herçend mîrên Kurd di dîrokê de xweserîya navxweyî bidestxistin, lê şkestina

Împeratoriya Medî nîşanekê xuya ye, ji ber ku hukmê mîrên Kurd li ser herêmen xwe pir kurt bû di nav rabûn û ketinên dewletên Kurdî de. Ya herî dirêj Dewleta Eyûbiyan bû, ku nêzîkî 81 sal dom kir, herçend malbata Eyûbiyan heta dawîya sedsala 19em li gelek parêzgehan hukm kirin, ya dawî jî Mîrektiya Hesankêfê li Bakurê Kurdistanê bû.

Kurd li ser welatê xwe Kurdistanê bi awayekî hevpar hukm kirin. Lê împeratoriya Faris, Tirk û Ereb ên ku piştî wan li ser Kurdistanê hukm kirin, siyaseta Erebkirinê, Tirkkirinê û Fariskirinê pêk anîn. Berevajî vê, dema dewletên Kurdî li ser Faris, Tirk û Ereb hukm kirin, qet siyasetek "Kurdkirinê" pêk neanîn, ji ber ku Kurd vê yekê wek nijadperestiyê neşaristani dibînin.

Berxwedana Kurdî li Dijî Dagirkeran

Piştî şkestina Împeratoriya Medî, Faris û Babilî komkujî kirin, gelek Kurd ji ber vê yekê revîyan û çûn bal xizmên xwe—Belûç, Sindhî, Emazîx û Twareg.

Lê tu lêkolîn li ser vê serdemê nehatine kirin, ji ber ku Kurdistan xwe jî ket bin destê dagirkeran, û ew belgeyên ku şanê şaristaniya Kurdî diyar dikin, hilweşandin.

Hêzên nijadperest ên Ereb, Faris û Tirk, bi awayekî dorhêl di peywira tinekirina hebûna Kurdan de cih girtin:

Piştî 550 B.Z., keşîşên Zerdeştî yê Faris, serdestiya ser keşîşên Kurd kirin heta ku Îslam hat (750 P.Z.). Bi qasî 1200 sal, Faris xebitand ku olê bêşan bikin.

Îslam jî bi siyasetekî kolonyalîzmê, çînek ji keşîşên Kurd çêkir ku wek ajanên olî yê Ereb, Tirk û Faris xebitîn.

Her kesê Kurd ê ku polîtîkayeke serbixwe ya Kurdî li dû ket, hate şer û kuştin: Îbn Teymîye, Ebû Muslim Xoresanî, Şêx Ebdusselam Barzanî, Şêx Seîd Pîran, Şêx Mehmûdê Hafid, Şêx Meşûq Xeznewî û gelekên din.

Di destpêka sedsala 20em de, dema ku sosyalîzm belav bû, nijadperestên Ereb, Tirk û Faris zû sosyalîzm pejirandin û pêşengên Kurd ên sosyalîst bin destê wan dan. Herçend hewlên serbixwe yê Kurdî jî hebûn:

Abdullah Öcalan ji Partiya Karkerên Tirkîyeyê veqetiya û Partiya Karkerên Kurdistanê (PKK) damezrand.

Kerîm Ehmed ji Partiya Komûnîst a Iraqê veqetiya û Partiya Komûnîst a Kurdistanê ava kir.

Lê belaşbûna tecrûbeya sosyalîzm bi şkestina Yekîtiya Sovyetê (1991) bû sedema ku nijadperestên Ereb, Tirk û Faris zûtir demokrasiyê belav bikin, da ku gelê Kurd ji ramanên neteweperweriya serbixwe dûr bixin.

Bi rastî, mafê xwebirêyê, mafên mirovan û demokrasî, hemî şîaretên çêkirî ne ku tenê xapînojin. Dewletên demokratîk dikarin li heman demê dewletên kolonyalîst jî bin—dîrok tijî mînak e:

Senatoya Romayê û Yewnana Kevin, herçend demokratîk bûn, lê ew ên herî mezin ên kolonyalîst bûn.

Demokrasiyên Brîtanya, Fransayê û Amerîkayê jî bi awayekî kolonyalîst in.

Ji ber vê yekê, ez bawer im ku heke Sûrî, Iraq, Îran û Tîrkiye bibe dewletên demokratîk jî, gelê Kurd qet mafê xwebirêyê wergir nabe.

Ereb, Tirk û Faris bi şîaretên dînî, mirovahî û demokratîk Kurd xapandin, lê bi rastî ew ên herî zêde dîktator in. Gelê Kurd divê vê lîstika paşû paşû fêm bike, ji vê dafikê rizgar bibe û dewleta xwe ya serbixwe ava bike.

Pîştî dabeşkirina Kurdistanê di navbera Îrana Sefewî û Osmaniyan (1514) û dabeşkirina duyem piştî Şerê Cîhanî yê Yekem (1918), gelê Kurd berxwedanek domdar li dijî dagirkeriyê kir. Ji ber vê berxwedanê, gelek zilm û trajedî dîtin:

Brîtanya (di dema hukmê li Iraq û Başûrê Kurdistanê de), Şêx Mehmûdê Hafid (Şahê Başûrê Kurdistanê, 1919–

1924) sirgûnê Hindistanê kir. Di sala 1920an de bi çekên kîmyewî êrîşî Kurdistanê kirin.

Fransa (di dema hukmê li Sûriyê û Rojavayê Kurdistanê de), Osman Sabrî sirgûnê Madagaskarê kir (1936). Sûriyê Celadet Bedirxan kuşt (1951) û 380 zarokên Kurd yê li qada şanoyê ya Amûdê bi zindî şewitandin (1960).

Di salên 1927-1928an de, Tirkîyeyê herêma Dersimê bi çekên kîmyewî bombebaran kir.

Tirkiye 1.5 milyon Kurd ji welatê xwe derxist (1915–1939); nîvê wan ji serma û birçîtinê mirin. Ew serokên Kurd kuştin: Şêx Ebdusselam Barzanî (1914), Şêx Seîd Pîran (1925), Seyîd Riza (1939). Abdullah Öcalan jî ji 1999ê ve girtî ye.

Îran serokê Kurd Simko Şikak, birayên wî û diya wî kuşt (1930). Qazî Mihemed (Serokê Komara Kurdistanê) darizandin (1946). Mustafa Barzanî û 500 Peşmerge revîyan Sovyetê (1947–1958). Dr. Abdulrehman Qasimlo li Viyanayê (1989) û Dr. Sadiq Şerefkendî li Berlînê (1993) hatine kuştin.

Iraq 5,000 Kurd ên Feylî revandin û kuştin (1980), 8,000 Barzanî kuştin (1983). 5,000 Kurd li Helebceyê bi sîlûmê kuştin (1988). Di operasyonên Enfalê de 182,000 Kurd li çolên Başûrê Iraqê bin axê kirin (1988).

Stalîn Komara Kurdistanê ya Sor hilweşand (1930), Kurd li seranserê Yekîtiya Sovyetê belav kir. Kurdên mayî di şerên Azerbaycan û Ermenîstanê de (1990–1992, 2020) êş çêkirin.

Herçendî ku hêzên Amerîkayê di bin perdeya demokrasiya derewîn de ji gelê Kurd li Başûr û Rojavayê Kurdistanê parastine jî, gelê Kurd hê jî di bin dagirkirina welatê xwe Kurdistanê de bi awayekî giran dijîn. Ew bi awayên cihêreng ên wekî kîmyewî û fosforî tên qirkirin û ji warên xwe derbasî herêmên din ên Kurdî dibin, wekî mînak:

Êzidiyên Şengalê di 2014an de
Kobanî di 2015an de
Kerkûk di 2017an de
Efrîn di 2018an de
Serêkaniyê û Girê Spî di 2019an de

Heya îro, Sûrî, Tîrkiye, Iraq û Îran bi awayekî nîjadkujî li gelê Kurd dikin, serok û rêberên Kurdan di zîndanên sazûmanên ewlekariyê de an jî bi awayên dirûvkişî dikujin.

Herçendî ku hêzên dagîrker ên Kurdistanê hemû kampanyayên nîjadkujiyê bicihanîne jî, wan nikarîne agirê şoreşên Kurdan temirînin.

Hêzên dagîrker paşê ji aliyê hêzên mezin ên cîhanê yên wek Peymana Saadabad, Peymana Baghdad û CENTO re

alîkariya xwest da ku şoreşên Kurdan bikin xwarê. Lê ev peyman jî bi ser neketin.

Piştî têkçûna van peymanên leşkerî, hêzên Rojava bargiraniya YKSS (Sovyetê) kir ku bikeve Rojhilatê Kurdistanê û Komara Kurdistanê li Mehabadê ava bike. Armanc ew bû ku baweriya gelê Kurd bistîne, lê di heman demê de bi vê komarê re îdeolojiya Sovyetê belav bike û Kurdan teşwîq bike ku di bin perdeya "demokrasî" û "pevrekirina aşîti" de bi welatên dagîrker re bibin yek (wek ku di qezaya Konferansa Tehranê ya 1943an de hatibû plan kirin).

Li aliyekî din, kolonyalîzma Ewropayê belavbûna Îslamê di nav gelên orîjînal ên Rojhilata Navîn de bi kar anî û zimanê erebî, zimanê Quranê, serdest kir. Di nav 1,400 salan de, piraniya gelên orîjînal hatin erebîze kirin. Kolonyalîstan paşê rejîmên kukî li Rojhilata Navîn danîn - hikûmdarên ku ne ji gelên orîjînal ên welat bûn - da ku çavkaniyên welatan talan bikin û tenê perçeyek bi hevkarên xwe yê herêmî bidin.

Di destpêka sedsala borî de, kolonyalîzm bi awayekî sunî dewletên ereban afirandin da ku li gorî mifa xwe bixebitin, gelên orîjînal jî ji siyaset, aborî û çandê dûr xist. Ji ber vê yekê, rejîmên hukimdar li Rojhilata Navîn kukên kolonyalîstan in û pêwendiya wan bi gelên orîjînal re tune.

Kolonyalîzma Ewropayê her weha neteweperweriya pan-Ereb, Tirk, Faris û Pakistanî belav kir da ku nasnameyên orîjînal jê bibin û bi zorê bîn tevlihevkirina dewletên çêkirî yên wek Îranê Reza Şah, Tirkîyeya Mustafa Kemal û Pakistanê Mihemed Elî Cinnah.

Pakistan gelê yekgirtî nîne; sînorên wê yên sunî li ser piştî Belûç, Sindhî, Peştun û Sîkh hatine çêkirin.

Sînorên Îranê yên Farisî li ser piştî Belûç, Azerî, Kurd û Ereb hatine zor kirin.

Sînorên faşîsta Tirk li ser piştî Kurd, Laz, Ermenî, Yewnan û Ereb hatine ava kirin.

Li Şam (Sûrî, Urdun, Libnan, Filistîn), gelên orîjînal Aramî, Kurd û Cihû bûn. Neteweperwerên ereb Cihû û Aramî wek milletên olî (fileh an cihû) biçûk kirin, herçendî ew di dîrokê de milletên cihê bûn. Încîl bi zimanê Aramî hatî nivîsandin, ku nîşan dide ku ev ziman berî Filetî hebû. Îsa xwe jî Îsraîlî bû (wek di Quranê de hatiye gotin), ku tê wê wateyê ku Cihûtî ne tenê ol, lê miletek e.

Erebaxwêzên îro yên Şamê bêguman neviyên Aramî, Kurd an Cihû yên erebîze bûne. Tiştî heman li gel Qibtî yên Misirê jî qewimî - ew Misiriyên rastîn in, ne tenê komek olî. Tevahiya gelê Misirê di eslê xwe de Qibtî bûn; erebîzekirin wan kir "Ereb." Her çend Serokê berê Mihemed Mursî û Serokê niha Abdulfetah Sîsî jî dibe ku

bav û kalên Qibtî yên ku di 1,400 salên borî de hatin erebîze kirin, hebûn.

Gelê Amazîx (Berber) yên Afrîkaya Bakur jî bi heman rengî hatin binçavkirin û li ser deh welatan parçe kirin. Gelê Kurd jî hatin binçavkirin, û welatê wan Kurdistan li pênc dewletan (Sûrî, Tîrkiye, Îran, Iraq û YKSS ya berê) hat parçe kirin. Gelê Belûç jî bi heman rengî, û Belûçistan li ser Îran, Pakistan, Efxanistan û Omanê hat parçe kirin.

Kolonyalîzma Fransî li Cezayîrê bi ser ket ku zimanê fransî bibe zimanê serdest - piştî 132 salên dagirkirinê jî, ew ji erebî xurtir e, her çend piştî serxwebûnê xebatên perwerdeya erebî jî bêne kirin. Ev jî ber ku Cezayîrî di eslê xwe de ereb nîn in; erebî bi zorê hat û dikare were guhertin, wek fransî hat.

Gelê Kurd, ji dema kuştîya Împeratoriya Medan (550 B.Z.) heta niha bêdewlet maye, di bin siyaseta erebkirin, fariskirin û tirkkirinê de maye. Lê zimanê Kurdî hê jî dimîne — bê perwerdehiya fermî an jî dêra xwe tê axaftin — çimkî ew zimanê xwecihî yê gelê Kurd e ku di şaristaniyeke kevn de şêniyê welatê xwe ye.

Gelê Kurd, çanda wî û zimanê wî, her tim di çava dagirkeran de wekî strîyek in — heta heger 1,400 salên din jî bibin.

Di destpêka sala 2025'an de, dîrok û şaristaniya rastîn a gelê Kurd bi awayekî zanistî, bi DNA û genetîka Kurdan

hate eşkerekirin. Ji ber vê yekê, serdema sextekirina dîrok û şaristaniya Kurdan bi dawî bû.

Zanist bi delîl û rastiyên bêguman, eslê neteweya Kurd bi temamî çareser kir û îspat kir ku gelê Kurd ji berî dîrokê xwecihên Rojhilata Navîn in — hezarên sal berî şaristaniya Misir û Yewnanî.

Ev yek şaristaniya Kurd dike kokê şaristaniyên mirovahiyê, çimkî Kurd yekemîn kes in ku çandinî kirine û hesp domestîke kirine, bi deh hezarên sal berî.

Hin ji cihên arkeolojîk ên ku bi vê keşfa girîng ve girêdayî ne, Tell Halaf e li Rojavaya Kurdistanê (Herêma Cezîrê) û Şaneder e li Başûrê Kurdistanê (Herêma Barzanî).

Ev delîla qetînî ye ku Kurd xwecihên Sûriyê û Iraqê ne, ne koçer in wekî ku nijadperestên ereb dibêjin — çi berî çi jî piştî avabûna dewletên Sûriyê û Iraqê di destpêka sedsala 20'an de. Kurdên Sûriyê û Iraqê xwecihên qanûnî yên vê welatê ne ji bo deh hezarên salan. Hemî elementên ne-Kurd — ereb, tirk û faris — hêzên tarî yên dagirker in ku Kurdistan dagir kirine û bi derew û zorê dîrok û şaristaniya Kurdan dizîn.

Ya herî girîng, genetîka gelê Kurd, ku bi zanistî wekî J2 tê nasîn (wekî di lînkên jêrîn de hatiye behskirin), heta niha xwe parastîye û dê her tim wisa bimîne. Ev tê wê wateyê ku pêşeroj ji gelê Kurd re xuya dike ku di têkoşîna xwe ya jiyanê de serkeftî bibin.

Ji ber vê yekê, ez bi optîmîstî difikirim ku Kurdistan dê bibe dewletek ji bo gelê xwecih ê Kurd, ku bi zanistî û neteweyî heqê wan e ku xwe bidin welatek xwe. Lînkên jêrîn:
Yekem lînk li ser Şaneder e li Başûrê Kurdistanê ye.
Duemîn lînk li ser Tell Halaf e li Rojavaya Kurdistanê ye.
https://www.youtube.com/watch?v=yIruMTcd_c8
<https://www.youtube.com/watch?v=zqkXoiVrm5M>

Pirsgirêka Kurdistanê Ji Aliyê Hemû Partiyên Têkildar ve

1. Kurdistan Ji Perspektîfa Gelê Kurd

Gelê Kurd dixwaze ku welatên Rojava û Rojhilat azadî û serxwebûna welatê wan, Kurdistanê, ji nû ve bidin wan. Ev eynî welat in ku Peymana Sykes-Picot (1916), Peymana Lozanê (1923) û Konferansa Tehranê (1943) li pêk anîn, û bi vê yekê axa Kurdan—axa ku ji wan re ne bû—da destê kesên din.

2. Kurdistan Ji Perspektîfa Hêzên Dagirker

Hêzên ku Kurdistanê dagir kirine, bi riya Peymana Sykes-Picot (1916), Peymana Lozanê (1923) û Konferansa Tehranê (1943), li dijî gelê Kurd qirkirina gel, paqijkirina etnîk û terorîzmê dikin. Ew têdikoşin:

Kuştinên komî,
Koçberkirina bi zorê,
Şkenceyên girtîgehan,
Talankirina milkê Kurdan,

Û êrîşên li ser jiyan û şerefa gelê Kurd,
Bi siyasetên rasîstî yên din re, armanc wan e ku Kurdistan
ji xwediye xwe yên rastîn, Kurdan, bê vala kirin.

3. Kurdistan Ji Perspektîfa Siyaseta Navneteweyî
Peymana Sykes-Picot (1916), Peymana Lozanê (1923) û
Konferansa Tehranê (1943) ji aliyê hêzên mezin ve wekî
xebatên ji bo parastina menfeyên xwe hatin damezrandin,
lê di rastiyê de şewazek kolonyal bûn ji bo talankirina axê
kesên din. Siyaseta navneteweyî hebûna gelê Kurd û mafê
wan yê serxwebûnê red kir, lê çekên her cureyî dabînê
dewletên ku Kurdistan ji wan re hatibû dayîn kir.

Ji bo şikandina tevgera azadiyê ya Kurdan, peymanên din
jî hatin îmzekirin, wekî:

Peymana Saadabad (1937) di navbera Iraq, Tirkiye, Îran û
Efxanistanê de.

Peymana Baghdadê (1955) di navbera Iraq, Tirkiye, Îran,
Pakistan, Brîtanya û hwd de.

Pirsgirêka Kurdî çêtir tevlihev bû dema Dewletên Yekbûyî
yên Amerîkayê ketin siyaseta navneteweyî. Ji dabeşkirina
duyem a Kurdistanê piştî Şerê Cîhanî yê Yekem (zêdeyî sed
sal berê), cîhan dabeş bû:

Hinek li gel Amerîka,

Hinek li dijî Amerîkayê.

Dijberên Amerîkayê: Nazî, Komûnîst, Osama bin Ladîn,
Sedam Huseyn û hwd. Di heman demê de, hêzên dagirker
yên Kurdistanê jî dabeş bûn—hinek li gel Amerîkayê, hinek
jî dijî wê.

Encam: Gelê Kurd ket nav kêşeyeke giran:

Ger tevgera azadiyê ya Kurdistan li dijî dagirkerê alîgirê Amerîkayê (wekî Tîrkiye) şer dikir, ji aliyê DYAYê ve wekî rêxistina terorîst hate binavkirin.

Ger li dijî dagirkerê dijberê Amerîkayê (wekî Iraqê Sedem) şer dikir, ji aliyê DYAYê ve wekî tevgera dostane hate dîtin.

Mînak:

Şerê PKKyê li Bakurê Kurdistanê wekî terorîst hate binavkirin, ji ber ku ew li dijî Tîrkiyeyê, hevalbendê DYAYê, şer dikir.

Şerê Başûrê Kurdistanê wekî pro-Amerîkayî hate dîtin, ji ber ku Iraqê Sedem dijberê Amerîkayê bû.

Ji ber vê yekê:

Hevalbendên Amerîkayê (wekî Tîrkiye) Kurdistan wekî terorîst dibînin.

Dijberên Amerîkayê (wekî Iraqê Sedem) Kurdistan wekî casûsên Rojava dibînin.

Di rastiyê de, Kurd ne terorîst in ne jî casûs—lê dabeşkirina xirab a Kurdistanê wan ketiye goşeyeke bêderbas, û piştgirîya navneteweyî ji dest dan, ji aliyê heval û neyaran ve.

Dijwarên Derve ji bo Avakirina Dewleteke Kurdî:

1. Dagirkirina Ku Gelê Kurd Tê de ye

Cîhan çewtiyên cûda yên koloniyalîzmî dîtiye, û ez dixwazim ku Kurdistan tenê bi yekê re rû bi rû ma bûya - çimkî koloniyalîzm di dawiyê de vedikişê, û gelên kolonîzekirî serxwebûnê bi dest dixin, çi piştî têkoşîna dirêj an kurt, bi fedekariyên mezin an piçûk. Hin celebên koloniyalîzmê ev in:

- Koloniyalîzma niştêcîhkirinê: Wekî dagiriya spî li Afrîkaya Başûr û Namîbyayê.
- Koloniyalîzma leşkerî: Brîtanî li Misir û Hindistanê; Fransî li Cezayirê.
- Koloniyalîzma aborî: Ewropayî li Başûr-rojhilata Asyayê; Amerîkayî li seranserê cîhanê - bi rêya domînanza zimanê îngilîzî, bazirganî, Hollywood, hegemonyaya aborî (blucîn, McDonald's, Coca-Cola, Pepsi, hwd.), heta şêwazên avahîsaziyê jî (mînak, metbexa vekirî).
- Koloniyalîzma çandî & ramankerî: Ya herî xirab - guherandina civakan ji hundir ve, şûştinên mejiyê wan da ku îdeolojiya dagirker bipejirînin (mînak, Marksîzma Sovyet li Ewropaya Rojhilat, Ereb/Tirk/Faris Îslamîzekirin li Rojhilata Navîn).

Mînakên Dîrokî yên Dagirkirinê:

- Brîtanya Hindistanê ji bo 89 salan dagir kir.
- Fransayê Cezayirê ji bo 132 salan dagir kir.
- Brîtanya Amerîkayê ji bo 176 salan dagir kir.
- Ewropa di Seferên Xaçperestan de Rojhilata Navîn ji bo 200 salan dagir kir.

- Amerîkayî (bi eslê xwe îngilîz/fransî/ewropayî), dagirkirina domdar red kir.
- Polonya ji bo zêdetirî 150 salan dagiriya Rûs / Alman / Mearî bi xwe re kir, lê di dawiyê de yekbûyî.
- Norwêc di destpêka sedsala 20an de ji koloniyalîzma Swêdî rizgar bû.

Bi kurtasî, dagirkirin, destdirêjî, û koloniyalîzm di nav îlişkiyên mirovan de yên herî kerih in - her çiqas ji hêla netewên herî "pêşketî" ve jî were pratîkekirin. Ka ma çiqas xirabtir e gava dagirker bêyî şaristaniyê, demokrasîyê, an mirovahiyê be û di nav netewên herî kerih yên cîhanê de be, wekî dagirkerên Sûrî, Iraqî, Tirk, û Îranî ku ji Peymana Kolonî Sykes-Picot ve heta îro welatê me Kurdistanê kolonî kiriye?

Yên ku Kurdistanê dagir dikin rejîmên barbar in ku tu mafên mirovi, demokratîk, an medenî yên gelê xwe yê Erebb, Tirk, û Faris jî nas nakin - ka ma Kurd çawa dikarin di nav wan de bijîn û nasîna mafên neteweyî xwe bixwazin? Ev xewn û xapandin e.

Ji taybetmendiyan koloniyalîzmê, em dibînin ku Kurdistan bi her awayî dagirkirinê ketiye:

- Koloniyalîzma niştêcîhkirinê (niştêcîhên Kemera Erebb li Kurdistana Rojava),
- Dagirkirina leşkerî (li her herêmên Kurdistanê),
- Dagirkirina çandî û ramankerî (bi zorê Erebbkirin, Turkîkirin, û Fariskirin li ser ax û gelê Kurdistanê),
- Dagirkirina aborî (talankirina dewlemendiyan Kurdistanê, bi taybetî neftê).

Lê cudahiya di navbera hemû celebên koloniyalîzmê yên din û dagirkirina Kurdistanê ev e: Yên dagirker bi temamî dizanin ku Kurdistan welatê wan nîn e, lê welatê gelê Kurdî ye - lê vê rastiye red dikin. Her çiqas peyva "Kurdistan" bi devên xwe jî bêjin, wê wekî herêma parêzgehek welatê xwe bihêjin, tiştek din na.

Di hin rewşan de, rejîmên dagirker gelê Kurd - ku ne Ereb, ne Faris, ne jî Tirk in - û Kurdistanê wekî welatekî ku ya wan nîn e nas dikin. Lê ev "nasîn" tenê bi pratîkên xwe yên paqijkirina nijadî, cudakariya nijadî, û qanûnên taybet ên ku tenê li Kurdistanê tene sepandin pêk tê - qanûnên ku li welatên wan yên Ereb, Tirk, an Faris tune ne.

Min pirtûka bi navê "Siyaseta Kolonî ya Partiya Baas a Sûriyê li Kurdistana Rojava" nivîsîye, û hin min rexne kirin, gotin peyva "koloniyalîzm" pir bi hêz bû. Min bersiv da: "We maf heye - divê min ew bi navê siyaseta xulamî bihêrand, çimkî koloniyalîzm derekê pêştir ji xulamî ye. Xulam dikarin her çi navî bêjin zarokên xwe, lê Kurd hê jî mafê dayîna navên kurdî ji zarokên xwe jî tene berdan."

Heta Kurdên Ewropayê jî bi vê zordestiyê re rû bi rû dimînin: Gava Kurdek diçe konsolosxaneyê Tirkî da ku newbora xwe qeyd bike, lîsteyeke navên Tirkî tê dayîn da ku ji nav wan hilbijêre û qedexê kirin ku navêk ji derveyê wê lîsteyê hilbijêrin - da ku bêtir ku navê kurdî were hilbijartin.

2. Şerên Xapandî li Dijî Gelê Kurd

Şerên xapîokî ku armanca wan tunekirina potansiyela mezin a kurdî ne:

1. Şerê navbera Babil û Persiyê di sala 550 B.Z. de bi dabeşkirina erdên Împeratoriya Kurd a Medî bidawî bû.
2. Şerê xapîokî yê navbera Împeratoriye Rom û Persî, ku ew hemî şerên xwe li ser erdê Kurdistanê kirin da ku dewlemendiya wê talan bikin û hêza gelê Kurd bistînin – heta ku êrîşa ereb-îslamî li Kurdistanê pêk hat.
3. Şerên xapîokî yên navbera Ereba û Persan, û paşê navbera Tirk û Ereba, ku yek şer jî li ser erdên xwe nehat kirin – hemû şerên wan li Kurdistanê pêk hatin. Encamê de gelê Kurd ket bin zexta leşkerî, siyasî, aborî û civakî.
4. Şerê xapîokî yê navbera Rojava û dewleta neteweperesta tirk ya Mustafa Kemal û dewleta pers a Şah Reza Pehlewî, ku armanca wê bicihanîna dabeşkirina duyem a Kurdistanê navbera Sûriye, Tirkîye û Iraq di bin Peymana kolonyal a Sykes-Picot (1916) û Peymana Lozan (1923) de bû.
5. Piştê Şerê Cîhanî yê Yekem çalakiya kurdan di fora navneteweyî de ji bo serxwebûna Kurdistanê geş bû. General Şerîf Paşa di Konferansa Aştiyê ya Parîsê ya 1919an de Hevpeymanan qane kir, ku bibe sedema Peymana Sevrê (1920) ku mafên neteweyî yên kurdan nas kir (maddên 62-64), di nav de avakirina dewleteke kurd. Lê ji bo hêzên mezin ev tenê xapandineke şanoyî bû da ku kurd bêhêl bihêlin. Berevajî, Hevpeyman di

bin Peymana Lozan (1923) de piştgirî da dewleta nû ya tirk ya Mustafa Kemal, ku Sevr betal kir. Kemal baweriyên dînî yên kurdan bi kar anî da ku wan bixe pey xwe û bên şer kirin dijî fileyan (Yûnan, Ermen, Brîtanî), piştire jî bi zebezeyî kurdên ku alîkariya avakirina Tirkîyeyê kiribûn têk diçin. Xiyaneta hêzên cîhanê, Kemal û Şah Reza wek lekeyek li mirovahiyê dimîne.

6. Peymana Sevr xapandinek bû ku Rojavayî bi sedemekê ve li hember gelê kurd bi kar anî, bi her awayekî êşandin û bedkariyê... Di sala 1919'an de kurd di riya rêberiya xwe de bû ji bo daxuyandina serxwebûna Kurdistanê Mezin... Şêx Mehmûdê Hêfîd padîşayê başûrê Kurdistanê bû û Emer Celadet Bedirxan û birayê wî Emer Kemêran û Ekrem Cemîl Paşa berhevkirina hêzên kurdî yên bakurê Kurdistanê pêk diandan, ji bo azadkirina bakurê Kurdistanê, lê efsere brîtanî "Major Noel" ku cihê Emer Celadet girt û ragihand ku Brîtanya Mezin dîplomasîkî kar li ser mafê serxwebûna Kurdistanê dike û ji wan xwest ku hêzên kurdî bişkînin çimkî serxwebûna Kurdistanê di nav mehen de tê pejrandin û Major Noel ji wan xwest ku bi hev re gereke li nav Kurdistanê bikin ji bo zanina boçûnên gelê kurd û bê berhevkirina hêza leşkerî çimkî ev dikare bibe karesata ji bo hewldanên dîplomatik yên hevalbendan... û Emer Celadet bawerî pê nekir ku efserek brîtanî yê mezin û nûnerê

Împeratoriya Brîtanya Mezin li Rojhilata Navîn wek Major Noel derewker û du-rû be.

"Major Noel" derewkerê mezin bû her wek derewkerekî emerîkî Henry Kissinger wezîrê derve yê DYA'yê ku sala 1975'an de derew li General Mistefa Barzanî kir... Pê ragihand ku pêwîst e kişînê bike û şoreşa kurdî rawestîne û soz da ku DYA wek şahê Îranê piragte darbe yê Dr. Mihemed Mesûd serokê hikûmeta sosyalîst a Îranê vedigerîne, û General Barzanî bawerî pê kir çimkî bawerî pê nekir ku wezîrê derve yê DYA'yê wek welatekî mezin derewker û du-rû be.

7. Celata xeyalî ya navbera Îraqê Seddam Huseyn û Şahê Îranê ku dijî gelê kurd û şoreşa wan bû li ser serokatiya General Mistefa Barzanî di sala 1975'an de, ku tenê bi dawîbûna şoreşa kurdî bi dawî bû.
8. Celata xeyalî ya navbera Îraqê Seddam Huseyn û Îranê serokatiya Xomeynî ku bi kuştina serokên kurd li aliyê Îranê û aliyê Îranê wek şehîdên Îdrîs Barzanî û Abdulrehman Qasimlo û ên din bi dawî bû, û ji hemûyan girîngtir dawîhatina şer di vê celata xeyalî de rê li ber şoreşa kurdî girt li rojhilat û başûrê Kurdistanê û pêkanîna operasyonên prosesê Enfal û bombebarana Helebceyê bi çekek kîmyawî.
9. Celata xeyalî ya navbera Tirkîye û Sûriyeyê di sala 1958'an de ku bi daxuyandina yekîtiya Sûriye-Misir di sala 1958'an de bi awayekî demkî ji bo rêgirtina hebûna kurdî ya pir bihêz li Sûriyeyê ku Tirkîye tirsand

û Sûriye bi tenaşê natekiribû hebûna kurdî jê bibe, ji ber vê yekê yekbûn bi Misirê re wek welatek bihêz ku dikiribû hebûna kurdî ji hemû aliyên jiyana Sûriyeyê jê bibe û ji hemûyan girîngtir hebûna kurdî di artêşa Sûriyeyê de bû, ji ber vê yekê dehan efserê kurd ji artêşa Sûriyeyê hatin derxistin wek rêveber Mihemed Şuket Elreşî û rêveber Tewfîq Nizameddîn serokê estafiya artêşa Sûriyeyê û eqîd Fuad Melatîlî fermandarê leşkerî yê Dîmeşqê û eqîd Bekrî Qûterş û eqîd Îbrahîm Pîrim û eqîd Mihemed Qûterş û eqîd Îsa Kekerlî û eqîd Bekrî Zaza û eqîd Mihemed Zelfû û ên din, herçend jina Abdulhemîd Serac serokê dezgeha estonkariya Sûriyeyê di wê demê de keça ammî eqîd Mihemed Zelfû bû (keça Elî Agha Zelfû yek ji serokên kurdî yên Dîmeşqê).

10. Celata xeyalî ya duyem a navbera Tîrkiye û Sûriyeyê ku bi peymanî Adana ya 1998'an bi dawî bû û bi vî awayî serokê PKK'yê Abdullah Öcalan di sala 1999'an de hate girtin û li Tîrkiyeyê hate darizandin.
11. Celata xeyalî ya sêyem a navbera Tîrkiye û Sûriyeyê ku bi destpêkê ya Tîrkiyeyê navbera rejîma Sûriyeyê û opozisyona Sûriyeyê ji bo rêgirtina birêvebirina xweser a rojavaê Kurdistanê bi dawî bû.
12. Celata xeyalî ya navbera serokên partiyên kurdî di şerê navxweyî kurd-kurd de ku beşek girîng ji celatên xeyalî yên dijminên kurd û Kurdistanê bû ji bo lawazkirina gelê kurd.

13. Celata xeyalî ya navbera rejîmên dîktatorî û şoreşên biharê yên herî ku hêja nikaribû dîktatoriyetê jê bibin, lê bi hemû şarezaiyîkê ve dikaribûn rê li ber jiyanên rizgarîxwazî yên gelên resen bigirin ku bi nerastî û dagîrkerî ve ji nexşeya siyasî hatin jêbirin... Ku şoreşên biharê yên herî bi tevahî ji aliyê rejîmên dîktatorî an jî ji aliyê efserên rejîmên dîktatorî yên derve ve hatibûn rêxistin ji bo xapandina gelên resen û wan bike bawer bikin ku şoreşên biharê yên herî rizgarker û rizgarkêrên wan in... Di heman demê de şoreşên biharê yek ji wan celatên xeyalî ne ji bo rêgirtina jiyanên rizgarîxwazî an dirêjkirina mudeta dagîrkeriya netewên gelên resen wek kurd û belûç û emazîx û ên din.
14. Celata xeyalî ya navbera hemû welatan û DAÎŞê ku bi awayekî sereke ji aliyê hemû welatên herêmî û navneteweyî ve hatibû afirandin û beşek bû ji celatên dijminên kurd û Kurdistanê ji bo jêbirina hêzên gelê kurd û gelên resen ên din û bêyî ku tu berpirsiyariyek tawanî û qanûnî li ser be, û yek ji encamên şerên DAÎŞê li Sûriye û Îraqê ev bû ku hêzên kurd li Sûriye û Îraqê hezaran şehîd dan di vê şerê de ku têkiliyek bi azadiya gelê kurd ve tune bû, herweha dehan hezaran şarezayê kurd bi taybetî êzîdî qurbân dan... Ji bilî vê, dema DAÎŞ rûyê herêmen ereban kir, Kurdistan hate noqandin ji koçberên ereb ên ku ji DAÎŞê reviyabûn û kurd bi sedema mirovî ve pêşwazî ji wan kirin, lê kurd kêmnî bûn di gelek herêmen kurdî de ji ber koçkirina

derewîn a ereban ji aliyê dalalên celata DAÎŞê ve, û ev jî ew e ku netewên dagîrker ên Kurdistanê dixwazin bi tevahî kurd bibin kêmkî li Kurdistanê.

15. Celata xeyalî ya navbera serokên partiyên kurdî yên ku hin ji wan gihîştin wê yekê ku şerê navxweyî bikin ji bo windakirina dem û îmkânên kurdî tenê li ser mijarên bêpêşî ku têkiliyek bi rizgarkirina Kurdistanê ve tune ye. Wek celata xeyalî ya wan li ser posta serokkomariya Îraqê di sala 2022'an de, Partiya Demokrat a Kurdistanê Hoşyar Zîbarî û Rêber Ehmedî namzet kir û Yekîtiya Nîştimanî ya Kurdistanê Berhem Salihî namzet kir, ev celatek xeyalî bû bi hemû wateya peyvê û tu kes ji wan nikaribû vê postê bigire, lê rastiya wê hînkirina endam û hevalên partiyên bû ji bo pejirandina Îraqê wek welatekî wan û şerkirina wê, ku PDK û YNK hemû îmkânên madî û ruhî xwe xistin nav vê celata xeyalî de, ji ber vê yekê milyon dolar dan serokên sunî û şîa yên Îraqê ji bo xurtkirina dijminên kurd û Kurdistanê bin navê piştgirîya namzetên partiyên wan... û ji aliyê serokên partiyên kurdî ve celatek rastîn bû ji bo ku gelê kurd bixin nav celatekê ku encama wê ew e ku namzetê kurd sond bixwe dema serokatiya komara Îraqê wergire wek ku di destûra Îraqê de hatiye gotin ku serokkomar serokê welat e û nîşaneyê yekîtiya netewî ye, nimûneya desthilata welat e, û çavdêriyê dike ji bo dilşadkirina rizgirtina destûrê, û parastina serxwebûna Îraqê, û desthilatê, û yekîtiya, û temamiya axê wê... Ji aliyekî

din ve, celata navbera serokên partiyên kurdî celatek xeyalî bû ku armanca hînkirina gelê kurd bû ji bo pejirandina xwe di nav welata Îraqê de ku sînorên wê û desthilat û serxwebûna wê li ser pişta azadiya gelê kurd û serxwebûna Kurdistanê hatiye avakirin.

16. Celata xeyalî ya navbera serokên partiyên kurdî li başûrê Kurdistanê û welatê Îraqê ku kar li ser hînkirina gelê kurd dikin ku ew rawestiyane û di bin gef û şerê kurdî li ser nan û sekinandina aborî û birîna muçê û ên din in... û hemû ev ji bo bicihkirin û kûrkirina wan prosesên tirsandin û hînkinên pêşîn. û rastiya wê ev e ku serokên partiyên kurdî milyaran dolarên wan heye ku ji bo dehan salan muçeya Kurdistanê tê de derbas dibe, lê serokên partiyên kurdî vê celatê çêdikin bi hikûmetên îraqî re ji bo ku gelê kurd hîn bikin li ser gadîkirina Îraqê dagîrkirî ku prosesek ji prosesên şûştinê hişê ji bo pejirandina gelê kurd ji bo mayîna di nav welata Îraqê de ji bo pêwîstiyên jiyanî, di heman demê de Îraq ew welat e ku Kurdistanê dagîr kiriye û pêwîstiyên jiyanî ji beramberê Kurdistanê peyda dike.
17. Celata xeyalî ya navbera serokên partiyên kurdî li hemû herêmen Kurdistanê û zana û filozof û ronakbîrên kurdî ji bo windakirina dem û îmkanên kurdî tenê.
18. Celata xeyalî ya navbera netewên dagîrker ên Kurdistanê û serokên partiyên kurdî û li gel wan encumenên cuda ku bangê birayetiya îslamî an şerê

polên navneteweyî an jiyan an demokrasî an mirovî û
ên din dîkin û navên din ku destpêkên wan heye lê
dawiyên wan tune... û rastiya wan ev e ku şervan û
endamên netewên dagîrker ên Kurdistanê ne bêbiha
û hin ji wan bêyî ku bizanin piştgirîya sepandina stemê
dijî gelê kurd dîkin û bi xeyal sepandina stemê xwe bi
hebûna celatê ji bo çemka îslamî û pol û jiyan û
demokrasî û mirovî yên derew rêk dixin.

Xulasê:

1400 sal berê, ereb Hûseyin ibn Elî kuştin. Paşê laşê wî li
Şamê hate dîtin, û serê wî li Qahîreyê hate dîtin. Ger ew
wiha zordestî li nevî Pêxemberê xwe Muhemmed kirine...
Ger ev bextrewanî wan li malbata Pêxemberê xwe – kesên
ku bi zimanê erebî yê wan diaxivîn – wisa be, dê ew çiqas
barbar bin li dijî gelê Kurd û gelên din yên herêmê ku
zimanê wan naxwin, cilên wan naxin, û wek wan li çolê
najejin?

Şer bi vî awayî dest pê kir – navbera şaristaniya û
mirovahiya kurdan û dagirkirina barbar a çolê ya ku tişteke
fam nake ji êrîş, kuştin, an zorkirina bacê (cizye) heke em
tişta ku ew bawer dîkin bawer nekin û wek wan li xwe
nekin.

Her kurdekî ku hevdîtinê bi vî awayî bi wan re digere, dê
navê wê di dîroka şerm û fedî de were tomarkirin, di nav
rûpelên herî tarî yên dîrokê de.

Dagirkirin bêçare dê winda bibe, zû an dereng – mîna ku
dagirkirina Hindistan, Misir, Cezayir, Amerîka, Polonya û

Norwêc bidawî bû. Dewleta Kurdistanê dê bilind bibe, heçî dijmin jî hez nekin.

Ji ber vê yekê, gelê Kurd divê ji bo avakirina dewleteke kurdî bixebite û bi vê dagirkirina riswayî re xelas bike. Bêyî ku kîjan halê were, Kurdistan rastekeke dîrokî, şaristanî û mirovî ye ku tu temaşevanê bêalî nikare înkare bike. Divê rojek dewleteke serbixwe ya kurdî hebe.

Her miletek mafê xwe birêvebirina xwe heye. Qanûnên ezmanî an erdî li dijî gelan tune – bi taybetî jî li dijî ên bindest û yên ku ji hêla demê ve hate xiyanet.

Yên ku vê peywira zehmet radizîn, wek bê wate an xeyalî dihesibînin, divê bîra xwe bînin: Ger ew rast bûna, Polonya û Norwêc îro jî di bin dagirkirinê de bimana. Heta eşîrên kanîbal jî niha dewlet û hikûmetên xwe hene.

Em neviyên şaristaniya Med, Sûmer, Hûrî, Mîtannî, Zerdeştî, Êzidî û Yarsan in – ku hemû yekitiya Xwedê diyar kire. Lê hişê rêberên parçe kurd xwe ji vê rastiye dizî dikin. Avakirina dewleteke kurdî bêçare ye, zû an dereng.

3. Dezên Navneteweyî Li Dijî Kurdistan

Di nav dezên herî girîng yê navneteweyî li dijî gelê Kurd de Peymana Sykes-Picot ya 1916, Peymana Lozan a 1923, û peymanên din yê aşkere ve veşartî hene. Lê ya herî şeytanî û kerihîn ji hemûyan deza mezin a Konferansa Tehranê ya 1943 bû.

Biryarên Konferansa Tehranê (1943):

Min berê behs kir ku ji dema hatina min Înglistanê di dawiya 1984-an de, ez dixebitam ku ez qusûr û girêdaya wînda ya tevgera azadiya Kurd bibînim. Ez her tiştê ku di Pirtûkxaneyê Neteweyî ya Brîtanî û Arşîvên Neteweyî yê Înglistanê de li ser gelê Kurd hebû, lêkolîn kir. Her çend agahdariyan pir bûn jî, tiştê ku ez lê digeriyam kêmbûn. Piştî, ez çûm balyozxaneyên hêzên mezin ên li Londonê, hêvî dikir ku ez dev ji zimanê wan birekim an nîşanek bibînim ku ez bigihîjim wê beşa wînda ya pirsgerêka serxwebûna Kurdistanê. Lê tiştek nedît.

Ez bi siyasetmedarên brîtanî, karmendên hikûmetê û endamên parlamenê re jî peywendî danîn, gelek ji wan re rast hatim, lê hîn jî tiştê ku ez lê digeriyam nedît.

Lê belê, di 10ê adara 2014-an de, rojek dîrokî û mucîze, ez wê girêdaya winda dîtîm — yek ji sedemên herî krîtîk ên ku tevgera azadiya Kurd têk diçe. Bi rastî ev ne tesadûf bû, ji ber ku ez ji salan bêriya vê beşa winda dikir, li kêlekan ên arşîvên Brîtanî digeriyam û carinan diçûm balyozxaneyên rojava û rojhilatê.

Di nivîsarên min berê vê rojê de, min bi awayên cuda behsa vê girêdaya winda kiribû — carinan dibêjim ku serokatiya Kurd ji siyasetên navneteweyî fêr nakin, carinan jî guman dikim ku qusûrek veşartî heye. Lê di vê rojê de, ez dîsa tiştê ku lê digeriyam dîtîm.

Di wê roja dîrokî de, 10ê adara 2014-an, ez çûm cem Mr. Ivan Volodin, serokê Beşa Siyasetê ya Navneteweyî ya Balyozxaneya Rûsî li Londonê, da ku min nameyek ji bo serokê Rûsyayê Vladimir Putin bişînim ku têkildarî gelê Kurd ê Rojavayê Kurdistanê (Rojava) bû. Min zû hatibû, ji min re gotin li odeka bêdengî bisekinim.

Di nav mêvanên din de, mêrêkî wekî min — dibe ku mezintir an piçûktir bû, lê qasê mezin bû ku xwe mezintir diyar dikir. Piştî silav û axaftina li ser serma ya Londonê (her çend bihar bû jî), ez taybetmendiya rûsî di wî de dîtîn. Min got ku Moskow divê hêj sar be, wî jî qebûl kir. Wî ji min pirsî ku hawêrdora welatê min çawa ye, min jî got ku li gor her herêmê cuda ye.

Wî dîsa pirsî: "Tu ji ku yî?" Gava min got "Kurdistan", wî bêhna xwe kişand û pirsî: "Ma tu bi siyaseta Kurdî eleqedar î?" Min pejirand û got ku ez li balyozxaneya Rûsî me, ji ber ku ez bi kêşeya Kurd re mijûl im.

Wî xwe wekî "Mikhail" nas kir û kartê xwe da min, ku li ser nivîsî bû:

"Mikhail Ivanovich – Ofîsa Îstixbarata Rûsî"

Bi jimareyeke telefonê.

Wî ji min xwest ku ez wî bi telefonê bikim û got ku tiştek girîng li ser gelê Kurd heye. Min qebûl kir, lê berî ku min kartê xwe bide wî, Mr. Ivan Volodin ket hundir û ji ber derengiyê lêborîn kir. Min bi Mikhail re bi lez xatir xwest û çûm cem hevpeyvînê.

Di axaftina min û Volodin de, min nameyê da wî û derbarê kêşeya Kurd li Sûriyê şirove kir. Min got ku ez ne tenê bi rûsan re, lê bi hemû neteweyan re — rojhilat û rojava — têkildar im, her çend dijberî hev jî bin jî. Ya ku ji min re girîng e, azadî û serxwebûna gelê Kurd e.

Min her wiha got ku ez rastiya Rûsyayê dipêjirim, ku ew bi êşkere piştgirî ji rejîma Sûriyê dike, ji bilî neteweyên din ên ku di derve dijberî dikin lê di navê de piştgirî didin. Volodin bişirîn û soz da ku min peyamê bigihîne Wezareta Karê Derve ya Rûsyayê, ku dê wê bide serok Putin.

Piştî hevpeyvînê, ew min gihand deriyê sereke yê balyozxaneyê — yekem car di hemû serdanên min de — wekî ku nexwaze ez vegerim odeka bêdengî Û bi Mikhail re axaftinê bidomînim. Lê min jixwe jimareya Mikhail hebû Û ji tevgera Volodin fêhm kir ku ew giring e.

Çend roj şûnde, ez Mikhail Ivanovich bi telefonê kir, xwe nas kir Û li qehweyekî li Londonê randevû danîn.

Gava min got ku ez serokê Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê me Û belgeyên bi zimanê îngilîzî li ser kêşeya Kurd dan wî, ew rasterast got:

Wî diyar kir ku ew arşîvkarê dezgehek îstixbaratê ya Sovyetê bû — ne KGB, lê "Şêwirmendiya Îstixbaratê ya Serokatiya Sovyetê".

Dema YKSS di 1991-an de hilweşiya, tevlihevi çêbû. Komar serxwebûn xwest Û piraniya kevnên îstixbaratê hatin avêtin. Berî ku Mikhail ji karê xwe biqede, wî bi dizî dokumentên herî giring ên bişopandin, di nav de qeydên Konferansa Tehranê ya 1943-an, ku biryarên krîtîk li ser gelê Kurd dihundirînin.

Wî hêvî dikir ku YKSS dê vegerre Û ew dê bibe qehreman ji ber parastina van belgeyan. Lê dem derbas bû Û wî fêhm kir ku YKSS nakeve.

Piştire, wî desteyek belgeyên bi zimanê rûsî derxist — qeydên Konferansa Tehranê yên li ser Kurdistan. Her çend ez rûsî nizamim jî, ez îmzeyên, Serokê DYAyê Franklin D. Roosevelt, Serokwezîrê Brîtanî Winston Churchill, Lîderê Sovyetê Joseph Stalin nas kir.

Min ji wî xwest ku kopiyekê bide min, lê wî red kir. Û got ku ew pir xeternak e — dê jiyana wî ji dest bide ger ev belge derkevin holê.

Min pere pêşnîdar kir, lê wî got ku tu pere nikare vê riskê temam bike.

Di dawiyê de, min pêşniyar kir ku wî beşên têkildarî Kurdistan ji min re wergerîne. Wî qebûl kir — lê heqê xwe ji ya ku min pêşîn pêşniyar kir, deh car zêde kir.

Her çend ji bo min meblahek mezin bû jî, min qebûl kir. Agahiyên bêbiha bûn — tevliheviyek ji deh salan berê li dijî Kurdistan, bi îmzeyên serokên cîhanê.

Ji bo çend heftiyan, me rojane li qehweyan hevpeyvîn kir, ew ji rûsî bo îngilîzî wergerand. Û ez her tiştî tomar kirim.

Carekê, min pirsî ku gelo ew van belgeyan ji Kurdên din re jî daye. Wî pejirand, lê navên wan negot, wekî ku ew ê çî demê jî min neşibîne ku wergeran bi dest xistîne.

Piştî vê, ez çûm cem rêberê xwe yê fikrî, Dr. Cemal Nebez, şewirmendê Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê, ku wî vê vedîtinek mezin got, lê hişyarî da ku ez ew veşêrim. Ger ez li ser binivîsim, divê tenê behsa Konferansa Tehranê ya 1943-an bikim, wê wek Peymana Lozanê ya bêrehm binirxînim, bê detay — heta demê guncaw.

Dr. Nebez ji jiyana min ditirsiya, ji ber ku Mikhail hişyarî dabû ku dê jiyana wî bi xeter be ger dosyaya Kurdan were eşkerekirin. Ev sirên Îstixbarata Serokatiyê (Sovyetê) bûn, dibe ku di arşîvên KGB an Wezareta Derve de jî tune bin.

Piştî mirina Dr. Nebez, dema ku ez Otobiyografiya Xwe dinivîsîndim, min biryar da ku dema eşkerekirina dosyaya Kurd a Konferansa Tehranê hatîye. Dibê ku kesên din belgeyên orjînal ên bi rûsî an îngilîzî bi dest xistine, lê neweşandine.

Min encam da ku Xwedê min ji binçavkirin, şopandin, şer û êrîşên qetlê amade kirîye, da ku ez vê tevliheviyê berî ku ez bimrim, eşkere bikim.

Min hewl da ku ez Mikhail Ivanovich dîsa têkiliyê pê bikim, da ku ez wî agahdar bikim ku ez ê wergeran weşînim — an jî ka Rûsya belgeyên orjînal weşandine. Lê telefonê wî hat qut kirin. Balyozxaneya Rûsî got ku ew wî nas nakin — dibe ku ew kesek xeternak be, an jî ew bi navekî din nas dikin.

Bê çi be, min biryar da ku ez wergeran Û navê wî weşînim, hêvî dikim ku dibe ku ez bigihîjim belgeyên orjînal, da ku ez wan di Otobiyoграфиya Xwe de bicîh bikim.

Wergera Dosyaya Kurd a Konferansa Tehranê ya 1943-an Wekî ku ji aliyê çavdêriya Sovyetê Mihail Ivanovich ve hate vegotin, bi îmzayên serokên cîhanê:

Konferansa Tehranê ya 1943-an ji hêla Serokê DYAyê Franklin D. Roosevelt, Serokwezîrê Brîtanî Winston Churchill û lîderê Sovyetê Joseph Stalin ve hate beşdarî û îmze kirin.

Bi tîmên çavdêrî û şêwirmendên siyasî yên wan re.

Ew li ser pirsgrêkên cîhanî nîqaş kirin, bi taybetî li dijî pêşveçûnên Almaniyaya Nazî li Ewropa, Afrîkaya Bakur, Rûsya û Qefqasê.

Her wiha ew li ser neteweyên bêdewlet jî sekinîn—Kurd, Amazîx (Berber), Tamîl, Sabah, Sarawak, Belûç, Sindh, Nûbyan, Kurdûfan, û yên din ên ku li dijî dagirkeran şer kirin û ji bo serxwebûnê têkoşîn.

Împeratoriye Brîtanî û Fransî bi qestî van gelan nehêlan da ku bi rêberên xwedîkêşan erdên wan bîne sûdwendîkirin.

Mînak:

- Amazîx li 10 welatên Afrîkaya Bakur hatin parçekirin.
- Kurdistan li navbera pênc welatan hatin dabeşkirin.
- Belûç diviyabû li navbera Îran, Efxanistan û Pakistanê were parçekirin—bi damezrandina Pakistanê wek

dewletek Îslamî ku ji Hindistanê hatiye qutkirin, bi xîsara gelên xwecihî yên Belûç, Sindhî, Sîx û Peştûn.

Lêbelê, ev neteweyên bêdewlet berdewam kirin li dijî dagirkeriyê.

Mîsyona Konferansa Tehranê ew bû ku hêza van gelan bişkîne piştî ku welatên wan di Sykes-Picot (1916) û Lozanê (1923) de hatin parçekirin.

"Fikra ku ew li konferansa Tehranê pêşkêş kirin da ku şoreşên gelan rakin, mîna fikra rakirina êşê di Londonê di 1665 AD de bû. Di wê demê de, ew li dijî êşê, ku ji hêla mişkan ve belav bû, şer kirin û hewl dan ku mişkan rakin. Lê ew bi ser neketin heta ku komake zanyaran çareseriyek pêşkêş kir: şerê mişkan bi mişkan re. Ew hinek mişk birçî hîştin heta ku bêhêz bûn û dest bi xwarina mişkên din kirin."

Bi heman rengî, ew ê hinek aliyên her neteweyekî bêdewlet bikin û bikin ku li dijî hev biserikin ji bo mafên sînorkirî yên li sînorên kolonyal, ji yekîtiyê û azadiyê dûr bixin.

Wê fikrê di nav gelan de bi cih kirin bi awayekî ku ji her neteweyekê hinek kes li ser mafên neteweyî yên xwe li sînorên ku ji hêla Peymana Sykes-Picot û Konferansa Lozanê ve hatine çêkirin, şer bikin, bi şert ku ev maf ji sînorên siyasî dernekevin. Bi rastî, dema gel li sînorên siyasî yên ku ji hêla peymanên navneteweyî ve hatine

danîn şer dikin, ew bêhiş li dijî fikra yekîtî û azadiya welatên xwe şer dikin.

Ji bo ku li ser pirsgirêka Kurdî bi biryaranên Konferansa Tehranê ya 1943-ê bisekinim, ez ê gelê Kurd wek mînakê ji bo neteweyên din ên ku dibe ku di heman dek û dolaban de bin—hinek bi tundîtir, hinek bi nermîtir—bêje:

Ketina Hevalbendan Îranê di Şerê Cîhanî yê Duyemîn de Armanca hêzên Hevalbend ku ketine Îranê di Şerê Cîhanî yê Duyemîn de ew bû ku kontrola zewiyên petrolê yên Îranê bigirin da ku alîkariya hêzên Almanî bigirin, û her weha rêyên dabînkirinê yên leşkerên Sovyetê yên ku li Eniya Rojhilat li dijî hêzên Aksê, bi taybetî Almanyayê, şer dikirin, biparêzin. Her çend Reza Şah Pehlewî bêalîti îlan kir jî, ew nîşan da ku bi Almanyayê re têkiliyek mezin heye, ji ber vê yekê hêzên Brîtanî û Sovyetê ew ji text avêtin û kurê wî, Mihemed Reza Pehlewî, wek cîgirê wî danîn.

Hevalbend, ji bo Sovyetê re, di çaxa herî bilind a hevkarîya xwe ya li dijî Nazîzmê de bûn, civîn û konferansên rêgûn li ser pirsgirêkên şerê digirin.

Konferansa Tehranê (28 Çiriya Paşîn – 1 Kanûna Paşîn 1943)

Ev konferans li ser neteweyên hatine jêbirin ji nexşeya siyasî sekinî, bi taybetî Kurd, ji ber ku pirsgirêka serxwebûna wan xetereke mezin bû.

Winston Churchill, Serokwezîrê Brîtanî, li ser Kurdan axivî: "Piştî Şerê Cîhanî yê Yekem, em Peymana Lozanê (24 Tîrmeh 1923) îmze kirin, ku sînorên welatên Rojhilata Navîn saz kir bêyî ku Kurdan dewleteke xwe bidin. Kurdistan hate parçekirin û li welatên herêmî ve girêdan. Her guhertinek li van sînoran dê pirsgirêkên ku em naxwazin, biafirîne."

Ez bawer im ku divê em serkeftinên ku ji Peymana Sykes-Picot hatine bidestxistin, yek ji peymanên herî girîng ên navneteweyî, biparêzin, ku nexşeyên li ser kaxizê bûne dewletên rastîn bi sînorên li ser erdê. Konferansa me ya îro ji bo parastina qezencên me ji Peymana Sykes-Picot û Peymana Lozanê ye, bi damezrandina bingeheên pêwîst ji bo ku rê li ber her aliyekî ku bibe sedema hilweşandina ya ku em dest pê kirine, bigire. Ji ber vê yekê, divê em derbarê biryarên xwe de bi tevahî veşartî bimînin.

Hêsan e ku meriv serokên Kurdan bi peyvên şîrîn an bi bişkînek bixapîne. Mînak, dema ku me mîrê Kurd, Celadet Bedirxan, dît ku piştî Şerê Cîhanî yê Yekem çekdarîyeke eşîrên Kurdan amade dike da ku dewleteke Kurdî îlan bike, me çavdêrê Brîtanî Major Noel şandê wî. Noel ragihand ku Brîtanya Mezin silav û rêzgirtina xwe ji bo wî û têkoşîna wî ya dadperwer şandîye, û ku Brîtanya, wekî wî, jî xwesteka serxwebûna Kurdistanê heye—lê bi rêyên dîplomatîk. Wî her wiha agahdar kir ku Brîtanya Mezin daxwaz dike ku hêzên çekdarî yên Kurdan bêne berdan da ku bandorê

neyêne li hewldanên aştîyane yên Brîtanî ji bo serxwebûna Kurdî, ku encamên wê dê di nav çend mehan de li konferansek navneteweyî were pejirandin. Bi tenê bi van peyvan, mîrê Kurd amadekarîya hêzên çekdarî yên Kurdan rawestand.

Ji dawîya Şerê Cîhanî yê Yekem ve, serhildanên Kurdan ji bo serxwebûna Kurdistanê qet nerawestiyane. Her gava em serhildanek li herêmekê dişikandin, yekê din li herêmekê din derdiket:

- Serhildana Mehmûd El-Hafîd Berzencî (1919–1924), ku Keyaniya Kurdistanê Başûr îlan kir. Piştî ku ew di şer de birîndar hate girtin, me ew sirgûnê Hindistanê kir.
- Serhildana Şêx Seîd Pîran (1925), ku bi dardarîkirina wî û 46 serokên Kurd li Amedê bi dawî bû.
- Serhildana Îhsan Nûrî li Çiyayê Agirî (1927–1930), ku tenê piştî ku ji hêla heft artêşan ve hate dorpêçkirin bi dawî bû: Iraq, Sûrî, Tirkiye, Îran, Yekîtiya Sovyetê, û hêzên Brîtanî û Fransî yên li Iraq û Sûriyê, Îhsan Nûrî mecbûr ma ku vekişe û li Îranê siyasetê bike.
- Serhildana Kurdî ya Ehmed Barzanî (1933–1943).
- Serhildana Kurdî ya Riza Dersimî (1937–1938).
- Serhildanên Kurdî yên din jî hebûn, lê em hemî çavkaniyên xwe bi kar anîn da ku wan berî ku dest pê bikin, betal bikin.

1. Em alîkariya aborî, çekdarî û çavdêrî ji Iraq, Sûrî, Tîrkiye û Îranê re dan da ku serhildanên Kurdan bêşikînin, lê bi van hemûyan jî, berxwedana Kurdî dom kir.
2. Ji ber vê yekê, em Peymana Saadabadê di 1937-an de saz kirin da ku li dijî serhildana Kurdî biserîkevin—lê dîsa, bê sûd. Hêzên serhildêr yên Kurdî hêj li çiyayan veşartî ne û dikarin her dem serhildaneke nû ji bo serxwebûna Kurdistanê îlan bikin.
3. Em pêşniyar kir ku welatên herêmî yekîneyên çekdarî yên Kurdî ji eşîrên dilsoz çêbikin da ku li dijî serhildana Kurdî biserîkevin, lê hatta ev eşîrên dewletparêz jî nikaribûn berxwedana Kurdî bêşikînin.
4. Ji bo ku em li ser serhildana Kurdî bisekinin, em bi plansaziyeke giştî hewce ne ku pêşî li derketina Kurdistanê Mezîna bigirin û sînorên siyasî yên ku ji hêla peyman û pêkhatiyên navneteweyî ve hatine danîn, biparêzin."

Roja din, serokê Sovyetê Joseph Stalin li ser mijarên ku serokwezîrê Brîtanî Winston Churchill di derbarê Kurdan de rabû, got:

"Ji bo demek dirêj, ez planeke berfireh bicih tînim ku hebûna Kurdan wek miletek cuda ji holê rakim.

Pêşî, min komara wan—"Komara Otonom a Kurdistanê"—ku Lenin di 1921'ê de ji wan re damezrandibû, di 1930'î de ji holê rakir. Paşê, min wan bi komikên biçûk li seranserê Yekîtiya Sovyetê belav kir. Ji bo herêmen mayîn ên ku ev Kurd lê dijîn, wekî ku Winston Churchill behs kir, min çareseriyek heye... û ev çareserî ji bicîhkirina plana jêrîn pêk tê:

Iraq, Sûrî, Tirkiye û Îran divê berdewam bikin ku hebûna Kurdistanê red bikin, xebat bikin ku Kurdan qir bikin, wan ji welatên xwe derxin û bi kesên din veguherînin.

Divê em hêzek Kurdî ava bikin ku li dijî serxwebûna Kurdan şer bike. Ev dikare bi damezrandina partiyeke herêmî ya Kurdî were kirin, ku armanca wê ya sereke bê ku her kesê ku serxwebûna Kurdî dixwaze qir bike û îdeolojiya neteweperweriya Kurdî li nav Kurdan belav neke. Partiyê divê li ser mafên Kurdan—pîrozkirina cejn û daxwazên çandî yên wan—bisekinin, lê tenê di sînorên siyasî yên Iraq, Sûrî, Tirkiye û Îran de. Bi demê re, ev ê wêneke neteweyî ya "Kurdistanê Mezin" ji bîrê Kurdan derxe.

Partiya herêmî ya Kurdî divê her kes an tevgerê ku serxwebûna Kurdistanê dixwaze, bêdeng bike.

Normalî, şoreşeke gelan bi şoreşa dijber re tê ku serkeftinên wê bêkujîn. Lê di mîna Kurdan de, divê em vê teorîya berevajî bikin: şoreşa dijber divê berî tevgera

azadiya Kurdan were. Em ê vê şoreşa dijber bi şêweyeke partiya herêmî ya Kurdî çêbikin—wekî ku min berê got—parteyeke ku dibêje ji bo gelê Kurdî şer dike, lê bi çarçoveyên herêmî dixebite, da ku bi vî rengî Kurd xwe bikin ku fikra Kurdistana serbixwe biqedîne.

Em ê vê partiya herêmî ya Kurdî bikin ku şoreşa dijber pêk bîne, xwe wekî dengê Kurdan nîşan bide, lê di heman demê de her tevgera rastî ya serxwebûyî bêyî ku şûnwerekê hildê, bêkuje. Bi vî rengî, armancên dewletên mezin (wek di peymanên navneteweyî de ku Kurdistanê red dikin) dê bêne bicîhkirin, lê Kurd xwe dê vê biryarê bi cih bînin.

Di destpêkê de, partiya herêmî ya Kurdî dê bêje ku ji bo serxwebûna Kurdî şer dike, da ku Kurdan bixapîne û piştgiriya gelekî bistîne. Paşê, dê bi hêsanî daxwazên xwe ji serxwebûnê berde çand, civak û mafên siyasî—her tiştê ku di sînorên welatên dagîrker de bimîne. Bi vê "xebata herêmî ya Kurdî", fikra Kurdistaneke yekgirtî û azad dê wînda bibe. Partiyê divê carinan bi devê xwe bêje ku serxwebûnê dixwaze, da ku hişmendiya şoreşger yê mayî bikişîne, lê paşê wan jî bêhejîne."

Gavên pratîk ên ku ji bo bicîhkirina plana Stalinê têne kirin:

Gav Yek:

Ji ber ku Kurd dixwazin dewleteke Kurdî ava bikin, em ê ji bo çend mehan dewleteke Kurdî çêbikin, da ku rêberên Kurdî bawerî li me û şîretên me bikin. Bi xapandina rêberên Kurdî, em ê Kurdan wekî pez bi rê bikevin—ji bo hertim—ji ber ku Kurd rêberên xwe pirr rêz dikin û bêyî lêpirsînê fermanê didin. Ev gav hêsan e, ji ber ku artêşên Sovyetê niha li herêmên Kurdî yên Îranê kontrol dikin.

Gav Dû:

Partiyeke Kurdî ava bikin û peyva "Demokrat" li navê wê zêde bikin—tenê ji bo xapandinê—lê di pratîkê de wekî dîktatoriyeke Sovyetê bixebite (mîna Yekîtiya Ciwanên Demokrat, Yekîtiya Xwendekarên Demokrat, hwd.). Em xwedî ezmûna berfireh in di avakirina van "demokratîk" de.

Partiya "Demokrat a Kurdistanê" ya ku ez pêşniyar dikim, dê partiyeke herêmî be, fikir û prensîpên ku Kurdan li Iraq, Sûrî, Tîrkiye û Îranê bişewitîne, belav bike—bê ku bi navê "yekbûn" bêje, ji ber ku îro ê piştgirî nebe. Em ê bêjin "demokrasî", "hevjîn", "birayetî" da ku evîn li dil û hişê Kurdan ji dijminên xwe çêbikin. Bi vî rengî, ew ê qet serkeftin nebin, ji ber ku nefret ji dijmin û xwestina kuştinê ji bo serketinê pêwîst e. Ger em dewletên dagîrker wekî "birayên" Kurdan bibînin, ev ê destpêka helandina Kurdan di sînorên siyasî yên van welatan de be.

Gav Sê:

Normalîzekirina Kurdan û tevlihevkirina wan di welatên cîran de divê bi çend deh salan an nîfşan were kirin, di heman demê de siyasetên koçberkirina zorê, Erebkirin, Tirkkirin û Fariskirin ji aliyê dewletên ku Kurd lê dijîn, bêne meşandin. Divê li şûna Kurdan kesên din bên bicîhkirin.

Gav Çar:

Ez ê bisekinim ku endamên Kurd yên partiyên komunist yên Îran, Iraq, Tîrkiye û Sûrîyê tevî "Partiya Demokrat a Kurdistanê" bibin, da ku tevgera Kurdan bin kontrola me bimîne.

Gav Pênc:

Nîqaş û pevçûn di nav Kurdan de çêbikin, bi piştgirîkirina gelek rêberiyên Kurdî yên li hev dijîn. Em ê bi dewletên ku Kurd lê dijîn, dirav û çek bide wan. Bi şerê rêberên Kurdî li hev, em ê hêzên Kurdan parçe bikin—wekî ku di peymanên navneteweyî yên berê de welatê wan parçe bû.

Gav Şeş:

Piştî belavkirina hizbên Kurdî yên ku li dijî hev şer dikin û parçekirina erdê wan, em ê Kurdan di nav her herêmê de jî parçe bikin. Her partiyê dê fermana xwe bigire rêxistinên xwe çêbike—yekîtiya xwendekaran, ciwanan, karker û gundiyan, ronakbîr û mamosteyan, û rêxistinên çînan—da ku ev jî li dijî hev biserîzin.

Gav Heft:

Rêbaza din a parçekirinê ev e ku em rêxistinên serbixwe ji Partiya Demokrat a Kurdistanê çêbikin (da ku Kurdên ku ji bo her sedemê neketine partiyan bigirin). Ev rêxistin dê şertên mirovahiyê yên bilind bilîzin—wek demokrasî, mafên mirovan, mafên ajalên, xweserî, mafên jin û zarokan, mafên kesên seqet, mafên pîran, parastina jîngehê, hwd.

Bi vê parçebûnê, gelê Kurd ê di nav van rêxistinan de bê girtin, enerjî û şiyana xwe li ser nîqaşên îdeolojîk berde—ji her tiştê ku têkildarî serxwebûn an yekîtiya Kurdistanê be, dûr bike.

Gav Heşt:

Yekîtiya Sovyetê dê çavkaniyên xwe yên rêxistinî ji Partiya Demokrat a Kurdistanê re bike xizmet, bername û prensîpên wê binivîse. Ez ê bisekinim ku rêberên partiyê bîn lîsteya mêvanên konferans û festîvalên cîhanî yên Moskowê—da ku wan teşwîq bike ku siyaseta herêmî ya Kurdî berdewam bike û gelê xwe parçe bikin. Her weha, Partiya Demokrat a Kurdistanê dê her sal bi dehan bursên xwendinê li zanîngehên Sovyetê bistîne.

Gav Neh:

Ger Kurd li herêmekê serî hildin, ajanên me di rêberiya Partiya Demokrat a Kurdistanê de dê bisekinin ku serhildana wan li çiyayên herêmekê bimîne—ji bajarên

Tirkiye, Êran, Sûrî û Iraqê dûr be. Ji ber ku Kurd xwezîkî berê xwe didin serhildana çiyayan, ev ê bibe bahane ku artêşên van welatan gundên Kurdan hilweşînin, hin bêjin û yên din koçber bikin. Bi demê re, Kurdistan ê bê Kurd bimîne û kesên din bên bicîhkirin—bêyî ku xwediyek hebe ku serhildanê çêbike.

Gav Deh:

Li vir, divê dewletên ku Kurd lê dijîn, ajanên Kurd ên jêhatî û sadîq bide partiyên Kurdî—kesên ku xwe "ji filozofên Kurd jî kumêtir nîşan bidin". Van ê bi endamên komunîst ên me re bixebitin, da ku partiyan bê bandor bikin û bi demê re wêneke şoreşger winda bikin.

Ya herî girîng, Kurd qet nekarin li bajarên welatên xwe bixebitin. Bi vî reynî, dewlemendî li bajarên dewletên dagîrker belav bibe, lê herêmen Kurdan xirab û paşmayî bimînin—ji bo stratejiya me ya dirêj. Ya herî pêwîst, van dewletan divê berdewam bikin ku Kurdan marjînal bikin, û ajanên me di partiyên Kurdî de divê kesên ku bi rastî dixwazin Kurdistanê serbixwe bibe, bêhêz bikin, û endamên komunîst û Kurdên dewletparêz bixin ser.

Gav Yanzdeh:

Yekîtiya Sovyetê dê tevgera giştî kontrol bike, lê vê operasyonê bûçeke mezin hewce dike. Ji ber vê yekê, ez ji we alîkariya darayî dixwazim."

Hemû serokê DYAyê Franklin Roosevelt û serokwezîrê Brîtanî Winston Churchill bi hemû xalên ku Joseph Stalin rakiribûn, di nav de piştgirîya darayî, erê kirin. Wan ji wî re gotin: "Tenê avakirina dewleteke Kurdî dereng bike heta ku şer bi Hitlerê bi dawî bête, ji bo ku Kurd ji bêbalîya me ya di dema şer de sûd nebigirin, dewleta xwe xurt bikin û ji kontrola me derkevin."

Stalin bersiv da: "Bê guman, ez ê di dema şerê bi Hitler re dewleteke Kurdî çênekim." Ew bi hev re biryar da ku plana Stalin piştî Şerê Cîhanî yê Duyem bê sepandin.

Bi rastî, gavên ku ji aliyê serokê Sovyetê Stalin ve hatin pêşniyarkirin û ji aliyê serokê DYAyê Roosevelt û serokwezîrê Brîtanî Churchill ve hatin pejirandin, hatin sepandin.

Giring e ku were zanîn ku biryarên Konferansa Tehranê ya 1943-an, ku ji aliyê Stalin, Roosevelt û Churchill ve hatin îmzekirin, di dema ku ew di rewşeke lawaz û tevliheviyê de bûn li dijî êrişên hêzên Almanî – ku Ewropa û beşek mezin ji Yekîtiya Sovyetê dagir kiribûn, û Brîtanya di bin bombebarana Almanan de bû ku herêmen wek Barbican li Londonê hilweşandin – lê dîsa jî bi awayekî kerih dijî hebûna û mafên gelê Kurd bûn. Heke ev tiştê nîşan bide, ew e ku ew bêguman hosteyên xapandin û riyakariyê bûn, ji hêla dexalkirina demokrasî û mafê xweşandina xwe ya gelan de ji Nazîzm jî pêş ketibûn. Di rastiyê de, ew bi

awayekî herî zordarî li ser gelên aşîtî wek Kurdan, ku qet êrişî erdên kesên din nekiribûn wek wan û Naziyan, desthilatdariya zordestî dikirin.

Wey xuyaye ku ew ne tenê li dijî Kurdan, lê dijî gelek gelên din yê bindest jî komplo kirine. Ew dewletên kurtmijad çêkirin da ku baweriya wan bistînin, paşê jî destê xwe li ser wan û çarenûsa wan xistin. Komplo heta îro jî berdewam e. Mînak:

1. Komara Mahabadê (1946) – Kurd bi Komara Kurdistanê ya Mahabadê hate xapandin, ku tenê 11 mehan dom kir. Gava Hevpeymanan di 16ê îlona 1941-an de kurê Şa Reza, Mihemed Reza Pehlewî, cardin danîn ser text, eşîrên Kurd li Rojhilatê Kurdistanê, bi serokatiya Hama Reşîd Xan, herêmên wek Sine, Bane û Merîwan azad kirin. Emer Xan Şerîfî, serokê eşîra Şikak, herêmên bakurê Kurdan heta sînorê Sovyetê azad kir û serxwebûn îlan kir. Artêşa Sovyetê rê li ber hêzên Îranê girt ku nekevin herêmên Kurdan, lê belê sînorên serxwebûna Kurdan jî danîn. Ji bo ku serweriya Kurdan bê hêçikandin, Sovyetan di 25ê sermaweza 1941-an de daxwaz ji delegasyoneke Kurdan ya serokên eşîran kir ku here Bakûyê, Azerbaycanê. Serokê Azerî Cefer Bağırov ji wan re got ku hikûmeta Sovyetê li gorî serxwebûna kêmînetiyên Îranê ne, lê dem "ne guncaw" e ji bo serxwebûna Kurdistanê – bi temamî wekî ku Stalin di Konferansa Tehranê ya 1943-an de plan kiribû û pêk anîbû.

2. Manipulasyona Sovyetê - Di heman demê de ku Komara Mahabadê ava dibû, Sovyetan piştgiya hikûmeteke Azerbaycanî kir û partiya Demokratîk a Azerbaycanê (wekî Partiya Demokratîk a Kurdî) damezrand, lê ne ji komara Kurdan û ne jî ya azerî çek nedan da ku li dijî Îranê bipêşixin. Ev beşek ji dek û dolabê bû. Di 9ê Gulanê 1946an de, hêzên Sovyetê vekîşyan, ku ev bû sedema danûstandinên Îran-Kurd-Azerî, ji bo ku Îranê dem bigire û her du herweyan ji nû ve dagir bike. Sovyetan fermana Kurd û azerîan kir ku li dijî Îranê nepêşixin û ji bo "parastinê" çûn USSRê, ku paşê bêne bikaranîn wek propagandîstên Sovyetê. Di heman demê de piraniya rêberên Azerî reviyên û çûn Îranê, lê Qazî Mihemed, serokê Komara Mahabadê, radest bû û ji ber ku nexwest bûye kukla, hate darizandin. USSRê protestoyeke sîmbolîk kir, lê çi çalakî nekir.
3. Serxwebûna Kurt a Belûçistanê (1947) - Belûçistan di 11ê Tebaxê 1947an de serxwebûna xwe îlan kir, lê tenê 217 rojan dom kir. Piştî çend mehan, Pakistan, bi piştgiya Brîtanyayê, Belûçistan dagir kir—wekî vekîşîna Sovyetê ji Kurdistan û Azerbaycanê.
4. Sabah û Sarawak li Malaysiya - Ev gelên din jî bi dewletekî ku tenê 15 rojan dom kir hatin xapandin, ku ev jî li gor biryarnameyên Konferansa Tehranê ya 1943an bû, ku piştî têkbirna Hîtler hate sepandin.

Ev dek û dolab li dijî gelek gelên bindest ên bê dewlet hate meşandin. Hêzên Rojava dewletên kukla ava kirin da ku wan kontrol bikin, û Yekîtiya Sovyetê jî ji bo peymanên bazirganiyê qebûl kir.

"Ev biryarên Konferansa Tehranê ya 1943an li ser meseleya Kurdan bûn, ku tirsê hêzên cîhanî ji serxwebûna Kurdan diyar dike. Konferansa Tehranê bi awayekê hêsan dek û dolabên xwe bi rêbazên manipulasyona psîkolojîk a dirêj-dem, şîretkirina nerast, û bêhişkirina Kurdan û gelên din ên ku ji nexşê hatin jêbirin pêk anî. Gelên bindest hatin bin destê dewletên sunî û partiyên demokratîk yên kukla."

Li ser mijara bêhişkirinê, zanyarên di lêkolînên xwe de gihiştin encamên tirsnak. Ji yek ji van ezmûnan re "Ezmuana Meymûnan" tê gotin:

Pênc meymûn hatin danîn nav çekekê bi nêrevanekê li navend û mûz li jor.

Her gavê meymûnek hilhat ser nêrevanê, ên din bi ava sar hatin pijiqandin.

Zû, her gavê meymûnek hewl da ku hilkêşe, ên din êrîşî lê dikirin ji bo ku ji pijiqandinê birevin.

Heta piştî ku hemû meymûnên orjînal hatin guhertin û meymûnên nû hatin danîn, yên nû jî berdewam kirin êrîşî her meymûnê dikirin ku hilkêşîya—bê zanina sedemê.

Heke em texmîn bikin û ji meymûnan bipirsin "Çima we meymûnê hilkêşî lê da?", bersiv bê guman ewê biba: "Em

nizandin, lê me dît ku bav û kalên me jî wisa dikin." Bi pratîkî, ev tişt li gel gelê Kurd hatîye sepandin di jiyana rojane û kirinên wan de. Ew ji guherînê ditirsin û girtî ne li ser têgihîştina bêaqilî ya ku bi awayekî domdar zêde dibe. Ew hêj fêxîrî jê dikin bi vê "bêaqilî" ya ku hatiye xapandin—xwestina otonomî, federalîzm, demokrasî, û daxwazên din yên bêmaqûl... Ew ne tenê ji têkoşîna ji bo serxwebûna Kurdistanê ditirsin, belê ji gotina peyva "serxwebûn" jî ditirsin.

Stalin ji dema ku hêz hilgirtiye, li dijî gelê Kurd û gelên din yên hatine jêbirin, planên dezgehên xwe çêkiribûn. Van gelên hatine şikandin, ji ber ku xapandin hîs dikirin, siyasî, aborî, û civakî hatin paşxistin, bûne axekê baş ji bo çandina alîgirên ramana komunîzm û Yekîtiya Sovyetê. Ew bawer dikirin ku Yekîtiya Sovyetê parêzvanê wan e, lê YKSS tenê ji wan sûd digirt.

Dezgeh bêyî propagandayê ji bo Sovyetan bû, ji ber ku Stalin ji welatên mezin milyonên dolar di forma bursan de kom dikir. Her wiha, damezrandina Partiya Demokrat a Kurdistanê û partiyên din bêyî lêçûn bû, ji aliyê kaderên Kurd ên di nav partiyên komunîst ên Sûriyê, Iraqê, Îranê û Tirkîyeyê ve hatibûn organîzekirin. Ev kes ji partiyên komunîst berê xwe dabûn Partiya Demokrat a Kurdistanê bi fermana Stalin û paşgirên wî.

Balkêş e ku endamên Azerbaycanî yên di Partiya Komunîst a Îranê (Tudeh) de bi tenê neketibûn Partiya Demokrat a Azerbaycanê. Belê, Stalin ji şaxa Azerbaycanî ya Partiya Komunîst a Îranê re fermana ku ji heq veqetîne û rêveber û endamên xwe bibin beşek ji Partiya Demokrat a Azerbaycanê.

Yên ku ji partiyên komunîst çûne partiyên Kurdî ev bûn: Abdulrehman Qasimlo, Hemze Evdilah, Xanî Blûrîyan, Samî Abdulrehman, Reşîd Hemo, Mihemed Elî Xoca, Evdilah Ocalan... û gelekên din ên ku endamê partiyên komunîst ên welatên Rojhilata Navîn bûn.

Di heman demê de, Yekîtiya Sovyetê bi milyar dolar danûstandinên çekan dikir bi welatên ku van gelên bindest dagir dikirin, çekên pêşketî û balafirên leşkerî ji wan re difirote ji bo şoreşên wan têk bibin. Ji gelên bindest re, YKSS tiştê nedihat firotin ji peyvên vala—pirtûkên bi rengê sor ku azadî, wekhevî û dadperwerî dipeyînin—hemû derewan bûn ji bo ku wan bixapînin û wekî pez bi rê bikên.

Mînak: Di serdema keyaniya Iraqê de, Hemze Evdilah sekreterê Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) bû, xapînerek komunîst di nav PDKê de li gor rêwerzên Konferansa Tehranê ya 1943 û fermana rasterast a Stalin. Bi baldarî regionalîzma Kurdî û partîtî pêk anî, di heman demê de bi serokatiya Partiya Komunîst a Iraqê re civînen dizî yên domdar dikir ji bo kêmbûna çalakiyên PDKê,

dûrxistina ramana neteweperweriya Kurdî, tinazkirina têgihîştina ewlehiya neteweyî ya Kurdî, û guherandina wê bo partiyek Iraqî wek partiyên Erebb ên Iraqê yê ku dixwazin beşdarî hilbijartinên parlamenî û hikûmetê bibin ji bo Kurdan tevî civaka Iraqê bikin bi van awayan:

1. Hemze Evdilah navê Partiya Demokrat a Kurdistanê, ku berê tenê Kurd qebûl dikir, guherand bo Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK), bi vê yekê re Erebb û Tirkmenên li Kurdistanê jî dikaribûn tevî bibin. Bi tevîkirina ne-Kurdan, Kurd hatin astengkirin ku biryaran neteweperwer ên Kurdî bigirin, û her kesê ku li dij vê derket, tê sûcdarkirin ku tundrew e.
2. Di bin serokatiya Hemze Evdella de, PDK dezgehên gelêrî yê wek yekîtiyên karkeran, yê jinên, yê xortan, yê xwendekaran, yê gundiyan, yê parêzeran, yê bijîşkan û hwd. tune bû. Ji ber ku Partiya Komunîst a Iraqê wisa fermî kiribû, çimkî ew xwe dezgehên xwe yê wekî vê hebûn û hewce nedît ku di nav PDK de dîsa werin avakirin.
3. Gêneral Mustefa Barzanî dema ji sirgûnê li Yekîtiya Sovyetê vegeriya, piranî serokên PDK ji partiyê derxist — Hemze Evdella, Saleh El-Heidarî, Xesrew Tevfîq, Niced Ehmed, Hemîd Osman, Saleh Reşdî û yê din. Lê Hemze Evdella, li gor agahiyên ji Partiya Komunîst a Sovyetê, dizanibû ku Barzanî — her çend 12 sal li Yekîtiya Sovyetê jiya be jî — bûyî komunîst nabe û wekî berê maye. Ji ber ku dizanibû Barzanî ê li hemberî

opozisyonan bê tolerans be, Hemze ji xwe re amade bû: keça xaltîka xwe Klawiz da Îbrahîm Ehmed û ew kir zava xwe, da ku dilsoziya wî bisekinîne. Komek ava kir ku piştî derxistina wî ji partiyê, PDK bi rê ve bibin. Ji bo ku Barzanî bixapîne, Hemze nameyek nivîsand û hişyariya wî kir li hemberî fraksiyona Îbrahîm Ehmed, got ku ew "meylên rastê" ne û bêwefa ne, di dawiyê de jî got: "Ez ev şîretî wek hevalekî dilsoz ji te re dikim." Ev kir ku Barzanî bawer bike Îbrahîm dijî fraksiyona Hemze ye, lê rastî ev bû ku Îbrahîm ji Hemze jî çêtir regionalîst bû. Bi destûra Barzanî, Hemze ji partiyê hate derxistin û Îbrahîm Ehmed bû sekreterê PDK. Tenê guhertina ku Îbrahîm kir ev bû: di bernamêya partiyê de ji "Bi ramanên Marksîst-Lenînîst rêberiya partiyê bike" bû "Ji ramanên Marksîst-Lenînîst sûd werbigire."

4. Koma Îbrahîm Ehmed — ku bi rêberiya Celal Talebanî dihat birêvebirin — berdewam kir siyaseta Hemze Evdella. Dema Gêneral Barzanî di îlona 1961an de şoreşa Kurdî destpê kir, fraksiyona Îbrahîm destpêkê dijî şoreşê bû û bi zorê piştî çar mehan tevî bû. Di danûstandinên serhildana Ba'sî ya 1963an de, Talebanî ji fermana Barzanî derket û çû Qahîre ji bo ku bi serokê Misirê Cemal Abdunnasir re rûbirû bibe. Di sala 1964an de, Îbrahîm Ehmed û Talebanî li gundê Mawt konferansek dan PDK û deng dan ku Barzanî ji partiyê were derxistin. Hêzên Barzanî peşîya wan ketin, wan reviyân Îranê. Dema hewlên wan ji Îranê şer

li şoreşa Kurdî bike bi ser neket, ew ji Barzanî re lêborîn xwestin, cardin tevlî şoreşê bûn, paşê jî — wekî Hemze Evdella — cardin dev ji şoreşê berdan da ku serokatiya PDK biguherînin.

Heya sala 1966an, Îbrahîm Ehmed û Talebanî ji şoreşa Kurdî û PDK derketin û partiye teslîmê serokatiyeke wekî fikra xwe kirin. Heya îro jî, PDK ji qerarên Konferansa Tehranê ya 1943ê qet dev nekşandiye.

Her çend Barzanî di 1959an de Hemze Evdella ji partiye derxistibe jî, fraksiyona Îbrahîm Ehmed û Talebanî têkiliyên xwe yên bi koma Hemze ya sirgûnî re parast. Wêneyê wan yê sala 1964an li jêr e:

Pêş rêz (ji rastê): Nuri Shawis, Fuad Aref, Ibrahim Ehmed

Paş rêz (ji rastê): Hama Aza, Hemze Evdella, Celal Talebanî, Omar Debaba

Her çend Yekîtiya Sovyet di sala 1991an de ji holê rabû jî, Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) û partiyên din ên wekî "demokrat" yên netewên binçeng hê jî pêkên komunîst bi kar tînin, li gorî plansaziyên ku Stalin çêkiriye. Mînak, piştî ku Herêma Kurdistanê di Iraqê de statuya federal bi dest xist, PDK - li gel kadroyên komunîst ên kevin yên ku Stalin, Xruşçov û rêberên din yên Sovyet şandibûn - pêkên komunîst ên nû jî di nav xwe kirin da ku sazîyên federal ava bikin. Wan gelek sazîyên girîng ên Herêma Kurdistanê radestî van komunîstan kirin - an jî, rastî gotinê, her kesê ku diji neteweperweriya Kurdî ye.

Bo nimûne, rêveberiya partiyên Kurd ji destpêkê ve torê mobîl a Asiacell li Silêmanî, Kurdistan TV, Çapxaneya Araz li Hewlêr (Erbil) û sazîyên medya û teknolojik yên din radestî pêkên komunîst kirin û heta îro jî bin kontrola wan e. Ev ji ber ku PDK bi temamî bawer dike ku ev pêk êdî qet ji bo serxwebûna Kurdistanê nexebitin - ji ber ku prensîpên komunîst ên înternasyonalîst ên ku ew bawer dikin, nasnameya neteweyî red dikin. Ji bo wan, tu cudahî nake ku paytextê wan Hewlêr be, Bexda be yan Mosko. Ev tam jî tiştê ku PDK, fraksiyonên wê û partiyên nû yên ku li gorî heman ajandaya herêmparêzî dimeşin dixwazin.

Pêkên komunîst ji Konferansa Tehranê ya 1943an heta îro beşekî neqetandî yên rêveberiya partîzanî ya Kurd in. Bi awayekî ironîk, komunîstên di Hikûmeta Herêma

Kurdistanê (HHK) de hê jî çêtirîn ji oportunityîst, kariyerîst, qoçer û bermayiyên rejîma kevn yê Ba's in ku li ser postên herî bilind ên HKê rûniştine.

Fexrê Bêşerm ê Hêzên Mezin li Konferansa Tehranê Hêzên mezin bi awayekî vekirî û bêşerm li ser Konferansa Tehranê difexrînin. Di 11ê tebaxa 2021an de, Sefîrgeha Rûsî li Tehranê wêneyek tweet kir ku nîşan dide Sefîrê Rûsî Levan Dzhangaryan û hevalê wî yê Brîtanî Simon Shercliff li ser kursiyên rûniştine, û sefîrgeh got:

"Li heman cihê dîrokî li ser van pêlan, rêberên hevpeymanan - Stalin, Serokê DYAyê Franklin Roosevelt, û Serokwezîrê Brîtanî Winston Churchill - di Konferansa Tehranê ya 1943an de civiyabûn."

Ev wêneya "pêlên dîrokî" birêzên îranî hêrs kir. Javad Zarif tweet kir:

"Min wêneyê îro dît... Pêdivî ye bişopînim ku tebaxa 2021 ne tebaxa 1941 e (dema ku Reza Şah hat hilweşandin) ne jî kanûna 1943an e (Konferansa Tehranê hat lidarxistin)."

Mehmed Beqer Qalîbaf, Serokê Parlemana Îranê, ji Wezareta Karên Derve yê xwest ku ji her du sefîran apolojîyek fermî bixwaze, û hişyarî da ku "bersîvek fermî ya dîplomatîk" were dayîn. Huseyîn Emîr-Ebdollahîyan, yê ku di wê demê de namzetê cihgirtina Zarif bû, kiryarda sefîran wekî "xencekirina gelê îranî" binav kir.

Hêrsa Îranê ji ber e ku di 1941an de hêzên Rûs û Brîtanî Îran dagir kirin, Reza Şahê Pahlavî (ku alîgirê Almanyaya Nazî bû) hilweşandin û kurê wî Mihemed Reza Pahlavî wekî Şah danîn. Her çend Komara Îslamî dijî her du

rêveberên Pahlavî be jî, li ser neteweperweriya farisan radiweste û serdemê dagirkirina Rûs û Brîtanî red dike. Lê Kurd - yên ku divê ji vê wêneya ku têkildarê Konferansa Tehranê ya 1943an e (ku dijî Kurd û Kurdistanê bû wek Peymana Sykes-Picot û Lozanê) hêrsê wan çêtir bûya - bêdeng ma. Çima? Ji ber ku rêveberiya partîzanî ya Kurdî hê jî têkoşîna ku biryarên Konferansa Tehranê ya 1943an bicîh bîne, ku temamkerê Peymana Sykes-Picot û Lozanê bû.

Dubarekirina vê wêneyê delîlek e ku Konferansa Tehranê ya 1943an serkeftineke mezin bi dest xistiye li ser gelên ku ji hêla Sykes-Picot û Lozanê ji nexşê hatin jêbirin. Nevîyên Stalin, Roosevelt û Churchill li heman cihê rûniştin, û kursiya navîn (ku sembola DYAyê ye) valî hişt. Çima kursiyek valî di navbera xwe de hiştin ger tenê du kes in? Ev bû delaletek e ku ew hê jî bi konferansa Tehranê difexrîn û serkeftina xwe li ser gelên Rojhilata Navîn - ku bi partiyên Trojan Horse têdikoşin û dijî serxwebûna xwe dimînin.

Ji Çepê ber Bi Rastê: Konferansa Tehranê 1943 - Stalin, Roosevelt, Churchill

Ji Çepê ber Bi Rastê: 2021 - Sefîrê Rûsî Levan Dzhagaryan, Sefîrê Brîtanî Simon Shercliff, kursiya navîn (DYA) valî hiştin.

Hêzên mezin û saziyên dagirker ên Kurdistanê, her çend cudahiyên wan hebin jî, hê jî li gorî Peymana Sykes-Picot, Peymana Lozanê û Konferansa Tehranê ya 1943an dimeşin da ku gelê Kurd û welatê wan Kurdistanê parçe parçe bikin.

Girîng e ku bê zanîn Konferansa Tehranê ji 28ê çiriya paşîn heta 1ê kanûna 1943an dewam kir. Gava konferans qediya, beşdarên wê - Stalin, Roosevelt, û Churchill - zû zû çûn saziyên çêkirî yên dagirker ên Kurdistanê (welatê Kurd û netewên din) agahdar kirin. Armanc ew bû ku ew bêne aşkirin ku biryarên Konferansa Tehranê li gorî wan in, ne li gorî gelên binçeng, bi taybetî Kurd.

Yek ji civînên wan yên girîng Konferansa Qahîreyê ya Duyem bû, ku ji bo Tirkîyeyê - ku herî zêde beşên Kurdistanê dagir kiriye - hate lidarxistin da ku agahdar bikin ku Konferansa Tehranê biryar da ku pirsgerêka Kurdan jêbibe, Kurd bîne asîmîlekirin, û her hereketa serxwebûna Kurdan were tepisandin. Ji ber vê, Serokê DYAyê Roosevelt û Serokwezîrê Brîtanî Churchill di 4-6ê kanûna 1943an de (tenê 3 roj piştî Konferansa Tehranê) bi Serokê Tirkîyeyê Îsmet Înönû re Konferansa Qahîreyê ya Duyem lidarxistin da ku biryarên li ser Kurd û Kurdistanê ragihînin.

Ji Rastê ber Bi Çepê: Serokwezîrê Brîtanî Churchill, Serokê Tirkîyeyê İnönû, û Serokê DYAyê Roosevelt li Konferansa Qahîreyê ya Duyem.

Kongra Tehranê ya Dezgehê Heya Îro Didomîne:

Di vê çarçoveyê de, di kanûna paşîn a 2022an de li Moskowê serokên saziyên razberî û wezîrên parastinê yên Sûriye, Tirkiye û Rûsyayê civiyan. Her weha, di 14-15ê adara 2023an de cîgirên wezîrên karê derveyî yên Rûsya, Tirkiye, Îran û Sûriyê li pêşmergeya civîna wezîrên karê derveyî û serokên dewletên xwe axaftinên pêşîn kirin. Armanc, xwestekên neteweyî yên gelê Kurd rê li ber

serxwebûna wan bigirin û normalîzekirina entegrasyona wan di nav civakên hêzên dagirker de bêtir pêşve bixin.

Civînên Tîrkiye, Îran, Sûriye û Iraqê her tim bi zirara gelê Kurd û Kurdistanê bûne. Çi bin sîwana Rûsyayê be, çi jî bin sîwana Dewletên Yekbûyî, armanc eynî ye: garantîkirina menfeyên hêzên dagirker bi zirara Kurdan.

Rola Rêberiya Siyasî ya Kurd di Normalîzekirinê de
Dema gelê ereb di sala 2021an de li dijî normalîzekirina Emîrtiyên Yekbûyî ya bi Îsraêlê rabûn, gelê Kurd ji sala 1946an û vir ve normalîzekirinekê bi zorê digihîjine dagirkerên xwe – dema ku partiyên herêmî yên Kurd (Kurd-iraqî, Kurd-tirk, Kurd-sûrî û Kurd-îranî) hatin damezrandin. Ev partî li ser yek doktrînê dimeşin: normalîzekirin, hevjin, asîmîlasyon û helandina nasnameya Kurdî di nav entîteyên çêkirî yên dagirker ên Kurdistanê de – wekî ku di qerarên Konsera Tehranê ya 1943an de hatine diyarkirin.

Ji ber vê yekê, rêberiya siyasî ya Kurdî qet ne li dijî Konsera Tehranê rabûye, ji ber ku di rastiyê de ew pêkêşvanên wê ne. Wekî "Troya Atî" û hêzek dij-şoreşgerî dixebitin, li dijî her herema rastîn a serxwebûna Kurdî tîn û bi gotinên neteweperwerî gelê Kurd dixapînin.

Rêberiya Kurdî wek Pêşengên Normalîzekirinê

Serokên partiyên Kurdî rolê navgîniyên sereke dilîzin di normalîzekirina têkiliyan bi dijminên Kurd û Kurdistanê de – mîna rejîmên ereb ên ku di heman demê de îdia dikin li dijî mêtîngerî û sîyonîzmê ne, lê gelê xwe têk diçin. Bihara Erebiyê rastiya wan derxist holê: ew ji xwe re hevalên kolonyalîzmê, sîyonîzmê û hêzên reakîyoner in, û ji gelê xwe di bin behana "mucadeleya şerî" de bac distînin, lê tenê li gel gelê xwe şer dikin.

Kongra Tehranê ya 1943an rê da rêberiya siyasî ya Kurdî ku bibe "dij-şoreşê li Kurdistanê" û her herema rastîn a serxwebûna Kurdî bêtîkîne. Vebijarka min di vî warî bi awayekî bi teoriya "nirxa zêde" ya Karl Marx re têkildar e, ku ji karkeran tê dizîn ji bo menfeyan kapîtalîstan.

Ez êdî dikarim teorîya ku min vedîtibe diyar bikim: "nirxa zêde" ya ku ji gelê Kurd tê dizîn ji bo menfeyên hêzên dagirker û xwediyên wan – hêzên mezin ên ku li Konsera Tehranê îmze kirine – bi rêberiya siyasî ya Kurdî wek pêkêşvanên wan.

Qerarên Kongra Tehranê ya 1943an li ser dabeşkirina cîhanê:

1. Beşdariyên Konferansa Tehranê, Dewletên Yekbûyî yên Amerîkayê wekî serjimarê hiyerarşiya cîhanî dîtin.
2. Beşdariyên Konferansa Tehranê, neteweyên Ewropayê wekî hevalbendên sereke yên DYAyê di birêvebirina cîhanê de dîtin.

3. Beşdariyên Konferansa Tehranê, Yekîtiya Sovyetê wekî heman asta neteweyên Ewropayî û Amerîkayî dîtin, wekî hevkarê birêvebirina cîhanê, bi mafê temam ku prensîbên sosyalîst ên xwe belav bike—ku li dijî prensîbên kapîtalîst ên DYAyê û neteweyên Ewropayî ne.
4. Beşdariyên Konferansa Tehranê biryar da ku hemû neteweyên din yê cîhanê wekî peyrew bên muamele kirin—ya ji bo pergala kapîtalîst a bi serokatiya DYAyê û Ewropayê, ya jî pergala sosyalîst a bi serokatiya Yekîtiya Sovyetê.
5. Beşdariyên Konferansa Tehranê destûr da Yekîtiya Sovyetê, piştî dawiya şerê Hitler, ku blokeke dewletên sosyalîst li Ewropaya Rojhilat û Navîn, her weha li Asya Rojhilat û Başûr-rojhilat ava bike, lê Yekîtiya Sovyetê beşên mayî yê cîhanê ji bandora kapîtalîzm re bihêle.
6. Beşdariyên Konferansa Tehranê soz da ku ew ê parastina neteweyên ku berê di bin peyman û rêkeftinên navneteweyî de hatibûn damezrandin, vekîşnin, eger ew di bicihanîna biryarên Konferansa Tehranê de bêne dudiş kirin.
7. Beşdariyên Konferansa Tehranê soz da ku ew ê bi neteweyên ku di bin peyman û rêkeftinên navneteweyî de hatine damezrandin re hevkarî bikin, ji bo kontrolkirina gelên ku hîn dewletên xwe yê neteweyî negirtine.

8. Beşdaryên Konferansa Tehranê li ser hevkerinê peyman dan ku di pêşerojê de alîkariya Afrîkayiyên reş bikin ku serxwebûnê bistînin.
9. Beşdaryên Konferansa Tehranê li ser hevkerinê peyman dan ku maf û parastina ajalan nas bikin, nasname û cureyên wan biparêzin, û hawîrdor û aramî parastin.
10. Beşdaryên Konferansa Tehranê serxwebûna gelên di nav dewletên nû damezrandî de wekî xêzekî sor dîtin ku divê neyê derbas kirin. Ji van gelan re nehat destûr dan ku nasnameyên neteweyî hilînin, da ku asîmîlasyona wan di civakên van dewletan de hêsan bibe... Tenê destûr hat dayîn ku nasnameya dewletên ku me damezrandibûn û divê bin kontrola van dewletên nû bûn, ku ew jî dê bin kontrola serokên cîhanê yên kapîtalîst û sosyalîst bin—bi vî rengî pîramîda serdestiya cîhanî û kontrola tevahî temam bibe.

Gava ez ji şerê Tehranê yê 1943 ê dijî gelê Kurd zanim, ez têkiliya kerb û nefreta Rojhilat û Rojava dijî gelê Kurd ê bêguman û aştîyê xwe fêhm kir. Ez jî sedemên peymanên Rojhilat û Rojava dijî Kurdan di hezaran bûyeran de, bi taybetî Peymana Cezayirê ya 1975 a di navbera Şahê Îranê û Seddam Huseyn de, ku bû sedema ruxandina şoreşa Kurdan li Başûrê Kurdistanê, fêhm kir. Piştî peymana Seddam Huseyn û Xomeynî hat, ku bû sedema komkujiya Enfalê û êrîşa kîmyawî li ser Helebceyê, ku ji aliyê Iraqê ve li ser gelê Kurd hate kirin piştî ku Rojhilat û Rojava destûr

da – ne tenê bi bêdengî, lê bi dayina pere û çekan jî, da ku
Seddam gelê Kurd bibe qurban.

Hêsa şeşemîn a Kurdan û hevalên wan, bi ew pîlanên pîs,
hîs kirin.

Ez bi sedan gotar û lêkolîn nivîsandine ku bêguman nîşan
didin ku biryarên Konferansa Tehranê ya 1943ê hebûn –

her çend ez di wê demê de tişteki ji wan nezanibûm. Li jêr mînamek ji wan:

"Theodor Herzl, damezrînerê tevgera Sîyonîst, di 1898an de li Basel, Swîsre, konferansa xwe ya yekem lidarxist... Herzl di konferansê de got ku Brîtanya ji cihûyan re li Îgandayê ax daye ku dewletek cihûyan ava bikin, û gava ew dewlet xurt bibe, ew ê herin Filistînê... Jinikek pîr a li konferansê rabû û ji Herzl re got: 'Heke tu vê projeya Brîtanyayê qebûl bikî, tu xayîn î!' Ev Herzl mecbur kir ku di heman konferansê de ji projeya Brîtanyayê vekêşe."

Naha, piştî bîstan salan, ma kî ji endamên partiyên Kurdan heye ku bêje serokê partiya xwe "Tu çewt î, Serokê min!" Her çend hin partiyên Kurdan kiryarên ku wekî xiyaretê mezin têne dîtin kirine – wekî şerê navxweyî yê Kurdan, an jî peymanên ewlekarîyê bi sazûmanên jêhatî yên dagirkerên Kurdistanê re, ku çalakvanên Kurd bikin qurban tenê ji ber ku ew ne ji partiya wan in.

Ji ber vê yekê ye ku cihûyan dewleta xwe hene, her çend tenê çend milyon in, lê milyar misilman û sed milyon ereb nikaribûn rawestînin. Cihûyan gelê xwe ji hemû cîhanê kom kirin, lê em Kurd, li ser axa xwe ya Kurdistanê, nikarin dewleta xwe ava bikin, ji ber ku me bêriya gotina rastiye heye – ku yê rast xelat bikin û yê çewt ceza bikin. Lê serokên partiyên Kurd berevajiyê dikin: ew şoreşgeran ceza dikin û xayînan bi payeyên bilind xelat dikin.

Ez berê bawer dikir ku danasîna Einsteinê ya bêaqilî ji bo serokên partiyên Kurdistan hatibû nivîsîn, ku her carê heman çewtiyê bi heman awayî dubare dikin û ji xwe re encamek cuda hêvî dikin... Lê piştî ez ji biryarên Konferansa Tehranê zanim, ez fêr kir ku ev serok bêaqil nîn in.

Milyon mînak hene, lê tu serokê partiyekî Kurd ji wan fêr nebûye. Berevajî, ew êdî heman çewtiyan dubare bikin û êrîşê bikin ser kesên ku wan bi bîr tînin – ji ber ku ew bi qasê dikin. Li jêr hin mînak:

Şoreşa Başûrê Kurdistanê piştî xwe da Şahê Îranê da ku li dijî Iraqê şer bike.

Şoreşa Rojhilatê Kurdistanê piştî xwe da Iraqê da ku li dijî Xomeynî şer bike.

Şoreşa Bakurê Kurdistanê piştî xwe da Sûriyê da ku li dijî Tirkîyeyê şer bike.

Her sê piştî xwe da yek dagirkerê Kurdistanê da ku li dijî yekî din şer bike, û encam ruxandina wan bû. Heya îro jî ew siyaseta xwe didomînin – hin jî piştî xwe da hemû dagirkerên Kurdistanê didin. Heke Einstein jiyayî bûya, ew ê ji wan re bêja: "Yên ku piştî xwe da yek dagirkerê didin, dê bêne ruxandin; yên ku piştî xwe da hemû dagirkeran

didin, dê bi qasê kûbê ruxandin, li gor prensîpên matematîkê."

Serokên partiyên Kurdan hin komên dijî Iraqê jî parastin û li çiyayên Kurdistanê perwerde kirin, di nav de Partiya Baas a Iraqê. Şoreşa Kurdan du caran alîkariya serokatiya Baas kir – di serhildanên 1963 û 1968ê de – piştî ku Partiya Baas çekên kîmyawî li ser gelê Kurd bikar anîn. Lê hîn jî hin Kurd peymanên nû digirin û endamên Baasê bi awayekî aşkere diparêzin.

Ev bêaqilî (an jî, wekî ku ez piştî zanîna biryarên Konferansa Tehranê fêhm kir, hevkarîya bi dagirkeran re) bi tenê piştgirîya dijminên Kurdan nake, lê xiyaneta bi awayekî sistematîk ji bo kesên dilsoz ên Kurdistanê jî dike.

Xwedê mîna vê di genên aryayan de çêkir... Alman gelê jîr in, zanyar, fîlozof û ramangerên wan di nav çêtirîn ên cîhanê de ne – lê di siyasetê de ew digihîjin sifirê. Îro Yewnanistan endamê herî lawaz ê Yekîtiya Ewropayê ye, lê bi siyaset û dîplomasiya xwe Almaniya xapandiye, milyaran dolar ji wan derxistiye û serokên alman bêhêz nîşan dane, heta ku Yewnanistan tehdîd kir ku ji YEyê derkeve – her çend ew endamê herî xurt e.

Her wiha, Kurd jî di siyasetê de paralîze bûne... Di berhevdana salên têkoşîna Serok Mesûd û Mam Celal de, Malîkî tiştek nebû. Dema ew û serokên Iraqê yên îro di

dema Seddam de hatin Kurdistanê, ew hê tek leşkerek ji bo parastina xwe nedît – Pêşmerge bûn ku ew diparastin.

Serokên partiyên Kurdan xwe bi xapandin ku Kurd bi xeteran dorpêç bûne, lê rastiya ku dagirkerên Kurdistanê ji tirsê Kurdan nikarin bixwin. Serokekî 60 milyon Kurdan divê dema ew dimeşin, erd li bin piyên dijminan bihejîne.

Serokên partiyên Kurdan siyasetek têkçûyî didin, ku ezmûn nîşan dide, ji ber ku ew qet hewl nedane kampanyayeke dijber li dijî şer û peymanên veşartî û aşkera yê navneteweyî ku li ser me hatine zor kirin, pêk bînin.

Sînorên mîrnişînên me yekê ji Stembolê heta sînorên Hindistanê û ji wir heta Afrîkaya Bakur dirêj bûn... Erê, Kurd vê şaristaniyê hebûn, lê ereb, tirk û faris hê jî nehiştin zarokên me di dibistanan de Kurdî bixwînin, zimanê xwe li ser me kirin zor.

Ev hemû ji ber ku serokên partiyên Kurdan qet hewl nedan ku dîrok an jî pergala siyasî bixwînin, da ku stratejiyeke neteweyî ava bikin û rêça rast bibînin.

Gavên Komploya Dijî Kurdan

Gava Yekem: Veqetandina Kurdistanê û gelê Kurd ji pasdarên sînorên mîrnişîna me ya rojhilat – ku îro wekî

gelên Sindhî, Belûç û Peştun têne nasîn – û ji pasdarên sînorên rojava – îro wekî gelên Amazîx, Twareg û Azawad têne zanîn.

Gava Duyem: Dabeşkirina Kurdistanê di 1514an de di navbera Împeratoriya Faris û Osmanî de.

Gava Sêyem: Xistina eşîretiyê, feudalismê û şerê navxweyî di nav eşîrên Kurdan de, ku gelê Kurd bi sedan salan westand.

Gava Çarem: Peymana Sykes-Picot (1916) û Konferansa Lozanê (1923), ku dabeşkirina Kurdistanê zêde kir.

Gava Pêncem: Konferansa Tehranê (1943), ku têkoşîna serxwebûna Kurdan kir pirsgrêkek herêmî di sînorên dagirkeran de, û her kesê ku ji bo Kurdistanê serbixwe şer dikir, hatine tepisandin.

Ji ber ku eşîretî nikaribû rêberiya têkoşîna Kurdan bike, partiyên herêmî hatin pêşxistin – lê şerê navberê wan ji yê eşîran cuda nebû. Wan şîarên bilind wek marksîzm, îslam, demokrasî, xwebirêveberî û mafên mirovan girtin – heta ku bi karanîna hestên mirovan, wekî parastina sêwîyan û jinên bîndest, hewl dan ku enerjiya Kurdan ji serxwebûnê derbixin.

Her çiqas serokên partiyên Kurdan gel bi şîarên wekî demokrasî, xwebirêveberî, mafên mirovan, federalîzm an otonomî xapandin jî, tu yek ji wan nikare cihê azadiya Kurdan, serxwebûna Kurdistanê û dewletek Kurdan bigire.

Piştî veqetandina Kurdistanê ji xwişkên xwe yên Belûç û Amazîx, Kurdistan bi xwe di nav entîteyên çêkirî de hate dabeş kirin. Di dawiyê de, gelê Kurd bi xwe di nav partiyên siyasî de – ku niha bi hezaran in – hate parçe kirin, ku her yek dibêje ew tenê rêya rast e û yên din xayîn in. Ji ber vê yekê, ev sed partî, ku li hev xiyamet dikin, gelê Kurd kirine sed parçe.

Ji ber vê yekê, dagirkerên Kurdistanê wekî ku bixwazin dikin bikin, tu kes nikare rawestîne wan.

Qurbankirinên milyonan Kurd bê wate ne, heke ne ji bo armanca rast: serxwebûnê.

Heke tenê 10% ji 182,000 qurbanên Enfalê ji bo serxwebûna Kurdistanê hatibana qurbankirin, Kurd dikaribûna Mîrnişîna Medan ji nû ve ava bikin.

Ez bi deh pirtûk, sed semînar û bêhesab gotar nivîsandim, da ku kêmasîya tevgera azadîxwaza Kurdan – ku qurbaniyên mezin da lê serkeftina azadiyê pêk neanî – diyar bikim.

Ez piştrast im ku kêmasîk di tevgera azadîxwaza Kurdan de heye. Ez di jiyana xwe de lê geriyam – carinan serokên Kurd wekî bêaqil, carinan xayîn, carinan jî nezan ên siyasîyê binav kirim.

Ez lêkolîn kirim:

Dîroka Kurdan ya kevn û nûjen

Têkiliyên Kurd-Kurd

Nerînên serokên Kurd ên ku ez lê pirs kirim

Têkiliyên Kurdan gelên derdorê

Têkiliyên Kurdan bi hêzên cîhanê

Eva nuqteyên sereke yê ji lêkolîn û xebatên min in, ku ji berheman û ramanên rêberên Kurd û hevalên gelê Kurd hatine berhevkirin. Ez van berheman xwendîye û kesan nas kiriye. Gotînen wan di bîra min de mane û min gelek teşwîq kirine ku li ser rastîyê bigerim û astengên avakirina dewleteke Kurdî fam bikim. Hinek mînakên bijarte:

1. Sala 1967'ê, piştî ku jêrzemîna Sûriyê min berda, bavê min yê şehîd Îbrahîm Mella ji min re got: "Hêviyar be û lez meke, ji ber ku komployeke mezin li ser gelê kurd heye ku hêzên mezin yê rojhilat û rojava piştgirî didin... û ev komplo ji hêz û taqetê me mezintir e... Ji ber vê yekê ez ji te re dibêjim hêviyar be û ev rewş ne heta herê ye..." Ya din a ku bavê min got: "Emîr Celadet Bedirxan min û çend endamên din yê Xoybûnê barkiribû ku tevî rêxistinên Rûsan û Emerîkayan bibin da ku tesîrê li ser wan bikin. Me

emirê xwe li xizmeta hêzên mezin da, lê wan qet ne li kurdan wek kîteyek, gel û welatek nihêrtin. Alîkariyên wan ji dayîna bursa xwendinê ji çend kurdan derbas nebû." Û îro ez vê gotina bavê xwe ya sala 1967'ê tê bîra xwe, ku wêneya biryaren Kongreya Tehranê ya 1943'ê bû. Ev komploya mezin a ku bavê min li ser min şirove kiribû, ew bi hesta şeşem a xwe hîs dikir.

2. Sala 1972'ê, dema ku min li çiyayên Qendîlê ji General Mustafa Barzanî re, di nav axaftinan de, min ji wî re li ser partiyên kurd yên Rojavayê Kurdistanê ku xwe diparêzin wek çep û rast pirsî. Serok Barzanî got: "Çep û rast bê şert û merc xayîn in." Gotina Serok Barzanî tê wê mana ku ew gellek bi hemû partiyên demokratîk şik dibû û tu kesî ji çepê wan heta rastê wan bêcudahî namîne. Gotinên Serok Barzanî kêmbûn, lê her gotineke wî wek deryayek bû û min bi şikên wî yên li partiyên demokratîk, ku ew dîsa bi hesta şeşem a xwe hîs dikir, zêde nas kir.
3. Civînên min yên rojane bi Ap Osman Sebrî di salên 1961-1981'an de qet bê bîra min kirina meseleya azadiya kurdan û serxwebûna Kurdistanê û damezrandina dewleta kurdî nebûn. Ew ji rêberên partiyên kurdî yên ku ji bo serxwebûna Kurdistanê têkoşîn bikin bêhêvî bû. Her gav çîroka jêrîn ji min re dubare dikir: "Rêberên partiy û rêxistinên kurdî naxwazin dewleteke kurdî ava bikin. Leke rojekê dê hêzek mezin were serê kurdî bi gopalê xwe lê dike û dê bêje: 'Bêaqil, tu dewleta xwe declare bike!'" û ew

vê yekê bi hêz û coş dibêja. Ji dehsalan berê, ji dema ku artêşên Emerîka û Brîtanî bi beşdariya Pêşmergeyan Iraq û Kurdistan ji Seddam Huseyn rizgar kir (2003), ez her ji Xwedê dixwazim ku Ap Osman di xewnê de bînim ji wî re bêjim: "Apo, tu rast dibûyî, kurd naxwazin dewleta xwe ava bikin, xeta bi gopalê jî." Ev jî bû daxuyaniya wî ya eşkere ya şikên wî li rêberiya partiyên kurd.

4. Ji nasîna min bi rêber û ramankarê neteweyî yê mezin Prof. Dr. Cemal Nebez û têkoşîna min bi hev re di salên 1969-2018'an de, ew her tekîd dikir ku "azadî bêbeş e, her azadiyeke temam nebe wek koleyî ye." Gotinên Dr. Cemal Nebez jî min hanîda ku ez li dîroka Partiya Demokrata Kurdistanê an partiyên ku ji dewleta kurdî kêmtir dixwazin lêkolîn bikim, ji ber ku ew koleyî dixwazin, çimkî azadî bêbeş e. Prof. Cemal Nebez bi dehan pirtûk û seden gotar û lêkolînan rêberên partiyên kurdî bi nîvê sedsalê krîtîk kir, lê rêberên partiyên kurdî siyaseta xwe ya fail û bêaqil neguherand, ku aniha gelê kurd kirye xizan û bêderman. Di salên dawî yê jiyana xwe de (rehmet lê be), piştî sala 2014'ê, dema ku min biryaren Kongreya Tehranê pêşkêşî wî kir, dema ku ez li ser siyaseta partiyên fail bi wî diaxivî, ew dibêja: "Min destên xwe ji wan şuştine û naxwazim ez navê wan bikim, ji ber ku ji kirinên wan wesa nîş diçe." Erê, siyaseta rêberên partiyên kurdî her kurdê şerefmend hanîja ku wesa nîş bike. Leke rastî ev e ku ew bernameya xwe wekî ku di

Kongreya Tehranê ya 1943'an de hatiye çêkirin, bi jîrî û pisporî pêk tînin.

5. Di têkoşîna min û nivîsarên min de li ser kêşe û şikên ku di ser gelê kurdî de derbas dibin, û hestê min yê ku komploya Kongreya Tehranê heye, min carekê din got ku "li têkoşîna kurdî de lînkeke winda heye". Min bi dehan gotar û lêkolînan li ser vê yekê nivîsîn, yek ji wan lêkolîna min bû bi sernavê "Gelê Kurd hewceya Perestroîkayeke Kurdî ye" û lêkolînên din. Ji ber vê yekê, ji zemanekê ve min ji navandinê ya "tevbigerîna azadîxwaza kurdî" rawestiyame, ji ber ku ez dilsozim ku tevbigerîna azadîxwaza kurdî tune ye, lê rêberên partiyên kurdî hene ku bi derew û buxtan xwe wek tevbigerîna azadîxwaza kurdî danîye.
6. Herwisa hejmareke mezin ji welatperwerên azad jî hene ku hest kiribû ku komploya Kongreya Tehranê heye, herçend ku tişt ji wê nezani bûn. Dibe ku hevalê ezîz Werya Qerdaxî jî yek ji wan welatperwerên azad bû ku bi min re têkildar dibû û şikên xwe yên li ser kêmasî û xayîniya rêberên partiyên kurdî diyar dikir, herçend ku çavkaniya vê şikê nizanîbû. Ew li ser derdên me yên hevpar diaxivî û xalên girîng yên bal kişandin. Binêre dîroka nameya wî ya 16.06.1986'yê li beşa sêyem a jiyannameya min, ku dibêje: "...Gelek ji rêberên gelê me jî rewşenbîrên parazît in ku ji rewşa navxweyî ya welatê me Kurdistanê sûd werdigirin û ew jî wekî ku hatine peyirkirin, erkê xwe bicih tînin û gelê me yê belengaz têxin belayan." Bêjeya "ew jî wekî ku

hatine peyirkirin, erkê xwe bicih tînin" min hiştiye wekî ku hevalê ezîz "Werya" ji biryaren Kongreya Tehranê ya 1943'agahdar bûye, ku plansaziya têkçûna gelê kurdî bi rêya rêberên partiyên wî kiriye.

7. Di 29.08.1988'an de nameyek ji Dr. Nuredîn Zaza bi zimanê kurdî hatibû destê min. Ji tiştên ku wî di nameyê de gotibûn: "Gelê me yê kurdî parçe bûye û nikare yekîtiyeke bihêz û stratejîyeke rast ava bike. Ji ber vê yekê têkoşîna wê bi bêhuda derbas dibe, tê kuştin, welatê wê tê parçe kirin û kesî lê nihêre. Ev rewş ji zêdetirî heftê salan berê ve dom dike û naguhêre. Mînakî binêre têkoşîna kurdên Iraqê û Îranê: Nûnerên Iraqê û Îranê bi Serokê Giştî yê Neteweyên Yekbûyî re li bajarê Cenevreyê civiyan, careke din jî dixwazin li ser hesabê kurdan li hev bicivin, lê kurdên Iraqê û Îranê kesî ji xwe re neşandin civînê bi Serokê Giştî yê Neteweyên Yekbûyî re. Hin dibêjin ê bişînin, leke kengî?" Dr. Nuredîn Zaza ne tenê ji rêberên partiyên kurdî bêhêvî bû ku ew ê ji bo serxwebûna Kurdistanê bixebitin, belê ew ji wan bêhêvî bû ku tu başî ji gelê kurd re bikin, herçend ku ew jî ji biryaren Kongreya Tehranê agahdar nebû. Ji ber ku rêberên partiyên kurdî yekîtiya xwe û stratejîya xwe bi hêzên dagîrker ên Kurdistanê ava kirine, nûnerên Iraqê û Îranê wek nûnerên xwe yên rast qebûl dikin. Ev stratejî armanc dike ku têkoşîna gelê kurd bi bêhuda derbas bibe, bê kuştin, welatê wê were parçe kirin û kesî lê nihêre.

8. Sala 1997'an, dema ku min bi Serokê Lîbyayê Muemer El Qeddaî re hevdîtin kir, wî ji min re got ku "komployeke bed li ser gelên t êkçûyî heye ku ji aliyê hêzên mezin ve t ê birêvebirin. Ev komplo ji hemû dewlet û gelên Rojhilata Navîn mezintir e." Piştî ku min di sala 2014'an de biryaren Kongreya Tehranê ya 1943 xwend, min fêhm kir Serdêvan Muemer çî dixwest bêje. Ew komploya bed li ser gelê kurd û gelên din yê xapandî hebû.
9. Di 10.09.2008'an de Prof. Îsmâîl Beşîkçî gotareke bi sernavê "Geliştineke Otantîk a Kurdî heye?" nivîsî. Di vê gotarê de Dr. Îsmâîl şîkên xwe yê li ser kêmasî û komployê diyar kir. Li jêr hin xalên ku Dr. Îsmâîl di gotarê de derxistine holê:
 - "Divê ku geliştineke otantîk a taybetî ya kurdan hebe. Tu li Rojhilata Navîn be, hejmara te 60 milyon kes be, lê tu li tu rêxistinekê cîh negirî, tenê dema ku ew mijara 'terorîzmê' lêkolîn dîkin navê te t ê bikaranîn."
 - Di xalekê de hevalê gelê kurd Prof. Îsmâîl dibêje: "Ji bo ku em karibin vê nakokiyê bingeîn fêhm bikin, pêdivî bi geliştineke otantîk a kurdî heye. Ne ji ber ku 'me di dîrokê de navdar bûne, kes ji me meztir tune bû', lê ji ber ku 'bi vê hejmara mezin û welatê me yê fireh re, me çawa bûne tiştê?'. Herwisa, ji ber 'çima me xwe negihandine xwediyê biçûktir sîstema siyasî jî?'. Ji bo van pirsan û lêkolîna van tiştan, pêdivî bi geliştineke otantîk a kurdî heye."

- Di cîhekê din yê gotarê de: "Pêdivî bi geliştineke otantîk a kurdî heye. Bi vê hemû hest û ramanên nakok re, em dîsa terma 'biratîyê' jî dibihîzin, 'biratîya tirk û kurdan'. Di bin vê nakişiyê ecêb de, bila em bipirsin: Ev têgeh çawa hate afirandin? Ê erkê wî çi ye?"
 - Dr. Îsmâîl di cîhekê din de dibêje: "Çepa kurd bi heman şêwazê yê ku çepa tirkî dibêjit, dom kir. Ev rewş rê li pêşveçûna geliştina kurdîyê (ramana neteweyî ya kurdî) digirt. Nikare bi ramana tirkî an jî bi şêwazên çepa tirkî têgeheke selîm li ser meseleyên kurd û Kurdistanê were afirandin. Di vê mijarê de divê kurd bi xwe bifikirin, divê kurd bi xwe û bi ramanên xwe yê taybet rewşa kurd û Kurdistanê şirove bikin. Ji ber vê yekê, ji bo hemû van mesele û mijaran, pêdivî bi geliştineke otantîk a kurdî û Kurdistanê heye." Domdana Dr. Îsmâîl ya pirsên xwe, heke tiştekî nîşan bide, ew jî şikên wî yê li ser komployeke bed a ku armanca neteweya kurdî dike û têkoşîna wê têhn dike, nîşan dide.
10. Sala 1972'an, dema ku min ji Başûrê Kurdistanê vegehiyam û piştî ku min li bajarê Silêmaniyê beşdarî kongreya xwendekarên Kurdistanê bûm û min li Dîlemanê li çiyayên Qendîlê bi General Mustafa Barzanî re hevdiştin kir, hevalê ezîz Izêt Axa Dirikî ji min re got ku ew û Ekrem Cemîl Paşa (li Şamê) û Ziyaeddîn Şerefxanê Bedlîsî (li Beyrûtê) dixwazin serdana General Mustafa Barzanî bikin. Min bi wan re têkiliyekî

baş hebû û min têkoşîna wan dizanîbû. Sê kesan jî h dadgehên tirk hukimê darizandina wan daybû. Herwisa Izêt Axa jî serokên eşîra Dirikî, Ziyaeddîn jî ji nesla Şerefhanê Bedlîsî yê dîrokasê navdar, Ekrem Beg jî ji malbata Cemîl Paşa yê Diyarbekirê yê bi welatperweriya xwe navdar bû. Min jî wî re got: "Çima hûn bi Partiya Demokrata Kurdî ya Sûriyeyê re têkiliyê nakin, ew bi Partiya Demokrata Kurdistanê ya Iraqê re têkiliyekî baş heye da ku hûn serdana xwe bi rêk bixin?" Wî bi vê awayî bersiv da min: "Ez û Ekrem Beg û Ziyaxan em bi partiyan bawer nakin, belê partiyên demokratîk yên kurdî naxwazin em bi General Barzanî re têkiliyê hebin." Min jî ji wî re got: "Ez fêma dikim ku derda we wek derda min e bi partiyên demokratîk re, ku li dijî armanca gelê kurd ya azadî û serxwebûyî têkoşîn dikin. Ji ber vê yekê ez amade me ku alîkariya we bikim. Dema ku hûn biryar da ku hûn herin serdana General Barzanî, ez ê vê yekê ji we re bi rêk bixim." Dema ku min li Silêmaniyê bû, heval "Fêrîdun Elî Emîn" yek ji heft kesên mezin ên ku di sala 1959'an de li bajarê Silêmaniyê partiya KÂJÎK ava kiribûn, ji min re got ku ew bi General Barzanî re têkiliyekî baş heye û General Barzanî wî wek nûnerê KÂJÎKê qebûl dikir. Herwisa ji min re got ku têkiliya wî ya bi General Barzanî re veşartî bimîne, ji ber ku dijmin û casûsên wan pir in. Piştî demekê Izêt Axa bi min re têkiliyê da û got ku ew amade ne ku biçin. Min jî navê heval Kamil Jîr da wî, herçend ku min gelek endamên rêxistina xwe

li Başûrê Kurdistanê dizanîbûn, lê heval Kamil Jîr yekem berpîrsê rêxistinê bû. Ji ber vê yekê min ji Îzêt Axa re got ku bi heval Kamil Jîr re têkiliyê bike, ew ê serdana we ya General Barzanî bi rêk bixe. Tenê Îzêt Axa Dirîkî, Ekrem Cemîl Paşa û Ziyaeddîn Şerefxanê Bedlîsî ne ku bi partiyên demokratîk bawer nakin, belê piraniya kesayetiyên kurd yê têkoşer jî bi tu partiyekî kurdî ya demokratîk bawer nakin.

Li jêr wêneyê wan bi General Mustafa Barzanî re heye.

Ji Çepê Ber Bi Rastê: Fereydun Elî Emîn, Serok Mustefa Barzanî, Dara Ettar, Ekrem Celîl Paşa, û Îzzet Axa Derkî di

sala 1972an de. Ziya Şerfxan ji ber sedemên şexsî di wê wêneyê de nebû.

Bûyerên ku hunermendê Kurd ê çepgir Yilmaz Güney jiyane, wekî ku di gelek hevpeyvînên çapemeniyê de gotiye, diyar dikin ku ew ji ciwanekî ve hewl da ku bi Partiya Komûnîst a Tirkîyeyê re têkilî çêke û bibe endam. Lêbelê, Partiya Komûnîst a Tirkîyeyê pir veşartî bû, ji ber vê yekê Güney nikarîbû wê bibîne. Güney paşê got ku piştî demek dirêj, wê dît, lê di wê demê de raman guhertibû û neket Partiya Komûnîst—lê heta mirina xwe marxîst û çepgir ma. Ez bawer dikim ku Yilmaz Güney hest kiribû ku Sowyetê dûrûstandinek heye an jî belkî li ser biryaren Konferansa Tehranê agahdar bûbû, ku Stalîn bi dewletên rojava û kapîtalîst re hevkarî kiribûn ku tevgera azadiya Kurdan bêxin.

Mînakên gelek hene ku gelê Kurd û hevalbendên wê hest kiribûn ku li Konferansa Tehranê komployek hatiye çêkirin û serokên partiyên Kurd bûne pêkînerên wê—bêyî ku delîlên berbiçav hebin. Tariqa Naqşibendî mînekê din e ji vê gumanê:

- Tariqa Naqşibendî ji aliyê Mele Şêx Xelîdê Naqşibendî ve hate damezrandin da ku Kurdan vê rêwîtiyê bikin, armanc bû ku mezhebek Kurdî ava bike ku nasnameya Kurdî wekî neteweyek cuda ji ereb, tirk û farisan biparêze—wekî ku şîtîya farisan nasnameya farisan ji helandina civakên misilmanên sunnî parast. Farisan serketin ji ber ku

mezhebê wan nêzîkî 1400 sal e hatiye damezrandin, lê tariqa Naqşibendî dereng hat û nikarîbû dewleteke Kurdî çêbike, wekî şîîyan ji bo neteweya farisan. Yên ku ketibûn vê tariqê; seyîdatiya Nehrî, Şêx Seîdê Pîran, seyîdatiya Barzanî û yên din bûn.

- Seyîdatiya Barzanî beşdarî tevgera azadiya Kurdan bû, li dijî dagirkirina tirk a Kurdistanê şer kir û di şerên Bîlehê (Yekem û Duyem) de tirkan têk bir. Tirk di sala 1914an de Şêx Ebdulselam Barzanî di girtîgeha Mûsilê de darizandin.

- Piştî şehîdbûna Şêx Ebdulselam Barzanî, Şêx Ehmed Barzanî û birayê wî Mela Mustafa Barzanî di salên 1930 û 1940an de serhildanên pir li dijî dagirkirina Iraqê lidarxistin. Ew her wiha beşdarî Komara Mahabadê bûn. Lê seyîdatiya Barzanî piştî avakirina Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) ji tevgera azadiya Kurdan vekîşiya, ku pêşnîyara normalîzekirinê, hevîniyê, asîmîlasyonê û helandina Kurdan di nav entîteyên çêkirî yên dagirker ên Kurdistanê dikir—tiştek ku seyîdatiya Barzanî red kir. Ji ber vê yekê, armanca sereke ya rejîmên Iraqê hilweşandina seyîdatiya Barzanî bû.

- Şêx Ehmed Barzanî, serokê eşîrî, ji destpêka şoreşa Kurdan a 1961ê ve li hemberî hikûmeta Iraqê neytr bû. Herêma Barzan neytr ma ji ber ku bawer dikir hem hikûmeta Iraqê hem jî PDK dixwazin Kurdan normalîze bikin, asîmîle bikin û di nav entîteyên çêkirî yên dagirker ên Kurdistanê de bihelînin—tenê cudahiya wan di rêbazê de bû: yek bi asin û agir, ya din bi hêdî hêdî.

- Piştî mirina Şêx Ehmed Barzanî, kurê wî Şêx Osman Barzanî cihê wî girt û neytrîtiya bavê xwe domand. Lêbelê, ji aliyê PDKê ve hat fişar kirin, ji ber vê yekê mecbûr bû koçî Baghdadê bibe û li wir ji aliyê hikûmeta Iraqê ve hate kuştin.
- Piştî şehîdbûna Şêx Osman, birayê wî Şêx Mihemed Xelîd Barzanî serokatîyê girt, neytrîtiya bavê xwe domand û siyaseta PDK ya normalîzekirinê û asîmîlasyonê red kir. Di bin fişara PDKê de, Şêx Mihemed Xelîd Barzanî berê xwe da Xwedê û partiya "Hizbullah" ava kir heta koça dawî.
- Di sala 1992an de, PDK di serdema parastina navneteweyî de kontrola Barzanê girt. PDK biryar da ku seyîdatiya Barzanî êdî serok nebe, û heya îro jî bê serok e—ji ber ku PDK dizane seyîdatiya Barzanî ê siyasetên wê red bike, wekî ku hemû şêxên berê kiribûn. Cîgirên hêja, wek Şêx Edhem (nevîê Şêx Ehmed Barzanî) an jî Şêx Cîhad Barzanî (nevîê şehîd Şêx Ebdulselam Barzanî) hene, lê nayên nasîn.
- Her çend General Mustefa Barzanî (Xwedê lê bike) serokê PDKê bû jî, ew di îdeolojiya partiyê de guman dikir. Ew qet bi vê awayê nerastîya xwe ji holê ra nekir, lê bi siyasetên cuda yên xwe sed caran îşaret kir. Ew bi vekirî qezenckirina Bîroya Siyasî ya PDKê dikir, û rojnameya Xebatê wek karê "zarokan" (ji bo çavdêrên PDKê) biçûk dikir.
- General Mustefa Barzanî qet ji bîr nekir ka PDK çawa di şoreşa Kurdî ya 1961ê de dilnexwazî beşdar bû, tenê piştî çar mehan bi zorê ket nav şoreşê.

- Di navbera salên 1982-1984an de, min bi merhum Îdrîs Barzanî re di Karacê, Îranê de gelek caran hevdi tin kir. Wî jî di îdeolojiya PDKê de bêbawer bû—qet bi vê awayê nerastîya xwe ji holê ra nekir, lê bi awayekî zelal îşaret kir. Mînak:

Dema ku min got ez plan dikim ku li Badînan ofîsên Peşmergeyê vekim, ew qebûl kir, lê qedexa kir ku kes ji Barzanê neyê rêxistin kirin, ji ber ku ew destûr neda PDKê ku li wir strukturên partiyê ava bike.

Sami Abdulrehman (sekreterê çalak ê KDP) paşê xebitî ku Îdrîs Barzanî ji serokatîyê dûr bixe û piştgirî bi birayê xêyê wî Mesûd Barzanî da ku KDP'yê bixe nav Barzan. Îdrîs bi zorê li dû Mesûd çû da ku fendên Samî bi ser nekevin. Di dawiyê de Mesûd, Samî şaş kir û Samî ê kal di binê Neçirvan (kurê Îdrîs) de wekî cîgirê serokwezîr xebitî.

Bi rastî, Barzan û mîrnişîna Barzanî — wek mîrnişînên din ên Kurd ên Neqşibendî (wek Nehriyê li Colemêrg, tarîqeta Şêx Seîd Pîran) — ji bo serxwebûna Kurdistanê şer kirin, li dijî polîtîkayên KDP'yê yên asayîkirin û helandinê di nav entîtîyên dagirker de. Ez nizanim ka ev mîrnişîn an jî General Mustafa Barzanî û malbata wî ji biryarên Konferansa Tehranê ya 1943'ê agahdar bûn, an na, yan jî bêbawerîya wan tenê pêşbîniyek bû.

Li gor ezmûna şexsî û hestê şeşemîn ê min, ez piştrast im ku heke Qazî Mihemed, General Mustafa Barzanî, Fermanîdar Osman Sebrî, Dr. Nûredîn Zaza û Seîd Elçî hêj bijîn û detayên Konferansa Tehranê bizanibana, ewê li ser Partiya Demokrat a Kurdistanê (KDP) ya xayîn tif kiribana!

Û ya ku teoriya min piştrast dike ku ev rêber hewl dan ku rêça KDP'yê rast bikin, lê hatin derxistin:

General Mustafa Barzanî di Konferansa Maot ya 1964'an de hate derxistin.

Dr. Nûredîn Zaza di 1961'an de hate derxistin.

Osman Sebrî di 1969'an de berî ku were derxistin, ji xwe îstifa kir.

Seîd Elçî û Dr. Şîvan di 1972'an de hatin kuştin.

Qazî Mihemed ji bo derxistinê, serokatiya wî pir kurt bû.

Piştî ku min biryarên şerê Konferansa Tehranê yê li dijî gelê Kurd derxist holê, şik û gumanên min û gelê Kurd bûbûn yaqînî.

Şerê Konferansa Tehranê ya 1943'an li dijî Kurdan gelek mezin bû — ji hemû şerên berê yan paşê mezintir bû. Ji bo şerek wiha mezin, diviya hata rêberên mezin jî bêne xapandin. Hêzên mezin çavkaniyên xwe bi kar anîn ku gelên Kurd, Belûç, Amazîx û yê din yê hatine jêbirin bêhiş bikin û bêyî ku tene fehm kirin, bêdeng şer bicîh bînin.

Dijwariyên navxweyî ji bo damezrandina dewleteke Kurdî

1. Rêberiyên partîzanî yên Kurdan

Piştî min birêveçûnên Konferansa Tehranê ya 1943 nirxand, heyirî û şaşiya min li hember siyasetên neteweperwer ên Serokatîyên Partîzan ên Kurd bi temamî winda bûn. Ez hemî hêviyên xwe ji wan birîm, lê bawerîya min li gel gelê Kurd û serxwebûna Kurdistanê di dil û hişê min de xurtir bû. Ev bawerî dema ku min fêhm kir ku hêzên mezin ên cîhanê li dijî gelê Kurd û welatê wan Kurdistanê dijî komployên xwe didomînin, hê xurtir bû.

Ez bawer im ku tevliheviya milyonên Kurdên ku sedemên siyasetên bêaqil û têkçûyî yên Serokatîyên Partîzan ên Kurd fêhm nakin, jî dê winda bibe. Ev serok ji bo deh salan eynî şaşiyan dubare dikin. Milyonên Kurd wan wekê bêcesaret, nezan, bêşerm, bêaqil û bêwijdan teswîr kirine.

Wan wekê durû, revok û oportûnîstên ku bi serfûrûna rizên maseya dijminan dijîn, bi bahoya azadiya Kurd û serxwebûna Kurdistanê, nîşan dane.

Bi sedan partiyên siyasî yên Kurdî hene, lê yekîtîya îdeolojîk û doktrînel a wan heye. Şerên navxweyî yên wan tenê ji bo westandina hêza gelê Kurd û wext û çavkaniyan bêdema têne bikaranîn. Ev xapandin gelê Kurd bawer dike ku her partî mafdar e li hember partiyên din şer bike.

Ew siyasetê didin ku li dijminê bêdeng bin, prensîban ji bîr bikin û tîrsa di nav Kurdan de belav bikin ta ku bigihîjin rewşeke zilametî û koletiyê.

Serokatîyên Partîzan ên Kurd li her deverên Kurdistanê li ser hin erkên taybet yekdeng in. Her kesê ku hindik jî aqil û wijdan hebe, dê fêr bike ku van erkên bêaqil, bêmantîq û bêhiş in. Lê di rastiye de, ew jîr, serkeftî, aqil û mantîkî ne, çimkî ew biryarên kolonyal ên Konferansa Tehranê ya 1943 bi awayekî rast li dijî mafên Kurd û Kurdistanê bicih tînin. Ji ber vê yekê, ew wekî kesên din nikarin nasname, rûmet û berxwedana gelê Kurd wêran bikin.

Ez erkên Serokatîyên Partîzan ên Kurdî bi vî awayî kurt dikim:

1. Wan hêzên dagîrker ên Kurdistanê wekê "birayên" gelê Kurd binav dîkin, yekîtîya gelê Kurd û qatilan diparêzin an jî şîrên wekê "yekîtîya demokratîk a

gelan" û şîarên din ên ku ji çembera razberiya dewletên dagîrker hatine çêkirin, belav dikin. Di dîrokê de tu gelê din dagîrkerên xwe wekê "birayên" xwe binav nekiriye, ji bilî Serokatîyên Partîzan ên Kurd. Ji ber vê yekê, siyasetên wan dubare dibin; ew ji yek dagîrker re hêvî dikin da ku li dijî yekî din şer bikin, lê ev şer tenê xapandin in ji bo kêmbûna hêza Kurdan.

2. Wan gelê Kurd ji ramana azadîxwaziya neteweyî dûr xistin, ji bo nîvê sedê siyaseta partîzanî, eşîrî û herêmî xurt kirin û ramana neteweperwerî di nav ciwanên Kurd de kuştin. Mînak, çalakvanên Kurd li Sûriyê dizanin kî General Mustafa Tlass e, lê qet bi navê Generalê Kurd Mustafa Paşa Yamulkî nehatine, ku heta sala 1920 generalekî Osmanî bû û serokê Dadgeha Bilind a Osmanî bû ku Mustafa Kemal Atatürk cezaya mirinê da.
3. Wan afirînerî di civaka Kurdî de fetisandin. Em di her warî de ronakbîrên xwe hene—doktor, endazyar, parêzer, nivîskar, profesor, ramandar, fîlozof û pîşebazên jêhatî. Ez bawer im ku dem hatiye ku hêzên Kurd xwe bi xwe bisekinin, bi taybetî di warê çêkirina çekan de. Tenê pêdivî ye ku em fikirî çêkirina çekan bikin. Dem hatiye ku em bi xwe xwe biparêzin. Demê ku gelê xwe bi şîarên mirovahî, demokrasî û xwebirêveberiya elastîk xapandin, qediya. Dema manifestoyan, nameyên protestoyê û girî li ser gorên şehîdan bi dawî bûye—ew bêbandor bûne ji bo

parastina gel. Ev erkên pîrikên, ne yên milekê 60 milyonê ne.

Ma hûn dizanin ku Kurd di Mîrnişîna Soranê de di sala 1826'an de top çêkiribûn? Mîr Bedirxan di 1842'an de li Botan kargehek çêkirina tîfing, fabrîkayek patron û diravên Kurdî çêkir. Şêx Mehmûdê Berzencî di bin bombebarîna Brîtanî de Keyaniya Kurdistanê Başûr li Silêmaniyê (1919–1924) îlan kir. Îsmâîl Axayê Şikak bi tenê 40 şovalyeyên eşîra Şikak di sala 1912'an de Mîr Ebdulrezaq Bedirxan ji destê Tirkên rizgar kir. General Şerîf Paşa bi tenê xwe cîhanê qane kir ku dewleteke Kurdî pejirîne û Peymana Sevra ya 1920'an îmze bike. Niha milyonên Kurd li Ewropê ne li kê ne? Piştî çarêk sedsala hikûmdariya Kurdî bin parastina hewayê Brîtanî û Amerîkî, hikûmeta Kurdistanê li kê ye? Ma ew tiştek wekê bav û kalên me ku di bin bombebarîna Brîtanî de kiribûn, kirine?

4. Dema ku ez di sala 1982–1984'an de li Başûrê Kurdistanê Pêşmerge bûm, nêzîkî 2,000 Pêşmergeyên partiyên Kurdî hebûn. Lê rejîma Iraqê nêzîkî nîv milyon Kurdên çekdar di xizmeta xwe de hebûn. Di rastiyê de, ev Kurd ne ajanên rejîmê bûn, lê ji ber siyasetên xayîn ên serokatîyên Kurdî bêdil bûbûn û ji bo rizgariya xwe çûbûn xizmeta rejîmê—salek şer dikirin, paşê danûstandin dikirin û şoreş û gel radigihandin rejîmê, bi mûçeyan û kursiyên parlemanê li Bexdayê. Pirsgirêka mûçe û pozîsyonan bi serxwebûna Kurdistanê re têkiliyê nîne. Gelê Kurd berê jî bêyî

şoreşê vê qazancê kiriye—mînak Sultan Selahedînê Eyûbî, ku Kurd bû û padîşahê hemû misilman û Erebbû, ne yê Iraq, Îran, Sûriye an Tirkîyê bû. Lê ev qet pêşketina serxwebûna Kurdistanê peyda nekir.

Ez bawer im ku heke Kurd ji bo serxwebûna Kurdistanê şer bikin, hejmara xayîn û hevkarên Kurdan ji çendekên destê zêde nedihat.

5. Piraniya serokên partiyên Kurdî li dijî serxwebûna Kurdistanê dixebitin. Ew dewletên dagîrker wekê dirinde nabînin; bersivê wan ev e ku gelê Kurd bi vê dirindeyan re di heman qefesê de bijîn.
6. Wan li pey peymannameyên stratejîk ên bi dagîrkeran in, lê Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê nagirin û li dijî hev û gelê Kurdî neyekîti ne.
7. Wan bi dizî peymanên siyasî û ewlekarîyê bi dewletên dagîrker re dikin, lê ji bo xapandina gelê Kurdî diyar dikin ku li dijî wan şer dikin.
8. Wan ji gelê Kurd tiştên dijber dixwazin, lê biha gelê bindestê Kurdî didin. Ew ji bo ewlehiya xwe dixebitin, lê gelê Kurd di bin dagirkirinê de dimînin.
9. Wan operasyonên leşkerî li paytextên dewletên dagîrker qedexê dikin û çalakiyên Kurdî li herêmen Kurdistanê yên Erebkirî, Tirkkirî û Farisîkirî tepisînin, ji bo razîbûna dagîrkeran û bicihanîna biryarên Konferansa Tehranê.
10. Wan ji hêza leşkerî û razberiyê re iftira dikin, lê tenê li dijî hev bikartînin. Wan gelê Kurd parçe kirine, her parçe xwe wekê neteweyekê cuda dibîne.

11. Wan nikarîne êrîşên li ser gelê Kurdî rep bike, gel hê jî di bin dagirkerî û tirsê de ye.
12. Wan tirs a azadî û hesta kêmtiriyê belav kirine û hişê Kurdî kuştîye.
13. Wan bersiva pirsên gelê xwe nade—bersivên wan ji devê çekan tê.
14. Wan li Hewlêr û Silêmaniyê bi sedan saziyên Iraqî ava kirine (mînak Enstîtuya Stratejîk ya Iraqê), lê Enstîtuya Stratejîk a Kurdistanê ya ku Profesor Jamal Rashid Ahmed pêşniyar kir, ji aliyê Hikûmeta Herêma Başûrê Kurdistanê hat redkirin.
15. Wan her tevgera gelêrî ya Kurdî ya li dijî dagîrkeran tepisînin.
16. Wan Saddam Huseyn neanîn ber dadgehekê navneteweyî, ji ber ku mîna Nasyonal Sosyalîstan ku di Şerê Cîhanî yê Duyem de cihûyan şewitandin, ev bû mîrateke pîroz ya cihûyan. Kurd bi hêvî bûn ku ev bibe mînak ji bo ku qet qirkirinên Enfal û Helebce dubare nebin, ne tenê li Başûrê Kurdistanê, lê li herêmên Kurdistanê.
17. Wan dewletên dagîrker di dadgehên navneteweyî de naguherînin ji bo sûcên aşkere û veşartî yên li dijî gelê Kurd—şewitandina zarokan li Amûdê, êrîşên kîmyewî û fosforî li Helebce û Serêkaniyê, û sûcên şer û qirkirinê ku bi demê nabejirin.
18. Wan li dijî kuştinên serokên Kurdî wekê Abdulrehman Qasimlo, Sadiq Şerafkendî, Mihemed Meşûq Xaznewî û gelekên din, di dadgehên navneteweyî de doz nakin.

19. Wan fêm nakin ku azadî di destê me de ye û ku xapandina hişê Kurdî ji dagirkerî jî xetertir e.
20. Hikûmeta Herêma Başûrê Kurdistanê û Rêveberiya Xweser a Rojavayê Kurdistanê li dijî Erebkirina Kerkûkê li başûr û Kembera Ereb li rojava dernakevin, rê vedikin ku Silêmanî, Hewlêr, Duhok, Şengal û Kobanî jî bêne Erebkirin.
21. Ew qebûl nakin ku şaşiye xwe pejirînin û bi gelê Kurd re rastgo bin.
22. Ew berdewam dikin ku bi yek dagirker re li hemberî yekî din hevkarîyê bikin, her çend dawîya vê siyaseta bêaqil dîtibe — Rêxistina Şoreşa Îlonê (1975), kuştîya Abdulrehman Qasimlo (1989) û revandina Abdullah Öcalan (1999). Bêguman hêzên ku Kurdistan dagir kirine, bê îstisna, dijmîna Kurd û Kurdistanê ne.
23. Ew li hemberî hemû rêxistinên neteweperwer ên Kurd wek JK, KAJYK, PASOK û Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê şer kirine, bi desiseyên ku min li cihên din bi kronolojîk raxistiye, meşandina wan asteng kirine.
24. Li Başûrê Kurdistanê, armanca wan ev e ku civaka Kurdî bibe civakek xwerîner, bi têkildarî îthalata bêbac, ku pêşî li pêşketina pîşesaziya Kurdî bigirin.
25. Ew kadroyên xwe ji xweşekvan, çepikvan û daholvanan hilibijêrin — ne ji wan kesên ku kêmasî rexne dikin, ku ji xweşekvanan neteweperwer û dilsoztir in. Rexneker rastî dilsoz in, lê xweşekvan yê ewil in ku neteweyan bifroşin û li gel bidestxistina herî zêde bisekinin.

26. Ew dibêjin Efrîn ji dagirkirina Tirkî azad bibe — lê tenê ji bo ku ew bi dîsa binê dagirkirina Sûriyê. Hin dibêjin "Malên Tirkî boykot bikin" da ku li şûna wan malên Îranî, Sûrî û Iraqî bikin.

Ne her kesê ku rêberiya partîzanên Kurd rexne dike, azad û neteweperwer e. Ne her kesê ku azadiya Efrînê dixwaze, serxwebûna Kurdistanê dixwaze. Ne her kesê ku malên Tirkî boykot dike, armanca wî avakirina aboriya Kurdî ye.

Ne her kesê ku navên şoreşgerên dîrokî yên Kurdî digire, azad û neteweperwer e — hin ji wan van navan wek pêşangehekê bikar tînin da ku li hemberî kesên ku ji bo serxwebûna Kurdistanê têkoşîn, şer bikin.

27. Ew malên hêzên dagirker ên ku aborî û bazirganiya Kurdistanê kontrol dikin, boykot nakin. Heyfê gelê ku bi hişê yên din difikire, cilê ku naxwe û xwarinê ku nçêkirî dixwe — wekî hemû netewên bi xwe dispêrin hişyariya wan kirine.

28. Ew ji bo parastina menfeyên dagirkeran, çendîn civîn û konferansan li dar dixînin da ku Sûnî û Şîî yek bikin — her çend her peyman a Sûnî-Şîî bûye sedema talankirina Kurdistanê. Peymana Şah-Seddām bû sedema rûxandina Şoreşa Îlonê (1975). Peymana Xomeynî-Seddām (1988) bû sedema Enfalê, kuştina 182,000 Kurdan, binaxkirina wan li çolên Başûrê Iraqê, û kuştina Îdrîs Barzanî, Abdulrehman Qasimlo û yên din.

29. Ew li hemberî nakokiyên navbera dagirkeran sûd nagirin.

30. Ew beşdarî hemû aliyên jiyana dewletên dagirker dibin, dijmîn xurt dikin.

31. Ew qanûnên navneteweyî û peymanên kolonyal ên ku bûne sedema dagirkirina û parçekirina Kurdistanê, nenasînin — çimkî ew qebûl nakin ku Kurdistan hatîye dagirkirin. Bi taybetî peymanên wek Sykes-Picot (1916) û Lozan (1923), ku li gorî qanûnên navneteweyî bêhêz in.

Ew bi bursên şehîdên serxwebûna Kurdistanê, hezaran xwendekarên Kurd derveyî welat dişînin — bê plansazî, rêberî, an armancê ku ew xizmeta serxwebûna Kurdistanê bikin.

32. Ew gul li gorê kujerên gelê Kurd dixin, wek Mustafa Kemal Atatürk, Xomeynî, Hafîz Esed û Seddam Huseyn — lê tu rêberê dewletên dagirker qet gul li gorê şehîdên Kurdî nexistine.

33. Ew dîktatoriyeke tirsnak li ser biryardanîyê bi cih tînin, bi piranî şaş û kujer, piştî xwe didin xayînên û dilsozan ji ber ku dewletên dagirker razî bikin.

34. Li Başûrê Kurdistanê, ew dibêjin ku bi dayina pereyê rêxistinên partîzan ên Kurd li herêmên din, armanca wan

neteweperwerî ye — lê ev pere tenê ji bo xweşî û debengiyê tê xerc kirin, ti tişt ji gelê Kurd re baş nayê.

Heke ew bi rastî neteweperwer bûna, wê pira lojîstîk ava dikirin navbera Başûrê Kurdistanê û herêmen din — piştgiriyan aborî, çandî û civakî — ji ber ku ev herêm kûrahiya stratejîk a Başûrê Kurdistanê ne.

Dewletên ku Kurdistan dagir kirine, li hemberî hukmê Kurdî ne — çi pira ava bikin, çi nekin.

35. Ew gelê Kurd stok dikan, ji ber ku piraniya Kurdan nizanin çi qas jiyana wan xirab e — an naxwazin bizanin ku li ser kêlekan dijîn û bi xewnan girêdayî ne.

36. Ew pişt a xwe didin hin dewletên dagirker da ku li hemberî yên din şer bikin. Gava menfeyên dagirkeran tene parastin, ew gelê Kurd dixapînin. Mînak:

37. Rêxistinên partîzan ên Kurd li Şoreşa Rojhilatê Kurdistanê (1979–1989) pişt a xwe da Iraqê da ku li hember Îranê şer bikin, lê bi xayîniya kuştina Dr. Abdulrehman Qasimlo bi dawî bû.

38. Rêxistinên partîzan ên Kurd li Şoreşa Bakurê Kurdistanê (1984–1999) pişt a xwe da Sûriyê da ku li hember Tirkiyê şer bikin, lê bi xayîniya radestkirina Abdullah Öcalan bi dawî bû.

39. Ew pišta xwe da Rûsyayê da ku Komara Kurdistanê (1946) ava bike, lê piştî peymana petrolê, Rûsya wek her gav Kurd xapandin.

40. Li Başûrê Kurdistanê, ew pišta xwe da DYA — ku piştî parastina menfeyên xwe (Tirkîyê, 7 dewletên Sovyet ên Tirk, Iraq, 22 dewletên Erebi û Îranê razî kirin), di 2017 de dîsa Kurd xapandin ji ber referandûma serxwebûnê — rê da dagirkeran ku Başûrê Kurdistanê ji bê û erdê binavê bikin, Êzidiyên Şengalê (2014) koçber bikin, û Kerkûk dagir bikin (2017). Ew nizanin ku hêzên mezin bi dostaniyê ne, tenê bi menfeyên xwe re têkildar in.

41. Li Rojavayê Kurdistanê, ew pišta xwe da Rûsya û DYA, ku di 2017–2018 de wan xapandin, rê da dagirkirina Efrînê û êrîşên fosforî li Serêkaniyê.

42. Her gav ku ew pišta xwe didin dewletên dagirker an hêzên global, encam heman e — hezaran gundên Kurdî hatine rûxandin, gelê Kurd bi awayekî bêrehm hatine qirkirin. Bêguman Enfal, Barzanî û Feylî tenê mêr bûn, wek parçeyek ji sîyasetê pakjenasiya nijadî ya li hemberî Kurdan — ku armanc wê qutkirina zuriyê gelê Kurd bû, bi awayekî ku ji hemû dijminên dîrokê jî bêtir reş bû.

43. Di 1960–70 de, ew bawer dikirin ku Şoreşa Kurdî serkeftî ye, ji ber ku guman dikirin peymanekê navbera

Baasê Iraqê (alîgirê Sovyetê) û Şahê Îranê (alîgirê Rojava) çênabû — lê peyman çêbû, û Kurd bi rûxandina şoreşê (1975) û koçberkirina 150,000 Pêşmerge perçî bûn.

44. Di 1980 de, ew dîsa bawer dikirin ku Şoreşa Kurdî serkeftî ye, ji ber ku guman dikirin peymanekê navbera Baasê Sûnî ya Iraqê û rejîma Şîî ya Îranê çênabû — lê peyman çêbû, û Kurd dîsa bi rûxandina şoreşê, Enfal, êrîşa kîmyewî ya Helebce (1988), rûxandina 4,000 gundan, guherîna demografîk û koçberiyê perçî bûn.

45. Di 1990 de, ew bawer dikirin ku Parlamentoya Kurdistanê dê bimîne, ji ber ku guman dikirin Rojava dê her li Kurdistanê bimîne. Ji bo salan min name, gotar û hevpeyvînan nivîsandin ku Rojava dê dawî bibe. Hin rêberên partîzan sond xwarin ku heke Rojava biçe, ew dê jina xwe bidin talûqê!

Min got divê em bi Amerîkîyan re serî lê bikin: Kurd federalîzm pejirandin, lê heke hêzên hevalbend biçin û Iraq federalîzm red bike, ma Kurd mafê xwe yê daxuyandina dewletê tune? Lê her wek her gav, rêberiya partîzan bi dîktatoriya xwe ya pîs berdewam kir.

Zarok û nezan jî dizanin ku di siyasetê de her tişt gengaz e — ji bilî Rêxistinên Partîzan ên Kurd, ku vê yekê jî îgnor dikin.

Amerîka biçû, Iraq hêj jî li Kurdistanê zêde dibe — artêşa wan ket Kerkûk, Xaneqîn û Şengalê, hatta li Duhokê jî qedexeya Pêşmerge danîn. Dadgehên wan biryar didin li hemberî xwestinên Kurdan — referandûma serxwebûnê, qedexekirina çêkirina petrolê ji aliyê Kurdistanê, piştî ku Iraq ji 2014 ve beşa bûceta Kurdistanê birrî.

Reşbînîya Iraqê li hemberî gelê Kurd neguherîye, û dîktatoriya Rêxistinên Partîzan ên Kurd jî neguherîye. Lê ew her gav encamên cuda hêvî dikin — bi gorî teoriya ehmeqî ya Einstein.

46. Ew ji destpêka Şoreşa Kurdî di Îlonê 1961 ve, li hemberî şoreşê şer kirine. Heya îro jî, gelê Kurd di navbera rêveberiyên Hewlêr û Silêmanî de parçe bûye — bê xezîneya neteweyî, yekîtiya artêşê, an saziyên ewlekariyê.

47. Ew li hemberî avakirina Komara Kurdistanê li Mehabadê şer kirin û wê rûxandin. Piştî, ew li hember Ezîz Elî Qazî, kurê Qazî Mihemed (Serokê Komara Kurdistanê), şer kirin û di 1980 de wî girtin û radestî rejîma Iraqê kirin — ku ew salan di zîndanên partîzanên Kurd û Iraqê de man.

48. Li Bakurê Kurdistanê, ew li hember dûnde rêberên Kurd wek Şêx Seîd Pîran, Seyîd Riza, Îhsan Nûrî û malbata Bedirxaniyan şer kirin, û bi propaganda derewîn wan wek reaksiyoner nîşan dan.

49. Li Rojavayê Kurdistanê, ew li hember rêberên Kurd wek Apo Osman Sebrî, Dr. Nureddin Zaza, Şêx Mihemed Meşûq Xeznewî, Cewad Mella û gelekên din şer kirin, û wan ji siyasetê dûr xistin.

50. Ew bi têkoşîna herêmî berdewam dikin, da ku Kurd her tim di qefesên Iraqê, Tirkîyê, Îranê û Sûriyê de bimînin.

51. Ew nîqaşên partîzan hêdî hêdî kûr dikin, heta ku tene şerê çekdarî û potansiyela Kurdan bi waste dikin.

52. Ew li dû serokên şerê Kurd-Kurd naguherin ku niha li Parlemana Kurdistanê rûdinêşin û wan ceza nekin ji bo Kurdên ku kuştin—pirozkirina qatilan teşwîqa kuştinên din e. Ez vê polîtîkayê wek teşwîqa xayînî û xinîztê dibînim.

53. Ew ên ku piştê şerên navKurdî ne ceza nekirine, ango ew hemû li gel hêzên dagirker in ku gelê Kurd bînpêş bikin, enerjiya wan bikişînin û berxwedana wan bşikînin.

54. Ew alîkariya hêzên dagirker dikin di şerên xwe de, da ku dagirkirina û têkçûna Kurdistanê dirêj bikin.

55. Ew rê nadin rêxistinên Kurd yê ku xweseriya Kurdistanê dixwazin, her çend dizanin ku azadî, xweserî û dewleteke Kurdî neçar in—tu alternatîf an şîarên din nikarin cihê wan bigirin. Dewleteke Kurdî wateya dewleteke Kurdî ye—her navek din dexşe xapandina gelê Kurd e.

Di nivê sedsala 20an de, fîlozofê alman Ernst Cassirer got ku dewlet yek ji sê hêmanên pêşketinê ye: kes, civak û dewlet. Bê dewlet, gelê Kurd ji pêşketina xweya xwezayî hatine mahrum kirin, û bi zorê hatine girêdan bi dewletên ku kes û civaka Kurd red dikin.

Ji ber vê yekê, gelê Kurd wek beşek ji netewên din pêş diçe, û di demê de winda dibe—ev diyar e dema fraksiyonên Kurd yek li din dixapînin û gelê me li Kerkûk, Xaneqîn, Mendelî, Şengal, Kobanî, Efrîn û Serêkaniyê dagir dikin û derdixin.

Xayîn destê xwe nakin—bi kêf temaşe dikin ku birayên wan yên Kurd têne kuştin.

Her çend fîlozofên wek Ehmedê Xanî, Kamê Cîr, Profesor Cemal Nebez û Profesor Celal Reşîd Ehmed hene—ku bi zimanekî xweş ji azadî û serxwebûna Kurd axivîne—gelê Kurd ji çanda xwe hatine qetandin, bi ziman û çandên biyanî hatine cilûberg kirin.

Ew dest bi bawerî kirin her tiştê ne-Kurdî, û ji ramanvanên xwe yên mezin bawer kirin—destpêka pêşketina çewt.

56. Ew rê nadin saziyeke zanistî ya ji bo lêkolînên stratejîk ên Kurdî. Mînak, ji salên 1990î ve, li mala Profesor Dr. Celal Reşîd Ehmed bi Profesor Cemal Nebez û Endazyar Bruskê Îbrahîm çend civîn hatin kirin da ku Enstîtuya Lêkolînên Stratejîk ên Kurdistanê ava bikin.

Profesor Celal projeyê amade kir û bi destê xwe da hikûmeta Başûrê Kurdistanê, û ji bo deh salan li pey çû—bê encam. Bersiva hikûmetê: "Cîranên me qebûl nakin."

Her daxwaza nû jî hat red kirin. Carinan, bi şertên nemûmkîn pejirandin—mîna qebûlkirina enstîtuyê bê şûnreklam.

Ji bo Profesor Celal peşmergeyek wek çavdêr danîn, lê ti car tiştek çênebû—heta wê çavdêr jî, ku meaşê wê wekî ku Profesor û projeyê diparêze, hat dayîn.

Di heman demê de, Enstîtuya Stratejîk a Iraqê ji sala 1992an ve li Hewlêrê heye, bi avahî, erebe, karmend û bûceyeke wek her wezareta Başûrê Kurdistanê—bi mixabin.

57. Serokatîyên Partîzan ên Kurd li Başûrê Kurdistanê perwerdeya neteweyî û eleqeya Kurdistanê yê Mezin neçar dikin, û bandorek nebaş li hemû aliyên jiyanê û tevgera azadiya Kurdî li herêmen din dike.

58. Ew meclîsek yekgirtî ya zimanê Kurdî ji bo medya û perwerdeyê çênekin—li şûna wê, devokek li ser ya din diparêzin.

Ew dizanin ku devok nikarin nemirin, lê zimanekî dewletê dikare ji hemû devokên Kurdî were—ne tenê ya Başûrê Kurdistanê—bi alfabeyek guncav.

Îro milyonên pirtûk, kovar û rojname li Başûrê Kurdistanê bi alfabeya kevn a rojhilatî tên çap kirin, ku nîvê gelê Kurd li Bakur, Rojava û Kurdistana Sor nikarin bixwînin. Çi sûdeya weşana bi qasî ku piraniya Kurdan fêhmakin?

59. Ew bangî yekîtiya Kurdî û konferansa neteweyî dikin—lê li ser bingehen partîzan, herêmî û eşîrî.

Kongreya Niştimani ya Kurdistanê divê tenê serxwebûnê bixwaze û nikare bin kontrola partiyekê be—bi taybetî yên

ku di navbera xwe de xwîn-rêzî heye. Divê ji aliyê welatperwerên azad û serbixwe ve were birêvebirin.

60. Ew ji bo her partiyekê rêxistinên cuda ji bo jin, xwendekar, ciwan, karker, gundî, nivîskar û rewşenbîr çêdikin—parçebûnê hê pêwtir dikin.

61. Ew filmên Kurdî yê derbarê berxwedanên dîrokî yê Kurdî vedişêrin. Bi ironî, bêçalakîya wan baş e—filmên wisa dê Şêx Mehmûd wek "Keyê Federed Başûrê Kurdistanê" (1919–1924) û Qazî Mihemed wek "Serokê Komara Otonom a Kurdistanê" (1946) nîşan bidin, li gor siyasetên xapînok ên wan.

62. Ew li dijî her tevgera Kurdî ya cîhanî ne. Di 26/11/2002 de, ez daxwazek ji bo statuya temaşevaniya Kurdan li NYê bi îmzeyên zêdetirî 2,000 kesên navdar (lord, parlamenterên Brîtanya û Ewropa) şandim, da ku agahiyên derbarê Kurdan bê tomarkirin—ne ji aliyê hêzên dagirker, wekî ku îro jî tê kirin.

Serokatîyên Partîzan ên Kurd bi NYê re têkilî kirin û xwe wekî Iraqî nîşan dan, ku ji aliyê nûnerê Iraqê ve tene temsîl kirin.

63. Ew rastiyan ji gelê Kurd û hevalên cîhanî vedişêrin, da ku hêviyên serxwebûn û azadiyê bişikînin.

64. Ew civakên dagirker nabirrin an jî qabiliyetên wan parçe nekin, wekî ku ji Kurdan re dikin—da ku pêşî li serxwebûna Kurdistanê bigirin.

65. Ew alîkariya hêzên dagirker dikin ku civaka Kurdî ji hundir ve bişikînin—mirovên çewt li cihên sereke

danîn da ku civakê parçe bikin, û dexşên dagirkeran hêsanîr bikin. Mînak:

- Fileyên Kurd ên mesîhî ji bo 2,000 salan hatine şûştinê. Di 2009 de, dema ez çûme Dêra Keldanî li Kerkûkê, Dr. Louis Sako (Arşîskobê Keldanî) bi germî me pêşwazî kir. Min jê re got: "Mîsyonerên we gihiştin herî dûr ên Afrîka û Asyayê—lê dêra Kurdî li ku ye?"

Yek ji beşdaran got: "Li Mûsilê heye." Arşîskob zû bersiv da: "Nû ye," bi awayekî nepênî qebûl kir ku ew dêra Kurdî ye. Û zêde kir: "Em hemû zerdeştî bûn... Hun bûne misilman; em bûne file."

Ev pejirandineke temam bû ku Asûrî, Suryanî û Keldanî dêra Kurdî ne—bi navên gelên nemabû ve hatine cilûberg kirin.

- Saddam Huseyn heman polîtîkayê ji bo êzdiyan sepand. Di bin 20 salan de (ne 2,000), gelek êzdî qane kir ku ew ji Yazîd ibn Muawiya (Xelîfeyê Umeyyan) ne—her çend êzdîtî hezaran sal berî Muawiya û Yazîd heye.

Şûştinên hişê armancê kêmasiyên olî, eşîrî û devokî yên Kurdan dikin, da ku wan ji gelê Kurd veqetînin— û hebûna Kurdî bişikînin.

Ez bi serokên misilmanên Tamîl ên Srî Lanka re rûbirû bûm, ku îsrar dikir ku Îslam neteweyiya wan e—her çend Îslam dîn e, ne netewe ye! Bi heman rengî, hin êzdî jî êzdîtî wek neteweya xwe dibînin—her çend yek ji dînen herî kevn ên Kurdî ye.

66. Ew Kurdan dişûştin da ku hişmendiyên nijadperest ên ereb, tirk û îranî wergerînin Kurdî.

67. Ew yekîî û azadiya Kurdistanê bi "mafên Kurdan" yên nermkirî di sînoren dewletên dagirker de diguherînin.
68. Serokên partîzan ên Kurd şîara demokrasiyê ji bo hêzên dagirker ên Kurdistanê wek rûpâne rakirine—weşandina bindestî ye... Bê guman, emperyalîstên mezin ên cîhanê, ji Rom û Yewnanî-Makedonî heya Brîtanyayê, di heman demê de ji demokrasiyên herî mezin bûn. Ev nîşan dide ku dagirker dikare demokrat jî be... Ma Kurd jî kesên ku vê rastiye fêm dikin hene, da ku vê trajediya ku ji aliyê nijadperestiya ereb, tirk û îranî ve hatî û ji aliyê serokên partîzan ên Kurd, bazirganên şer û siyasetê ve tê pêkanîn, çareser bikin? Trajediya ku dê heta roja qiyametê belayan li ser hemû gelên herêma bîne.
69. Ew hemû tevgerên rastîn ên azadiya Kurdî red dikin, û bi her awayî welatperwerên azad dişikînin. Rêxistinên wek Xoybûn, J.K, KAJYK û PASOK hatin rakirin an jî tê de hatin helandin. Ew destûr nadin Kongreya Niştimani ya Kurdistanê, Enstîtuya Lêkolînên Stratejîk ên Kurdistanê û sazîyên neteweyî yên din.
70. Ew xwe wek serokên neteweyî dibînin, lê têkiliyek bi neteweperweriya Kurdî re tune—neteweperwerî tenê ji bo xapandina gelê tê bikaranîn. Çawa dikarin neteweperwer bin, dema ku civaka Kurdî parçe dikin? Çawa dikarin neteweperwer bin, dema ku ew bi sazîyên ewlekariyê yên dagirker re hevkarîyê dikin? Bêdengiya wan li hember welatperwerên azad gihîştîye derekê ku serokek partîzan ji min pirsî: "Tu çi

dixwazî?" Min bersiv da: "Tenê bisekinin li ser welatperwerên azad yên Kurdistanê derew berbelav bikin." Got: "Ez jî heman tiştê dixwazim"—dizanîn ku daxwazên me ji bo destûra Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê hatine red kirin. Ji bo ku hişê wî yê rizî binav bikim, min got: "Wekî ku hûn xayînan piştgirî dikin û rêz lê didin, hûn jî welatperwerên azad piştgirî bikin." Hevkariyên Seddam û warîsên wan îro li Parlemana Kurdistanê rûdinêşin. Ji bo her serokê xayîn 150,000 dolar meaş tê dayîn wek "spas" ji bo xayînî—lê ez spas ji Xwedê dikim ku alîkariya min nekirin, an ez dê hevparê wan bûma.

71. Ew pê ewle dibin ku kes ji bo serxwebûna Kurdistanê deng neke – bi sedan mînak hene, di nav de ez diyariyên xwe yên şexsî jî didim:

Sala 1967, piştî ku ez ji girtîgehê derketim, Apo Osman Sabrî min ji bo Koma Navendî ya Partiya Demokrat a Kurdî ya Sûriyê pêşniyar kir. Politburo min red kir û ji Osman re got: "Cewad di ramanên xwe de radîkal e" – yanî ez ji bo serxwebûna Kurdistanê dixwazim, li dijî armancên partiyê û biryaren Konferansa Tehranê (ku ne ji min û ne jî ji Osman re diyar bû). Politburo li gorî fermanên jînen sûriyê kir.

Sala 2005, Dr. Cemal Nebez (serokê Komîteya Xelata Apo Osman Sabrî) min wek endam pêşniyar kir ji ber ku ez

salan bi Osman re xebitîbûm û bîranînên wî nivîsîbûm. Komîte red kir, ji ber ku nikaribûn bibêjin ku ez ji bo serxwebûnê şer dikim – her çend Dr. Celal jî wisa kiribû. Ew navê wî wekî ku Partiya Demokrat a Kurdistanê-Îraqê navê Barzanî bi kar anî, bi kar anîn.

Yek ji endamên komîteyê ku ez li Başûrê Kurdistanê rastî wê hatim, pejirand ku ti çalakî bi Osman re nekiribû – hatta carek jî nedîtibû. Rêberiya partîzanî xwe di nav mîrasên kesayetiyên mezin ên Kurd de têxe da ku wan bi kar bîne, lê di heman demê de welatparêzên azad marjînalîze bike.

72. Ew li dijî serxwebûna Kurdistanê ne. Piraniya partî, rêxistin, û konseyên Kurdî ji bo "çareserîya pîrsgirêka Kurdî" dixwazin – lê her roj pîrsgirêk pirrtir tevlihev dibe.

Gelê me li Şengal û Kobanî wekî berê di bin rejîmên federal û otonom de rû bi qirkirinê ne. Bi rastî, ew ji perspektîfa dagirkeran dixebitin ku pîrsgirêka Kurdî betal bikin – ne ku ew xilas bikin.

73. Piraniya wan şîarên "azadî ji bo Kurdistanê" radikin – lê hiş, hest, û çavên wan li ser qebûla Tehran, Şam, Bagdad, û Enqere ne.

Bi têra Efrîn, Kerkûk, koçberiya êzidiyan, Helebce, û êrişên kîmyewî yên Serêkaniyê – ew şîarên "birakujî û hevjiyanê" bi paytextên dagirkeran radikin.

Ew têne parlamentoên dagirkeran – ku qatilan wekî "demokrat" nas dikin. Piraniya wan bi efxarî vî şerî diparêzin, yekîtiya Kurdî û serxwebûnê dişkînin.

Hinek Kurdên safî ne; hinek jî baş dizanin ku çi dikin – Kurdên fêlbaz, ku ji bo her trajediya Kurdî xelat têne dayîn.

74. Ew qedexê dikin ku even li ser Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê, Eniya Azadî, stratejiya serxwebûnê, an jî dewlemendî û ewlehiya Kurdî were axaftin – bi rêzgirtina raman, xwestin, û qedexeyên Kurdî.

75. Ew di nav xwe de şer kirin û hêj jî dikin – bêdengî li daxwazên Kurdan dikin ku şerên navxweyî bidawî bikin. Di 1/5/1994 de, ez bi navê rewşenbîrên Kurd ên cîhanê di çend zimanan de daxuyanî da, ji rêberên Kurd (neteweperwer, dînî, sekuler) xwest ku şerên navxweyî bidawî bikin – bi îmzeyên 103 kesayetên Kurd hate şandin rêberên şerker û medyaya cîhanê. Ew tenê demê rawestandî ku Baghdad ji bo parlamento ya Îraqê lîsteyeke yekgirtî ya Kurdî xwest.

76. Ew qeweta Kurdî bi bahaneên îdeolojîk, dînî, û herêmî winda dikin – ji serxwebûnê dûr dikin, yekîne armanca

rastîn ya ku hemû partiyên Kurdî ji bo wê hatine damezrandin. Bi paşxistina serxwebûnê, pirsgirêka Kurdî di çerxeke bêdawî de digere – sedemê deforme dike, yekîtiya neteweyî dişkîne, û enerjîya Kurdî di hemû qadan de têk diçe. Şerên navxweyî yên Kurdî – ku ji berê ve di nav dagirkeran û partîzanên wan de hatine plan kirin – bê rawestan, bê vicdan, û bê berpîrsî berdewam dikin.

Fîlozofê alman Georg Hegel di sedsala 19an de di Destûra Almanî de nivîsî: "Tu komelê mirovî naxwaze dewletekê hebe, heke ew bi hev re ji bo parastina milkê xwe neyek bibe." Li gorî teorîya Hegel, gelê Kurdî naxwaze dewletekê hebe – eşîrên berê şer kirin; rêberên partîzan îro jî dikin.

77. Hêzên dagirker bi pere û çekan partîzanan finans dikin – tiştê ku di dîroka cîhanê de bêhempa ye. Fransa çek da Cezayîrê? Dewletên Yekbûyî çek da Vîyetnamê? Na – ji ber vê yekê, rêberiya partîzan temsîlkerê azadiya Kurdî nîne, lê dişorek e ku şoreşa rastîn a Kurdî têk dixe.

78. Sala 1991, Dewletên Yekbûyî wekî hêza herî mezin a cîhanê hat Kurdistanê, alîkariya rêberên partîzan kir wekî ku Xwedê xelata mezin da Kurdan. Lê berî 1991, Kurd bi nasnameya sexte ya îraqî dijiyan. Piştî 1991 jî, hêj jî wisa dikin – nasnameya Kurdî bi temamî hate jêbirin. Dema ku ez sala 1972ê li General Mustafa Barzanî rastî hatim, wî ji min re got: "Heke dewletek bi qasê Libnanê alîkariya me bikira, em ê bi armancên xwe bigihîjin."

79. Ew gelê Kurdistanê han dîkin ku ji Partiya Demokrat a Kurdistanê nefêr bike ji bo Yekîtiya Nîştimanî ya Kurdistanê û PKK, an berevajî – ji bo ku cih ji bo şer ji bo dewleteke Kurdî nemîne. Bi rastî, PDK, YNK, PKK, û yên din hemû li ser heman xêzê ne – ji bo mafên Kurdî di çarçowên Îraq, Sûrî, Tirkiye, û Îranê de dixebitin. Çalakiyên wan wekî armanca sere ya dagirkeran e: sînorên xwe biparêzin.

80. Ew şerên navxweyî yên Kurdî plan dîkin da ku gel ji ramana neteweperweriyê dûr bike. Her çiqas be jî, armanca wan sere ya şerê di nav sînorên dagirkeran e – lê ramana neteweperwer Kurdan dikîne ku bixwe bifikirin û biryarên lojîk ji bo azadkirina Kurdistanê bigirin.

81. Ji zêdetir ji nîv sedsalê, polîtîkayên wan pîs, bêedeb, û kevn bûne – bi taybetî şîarên "birakuji û hevjiyanê" bi radîkalên ku Kurd li Helebce, Şengal, Kerkûk, Efrîn, û Serêkaniyê kuştin.

Hevjîna di nav xwedî û kole, qesab û qurban de:

Peymana zordar, barbar, û nijadperest e.

Peymana nemimkin e – bê azadî, wekhevî, û dad, nikare dom bike.

Peymana şer û pevçûnên bêdawî ye.

Peymana zorê ye, her dem dikare teqibe.

82. "Şerê" wan hêj jî pîstir e, dema ku ew bi yek dagirker radîkal li serê yekî din şer dîkin.

83. Reaksiyonên wan li qirkirina Kurdan ji gulên li gorên şehîdan, bêdengiyên kurt, xwendina Quranê, axaftin, mûm, an daxuyanî wekî "bûyer qewimî – em tenê dikarin dua bikin" derbas nabe. Kes qirkirin, komkujiya nijadî, an tawana neteweyî û mirovahiyê nabêje. Dîktatorê ku nîv milyon Kurd kuşt, ji ber kuştîya çend şî li Dûceyl hate darizandin – tu peyveke li ser qirkirina Kurdan nehat gotin. Rêberiya partîzan qet nejiyart ji Îraqê qebûl an lêborîna qirkirinê nexwest – berevajî, ew varîsên kuştinên Kurdan vexwendin Kurdistanê, peymanên "lihevkirin" û "hevdiîtina ewlehiyê" îmze kirin.

84. Ew "şer" dikin ji bo azadkirina Golan, Erebiistan, Quds, giravên Yewnanî yên Egeyê, û Tunb – di bûyeran de alayên dagirkeran radikin, hewl didin ku sirûda neteweyî ya Kurdî (Ey Reqîb) biguherînin an ala Kurdistanê biguherînin – ji bo nasnameya Kurdî parçe bikin û şerên navxweyî berdewam bikin.

85. Ew bi viran qîmeta welatparêzên azad kêr dikin. Mînak, ew ji General Mustafa Barzanî, rêberê efsanewî yê Kurd, re "ajanê Brîtanyayê an Îsraêlê" dibêjin. Wekî mêvanê Arşîva Neteweyî ya Brîtanyayê, min belgeyên li ser operasyonên leşkerî yên Brîtanyayê (1930–1932) li dijî serhildana Barzanî dît – lîsteya efserên Brîtanyayê yên ku ji ber şikandina serhildanê xelat girtibûn. Ev belge nîşan

dikin ku serhildana Barzanî li dijî dagirkirina Brîtanyayê bû – dijî virê rêberên partîzan.

86. Ew Kurdan ditirsîn ku serxwebûnê îlan nekin – her çend dewletbûn mafê herî hêsan ê gelan e. Heta gelê herî tirsok, nezan, û paşverû jî dewletên xwe hene. Gelê Kurdî hemû pêkhatayên dewletê hene – Peşmerge û gerîla herî wêrek in. Çima serxwebûnê dereng dikin, gelê me yê zilmkêş bi otonomî û federalîzma bêhêva dûr dikin? Her dema windakirî, her dilopa xwînê, û her enerjiya ji bo tiştek ji serxwebûnê kêmtir, xapandina gelê Kurdî ye. Çêtir e ku meriv li malê rûne, bazirganî bike, an çandinî bike, ji bo "mafên" bêhêv xwîna şehîdan bifroşe. Heta împaratoriyeke Kurdî di nav sînorên sexte yên dagirkeran de bêhêv e – serxwebûnê ne hewceyê ravekirin, bertekan, an referandumane.

87. Ew milyonan di bûceyên salane de ji bo hereketên îslamî yên sunnî û şîî yên Başûrê Kurdistanê belav dikin, wan wezarete, muafî, û bandor didin – heta ku hinek endamên parlemana Kurdî ji bo rabûna li hember sirûda neteweyî ya Kurdî red dikin. Ew ji bo kominîst, Baasî, Tirkmen, Asûrî, û Kildanî jî piştgirî dikin – hemû jî nasnameya Kurdî dişikînin.

88. Ew li dijî kesên ku ji bo serxwebûna Kurdî şer dikin ne, lê piştgirî didin kesên ku ji bo demokrasî, federalîzm, û otonomî dixebitin – cudahiyên civaka Kurdî kûr dikin û

pêşî li ser bindestî ji partî, rêber, eşîr, û bajarên cihê berxwedana neteweyî didin.

89. Rêberên partîzan yên Kurdî ji aliyekê ve piştgirî didin medyaya Kurdî bi darayî û moralî – medya ku niha bi sedan kanalên TV, hezar rojname, kovar, nûçe, û saziyên çandî, siyasî, û wêjeyî pêş ketiye. Lê rêberên partîzan ji bo her kanalê plan çêkirine ku di cîhana xwe ya îzole de bixebite, wekî ku ew tenê rêya rast û pak e, hemû yên din jî bêîman an xayîn in – hemû ji bo civaka Kurdî parçe bikin.

Nêzîkî 80% dema pêşandanê ya kanalên TV yên Kurdî yên bi rêberên partîzan ve girêdayî, ji bo dans, stran, û muzîkê tê bikaranîn (bi rêzgirtina folklorê Kurdî ya orjînal), dema mayî jî ji bo pesindana partiyekê an partiyek din tê bikaranîn.

Lê divê ez bibêjim ku her tişt dem û cihê xwe heye. Di demekî ku gelê Kurdî tu maf nîne, şerm e ku bi sedan milyon dolar ji bo dans û stranê li ser xwîna şehîdên Kurdistanê were xerc kirin – şehîdên ku tenê gava ew pere ji bo serxwebûna Kurdistanê were xerc kirin, ên ku ew ji bo wê jiyana xwe feda kirin, ên tenê wê demê rihet bibin.

Bi vê yekê, TV yên Kurdî tiştek nû naverînin, ji ber ku dans û stran ji berî TV jî hebûn. Gelê Kurdî ji hezaran salan ev huner bê ku milyon bixercîne pêk anîne. Bi rastî, stranên kevn ên klasîk ên Elî Merdan, Ey Şah, Seyd Eşq,

Mihemed Şêxo, û Elî Taco ji yênerzan û bêedeb ên ku îro li ser TV yêner Kurdî têne pêşkêş kirin çêtir bûn – stranên ku piştî demekê ji bîra guhdarên xwe çûne.

Ez bîra xwe dikim ku zarokên Kurd li herêma Kurdistan ya Şamê ji nîv sedsalê zêdetir berê, di kolanan de digeriyan û bi stranên welatparêz ên hunermend Şivan Perwer distandin, her çend ji ber siyaseta erebkirinê bi Kurdî diaxivîn. Ev nîşan dide ku hêza hunera rastîn çawa di nav gel de dileyze, heta ku gel jî zimanê wê fam neke.

Kanalên TV yêner rêberên partîzan yêner Kurdî ne tenê qedexeyê li ser stran û muzîka Kurdî ya orjînal nekirine, lê kanalek bi navê "Dengê Ereb ji Hewlêrê" vekirine – wekî ku ereban hewceyê dengê din be, dema ku ji berê ve bi hezaran kanalên TV yêner wan hene. Ez bi tevahî dijî vê fikrê nînim, lê serokê Misirê yê mirî Cemal Abdulnasir di salên 1950an de dengê Kurdî li ser Radyoya Dengê Ereb belav kir, ji ber ku wê demê Kurd dengê xwe nedît. Wê demê Dengê Ereb ji Qahîreyê ji Atlantîk heta Kendava Farsê dihat bihîstin – lê kû Dengê Kurd, dengê neteweperweriya Kurdî û Kurdistanê Mezin li Hewlêrê ye, ku îro ew dengê ereban belav dikin?

û her tiştê herî xirab, ew medyaya Kurdî ya jidil li her derê têk dişikînin.

90. Rêberên partîzan yên Kurdî bi kûrkirina parçebûna kesayetiya Kurdî û çêkirina bindestiyên duqatî (Sûrî-Kurd, Îraqî-Kurd, Îranî-Kurd, an Tirkiye-Kurd...) beşdarî hilweşandina nasnameya Kurdî dibin. Bi vê "şerê", rêberên partîzan tiştê ji Kurdan re neanîne ji bilî bela û felaketan, heta ku Kurd bûne tenê qalikeke mirovî ya livok – bê giraniya siyasî, bê bandor, û bê hêz. Di heman demê de gelên bi qasê mîkroskopê jî li gorî me, deng, hêz, û bandorê xwe heyê...

Hinek dibêjin ku rêberên partîzan yên Kurdî alîkariya hêzên mezin dikin di şerê xwe yî li dijî terorê de... Lê ez ji wan re dibêjim: Heke rêberên partîzan belgeyek fermî ya navneteweyî ji hêla hêzên mezin ve negirin ku piştî dawiya şerê li dijî terorê serxwebûna Kurdî piştrast bike, ew ê ji aliyê wan hêzan ve wekî tenê komek mercenar were dîtin.

91. Serokên partiyên siyasî yên Kurd bi peyva "demokrasî" têne xemilandin, an jî demokrasî beşekê sereke ye di rêzîknameya hundirîn a partiyên wan de... Roj û şev dixwazin ku rejîm û opozisyonên Sûriyê, Tirkiyê, Iraqê û Îranê demokratîk bin, lê pratîkên wan ên rastîn dîktatorî ne – hem li hember endamên xwe, hem di navbera xwe de, hem jî li hember gelê Kurdî bi tevayî.

92. Ji bilî bicihanîna biryarên Konferansa Tehranê ya 1943an, serokên partiyên Kurdî piştgirî daye hevkarên Sedam Huseyn û entîteyên çêkirî yên ku Kurdistan dagir

kirine... Di vê derbarê de, Şêx Edhem Barzanî, endamekî bîroyê siyasî yê Partiya Demokrat a Kurdistanê, gotiye: "Ez şerm dikim ku bikevim Parlemana Kurdistanê, ji ber ku dibînim ku piraniya endamên wê destên xwe bi xwîna gelê Kurdî re xerab kirine – ew kesên ku tevî operasyonên Enfalê yên rejîma Iraqê bûne." (Binêre rojnameya Medya, devoka Yekîtiya Neteweyî Demokrat a Kurdistanê, 5ê sibatê 2003an).

93. Piştî her şerê navxweyî, serokên partiyên Kurdî li hev tîn, hevdu dihêlin, û kes ji ber zêrandina çavkaniyên Kurdî û rijandina xwîna şehîdan bersiv nade – li şûna wê, di navbera xwe de pere û pozîsyonan parve dikin... Bi vê re, ew di civaka Kurdî de belavkirina fesad, hilweşîn û kêmbûna exlaqê çêkirine, ku êdî bi modele nû yên erebeyan û xemilên din ên luks ve girêdayî ye, wekî ku her tişt baş be – dema ku gelê Kurdî di bin xetera derveyî û hilweşîna navxweyî de dimîne.

94. Serokên partiyên Kurdî karên xwe li gorî qonaxan parve kirine, dest bi xwazina serxwebûna Kurdistanê kirine, paşê berê xwe daye xwazînên herêmî:

Yekem Partiya Demokrat a Kurdistanê di 1946an de li Rojhilatê Kurdistanê.

Partiya Komelê, bi serokatiya Noshirwan Mustafa, li Başûrê Kurdistanê.

PKK, bi serokatiya Abdullah Öcalan, li Bakurê Kurdistanê. Ew di destpêkê de ji bo serxwebûnê hatibûn damezrandin, lê piştî ku piştgiriya gelê Kurdî bi dest xist, armancên xwe guherandin û bûn hevkarên "demokratîk" û birayane yê dijminên dagirker ên Kurdistanê – di heman demê de di navbera xwe de şer dikin ku hêza Kurdî bêkêş bikin, moralya azadîxwazî û neteweperwerî di civaka Kurdî de bişkînin, û ji bo teslîmbûnê amade bikin bi pejirandina tevlihevbûnê bi civakên dagirkeran.

95. Serokên partiyên Kurdî tenê gelê Kurdî bi rêbaza herêmparêziya xwe xapandin – ew serokên mezin yê gelê Kurdî jî xapandin, wekî Qazî Mihemed, Apo Osman Sebrî, Dr. Nureddîn Zaza, General Mustafa Barzanî, û kurên wî Îdrîs û Mesûd Barzanî, û yê din... Ev ji ber ku komploya li hember gelê Kurdî mezin e, û ji hêla hêzên cîhanî û entîteyên dagirker ên Kurdistanê ve tê piştgirî.

96. Serokên partiyên Kurdî bi awayekî qetî operasyonên berxwedanê li paytextên entîteyên dagirker ên Kurdistanê pêk nayînin – bi vê re, ew paytextan diparêzin, her çend ew yê ku fermana bombebarana kîmyewî û fosforî li ser Kurdistanê didin.

97. Serokên partiyên Kurdî bi polîtîkaya xwe-parastinê dimeşin, ku bûye sedema wêranbûna Kurdistanê, kuştin û koçberkirina gelê wê, û bicihkirina kesên derveyî li şûna

wan – hemû ji bo guherandina demografiya Kurdistanê. Ev bi rastî armanca entîteyên dagirker û xwediyên wan, hêzên mezin ên ku biryarên Konferansa Tehranê ya 1943an îmze kirine, e. Lê êrîş, çêtirîn şêwaza parastinê ye.

98. Serokên partiyên Kurdî li her rolê di siyaseta herêma de digerin, bi beşdarbûna pergala entîteyên dagirker ên Kurdistanê – ji ber vê, partiyên wan wekî Iraqî, Sûrî, Îranî û Tirk tene dîtin... Ew xwe û gelê Kurdî dixapînin, dibêjin ku ev beşdarî hewldanek e ku dagirkeran "bikar bînin" ji bo kerkê Kurdan û Kurdistanê... Bê zanîn ku, bi gotineke devkî, "bikaranîn" tê wateya "daûrandin" – û masîyek biçûk nikare masîyek mezin bidaûre. Rastî ev e ku masî mezin (entîteyên dagirker û piştgirên cîhanî yên wan) in ku yê biçûk (Kurd û Kurdistan) dadiûrin.

99. Serokên partiyên Kurdî gelê Kurd ji çerxa neteweperweriya Kurdî derxistine, ji ber ku ew serinc û bendetîya "welatên" din (Sûriye, Iraq, Tirkiye, Îran) li ser Kurdistanê pêşî dikan.

100. Ew di nav Kurdan de ramanên stalînîst-marksîst ên înternasyonalîst û îslamîst ên înternasyonalîst çandine – û di demên dawî de pê re prensîbên "demokratîk" zêde kirine – ji bo ku hêsantir bibe gelê Kurd bête tevlihevkirin bi civakên entîteyên dagirker, dûr ji neteweperweriya azadîxwaz a Kurdî an jî ramanên cîhanî yên azadî,

serxwebûn û rûmetê, wekî yên ku Mahatma Gandhî û Nelson Mandela pêşwext kirine.

101. Serokên partiyên Kurdî qet nejiyarbûn an jî ji bo felaket, trajedî û qirkirina gelê Kurdî ku bi sedema polîtîkayên wan çêbûye, biaxifîn. Bi rastî, ew hîsê peşmaniye nakin – ew bi wefa karên xwe yên hatine dayîn pêk tînin, yê serekî jî xirabkirina her têkoşîna ji bo serxwebûna Kurdistanê ye. Ji ber vê, ew bi xiyamet û bindestiya xwe difiroşin.

102. Serokên partiyên Kurdî li hember welatperwerên azad ên Kurdistanê di dema jiyana wan de şer dîkin, lê piştî mirina wan ji wan re girî dîkin – ji mîrasê wan sûdê werdigirin. Ev tiştê ku ew li hember hemû têkoşerên azadî û qehremanên neteweyî kirine, di nav de (lê ne tenê) General Mustafa Barzanî, Apo Osman Sebrî, Dr. Nureddîn Zaza, Profesora Jamal Nebez, û yên din... Ez bi çavên xwe vê serokên mezin dîtine û bêhna wan ji serokên partiyên dîtine, ku qet ji amadekirina raporên derewîn li hember wan nesekinîn. Paşê, min ew serokên partiyên li cenazeyên wan dît, digirîn û wekî xezalan reng diguherînin – bêyî ku hîsê şermê bikevin.

103. Serokên casûs yên di nav rêberiyên partiyên Kurdî de di hemû qadan de dest dirêj dîkin, di nav her rêxistinê de têkilî çêdîkin, û bi şeq ji bo xirabkirina wan ji hundir ve dixebitin. Ez ê wekî mînak avukat Îbrahîm Ehmed bigirim:

Ji bo serxwebûna Kurdistanê, Tevgera Kurdistanê Azad li Rojhilatê Kurdistanê di 1943an de Partiya J.K (Jêkaf: Vejîna Kurdî) damezrand. Îbrahîm Ehmed ji roja yekem bi coş û hêzek mezin tevî bû. Lê ew ji hundir ve di 1946an de mezin rolek lîst ku partî bi awayekî bêhempa bête helandin û bi Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) re bête yekkirin, li gorî fermana Stalîn û Konferansa Tehranê.

Çend meh berî hilweşîna Komara Kurdistanê li Mehabadê, Şêx Mehmûd el-Hefîd, keyê Başûrê Kurdistanê, nameyek ji Qazî Mihemed, serokkomarê komarê wergirt. Di nameyê de hatibû gotin: "Hûn ji me re soz dabûn ku alîkarî û piştevanî bikin, lê me tiştek negirtiye û rewşa me xirabtir dibe..."

Şêx Mehmûd di cih de Îbrahîm Ehmed gazî kir. Gava Îbrahîm Ehmed hat, Şêx Mehmûd – di ber çend kesayetên Kurd û endamên malbata xwe de (hinek ji wan piştî re vê çîrokî ji min re vegotin) – got: "Ez ji te re 70,000 dinar da ku bê Qazî Mihemed, serokê komarê. Çi bû?"

Îbrahîm Ehmed bersiv da: "Gava me sînor derbas kir, şerê giran hebû, me neçar ma vegerînim Silêmaniyê. Bi zorê riya xwe ji mirinê xilas kirin, tiştên me û pereyan me li pey hişt..." (Ev agahiyên min ji çend çavkaniyên nav malbata Şêx Mehmûd, wek Kamal Şêx Xirîb û yên din, stendine.)

Ji ber vê yekê, di serhildana 1991'a Başûrê Kurdistanê de, hêzek ji koma Îbrahîm Ehmed û Celal Talebanî, hat malê Şêx Mehmûd li Silêmaniyê, qutiya belgeyên hesinî şikandin û hemû kaxizên navê – di nav de nameya Qazî Mihemed bo Şêx Mehmûd – dizîn. Ev delîl e ku xayîniya serokên partîzanên Kurd kevn e û heta îro jî didome.

- Îbrahîm Ehmed di 1946'an de bi awayekî zîrek beşdarî Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK-Îraq) bû. Lê dema Şoreşa Îlonê (1961) dest pê kir, ew ji roja yekem xayînî kir û tenê piştî çar mehan tevî bû.
- Bi peymanê pêşîn a jî şîxulî ya leşkerî ya Îraqê, bo xirabkirina Şoreşa Îlonê ji navxweyê, Îbrahîm Ehmed, Biroyê Siyasî yê PDK qane kir ku General Mustafa Barzanî serokeke eşîrî ya paşverû ye û nakeve nava têkoşîna "pêşverû" ya PDK.
- Di 1964'an de, Îbrahîm Ehmed li gundê "Mawut" (herêma başûrê Çiyayê Qendîl) konferanseke PDK'ê organîze kir. Li wir, ew General Mustafa Barzanî ji partiyê derxist. Lê hêzên Barzanî pey wan ketin, Îbrahîm Ehmed û grûba Biroyê Siyasî neçar man bazdin bo Îranê – li gorî plana jî şîxuliyên Îraqê – ji sînorê Îran-Îraqê şerê çekdarî li şoreşa Kurdan bikin û piştê xencerê avêtin. Lê Şahê Îranê planê wan şikand: gava ketin Îranê, çek ji wan standin û wan sirgûnî Hemedan kirin, ji sînor dûr. Piştî vê, jî şîxuliyên Îraqê fermana da ku vegerin şoreşê. Îbrahîm Ehmed ji Şah xwest ku aracî bibe ku ew bin serokatiya Barzanî vegerin.

Şah dest nav kir, Barzanî qebûl kir, û ew dîsa tevî şoreşê bûn û karê xwe yê serokatî girtin.

- Piştî vegeerê, Îbrahîm Ehmed û grûba Biroyê Siyasî dest bi amadekirina xayîniyeke mezintir kirin, rê li ber veguhestina xwe bo Bexdayê di 1966'an de vekirin. Wan xwe wek "PDK'ya rastîn" îlan kir, ji ber ku piraniya Biroyê Siyasî, Koma Navendî, û serokên şaxan li dijî Barzanî bûn. Ev bû sedema parçebûna partiyê û civaka Kurdî – parçebûna ku heta îro jî gelê Kurd dişkêne, di navbera Îdareya Hewlêr û Silêmaniyê de. Ev parçebûn tam plana Konferansa Tehranê ya 1943 bû, ku ji aliyê Îbrahîm Ehmed, Biroyê Siyasî yê PDK, û xwediyan wan – dagirkerên Kurdistanê – hate cî.

- Gava ew di 1966'an de parçe bûn û li Bexdayê bi rêberiya jî şixuliyên Îraqê xwe ragihandin, ez endamê şaxa PDK'ê li Şam bûm. Di nav belgeyên ku ji serokatiya partiyê wergirtim de, fermana jî şixuliyên Îraqê hebû ku xwendina Kurdan tevî koma Îbrahîm Ehmed û Celal Talebanî bibin. Partî di raporê xwe de gotibû ku jî şixuliyên Îraqê û grûba Îbrahîm Ehmed "du aliyên heman perê ne."

- Îbrahîm Ehmed mirovekî jîr û zûhêz bû, ji ber vê yekê gava mîsyonek bi dawî dibir, yê din dest pê dikir. Piştî ku roleke mezin di hilweşîna şoreşa Kurdan ya 1975'ê de lîst, ew ji Kurdistan derket û çû Ewropa.

- Li Ewrûpayê, xebata wî hilweşandina sazîyên çandî û siyasî yên Kurdan bû. Di nav dewletên ku tevgerên Kurd lê çalak bûn de geşt dikir, bo têkiliyên hundirîn ava bike û ji navxweyê wan xirab bike. Mînak, wî Navenda Çanda Kurdî

ya Londonê – ku wek saziyeke neteweyî ji bo hemû Kurdên derveyî welat hate damezrandin – veguhest bo saziyeke partîzan, bi xizmeta YNK'ê û li dijî çanda Kurdan li Londonê. Piştî salan, wî bi ser ket.

(Bînin bîra xwe: Nivîskar behs dike ku ew bi hev re bi Dr. Şefîq Qazzaz, Şîrko Ebîd, Dr. Firyad Hîwaizî, û Neyef Elûsî di 1985-1988'an de ava kiribûn. Îbrahîm Ehmed di civînan de bû, lê tenê gava fraksiyona wî serdest dibû tevî dibû; wek "rovî ku ji çeteyên gund direve", bêdeng derket.)

- Di 1993'an de, li Londonê di civînek mezin de ku bû bo 90'emîn rojbûna General Barzanî, Îbrahîm Ehmed her gav navê Barzanî got, gazin kir û zûr zûr girî. Ev bû, her çend ew bû sedema têkçûna şoreşa Barzanî, êşên wî, sirgûnî, û mirina wî. Hêsirên wî yên ne rastîn, zirara herî mezin a riyakarî bûn.

- Di 1997'an de, Îbrahîm Ehmed bi hezeke mezin tevî Parlamenta Kurdistanê ya sirgûnî li Belçîkayê bû (wekî ku di 1943'ê de tevî JK bûbû û di 1946'ê de tevî PDK bûbû, dîsa ji bo ji navxweyê wan hilweşîne). Wî bû şêwirmendê parlamenê û Kongreya Nîştîmani ya Kurdî (ji aliyê PKK'ê ve hate damezrandin) û heta ku ew jî hilweşand, li wir ma.

- Wek şêwirmend, wî di nav PKK'ê de nakokî çêkir û sê serokatî afirandin:

PKK'ya Ewropayê

PKK'ya Bakurê Kurdistanê

PKK'ya Çiyayê Qendîlê

- Wî roleke sereke lîst di şandina serokê PKK'ê Abdullah Öcalan bo Kenyayê di 1999'an de, ku bû sedema girtina wî.
- Piştî ku mîsyona xwe ya dabeşkirina PKK'ê û girtina Öcalan bi dawî kir, wî dest bi vekişîna xwe kir bo mîsyonek nû ya wêranker – lê qeder lê xist û wî di 2000'î de mir.
- Heya îro, şênî Silêmaniyê tenê çend saetên elektrîkê di rojê de dibînin, lê gorî Îbrahîm Ehmed her dem elektrîkê heye – delîl e ku siyasetên wî yên wêranker ji wî jî dirêjtir bijî.

104. Ew hemû dijminên Kurdan di erebîkirin, tirkîkirin û farisîkirinê de alîkarî kirin.

105. Rêberiyên partiyên Kurdî hebûna Kurdistanê Sor di perwerdehiya xwe de nezanîbûn... Piştî têkçûna şoreşa Kurdî ya Bakurê Kurdistanê di sala 1930'an de, ku ji aliyê General Îhsan Nûrî ve hate birêvebirin, Tîrkiye ji dîktatorê Sovyetê Stalîn re xwest ku Komara Xweser a Kurdistanê Sor, ku Lenîn di sala 1921'an de damezrandibû, ji holê rake. Stalîn bi daxwaza Tîrkiyeyê razî bû û Komara Kurdistanê Sor ji holê rakir, axa wê bi komarên Azerbaycan û Ermenistanê ve girêda. Pişt re gelê Kurd ê vê herêmê ji Gurcistanê heta Qazaxistan û Sibiryayê sirgûn kir.

Ji wê demê û heta niha, rêberiyên partiyên Kurdî ti car nehiştin û di edebiyata xwe de ne tenê ji Komara Xweser

a Kurdistanê Sor behs nekir, lê ew beşê Kurdistanê bi temami ji bîr kir. Dema rêberên partiyên Kurdî behsa parçeyên Kurdistanê dikin, tenê çar beş dibînin, ne pênc.

106. Rêberiyên partiyên Kurdî her tiştê ku têkiliyê bi Konferansa Tehranê ya 1943'an û biryaran kolonyal ên ku armanca wan hebûna Kurdan bû, ji edebiyata xwe jêbirin.

107. Rêberiyên partiyên Kurdî hemû bajar û herêmên Kurdî yên ku hatine erebîkirin, wek Musil, Bedre, Cisan û Zurbatiya li Başûrê Kurdistanê, û herêmên Kurdî yên li navbera Cezîre û Kobanî, Kobanî û Efrîn, û Efrîn û Çiyayê Kurd li nêzîkî Latkiyê li Rojavayê Kurdistanê, ji ber erebîkirinê teslîm kirin. Ev yeka li ser bajar û herêmên din ên Bakur û Rojhilatê Kurdistanê jî derbas dibe, her çend Kurd hîn jî beşek mezin ên gelê wan in.

108. Rêberiyên partiyên Kurdî, bi rêberiya hêzên dagîrker ên Kurdistanê, bi serfirazî armancên gelê Kurd, xwînê, malê, şerefê û serxwebûna Kurdistanê ji bo parastina menfeyên partî û herêmî xistin binê xwe. Ew ji bo ku bigihîjin paytextên hêzên dagîrker ên Kurdistanê, ji beşdariya wan di parlamenên derewîn û demokrasiyên şaş de, "raporên baş" wergirtin... hemû ji bo ku hûrê li ser maseyên xirab bigirin... ti tiştî bi serxwebûna Kurdistanê ve girêdayî nîne, ne rasterast ne nerasterast.

109. Rêberiyên partiyên Kurdî ji bo ajan û casûsên hêzên dagirker ên Kurdistanê jî "raporên baş" daye, tenê ji bo ku gotin "Bijî Serok!" an beşdarî partiyên wan bûn... Bi vî rengî, ev ajan û casûs karî hemî çavkaniyên partiyên Kurdî bigirin û bi xizmeta dijminê bikin, propaganda derewîn belav bikin û şerên azadiyê yên Kurdistanê biçerînin.

110. Piştî her têkçûn û trajediyê ku li gelê Kurd dikeve, rêberiyên partiyên Kurdî zû li pêşberî zêdekirina bernameyên dans û şahiyên di televîzyonê xwe de dikin—mîna ku dixwazin gelê Kurd hîn bikin ku bi xwe bispêrin û mîna serkeftiyên xemilînin. Heke ev manzereya tirsnaq tişteki nîşan bide, ew e ku wan ji hêzên dagirker ên Kurdistanê medalyon û xelat wergirtine ji bo ku gelê Kurd bixapînin û bibişin rê bêdawî... Di heman demê de serkeftiyên rastîn dijminên Kurdistanê ne... ku bi dizî kenê dikin, çimkî wan serokên ku Kurdistan li ser sênikeyê zêrîn radestî wan dikin, hîlbijartine.

111. Rêberên partiyên Kurdî milyaran dolar ji hêzên dagirker ên Kurdistanê wergirtine, ji bo ku gelê Kurd bi şîrên demokrasî û federalîzmê bixumînin. Ji ber vê yekê, ez bi awayekî fermî bawer im ku dema gelê Kurd serokekî hîlbijêre, divê kesekî be ku qet lîreyê Sûriyê, lîreyê Tirkîyeyê, dînarê Iraqê an rialê Îranê nedîtiye... Kesên ku milyaran bi van pereyan girtine, nikarin qet xwestina serxwebûna Kurdistanê bikin, ji ber ku xwestina serxwebûnê ji qabiliyeta wan derbas e. Tenê kesekî ku

dikare li dijî dijmin bi biryarê rast bisekine, axa me ji dagirkirinê azad bike û gelê Kurd ji koletiyê derxe ser cîhana azadî, ewlehiyê û aramiyê, guncav e ku serok be—serokekî ku qet bi dijmin re nehatiye danûstandin, ne rasterast ne nerasterast. Serxwebûna Kurdistanê tenê bi vê girêdayî ye ku Kurd serokekî ku ji bo wê şer dike, hîlbijêrin.

112. Rêberên partiyên Kurdî bi qest hiş û bîra gelê Kurd tarî kirin, da ku nikaribin dijminê xwe yê rastîn—hêzên dagirker—nas bikin û armanca xwe ya rastîn—serxwebûna Kurdistanê—fêhm bikin.

113. Ev rêber siyasetên ku zilmê li gelê Kurd normalîze dikin, didomînin, da ku zilm bibe parçeyekî rojane ya jiyanê. Koletiya dirêj bûye sedem ku hinek felsefeya zilm û dagirkirinê bikin.

114. Rêberiyên partiyên Kurdî hez nakin ku bêjin "serxwebûna Kurdistanê" an "avakirina dewletek Kurdî." Ew gelê Kurd dixapînin, dibêjin ku federalîzm an otonomî qertafa azadî ye, ji ber ku ew gihiştine asta kronîk a koletiyê. Hinek ji wan jî ji bin destê hêzên dagirker ên Kurdistanê kêfxweş dibin—mîna çûkekê ku di qefesê de ye, û dema ku deriyê qefesê rojekê vebû, neçar bû derkeve... Bi heman rengî, kole dikarin sibehê nefêr bikin, heke ji hostayên xwe şar nedidin. Erê, kole dikarin bigihîjin cihê ku ji şar û heqaretên hostayên xwe kêfxweş dibin, lê

heke şar ji kolekî din an birayekî were, mîna ga yê kovî hêrs dibin. Nimûne gelek in, wek:

Heke Kurdek Dr. Abdulrehman Qasimlû kuştibû,

Heke partiyek Kurdî Abdullah Öcalan girtibû,

Heke ew Şêx Mihemedê Meşûq Xaznewî şehîd kiribûn,

Heke ew Helebce bi çekên kîmyewî bombebaran kiribûn,

Heke ew şehîdên Serhildana Birûmet kuştibûn...

Dinya li ser serê xwe digeriya û ew bêdawî serhildan dikirin. Lê dema hêzên dagirker ên Kurdistanê—hostayên rêberiyên partiyên Kurdî—ev kirin, bersivê wan tenê danasînek an, çend protestoyek bû... Ne ji bo ku kujeran bînin rûyê erdê, lê ji bo ku yên ku bi wan re dizivirin, berdewam bikin xapandin.

115. Rêberiyên partiyên Kurdî dixwazin hêzên din ên Kurdî ji holê rakin, her tişt ji xwe re bikin û ji yên din bêpar hîştin—xweperestiya berbiçav ku dibe sedema windabûna hêza gel, ewlehiya neteweyî û performansê giştî.

Mirovekî ku dixwaze xwe materyalî û manewî xurt bike, armançekî birûmet dixwaze. Lê xwestina rakirina hebûna

birayên xwe, mîratê bavê xwe monopolîze kirin û ji yê din bêpar hîştin, xweperestiya berbiçav e ku dibe sedema hilweşîna malbatê... Her milek, partî û kes divê ji xwe hez bike û li menfeyên xwe bixebite. Lê dema ev evîn ji sînorên xwe derbas dibe, dibe nexweşiyêke civakî û siyasî ya xerab: xweperestî û ezîtiya berbiçav. Gelê ku ji bo serxwebûna xwe dixebite, armancekî birûmet dixwaze, lê xwestina dagirkirina axê gelên din, xweperestî û nijadperestiya berbiçav e ku digihîje şovenîzmê. Di vê derbarê de, Serokê Dewletên Yekbûyî yê 16em, parêzer Abraham Lincoln—ku koletî di sala 1865'an de rakir û Amerîkayê bi şîarên "Hemû mirov azad in" û "Azadiya te li cihê ku azadiya yekî din dest pê dike, diqede" yek kir.

116. Rêberiyên partiyên Kurdî dîroka gelên ku serxwebûn bi dest xistin, û dîroka Kurdan jî—heta dîroka herî nêzîk ku ew xwe jê re şahid bûne—nezanînin. Ew bi qest li ser dubarekirina hemû çewtiyên ku bûne sedema têkçûn, komkuji û trajediyan, dewam dikin.

117. Rêberiyên partiyên Kurdî ne tenê nekarî xwe-vebûna Kurdî pêşve nebin, lê bi awayekî çalak şer û nakokiyên nav Kurdan ji ber sedemên piçûk jî germ kirin.

118. Rêberiyên partiyên Kurdî dixwazin Kurdistan bin kontrola hêzên nijadperest, dîktator û paşverû yê dagirker ên ku bi awayekî askere berhemên çanda Kurdî hilweşînin û piştî ku ji ber sînorên kolonyal ên ku piştî Şerê

Cîhanî yê Yekem hatine çêkirin, erdnîgarî jixwe xera kirine, dîrok jî falsîfîze dikin.

Gelên din jî, her çend dewletên dagirker ji pêşketîtîrîn dewletên cîhanê bin jî, ji bo azadî dixebitin. Azadî bingehê jiyana gelê Kurd e—ji bê azadî jiyana tune.

119. Rêberiyên partiyên Kurdî li dora rejîmên hêzên dagirker ên Kurdistanê dizivire, ku bi awayên siyasî, leşkerî û çavdêriyê dixwazin gelê Kurd ji holê rakin. Li jêr mînakê—dewleta Sûriyê—wek nimûneya tiştên ku hêzên din ên dagirker dikin:

Rejîma Sûriyê projeya Kembera Ereban ava kir, welatiya Sûriyê ji Kurdan stand û li Rojavayê Kurdistanê qanûnên leşkerî û nijadperest yên taybet li ser gelê Kurd sepand.

Di 1963'an de, rejîma Sûriyê artêşa xwe şand alîkariya artêşa Iraqê ji bo şerê li gelê Kurd li Başûrê Kurdistanê.

Di 1993'an de, rejîma Sûriyê bi ajanên xwe yên Hizbullahê Dr. Sadiq Şerefkendî, serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê, kuşt.

Serokê Sûriyê Hafîz Esed di Konferansa Îslamî ya Tehranê ya 1998'an de got: "Heke çavkaniyên min nebin, niha dewletek Kurdî li Iraqê hebû."

Di 1999'an de, rejîma Sûriyê li gelê me yê Bakurê Kurdistanê derba xedar da, bi derxistina serokê wan Abdullah Öcalan ji Sûriyê û nehêlan ku bi rêyê erdî here Qendîlê, û bi awayekî zorê wî bi balafirê derxist—beşek ji tevliheviya navneteweyî ku bû sedema girtina wî li Kenya. Rejîma Sûriyê kevoka sereke ya tevliheviya girtina wî bû.

Lê belê, piraniya rêberên partiyên Kurdî hîn jî li dora vê rejîma sûckar—dijminê hejmara yekem ê neteweya Kurd—dizivire. Her çend ev rejîma sûckar vê yekê bike jî, ev rêberên Kurdî mêvan dikin, ji bo wan konferansan dide û bi pere û çekan dike alîkar!!!! Bi gotineke din, rejîma Sûriyê rêberên Kurdî yên ku plansên wê yên şikandina gelê Kurd pêk tînin, piştgirî dike—bi kesên ku bi zimanê Kurdî diaxivin.

Nîşe bide ku rejîmên hêzên din ên dagirker ên Kurdistanê ji Sûriyê kêmtir xirab û dijminê Kurd û Kurdistanê nîn in—carinan gelekî zêdetir nijadperest û bêrehm in.

120. Rêberiyên partiyên Kurdî bê plan in ku li dijî rejîma Sûriyê li Rojavayê Kurdistanê dagirker bisekinin. Ew bi derewan dibêjin ku gelê Rojavayê Kurdistanê diparêzin, lê nekarin endamên xwe jî biparêzin, ku rejîma Sûriyê di qezayên trafîkê yên dirûvkirî de dike (wek şehîd Kamal Ehmed û hevalên wî, şehîd Reşîd Hemo, Dr. Hemîd Sîno, hwd.). Ew qet di edebiyata xwe de behsa Rojavayê Kurdistanê nakin, ji bo ku rejîma faşîst a Sûriyê razî bikin.

Ya xirabtir, rêberiyên partiyên Kurdî yên beşên din ên Kurdistanê jî Rojavayê Kurdistanê nezanînin—hemû ji bo ku sazîyên xwe bi xwe ve xurt bikin, li ser piştê gelê Rojavayê Kurdistanê, maf û hebûna wan, mîna ku çi bi Kurdistanê Sor re qewimî... Ev yek ji rejîma Sûriyê re hêsanîr kir ku hemû tevliheviyên xwe bicîh bîne.

121. Dîroka Kurdî ji aliyê hêzên dagirker ên Kurdistanê ve bi temamî hate falsîfîzekirin... Tenê tiştê ku wan nikaribin wê biguherînin, bîra kolektîf a gelê Kurd bû... Ji ber vê yekê, çavdêr û casûsên di nav rêberiyên partiyên Kurdî de wêneyên kesayetên dîrokî yên Kurdî li ser daxuyanîyên xwe, malperên xwe û rûpelên Facebookê yên xwe datînin, da ku navên wan yên ronahî "deyn" bikin—armanca wan ev e ku di paşerojê de bîra kolektîf biguherînin û tiştê ku hêzên dagirker nikaribin bikin, bikin: bîra dîrokî ya Kurdî ji bîr bikin.

Wek mînak: Ez qet nehêlim kesên ku dixwazin bibe welatîyê Sûriyê, endamê Parlamana Iraqê/Tirkiyeyê/Îranê/Sûriyê—kesên ku ji sedsala borî dijî neteweyetîya Kurdî ne (neteweyetîya ku Qazî Mihemed damezrand)—min bi Qazî Mihemed re girê bidin. Ew qet nekarî nîvê welatîya Sûriyê jî vegerînin... Ez çawa dikarim bihêlim ku ew behsa Komara Kurdistanê bikin, dema ku ew dijminên herî dijwar ên serxwebûna Kurdistanê ne?

122. Rêberiyên partiyên Kurdî ji hêzên dagirker re şîret dikin ka çawa nasnameya Kurdî bê şikandin—ev beşek ji hevkarîya ewlehiyê ye. Bal kişandina wan li ser Newrozê ye, yek ji nîşaneyên paşmayî yê mîrasa Kurdî. Hin ji "şîretên" wan:

Li Tirkîyê, ji bo ku Kurd Newroz pîro nekin, Parlamana Tirkîyê wek "rojên şênî yê Tirk" îlan kir.

Li Sûriyê, ew 20'ê Adarê wek "Roja Mamosteyan" û 21'ê Adarê jî wek "Roja Dayikan" (ku berê 13'ê Gulanê bû) îlan kirin, rojên fermî kirin—dibistan û karxaneyan girtin, ji bo kêmbûna civînan.

Li Iraqê, ew Newroz wek "Roja Daristanê" binav kirin.

Li Kurdistanê Îranê, hewl didin ku pîrozbahîya Newrozê qedexeyê bikin, bi bahane ku "rojên Îslamî nîn e."

123. Rêberên Partîzan ên Kurd bi awayekî delîberane xebatên girîng ji bo parastina mîrasa Kurdî nehêlan û li dijî wan têdikoşin — wek pêşangeh û mûzevanî (ku piraniya wan bi hewldanên şexsî hatine avakirin). Mînak:

- Mûzeyê Kurdî ya Londonê: Ji fikra damezrandinê (Îlon 2007) heta vekirinê (Adar 2008), zêdetirî 500 tiştên dîrokî yê Kurdî ji aliyê koçberan hatin diyarkirin. Zêdetirî 100 kesayetên siyasî û akademîk li vekirinê hazir bûn, di nav de nameyeke tebrikê ya dîrokî ji şaredarê Londonê Ken Livingstone. Gava rêberên

partîzan serkeftina mûzeyê dît, ew Kurdistan TV şandin — serlêdana wan a yekem — lê paşê wêneyên derewîn pêşkêş kirin ku xwe wekî beşdar nîşan bidin, her çend mûze tenê projeyeke Komeleya Kurdistanê Rojava bû (ku ez serokatiya wê dikirim).

- Mûzeyê Kurdî ya New Yorkê: Dr. Vera Saeedpour (damezrêner) di 2010'an de ji min re nivîsand ku ew nexweş û kal bûye, nikare mûzeyê biparêze. Wê daxwaz kir min ji KRG re agahdar bikim ku ew dixwaze tiştên mûzeyê bidin wan — lê bersivek nehat. Piştî mirina wê, mûze hate girtin.
- Ew rêxistinên çandî yên sexte (wek Toros, Zakros, Kawa, Rostam, Zahrab) çêdikin da ku ji nivîsarên xwe re "meşrûtiyeta derewîn" peyda bikin, mîrasiya Kurdî xirab bikin.
- Ew dîroka Kurdî sansur kirin:
- Kovara Mîr Celadet Bedirxan "Hawar" (ku li Şamê di bin desthilata Fransayan de derket) orîjînal de ala Kurdistanê bi awayekî xuyang derdixe. Lê di çapên Ewropî yên nû de, ala Kurdistanê hate jêbirin — li şûna wê wêneyek ji Celadet hate danîn da ku xwendevan bêhna xwe bigirin.
- Ew bîranînên Osman Sebrî (kesayetekî rêzgir ê Kurd) xirab kirin, mîsyona wî ya dîrokî (ku di 1927'an de bi Şêx Mehmûd Berzencî û Şêx Ehmedê Barzanî re civiyan ji bo serhildaneke yekgirtî) jê birin.
- Ew pirtûka "Kurd û Kurdistan" ya Mihemed Emîn Zekî (çavkaniyeke dîrokî ya kêmpayda) xirab kirin, bi

pêşgotineke xerab dest pê kirin û naveroka pirtûkê rexne kirin.

- Di 2013'an de, ew dîroka komkujiya Enfelê sexte kirin (gotin ku 14'ê Nîsanê — roja damezrandina rêxistina Kajikê ye) da ku şînê bi nefreta li hember ramanên serxwebûna Kajikê ve girêbidin. Lê gavên rastîn ên Enfelê ev in:
- Gava 1: 22'ê Sibatê 1988
- Gava 2: 16'ê Adarê 1988
- Gava 3: 7'ê Nîsanê 1988 (roja damezrandina Partiya Baas — hate veşartin da ku lanet neyê bar kirin)
- Gava 4: 2'ê Gulanê 1988 (... heta Gava 8'an di dawiya 1988'ê de)

Ji dîrokên operasyonên Enfelê yê jor hatine behs kirin, diyar e ku tu yek ji wan di 14'ê Nîsanê 1988'an de qewimîne, û ev dîrok ji aliyê çavdêrên di nav rêberên partîzan ên Kurd de hate sextekirin... Dîroka rast ev e ku gava sêyem di 7'ê Nîsanê 1988'an de qewimiye — roja damezrandina Partiya Baas (7'ê Nîsanê 1947). Hevkarên Baasê yê di hikûmeta herêmî û Parlamana Kurdistanê de ji ber ku roja partiya wan bi kampanyayên komkuji yê li dijî gelê Kurd re li hev ket, aciz bûn, ji ber ku ev yê pîrozbahiyên wan bigire û şêwrê ji malbatên şehîdên Enfelê bibarîne... Ji ber vê yekê, Baasê yê di nav rêberên partîzan ên Kurd de pêşniyar kir ku roja damezrandina Kajikê (14'ê Nîsan) bibe roja şîna şehîdên Enfelê, da ku lanet bê ber bi Kajikê û xwestinên wê yê serxwebûn û

ewlekarîya neteweyî ve — li şûna Partiya Baas, ku bi rastî kiryarê Enfelê bû û bi tevahî heqê lanetê digire.

Lê dijmin dizane ku talûke ya rastîn li ku derê ye û tîrên xwe ber bi rêxistina Kajikê dişibîne, her çend ew nemaye jî, ji ber ku îdeolojiya neteweperwer-azadîxwaz a wê hîn jî dişewitîne û rîya çekdarên azadiya Kurdistanê ronî dike.

124. Di 11'ê Mijdarê 1999'an de, Parlamana Kurdistanê pejiwand ku ala neteweyî ya Kurdistanê bi tavê li navendê wek ala fermî ya herêma were qebûl kirin. Parlamen roja 17'ê Berfanbarê jî wek "Roja Ala Kurdistanê" diyar kir. Lê Roja Ala ya rast divê roja ku Qazî Mihemed ala Kurdistanê bilind kir û di 22'ê Rêbendanê 1946'an de Komara Kurdistanê li Meydana Çwar Çira ragihand bû — ne 17'ê Berfanbarê.

Ez ji nû ve li sebeba sextekirina Roja Ala ya Neteweyî ji aliyê rêberên partîzan ên Kurd ve geriyam, lê ti dîrokî ji bo 17'ê Berfanbarê di dîroka Kurdî de nepeyda kir — ne ya kevn ne ya nûjen. Tu sebeba Kurdî ji bo vê rojê tune ku bibe Roja Ala... ji bilî ku sebeba Baasî be, ji ber ku ev roj roja mirina serokê berê yê Sûriyê Emîn El-Hefiz e, ku bi Sedam Huseyn re têkiliyên xurt hebûn. Kirina Roja Ala ya Kurdistanê bi roja mirina rêberekî Baasî re, nîşanekî şûm e ji bo ala Kurdistanê — û ev tam jî armanca çavdêrên di nav rêberên partîzan ên Kurd de bû, ku her tiştê xweş di mîras û dîroka Kurdî de biguherînin.

125. Sedam Huseyn û yên din nikaribûn cil û bergên Kurdî qedexê bikin, nemaze li Silêmaniyê. Lê rêveberiya Zanîngeha Silêmaniyê, bi fermana Hikûmeta Herêma ya

Kurdistanê (HHK) û rêberên partîzan ên Kurd, ferman da ku xwendekar cilên Kurdî li xwe nekin — lê cilên îslamî û yên din destûr bûn.

126. Çavdêrên di nav rêberên partîzan ên Kurd yê Başûrê Kurdistanê de dixwazin sirûda neteweyî ya Kurdî "Ey Reqîb" û rengên ala Kurdî biguherînin, da ku dabeşek nû di nav civaka Kurdî de çêbikin — di navbera piştgirên sirûd û ala kevn û yê nû de.

Wergera sirûda neteweyî ya Kurdî "Ey Reqîb":

"Ey Reqîb, Kurd bi ziman û neteweya xwe herîn tim in.

Topên demê nekarin wan têk bibin û jêbirin.

Em zarokên sor in, zarokên şoreşê ne.

Li dîroka me ya bi xwîn re mijûl bin.

Em neviyên Med û Keyxusrew in.

Dîn û îmanê me welat e.

Ciwanên Kurd mîna şêr rabûn,

Bi xwîna xwe tacê jiyanê nivîsandin.

Em zarokên şoreş û xwîna sor in — li dîroka me ya tijî xwîn binêrin.

Ciwanên Kurd her gav amade ne ku can bidin.

Kes mebeje Kurd wînda bibin — Kurd herîn.

Em ê wek ala me ya bilind û berbelav bimînin, bêdawî."

127. Serokatiya partîzanên Kurd gelek nameyên sexte derxistine pêş û li ser navê serokên Kurdî danîne, di nav de:

Nameyek ji General Îhsan Nûrî Paşa, serokê serhildana Kurdî ya Çiyayê Agirî (1927-1930), ku ji aliyê Partiya Xoybûnê ve hate hilkirin.

Nameyek ji Qazî Mihemed, serokê Komara Kurdistanê ya Mehabadê (1946).

Ne General Îhsan û ne jî Serok Qazî Mihemed çu nameyên wisa nivîsîne—ev nameyên sexte ne û di vê demê de hatine çêkirin. Wekî kesekî ku bi nêzîkî li Kurdan şopdike, min di medya an rojnameyên Komara Kurdistanê ya Mehabadê de, û ne jî di weşanên Partiya Demokrat a Kurdistanê-Îranê (PDK-Î) de—ku Qazî Mihemed serokê wê bû—tu şopê ji vê nameyê nedît. Heke ew nameyek wisa nivîsandibû, di medyayên komar û partiya wî de dihata weşandin.

Bavê min endamê Partiya Xoybûnê bû û weşanên wê parastine, di nav de rojnameyên Hawar û Ronahî yên ku ji aliyê Mîr Celadet Bedirxan, serokê Xoybûnê ve hatine weşandin. Lê min tu şopê ji nameyek ji General Îhsan Nûrî Paşa, serokê serhildana Xoybûnê ya Çiyayê Agirî, nedît. Ev tê wê wateyê ku ev nameyên sexte ne û nêzîkê demê hatine nivîsandin. Çi naveroka wan xweş be ji bo Kurdan, çî ne xweş be—sextex sexte ye.

128. Serokên casûs yên di nav serokatiya partîzanên Kurd de dibêjin Kakaî (Yarsan) şî ne û ji nesla Mûsa el-Kazim in.

Lê heman serok di serdema Sedem Huseyn de dibûjin ku reformerê Yarsanî (San Sahaq) Barzanî ye û kakaî ji eşîra Qureyş in, ji ber vê yekê sunnî ne.

Rastî ev e ku Kakaî (Yarsan) dînek kevnare ya Kurdî ye û têkiliyê bi sunnî û şîiyetê re tune ye. Gotinên serokên casûs tenê dixwazin parçebûna civaka Kurdî zêde bikin.

129. Ji bo bêparziya nîşanên pîroz ên Kurdî, serokatiya partîzanên Kurd ji Elî Babir, endamê Parlamana Kurdistanê, re bersiv nedan ku dema sirûda neteweyî ya Kurdî Ey Reqîb di parlamenê de tê gotin, ew nala sekinî—ev kirinek bêhurmetî li hember sirûd û parlamenê bû. Ew bawer bû ku her çend bêşerm e jî, hêj jî ji yên din rûmettîr e...

Çimkî piraniya endamên Parlamana Kurdistanê ev in:

Kesên ku peşmerge kuştin.

Kesên ku kirinên wan bû sedema kuştina peşmergan.

Kesên ku dizanibûn kî peşmerge kuştîye lê kujer veşartin.

Kesên ku yek ji vanan bi xweşî pêşwazî kirin.

130. Serokatiya partîzanên Kurd polîtîkayê tirsandinê pêş xist—ne li hember dagirkerên Kurdistanê, lê li hember gelê Kurd, bi tirsandina jenosîd û çekên kîmyawî. Ji bo ku gelê Kurd ji dagirkeran veqetîne û dewleta Kurdî

daxuyande, ew li hember vê yekê sekinîn û qebûl kirin ku Kurdistan di sînorên kolonyal ên ku di Konferansa Lozanê (1923) û Konferansa Tehranê (1943) de hatine çêkirin de bimîne.

131. Di demên çewt de, serokatiya partîzanên Kurd di sala 2005 û 2017an de referandûmên serxwebûnê pêk anîn— ne ji bo azadkirina Kurdistanê, lê ji bo ku tirsê di gelê de çêbikin, da ku "referandûm" bibe wek "dorpêçkirin." Heke bi rastî dixwazibûn serxwebûnê, ew dê diyar dikirin, heta ji bo saetek jî.

132. Serokatiya partîzanên Kurd ne ji bo şer kirina azadiya Kurdistanê yek dibin, lê ji bo li hember hev biserîkin her gav fersendek ji bo dewletbûnê derdikeve. Gava fersend winda dibe, ew "pêşmergeyên Kurd" daxuyandin.

Mînak: Di şerê Îran-Îraqê (1980-1988) de, gava her du dewletên dagirker hêzdar nebûn, partiyên Kurd li hember hev şer kirin, ne ku yek bibin û serxwebûnê daxuyandin. Piştî ku şer di 1988an de bi dawî bû, ew di 1989an de "Eniya Kurdistanê" ava kirin—gava ku gelek dereng bû.

133. Serokatiya partîzanên Kurd gava fersendên serxwebûnê derdikevin, li hember hev şer dikin, lê gava tu fersend tune, yek dibin—ji bo ku gelê Kurd bêdeng û tevlihevî bi dewletên dagirker bibe.

134. Serokên partiyên Kurd bi awayekî qestî li hember hev disekinin ji bo ku mirovên sade bifikînin, lê di rastiyê de ew bi hev re dixebitin da ku pêvajoya azadkirina Kurdistanê xera bikin.

135. Ew li hember komkujiyên ku li dijî Kurdan hatine kirin bêdeng man, tu rêxistinek Kurdî ji bo tolhildanê ava nekirin—ne wek gelên din ên zordarî dîtin yên cîhanê. Di heman demê de, dewletên dagirker wek El-Qaede, Hizbullah û DAIŞ ava kirin da ku bêyî bersivdayînê Kurdan bikin qurban.

136. Serokatiya partîzanên Kurd bersiv nedan qerarên navneteweyî yên ku serxwebûna gelan û welatên wan dixwazin... Di 1960an de, Neteweyên Yekbûyî Qerara 1514 derxist ku armanca wê azadkirina gelên kolonîze bû. Balkêş e ku Qerara 1514 bi sala parvekirina yekem a Kurdistanê (1514) re têkildar e—mîna ku ew qerar sîyaleke rasterast ji bo Kurdan bû. Lê serokatiya partîzanên Kurd bêdeng man, çimkî ew nabînin ku gelê Kurd kolonîze bûye. Ew dewletên dagirker ên Kurdistanê wek "birayên" Kurdan dibînin û dixwazin bi wan re bijîn û tevlihev bibin... Ew bi hemû hêz xebitîn ku Neteweyên Yekbûyî nekin nav tiştên ku ew wek "nîqaşên navbera birayan" binav dikin!

137. Serokatiya partîzanên Kurd polîtîkayek tirsandina gelê Kurd li hember dewletên dagirker pêş xist, da ku gelê

Kurd ji tirsê bêdeng bimîne. Şerê wan ji bo ku gelê Kurd teslîmê dewletên dagirker bikin, tişteki ji domdarkirina Kurdan nedihat—da ku Kurd bêjin "Em dixwazin bi wan re bijîn ku dixwazin me tun bikin."

138. Serokatiya partîzanên Kurd tiştekan nakin ji bo tolhildana koçberkirina gelê me yê li Kerkûk, Xaneqîn, Şengal, Kobanî, Efrîn û Serêkaniyê. Ew gelê Kurd wek pez dişikînin, bêdeng dikin û hertim ditirsînin, da ku teslîmê qederê bikin—bi vî awayî tevliheviya bi dijmînê ku dixwaze wan tun bike û Kurdistanê dagir kiriye, hêsanîr dibe.

139. Serokatiya partîzanên Kurd gelê Kurd bawer kirin ku tenê ew dikarin ji wan re ji tirs, komkujî, zîndan, qetl û koçberiyê xelas bikin—da ku ew bêdeng bimînin û li hember her kesê ku ji bo dewletek Kurdî dixebite, bisekinin... Çimkî heke dewletek Kurdî were avakirin, tirsê diqede û bi wê re serokatiya wan jî winda dibe.

140. Serokatiya partîzanên Kurd xebitî ku dev û destên gelê Kurd binêşin û wan wek nêçîrê bikin dewletên dagirker—bihêlin ku ew bikuşînin, koçber bikin, bistînin û şence bikin yê ku li hember polîtîkayên wan disekin. Carinan, endamên partîyan jî ku tê derxistin ku bi sazîyen ewlekariyê re têkildar in, ji bo demekê tene girtin—paşê tene paqijkirin û vedigerin gelê xwe, lê niha bi awayekî bêtir bêrehm Kurdan dişikînin.

141. Serokatiya partîzanên Kurd pirsgirêka yekîtiya Kurdan nezanî, û hişt ku kuştin, koçberkirin, girtin û şkencekirina Kurdan bibe beşek siruştî ya jiyana Kurdan—mîna ku qederê Xwedê ye. Gelê Kurd divê wek pezên ku tên ser şîvê, teslîm bibin... Di heman demê de, serokatiya tu tolhildan nake. Heya îro, bersiva wan tenê danasîna protestoyan, rêxistinkirina gelaciyên, û nivîsandina nameyên ku tundûtûjiyên wek komkujiya Enfal û blokada aborî—ku ji kuştina rasterast bêtir tirsna in—dibêjin. Di heman demê de, Tirkiye û Îran bi awayên cuda komkuji li dijî Kurdan dikin.

142. Serokatiya partîzanên Kurd tenê ji bo danasîna protestoyan, rêxistinkirina gelaciyên, û nivîsandina nameyan yek dibin... Ji ber vê yekê, ez bersiva wan wek tiştêk bêhêz dibînim, û vê yekê desthilatdariyên sexte yên dagirker ên Kurdistanê şîna didin ku polîtîkayên nijadperwer berdewam bikin—Kurd bikuşin, koçber bikin, bistînin, şkençe bikin, Kurdistan ereb, tirk û faris bikin, mîna ku Kurdistan xwediyekî rastîn tune. Serokatiya vê polîtîkayê dipêşixe, çimkî mirovê ditirsê, xew û xwarinê jî ji bîr dike—çima yekîtiya Kurdan ji bîr neke?

143. Ji bêbersiya pratîkî jî pirtir, rêveberiya Partîzanên Kurd çawa qirkirina gelê Kurd veşartîye. Mînak, kuştinên ji aliyê razîparêzên Sûriyê ve hatine kirin: mîrgelên mîr Celadet Bedirxan, Îbrahîm Mella, bavê min Hemîd Sino, Reşîd Hemo, Kemal Ehmed, Derwîş Mella Silêman Omer û

gelekên din – hemû weke "mirina siruştî" hatin pêşkêşkirin, ne weke operasyonên razîparêzî yên bi dûzî hatine çêkirin.

144. Rêveberiya Partîzanên Kurd mîsyona xwe ya stratejîk weke beşdarbûna parlemen û hikûmetên entîteyên dagîrker ên Kurdistanê dît – bi vê yekê sînor û dewleta dagîrkeran bi awayekî hişk pejirand, li ser pişt a serxwebûna Kurdistanê.

145. Rêveberiya Partîzanên Kurd peymannameyên Kurd-Kurd ji aliyê xwe da, lê peymannameyên bi dijmin re weke "stratejîk" hesaband. Di sala 1997-an de, ez li Londonê bi Dr. Fuad Mesûm re, endamekî polîtîbûroya YNK, di kampanyayekê da ku şerê navxweyî li Başûrê Kurdistanê rawestîne, civiyam. Wî ji min re got: "Dîroka meya dirêj a civînên bi serokên PDK re – zêdetir ji 2,000 seet – bê encam ma." Lê, dema Baghdad xwest ku lîsteyeke yekgirtî ya Kurdan ji bo parlemenê Iraqê were çêkirin, serokên Kurd di pênc deqîqeyan da li hev hatin.

146. Rêveberiya Partîzanên Kurd her gav bi awayekî bêaqil tevdigere dema derfeteke ji bo serxwebûna Kurdistanê derdikeve. Di nîvê gulanê 1991-an de, Neteweyên Yekbûyî biryara 688 derxist ku gelê Kurd li binî paralelê 36-em biparêze... Serokwezîrê Brîtanî John Major piştî di konferansa partiya xwe ya Skotlandê de ragihand: "Me serxwebûna Kurdistanê bi navê 'Zona Azad' bi dest xist."

Lê, serokên partîzan ên Kurd bi wî re têkilî danîn û ji wî xwestin ku peyva "Kurdistana Azad" bikar neyne, çunkî dewletên herêmî li hember peyva "azadî" hesas bûn, û pêşniyar kirin ku "xweserî" daxwazeke guncanter e... Ji ber vê yekê, John Major guhert û peyveke din bi kar anî: "Penageha Ewle." Lê dîsa, serokên partîzan ên Kurd protesto kirin, ji ber vê yekê wî peyveka nezelal bi kar anî: "Zona Qedexekirî."

Ev kêmkirina peyvan ji bêcesaretîya Rêveberîya Partîzanên Kurd hat. Her çend Pêşmergeyan bi hev re bi artêşa Amerîkayê re şer kir jî, ev serok hê ji bo gundekî jî ji ya ku Sedem Huseyn di sala 1970-an de ji bo herêma xweser qebûl kiribû, hewl nedan.

Berî şerê cîhanî yê 2003-an yê Amerîkayê li Rojhilata Navîn (35 welat tevî bûn), Kurd xwecihên Iraqê bûn. Piştî şer jî, ew weke xwecihên Iraqê man – nasname û pasaportên wan hê jî wan weke Iraqî nîşan didan, wekî di bin dîktatoriyê de bû.

Min nameyên bi çend serokên cîhanê re, di nav de Serokwezîrê Brîtanî John Major, şand û ji wan xwest ku Rêveberîya Partîzanên Kurd bixin bin zextê da ku serxwebûna Kurdistanê îlan bikin û zilmê dîrokî yê Brîtanî û Fransayê ku axa Kurdan bi zorê tevî Iraq û Sûriyê kirin, rast bikin. Di nameyeke ku di 1ê gulanê 1992-an de (ku min di Otobiyografiya xwe de weşand), li gorî

damezrandina Parlemena Kurdistanê li Hewlêrê, John Major bersiv da: "Em xweseî dixwazin – ne serxwebûn... çûnkî serokên Kurd ji me re gotine ku ev tiştê ku ew dixwazin e." Her kes ku vê bixwîne, dê fam bike ku John Major ji bo razîbûna Rêveberiya Partîzanên Kurd, neçar bû serxwebûna Kurdistanê red bike.

Dibe ku Brîtanî bi dizî ji maqûbûna dagirkirina Kurdistanê kêfxweş bû, lê John Major helwêsta hikûmeta xwe bi lêborîna serokên Kurd – ku dikaribûn bêdeng bimînin û ji xwe re bêbextî çênekin – rast kir. Rastî ev e ku piştgirî dewletên mezin ne ji ber evîna serxwebûna Kurdistanê bû, lê ji ber ku Iraq, Îran û Sûriyê bi vekirî dijberê wan bûn, lê Tirkiye jî bêdil ma ku alîkariyê bike. Ji bo wan dewletan, serxwebûna Kurdistanê amûrek ji bo tolhildana van dewletan bû – lê Rêveberiya Partîzanên Kurd vê derfetê jî wînda kir, çûnkî ew jî dijî serxwebûnê ne.

147. Rêveberiya Partîzanên Kurd tenê dema ku entîteyên çêkirî yên dagîrker ên Kurdistanê dixwazin, li hev tê û li dora maseyekê rûdin. Dema gelê Kurd di koçberiya mezin a 1991-an de revîyan, ew ji aliyê cîhanê ve bi awayekî bêhempa hatin piştgirîkirin. Di wê demê de, her hikûmetek Ewropayî yan Amerîkayê ku dijî Kurdan bûya, dê beramberî reaksiyona giştî ya gel rast bûya. Li şûna ku vê derfeta zêrîn ji bo serxwebûnê bikarbînin, serokên Kurd bi her awayî berê xwe da Bagdadê, bi tenê ji ber îşaretê ji aliyê Sedem Huseyn – qesabê gelê Kurd – ve, û hatta berî

ku heta danûstandinan jî, ew maç kir, û piştgiriya cîhanê jî bi carekê qut kir.

Di salên 1990-an de, fraksiyonên partîzan ên Kurd bi hev re bêdawam şer kirin, tenê piştî ku Wezîrê Derveyî DYAyê Madeleine Albright di sala 1998-an de têkiliyê da rawestiyan. Wan daxwazên gelê Kurd ji bo yekîtiyê guhdarî nekirin, lê dema Iraq xwest, yekcar li hev hatin.

Ya xirabtir, serokên Kurd li herêmen din ên Kurdistanê jî vê dersê baş hîn bûne û heman rê çûne. Li Rojavayê Kurdistanê (Rojava), serokên partîzan qebûl nekirin ku hevdîtinê bikin yan li hev bicivin – ji bilî ku ji aliyê razîparêzên Sûriyê ve bêne gazîkirin. Li jêr belgeyek ji civîna partiyên Kurd li Efrînê heye, ku serokê razîparêzên herêmî wan gazî kir, û ew jî bêdengî tevî bûn, û peyman kuştinê (her yek bi navê xwe) îmze kirin ku şahîyên Newrozê yê sala 1995 betal bikin, ji ber ku xizmek Beşar Esed miriye. Heke endamekî malbata Esedan bimire, divê gelê Kurd festîval û mîrasa xwe ji bîr bike. Ji ber vê yekê, entîteyên dagîrker Rêveberiya Partîzanên Kurd weke bingehe kontrola gelê Kurd dibînin. Peymanên wekhev li herêmen din ên Kurdistanê jî hene.

Yekîtiya Kurd tenê dema ku bêwate ye pêk tê – ango, serokên partîzan li gorî daxwazên dagîrkeran li hev tene yan ji hev cihê dibin. Bi gotineke din, yekîti û cudabûna wan weke dizên ku bi hev re dixebitin ji bo dagîrkeriya

148. Serokên partîzan ên Kurdan, dema rêxistinek derdikeve holê û li ser serxwebûna Kurdistanê dixebite, bi awayekî derve li hev kom dibin û xwe wekî aştîyêxwaz nîşan didin. Lê di binê de, ji bo ku roleke wê di civaka Kurd de nemîne, dixebitin. Mînakên vê yekê rêxistinên KAJYK di sala 1959an de, Pasok di 1975an de, Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê di 1985an de û yên din in.

Serokên partîzan ên Kurdan, endamên KAJYK û Pasok ên ku li ser armancên neteweperwerî, bi taybetî serxwebûna Kurdistanê, dewam dikirin, şaş kirin. Hin ji wan kuştin û li dijî yên ku nikaribûn fizîkî jê bibe, propagandayên derewîn belav kirin, da ku wan bi awayekî moralî hilweşînin.

Di dema General Mustefa Barzanî de, serokên partîzan nikaribûn wan jê bibin, ji ber ku ew di Şoreşa Îlonê de kesên sereke bûn û General ji wan bawer dikir û pê bawer bû. Lê piştî mirina wî, serokên partîzan dest bi jêbirinê kirin û endamên KAJYK yek bi yek kuştin. Ji nav wan ên herî girîng:

Şehîd Şêx Mihemed Hersînî: Berpirsiyarê aboriya şoreşa Kurdan bû heta ku şoreş di 1975an de hat hilweşandin. Ew ji aliyê Samî Elî Rehman, sekreterê rêveberiya demkî ya Partiya Demokrat a Kurdistanê, hate kuştin. Komêk peshmergeyên Samî, Şêx Mihemed ji çira 40ê mirina General Mustefa Barzanî derxistin û piştî wê rojê tu kes ew nedît.

Şehîd Fetah Axa (Fetah Mihemed Emîn): Fermandarê Hizbê Xobat (ku zêdetirî 6,000 peshmergeên wî hebûn) di dema General Barzanî de bû. Piştî şoreş hat hilweşandin, ew û malbata wî çûne Tehranê û Fetah Axa li Zanîngeha Tehranê xwendina hiqûqê kir. Di 1981an de, Samî Elî Rehman gihîşte wî û ji wî xwest ku operasyonek li Başûrê Kurdistanê bi rêve bibe. Fetah Axa destpêkê red kir, lê piştî pestên dubare, qebûl kir. Di rê de, berî ku bigihîje sînor, ji pişt ve hate guleyê û kuştin. Peshmergeyek bi navê Barzan, ku tevî wî bû, vê yekê ji min re pejirand—armanca rastîn ya mîsyona wî, kuştina wî bû.

Jêbirinê fizîkî heta zarokên endamên KAJYK û Kurdên bê têkiliyê jî belav bû, bi bahane yê wek şerê dijî DAIŞ. Bi rastî, ew ji aliyê çekdarên casûs ên di nav serokên partîzan de hatin kuştin, bi guleyên ji pişt ve. Hin mînak:

Şehîd Ata bin Mihemed Hacî Mehmûd (26/11/2014)

Şehîd Albay Şîrko bin Fetih Şwanî (31/1/2015)

Şehîd Albay Dr. Rizgar Axa (29/5/2016)

Ez wek endamek berê ya KAJYK û Pasok, di sala 1984an de ji aliyê koma Azad Mihemed ve li Îran û Kurdistanê çend caran hatim kuştin. Piştî yek ji van hewlên kuştinê li Qerecê, Şehîd Îdris Barzanî—ku wê demê jî li Qerecê bû—

Dr. Şuket Bamernî (Xwedê jiyana wî dirêj bike) şand ku birîndariyên min çareser bike. Îdris Barzanî wê rojê min şeş caran guherand ji bo ku ji çavdêriyên Îranî dûr bimînim, ku nav û wêneya min li firgeh û sînoran belav kiribûn û ji min re digotin "zindî an mirî". Heke ne ji bo wî bû, ez nikaribûma bi ewlehî bigihîjim Ewropayê. Hezar spas ji canê wî yê pak.

Ji Londonê, ez carinan bi Şehîd Îdris Barzanî re telefon dikir. Têkilî me yê xurt ji dema ku ez di 1972an de bi bavê wî, General Mustafa Barzanî re hevdiitin kirim, heta kuşîna wî di 31/1/1987an de dom kir.

149. Di 19/5/1992an de, Parlamana Kurdistanê yekem car li Hewlêrê rûnişt. Lê parlamenter red kirin ku rûnin, ji ber ku ala Iraqê hebû lê ala Kurdan tune bû. Serokên partîzan şevê tev kom bûn û di dawiyê de biryar da ku hemû alan jê bibin—li yekîtiya Kurdan xencer avêtin, ku armanca wan bû. Parlamen bê ala Kurdan ma heta ku Amerîkayî ketin nav û pirs kir: "Çima li şûna ala Kurdistanê, alên partîzan (zer û kesk) tên hilandin?"

Amerîkayî ne ji ber evîna Kurdistanê, lê ji ber çareseriyên xwe tevgeriyan. Bi zorê, piştî deh salan, serokên partîzan ala Kurdan hilandin—lê hêj li benda ne wext in ku dîsa bi alên partîzan biguherînin.

Dijminatiya wan bi min re jî heye. Dema ku ez di 1991an de li derveyê Sefîreta Amerîkayê li Londonê ala Kurdistanê hilandim, dijminatiya wan li hember min û ala Kurdan diyar bû. (Agahiyên vê bûyerê bi rêza demê hatine tomar kirin.)

150. Di 1992an de, bi fermana George Bush, Serokê Amerîkayê, û John Major, Serokwezîrê Brîtanî, Lord Jeffrey Archer hate Başûrê Kurdistanê da ku xwestinên Kurdan pêşkêş bike. Li Hewlêrê, wî got:

"Hûn 30 milyon kes in—hûn heqê serxwebûnê dikin."

Wergêrê serokên partîzan got ku Archer "xelet gotiye" û armanca wî 3 milyon kesên ku xwestina otonomiyê ne bû. Archer bi tirsonekî bişirî û xeyalên wî şikest. Bîranîn, ew wek serokek Partiya Muhafazakar a Brîtanî, gotinên wî ji Peymana Balfourê xurtir bûn—lê tevgera Sîyonîst ji wê dewletek ava kir, lê serokên partîzan ên Kurd "Balfour" a xwe bêdeng kirin.

Archer ji Kurdan û Kurdistanê hez dikir. Ez çûme mala wî ya Londonê, ku li dîwarekê wêneyek mezin ya ala Kurdistanê bi boyaxê hebû. Di dawiya 1980an de, wî li Parlamana Brîtanî got:

"Hêvî dikim ku ez di jiyana xwe de dewletek Kurdî bibînim."

151. Siyaseta serokên partîzan ên Kurdan ya parçekirina yekîtiya Kurdan her roj diyar e:

Başûrê Kurdistanê dabeş kirin nav rêveberiyên Silêmanî û Hewlêrê, ku piraniya wê hêj bin destê dagirkerên Iraqê ye.

Erebkirin, ku berê bi zorê dihat, niha bi "dîlxwazî" di bin desthilata wan de pêk tê. Silêmanî, ku berê bê Erebbû, niha zêdetirî 500,000 Erebbû lê dijîn—nêzîkê bibe mîna Kerkûkê.

Firetina neftê: Ew alîkariya Iraqê dikin ku nefta Kurdistanê bifroşe, paşê ji bo 17% (piştî "mesrefên serokatîyê" wek Masûd Barzanî ji Sky News Arabia re pejirand, 12%) dixwazin.

152. Ew ji Ereban re jiyanekî rêzdar li bajarên Kurdan peyda dikin, lê Kurdên ji her deverên Kurdistanê dişînin kampên îzole. Yê ku dixwazin Kurdistanê Erebbû bikin û hilweşînin, pêşî li wan nayê girtin.

153. Medyayên partîzan ên serokên Kurd carinan bernamêyên li ser serxwebûna Kurdistanê û dewleta Kurdî pêşkêş dikin. Lê di dawîya her bernamêyê de, bi awayekî neçar "lê" tê zêdekirin—digotin ku rewşa navneteweyî an herêma destûr nade ku dewletek Kurdî were avakirin. Bi vê yekê, ew zêdetir ji bêdengiyê zirara

ramana serxwebûna Kurdan dikin. Ew jî guman dikin ku navê kesayetên dîrokî yên ku dewleta Kurdî îlan kirine an li dijî dagirkerên Kurdistanê şer kirine, bêjin. Mînak:

Medyayên serokên partîzan bi şermê navê Şêx Ebdulselam Barzanî dibêjin, ji ber tirsê ji Tirk. Lê divê Tirk ji Kurdan bitirsin, ji ber ku Şêx Ebdulselam Barzanî yek ji pêşengên herî pêşîn ên Kurdistanê bû. Wî wek şoreşger jiyan, gelek şerên li dijî Tirk kirin û di Şerê Bale yê Yekem û Duyem de artêşa Osmanî têk bir. Lê ji ber dek û dolaban dijin, hate girtin û di 1914an de li girtîgeha Mûsilê hate darvekirin—saetek berî ku hêzên Brîtanî li Bexdayê bişin erd. Serokên partîzan ên Kurd ji pejirandina vê rastiyê dûr dikin, her çend di serdema wî de kêşeya Kurdan di asta herî bilind de bû. Dîrok dikaribû cuda biba, heke Şêx Ebdulselam Barzanî piştî têkbirina Tirk û vekişîna wan ji Başûrê Kurdistanê, bi Şêx Mehmûdê Hêfîd re jiyana xwe bidomand. Xwedê canê wan bişînin.

Serokên partîzan ên Kurdan qedexe dikin ku navê General Mustafa Paşa Yamulkî bê gotin, wek ku ew navê her kesê ku ji bo dewleta Kurdî dixebite, têxin bin siya xwe. General Mustafa Paşa Yamulkî (Xwedê canê wî bişînin) kesayeteke dîrokî ya efsanewî ya Kurd bû, ku serokê Dadgeha Leşkerî ya Osmanî bû ku Mustafa Kemal (Atatürk), damezrînerê Komara Tirkîyeyê, bi darvekirinê ceza kir.

Piştî hilweşîna Keyaniya Başûrê Kurdistanê, General Yamulkî gelek xemgîn bû ku gelê Kurd li şûna xwestina dewleta xwe, li ber zilmê sekinî. Rojekê, wî biryar da ku dersek bidê Kurdan. Sibehê zû, li ber deriyê xaniya xwe li Silêmaniyê rûnişt û temaşe kir ku gundiyan Kurd şîr, mast û penêr tînin bazarên bajarê. Wî benek li ser rê girê da. Dema komek gundiyan hatin, wî qedexa kir ku nekevin bajarê. Komekên din hatin û li xwe kirin, lê wî red kir. Di dawiyê de, cihekî ji koma paşîn solê xwe derxist û îdîa kir ku dê solê bide ser general. Di wê demê de, Yamulkî got:

"Niha hûn dikarin herin. Ez her gav dixwazim hûn wiha bersiv bidin—solê xwe derxin û bavêjin ser kesê ku dixwaze we ji mafên we bêpar bike."

Dema Profesor Ekrem Yamulkî, birayê General Mustafa Paşa Yamulkî, li Londonê çû serdana min, wêneyek mezin û rengîn yê general bi uniforma leşkerî ya Osmanî pêşkêşî min kir.

154. Serokên partîzan ên Kurdan li dijî her projeyê ne ku hebûna gelê Kurd an serxwebûna Kurdistanê xurt dike. Mînak, sosyolojî diyar kiriye ku veguhastin faktorê sereke ye ku civak ji eşîretiyê biguherîne netewe. Lê dagirkerên Kurdistanê qet ne xetekê şimendûferê ava kirine ku bajarên Kurdan girê bide—ji xeynî hin xetên ku Kurdistanê bi bajarên dagirkeran ve girê didin, da ku çavkaniyên wê talan bikin. Heke serokên Kurd ji vê rastiyê bê agah bin,

trajedî ye. Heke dizanin lê tiştekanakin, trajedî hêj mezintir e.

155. Serokên partîzan ên Kurdistan bi awayekî kûr li hev kom bûne, lê xwe wek dijmin nîşan didin, da ku peyrewên xwe bisernekin. Ew hemû bendên girêdayî serxwebûna Kurdistanê ji bernameyên partiyên xwe jêbirin, lê bi awayekî cuda "mafên herêmî" dixwazin, da ku wêneya nakokiyê çêbikin. Lê ev xwestin qet ji sînorên ku dagirker diyar kirine, derbas nabe, da ku mafên Kurdistan di nav sînoran de bimînin.

156. Dema Serokê Filistinê Mehmûd Abbas bi pêşwaziya Serokê DYAyê Donald Trump kir, tenê alayên Filistin û Amerîkayê hatin hilkirin – alaya Îsraêlê tune bû. Lê serokên partîzan ên Kurd ne tenê alaya Iraqê hil dikin dema mêvanên biyanî pêşwazî dikin, herwiha her tim di hemû saziyên Kurdî de, di nav de Parlamana Kurdistanê de, alaya Iraqê hil didin. Ev bêhnvedana psîkolojîk e ji bo ku Kurdistan bêne qanûnkirin ku Iraq û alaya wê qebûl bikin.

157. Rasîzma dagirkerên Kurdistanê û hevkarîya serokên partîzan ên Kurd, du stûnên sereke ne ku dagirkirina Kurdistanê didomînin. Mînak, rasîzma sîstematîk a Iraqê berî 2003an diyar bû, dema Seddam Huseyn deverên Kurdî yên Kerkûk, Mûsil û Dîyala qut kir ji bo kêmkirina nifûsa Kurd û erebîkirina herêmên bi petrol – bi taybetî yên zengîn. Piştî ku Seddam ket, serokên Kurd (her çend

serokatiya Iraqê dikin) qanûnên rasîst ên wî betal nekirin
û ev qanûn heta niha jî dewam dikin.

158. Ji bîst salên zêdetir, serokên partîzan ên Kurd xebitiye
ku pêşengên neteweperweriya Kurdî marjînal bikin... Di
heman demê de, ew serok kesên dijî ramanên
neteweperweriya Kurdî wek organîzatorên Kongreya
Niştîmani ya Kurdî tayîn kirin, ji bo ku Kongreyê ji nav xwe
bifşînin. Karê wan ji "Erkê Yasîn"ê cuda nîne:

Di 1513an de, leşkerên Portekîzê bajarê Adenê ya Yemenê
dagir kirin... Piştî şerê newekhev, gelê Adenê bi dilêrî
berxwedan da, lê Portekîz planek nûjen çêkir: Ew kesek bi
navê "Yasîn" pêşkêş kirin û wî wek "xwepêşanderê
neteweyî" danasîn. Piştî şerên xapînok, Yasîn bi Portekîz
re peymanek îmze kir û bajar dabeş kir: Beşek ji aliyê Yasîn
û beşek ji aliyê dagîrkeran ve hate birêvebirin...

Ez bawer im ku ev çîrok her roj dubare dibe – tenê dem,
cîh û karakter têne guhertin. Dexş û xapandin eynî dimîne.
Bi xemgînî, encam her car eynî ye!

Gelek "Yasîn" hene ku ji bo xapandinê hatine çêkirin. Her
çend partiyên Kurdî bi armanca serxwebûna Kurdistanê
hatine damezrandin, lê serokên wan rêxistinê ji bo
çandina partîperestiyê bikar anîn. Armancên wan niha li
dijî hev in.

Daxwazên serokên partîzan ji bo demokrasi, mafên şêniyê, otonomî û federalîzm di nav dagîrkeran de, wek daxwaza ku pifikan bidomînin e. Gelê Kurd dixwaze dewleteke Kurdî hebe – ne federalîzma bin destê dagîrkeran.

159. Serokên partîzan bi bingegehên Konferansa Tehranê ya 1943ê ve girêdayî ne, ku tê de hatibû gotin ku "dewleteke Kurdî çênebe". Ew qet ji vê polîtîkayê dernakevin:

Piştî şerê sar, siyaseta cîhanê guherî, lê polîtîkaya wan ya li dijî Kurdan eynî ma.

Piştî pevçûnên Sûnî-Şîe, siyaseta guherî, lê Kurd hê jî bê dewlet in.

Ez bawer im ku serokên partîzan bêaqil nîn in – ew gelek jîr in û bi awayekî stratejîk li dijî dewleta Kurdî dixebitin. Lê gelê Kurd divê ji çîroka "kêzika pembû" ya Enterprise, Alabama, hîn bibin:

Gelê Enterprise ji ber kêzikê pembû zirareke mezin dît, lê paşê genim çandin û dewlemend bûn. Ji bo bîranîna vê guherînê, ew li bajarê xwe peykelêk ji bo kêzikê ava kirin.

Pêşwaziya me: Em ê li paytexta Kurdistanê peykelên xayînan çêkin, ji bo bîr bikin ku ew bûne sedema azadiya me!

160. Serokên partîzan yekîtiya Kurdan red dikin. Di 20ê Gulanê 2014an de, dema em bi Saleh Mûslim (serokê PYDê) re li ser aşîtkirina partiyan axivîn, ew got ku "divê ez bi rêxistinê re biaxivim" – her çend xwe jî rêxistin e!

161. Ew bi dewletên dagîrker re dixebitin. Wek delîl, dezgehên wan li paytextên Tehran, Enqere, Bexda û Şamê hene.

162. Ew kesên ku gelê Kurdî bi zilm û rasîzmê tawanbar dikin, rêzdar in. Wek mînak, ew Seddam Huseyn – ku 500,000 Kurd kuştin – paçê kirin.

163. Ew kesên ku ji bo mafên Kurdî dixebitin, îhmal dikin û propagandaya derew li wan dikin.

164. Dewletên dagîrker li hember Kurdan bi hev re dixebitin, lê serokên Kurdî ji hev ditirin. Peymana Sykes-Picot erdê Kurdan 5 parçe kir, lê serokên Kurdî gelê xwe 100 parçe kirin.

165. Ew di pêşbaziya "xizmetê" de ne – ne ji bo azadî. Dema gelên din dewlet ava kirine, Kurd hêj jî bin destê dagîrkeran dijîn.

166. Ew gelê xwe dixwînin ku "yekîtiya Iraqê" biparêzin, her çend bin vê yekê Kurdistan hatibe dagirkirin û petrole wê hatibe qedexekirin.

167. Ew dixwazin Kurd xwe wek "beşek ji Iraqê" bibînin, her çend li Kerkûk, Şingal û Efrînê têk çûne.

168. Ew sûcdar in, lê gava ez rastiyan dibêjim, li min dîkin:

Ew ne min bûm ku Abdullah Öcalan şand Kenyayê – hevalên wê kir.

Ew ne min bûm ku Dr. Qasimlo kuştin – hevalên wî kir.

Ew ne min bûm ku serhildanên Kurdan şikandin.

Ez ê rastiyan veşêrim – ne min, lê xayîn ên Kurdan rastiyan dişibînin.

169. Ew ji bo serxwebûnê naxebitin – tenê ji bo "bexşîşan" dixebitin. Dema Kurdistan di agir de ye, wan diravên zêde distînin.

170. Ew bêhayî ne – ji ber vê yekê Kerkûk û Efrîn ji dest dan. Di kanalên xwe de bi kêfî dans dîkin, dema Kurd di bin bombayan de dimirin.

Ders: Kurd divê ji serokên xwe yê xayîn xwe bêpar bikin û ji bo dewleteke Kurdî yek bisekinin. Rastî nehatiye veşartin – xapandin heta niha jî dewam dike!

171. Serokatîyên Partîzan ên Kurd li gorî stratejiya xwe, xebata xwe li ser domandina gelê Kurd û asayîkirina wî û pejirandina hevîniyê gelê Kurd bi dewletên dagirker ên welatê wan, Kurdistanê, dimeşînin. Bi eşkere, tu kes meraq nake, ji ber vê yekê ev serokên partîzan ên Kurd hevîniya gelê Kurd bi qatilan dixwazin û pirsgerêka serxwebûna Kurdistanê ji bernamêyên xwe derxistin. Ev jî wê hîmê dide ku mîna ku serokatîyên partîzan ên Kurd hevparêzên Ereben, Tirkên û Farisanên nijadperest in. Ji bo parastina xwînê, malê û namûsê gelê Kurd, bêguman tenê rêyek heye, ew jî serxwebûna Kurdistanê û damezrandina dewleteke Kurdî ye.

Her çend gelê Kurd ji hemûyan re, hatta ji dijminên xwe re jî evîndar e û bi dil û can hevîniyê bi xwe re dixwaze, lê pirsgerêk ev e ku hêzên dagirker ên Kurdistanê ji wan nefret dikin û qet hevîniyê bi wan re naxwazin û tu mafê wan nas nakin. Bêguman, ew qet naxwazin hebûna wan jî pejirînin, ji ber ku ditirsin ku Kurd welatê xwe, Kurdistanê, ji nû ve bistînin. Her çend durûyî jî Kurd nas dikin, lê tenê wekî pez û dewara wan nas dikin û tenê ji bo sûdê ji wan werdigirin.

Her çend zêdetirî 99% gelê Kurd bawerî bi serxwebûna Kurdistanê heye, mixabin ev bawerî tenê li pey gotin û şîaran e. Dema tê koçberî û xebatê, ew li ser trenê cuda

siwar dibin, ku ew jî ji aliyê wan kesan ve tê birêvebirin ku dijî serxwebûna Kurdistanê ne.

Ji ber vê yekê, ez li benda wê şoreşger û qehreman im ku ala azadiyê bilind dike û zarokên xwe bi navê "Azad" dike, ku li ser gotinên xwe bisekine û siwarê trenê serxwebûna Kurdistanê bibe. Tenê wê demê dewleta Kurdî dê were damezrandin.

Gelê Kurd ji bo mafên çandî, otonomî, federalîzm an konfederalîzmê, ku tenê awayên "bindestiya nerm" in, xwe dişewitîne û fedî dikan. Şer û fedîkirina wan ji bo hevjinîyê bi qatilan û sûcdaran re, bi tu awayî ne têkildarî azadiya Kurd û serxwebûna Kurdistanê ye.

172. Serokatîyên Partîzan ên Kurd stratejiya xwe li ser bingehê hevjinîyê bi Sûriyan, Îraqîyan, Tirk û Îraniyan ava kirine, da ku hereketê Kurdî bikeve siyaseta herêmê û Kurd bikeve serokatîyê di nav hêzên dagirker ên Kurdistanê de. Selahedînê Eyûbî bû saltan li ser hemû Erebb û Misilmanan, lê ev çi sûd da gelê Kurd û Kurdistanê? Bi rastî, tu tişt, nemaze dema ku mirov qurbanîyên mezin ên gelê Kurd ji bo azadkirina welatên Erebb û Misilmanan binirxîne. Selahedîn nekaribû nameyekî bi Kurdî bivîse, her çend dikaribû zimanê Kurdî bike zimanê fermî yê cîhanê Erebb û Misilmanan.

Îro jî, stratejiya hereketê Kurdî dê ne ji rêbazên Selahedîn çêtir be. Piştî mirina wî, kurên wî û paşgirên wî hatin serjêkirin. Ji ber vê yekê, hereketê Kurdî hevjinîya xwe bi hêzên dagirker ên Kurdistanê re û domandina vê

hevjîniyê, wekî dewaran e ku dixwazin bi gurên xwe re bijîn.

Hereketê Kurdî divê li xendeka rast ji bo Kurdistanê biser bike, xendeka gelên bindest ên ku ji nexşeyê hatin jêbirin û têdikoçin, mîna gelê Kurd. Di serê wan de Belûç, Emazîx, Peştun, Sindhî, Tamîl, Sîx, Sebah, Sarawak û yên din hene. Ez bawer im ku şer ji bo serxwebûna van gelan, bingeh e ji bo rizgarkirina Kurdistanê.

Van gelan bi polîtîkayên "parçe bike û biser bike" ji hev veqetandin, paşê her yek parçe kirin û li ser gelek dewletan belav kirin. Di nav van dewletên dagirker de, ramanên eşîrî, herêmî û partîzan mezin kirin. Her eşîr, herêm û partî çavkaniyên xwe yên taybet çêkirin, ku gelek caran di nav xwe de şer dikin û şehîdên bêdawî didin, lê qet ji bo serxwebûnê nakin.

Her kes ku herêmparêzî pejirîne û dijî serxwebûna Kurdistanê be, bêguman alîkariya bernameya Serokatîyên Partîzan ên Kurd dike.

173. Ji sala 1964 û vir ve, Serokatîyên Partîzan ên Kurd şerên navxweyî, Kurd li dijî Kurd, dimeşînin, da ku hêza Kurdî bêkêm bikin û yekîtiya Kurdî bêşikênin. Her carê, ew qatilan bi medal, pere û pozîsyonên bilind xelat dikin, xayîniyê pêş dixin û qîmeta Kurdên namûsdar di civata Kurdî de bêqîmet dikin.

174. Li ser asta cîhanê, Serokatîyên Partîzan ên Kurd polîtîkayên ku ji Konferansa Tehranê ya 1943 hatine dayîn, pêk tînin: domandina gelê Kurd, asayîkirina wî û pejirandina hevjîniyê bi dewletên dagirker ên welatê wan,

Kurdistanê. Her partî lobiyek navneteweyî ava kiriye, ku tenê ji bo partî û herêmên xwe xwe biparêze, gelê Kurd û bingehê pirsgirêka wan, azadî û serxwebûna welatê wan Kurdistanê, bi temamî ji bîr dikin.

Mînak, em li Serokatîyên Partîzan ên Bakurê Kurdistanê binêrin:

Di 2ê Çiriya Paşîn 2021 de, ez beşdarî civînek hatim ku ji aliyê British All-Party Parliamentary Group (APPG) li Parlemeta Brîtanî hate lidarxistin. Wan raporê bi navê "The Kurdish Issue on the Table of the APPG Session" derxist.

Serokê Civînê: Ms. Angela Eagle

Li jêr kurtahiya nîqaşan e, ku li ser van nîşanan bû:

- Mafên mirovan
- Wekhevî
- Komkujî û şikestina nûneriyê siyasî yê Kurd, bi taybetî HDP û alîgirên wê
- Nasnameya terorê—derxistina PKKê ji lîsteya terorê
- Şopandina dozên siyasî yên li ser Kurdistan li Tirkîyê û berdanê Kurdên siyasî
- Rêyên çêtirîn ji bo piştgirîya demokrasîyê li Tirkîyê
- Pêşxistina hevjiîniya aşîtî û ahengê
- Azadiya civakê—azadiya çapemeniyê—pirsgirêkên zayendî
- Fişarkirina Tirkîyê ya endamê NATOyê ji bo parastina demokrasîyê

- Dadgeha Ewropayê ya Mafên Mirovan fermî kir ku endamên parlemanê yên girtî bêyî dem were berdan û dozên wan bên rawestandin. Parlamana Ewropayê pêşniyara berdana wan bi dengên 590 li dijî 16 pejirand—lê Tîrkiye vê biryarê nezanî.
- Şûna 59 şaredarên hatine hilbijartin, bi wekîlên hikûmetê hatine cihêkirin
- Raporek 56 rûpelî bi 32 pêşniyar hate hikûmeta Brîtanî: "Em endîşe ne ji bo raporên nû yên zêdebûna şiddetê li herêmê."
- Cudakariya zimanî û çandî
- Kêmbûna nûneriya jinan di civakê de
- Civîna serokê Tîrkiyê û serokwezîrê Brîtanî di çaxê NATO û G20—ku mijarên hatine nîqaşkirin turîzm û aşîyên COVID bûn.
- Mafê xwebirêvebirinê û otonomiya Kurdî hat behskirin, lê wek biryar an pêşniyar nehat pejirandin.
- Gazî ji bo berdana Selahattîn Demirtaş, Abdullah Öcalan û Osman Kavala, û rakirina qedexeya HDPê
- Lênêrîna vekişîna Tîrkiyê ji Peymana Stenbolê ya mafên jinên
- Tenê Alistair Smith ji Partiya Neteweyî ya Skotlendiyê got: "Tunebûna Kurdistana serbixwe jî bûyerek dîrokî ye."—mîna ku çîroka kevnar vedibêje. Ne lêborîna tunebûna Kurdistana serbixwe kir û ne jî xwest ku were damezrandin.

Wekî ku ji van nîqaşan diyar e, piştî ku gelê Kurd bi hêzên dagirker re asayî bû, Serokatîyên Partîzan ên Kurd vê jehrê li nav siyasatmedarên cîhanê belav kirin, xwestin ku ramana Kurdistanê serbixwe bişikînin, mafên neteweyî yên Kurdan kêmkirin û şerê Kurdî bikin xwestekên parçeparçe di sînorên dewletên dagirker de.

Ev bû sedema ku partiyên Brîtanî li ser xwestekên bêhêz, mîna berdana girtiyên Kurd, bisekinin—lê heke hatine berdan, kê garantî dike ku roja din neyên girtin? Ev şertên domandina gelê Kurd e û li gorî biryarên Konferansa Tehranê siyaseta navneteweyî bi hêzên dagirker ve girê dide—Kurd di nav wan dewletan de bîr helandin û pirsgerîka serxwebûna Kurdistanê jêbirin.

(Binêre rapora APPG li vir: <http://nlka.net/pdf/20411618681636527807.pdf>)

Ji ber vê yekê, ez Serokatîyên Partîzan ên Kurd wekî kesên ku karê asayîkirin, tevlihevkirin, helandin û jêbirinê yê gelê Kurd di nav civakên çêkirî yên dewletên dagirker de pêk tînin, dibînim. Kesên ku piştî her şikestin, teslîmbûn û komkujîyê, ji bo wan çepikan didin, bê hay ji xwe, ji bêşermiyê çepikan didin.

175. Ji demê bi demê, dewletên Konferansa Tehranê ya 1943 dicivin, ji bo pêrozkirina serkeftinên xwe yên mezin û şopandina biryarên xwe, zêdekirin û guhertinên nû jî tînin. Lê Serokatîyên Partîzan ên Kurd qet li ser vê yekê, nêzîk an dûr, naxebitin, ji ber ku ew bi wefa û dilsozî biryarên Konferansa Tehranê pêk tînin.

176. Serokatîyên Partîzan ên Kurd di 2014an de gelê me ê Kurd ê Êzîdî li Şengalê hişt, da ketin destê sûcdarên DAÎŞê, ku komkujî li wan kirin, jinên wan kirin kole û heta îro jî bi hezaran kes winda ne.

177. Serokatîyên Partîzan ên Kurd balafirvanê Îraqî Tariq Mohammed Ramadan, ku di 1988an de Halêbcê bi kîmyawî bombabar kir, berdan. Piştî hatina Amerîkan di 2003an de, ew li Silêmanîyê bû, û serokatîyên Kurd alîkariya wî kir ku bi qaçaxçîtiyê biçe Ewropa. Ew hemû dijminên gelê Kurd berdaye.

178. Serokatîyên Partîzan ên Kurd ji hikûmeta Danîmarkayê xwest ku General Nizar al-Khazraji, serokê Staffa Îraqê, ku li wir hatibû girtin wek berpirsiyarê sereke yê operasyonên Enfalê, were berdan. Wan nameyên ji bo mesûlên Danîmarkayê şandin, digotin ku ew "hevalê Kurdan" e. Heke "hevalê Kurdan" berpirsiyarê kuştîya 182,000 Kurdan be, wê demê Kurd bi rastî pêwîstiya wan bi dijminan tune. Mixabin, Danîmarka wî berda, li gorî nameyên serokatîyên Kurd—her çend ez û gelek welatparêzên azad nameyên gelek şandin ku daxwaz dikir were darizandin.

Bi sedan, hatta bi hezaran mînak hene ku Serokatîyên Partîzan ên Kurd ew kesên ku dijî Kurd û Kurdistanê ne, parastine—wek El-Xezracî, Tariq Remezan û yên din.

179. Serokatîyên Partîzan ên Kurd bi awayekî bêhesab tevlihevî plan kirin û pêk anîn, ji bo xizmeta kesên din—bi taybetî yên ku dixebitin ku gelê Kurd ji holê rakin—di heman demê de peymanên ewlehiyê bi wan re îmze dikin.

180. Bi awayekî sîstematîk, Serokatîyên Partîzan ên Kurd hêvîyên hevalên Kurdistanê şikandin—heta hin jî kuştin, wek Serokê Fransayê François Mitterrand.
181. Rêberiyên partîzan ên Kurd, şoreşger û gehremanên Kurd veguherîne karsazên çêkirî.
182. Ew ên ku Kurdistan dagir kirine—kuştinên Kurdan—weke "birayên xwe" binav kirine û li gel wan dijîtiya hevûdu dixwazin.
183. Ew her tişt teslîmê hêzên dagirker kirine, lê ji hevûdu û herêmên Kurdî yên din qebûl nakin—parçebûna civaka Kurdî xirabtir dîkin.
184. Ew di şerên navxweyî yên Kurdan de 100,000 Pêşmerge kuştin—û tu kes bersivdar nîne.
185. Ew parçebûna Kurdistanê di nav hikûmet û rêveberiyên dijber de xirabtir kirine.
186. Ew ramanbêrên azad û her kesê ku li wan dijî berdewan girtine.
187. Gava artêşên dijmin Kirkûk û Efrîn dagir kirin, ew şoreşgeran bêdeng kirin—û bersûdan nehêlan.
188. Ew belavkirina çêkirî kirine—lê yek ji rêveberên çêkirî jî nehatiye cezakirin.
189. Ew milyaran dolar kom kirine, dema ku gelê wan di binê feqîrî û bêkarî de dijî.
190. Ew dibêjin ku tenê ew nûnerên gelê Kurd in—lê ew hêj %0.001 jî nûnerî nakin.
191. Ew ji bo kolonên Kurdistanê ewlekarî didin, lê zarokên Kurdistanê neparastin.

192. Ew rêveberiya Kurdî kiriye mîrniyêka malbatî.
193. Vekişîna wan ji Kirkûk, Şengal û Efrînê, di nav Kurdistan de hişekî têkçûnê belav kir.
194. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir xayîn û firsendparêzên milyarder xwe li qesrên xwe digirin, bi lûksa herî biha li Silêmanî û Hewlêrê dişibin. Di heman bajaran de, ew kesên ku tevî hemû şoreş û serhildanan bûne, hêj nanê hişk jî peyda nakin û bi birçî dimînin.
195. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir her tişt bi torîn, hezkirin û riyakarî dimeşe.
196. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir her tişt bi têtikiliyên te û nêzîkatiya te ya (PDK), (YNK) an (PKK) ve girêdayî ye.
197. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir menfaetên te, kar û hatta qebûlbûna te ya zanîngehê bi notên nizm, an derbasbûna te ji polêkê bo polêkê din, bi endamîtiya te ya (PDK), (YNK) an (PKK) ve girêdayî ye.
198. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir hêzên ewlehiyê yên Partî, Yekîtî û Beqa li ser qanûnê ne û ji dadgehê nabin.

199. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir meclîsên qanûndanîn û îcraê, gelê Kurd nûner nakin, lê partî û lîsteyên wan nûner dikin.
200. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir heke tu ji (PDK), (YNK) an (PKK) nebî, divê tu hezar pêlav û rî biramijî, ji bo tenê bi rûmetî bijî.
201. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir Partî, Yekîtî an Beqa bi berpirskariya xwe ya xwarin-dana milyonan Kurdan difiroşin—bê şerm û bê pejirandin ku ew bi awayekî bêqam dijîn û vê di binê zilmê heman Kurdan de dikin.
202. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir Partî, Yekîtî an Beqa heta ku rêya serxwebûna Kurdistanê bigirin, salên ronahiyê hewce ne, ji ber ku heya îro ew bi dizî li dijî vê rêyê dixebitin.
203. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir têkoşîna Partî, Yekîtî an Beqa ji bo berhevkirina dewletê ye—ne ji bo yekîtî û azadiya gel û welat.
204. Rêberiyên partîzan ên Kurd, di Kurdistanê de pergala nenivîsandî lê bi zorê tê pejirandin ava kirine. Li vir Başûrê Kurdistanê berî (PDK), (YNK) an (PKK) yek welat bû. Niha di bin destê wan de bûye neh Kurdistan:

- Kurdistanana Hewlêrê (ji bo PDK),
- Kurdistanana Silêmanî (ji bo YNK),
- Kurdistanana Helebce (ji bo Îslamîstan),
- Kurdistanana Şengal û Qendîl (ji bo PKK),
- + 35 baregehên leşkerî yên Tirkiyê li herêma Badînan,
- + Gelek serokatîyên veşartî yên Îran û Sûriyê, û nivê Başûrê Kurdistanê hê jî di bin destê dagirkerên Iraqê de ye.

205. Serokên partîzanên Kurd, di Kurdistanê de pergaleke nenivîskî lê bi zorê pêk anîne ku:

- Postexane tune,
- Pergala bankavaniyê tune,
- Bêdarkirin (bac) tune,
- Pergala ewlehiya civakî tune,
- Heta navên kolanan jî di bajarên mezin de ne rast in.
- Xaniyan hejmarên wan tune,
- Avên gemarî wek çem di kolanan de diherikin, bêpêç, û zarok di vê hawirdora pîs de dilîzin.

206. Serokên partîzanên Kurd, di Kurdistanê de pergaleke nenivîskî lê bi zorê pêk anîne ku:

- Gelo dijmin pêşve diçe (Kerkûk, Xaneqîn, Mendelî, Şengal, Efrîn, Serêkaniyê dagir dike, gelê me diqewirîne û dikuje),
- Hêzên Partî, Yekîtî û Bekayê bêyî plansaziyekê ji bo vegirtina van herêman vekişin.

207. Serokên partîzanên Kurd, di Kurdistanê de pergaleke nenivîskî lê bi zorê pêk anîne ku:

- Gelo partiyekî Kurd t êk diçe, partiyên din pîroziyê dîkin,
- Neteweya Kurdî dişikînin,
- Di nav civata Kurd de nefretê çêdîkin.

208. Serokên partîzanên Kurd, di Kurdistanê de pergaleke nenivîskî lê bi zorê pêk anîne ku:

- Gelê Kurd bêyî zanîna ber bi derekê diçe û çepikê lê dide...
- Wek pîngûn ku nikarin bifirin, li Arktîkê dijîn, bi pirçê xwe jî xwe diparêzin.
- Heke bikevin deryayê, balîna wan dixwe; heke li ser axê bimînin, hirç wan diqelînin.
- Lê ew berdewam dîkin û ji bo jiyana xwe ya bedew çepikê lê didin...
- Wek gelê Kurd!

209. Serokên partîzanên Kurd, her dem di demekî çewt de ragihandineke şoreşê, pevçûnên aştîyê, an jî referandum dîkin.

210. Serokên partîzanên Kurd bi xeyanatê li Kurdistanê û belavkirina pîsî di nav civata Kurd de razî nebûn; erkekî pîs ê di jî girtin, ku ji firotina Kurdistanê û belavkirina pîsî kêma nabe:

- Rêxistinkirina pestandina welatparêzên azad bi her awayî, da ku tu kes di nav gelê Kurd de nedaxwaza serxwebûna Kurdistanê bike.

Mînak:

- Gava min di dawiya 1984'an de hat Ewropa û di 14'ê avrêla 1985'an de damezrandina Kongreya Niştîmani

ya Kurdistanê (KNC) ragihand, ku bi piştgiriya Prof. Cemal Nebez, General Ezîz Eqravî û hwd. ji bo serxwebûna Kurdistanê dixebite, min bi Dr. Şefîq Qezaz, Dr. Feryad Hewezî, Endazyar Celal Elamdar û hwd. re Komeleya Azadî ya Kurdistanê (KAK) jî damezrand. Bandora KNC û KAKê li ser herêmen Kurdistanê belav bû.

Bê zanîna me, Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK-Iraq) ji Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK-Tirkiye) re fermana daye ku bi me (KAK) û Komeleya "Yekbûn"ê re, ku bi serokatiya Dr. Îsmet Şerîf Wanlî, Hemreş Reşo û hwd. ji bo serxwebûna Kurdistanê dixebitin, têkilî daynin, da ku bi navê "Partiya Demokrat a Kurdistanê - Rêxistina Neteweyî" rêxistineke yekbûyî ava bikin.

Me çend civînan li London, Almanya û Swêdê kir, lê paşê min fêm kir ku PDK-Tirkiye dekê PDK-Iraqê pêk tîne, da ku tu rêxistin ji bo Kurdîstana serbixwe neşerî bike. Ew me yek kirin tenê ji bo ku di nav me de ajandar çêbikin û agahiyan li me berhev bikin. Encam:

- Hemreş Reşo bi kirina serokê PDK-Tirkiye xapandin,
- Dr. Şefîq Qezaz di nav PDK-Iraqê de kirin (paşê bû wezîrê Hikûmeta Herêma Kurdistanê),
- YNKê Dr. Feryad Hewezî xapand û kir serokê Navenda Çanda Kurdî ya Londonê (ku bi destê wan e),
- PKKê Dr. Îsmet Şerîf Wanlî kir endam û paşê kir serokê Enstîtuya Kurdî ya Berlînê û endamê Parlamana Kurdî ya Derveyî Welat.

Bi vî awayî, serokên partîzanên Kurd li hev kirin ku rêxistina neteweyî biqelînin, ji bo yek sedem:

- Bila tu komeleya Kurdî nedaxwaza serxwebûna Kurdistanê bike.
 - Serokên partîzanên Kurd nikarîbûn KNCê bixin bin bandora xwe, ji ber ku Dr. Cemal Nebez "Rêxistina Neteweyî" wek dekekê dibînit.
 - Piştî 1992'an, min ji Hikûmeta Herêma Kurdistanê xwest ku bernameyek ji bo serxwebûna Kurdistanê pejirîne.
- Bersiv:

- Serokên partîzanên Kurd qedexe kirin ku KNC ofîsên xwe li Kurdistanê veke, her çend hemû rêxistinên Kurd û neKurd ên din bê pirsgirêk kar dikin.
- Ew ji hevalên me yên li Kurdistanê û derveyê welat erd û meaş pêşkêş kirin, da ku ji KNCê veqetînin. Mînak:
- Ezîz Sadî, ku min ji bo serokatiya Kongreya Ciwanên KNCê pêşniyar kir, bi sondê pejirand ku erd daye wî ji bo KNCê dev jê berde.
- Hemî Reşîd Heres (Hemî Reşîd Teres) û Ehmed Babekir (Ehmed Hesên El-Bekir), gava min wan şand ku bi Nêçîrvan Barzanî re civînê bikin, xapandin. 60,000 dolar ji bo KNCê hatin dayîn, lê ew pere xwarin. Ev xeyan bi erd û meaşên Asayîşa Hewlêrê pêk hat.
- Di çûn û hatên min yên Kurdistanê de, gelek çavdêrên Asayîşa PDK û YNKê min nas kirin, ku fermana serokên wan e ku endamên me ji KNCê veqetînin, bi meaş û erdan fêr bikin, hin jî bisekinin û ajandarî bikin.

- Di 2004'an de, gava min damezrandina Hikûmeta Rojavaya Kurdistanê ya Derveyî Welat ragihand, serokên partîzanên Kurd hevalên me (wek Ehmed Ebdulqadir û Rizgar Qasim) bi damezrandina partiyên derewîn, rêxistinên mafên mirovan, û kirina wan endamên konseyan xapandin.

211. Di 2003'an de, serokên partîzanên Kurd beşdarî amadekirina destûra Iraqê bûn, lê heta îro destûrek ji bo Herêma Kurdistanê qebûl nakin.

212. Serokên partîzanên Kurd bersiv nedane:

- Komkujiya Enfalê (1988), ku 182,000 Kurd hatin veşartin çolên Iraqê.
- êrîna kîmyawî ya Helebceyê.
- şewitandina zarokên Kurd li sînema Amûdê.
- kuştina 8,000 barzanî û 5,000 feylî.
- darvekirina ciwanên Kurd li zîndanên Tîrkiye û Îranê.
- ruxandina Kobanî, Efrîn, Serêkaniyê, Şengal û Kerkûkê.

Bêdengiya wan bû sedema radestbûnê, xwe danîn û kuştina berxwedana Kurdî.

213. Serokên partîzanên Kurd bi rêkûpêk hêza gelê Kurd diçikînin, ji bo dagirker karîbîn zewiyên Kurdistanê talan bikin—da ku Kurd bi jiyana xwe bêne şûştin û projeya neteweyî ya serxwebûnê ji bîr bikin.

214. Ew bi zorê dixebitin ku her dengê Kurd (yan jî neKurd) ê ku ji bo serxwebûna Kurdistanê bilîze bixeniqînin—bi hevkarîya dewletên dagirker.

215. Di Rojhilatê Kurdistanê de, PDK-Îranê dibêje Komara Mehabadê (1946) tenê projeyeke otonomî bû—qîmetê Qazî Mihemed û serxwebûnê kêmtir dike.

216. Gava PDK li Iraqê hate damezrandin, ew dest bi belavkirina virên li ser mêjû kirin, bi taybetî li ser Şêx Mehmûdê Berzencî, Şahê Kurdistanê.

217. Li Tirkîyê, rêberên partiyên Kurd êrîşî şexsiyetên mezin yên siyasî kirin û wan biçûk kirin, wek Şêx Ebdulmelik Firat, nevîê Şêx Seîdê Pîran, rêberê şoreşa Kurdî ya 1925'ê.

218. Li Sûriyê, partiyên xeyalî yên Kurd derketin holê, li hemberî hev şer kirin, lê bi hemû awayî ji rejîma Sûriyê re xizmet kirin—û bi heman şiddetê li hemberî her kesê neteweperwer ê ku ji bo serxwebûna Kurd axivî, sekinîn.

219. Heta di mirina şexsiyetên Kurd de jî, rêberên partîzan ên Kurd êş û mirina wan vedişêrin, lê gava endamên partiyên xwe dimirin, axaftinên agirîn dikin û merasîmên mezin ji bo wan çêdikin, wekî "qehremanê qehremanan" têne nîşandan—her çend di rastiya de qumarvan û êkêmin klasa meyvexur bûn jî.

Ev yek hevalekî min pirsî: "Heke Kurd gelek qehreman û partiyên mezin hene, çima em hîn azad nebûne?" Bersiv ev e ku gelê me bi rastî qehreman e û fedakariyên mezin kiriye... Lê rêberên partîzan ên Kurd kompasa siyasî ya neteweya Kurdî çewt kirine, heta ku ew û endamên wan yên partî yêdî serxwebûna Kurdistanê yan jî avakirina dewleteke Kurdî qerf dikin. Ev tê wê wateyê ku ew li ser

rêça berevajiya kompasa rastîn dimeşin. Ya xirabtir jî, ev rêberên qehremanî û fedakariyên gelê Kurd bo çanda partî û mifadên xweyên şexsî bikar tînin, bîr dikin—yan jî xwe didin bîrkirin—mifadên Kurdistanê û neteweya Kurdî. 220. Rêberên partîzan ên Kurd çavkanî û hêzên Kurd tev li ber ba dan, da ku hê jî bo fikirkirina serxwebûna Kurdistanê cih nemîne.

221. Rêberên partîzan ên Kurd li hemberî serxwebûna Kurdistanê ne, ji ber ku di Kurdistana serbixwe de, artêşeke neteweyî ya Kurd hebe, dema milîsên partîzan bi dawî bibe.

222. Ev rêber armanca serxwebûnê bi dehên armancên din ên dijî azadî û dijî serxwebûna Kurdistanê guhertine—ji şîarên "demokrasiyê" heta "mafên welatîtiyê" li nav entîteyên çêkirî yên dagirker ên Kurdistanê, heta "xweserî" û "federalîzmê." Ya xirabtir jî, niha ew ji bo "yekîti û serweriya" Sûriyê, Iraqê, Îranê û Tirkîyê dixebitîn—dewletên ku li ser wêranîna yekîti, serwerî û serxwebûna Kurdistanê hatine avakirin. Pîrbûna van armancên bêhêz, dûr ji serxwebûnê, û parçebûna Kurdan (ku berê herî zêde li hemberî hev şer dikin), bû sedema rewşên ku gava komek li Efrînê, Kerkûkê yan Şengalê têk diçe, yên din pîrozî dikin—carinan jî bi dagirkeran re li hev dikin da ku ew têkçûn pêk bîne. Ji ber ku ev rêberên partîzan hevparê zêdekirina parçebûnê ne, jiyana li Kurdistanê kirine xewneke nehewce.

223. Siyasetên bindest ên rêberên partîzan ên Kurd rolêkî neyînî jî lîst, gelê Kurd girtiye bin bandora ramanên

derveyî, ramana Kurdî jî kiriye xizmetkara îdeolojiyan—bê çî bi navê Îslamê, Marksîzmê, yan demokrasîyê be. Ji ber vê yekê, gelê Kurd ji xwestek û biryara xwe ya neteweperwerî hatine qut kirin.

224. Rêberên partîzan ên Kurd li hemberî serxwebûna Kurdistanê ne, ji ber ku wê demê dilsozî ya gelê Kurd ji bo qanûnên dewleteke Kurd be—ne ji bo wan.

225. Ew li hemberî serxwebûnê ne, ji ber ku wê debara gel ji xezneya dewletê be—ne ji ber cêbên wan—û wisa dilsoziya partîzan bi dawî bibe.

226. Ew li hemberî serxwebûnê ne, ji ber ku dewleteke Kurd dê bin qanûnên navneteweyî bixebite—ne bin fermanên wan.

227. Ev rêber nezani, partîzanîya kor û tundrewî (Îslamî, Marksîst, yan "demokrat") pêş dixin, ku ji korî cuda nîn e. Korî bûye sedema bindestî, îtaet, koletî û mirina xwestek û xwe-baweriyê.

228. Ew qedexe dikin ku Kurd pirsên xeletî û têkçûnên têkoşîna serxwebûna Kurdistanê bikin.

229. Ew ji awayê amarê niştecihên Kurdistanê dûr dikin, da ku em dizanin çend Kurd hene—çend ciwan, jin, pîr û karker hene—çend dibistan, kargeh û plansaziyên aborî hewce ne.

230. Ew di dadgehên navneteweyî de doz nekirine li hemberî dagirkeran ji bo sûcên wan li gel gelê Kurd—ji şewitandina zarokên Amûdê heta êrîşên kîmyewî û fosforî li Helebce û Serêkaniyê—sûcên ku wek sûcên şer û qirkirinê tên dîtin û bi demê nakevin.

231. Ew di dadgehên navneteweyî de doz nekirine li hemberî dagirkeran ji bo kuştinê rêberên Kurd wek Ebdulrehman Qasimlo, Îdrîs Barzanî, Seîd Şerefkendî, Mihemed Meşûq Xaznewî, û qehremanên Serhildana Rind ya Rojavayê Kurdistanê—ku ji aliyê razînameya Sûriyê ve hatin kuştin di nav "bûyerên razînameyê" yên çêkirî de—û gelekên din.

232. Di hilbijartinên Parlamana Kurdistanê de, ev rêber qanûna "parvekirina hêzê 50-50" pêk anîn, her tişt bi wekhevî parve kirin, xwe kirin hem hukûmet hem opozisyon—hevdû ji bo xiyamet û çêkiriyên xwe vedişêrin. Di hilbijartinên 1992'an de dengên gelê Kurd avêtin çopê, ku YNK 49% û KDP 51% girt. Li gor mafê, divê KDP hikûmet bikira û YNK bûya opozisyon. Lê ew hêz 50-50 parve kirin da ku ji opozisyonê dûr bimînin û dizî berdewam bikin.

233. Ew daxwaza gelê Kurd di referandûma serxwebûnê ya 2017'an de jî avêtin çopê, ku 93% deng da serxwebûnê—lê ew serxwebûn nedaxuyandin.

234. Ew li hemberî destdirêjîyên malbat û hevalên xwe yên siyasî, civakî, aborî û îdarî bêdeng mane, bûye sedema belavbûna çêkirîyê di hemû qadan de.

235. Ew li ser rêça rêberên Kurd wek Şêx Mehmûdê Berzencî, Qazî Mihemed, Şêx Seîdê Pîran, Seîd Riza, General Îhsan Nûrî Paşa, Şêx Ebdulselam Barzanî, Şêx Meşûq Xaznewî, Osman Sebrî, General Mustafa Barzanî, General Mistefa Paşa Yamulkî, General Şerîf Paşa Xandan, Profesor Cemal Nebez, Profesor Celal Reşîd Ehmed, û gelekên din yên ku li darê hatin darizandin yan jî hatin

xayînî, neçûne. Ev rêber carinan ji bo propaganda navên wan tînin, lê tiştê nêzîk da ku xewnên wan yê azadî û rûmetê bicîh bînin.

236. Ev rêber baş dizanin ku azadiya gelê Kurd di destên xwe de ye—lê dixebitin ku gelê xwe bidin xapandin, ku xeterê mezîn e, ji dagirkirina Kurdistanê jî mezintir.

237. Ew rê nedane berxwedana erebkirina Kerkûkê yan "Kembera Ereban" ya Rojavayê Kurdistanê, bûne sedema zêdebûna erebkirinê.

238. Ew elementên ku bûne sedema têkçûn, çêkirî û şerên navxwe yê Kurd piştgirî didin, dema ku ciwanên Kurd—mêr û jin—ji siyaseta wan dûr tîne girtin.

239. Ew şoreşan destpê dikin û çînên herî baş yê leşkerî û siyasî yê Kurd fedakarî dikin, dûv re jî dixwazin li sînorên dagirkeran bimînin. Heke Kurd jixwe di nav van sînorên nêzîk de ne, ev şoreş çî sûdê dide, ku wek destpêkê bi dawî dibe?

240. Ew dijminên Kurd û Kurdistanê berpirsiyar nêzîk—bi taybetî yê ku li hemberî sirûda neteweyî ya Kurd, ala Kurdî, yan nîşanên pîroz ên neteweyî radigirin.

241. Ew dixebitin ku jin û ciwan ji pozîsyonên rêveberiyê dûr bihêlin, ji ber ku ditirsin kesên bi xwestekên neteweyî yê bihêz derkevin pêş.

242. Ew bi rastî gelê Kurd nasnakin, qet xeletiyên xwe nabêjin, û rexneyê qebûl nêzîk.

243. Ew li ser hevkarîya ewlekariyê bi dagirkeran re dixebitin, lê hevkarîya neteweyî ya navbera herêman Kurd qebûl nêzîk.

244. Ew qedexe dikin ku malên dagirkeran boykot bikin—malên ku qazancê wan tê çek kirin û tene kujina Kurdan. Ya xirabtir jî, ew bazirganiya Kurdistanê bi tevahî vekirin bo vê hilberê.

245. Ew peymanên ewlekariyê bi yek dagirkerê Kurdistanê re li hemberî yekî din îmze dikin—her çend encamên wê siyasetê di ruxandina Şoreşa Îlonê (1975), kuştina Qasimlo (1989), û revandina Abdullah Ocalan (1999) de bibînin jî.

246. Ew li gund û bajarên Kurd civîn û gotûbêjên cidî pêk nînin da bersivê pirsên gelê Kurd bidin.

247. Ew berhemên zanyarên Kurd ji polên perwerdehiya Kurdistanê dûr dixin—berhemên bi Kurdîya zela û ramana neteweyî ya bêhempa, wek yên Profesor Cemal Nebez û Celal Reşîd Ehmed. Li şûn, pirtûkên wergêr yên Seddam Huseyn pêş dikin, yek ji wan di Kurdî de dibêje: "Ez Iraqî me, ez ji xurma hez dikim"—her çend zarokê Kurd jî dizane ku li Kurdistanê darê xurmayê tune. Ev bûye sedema bêbaweriya perwerdehiyê.

248. Ew siyaseta têkçûyî ya "xwe-parastinê" didomînin, ku tenê bûye sedema kuştina Kurdan, wêrankirina gundan, û guherîna demografîk bi erebkirin, tirkkirin û fariskirinê—ya ku dijmîn dixwaze: Kurdîstana bê gelê xwe.

249. Ew qebûl nakin ku şer ji axa Kurdistanê bê birin ser axa dijmîn—her çend zanista leşkerî dibêje ku parastina herî baş êrîş e.

250. Piştî deh salên hikûmeta Kurd li Başûrê Kurdistanê, ew nekarîne çandiniya xweberjêker û pîşesaziyeke xurt ava bikin ku li hember bendên wek ya 2017'ê sekinîne.

251. Her çend dewletên dagirker li ser gelek tiştan neyekin jî, ew li ser wêrandina Kurd û Kurdistanê yek in—û rêberên partîzan ên Kurd jî bi wan re yek in, hemberî her kesê ku Kurdistanê yekgirtî û azad dixwaze, têdikoşin. Ew şexsiyetên welatperwer tekan dikin, di jiyana de xiniz dikin, û piştî kuştinê xwe didin bêhna giran—yan jî alîkariya kuştinê dikin.

Mînak 1: Ehmed Emîn Muhlis Nalband (1892–1963)

Ehmed Emîn Muhlis Nalband, yek ji mezin û navdartirîn şairên Kurd ên sedsala borî li herêma Badînan ya Başûrê Kurdistanê tê dîtin. Ew zanyarêkî dahî, şerderêkî rast û yekta bû, û têkoşîna wî ya netewperwerî ya Kurdî ji ya rêxistina KAJYK, ku di sala 1959'an li Silêmanî ji bo serxwebûna Kurdistanê hate damezrandin, cuda nebû. Ji ber baweriyên netewperwerî yên Kurdî, ew gelek êş kişand—birçîbûn, feqîrî, bêparî, û cefadarî.

Di qonaxên dawî yên jiyana xwe de, ew rû bi êşekî giran, birçîbûnekî nerazîbar, û valahiyeke psîkolojîk rast. Ew tenê bû, ji gel dûr ketibû, ketibû navêşa xwe—bê mal û bê cih, wekî hemû afirandên Xwedê. Ew ketibû binê civakê, û ji aliyê gelê ku navbera wan dijî, bê qîmet hate dîtin. Kes pê hesab nekir—kincên wî yên dirîj û pîs, lingên wî yên tazî di serma dijwar a çiyayan û geliyan de. Hemû hevalên wî yên kevn, hevrê û nas, li dijî wî rabûn, ji hevûdin dûr ketin,

nedixwastin bi wî re rûbirû bibin, an jî bi wî re biaxivin—hemû bi fermana jîndariya Iraqê û ajanên wan li Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK).

Bi bêhêvîbûnê, ew çû serî xwazîkirinê—ne tenê ji bo xwarinê, lê ji bo pereyan kom bike ku helbestên xwe çap bike. Hêvîya wî ya tekane ya jiyana ew bû ku helbestên xwe di komekî rêzgir de bibîne.

Gava Şoreşa Îlonê ya 1961ê dest pê kir, ew hewl da ku bi General Mustafa Barzanî, serokê şoreşa Kurdan re bixwîne, ji bo ku alîkariya çapkirina helbestên xwe bixwaze. Lê entûra Barzanî ya biroyê siyasî ya PDKê, wî rê li ber wî girt. Wî nameyek ji Barzanî re nivîsînd, lê ew name qet ne gihîşt wî—çembera wî ya xwe wî asteng kir.

Ehmed Emîn Muhlîs Nalband, 704 helbest ji xwe re hişt, di nav de 81 bi erebî. Ji van yek helbesta wî ya navdar ev e:

*"Ey Kurd, ji xew rabe, ji ber ku te pir dirêj razaye!
Ma tu ji êş, xem, feqîrî, û koletiyê têr nebûyî?
Ey Kurd, hişyar be! Tu bi xew ketîye—jiyana te bi bêkêrî
derbas bûye!*

*Ey Kurdan, hişyar bibin! Xew û bêdengî bes e—hûn bêpar
û bêheval in!*

*Rizqa we tenê qalikê nanek û sêva avê ye.
Li vê serdemê binêrin—ew çi li we kirîye?
Ez ji bo Kurdan gelek şoreşger bûm, lê ew piştî xwe li min
kirine!*

*Tu kes alîkariya min nekir ku helbestên min çap bikim, her
çend ez jiyanî xwe ji bo komkirina wan derxistim.*

Bê guman Kurd nizanin min çi qîmet im, her çend min qet ji pesnê wan bernedaye!

Niha, li Kurdistanê ez sultan û padîşahê helbestê me. Ez dixwazim helbestên xwe li hemû Kurdan belav bikim, Da ku biyanî li me nerînin û nebêjin Kurd nezan in. Her mîlet zimanê xwe dixwazin—tenê Kurd ne li xwe dikin. Ez, Ehmed Emîn, ji we re ferm dikim: ez ji helbestgotinê westiyam.

Ma di nav we de zilamekî aqil nîne, ey Kurd, ku bide min du dînar ji bo çapkirina helbestên min?

Da ku em bi şanê peyvên Kurdî li ber biyanîyan bînin."

Piştî ku PDK beşdarî êşandina wî ya manewî di nav gel de bû, ew beşdarî kuştina wî jî bû, li gor fermana jîndariya Iraqê—bi taybetî ji bo cudakirina Nalband, wekî ku ew bi gelek mezinên ramana netewperweriya Kurdî berî û piştî wî kiribûn. Nalband netewperwerekî Kurd yê çîna yekem bû, lê PDK, wekî partiyên din yên Kurdî, li gor gotina "*Qurbana dikujin, paşê di cenazeya wî de dimeşin*" bû.

Piştî kuştina şairê netewperwerê Kurd Nalband, PDK gavên jêrîn zû hilgirt:

- Navê mezintirîn salona Duhokê li ser Nalband kir.
- Semîner û festîvalên edebî bi navê wî organîze kir.
- Xaçerêyek di navbera Duhok û Hewlêrê de bi navê şair Ehmed Nalband kir.
- Tirbê wî ji nû ve ava kir, ji ber ku gorê wî ji erdê hatibû jêbirin.
- Li kêleka rêya ku diçe tirbê Nalband dar çandin.

- Di sala 1998'an de bi mesrefa PDKê helbestên wî çap kir.

- Hin ji helbestên wî bi ferman bûn stran.

Hezar rehmet û lêborîn li canê şehîdê netewperwerê Kurd Ehmed Mele Nalband. PDK şahidekî derewîn bû—ji bo hebûna wî di jîyan û şehdetê de înkâr kir. Jîndariya Iraqê virê *"xwekuştina wî"* çêkir, û PDK jî vê yekê belav kir. Lê rastî ev e ku Nalband xwe nekuşt—hat kuştin. Her çend ew netewperwerekî Kurd bû jî, Nalband zanyarekî îslamî jî bû ku dizanibû xwekuştin tawêkî mezin e û dibe sedema agirê dogehê—tiştek ku wê qet nekiribû.

Mînak 2: Profesor Cemal Nebez

Profesor Cemal Nebez jî netewperwerekî Kurd yê çîna yekem bû. Wî bi dehên pirtûk nivîsînd û bi sedên semîner, hevpeyvîn, û derketinên televizyonê—hemû li ser ramana netewperweriya Kurdî û hewcedariya dewletekî serbixwe ya Kurdî. Lê kirinên partiyên Kurd, ku armanca wan jêbirinê ya mîrasa netewî ya Kurdî bû, rê li ber wî girt. Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Heftê ya pirtûka min *"Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê"* de bibînin.

Mînak 3: Apo Osman Sebrî

Osman Sebrî pozîsyonên netewperwerî yên pêşeng bûn. Ew welatparezekî mezin ê çîna herî bilind bû. Jîndariya Sûriyê bi sê derbên kuştinê li wî da, bi rêya ajanên xwe yên di nav PDKê de:

1. Di binçavkirinên 1960'î de, dema birêveberiya partiyê biryara guhertina ajandaya xwe ji "*yekîtî û rizgarkirina Kurdistanê*" bo "*mefên siyasî, çandî, û civakî*" da.
2. Bi rêya Hemîd Derwîş, ku di sala 1964'an de partiyê şikand.
3. Bi rêya Selaheddîn Bedredîn di Konferansa Heftemîn a Amûdê (1968) de, ku ez bi çavên xwe şahidê dek û dolabê bûm. Piştî vê, Osman Sebrî, bi gelek endamên din—wekî min—ji partiyê istifa kir.

Osman Sebrî ji sala 1961'an ve rêber û fêrkerê min bû, wekî ku Dr. Cemal Nebez ji sala 1969'an ve bû. Her du çiyayên bêheci bûn di baweriyên netewperwerî de bûn. Her çend ew nikaribûn xewna azadiya Kurdan pêk bînin, hêzên dagîrker qet nikaribûn wan bifikînin. Ew qet li ser meseleya Kurdî neçûn paş û têkneçûn. Ji ber wêsta wan, kampanyayên pîs li dijî wan hatin çêkirin da ku qîmeta wan kêm bikin. Lê ew ji kanîyên kaniyên Kurdistanê paqijtir, ji gulên biharê yên zozanan xweşiktir bûn.

Dema ez ji yekê li ser yê din pirsim, Osman Sebrî got: "*Cemal Nebez netewperwerekî Kurd yê çîna yekem e, lê hinekî hişk e.*" Cemal Nebez jî got: "*Osman Sebrî netewperwerekî Kurd yê çîna yekem e, lê hinekî hişk e.*" Nêrînên wan bi temamî li hev diketin—ew her du aliyên heman diravê bûn: hişk li ser mafên Kurdan, lê germ û delal ji bo hemû kesên ku wan nas dikirin.

Ez li ber mîrasên bilind ên wan xwe tewandin, silavên bêdawî ji bîra wan re dişînim. Xwedê wan bi cihêti be û ji êl û eşîra wan re sebir bide.

Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşên Sê û Pêncê yên pirtûka min *"Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê"* de bibînin.

Mînak 4: Dr. Celal Reşîd Ehmed

Dr. Celal Reşîd Ehmed jî netewperwerekî Kurd yê çîna yekem bû. Wî bi dehên pirtûk li ser ramana netewperweriya Kurdî û hewcedariya dewletekî Kurdî nivîsînd. Lê kirinên partiyên Kurd ên jêbirinê yên mîrasa netewî, rê li ber wî girt.

Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Heftê ya pirtûka min *"Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê"* de bibînin.

2. Zabitên casûs

Pîştî ku Împeratoriya Medya ya Kurdî di sala 550 B.Z. de hilweşiya, heta îro, ji Peymana Sykes-Picot (1916) heta Peymana Cezayirê (1975) û heta hevpeymana cîhanî û herêmî ya dijî serxwebûna Kurdistan di 2017an de, hêzên dagirker ên Kurdistanê bi awayekî dirêj ji ajansên razber û çavdêran sûd werdigirin da ku Kurdên welatperwer binêrin. Lê ev rêbaz nikaribû şoreş û serhildanên Kurdistan bide astengkirin.

Gava şoreşa Kurdistan, bi rêberiya General Mustafa Barzanî, di 1974an de zêdetir ji 150,000 Pêşmerge tev gerîyan, hêzên dagirker tirsîyan. Ji ber vê yekê, ew rêbazek nû girtin: ofîserên xwe yên herî jêhatî perwerde kirin û di nav partiyên Kurdistan de veşartî şandin. Armanca vê espîyonan ew bû ku partiyên Kurdistan bikin bin kontrola xwe, di nav wan de şerê navxweyî çêbikin û wan parçe bikin, ji hundir ve yekîtiya Kurdistan bişkînin.

Evên ketî nav partiyan kesên adî nebûn—ew Kurd bûn, bi awayekî hêja perwerde dîtibûn, bi sermaye û çavkaniyên dewlemend bûn. Gava ketin nav partiyekê, bi lez dibûn serok, ji ber ku ji endamên adî çêtir bûn. Ev stratejiya xirab bi ser ket û di nav Kurdistan de şerê navxweyî çêkir, da ku hêzên dagirker ne hewce bin ku artêşên xwe bişînin.

Destên Kurd ên Ku ji aliyê Dagirkeran ve têne kirîn
Espiyonên ofîser Kurdên mircan in ku ji aliyê hêzên dagirker ve têne kirîn. Li jêr hin mînakên wan hene ku armancê Kurdistan bêzar dikin:

1. Îdrîsê Bedlîsî di 1514an de 46 mîrnişînên Kurdan firot Osmaniyan.
2. Mela Xatî Mîrê Rewandizê Mihemed xiyamet kir (lê li ser vê yekê nerînên min cuda ne).
3. Îzzedîn Şêr Bedirxan bi xizmê xwe Mîr Bedirxanê Mezin xiyamet kir (dîsa, nerînên min cuda ne).
4. Serokên eşîrên Rojhilatê Kurdistanê di 1946an de Qazî Mihemed, serokê Komara Kurdistanê, xiyamet kirin.
5. Serokatiya Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK)— Celal Talebanî, Îbrahîm Ehmed û yên din di 1964, 1966 û pişt re şoreşa Kurdan xiyamet kirin.
6. Serokatiya Partiya Demokrat a Kurdistanê li Sûriyê (Hamid Derwîş, 1964; Selah Bedreddîn, 1968) Osman Sebrî xiyamet kir.
7. Espiyon ofîser rê li ber damezrandina dewleta Kurdan girtin an jî dereng kirin.
8. Ew zêdetir ji 100 partiyên Kurdan çêkirin, li şûna neteweperweriya Kurdî, herêmpewerî pêş xistin.
9. Espiyon ofîser polîtîkaya serokatiya herêmî ya partiyên Kurdan çêkirin da ku ew nekin metreyek ji sînorên Peymana Sykes-Picot û Peymana Lozanê derbas bin. Hemû serokên partiyên Kurdan mafên Kurdan tenê di sînorên welatên dagirker de dixwazin, wek ku di Peymana Lozanê (1923) û Konferansa Tehranê (1943) de hatine destnîşan kirin. Ev polîtîkaya şermîn û kerih bi şîarên wan tê nasîn: "biraderî, demokrasî, mafên mirovan, hevjin, entegrasyon, û normalîzasyon" bi ereb, tirk û farisên nijadperest û

kujer ên ku Kurdistan dagir kiriye. Ev şîar tenê erebkin, tirkkirin û fariskirina hêdî hêdî ya gelê Kurd in.

10. Piştî ku hêzên mezin û dagirker nikaribûn serhildanên Kurdan bisekinin û hebûna wan bi erebkin, tirkkirin û fariskirina zorê jê bikin, ew êdî bi temamî serê serokên partiyên Kurdan û espiyon ofîseran daye. Rolê van serokan û espiyonan ew e ku gelê Kurd qane bikin ku bi kujerên xwe re hevjin bibin, da ku bi awayekî hêdî hêdî nasnameya neteweyî ya Kurdan winda bibe.
11. Peymana Sykes-Picot nikaribû gelê Kurd parçe bike—tenê erdê Kurdistanê parçe kir. Lê partiyên Kurdan û espiyon ofîser gelê Kurd bûn 100 parçe, her yek propaganda dijberî hev dikan, rê li ber dagirkeran vedikin ku komployan li dijî gelê me bicîh bînin. Bi êş e ku bê gotin: Sykes-Picot tenê erdê Kurdistanê parçe kir, lê partiyên Kurdan û espiyon ofîser gelê Kurd bi xencerê parçe kirin. Bila ev partî û espiyon bînin qurbankirin ji bo Peymana Sykes-Picot, bi hemî xirabî û xayînatîya wê.
12. Serokên partiyên Kurdan û espiyon ofîser xebitîn ku elementên ku artêşên dagirker nikaribûn bigihîjin wan, jê bikin.
13. Ew agahiyên li ser her Kurdî—di nav û derveyî partiyên xwe de—ji hêzên dagirker re peyda kirin.
14. Ew plan kirin û şerê Kurd li dijî Kurd pêk anîn.
15. Ew dem û çavkaniyên Kurdan zêha kirin da ku gelê Kurd nekeve ser armanca sereke: serxwebûna

Kurdistanê. Li şûna vê, ew di nav Kurdan de şer çêkin. Mînak, ji 1964an ve serokên partiyên Başûrê Kurdistanê di nav xwe de şer dikin. Di wê demê de Iraq çekên kîmyawî û modern nehatibûn peyda kirin, divê serxwebûn di wê demê de pêk dihat. Lê şerê navxweyî armanca Kurdan 100 sal dereng xist, û gelê Kurd hê jî di bin bandora pevçûnên wan de dijîn, di rêveberiyên Silêmanî û Hewlêrê de.

16. Espiyon ofîser rê li ber stratejiya êrîşî ya Kurdan girtin, her çend êrîş çetirîn parastin e. Rewşa defansîva Kurdan ji dîroka wan û baweriya Zerdeştî derketiye, ku dijî êrîş û dagirbû. Kurd di berê xwe de hatin stratejiya êrîşê, lê espiyon ofîser gotin ku ew tenê parêzvanên prensîpên Zerdeştî ne.
17. Spiyan şîret kir gelê Kurd ku di demên çewt de şer bikin û di demên çewt de peymanên aşitiyê çêkin. Diviya Kurd di nav şerên herêmî û cîhanî de ji bo serxwebûnê şer dîkir, lê spiyan îsrar dîkirin ku diviya piştî şeran, bi qanûn û destûrên nû, maf têne xwestin. Dema ku aramî hat, gelê Kurd hemû hêza xwe ya di nav terazûyên hêzê de winda kir.
18. Spiyan rêberên Kurd ji meseleya serxwebûna Kurdistanê dûr xistin, wan teşwîq kirin ku şîarên dûr ji azadî bigirin – bi taybetî "têkoşîna ji bo jiyana hevbeş" bi dewletên dagirker ên Iraqê, Tîrkiye, Sûriye û Îranê. Ev dewlet sînor û hêza xwe li ser piştî azadî û serxwebûna Kurdan avakirin. Diviya van dewletan

wekî dijminên dagirker bên dîtî û lûleya çekan diviya li ser wan bête rakirin – ne li ser hikûmet û parlemanên hevbeş. Dagirker dixwazin bi guhertina demografîk Kurdan ji holê rakin, hebûna wan jê bikin da ku bêyî asteng zengîniyên Kurdistanê talan bikin.

19. Di sala 1972an de, spiyan li Başûrê Kurdistanê rêberên Bakurê Kurdistanê Seîd Elçî û Dr. Şivan kuştin. Durreş Saadou, sekreterê Partiya Demokrat a Kurdistanê-Tirkiye, komek partiyê bir Başûrê Kurdistanê. Ez li Beyrûtê di mala Îbrahîm Metînê de bi Durreş re civiyam, ku ew amade bûn Dr. Şivan bide darizandin (bi derewê tê gotin ku Seîd Elçî kujandiye). Spiyan bi ser ketin û Dr. Şivan kuştin, bi vê yekê hem çep û hem jî rastê tevgera Kurdan li Bakurê Kurdistanê bêhêz kirin.
20. Di sala 1972an de, spiyan di nav PDKê de, li Başûrê Kurdistanê Pêşmerge Margret George (bi navê "Joan of Arc a Kurdistanê") kuştin, da ku xiristiyan ji şoreşa Kurdan dûr bihêlin.
21. Di sala 1975an de, spiyan di nav PDKê de, Mihemed Axayê Mirkhsur, rêşê eşîra Şêrwanî, bi malbata wî ve kuştin, da ku civaka Kurdan parçe bikin.
22. Bi vexwendina spiyan di nav PDKê de, Partiya Demokrat a Kurdistanê-Sûriye (hem çep û hem rast) di

1970an de li Başûrê Kurdistanê konferansek yekbûnê organîze kir. Ew vegeriyan Rojavayê Kurdistanê wekî sê partiyên cuda. Rexnekarên sûrî û êraqî li sînor bêyî vîze û belgewan wan pêşwazî kirin û bidawî kirin – delîleta tevliheviya spiyan e ku Kurdan bêtir parçe bikin.

23. Di 1996an de, spiyan di nav PDK-Îraqê de, ji artêşa Iraqê xwestin ku hêzên Celal Talebanî ji Hewlêrê derxin – wekî ku partiye Talebanî di 1966an de ji artêşa Iraqê re dixwest ku şoreşa Kurdan bêkuj bike.

24. Spiyan alîkariya rêberên partiyan kirin ku ên bawermendê serxwebûna Kurdistanê bi awayekî sistematîk bêne kuştin.

25. Revandina 8,000 Barzanî, êrîşa kîmyawî ya li Helebceyê, û tawanên din yê artêşa Iraqê li dijî Kurdan, ji aliyê spiyan di nav rêberiya partiyên Kurdan ve hatine plan kirin.

26. Spiyan di nav PKKê de, alîkariya Tirkiyê kir ku rêberê wan Abdullah Öcalan bigire û bibe Kenya – welatekî fesadê, ku mirov dikare herî mezin jî bi 10 dolar bifroşe.

27. Di 1980an de, spiyan di nav PDK-Îranê de, Elî Qazî (kurê yekane yê Qazî Mihemed, Serokkomarê Komara

Kurdistanê) girtin û radestî rejîma Iraqê kirin, ku ew salan di zîndanê ma.

28. Di 1981an de, spiye di nav PDK-Îranê de, pêşmergeya efsanewî Sirkût Salihî kuşt, ku operasyonên gerîlayê yên mezin li Kerkûkê li dijî Sedam Huseyn çêkir. Hin dibêjin partî ew radestî Iraqê kir ku bê kuştin. Di 1983an de, ew hewl dan ku birayê wî, pêşmerge Aras, bikuşin, lê bi ser neketin. Spiyan ji PDK-Îraqê xwest ku ew bikuşin, lê qeder wî rizgar kir – her çend wî li pê xist û heta îro bi zehmetî dimeşe, ji operasyonên nû li Kerkûkê re asteng bû.
29. Spiye di nav rêberiya partiyên Kurdan de, di 1989an de, planeke danûstandina derewîn ya Îranê û Dr. Abdulrehman Qasimlo organîze kirin. Ev danûstandin nebû, feydeke kuştinê bû, ku di encamê de Dr. Qasimlo li Viyanayê hate kuştin.
30. Spiye di nav PDK-Îranê de, gorê General Mustafa Barzanî kolandin, laşê wî derxistin û avêtin kolanan, da ku baweriya gelê Kurd ên Rojhilat û Başûrê Kurdistanê ji hev belav bikin.
31. Leşkerê Kurd ê Rojhilatê Kurdistanê "Mustefa Selîmî", ji aliyê çavdêrên Yekîtiya Nîştimanî ya Kurdistanê (YNK) ve hatin şandin rejîma Îranê, ku di sala 2020'an de ew îdam kir. Ev tiştêk cuda nebû ji dema ku

çavdêrên Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) leşkerê Kurd ê Rojhilatê Kurdistanê "Silêman Moynî" şandibûn rejîma Îranê û di sala 1968'an de hate îdamkirin.

32. PDK di konferansa xwe ya sala 1964'an de General Mustefa Barzanî ji partiyê derxist. Heya îro jî, ew bi awayên cuda hevalên wî şer dikin.
33. Partiya Demokrata Kurdistanê-Sûriyê (PDK-S) di sala 1969'an de jî, piştî ku Osman Sebrî ji partiyê istifa kiribû, ew jî derxistin. Heya îro jî, ew bi awayên cuda hevalên wî şer dikin.
34. Partiya Demokrata Kurdistanê-Tirkiyê (PDK-T) Ebdulmelik Fîrat, nevî Şêx Seîdê Pîran (serokê şoreşa Kurdî ya 1925'an), ji partiyê derxist û heta mirina wî şerî wî kir. Heya îro jî, ew bi awayên cuda hevalên wî şer dikin.
35. Çavdêrên xiyametkar alîkariya hêzên dagîrker kir ku operasyonên qirkirinê yên ku gelê Kurd ji bo demek dirêj rûbirû bûne, pêk bînin.
36. Çavdêrên xiyametkar alîkariya hêzên dagîrker kir ku li dijî ziman û kevneşopiya Kurdî operasyonên qirkirinê bikin, û her wiha erdnîgarî û dîroka Kurdî bişîbînin.

37. Çavdêrên xiyanetkar alîkariya hêzên dagîrker kir ku daxwaza serxwebûna Kurdistanê bikin sedema şer û nakokiyên siyasî yên navbera partiyên Kurdistan. Bi vî awayê, hin partiyên Kurdistan ji dewletek alîkariyê distandin da ku li dijî partiyên din ên Kurd biserkevin, û zilmê li ser Kurdên herêmên din ên Kurdistanê bikin.
38. Çavdêrên xiyanetkar alîkariya hêzên dagîrker kir ku Kurdistan bi maddê 140'a bêqîmet a destûra Iraqê bixapînin. Her çend ev madde bêqîmet be jî, erebên nijadperest jî qebûl nekirin, da ku Kurd nikaribin xwestinên xwe yên mezin (wek maddên 62, 63, 64'yê Peymana Sevrê, ku serxwebûna Kurdistanê diyar dikin) pêşkêş bikin.
39. Çavdêrên xiyanetkar alîkariya hêzên dagîrker kir ku bi girtina serokên Kurd wek Abdullah Öcalan, Leyla Zana û Selahattin Demirtaş, Kurd bixapînin û ji xwesteka azadiyê bêpar hîştin. Bi vî awayê, şerê azadiyê hate guhertin û bû doza "azadkirina girtiyan". Her çend girtina wan neadil be jî, armanc êşkere bû: dema Kurdistan ji serxwebûnê bêpar hîştin.
40. Çavdêrên xiyanetkar alîkariya hêzên dagîrker kir ku jiyanê Kurdistan bi awayên cuda xerab bikin:
- Di Başûrê Kurdistanê de 4,000 gundên sînorî hatin hilweşandin û gel hate koçberkirin nav komên ku ji aliyê çavdêran ve tên kontrolkirin.

- Di Bakurê Kurdistanê de 4,000 gundên din hatin hilweşandin û gel hate şandin bajarên Tirkiyeyê wek Stenbol.
 - Di Rojavayê Kurdistanê de nîv milyon Kurd bêwelat hatin hiştin, bê mîrat, bê kar, û bê her tiştê ku mirov dikare bi wî re bijî.
 - Di salên dawî de, çavdêr genimê Kurdan şewitandin — kiryarek ji kuştina rasterast pîstir!
41. Çavdêrên xiyametkar alîkariya hêzên dagîrker kir ku pîrsgirêka "bersivdariya rêveberên partiyên Kurdan" bixapînin.
42. Çavdêrên xiyametkar alîkariya hêzên dagîrker kir ku girtin û zorê li gelê Kurd bikin, propaganda derewîn belav bikin, û kesayetiyên welatparêz bi awayekî siyasî û exlaqî bikin qurban.
43. Çavdêrên xiyametkar alîkariya hêzên dagîrker kir ku sînor û hakimîetiya xwe li ser Kurdistanê saz bikin, û serxwebûna Kurdistanê bixapînin.
44. Çavdêrên di nav rêveberiya partiyên Kurdan de xebitîn ku Kurdistan di bin dagirkeriyê de bimîne û doza Kurdan bêav bikin.

Mînak: Di koçberiya Kurdan ya Başûrê Kurdistanê ya 1991'an de, hin çavdêr li pêş kamera cîhanê gotin: *"Kurdan bi qat û xwarinê ve hewce ne."* Bi vî awayê, cîhan fêhm kir ku ev koçberî ji ber serma û birçîtîbûnê ye, ne ji ber xwesteka siyasî ya Kurdan. Lê gelê Kurd qet bê xwarin nemabû! Her çend Kurdek hejar be jî, qatek wî heye ku malbata xwe bipêçe.

45. Di serhildana 2004'an a Rojavayê Kurdistanê de, hin çavdêr li Qamişlo gotin gelê Kurd: *"Hûn tiştê xwe kir, niha herene malên xwe."* Armanc ew bû ku serhildan bê temamkirin û koçberiyê wek ya Başûrê Kurdistanê pêk neyê.
46. Ezabên razber alîkarî kir ku jimara Kurdan li nav entîteyên çêkirî yên Kurdistanê dagir kirine neyê jimartin...
- Em li Rojavayê Kurdistanê wek mînekê bidin bo beşên din yên Kurdistanê:
- Rojavayê Kurdistanê yekeke erdnîgarî ye ji Zaxo û Çiyayê Şingalê li Başûrê Kurdistanê dest pê dike, derbasê Qamişlo, Kobanî, Reqa û Helebê dibe û heta Efrîn û Çiyayê Kurdan (Cebel el-Ekrad) li peravên Deryaya Navîn li bakurê Latakiyê dirêj dibe... Ji ber erebkirina Kurdên Rojavayê Kurdistanê an jî bi armanca erebkirina Kurdistanê bi veşartinê bi awayekî din jî bi lêkerêna ereban li ser demekî 1400 salan... lê belê Kurdistan her maye Kurdistan çi operasyonên nijadperestî lê bên kirin... Ev gotin li ser Başûr, Bakur û Rojhilatê Kurdistanê jî derbas dibe.
- Ji bo civaka Sûriyê jî, ji bilî Rojavayê Kurdistanê, gelê Kurd li hemû parêzgehên Sûriyê de bi awayekî tê de ye, carinan bi rêjeyên pir mezin jî.
- Wek mînak, lîsteya şehîdên herêma Hevran di serhildana 2011an de bi dehên şehîdên Kurd ve dihat; di bîra min de di nav wan de Sebta el-Kerrad û Wael

el-Kurdî û yê din hebûn... Li parêzgehên Hevran û Golan de gelek eşîrên Kurd hene.

Li Heme jî gelek eşîrên Kurd hene, yê herî mezin eşîra Berazî ye. Muhsîn el-Berazî, serokwezîrê Sûriyê yê 1949an, yek ji wan bû...

Her wisa, gelek gundên Îdlîbê Kurd in, wek bajarokê Kefer Taxarîm, welatê serokê Kurd Îbrahîm Henanû ye ku serhildana Sûriyê li Cebel el-Zewiya li dijî Fransî anîber.

Parêzgehên Hems û Latakîye û navçeyên wan wek Telkelax û El-Haffe û yê din jî têde komên mezin ên Kurd dijîn li nav kelehên ku Siltan Selahadîn Eyubî ji wan re çêkiriye. Lê nijadperestiya erebî wan ereb kir heta ku navê kelehan, kevîran û daran jî ereb kir. Wek mînak, heta nedî demekê li Telkelaxê kelehek bi navê "Hisn el-Ekrad" (Keleha Kurdan) hebû, di serdema Baas de navê wê hate erebkirin û bû "Qelat el-Hosn" (Keleha Kelehê).

Her wisa, mezhebên Elewî û Dûrzi li Sûriyê eslê xwe ji gelê Kurd in ku ji Kurdistanê koç kirine ji ber operasyonên qirkirî yê ku gelê Kurd, ku bawermendê Zerdeştî bûn, lê hatibûn. Piştî koçkirina wan navê dînê xwe ji Zerdeştîtiyê guherand bo Elewîti û Dûrzi ti da ku canê zarokên xwe ji kuştin û qirkirinê xilas bikin.

Li Şamê jî, ji bilî taxê Kurdan ku berî êrişa avakirina bajarî ya bi armanca erebkirina taxê Kurdan jî piraniyeke tevahî Kurd lê dijîn... bi sedan malbatên Şamê yê kevin hene ku eslê xwe digihîjin gelê Kurd. Ji

wan malbatan; Xanî, Zaîm, Eybeş, Estewanî, Yûsif, Kemalmaz, Abed, Ezem, Quwetlî, Azme, Eyubî û yên din...

Her wisa, taxên Qaymerîye û Sûq Sarûce jî piraniyeke tevahî Kurd lê dijîn. Qaymerîye bi navê Çiyayê Qaymer li Bakurê Kurdistanê hate navkirin, Sûq Sarûce jî bi navê deşta Sarûjê ya ji Riha li Bakurê Kurdistanê heta Kobanî li Rojavayê Kurdistanê dirêj dibe.

Li gor texmîna min, Kurd li Sûriyê piraniyê çêdikin û her kes dê piştî jîmareya azad a ku di demekî de kes ji eşkere kirina neteweyî xwe natirse û neyê gefgirtinê, hejmara rastî ya Kurdan li Sûriyê bizanibe.

Tişt a ku bêjê wê ye, piştî îlankirina herêma federal a Kurdan li Başûrê Kurdistanê, gelek Kurd dest bi eşkerekirina eslê xwe yê Kurdî kirin. Wek mînak, lîstikvana navdar a Sûriyê Muna Wessef di televîzyonên Sûriyê de eşkere kir ku ew Kurd e.

Sedema nekirina jimartina Kurdan, tirs a encamen e ku nîşan bide Kurd li Îraqê û Sûriyê ji ereban zêdetir in, li Tîrkiye û Îranê jî ji tirk û farisan zêdetir in.

Hikûmeta Başûrê Kurdistanê zêdetir ji çarek sêlan e ku li ser hêzê ye... Ji bilî hin hîlbijartinên parlamentoyî û herêmî yên li Başûrê Kurdistanê, nikare tu jîmareya niştecihan bike.

Ji ber ku jîmare bîngeh e ji bo her pêşveçûn û xweşiyê:

- Jîmare ne ji bo diyarkirina ku kî Kurd e û kî nîne ye.
- Ne jî ji bo zanîna tevahiya gelheya Kurdan e.

- Belê, jimare tê kirin da ku hejmara zarokên ku dibistan û zanko hewce ne were diyarkirin.
- Pîrên ku hewceyê avahiyên lênihêrîna pîran in.
- Ciwanên di nav karker û cotkar de, kapasîteya hilberînerî ya wan, û çend fabrîkên bi zanîna hejmara bêkar hewce ne.
- Wek mînak, hilberîna herêmî ya genim diyar dike, û ka kêmasî hewceyê tomarê ye an jî zêdehî hewceyê derxistinê ye.
- Li gor jimareyê, plana aborî, civakî, çandî û siyasî ji bo salên pêşîn tê diristkirin.
- Bê jimare, netewe û gelê wê roj bi roj dijîn, bi hevaltiya Xwedê... wek ku bav û kalên me di Serdema Kevirî de jiyan kirine.

47. Çavdêrên xiyametkar tevgera azadiyê ya Kurdistan ji bo menfeyên dagirkeran bi kar anîn.

- Di 1975'an de, General Mustafa Barzanî hate tepisandin.
- Di 1989'an de, Dr. Qasimlo hate kuştin.
- Di 1999'an de, Abdullah Öcalan hate revandin.

48. Çavdêrên xiyametkar serokên partiyên Kurdistan dixwin ku bi dewletên dagîrker re li gorî daxwazên wan peyman bin.

49. Çavdêrên xiyametkar dixebitin ku Kurdistan wek kolonyekê bimîne. Bûdceyên wan mezin in, û planên wan di nav saziyên jêhatî yên Sûriye, Iraq, Îran û Tirkîyê de tên çêkirin.

Pisîtirîn kes ew in ku çavkaniyên Kurdan li ser pîrsgirêkên bêwate belav dikin. Bi vî awayê, piştî ku enerjîya leşker, nivîskar, bav û dayikên Kurd temam dibe, ew nifşek nû tînin ku enerjîya wan jî bê wêran kirin.

50. Çavdêrên xiyanetkar tora xwe ya mezin di nav partiyên Kurdan de ava kirine, da ku her dem şoreşekê bixapînin.

51. Partiya Demokrat a Kurdistanê li her çar parçeyên Kurdistanê ji bo serxwebûnê hate damezrandin (Qazî Mihemed - Rojhilat, Mustefa Barzanî - Başûr, Osman Sebrî - Rojava, Fayeç Bûcek - Bakur). Lê çavdêr Qazî kuştin, Barzanî nefî kirin, Sebrî girtin, Bûcek jî kuştin. Piştî, xwînmij ên wek Îbrahîm Ehmed, Celal Talebanî, Nûşirwan Mustefa û Samî Ebdulrehman partiyan guherandin û kirin doza "mafên çandî" û "xweserî" di nav sînorên dagirkeran de.

52. Karê herî xirab ê ofîserên casûs:

- Gava gelê Kurd di sala 1975'an de bi şikestina Şoreşa Îlonê rû bi rû bû û paşê jî jenosîd dît, gelê Kurd ji serokatiya partiyên Kurdî dûr ket û ji ber nebûna parastina xwe re serokatiyê rexne kir. Di bersiva vê yekê de, ofîserên casûs ji partiyên xwe veqetiyên û partiyên nû ava kirin da ku gelê Kurd, ku ji serokatiyê re aciz bû ji ber ku mafên Kurdan neparastibûn û siyaseteke neteweperwer neanîbûn—her çend hin partî jî serokatiya Kurd rexne dikir—bifroşin.

- Ev ofîserên casûs gelê Kurd kom kirin û kirine partiyên nû da ku gazine xwe derxînin. Piştî demekê, ew dîsa vedigerandin partiyên eslî yên ku ji wan veqetiyabûn.
- Ji navên ku vê xiyaretê kirin:
Noshirwan Mustafa ji YNK'yê
Sami Abdulrehman ji PDK'yê
Azad Mustafa ji Partiya Sosyalîst a Kurdistanê (PASOK)

Rola Noshirwan Mustafa

Di sala 1970'an de, Noshirwan Mustafa Ligê Karkerên Kurdistanê bi şandera xweseriya gelê Kurd damezrand. Lê di 1976'an de, xebitî ku ew vediguhêze YNK'yê, ku tenê ji bo otonomiyeke herêmî dicû.

Wî vê taktîkê di 2006'an de dubare kir: bi damezrandina Gorranê, rexneyên siyasetên Celal Talebanî kom kir, lê qet ji rêza Talebanî dernedabû.

Rola Sami Abdulrehman

Di 1981'an de, Sami Abdulrehman ji PDK'yê istifa kir û Partiya Gel ava kir, Kurdên ku ji serokatiya kor û herêmpere aciz bûn kom kir. Di nav de endamên PASOK û HOSIK jî bûn, û di 1992'an de Yekîtiya Kurdistanê damezrand.

Her çend PASOK armanca wê ya eslî serxwebûna Kurdistanê bû, ofîserên casûs wek Sami Abdulrehman û Azad Mustafa damezrînerên neteweperwer—wek Ferhad Ebdulqadir, Mamoste Şirzad Fateh, Baxtiyar Zangene, Şêx

Mensûr El-Hefîd, û şehîd Celal Hacî Husên—fêhm kirin û ji partiyê derxistin.

Rola Azad Mustafa

Azad Mustafa, ku bi rejîma Iraqê re li dijî şoreşa Kurdî şer kiribû, di 1980'an de bû sekreterê PASOK'ê. Bi dek û dolabekê ligel Sami Abdulrehman, PASOK'ê rakirin û bi PDK'yê ve hev girtin, ji prensîbên serxwebûnê dest berdan. Gava min di 1982-1984'an de li Başûrê Kurdistanê casûstiya Azad Mustafa ifşa kir, ew di Çiyayê Qendîl û Îranê de çend caran hewl da min bikuje—lê bi rehmê Xwedê, min tenê birîndar bûm.

Balkişandina leşkerên casûs rê li ber serxwebûna Kurdan digire. Heke civaka navneteweyî ji Kurdan "xwarineke serxweş" bide, ew ê ji wê sûd nebin ji bilî ku xwe bi xwe bigirin. Gelê ku nikare armancên xwe yê stratejîk ji bo azadî û serxwebûnê diyar bike, ê ti carî bigihîje wan.

Mixabin, tu hewla cidî nehatiye kirin ku şer bibe ser erdê dijmin ji bo serxwebûna rastîn. Têkoşîna Kurdan bi awayekî berbiçav ji aliyê ajansên razperê ya hêzên dagirker ve hatiye plan kirin.

Dema partiyên Kurd li axa Kurdistanê li dijî dagirkeran şer dikin, encama tenê mirina ciwanên Kurd, koçberî û wêrankirina gundan e - ya ku tam jî ew e ku dijmin dixwaze. Ji bo ku were ceribandin ka rêberên Kurd

dixwazîn gelê xwe bifrotin, divê ji wan were xwestin ku operasyoneke şehîdetê li paytexta dijmin (wekî ku di Plana Alternatîf de hatiye sêwirandin) pêk bînin. Ewên ku paytextên dijmin diparêzin, dijminên herî xirab ên Kurdistan in.

Leşkerên casûs di rêberiya Kurdistan de gelê xwe bi tirsê, birçîbûn û kêmbûna meaş di bin bandora xwe de girtine. Heya îro, tu xayîn, hatta ewên ku li 16ê çiriya pêşîn a 2017'a Kirkuk firotine, nehatiye cezakirin. Berevajî, bi dewlemendî û pozîsyonên bilind di hikûmet û Parlamana Kurdî de têne xelat kirin.

Hin rêber xayînî dikin, hin jî vedişêrin - sûnceke bi başî hatî orkestire ku rol di navbera wan de têne belav kirin. Carekê, ew di veşartî de li hev pirozkirîyan dikirin; niha ew aşkere dikin, ji ber ku gelê Kurdî bi temamî ji aliyê narkotîkan ve hatiye aciz kirin û berda binçavkirinê.

Entîteyên çêkirî yên ku Kurdistan dagir kirine, bi awayekî bêhempa di dîrokê de ketine nav partiyên Kurdistan. Wekî hevalê min yê ezîz Adham Wanli carekê ji min re got:

"Gava ez ji Partiya Demokrata Kurd li Sûriyê ji ber siyasatên neteweperwerî yên wê istifa kirim, nexşepêndeya sûrî roja din ji min re telefon kir û xwest ku ez vegerim. Ew pejirand, 'Em her hereketa endamên

partiyê kontrol dikin, lê ewên ku derveyî partiyan in, me ditirsin - em nizanin ew ê çi bikin."

Ev têketin dihêle ku komkujiyên wekî Helebce, Amûdê û komkujiyên Enfalê bêyî berxwedana siyasî, leşkerî an qanûnî pêk bên. Heta di dema dadgeha Sedam Huseyîn de, ew ji bo komkujiya Dûceylê hate darizandin - ne ji ber ku nîv milyon Kurd kuştin.

Ji bo ku têketina dijmin a hemû partî û sazîyên Kurdan bêtir were pejirandin, ez dixwazim mînekê din jî bêxim:

Di sala 1987'an de, razperêya Iraqî ronakbîrê Iraqî Dr. Mihemed el-Mehdî, nivîskarê gotara "Iraqekê Biçûktir, Iraqekê Hêztir" li paytexta Sudanê kuşt. Li bersivê, Iraqî qada Navenda Çanda Iraqî ya bi embaxada Iraqê ve girêdayî li London ê êrîş kir, derî û pencereyên wê şikandin, û mobîlyayên wê şikandin, û karmendên wê bi giranî lê dan.

Ji ber vê yekê, dema Sedam Huseyîn biryar da ku bi çekên kîmyewî êrîşê Helebceyê bike, razperêya Iraqî ajanên xwe fermana ku nav û navnîşên koma Kurdan li Ewropa û Amerîkayê bistînin da wan li bin kontrola xwe bihêlin - heke Kurdên derveyî welat hewl bidin ku bûyerê Navenda Çanda Iraqî li London ê dubare bikin.

Di destpêka sala 1988'an de, min fêr bû ku kompûtera Navenda Çanda Kurdî li London ê hatiye dizîn. Di heman rojê de, min xwe gihîşt navendê, ku polêsên brîtanî serokê wê Kamal Mîraudlî (ku di paşê xwe wekî serokê Kurdistanê tayîn kir!) dipirsîn. Polês ji Kamal re pirsî: "Em bi heyranî ne - çewa dizî bêyî ku derî an pencereyek şikandî pêk hat?" Pirsê wan yê duyem bû: "Heke diz dizekê normal bû, ew ê kompûtera nû bista, lê berevajî, ew ya kevin dizîne û ya nû hişt." Diyar bû ku kesek derî ji wan re bi kilîla navendê vekirî û kesek jî agahdar kirî ku nav û navnîşên endamên navendê li ser kompûtera kevin de hatin tomarkirin, dema ku ya nû agahdarî tune.

Piştî demekê kurt, Helebce bi çekên kîmyewî hatin bombebaran kirin... Min encam da ku li navenda çandî de leşkerên razperêyê hebûn, li gorî fermanê efûyê ku ji aliyê Sedam Huseyîn ve hatî derxistin, ku ji hemû endamên Navenda Çanda Kurdî li London ê hate şandin - di nav de Kurdên rojhilat, rojava û bakurê Kurdistanê jî efûya Sedam wergirtin! Kurdek ji Îran, Sûriye an Tirkiyê tu sebeb nedît ku bala xwe bide efûya Sedam, lê razperêya Iraqî li London ê, ku kompûtera navendê dizî, efûyê ji hemû endamên re şandibû.

Bi hemû xayînan, casûsan, û hevalbendiyên leşkerî... entîteyên ku Kurdistan dagir kirine, bi şoreş û berxwedana nav civaka Kurdî re serneketin, ji ber vê yekê ew bi siyaseta şikandina moralê ya gelê Kurdî bi dijminên hundurîn ve -

dijminên herî zîrê û xeternak ên civakan - bi kar anîn. Ew leşkerên razperêyê şandin ku bikevin nav rêberiya piraniya partiyên Kurdan da şoreşên Kurdan bixin davên xwe û dabeşkirin di navbera rêberên şoreşger ên Kurd û gelê Kurdî de çêbikin, bi awayekî kûr ruhê wan ji hundir ve bi dest dixe.

Xayînî, zordarî, û tîrsa mezin a ku li ser mîletê Kurd hatî kirin, carinan hişê Kurdî ji ramana aqilane re rê negirtiye. Ya ku herî zêde beşdarî vê tevliheviyê bû, belavbûna leşkerên razperêyê di nav rêberiya partiyên Kurdan de bû, ku tu derfet ji gelê Kurd re nehişt ku hêzên xwe kom bikin û bi vekirî bifikirin - bi taybetî li ser serxwebûna Kurdistanê.

Entîteyên ku Kurdistan dagir kirine, casûsên xwe şandine ku di nav partiyên Kurdan de bixebitin, û her kesê ku digot "Jiyana rêber dirêj be!" pêşwazî kirine. Ev casûs ne nezan bûn; ew mezûnên akademiyên herî baş ên razperêyê û leşkerî bûn, û zanîna, şiyana qane kirinê, û bi Kurdî zelal bûn. Piraniya endamên partiyê hişê pêwîst nedît, ji ber vê yekê ew casûs di konferansên partiyê yên yekem de zû gihîştin pozîsyonên rêveberiyê yên bilind - bi saya endamên partiyê yên nezan ku wan pêş xist, ku bawer dikirin ku ew bi rêxistina elementên "jîr û bihêz" re xizmeta partiyên xwe dikin, bê hay ji ku ew di rastî de casûsên dijmin pêş dixist.

Bi hemû trajedî, zordarî, neheqî, û dezgehên berdewam - dabeşkirin, erebkirin, tirkkirin, fariskirin, koçberkirin, û komkujî - ku ji aliyê entîteyên dagirker ên Kurdistanê û patronên hêzên mezin ve li ser gelê Kurdî hatine kirin...

Bi hejmara mezin a ajan û casûsan re ku ji hundirê civaka Kurdî di nav sazîyên wê yên siyasî, civakî û çandî de dixwin...

Entîteyên dagirker ên Kurdistanê û rêberiya partiyên Kurdan de roleke bed û şermîner lîst ku bi çêkirina şerên Kurdî-Kurdî û kuştina şervanên azadiyê yên welatperwer - bi fermana rasterast a razperêya Iraqî û ji aliyê leşkerên casûs ên di nav rêberiya partiyên Kurdan de bi guleyên newêrekane ji paş ve hatî kuştin - bi awayekî bêwate hêza Kurdî winda kir. Di nav van şehîdên qehreman de ev hene:

1. Şehîd Faxir Mergsûrî (1975)
2. Şehîd Îsa Swar (1975)
3. Şehîd Şêx Mihemed Hersîn (1979)
4. Şehîd Îdris Barzanî (31'ê Çile 1987)
5. Şehîd Fetah Axa (19'ê Mijdar 1980)
6. Şehîd Ebdullah Axa (27'ê Îlon 1987)
7. Şehîd Dr. Rizgar Axa (29'ê Gulan 2016)
8. Şehîd Ata Mihemed Hacî Mehmûd (26'ê Mijdar 2014)
9. Şehîd Şêrko Fateh Şwanî (31'ê Çile 2015)

Heta **General Mustafa Barzanî** jî ji kuştinê nehat parastin.

Şerê psîkolojîk yê ku zabitên casûs dikin

Azadî tê wateya serxwebûnê û nikare bi demokrasî, mafên mirovan an jî parçebûnê were guhertin, ji ber ku di vê dinyayê de tiştekî wekî "nîv-azad" an jî "nîv-serbest" tune ye. Kesekî ku nîv-azad e, bêguman xulam e, û eger ew xulamatiya xwe nas nake, dema wî bi baldarî hatîye şûştin. Taybetmendiyên operasyonên şûştinê yên jêrîn in:

1. Kurdê rastgo li civaka Kurdî wekî sade û bêhiş tê dîtin - ji ber ku ew rastiye dibêjin, û pir caran rastî tal e. Ji ber vê yekê, ew piştevan nakin û tenê dimînin, tenê dimirin.
2. Hêzên dagirker ên Kurdistanê di hişê gelê me de çêkirine ku namûs, iffeta û wijdan di nav navik û çokan de ye, lê rastiye ev e ku namûs, iffet û wijdan di gotina rast de ye - nirxekî ku berê di civaka Kurdî de hebû, lê niha di vê serdemê bedew de wateya xwe winda kiriye.
3. Di civaka Kurdî de derewker û riyakar wekî "siyasetmedar" têne dîtin û têne navandin. Her qas ku ew zêdetir derew dikin, ew zêdetir wekî siyasetmedarên mezin têne pesinandin.
4. Bêşerm û bêedeb di civata Kurdî de têne rêz kirin û wekî "wêrek" têne binavkirin - kesên ku ji kesî natirsin û qet paş nakevin. Her qas ku ew bêtir bêşerm û bêedeb bin, efsaneyên "wêrekî" wan zêde dibin.

5. Li her derê xweşikî, li ber rûyê mirovan şîrînaxivîn û pişt rûyê wan ên xirabtirîn êrîş û derewan belav kirin - wekî gotina Kurdî: "Li ber enîkê eyne, li piştê şûr."
6. Kurdê comerd û diloan di şahiyên, mirin û hatta maseyan de zêde xerc dike - hinek jî di maseya vexwarin û qumarê de xerc dikin. Lê heman Kurd qet ne amade ye ku ji bo fonê neteweyî yê Kurdî pare bidê da ku serxwebûna Kurdistanê bi dest bixe. Berevajî vê yekê, cihû parekê nade bê ku ji wê 10 qat zêde wê nebe, û li hemberî necihûyan gumanbar e - lê cihû ji bo fonê neteweyî yê xwe yê ku sedsalan e hatiye damezrandin, bi comerdî pare dide.
7. Berê, Kurdê ku soz dida, soza xwe diparast - ne tenê bi gotinê, lê bi destê xwe li simbêlê xwe datanî, sozekê ku ew bi jiyana xwe jî diparast. Ev namûsa rastîn, iffet û wijdan bû. Divê em vê prensîbê ji nû ve ava bikin, da ku Kurd bêtir ku destê xwe li simbêlê xwe bide jî soza xwe biparêze.
8. Hêzên dagirker nasnameya Kurdî bi temamî hilweşandiye - ji bilî yek tişt: ew Kurdê rastgo, pêbawer û rastbêj çêkiriye. Heke ajokerê saziyên razber ên van hêzan jî ji wî re li ser hevalên xwe yên Kurd bipirse, ew ê rastiye bibêje, her çend bi jiyana xwe jî be.
9. Ez cudaxwaz im, ji ber ku dijmin li hemberî peyva "cudaxwazî" de li siyasethê Kurd tirs dike. Li vir, ez dixwazim astenga psîkolojîk bişkînim û li dijî şerê psîkolojîk ê dijmin rawestim, ku her xwesteka Kurdî - her çend piçûk be jî - wekî "cudaxwazî" binav dike.

Li gorî van hemuyan, ez bawer im ku Kurdistan nikare were azad kirin heta ku gelê Kurd ji valahiya ramanî û hemû şerên psîkolojîk ên ku hatine lê kirin, xelas bibe... Gelekî hişyar û azad, bê kêliya derewên hatine çandin, eşkere ye ku ew e ku dikare welatê xwe azad bike. Ji ber vê yekê, ez serxwebûna Kurdistanê bi şoreşekê dibînim ku gelê me yê Kurdî ji şerê psîkolojîk ê hêzên dagirker ên Kurdistanê - ku heta niha jî didomîne - xilas bike. Ev yeka bû sedema windabûna nasnameya rastîn a Kurdî, ku berê bê tirs li dijî zordaran serî hilda û ji bo mafê xwe şer dikir. Her çend gelê Kurd gelê ronahî û tîroj be jî, efserên casûs wan gumanbar kirine ku xwe li tarîtan veşêrin û birevin nav bêewletiyê. Ji şerê psîkolojîk ê hêzên dagirker ên li dijî gelê Kurdî, hin zilmên DAIŞê li dijî gelê me yê êzidî ev in:

1. Mêran ji jinên xwe derxistin û hiştin ku bi awayekî tirsnaq bimirin.
2. Jinên êzidî bi zorê girtin û zarokên wan hiştin ku bi giriyê bimînin.
3. Ên ku nekuştin û nehatin zor kirin, hiştin ku bêmal li çiyayan bigerin.
4. Gelek ji birçîtî û sermayê mirin, ji bo alîkariyê gazî kirin, lê alîkarek nehat.
5. Hezaran keç û jinên êzidî hatin revandin, û ta îro jî rewşa wan nayê zanîn.
6. Piraniya jin û keçên êzidî wekî kole hatin firotin û ji bo zor û zêrandinê hatine bikaranîn.

Li gel vê yekê, cîhana ku tê gotin "çandeyî" û "bêçande" bi aramî li ser doşkên xwe razîn, bêyî ku bala wan ji qirkirina

gelê Kurd, zor û revandina wan be - her çend baş dizanin ka çi diqewime jî.

Heta siyasetmedarên Kurd jî nîşan nedane ku ji qirkirin, zor û revandina gelê xwe xemgîn bin. Berevajî, ew xwe didin şahiyên dewlemend wekî ku her tişt baş be.

Şerê Psîkolojîk Ewlehiya Kurdan Hilweşandiye

Şerê psîkolojîk ê hêzên dagirker û hevkarên wan, baweriya Kurdan ji dîrok, çande, fîlozof û ramanêrên xwe - wekî Ehmedê Xanî, Şerefexanê Bedlîsî, Mistefa Paşa Yamulkî, Osman Sebrî, Abdul-Reqîb Yûsif, Cemal Nebez, Celal Reşîd Ehmed û yên din - jî hilweşandiye. Ji ber vê yekê, Kurd niha zêdetir ji dîrok û berhemên kesên din - her çend bêhêz bin jî - bawer dikin.

Dema ku siyasetmedarên Kurd li Başûrê Kurdistanê hinek azadî bi dest xist, bandorên berbelav ên şerê psîkolojîk bû sedema ku ew casûs û hevkarên Sedam Huseyin bixin pozîsyonên bilind - hinek ji wan xwînê Kurdan li destên xwe heye.

Referandûm Beşek Ji Şerê Psîkolojîk Bû

Referandûma 2017'an ji bo serxwebûna Kurdistanê yek ji xefkên herî mezin û xeternak ên ku efserên razber li dijî gelê Kurd çêkirin bû. Xefka referandûmê ne tenê ji bo Kurdên herêmeke taybetî bû, lê ji bo hemû Kurdan li seranserê Kurdistanê bû. Van efserên razber fermana rêveberiya siyasî ya Kurd li Başûrê Kurdistanê (Herêma Kurdistanê Iraqê) da ku referandûmê di demekî çewt de pêk bînin da ku pêk neyê.

Reaksiyonên çewt di dem û cîhê çewt de, ji bêreaksiyonbûnê xeternaktir in.

Piştî referandûma serxwebûnê li Başûrê Kurdistanê, hejmara kesên bêhêvî di nav civaka Kurdî de zêde bû. Ew dest bi dijberiya dewleta serbixwe ya Kurdî kirin û referandûmê wekî sedema blokada Başûrê Kurdistanê, dagirkirina Kerkûkê û trajediyên din binav kirin.

Lê ez dibêjim ku referandûma li Başûrê Kurdistanê xefkek bû ku ji aliyê saziyên razber ên hêzên dagirker ên Kurdistanê ve hatiye çêkirin. Van hêzan plana tevahî da Kurdan û pêdivî kir ku Kurd referandûmê pêk bînin, di heman demê de cejnên mezin çêkirin. Ev kêf û şahî bû sedema ku moralê Kurdan bi awayekî sunî bilind bibe.

Di sosyolojî de tê zanîn ku dema moralekî bilind bi xiyaret û têkçûnê re tê, moral ne tenê nakeve asta xweya berê - ew diçe kêliya herî nizm. Ev bû armanca hêzên dagirker ên Kurdistanê.

Rêveberiya siyasî ya Kurdî û efserên razber vê planê bi serkeftî pêk anîn.

Li gorî ezmûna min a besterên di gelek tevgerên siyasî û çekdarî de li seranserê Kurdistanê ji 1960'an vir ve - di nav wan de girtîgeh, zindan û peşmergeyê ne wek endamekî adî, lê wek endamekî rêveberiya siyasî û çekdarî - ez gihîştîye vê rastiye:

Pêwendîya wan bi Iraq, Sûriye, Îran û Tîrkiyeyê ji ya wan bi Kurdistanê re xurtir e. Bi rastî, "iraqî, sûrî, îranî û tirk" bûna wan, têkiliya wan a îdeolojîk û şerê wan e. "Kurdistanî" bûna wan qet ne ji bo serxwebûna Kurdistanê bû. Ew tenê ji bo xapandina gelê Kurd ê ku ji Kurdistanê hez dike, navê Kurdistanê bikar tînin. Bi vê awayê, rêberên partîyan gelê Kurd kedî kirine û li ser piştê wan siwar bûne, da ku hêj hêj bikevin parlemanên dewletên dagirker an jî pozîsyonên piçûk ên hikûmetên wan bistînin.

Xalên Sereke yên Xefka Referandûmê ya Hêzên Dagirker li Dijî Gelê Kurdî:

1. Divê referandûma serxwebûnê di şoreşa gelêrî ya Başûrê Kurdistanê ya 1991'an de, dema dewleta Iraqê di 2003'an de bi temamî hilweşiya, û dema şerê DAIŞê di 2014'an de dest pê kir... Di van sê bûyerên girîng de, hêzên mezin amade bûn ku guhdarî kirina xwestinên Kurdan bikin...

Lê belê, ragihandina referandûma serxwebûnê di 2017'an de - tam dema ku şerê DAIŞê qediya û Kurd nehatine pêdivî - bû sedema têkçûna referandûmê.

Siyaset, wekî bazirganî, li gorî qanûnên arzanî û xwestinê dixebite... Nirxa petrolê di rojên pêşîn ên pandemiya COVID-19'an de sifir bû, dema xwestina petrolê rawestiya.

2. Gelê Kurd bi piraniyeke mezin, ji %93ê zêdetir, dengê xwe da serxwebûnê. Pirsê herî giring ev e: Çima rêberên partîzan ên Kurd li gor daxwaza piraniya gelê Kurd serxwebûna Kurdistanê ne îlan kirin? Heke nebe ku referandûm tenê şanoyek bû, ji bo çêntiyên dagirker ên Kurdistanê ne ji bo gelê Kurd.

Bêyî referandûm jî, heke serxwebûn ji bo yek roj jî were îlan kirin, ew wekî Komara Kurdistanê ya Rojhilatê Kurdistanê di 1946an de bûya. Lê çêntiyên dagirker qet destûr nadin, ne wek şano û ne jî bi cidî. Îlankirina serxwebûnê derhêneriya rastîn a civaka Kurd derdixe holê, wekî ku Komara Kurdistanê di sedsala borî de kir û hêj jî şoreşa wê şev û roj dixebite.

3. Pirsê herî giring ev e: Di 2005an de referandûmeke din a serxwebûnê li Başûrê Kurdistanê hat kirin û bi %98ê piştgirî hate qebûl kirin. Dubarekirina vê referandûmê di 2017an de tenê şanoyek bû.

Ez dizanim: Heke referandûmek bi kêmî %50 piştgirî nebe, referandûmeke din tê kirin. Lê referandûma 2005an ne tenê serkeftî bû, belkî ji ya 2017an jî zêdetir piştgirî wergirt. Lê dîsa, rêberên partîzan ên Kurd daxwaza gelê Kurd ya 2005an pê xistin binê xwe û li şûna wê federalîzm îlan kirin.

4. Ya herî giring: Heke rêberên partîzan ên Kurd niyetek rast û xwestina cidî ji bo serxwebûna Kurdistanê hebin, divê di 1991, 2003, an 2014an de bêyî referandûmê jî serxwebûnê îlan bikira.
5. Referandûma serxwebûnê ya 2017an bê wate û vala bû, bi taybetî ji ber ku rêberên partîzan ên Kurd endamên xwe ji parlemena Iraqê û wezîrên xwe ji hikûmeta Iraqê venekirin — kesên ku sond xwaribûn ku yekîtiya û serweriya Iraqê biparêzin. Ev sond bi tevayî li dijî têgîna serxwebûna Kurdistanê ye, hem di şêweyê de hem jî di naverokê de.
6. Ez nexwazim navê hezarên Kurdên ku bawerî bi dewleteke Kurdî û serxwebûna Kurdistanê hene bêjin — kesên ku rêberên partîzan ên Kurd ji nîvê sedsala borî ve qet nedîtin, ne alîkariya wan xwestin û hatta di dema referandûma serxwebûnê de jî pê re nehatin têkilî.

Serxwebûna Kurdistanê ji bo kesên ku bi rastî bawerî pê dikin pêwîst e. Lê tîmên ku pêvajoya serxwebûnê birêve dibirin ji rêberên partîzan ên Kurd û ajovanên çêntiyên dagirker pêk dihatin — kesên ku her tim li dijî serxwebûnê şer kirine. Çi trajedî ye!

Heke em dixwazin maseyek çêbikin, pêdivî bi xencerkar, dar, mîx, pîlav û çakûç heye. Heke nebe, mase di hewe — wekî referandûma serxwebûnê ku bi ser neket, ji ber ku serxwebûn pêdivî bi amadekirina pêşşertên wê ye, û ya yekem jî hebûna kesên ku bi rastî bawerî pê dikin e.

Lê belê, heta îro jî Pêşmerge, Asayîş û rêveberiyên aborî yên Silêmanî û Hewlêrê li ser hev neyek in — û hêj jî li ser serxwebûnê diaxivin!? Ev hemî şano ne, wekî Peymana Sevrê ya 1920an, Peymana 11ê Adarê ya 1970an, û piştgiriya DYAyê ji Rojavayê... Piştî her yekê jî: Peymana Lozanê ya 1923an, şikestina Şoreşa Îlonê bi Peymana Cezayîrê ya 1975an, û xiyaneta DYAyê û Tirkîyeyê ku bû sedema dagirkirina Efrînê, Serêkaniyê û bêtir.

7. Yek ji pêşsertên herî giring ji bo serxwebûnê xweberxwedanî ye, bi taybetî di bin blokadayê de. Sedema sereke ku Seddam Huseyn 4000 gundên Kurdan hilweşand ev bû ku ew gund nan, şîr, mast û penîrê xwe çêdikirin — xweberxwedan bûn û hatta Pêşmerge jî dixwarin. Lê ji 1992an ve, rêberên partîzan ên Kurd meaşên xwe dan piştgirên xwe ji bo ku di hîlbijartinan de dengên wan bistînin. Ji ber vê yekê, berhemên Kurdistanê sekinîn, xweberxwedanî winda bû, û civaka Kurd bêtir bêtir bû civakeke bikarhêner. Bazarên Silêmanî û Hewlêrê ji berhemên tirk û îranî tijî bûn, da ku Kurdistan di bin her blokadayekê de bêxwî bike.
8. Erê, gelê Kurd belgeyek bi dest xist ku dixwaze azad be — wekî Peymana Sevrê, Peymana 11ê Adarê, û belgeyên din yên bê wate. Lê gelê Kurd pêdivî bi belgeyan nîne; nêzîk û dûr, her kes dizane ku Kurd dixwazin serxwebûnê, wekî ku rêberên Kurd di dîrokê de gotine.

Lê referandûma têkçûyî ya 2017an morala gelê Kurd şikand — ne tenê li Başûrê Kurdistanê, belkî li hemû parçeyên Kurdistanê. Ev bû plana çêntiyên dagirker. Niha, heke kurekî ji rêberên partîzan ên Kurd daxwaza serxwebûnê bike, ew ê bêje ku "serxwebûn tê wateya blokade û birçîtinê." Ev bahane heta sedsala din jî dewam bike — heke gelê Kurd careke din şansa serxwebûnê bistîne, û heke gelê Kurd wekî ku em niha nas dikin, wê demê jî hebûn.

Ji ber ku Abdullah Öcalan ê îro wekî yê sedsala borî nîne. Şertkirin dikare bi peyvan, bi narkotîkan, an bi awayên din were kirin. Qencî û dilovanî ya dilê Kurd qet fêr nakin ka çêntiyên dagirker çiqas bêrehm û fêlbaz in.

Xapandina Normalîzasyonê

Gava gelê Kurd qebûl dike ku beşek ji çêntiyên dagirker be, ew diçin qonaxên hêdîtir — hevbendî û tevlihevbûn bi civakên wan çêntiyan re.

Lê gelê Kurd hê jî fêr nakin ku zêdeyî 75 sal in ketine xapandina normalîzasyonê. Bi serhişkî û xapandinê, bawer dikin ku hê jî li ser rêya serxwebûnê ne, lê normalîzasyon, hevbendî û tevlihevbûn jixwe serdest bûye.

Rêberên partîzan ên Kurd nifşên Kurdên normalîze bûyî mezin kirine, ku qet fêr nakin ku li ser rêya tevlihevbûn û helandinê ne.

Ji bo ku bêyî dijberî normalîzasyon, hevbendî û tevlihevbûn bi çêntiyên dagirker re bê kirin, rêberên partîzan ên Kurd çand, dîrok û kevneşopiya Kurdan ji civakê qut kirine, û li şûna wan evan kirine:

1. Dizî û bertîl kirine helal û qanûnî, tu ceza û mehkûmî ji sûcdaran re nîn e.
2. Virr, xapandin û riyakarî bûne zimanê rêberiyên partîzan ên Kurd di medya û televîzyonên xwe de, xayîn têne glorandin lê kesê ku serxwebûna Kurdistanê dixwaze têne paşguh kirin.
3. Kurd hatine domestandin da ku hêzên dagirker bi her awayî zilmê wan bikin, bêtîrî ku hişê tolhildanê û dadmendiye bimîne. Rêberî têkoşîna li dijî dagirkeran qut kirine, şîretê daye ku Kurd xwe bidin zilmê û li gorî fermanê bijîn.
4. Ya herî xeter, ew bêhalî belav kirine, Kurd ji qanûnên Xwedê yê wek "çav bi çav, diran bi diran" ji bîr kirine. Ji ber vê, dagirker bi sûcên xwe didomînin, çimkî rêberî Kurd siyasetê teslîmbûnê bi kar tînin. Niha Kurd bi gotina Amazîxî re dikeve: "Heke zarokek piçûk te gez bike û tu gez neke, ê fikirîn ku tu diranên te tune."

Ji sala 1946ê û vir ve, welatparêzên Kurd bi hezaran gazî, seden gotar, hevpeyvîn û pirtûk weşandine ji bo reforma partiyên Kurd, lê hemû bê kêr bûn. Heke ew dizanibûn ku Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) û partiyên din li gor prensîbên Konferansa Tehranê ya 1943ê hatine avakirin, ew ê çîroka xwe li ser reformê nemabûna.

Rêberiyên partîzan ên Kurd hatine afirandin ji bo ku Kurdistan neyê damezrandin û her kesê ku ji bo serxwebûna Kurdistanê têkoşîye, şer lê kirine. Ji ber vê, ew qebûl nakin ku sîyasetên xwe yê "normalîzasyon, hevjin û tevlihevbûn" bi civakên dagirkeran biguherînin—wek ku di qerarên Konferansa Tehranê de hatine destnîşan kirin. Sîyasetên rêberiyên Kurd girêdayî azadiya Kurdistanê nîn in. Her rêberê Kurd yê ku li ser van partiyan desthilatdar bibe, ê wek rêberên Iraqê tevbigere.

Rêberên "Iraqa demokratîk û federal"—ku bi alîkariya rêberiyên Kurd hatin ser desthilatê (Elawî, Caferî, Malikî, Ebadî, Qasimî, Sudanî)—ji Sedam Huseyn çêtir nîn in. Rêberên Kurd dixwazin Kurd bawer bikin ku dijminê wan ev yan wê rêberê Iraqê ye, lê rastî ev e: dijmin Iraq e, dewletek ku li ser meşrûtiyeta Kurdistanê hatiye avakirin. Tu rêberê Iraqê nikare serxwebûna Kurdistanê pejirîne—ne Celal Talebanî, ne jî Selahaddîn Eyubî. Her wisa, tu rêberê partiyên Kurd ên partîzan nikare di binê sîyasetên "normalîzasyon, hevjin û tevlihevbûn" de serxwebûnê bi dest bixe—ne Mustafa Barzanî, ne Dr. Abdulrehman Qasimlo, ne jî Abdullah Öcalan.

Rêberiyên Kurd teoriyên marksîst ên Lenîn girtine ser xwe, ji bo ku rolek şêx, melle, axa û rewşenbîrên Kurd bêne qut kirin—ne ji ber ku ew "burjuvabûn", lê ji bo ku pêkhatiya civaka Kurd bêne şikandin.

Di rastiyê de, Kurdistan ne burjuvazî dihesiband ne jî karkirên proletarya. Dewlemendiya axayê herî dewlemend (bi genim û çêlek) bi nirxa Mercedesek kevn

re jî nenasîbû. Armanç ew bû ku civaka Kurd bêne şaşkirin û rêberên kevneşopî ji serhildanên Kurd bêne dûr xistin—ji ber ku hemû serhildanên berê ji aliyê şêx, melle û eşîr ve hatin rêvebirin.

Divê gelê Kurd hemî şopên Sûriye, Iraq, Tîrkiye û Îranê ji têkoşîna xwe jê bike. Heke pêwîst be, divê ew tenê wek dewletên kolonyal bêne dîtin.

Bi rastî, kolonyalîzm ji van dewletan çêtir bû. Kolonyalîzmê Brîtanî li Hindistan û Misrê navên herêmî neqewimand û zimanên xwecihî qedexa nekir—wek polîtîkayên dagirkerên Kurdistanê. Sûriye, Iraq, Tîrkiye û Îran dewletên barbar û paşverû ne ku divê wek şêrpencek xerab bêne jêbirin. Kurd, xwediyê çandeke bi hezarsalî ne, bi rastî xwedî azadî ne.

Zilmê li ser Kurd ne ji ber lawaziyê, lê ji ber ku ew bihêz in—mirovahî û dîroka wan dagirkeran ditirsinin. Heke Kurdistan azad bibe, dê bibe rêberê herî mezin ê Rojhilata Navîn—ne bi zorê, lê bi dadperweriyê—wek di dema Împeratoriya Medan (3,000 sal berê) û Serokatiya Selahaddîn Eyubî (1,000 sal berê) de bû.

PDK û partiyên wê ne li gor prensîbên Nelson Mandela û Mahatma Gandhi şer kirin. Ew marksîzma Stalînî, îslamîzm û "demokrasiya xapînok" girtine ser xwe, û her kesê ku li wan rexne kiribe, wek "xayîn" an "kafir" binav kirine. Ev têkiliyên navbera Kurdan şikandiyê, û Kurd kujî Kurd kirine—stratejiyeke ku ji aliyê sazîyen ewlekariyê yên dagirkeran ve hatiye plan kirin, ji bo ku çavkaniyên Kurd bêne zêft kirin û mirov ji serxwebûnê bêne dûr xistin.

Rêberên Kurd li ser "polîtîkaya navneteweyî" diaxivin, lê ti kar nakin. Ew dibêjin "mafên Kurd hene", lê ew naxwazin. Ew dibêjin "sînor nayên guhertin", lê YKSS bû 15 dewlet, Yugoslavya bû 7, Çekoslovakya parçe bû, Tîmora Rojhilat ji Îndonezyayê veqetiya, û Sûdana Başûr serxwe bû.

Heke rêberên Kurd bi rastî dixwazin serxwebûnê (ku ez guman dikim), divê xwestinên xwe bilind bikin. Heke nikarin, divê neyne rê li ber Kurdên ku têkoşînê dikin. Ji bo otonomî an federalîzmê jî, divê hereketeke serxwebûnê hebe.

Dersa Başûrê Kurdistanê (Herêma Kurdistanê ya Iraqê)
Heke rêberên Kurd destpêkê xwestina serxwebûnê dikir, Bexda ê lingê wan maç dikir û federalîzmeke temam (di nav de Kerkûk, Xaneqîn û Mûsil) dida wan, ji bo ku ew ji serxwebûnê vekişiya. Lê ew bi federalîzmê razî bûn—û piştî 25 salan, hêj jî Bexda di qanûna xwe, belgeyên fermî û pasaportan de ji peyva "Iraqa Federal" dûr dive.

Çîroka Juha (Mela Nasredîn)

Mirovek 100 dînar ji Juha deyn girt, lê di dadgehê de înkâr kir. Juha got: "Ew 1,000 dînarê min e!" Mirov bi hêrs qîr kir: "Virr e! Tenê 100 dînar bû!" Juha li dadger geriya: "We bihîst—niha delîlê min heye."

Ez ji rêberiyên partîzan ên Kurd dixwazim ku hinek jî aqilê Juha nîşan bidin.

Dikandar bihayê tiştan zêde dikin da ku qazancê biparêzin, lê rêberên Kurd tenê ji bo gelê xwe "hindik jî bes e"

dixwazin. Maf ne wek xêrê têne dayîn—wek şehîd Dr. Mihemed Meşûq Xiznewî got, "maf bi zorê têne standin."

Koka Pirsgirêkê

Dewletên dagirker qebûl nakin ku Kurd hêj bêjeya her piçûk jî bixwazin, ji ber ku ew tenê dixwazin Kurd wek kole bijîn. Şerê wan li ser gelê Kurd psîkolojîk e, û ew serketî bûne.

Rêberek divê casûs û dek û dolaban bifire. Trajedî ew ne tenê nebîna wan e—lê zanîn û bêdeng man e. Wisa rêber nêzîkî rêberiyê nîne.

Hêvî di Serhildanên Kurdî de

Serhildana Başûrê Kurdistanê ya 1991ê û ya Rojavayê Kurdistanê ya 2004ê hêvî ji nû ve zindî kirin. Tu gel nikaribû ya ku Kurd kişandiye bihelîne—ew ê di demek kurt de ji holê rabûna.

Kurdistan: Tacê Rojhilata Navîn

Kurdistan gencîneyeke bedewî, dewlemendî û cihê stratejîk e, û xwediyê yek ji kevntirîn çandên cîhanê ye. Dijminên cîhanê li dijî Kurdistanê yek bûne, lê ew ji birêketina Kurd ditirsin.

Domandina Kurd nîşan dide ku rojek nû dê bê, ku Kurdistan pîroz dê yekbûyî, serfiraz û serxwebûnê bibîne.

Mijara Serxwebûna Kurdistanê

Ji ber ku gelê Kurd ji zordariya neteweyî dişewite, bê guman bingehe xebata me yekî neteweyî û welatparêzî ye. Ji bo avakirina dewleteke Kurdî, pêdivî bi îdeolojiyeke neteweperwer û welatparêz a Kurdî heye, û her wiha bi vîne azad jî. Ji bo parastina wê, divê hinek xalên jêrîn bên dîtin:

1. Gelê Kurd divê "Kurdayetî" wek doktrîn û îdeolojiya xwe bibîne da ku serxwebûn û azadiyê bigihîje. "Kurdayetî" dibêje ku "kolonekerê çêtir" tune, lê hin koloneker hê xirabtir in.
2. Gelê Kurd divê rêber û zana yê ku bawerî bi ramana neteweperweriya Kurdî, avakirina dewleteke Kurdî, û parastina ewlehiya neteweyî ya Kurdî hene hilbijêrin. Ev kes divê bi ramana "Kurdayetî" ya ku daxwaza yekîtiyê û azadiya Kurdistanê dike, û nasnameya Kurdî diparêze, bên çekkirin.
3. Disîplîna hesînî di sazûmaniyên dewleta Kurdî û li ser tevahiya gelê Kurd de hewce ye. Ji ber ku gelê bêsazûman hêzekê xam e. Disîplîna hesînî sînorên ramanî, siyasî, û aborî yê Kurdistanê serbixwe diparêze.
4. Bêhnfirehî li hember dijminan, fesadkarên, bêalkaran, û xayînan, û şerefdarkirina şoreşgerên ku ji bo gel û welat xizmet dikin.
5. Perwerdehiya neteweperwer ji bo her kesê Kurd, ku pêşî baweriya wî/wê ji gel û welatê Kurdî be. Heke

têkiliyên herêmî, eşîrî, partî, malbatî, an şexsî li dijî ramana neteweyî bîn, divê ya pašîn bêne pêş xistin.

6. Perwerdehiya neteweperwer tenê rêya dewamkirina dewleta Kurdî ye. Ji ber ku ew ji çek û cebilxaneya leşkerî jî girîngtir e. Çek dikare li hember hêzekê mezin bêkêşe, lê perwerdehiya gelê nikare. Ji bo vê yekê, divê em li ser çar elementên sereke rawestin da ku dewleta Kurdî dewam bike:

- Dayik
- Mamoste
- Waiz
- Dadger

Bi rêberiya neteweperwer ji bo van elementan, em dikarin dewleteke Kurdî ya bihêz û dadmend ava bikin, ku tu cih ji dijminan, fesadê, bêalkariyê, û xiyaretê re nemîne.

7. Armanca bingehîn ya dewleta Kurdî ya ku em tê de şer dikin, ew e ku jiyanêke rûmetdar ji bo hemûyan peyda bike û azadî, wekhevî, û dadmendiyê bigihîne her kesê.
8. Parastina gelê Kurd û qedexekirina kuştin û zordariya li ser wan. Ji ber ku ramana neteweperweriya Kurdî azadiya hemû Kurdan dixwaze, ew jî di nav hemû Kurdistanê de, tevî Kurdên ku hatine Erebkirin, Tirkirin, û Fariskirin.
9. Ramana neteweperweriya Kurdî otonomî, federalîzm, û her awayê din yê ku gelê Kurd û welatê wan Kurdistanê bike beşek ji dewletên dagirker red dike.

10. Ramana Kurdî her "mafê Kurdî" jî red dike (tevî dewleteke Kurdî) heke bi qirrbûna gelê Kurd bê bidestxistin. Îdeolojiya me ne azadkirina ax, dar, çem, an deryayan e, lê azadkirina gelê Kurd ji koletiyê ye. Ev jî tenê bi damezrandina dewleteke Kurdî ya ku xwîn, mal, û rûmeta Kurdan diparêze, pêk tê.
11. Ramana Kurdî bawer dike ku her kesê ku dibêje "xwîn, mal, û rûmeta Kurdan diparêze" lê dewleteke Kurdî nadezirîne, bi awayekî xas xayîn e.
12. Dewleta Kurdî ya ku em lê dixebitin divê wek "Dewletên Yekbûyî yên Kurdistanê" bibe, ku her herêm bi azadî xwe birêve dibe, zaravayên xwe, ol û baweriyên xwe bi ewlehî dijîne. Em dixwazin ku zilm nebe, ne ji aliyê Kurdan li ser Kurdan, ne jî ji aliyê dewletên dagirker ên Kurdistanê.
Herêman "Dewletên Yekbûyî yên Kurdistanê":
 - Herêma Kurmancî
 - Herêma Soranî (Kakayî)
 - Herêma Badînan
 - Herêma Şêxan (Êzidî)
 - Herêma Zazakî (Elewî)
 - Herêma Hewramanî
 - Herêma Mukriyanî
 - Herêma Erdelanî
 - Herêma Babanî
 - Herêma Botanî
 - Herêma Loristanî
 - Herêma Feylî

- Herêma Îlamî
- Herêma Baxtiyarî (Yarsan, Zerdeştî)
- Dêra Kurdên Asûrî-Keldanî-Nestorî
- Mizgeftên Îslamê yên Sûnî, Şîe, Behaî, û Neqşibendî

Heke gelê Kurd li Swêdê an Swîsre di nav neteweyên Ewropayê de dijî, nikaribûn hewceyê mafekê bin. Ew bi rûmet û bê kuştin û koçberkirinê dijî, û kes wan wek milekê duyem nabir. Ew xwediyên destûra xwe bûn, û bi çend peyvan dikaribûn serxwebûnê bidest bixin.

Lê em li Rojhilata Navîn dijî, di nav milekê cuda de. Dema Qazî Mihemed serxwebûna Kurdistanê îlan kir, ew hate darizandin. Dema Dr. Abdulrehman Qasimlo, Dr. Sadiq Şerefkendî, û Mistefa Selîmî xwestin otonomî, ew jî hatin kuştin – wek Qazî Mihemed, ku serxwebûna Kurdistanê îlan kir.

Dewletên dagirker ên Kurdistanê yek armancê heye: Kurdistan ji Kurdan vala bikin, bi kuştin û koçberkirinê, û bi Ereban, Tirk, û Farisan tijî bikin, da Kurdistan bibe ya wan. Di çavan wan de, Kurd neviyê dêwên in (wek ku di hezaran pirtûkên alimên Ereban, Tirk, û Faris de hatî nivîsandin), û ne hêjayî hevjinê ne.

Hin rêberên partiyên Kurd dixebitin ku gelê Kurd bişuxilînin, da ku bi dewletên ku qetlîamê li wan dikin re bijî. Dewletên ku ji Enfal û Helebce heta Şengal, Efrîn, û Kerkûk, bi dehên qetlîaman kujandine.

Her kesê ku dixwaze otonomî, federalîzm, an jî hevjinîya bi wan re bike yê ku qetlîama Kurdan dixwazin, xayîn, bêhiş, an jî bi temamî hatî şuxilandin e.

Mafê Serxwebûnê

Entîtayên dagîrker xwîn, mal û rûmetê Kurdan dikevin, Kurdan dîl digirin û koçber dikin. Ji ber vê yekê, gelê Kurd mafê veqetiyânê ji van entîtayên çêkirî û nijadperest heye. Welatekî ku xwîn, mal û rûmeta Kurdan naparêze, welatê me nîn e.

Hinek "çareserî" wek federalîzm, otonomî an demokrasî pêşniyar dikin, dibêjin ku xwestina serxwebûnê dê bibe sedema qirkirin, êrîşên kîmyawî, paqijkirina nijadî û wêrankirinê. Lê ez dibêjim: Gelê Kurd jixwe van felaketan dijî —heta dema ku mafên piçûk wek otonomî jî dixwaze! Ger divê em bi jan bijîn, bila ew ji bo serxwebûnê be, ne ji bo bindestiya bêdawî.

Riya Azadîyê

Min ji xwe re riya azadîya gelê mezinê Kurd û taybetiya bindestiya wan di bin dagîrkerên nijadperest ên Kurdistanê de zaniye. Min derman pêşkêş kir —ne siyasatên "gav bi gav" ên pêşiyên ku têk çûne, lê şoreşek yekgavî ji bo ku ji dagîrkeran bi lez û bez rizgar bibin.

Dem li dijî Kurdan e. Dijmin ji me zûtir pêş diçe —ya ku îro gengaz e, dibe ku sibê ne mimkun be. Lê sistêmên eşîr,

partîzanî û herêmparêzî di siyaseta Kurdan de serdest in, ji pejirandina stratejiyeke biryarî re destûr nadin.

Her çend ez bawerî bi mucîzekirinê naxwazim jî, ez ji Xwedê dixwazim ku di hişê partîzan, herêmparêz û eşîrparêzan de bide û wan ber bi riya serxwebûna Kurdistanê bibe —mîna ku Xwedê di malzaroka Meryemê bêbext de da, û ew bê mêr bû bîbû Îsa Mesîh.

Piraniya serokên partîzan ên Kurd, rêxistinên mafên mirovan ên Kurd, wekî din yekîtiyên nivîskar û helbestvanên Kurd, û rêxistin û navendên siyasî, leşkerî û çandî yên Kurd yên din, pirsgirêka serxwebûna Kurdistanê ji bîr dikin. Pir caran, ew xwe ji serxwebûna Kurdistanê û damezrandina dewleteke Kurd dûr dixin —bi taybetî dema ku li televîzyonan xuya dibin, mîna ku serxwebûna Kurdistanê nexweşîyeke pîs be ku dixwazin ji wê dûr bisekinin! Hinek jî qet naxwazin bi awayekî aşkere serxwebûna Kurdistanê bixwazin, heta di bin dîwarên bêdeng jî.

Pir hindik bi gotin û şîaran ji bo serxwebûna Kurdistanê diaxivin, û hêj hindiktir —gelek hindik— bi rastî ji bo wê têkoşîn dikin.

Ev nayê wateyê ku piraniya rast e, her çiqas dewlemendî, çek an bandorê wê hebe jî, ku xwe dispêrine otonomî, federalîzm, demokrasî an welatîtiyê di nav entîteyên dagîrkerê Kurdistanê de. Her wisa, ev nayê wateyê ku kêmtirîn, ku bangî serxwebûna Kurdistanê dike û ji bo wê têkoşînê dike, çewt e — her çiqas hêzên şer û zordarî,

dijminên Kurd û Kurdistanê, li dijî wan dek û dolabê bikin, an çiqas hewl bidin ku bi bêhemdî û rezîlî, propagandayên derewîn belav bikin da ku qîmeta welatperwerên azad bi kêm bînin.

Daxuyaniya serxwebûna Kurdistanê û avakirina dewleteke Kurdî, xwesteka azad û baweriya xwe dixwaze – bê lênerîna kesî. Ji ber ku têkoşîna ji bo serxwebûna Kurdistanê dê gelê Kurd ji xewê şiyar bike û dê dêwê Kurdî ji şûşeyê xwe derxe, hêzekî ku tu kes nikare li ser rêya xwe ya ber bi serxwebûnê ve raweste.

Bi kurtî, pirsgirêka serxwebûna Kurdistanê baweriyeke mutleq dixwaze ji bo rastî, dad û azadî, da ku dagirkirinê bi dawî bîne û pêşî li dubarebûna trajediyên wekî Enfal, Helebce, Kerkûk, Şengal, Efrîn û Serêkaniyê bigire. Ji bo vê yekê, divê em gavên jêrîn bidin:

1. Gelê Kurd divê xwe ji bo serhildaneke mezin amade bike.
2. Gelê Kurd divê piştgiriyeke xurt bidê her kesê ku ji bo serxwebûna Kurdistanê têkoşînê dike.
3. Gelê Kurd divê nehêle ku ajanên hêzên dagîrker vê carê serhildanê bi dest bixin, wekî ku di serhildana 1991'ê ya Başûrê Kurdistanê û serhildana 2004'ê ya Rojavayê Kurdistanê de qewimî.

Dewleta Kurdî ya ku ez ji bo wê têkoşînê dikim, dewleteke ifratî an nijadperestî nîne, wekî ku hinek ji min re îdîa dikin. Belê ji ber ku ez dizanim dewletên dagîrkerê Kurdistanê ne eleqedar in ku daxwazên Kurdan qebûl bikin an red

bikin li gorî qasîbûna wan – ew bingeheîn jî hebûna me red dikin, bila mafên me jî.

Mînak: Di sedsala borî de, tevgera Filistînê cîhanê hejand bi daxwaza dewleteke Filistînê û nêzîk bû ku serkeftî bibe. Rojavayê zû tevî bû, ne ji ber evîna Filistînê an Îsraîlî, lê ji bo ku şer bi awayekî nû bidome – li gorî bazirganiya çekan – û çekan bifroşe her aliyan. Peymana Camp David di 1978'an de otonomî da Filistînê di şûna daxwaza dewletê de. Ji wê demê û vir ve, tevgera Filistînê û Îsraîlê di nîv sedsalek mûzakerên otonomiyê de man – bi temamî wekî mûzakerên otonomî û federalîzma Kurdî yên ku di 1961'an de dest pê kirin û nîv sedsal jî dirêj bûn.

Pirsgirêka herêmên nêçîrkirî yên Filistîn û Kurdistanê, dereweke mezin e ji bo hemû aliyan xapandin, şer dirêj kirin û ji bo sûdmendan dem standin. Di cîhanê de tu mûzakerên cidî nîv sedsalê dirêj nabe. Wekî ku tu Filistînê bi rastî bawer nake ku Îsraîl legitîm e, û tu Îsraîlî jî bi rastî bawer nake ku dewleteke Filistînê hebe, tu Iraqî jî bi rastî bawer nake ku dewleteke Kurdî hebe.

Heke kesek bibêje rejîmên Qasim, Seddam û yên din dîktatorî bûn – baş e, di 2003'an de, leşkerên DYAYê, ji demokrasiya herî mezin a cîhanê, hatin Iraq û Kurdistanê û serokên Iraqê ji rêzên opozisyona demokratîk danîn, ku salan li dijî dîktatoriyê şer kiribûn. Ji piştê ketina rejîma Ba'sê, Iraq ji aliyê Paul Bremer, Ehmed Çelebî, Îyad Elewî, Îbrahîm Ceferî, Nûrî Malikî, Heyder Ebadî, Adil Abdulmehdî, Mihemed Şiya' Sûdanî û yên din ve hate birêvebirin. Ez bi awayekî zelal dibêjim: Siyasetên wan li

dijî Kurdan ne çêtir bûn – û dê jî çêtir nebin – heke ne xirabtir ji dîktatoriyên Qasim û Seddam.

Dîktatoriyên kevn bi awayekî aşkere erebîzasyon, qirkirin û Enfal dikirin, lê dîktatoriyên nû heman siyasetan didomînin – lê bi veşartî. Kuştina Kurdan li Kerkûk, Şengal, Xaneqîn û herêmên din ya nêçîrkirî rawestîye. Deriyê erebîzasyona Kurdistanê bi bahane nû yên "mirovahî" vebûye, wekî pejirandina penaberên ji şerên çêkirî yên DAÎŞê ji herêmên erebî, da ku bajarên Kurdan bi ereban tije bikin. Ev rewş tirsna e – nîv milyon erebên kolonîzer niha li Silêmanî û bajarên din yên Kurdistanê dijîn, ku di serdema dîktatoriyê de tu ereb lê nedihatîn. Di demek nêz de, ev herêm dê bibin herêmên nêçîrkirî ji ber zêdebûna kolonîzeran û rêjeya zayînê. Di nav deh salan de, ew dê Kurdistanê wekî welatê xwe biaxivin.

Çareserî dewleteke Kurdî ye – her çiqas zehmet be jî, çêtir e ji federalîzmê, ku dibe ku hêsanîr bi dest bête lê domandinê nemîne. Otonomiya ku Seddam di 1970'an da û di 1974'an de betal kir, dersek baş e.

Ez bawer im gelê Kurd divê rêya zehmet a dewleteke serbixwe ya Kurdî hilbijêre – ya rûmet û şerefê – ne jî rêya hêsan a federalîzmê, ku Kurdan li merhameta yên din dihêle heta dawiya zamanê. Her derengiya daxuyaniya dewleta Kurdî tenê ji dijminên Kurd û Kurdistanê re sûd e. Hinek hêzên dagîrker niha çekên nukleerî hene, hinek jî endamên herî mezin a lihevkirina çekî ya cîhanê ne. Divê Kurd dewleta xwe daxuyanin, heke tenê li ser metrekareke Kurdistanê be jî. Heke em heqdar in, em ê ya

mayî vegerînin; heke ne, nifşên pêşîn dê li ser rêça me biçin, wekî ku em li ser rêça Qazî Mihemed, Şêx Mehmûd Berzenî, Osman Sebrî û qehremanên din yên Kurdî diçin. Hinek dibêjin hesabên herêmî, navnetewî û cîhanî li dijî dewleteke Kurdî ne. Lê ez dipirsim: Gava General Mustafa Barzanî di 1961'an de şoreşa xwe destpê kir, merc ne xirabtir bûn? Iraq bi bloka Sovyetê re bû, piştgirî ji dewletên ereb û ne-aligned digirt, û balafirên Sovyetê yên pêşketî hebûn, lê Başûrê Kurdistanê ji aliyê dewletên dijmin ve hatibû dorpêçkirin. Barzanî tenê çend tifingên zengarî yên ji Şerê Cîhanî yê Yekem hebûn. Heke ew hesab kiribûna, dê bibîna ku şoreşa wê di çend rojan de têk diçe. Gelê Kurd piştê ketina Komara Mahabadê di 1946'an de bêhêvî bûbû – ji wê demê û vir ve tu guleyek jî li Kurdistanê nehatibû avêtin. Lê Barzanî bi bawerî û biryarî, bê hesabkirin şoreşek destpê kir. Her çiqas kêmasî hebûn jî, gelê Kurd ne tenê li Başûrê lê li hemû beşên Kurdistanê şiyar kir, û şoreşên Bakur, Rojhilat û Rojavayê jî îlham da. Gelek gelên din jî bê hesabkirin şoreş kirine, tenê bi xwesteka xwe. Şoreşa Kuba bi Castro û Guevara û tenê şanzdeh şoreşger dest pê kir. Serokên şoreşa Cezayirê li dijî dagirkirina Fransayê, di destpêkê de leşkerên artêşa Fransayê bûn ku li Vîyetnamê şer dikirin. Wan hîş nedikir ku Cezayir dê li dijî Împeratoriya Fransayê rabe – lê dîtina têkçûna Fransayê li Dien Bien Phu di 1954'an de wan bawer kir. Wan vegeriyan û şoreş kirin – bê hesabkirin.

"Tenê rêya ku em ji mexdûrî û zordariyên li ser gelê xwe bisekinin, avakirina dewleteke Kurdî ye. Wekî gotineke navdar ya îngilîzî dibêje: 'Dîwarên baş cîranên baş çêdikin.' Ev gotin tê wateya ku gelên bêdewlet û bêsinor, her tim êdî bin zordariyê dimînin.

Serxwebûna Kurdistanê armanca sereke ya hemû şoreşên Kurdî ye. Ji bo vê armancê, milyonan şehîd hatine dayîn... Hezar salix li canên wan ên pak... Lê rêberiyên partîzan ên Kurdî, xwîna Kurdan, mal û milkê wan, şeref û serxwebûna Kurdistanê kiriye amûrek ji bo mobîlîzekirina gelê Kurdî û siwarî piştî wan bûne, ku bigihîjin paytextên dewletên dagîrker ên Kurdistanê û beşdarî parلمانên wan bibin, da ku wan bi 'demokrasiya xweya çêkirî' piştrast bikin. Rastî ev e ku dewletên dagîrker ên Kurdistanê rejîmên dîktator, nijadperest û faşîst in û serxwebûna xwe li ser piştî Kurdistanê avakiriye.

Rêberiyên partîzan ên Kurdî, vê yekê dikin ji bo parçeyên xwarinê yên li ser maseyên bedkar bi dest bixin... Ev parçeyên xwarinê yên ku hêzên dagîrker didin rêberên partîzan ên Kurdî, ji bo ku gelê Kurdî ji armanca serxwebûna Kurdistanê birevin û bibe ber armancekê din ku têkiliyê bi serxwebûna Kurdistanê tune.

Mezinên trajediya ku gelê Kurdî dijî, ev e ku heta îro jî, şehîd didin ji bo 'demokrasiya' dewletên dagîrker îspat bikin, lê mijara serxwebûna Kurdistanê ji piraniya bernamêyên partiyên Kurdî hate jêbirin.

Heke qurbanîyên Kurdan ji bo dewleteke Kurdî bûna, dewleta Kurdî ji xwezayê hate avakirin. Bêguman Sûrî,

Iraq, Îran û Tirkiye neyarên gelê Kurdî ne, lê ez bi temamî bawer im ku neyariya herî mezin a Kurdan, bêhemdî û bêbexşandiniya rêberiyên partîzan ên Kurdî ne, ku gavê qerarî ji bo azadkirina Kurdistanê û avakirina dewleteke Kurdî bernadin.

Pêncî milyon Kurd li herêmeke çiyayî, bin rêberiyêke polawill ku bêhemd û bêbexşandin e û şer digihîne axa neyar... Ne hêzên herêmî û ne jî hêzên navneteweyî nikarin wan bisernekin.

Ez bi dilsozî bawer im ku heke Kurd li malên xwe dimana, li ser perwerdehî, çandinî, pîşesazî û bazirganiyê dixebitana, ji şoreş û serhildanên ji bo mafên Kurdan li sînorên dewletên dagîrker çêtir bû. Bi vê yekê, ew bi şiklekî diyar ji bo yekîtiya Sûriyê, Iraqê, Îranê û Tirkiyê şehîd dibin û sînorên kolonyal ên Sykes-Picot yên li ser pişta Kurdistanê avakirî, piştrast dikin.

Şoreşên Kurdî ji bo mafên Kurdan li sînorên dewletên dagîrker, têkiliyê bi serxwebûna Kurdistanê nîn e. Ew ji serhildana Kholla Bizhê ya li çiyayên başûrê Kurdistanê, ji bo sedemên şexsî, cuda nîn e... Lê bi tifingê xwe, artêşa Iraqê di salên 1950'an de tirsand.

Armanca sereke ya şoreşên Kurdî ji bo mafên Kurdan li sînorên dewletên dagîrker, bêguman kuştina çêtirîn kesên gelê Kurdî, koçberkirina wan û wêrankirina gund û bajarên wan e... Ji bo ku Kurdistan ji Kurdan bê vala kirin û bi elementên ne-Kurd ve were dagirkirin. Wekî ku di demên dawî de li Kobanî, Efrîn, Serêkaniyê, Kerkûk, Xaneqîn û Şengalê qewimî... Wekî ku di dawiya sedsala borî de jî

qewimiye, ku nîv milyon Kurd di komkujiya Enfalê û trajediyên din de hatin kuştin... û ev ê heta roja qiyametê dubare bibin. Heke qurbaniyên Kurdan ji bo dewleteke Kurdî bûna, Kurdistan ji xwezayê azad bûba.

Di derheqê şerê navxweyî de: Stalin ji ber ku 17 milyon Rûs bi wî re nehatin, kuştin. Îro, zîndanên Rûsyayê tijî hevalên Stalin in. Divê em ji xeyala vê şaşiyê mirîner dûr nekevin, ku enerjî û potansiyela gelê Kurd winda dike—ji ber ku şerê navbera Kurdan armanca sereke ya dijminên Kurdistanê ye.

Nekarîna yekkirina rêveberiyên Silêmanî û Hewlêrê, û nekariya yekkirina Rojavayê Kurdistanê bi Başûrê Kurdistanê re, ji şerê navxweyî yê Kurdan jî pîs û rezîltir in. Her çend şerê navxweyî yê Kurdan bibe sedema mirina zêdetirî 100.000 qehremanên Peşmerge, lê nekariya yekkirina Qamişlo bi Hewlêr û Silêmaniyê re ê bibe sedema mirina tevahiya gelê Kurd—ji ber ku vê derfeta ku îro heye, dibe ku carek din neyê.

Bingehê şer di navbera menfeyên neteweyê Kurd û menfeyên neteweyên dagirker ên Kurdistanê de ye, ku çavkaniyên wê talan dikin û gelê wê dîl dikin. Windabûna rê ji nîvê sedsalê zêdetir, têkoşîna Kurdî—ku di bingehê xwe de li dijî hêzên dagirker e—kiriye şerek navxweyî yê civaka Kurd, li dijî xwe, û li dijî menfeyên xortên xwe, keçên xwe, û welatê xwe: Kurdistankê parçebûyî û dagirkirî.

Serokên casûs ên di nav rêveberiyên Partiyên Kurdî de, bi propaganda rastnegêr xortên Kurd dimînin û wan bawer

dikin ku serxwebûna Kurdî nayê û dewleteke Kurdî tenê xewnek e. Li gorî wan, "armanca rastî" ya gelê Kurd ev e ku bi Erebb, Tirk û Îraniyan re di pergala "demokratîk" de bijîn!

Rastî tam berevajî ye. Belê, çêkirina dewleteke Kurdî zehmet e, lê bijîna gelê Kurd bi Erebb, Tirk û Îraniyan re di dewletên demokratîk de ne mimkun e. Ne mimkun e ku em olperestên Îranî, generalên Tirk, û Baasîyên Iraq û Sûriyê bikin komên demokrat ên ku bawerî bi pirrengî û mafên Kurdan hene. Heta piştî ruxandina rejîma Baasê li Iraqê, serokwezîrên nû yên Iraqê—Elî, Yawer, Caferî, Malikî, Ebadî, û Sûdanî—bi serokê Kurd ê Iraqê re, qet ji bo qirkirina gelê Kurd li ser destê Seddam Huseyn bêyî lêborîn nebûn. Kirkûk, Mûsil, Xaneqîn, û herêmên din yên Kurdî qet nehatin veguhastin rêveberiya Kurdî. Ev min bîra gotina Seddam tîne: "Iraqî Baasî ne, heta ku ne endamê Partiya Baasê bin." Ji ber vê yekê, kirinên Elî, Yawer, Caferî, Malikî, Ebadî, û Sûdanî wekî yên Baasî ne—ji ber ku ramana Baasî di civaka Iraq û Sûriyê de cih kiriye: egoyek ku "yên din" red dike.

Ji bo ku em li ber parçebûn û lêkçûnên di navbera tevgerên azadiya Kurdî de sekinin, divê em bawerî bi serxwebûna Kurdistanê û azadiya gelê Kurd bin.

Heke hêzên General Mustefa Barzanî, Dr. Abdulrehman Qasimlo, Abdullah Öcalan, Mam Celal Talebanî, û yên din yek bûbûn, bê xweperestî û herêmpereştî—ma hêzek dagirker dikaribû li Kurdistanê bi tenê deqeyek bimîne? Mixabin, ne tenê ev hêz neyek bûn, lê li hev şer

kirin—û heta îro jî dikin. Niha şerê wan di şêwazên din de ye: belavkirina propaganda rastnegêr, casûsiya hevdu, maçkirin li ber kamera, û li bin maseya xeyên hev. Di demek ku mercên navneteweyî ji bo gelê Kurd favor in ku dewleta xwe îlan bikin, ev şerê navxweyî ji şerê çekdarî jî pîstir û rezîltir e.

Heke em stratejiyeke neteweyî ji bo serxwebûna Kurdistanê çênekin, trajediyên Efrîn, Kobanî, Serêkaniyê, Kirkûkê, û Şengalê ê didome.

Trajediyên Kurdan ê didomin heta ku Kurd xwedî dewlet û îdeolojiyên yên din bin.

Lê trajediyên Kurdan ê biqedin dema ku mala Kurdî paqij bibe, û gelê Kurd bi dilpakî û dilsozî têkoşîna yekgirtî ji bo serxwebûna Kurdistanê îlan bike.

Her kesê ku dibêje dikare bêyî dewleteke Kurd, xwînê, malê, û namûsa gelê Kurd were parastin—ne tenê şaş e, lê xayîn e.

Mekanîzmayên ji bo damezrandina Komara Kurdistanê ya Mezin

Azadî bi mirov re tê dinyayê, lê li gor hawirdorê mezin dibe an kêm dibe. Serxwebûn zehmet e, lê ne mimkun e, wek federalîzm an otonomî. Serxwebûna Kurdistanê ne referandûmê dixwaze, lê rêbernameyeke zelal wek van nîşanan:

1. Guhertina rêveberiya dewletên dagîrker ên Kurdistanê — ji dîktatorîyê ber bi demokrasîyê an ji monarşîyê ber bi komarîyê — û hevjîniya wan bi Kurdistanê re têkiliyê bi serxwebûnê re nîne.
2. Serxwebûna Kurdistanê pirsgirêka gelê Kurd ê bindest û welatê wê yê parçebûyî ye. Çareserîya tenê ya pirsgirêka Kurdî, azadiya gelê Kurd û serxwebûna Kurdistanê ye, ne guhertina rejîmê.
3. Tenê çare azadiya gelê Kurd û serxwebûna Kurdistanê ye, ne hevjîniya bi cinayetkar û qatîlan re.
4. Tenê bi dewleteke Kurdî em dikarin welat, xwîn û rûmeta gelê xwe biparêzin.
5. Her derengîya daxuyaniya dewleta Kurdî, wê bibe sedema windabûna demê û hebûna gelê Kurd.
6. Her kes ku bawer dike ku bê dewleta Kurdî em dikarin welat, xwîn û rûmeta gelê xwe biparêzin, xapîno.
7. Xapîno ew e ku bawerî bi dewleta Kurdî nake an jî dibêje bawer e, lê li ser daxuyankirinê dereng dike.
8. Xapîno, bê hay jî, piştî veşartî ya hêzên dagîrker ên Kurdistanê ye.

9. Bê dewleta Kurdî, gelê Kurd êdî di bin tirs û zordariyê de dimîne heta roja qiyametê.

Serxwebûna Kurdistanê Tê Wateya Ku Gelê Kurd Fêrê Parastina Xwe Bibe

Ji bo parastina serxwebûna Kurdistanê, divê gelê Kurd dewleta kûr li nav dewleta Kurdî çêbike.

Dewleta kûr saziyeke domdar e ji aliyê komek ramanvanên neteweperwer ên Kurd ve hatî avakirin, ku ewê ewlehiya neteweyî ya Kurd û Kurdistanê li ser her menfeata şexsî, eşîrî, partî, herêmî, an navneteweyî bînin pêş — bê bêhtengî û bê dilnermî, her biha be jî.

Di nav dewleta kûr de, saziyên taybet ên ewlehiyê û leşkerî hene ku rêveberiya dewleta Kurdî kontrol dikin. Ev sazî polîtîkaya niha û pêşerojê ya dewleta Kurdî li ser bingehe "Kurdistan li ser her tiştî" diyar dikin. Ew diyar dikin kê dibe serok, bername û ajandayên wan çêdikin, û di hîlbijartinan de alîkariya wan dikin. Heke serok ji ajandaya xwe bifetilin, ew dikarin wan ceza bikin, binê xwe bikin, an jî ji kar bikin.

Di demokrasiyê de, dengê fîlozof wekê ya zordar, cinayetkar, firîw, gendel, û provokatör e. Ji ber ku zordar û cinayetkar gelek çavkanî hene ku hevalên aşîtî û evînê tune, divê dewleta kûr sînorên hîlbijartinê danîne da ku parlamento Kurdî ne ji dîzan tijî bibe.

Netewên ku dixwazin domdar bimînin, di nav pergala xwe de dewleta kûr heye. Dewleta kûr saziyeke domdar e ku

rêveberiyên hîlbijartî rêve dibe, da ku dewleta Kurdî neşkê.

Ji ber ku em hîn serxwebûnê bi dest nexistine, divê em niha dewleta kûr a Kurdî ava bikin — saziyên stratejîk çêbikin ku Kurdistan û menfeata netewa Kurdî li ser her tiştî bînin pêş.

1. Plana Alternatîf ji bo Serxwebûna Kurdistanê

Berî ku ez plana alternatîf a rizgarkirina Kurdistanê şirove bikim, ez ê rastiyan ku gelê me yê Kurd di bin destê vê canewerên nijadperest — hêzên dagîrker ên Kurdistanê — dîtine, bibêjim. Carinan ez bawer im ku canewerên çolê gelek diloan in, çimkî dema têr bibin, neçûnê rawestînin; lê dagîrkerên Kurdistanê û xwediyan cîhanê sînorê cinayetên xwe nînin. Hinek ji van rastiyan ev in:

1. Parçekirina Kurdistanê ya kolonyal: Hêzên mezin di bin Peymana Sykes-Picot û peymanên London, San Remo, û Lozanê de, Kurdistanê pênc parçe kirin û dan dewletên derdorê yên çêkirî, ne wek kolonî, lê wek milk, da ku zengîniyên Kurdistanê bêne talan kirin.
2. Polîtîkayên xapînok: Hêzên kolonyal ji dewletên çêkirî re ferm kir ku pêşî polîtîkayên nerm bi Kurdan re bi kar bînin, paşê zordariya nijadperestî bidin serê wan.
3. Şerê navxweyî: Dagîrkerên Kurdistanê eşîr û partiyên Kurdan li hember hev ajotin da ku kontrola xwe biparêzin.
4. Desta danê dijminên Kurdan: Rejîmên Sûriyê, Iraqê, Tirkiyê, û Îranê eşîr û rêxistinên dij-Kurd, û hatta

komek Kurdên ku dixwazin civata Kurdî parçe bikin, bi pere û çekan piştgirî kirin.

5. Di 2014'an de, rejîma Sûriyê ji DAIŞê mazot kirî, bi 100 milyon dolar, dema ku DAIŞ 60% zeviyên petrolê yê Sûriyê kontrol dikir. Rejîma Sûriyê û DAIŞ li hev kirin ku tenê bajarên Sûnnî hilweşînin, kesên wan bikujin, û koçber bikin, da ku bingeheên piştgirî yê Sûnnî ji bo serhildanê li dijî rejîma Elewî rakin. Bajarê Kurdî Kobanî yek ji wan hedefan bû.
6. Amerîka, Ewropa, û Rûsya carek din Kurdan xapandin. Ji bo ku dagîrkirina Kurdistanê dewam bike, hêzên Rojava peymanên Baghdad Pact, CENTO, û NATOyê bi hêzên dagîrker ên Kurdistanê, Belûçistanê, û welatên Amazîxan re îmze kirin.
7. Rûsya bi Rojavayî re li hev kirin ku li dijî gelê Kurd û Kurdistanê xapandinê bikin. Rûsya têkiliyên xurt bi hêzên dagîrker ên Kurdistanê, Belûçistanê, û welatên Amazîxan re ava kirin, çek û pîspor da wan da ku her tevgerên azadîxwaz ên gelên xwecih ên Rojhilata Navîn bişkînin.

Di 1972'an de, min ji rêveberiya Sovyetê re, bi rêya balyozxaneya wan a Beyrûtê, name şand û got: *"Kurdên Başûrê Kurdistanê bi Iraqê re hevalbend bûne (hevalê we). Heke hûn piştgirî bidin şoreşeke tevgerî ya Kurdan li dijî Îran û Tirkîyê (proxeyên sereke yê Rojava), ev ê ji aliyê we ve ji piştgiriya Vîyetnamê, li aliyê din ê cîhanê, sûdtir be."*

Bersiva Rûsan: *"Em dixwazin şer li sînorên xwe neşewitînin."* Lê ew derew dikirin — ew jixwe bi Rojavayî re li hev bûn ku li dijî serxwebûna Kurdistanê neynin. Çend sal şûnda, ew li Efxanistanê, tam li sînorê xwe, şer kirin.

8. Rûsya Komara Mahabadê di 1946'an de hişt, Kurdan teslîm qir û qetîliyê kirin, ji bo peymanên petrolê yên Îranê — peymanên ku paşê ji wan sûd nekir, çimkî Şahê Îranê hikûmetê guhert û sozên berê jî pûç kir.
9. Amerîka di 1975'an de, bi Peymana xayîniyar a Cezayîrê, şoreşa Kurdî ya General Mustafa Barzanî (1961–1975) xapand. Ev xapandin bi hevkarîya Rojava û Rojhilat (Şahê Îranê yê piştgirê Amerîkayê û Saddam Huseynê piştgirê Sovyetê) hate kirin.
10. Amerîka di 1991'an de, dema ku George H.W. Bush ji Kurd û Şîîan xwest ku li dijî Saddam Huseyn serhildan bikin, Kurdan hişt. Ev xapandin bû sedema koçberiya 2 milyon Kurd ber bi sînorê Iraqê.
11. Amerîka di 2004'an de, dema ku Dewletên Yekbûyî Sûriye, Îran, û Koreya Bakur wek "Axê Şer" binav kir, Kurdan hişt. Emrê Hekarî (rejîma Sûriyê) Kurd li kolanan kuşt, li bin êşkenceyê, di bin bendewariya leşkerîyê de, û bi "qezayên trafîkê yên eleqedar bi îstixbaratê" kuşt.
12. Amerîka, Ewropa, û Rûsya di 2017'an de, dema referandûma serxwebûnê (25'ê Îlonê) red kirin, Kurdan xapandin. Ne tenê hêzên mezin, lê hemû dewlet referandûm red kirin û blokada erdî, deryayî, û

hewayî li ser Kurdistanê da — her çend mafê xweserî di mîthenameyên NY'ê de heye. Ew qet blokada li Hitler û Mûsolînê nekirin!

13. Amerîkayî, Ewropayî, û Rûs, Kurd xapandin dema ku Saddam Huseyn destûr da ku Halabçayê bi kîmyawî bombebide, ji ber vê yekê koçberiya mezin û kuştina zêdetirî 500,000 Kurd di kampanyayên Enfalê de çêbû, Barzanî û Feylî hatin berze, û şervan, çalakvan, û sivilên Kurd li kolanan û bin êşkenceyê hatin darizandin.
14. Li şûna ku pirsgrêka Saddam Huseyn—ku nîv milyon Kurd kuştibû—bikşînin, serokên partiyên Kurd çûn Bağdad da ku berdestî wî bibin. Li şûna xwastina dadperweriyê, ew ji wî lêborîn xwestin, hatta wî bi dilxweşî maç kirin. Yek ji wan dema ku Saddam maç dikir got: "Ev xweşî ya herî mezin a jiyana min e." Mîna ku ew ji bo komkujîyan spas dikirin û teşwîq dikirin ku bêtir bêne kirin.

Diplomatê Brîtanî Lord Shore carekê ji min re got ku piştê êrîşa kîmyawî ya li Halabçayê, gelê Kurd amade bû ku dewleteke serbixwe li Başûrê Kurdistanê—an qetane li Halabçayê—ava bike, ji ber ku hikûmetek ku gelê xwe bi jehrê dikuje, maf nîne dîsa wan birêvebibe. Di sala 1991'an de, min gotarek bi sê beşan bi navê "Maça Xizmetê" nivîsî. 17 sal şûnda, yek ji serokên Kurd ê ku Saddam maç kiribû, Noshirwan Mistefa, di bîranînên xwe de pejirand ku ew "rojekî reş" bû—tiştê ku ramana min piştrast kir, her çend

piraniya serokên Kurd hêj jî bi şanazî vê kirina şermok diparêzin.

15. Hêzên mezin yên cîhanê qet komkujiya Kurdî wekî genosîd nas nekirin, û ne jî hikûmetên "demokrat" ên Iraqê piştî Saddam. Ev hikûmet bi alîkariya serokên partiyên Kurd siyasetên dagirkerî yên Saddam berdewam kirin—heta ku ji wî jî bêtir bûn—bi kirina van:

- Li hemberî serxwebûnê sekinîn, wextê federalîzmê diyar nekirin (ku heke pêk neya, derfetê bide Kurdan ku veqetînin).
- Dadgehek navneteweyî ji bo Saddam red kirin (wek dadgeha Nürnbergê, ku cihûyan bêdawî parast).
- Fermana darizandina Saddam îmze nekirin (her çend ew ji bo komkujiya Dujaylê meriv bû, lê 500,000 Kurd çî?).
- Erebkirinê hêsan kirin: Di 1972'an de, li Silêmaniyê tu ereb nemabûn ji ajanên razberê Iraqê. Îro, bin serokatiya partiyên Kurd, zêdetirî nîv milyon ereb li wir dijîn û zarokên xwe dibin dibistanan. Zû ê dikin xwe xwedî bajarê bibêjin—mîna "herêmên nêçîrkirî" yên ku Saddam jî nikaribûn ereb bikin.

16. Amerîkayî û Rûs li Kerkûkê, Şengalê, Kobanî, Efrînê, û Rojavayê Kurdistanê Kurd xapandin, ew hişt ku bêne şikandin ji aliyê artêşên Tirk, Iraqî, û Sûrî—û DAIŞ'ê.

17. Wekî diyar e, hêzên Ewropayî û Amerîkayî—bi hevkarên xwe yên wek DAIŞ û dagirkerên Kurdistanê—li hev dikin ku her heremeya Kurdî, çi bo serxwebûnê çi jî mafên mirovî û demokratîk, bêne şikandin.

Ev plana alternatîf ne teoriyeke kîmyewî an fîzîkî ye. Ew tenê li ser lêkolîna min a berfireh ên qerarên Konferansa Tehranê ya 1943'ê ava bûye, ku bingegehên xirab li dijî Kurdan û Kurdistanê diyar kir. Ya herî xirab jî eşkerakirina şeran e — an di navbera gelê Kurd û hêzên dagîrker ên Kurdistanê de, an jî di navbera partiyên Kurd de, bi şerên Kurd-Kurd — her du jî li ser axa Kurdistanê. Armanc wê ye ku gund û bajarên Kurdan hilweşînin, gelê Kurd bikujin û belav bikin, û paşê bi kesên din cihê wan bigirin, da ku Kurdistan bê xwedî bimîne. Heke jî hinek Kurd li Kurdistanê bimînin, ew ê di nav şer, feqîrî, paşverûtî û kêmasiyên bingegehî — wekî ewlekarî, aramî û stabilîte — de bijîn. Di heman demê de, paytext, bajar û gundên hêzên dagîrker ên Kurdistanê di aborî de xurt bibin û di aramî û refahiyê de bijîn.

Di demekê de, hêzên dagîrker ên Kurdistanê hêztir dibin, lê hêzên Kurdan û wêjeya şoreşgeriya wan piştî yek an du nifşan kêm dibe.

Ji ber vê yekê, ez bi dilsozî bawer dikim ku plansaziya alternatîf tenê bi hilweşandina qerarên Konferansa Tehranê ya 1943'ê dikare pêk were:

Menfeyên hêzên mezin qet li hev nehatine ku dewleteke Kurd bê avakirin — ne ji Peymana Sykes-Picot ya 1916'an, ne ji Konferansa Lozanê ya 1923'an, û qet jî nabe. 22 dewletên ereb û 7 dewletên tirk hene, hemû biazûn in û li dijî dewleteke Kurd in. Ew têkiliyên bazirganiyê bi hêzên mezin re hene, û ev hêzên mezin qet ne amade ne ku milyaran dolêrên rojane ji bo menfeyên Kurdên bêbinî qurban bikin.

Ji ber vê yekê, divê gelê Kurd tenê bi xwe û bi hêza xwe bawer bike, û bi awayekî jîr Kurdistanê rizgar bike, bi biryareke azad û bê kêmasî.

Divê dest bi sepandina plansaziya alternatîf ya serhildaneke ji bo serxwebûna Kurdistanê bikin, ku bi kurtî ev in:

1. Bidawî bikin xwestina demokrasî û federalîzmê. Tenê yek şîar bilind bikin: *"Serxwebûna Kurdistanê"*. Her kesê ku ji bo serxwebûnê nakeve şer, wekî xayîn îdam bikin.
2. Ji bo amadekirina mercên serhildaneke giştî ji bo serxwebûna Kurdistanê bixebitin.
3. Divê ev serhildan ji aliyê her kurekî were birêvebirin ku bi îdeolojiya netewperweriya rizgarî ya Kurdî bawer e, ji ber ku Kurdistan ji 60 milyon Kurdan re ye — her kes beşek ji vê welatê pîroz heye.
4. Sîstema xweparastinê ya li Kurdistanê bidawî bikin, ku tenê bûye sedema kuştin, hilweşandina gund û bajarên Kurdan, koçberkirin, û cihêkirina gelên din. Ev tam îstêna dijmin e: Kurdistan bê Kurd.

5. Şer ji axa Kurdistanê derxin û bixin ser axa dijmin û paytextên wan, ku sermayeya wan tê de ye. Rizgarkirina Kurdistanê tenê bi westandina dijmin di aborî û moralê de pêk tê. Ji bo vê yekê, 10 pêşmerge yên çekdar bes in, ji ber ku êrîş çêtirîn parastin e — da ku dijmin di leşkerî û aborî de bêkut bike.
6. Hêzên dagîrker ê dê bi gazîkirina alîkarî bi axivin, ji bo ku gelê wan di aşîtî û ewlehiyê de bijî.
7. Bersiva serhildana pîroz: *"Ne aşîtî, ne danûstandin, heta ku her leşkera dagîrker ji axa pîroz a Kurdistanê dernekeve."*
8. Polîtîkaya "dijmin-dijmin" bidin destpêkirin — ku dewletên dagîrker wekî dewletên dijmin bibînin, ku Kurdistanê dizin, çavkaniyên wê talan dikin, û gelê Kurd bin xulam dikin. Gelê Kurd nikare serkeftin heta ku dijmin biçûk bibe, ne ku bi wan re têkiliyên "bratî" ava bike.
9. Sînorên dewletên dagîrker bişkînin — sînorên ku bi peymanên kolonyal ên sedsala 20emîn hatine çêkirin û li dijî azadiya Kurdan in.
10. Teşkilata rizgariya Kurdan divê stratejiya xwe biguherîne. Heke nebe, ew teşkilata rizgariyê nîne, lê teşkilata teslîmbûyî ye, ku bi hêzên dagîrker re hevkarîyê dike da ku gelê Kurd bi awayekî hêdî hêdî bimire.
11. Gelê Kurd ji bo guhertineke rastîn hewce ye. Qirkirina Kurdan, dagîrkirina Kurdistanê, mehdîkirina Kurdan tenê ji ber Kurdbûna wan, înkarkirina hebûna wan,

çewtkirina dîroka wan, û zordariya dewletên dagîrker (Sûrî, Tirkiye, Iraq, Îran û Yekîtiya Sovyetê ya berê) divê bi dawî bibe.

12. Aboriya dewletên dagîrker boykot bikin — tiştan ji wan nenirin û bazirganiya wan qedexe bikin.
13. Xirabkirina civaka dewletên dagîrker — wekî ku ew ji bo Kurdan kirine, divê Kurd jî li dijî wan bisekinin.
14. Peymana Kurdan a veşartî ava bikin da ku aboriya dijmin a milyarderî ya ku artêşa wan diparêze, bêkut bikin.
15. Fonda Neteweyî ya Kurdî ava bikin da ku malbatên girtî û penaberan alîkarî bikin.
16. Yekîtiya Kurdan — dijmin her dem li hemberî her tevgerê yek dibin, divê Kurd jî bi hev re bimînin.
17. Bi hemû kesên ku ji bo mafên Kurdan dixebitin re bigihîjin, û ji wan re bêjin ku Kurd xwedî welatekî bi navê Kurdistan in, ku divê bibe dewleteke serbixwe.
18. Ne şerm e ku dijmin axa me dagir kiriye, lê şerm e ku bi bêxetirî biçin.

Ragihandina dewleta Kurdî divê bê kirin. Şer bê ragihandina dewletê tenê kariyerekî mêrkûtî ye. Heke tevgera Kurdan stratejiya xwe neguherîne, ew ê tenê bi protestoyên bêbandor, nameyên neçarî, û nîşanên bêsamim bimînin.

Serxwebûna Kurdistanê tenê bi vê plansaziyê pêk tê.

2. Avakirina Stratejiya Rizgariya Neteweyî:

1. Nûvekirina Dîroka Kurdî û Paqijkirina Ji Destehan
Ne mimkun e ku li ser dîrokeke bi vir û mitolojî avahiyek
ava bike. Divê dîroka Kurdî were nûvekirin, ji viran paqij
bibe û bi forma xweya rastîn were vegotin.

2. Derxistina Virên Serokatiya Partiyên Kurdî

Baweriya ku her herêmeke Kurdî taybetiyên xwe yên unîk
hene, derewe ye. Bi rastî, ev taybetî tune – tenê hevparî
hene ku gelê Kurdî yek dike:

- Hemû Kurd xwesteka wan a serxwebûna Kurdistanê heye.
- Hemû Kurd di heman rastiye de ne: gelê bindest in û welatê wan dagir kirî ye.
- Hemû Kurd bi erebîkirin, tirkîkirin û farisîkirinê re rûbirû ne.
- Hemû Kurd diskrimînasyona nijadî, qirkirin û koçberkirina bi zorê dikin.
- Çavkaniya zilmê li ser gelê Kurdî yek e: hêzên dagirker ên ku Kurdistanê kontrol dikin.
- Çavkaniya xapandin û riyakarî yek e: serokên partiyên Kurd ên ku dibêjin Kurd temsîl dikin, lê serxwebûna Kurdistanê red dikin.

3. Avakirina Tevgera Rizgariya Kurdistanê li ser Pîvana Neteweyî

Divê em rejyonalîzm, eşîrîtî û parçebûna partîzanî red
bikin û li şûna wê tevgehek neteweyî ya yekgirtî ava bikin.

4. Nasîna Zelal a Dijminên Gelê Kurd

Dijmin hêzên dagirker in – Sûrî, Tirkiye, Iraq û Îran – û her kesê ku piştgirî wan dide.

5. Nasîna Zelal a Hevalên Gelê Kurd

Hevalên me ew in ku li dijî hêzên dagirker ên Kurdistanê ne. Em pir dirêj bêhn fireh kirin, lê îro dema herî baş e ku em dest bi avakirina tevgera rizgariya Kurdî bikin – îro ji sibê çêtir e. Ya ku îro gengaz e, dibe ku sibê ne gengaz be.

Riyakarîya Ajanên Dagirkeran

Hevkariyên rejîmên dagirker bi kinê dibêjin ku plansaziya alternatîf ê bibe sedema şerekê wêranker – wekî ku gelê Kurd îro di aşitî, stabîlîte û xweşiyê de dijî û ji wêraniyê dûr e. Bila ew û felsefeya wan ya rizî û kerixî bişewitin.

Ma tiştek ji çekên kîmyewî û fosforî xirabtir bû? Lê gelê me bi cesaret li dijî wan sekinî. Mixabin, berxwedana wan tenê jiyana serokatiya partiyên Kurd yê çepel dirêj kir – ne ji bo azadiya gelê Kurd û serxwebûna Kurdistanê.

Lê hêvî mezin heye, gelê Kurd ê qehreman dê bilind bibe û bi serhildanekê dewleteke serbixwe ya Kurdî ava bike.

Li ser Mafê Dewletê

Li konferansa “Yekîtiya Zanistên Siyasî ya Navneteweyî” ya Rio de Janeiro (1982) – yek ji civînên herî girîng di nasîna dewletê de – piraniya sosyolog, siyasetnas û aborînas pejirand ku her neteweyek divê dewleta xwe hebe.

Yekîti û hevkarî tenê di nav gelên azad de mimkun e – tu car di navbera xwedî û bendeyan de ne. Her “yekîti” di navbera wan de bi zilm û neheqiyê hatiye avakirin. Xirabtir

jî, carinan bendeyan jî nizanin ku ew ne azad in – wekî gelê Kurd îro. Bi hemû şiklên kolonîalîzm, dagirkerî û sûtîstîmalê ji aliyê rejîmên dagirker ve, hin Kurd bawer dikin ku ew azad in, tenê ji ber ku berê wan de sênîkek kebab an dolme heye.

Bê dewleteke Kurdî, hevjinîya rastîn di navbera Kurd û gelên din ên Rojhilata Navîn de mimkun nîne. Her “hevjinî” bê dewleta Kurdî, xapandin e – fêlbaziyeke ku gelê Kurd ji pêşketina xweya xwezayî wekî kes, civak û dewletê mahrum dike.

Pêdivî bi Nêzîkatiyeke Nû ya Neteweyî ya Kurdî

Di nav şerên partîzanî, paşverûtiya siyasî û îzolasyona herêmî de, em – gelê azad ê Kurdistanê – divê stratejiya neteweyî ya Kurdî ji nû ve fikirîn û reform bikin.

Li ser mûnasebeta Kongreya 6. ya Neteweyî ya Kurdistanê li Londonê (18ê Nîsanê, 2009) û 50. salvegera KAJYKê (Komeleya Azadî, Jîndarkirin û Yekîtiya Kurdistanê), em bîra ramandarên pêşeng ên tevgera rizgariya Kurdî dikin. KAJYK di 14ê Nîsanê, 1959 de li Silêmaniyê (Başûrê Kurdistanê) ji aliyê 7 pêşengên dûrbîn ve hate damezrandin:

Cemal Nebez

Ehmed Hardî

Kamil Zheer

Ferîdun Elî Emîn

Abdulla Cewher

Îhsan Fuad

Fayeq Arif

Mîrasa KAJYKê

KAJYK hêviya ku nêzîk bû temirî, ji nû ve zindî kir. Îdeolojiya wê temsîl dike:

Xwesteka netewa Kurdî ji bo serxwebûnê.

Azadiya gelê Kurd.

Avakirina adaleta civakî di nav civaka Kurdî de.

Bi kurtî, ramana KAJYKê bingehe tevgera rizgariya neteweyî ya Kurdî ye. Ew hişyarî û şuûra Kurdî ye.

Bandora KAJYKê ji endamên wê derbas bû – gelek rêxistinên Kurd îdeolojiya wê pejirandin, wek:

Yekîtiya Neteweyî ya Demokratîk a Kurdistanê

Partiya Serxwebûna Kurdistanê

PASOK

Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê

Heta Partiya Komala û PKK jî di destpêkê de ji ramanên KAJYKê bandor girtibûn.

Nerazîbûna KAJYKê ji bo Azadiya Nîvçê

KAJYK qebûl nake ku mirov nîvazad be – ya mirov azad e, ya ne. Ez tevî KAJYKê bûm, ji ber ku ew tiştên ku ez ji xwe re bawer dikim, dipeyirîne.

KAJYK cara yekem di dîroka nûjen a Kurdî de, serxwebûna Kurdistanê bi awayek biorganîze, ramanî û îdeolojîk formûle kir – ji bo avakirina dewleteke Kurdî û parastina wê.

Pêbaweriya Bêkêmas a Endamên KAJYKê

Heta ew kesên ku paşê ketine PDK, YNK an partiyên din jî, dilsozî li ramanên KAJYKê kirin. Pêşketina siyasî ya çepel û deviyên neteweperwer li wan partiyên bandor nekir.

Wek mînak:

Hevalê hêja Leytenant Omer, ku di temenê xwe de perwerdeya neteweyî ya KAJYKê wergirtiye û ev perwerde di xwîna wî, hiş û hişmendiya wî de cih girtiye... Û dema Leytenant Omer ji şûna xwe ya serokatiya ofîsa leşkerî di Yekîtiya Nîştimanî ya Kurdistanê (YNK) de îstifa kir, ji min re kopiyek nameya îstifaya xwe ya ku ji Mam Celal Talebanî, Serokê Giştî yê YNK re nivîsîbû, şand. Di îstifaya xwe de ewî got: "Ez ji têkoşîna xwe ya di nav YNK de poşman nam, u ez jî serbilind im ku KAJYK im "... Ev gotin bîra min ji gotinên Generalê hêja Mensûr El Hefîd derxist, dema ku min di sala 2009'an de çû Başûrê Kurdistanê. Di wê demê de ew serokê aparata ewlehiyê ya YNK ya li Kerkûkê bû û ji min re erebeyeke zîrhexeb ji bo ku min û jina xwe ji Hewlêrê berde Silêmaniyê amade kir. Min got pê re: "Mensûrê hêja, heke Mam Celal bi vê yekê bizane, dê di navbera te û wî de pirsgirêkan çêbibin, nemaze ji ber ku ez partiyên bi awayekî gişdar rexne dikim... hêja Mensûr got: 'Mam Celal dizane ku ez hevalê te me berî ku ez vî erkî bigirim.

Her weha, helwêstên hevalên me yê hêja di partiyên din de, an jî yê ku ne endamê partiyekê ne, piştî ku KAJYK çalakiya xwe rawestand, di heman asta hevalên me yê

hêja Mensûr û Leytenant Omer de dimînin di pêwendîda
bi hevalên xwe -hevalên ramana neteweyî ya Kurdî- de ji
aliyê wêjeyî û fikrî ve.

Dawiya Hin Teygeran, Lê Ne Ramana Wan

Partiya JK tevî PDK-Îran bû (1946).

KAJYK xebata xwe rawestand (1974).

PASOK tevî PDK-Iraq bû (1992).

Lê îdeolojiya KAJYKê hîn jî dişewite û dê berdewam bike
heta ku serxwebûn were bi dest xistin.

Tek rê ji bo parastina dewleteke Kurdî ya bêtî, riya KAJYKê
ye – riya rizgariya rastîn.

Li jêr wêneyên 7 pêşengên ku bingehên KAJYKê danîn –
mîrasek ku em bi efxarî diparêzin.

جەمال نەبەز

نەجمەد هەردی

کامیل زێر

فایق عارف

فەرەیدون عەلی ئەمین

نێحسان فوند

عەبدولâ جەوہەر

دامەزێنەرانی کازیک ١٩٥٩/٤/١٤

3. Peymana Neteweyî ya Kurdî

Plana alternatîf Peymana Neteweyî ya Kurdî wekî biryarê Kongreya Niştimani ya Sêyem a Kurdistanê ya li Parîsê di 18-19ê Îlonê 1996an de qebûl kir. Nivîsara tevaya peymanê ev e:

Em biryar daye ku li gorî hemî bendên Peymana Neteweyî ya Kurdî bi awayekî giştî û taybetî bimeşin. Her kes ku ji vê peymanê derkeve, dê wekî dijî viyana gelê Kurd û dijminê azadiya Kurd û serxwebûna Kurdistanê were dîtin:

1. Gelê Kurd: Bi hejmara zêdetir ji 60 milyon kes, pirranî Kurd in û hinek kêmeteweyên din jî tê de dijîn. Gelê Kurd xwediyê dîrok û şaristaniyeke bi hezaran salî ye li welatê xwe Kurdistanê.
2. Kurdistan: Welatê gelê Kurd û kêmeteweyên birayên wan e û bi qasî 750,000 km² fireh e. Ji Tengava Hirmizê li rojhilat heta Deryaya Navîn li rojava û heta Qefqasya li bakur dirêj dibe, wekî ku di Şerefnameya Şerefxanê Bedlîsî de hatiye binavkirin.
3. Peymanên Navneteweyî: Gelê Kurd sînorên navneteweyî yên ku Kurdistanê bê mafê wan parçe kirine red dike, ji ber ku gelê Kurd an nûnerên wan qet ne li ser vê peymanê îmze kirine. Gelê Kurd mafê xwe yê xweseriyê heye û divê bi azadî û wekhevî bixebite da ku rizgariya xwe bidest bixe.
4. Ala Kurdistanê: Sor li jor, spî li navîn û kesk li jêr e, bi tavê zer a ronahî li ser benda spî. Ev ala ji aliyê Şerîf Paşa ve di Konferansa Aştiyê ya Parîsê ya 1919an de hate pêşkêşkirin û bû sedema Peymana Sevrê.
5. Sirûda Neteweyî ya Kurdî: "Ey Reqîb" (Ey Dîrok), sirûda Komara Kurdistanê ya 1946an.
6. Xwîn, dewlemendî û şerefa Kurdî: Pîroz in û tu kes nikare wan bêpar bike.

7. Ramana azad, bawerî, ol û azadiya kesayetî: Divê bêne rêz kirin û qet neyên şikandin.
8. Ewlekarîya Neteweyî ya Kurd: Di hemî mijaran de, têkiliyên gelê Kurd bi dewletên dagirker û hêzên navneteweyî de, pêşî lê tê girtin.
9. Kongreya Niştimani ya Kurdistanê: Divê qanûnên maf û erkên siyasî, aborî, çandî û leşkerî diyar bike, ji bo rêxistinên siyasî, komeleyên sivil, eşîr û olî.
10. Yekkirina Hêzên Kurdî: Divê medya, hêzên siyasî, aborî û çekdar yê Kurd yek bibe da ku tevgera rizgariyê ava bike. Tenê bi yekîti dikarin Kurdistan azad bibe û rêz û baweriya gel û cihanê bistîne.

4. Dewleta Kurdî ya li Derveyî Welat

Avakirina dewleteke Kurdî bingehe ewlekarî, aştî û pêşketina herêma ye. Dewleta me dê li gel hemû gelan aştîyê û toleransê biparêze.

Her çend dagirkerî, asîmîlasyon (Erebkirin, Tirkkirin, Fariskirin), blokada aborî û êrîşên leşkerî berdewam be jî, Kongreya Niştimani ya Kurdistanê gavên giring avakirina dewleta Kurdistanê ya derveyî welat avêtine.

Ji ber vê yekê, Kurdistanê Derveyî Welat bi awayekî birêkûpêk kar dike da ku sazûmaniyên dewletê amade bike, ji bo dema ku Kurdistan azad bibe. Divê gavên jêrîn bêne girtin:

1. Dagirkirina Kurdistanê ji aliyê Sûriye, Iraq, Tîrkiye, Îran û Azerbaycanê: Divê were rakirin. Gelê Kurd mafê ewlekarî, azadî û serxwebûnê heye.
2. Dewleta Kurdistanê ya Derveyî Welat: Ji hemû Kurdan dixwaze ku bi hev re bixebitin da ku dewleteke Kurdî li ser hemû Kurdistanê ava bikin.
3. Pêdivî ye ku Kurd mafên mirovan, wekhevî û dadmendiye bingeh bikin.
4. Divê cîhanê bibîne ku Kurd dixwazin li welatê xwe bimînin û dagirkerî bidin ber xwe.
5. Dagirkirina Tîrkiye, Îran, Iraq, Sûriye û Azerbaycanê: Tenê astengê aştiya Kurd in.
6. Em nikarin li bin zilmê bimînin. Divê cîhanê bizanibe ku em dixwazin bi aştî bijîn û dewleta xwe ava bikin.
7. Dewleta Kurdistanê ya Derveyî Welat: Bi biryar e ku bi awayekî birêkûpêk xebata avakirina dewletê berdewam bike, her çend siyasetên zordar ên herêma û navneteweyî jî hebin.

Gava artêşa Tirk a Firîna Rojava dagir kir, balafirên şer ên Tirkîyê gundên Başûrê Kurdistanê, bi taybetî herêma Balakayatiyê—ku di salên 1960 û 1970an de bajarê şoreşa Kurdî bû—bombebaran kirin, bi bahane ya "teqandina çekdarên PKKê." Heke bi rastî artêşa Tirk dixwest PKKê şer bike, divê di nav sînorên Tirkîyê de şer bikira, ku PKK xebitî. Lê armanca vê operasyonê, piştî rûxandina rêveberiya xweser a Efrînê, hilweşandina Hikûmeta Herêmî ya Kurdistanê ye.

Tenê bêaqil nevişkînin birayên xwe, ji ber ku ez bawer im heke hêzên Kurdî bi hev re bûna, ne artêşa Iraqê dikirya li 16ê Cotmeha 2017ê Kirkukê dagir bikira, ne jî artêşa Tirkîyê dikirya li 19ê Adara 2018ê Efrîn û Balakayatiyê bigire. Dorhêl didome: artêşên Iraq û Tirkîyê bergirê hikûmetên xweser û federal ên Kurdî dibin. Lê piştî van hikûmetan, hêzeke jibîrkirî heye—hêza gelê Kurd, ku piraniya bêdeng e.

Ji ber vê yekê, ez bang dikim gelê mezin ê Kurd, ku herî zêde di serkeftina Kurdistana serbixwe de menfaetê heye, dengê xwe bilind bike—ne tenê bi şîar, lê bi çalakiyên biryarî ji bo azadî û serxwebûna welatê xwe, Kurdistanê. Ev dikare bi van gavan pêk were:

1. Boykota hilberên dagirkeran: Tiştên ku hêzên dagirker çêdikin nenirin, li şûna wan berhemên çandiniyî û pîşesaziyê yên Kurdî biparêzin, da ku aboriya xwe ya xweser ava bikin.

2. Dijberiya hevpeyvînên bi dagirkeran: Her dever û partiye ku dixwaze bi kujer û tawankaran re bijî, red bikin.
3. Boykota dewletên çekfiroş: Hemû dewletên mezin û biçûk ên ku çek û pereyên bi şert didin hikûmetên Kurd, ji bo ku Kurdistan di nav sînorên dagirkeran de bimîne, red bikin. Ev dewlet bi şerê kolonyal û xapînok dixwazin Kurdan bihalin, bi devkên zirxî û silavên vala serokên partiyên Kurd yên bêsertûş rast dikin.
4. Xatirê xwe ji destên dagirkeran derxin: Gelê me ji vê devkîkirinê gelekî zehmet dîtiye—ji Osmaniyan û Sefewiyan heta warîsên wan yên nûjen, ji Mustafa Kemal heta Recep Tayyip Erdoğan, ji Şahê Îranê heta Xomeynî. Bê bîra Îngilîz û Fransiyan û hikûmetên wan yên kukla jî nemînin, heta ku rejîmên Baas ên Iraqê û Sûriyê hatin ser kar.

Ji ber vê yekê, ez bawer im ku senaryoya devkîkirin û silavên vala dê dubare bibin. Gelê qehreman ê Kurd ti çareyekî nîne ji bilî ku qederê xwe bi destê xwe bigire û li destê kesî nedê. Divê boykotê pêk bînin, ji ber ku yekîtiya Kurdan dê partî û deveran pêdivî bike siyasetên xwe yên çewt biguherînin, siyasetên ku her car dibin sedema rûxandin û komkujiyên nû (ji Komkujiya Dimdimê heta Dêrsim û Geliyê Zîlan, ji

şewitandina zarokên Kurd li Sînema Amûdê heta êrîşên kîmyewî yê Helebceyê û Enfalê).

Heke serokên partiyên Kurd û hêzên çekdar ê wan bi rastî dixwazin piştgirî bidin boykotê:

Divê ji operasyonên leşkerî di nav Kurdistanê re dest bikin, ji ber ku ev tenê bibe sedema mirina Kurdan û wêrankirina gundên wan.

Şer divê li welatê dijmin were kirin: Bajarên mezin, saziyên aborî, bank, lûleyên petrol û gaz, û rêyên ragihandina çekan bidin nîşan. Ev çavkaniyên mîlyaran in ku dijmin bi wan re çekan dikirin û dagirkeriya Kurdistanê didomînin.

Gelê mezin ê Kurd, boykot celebê şer e:

Şereke bêçek e, ku Gandhi bi ser ket û Hindistan azad kir.

Divê em jî bi hev re boykotê bikin, da ku em jî azad bibin.

Kurdistanê azad, ango azadiya me ye!

5. Cengîz Xanê Kurd

Ji zarokatiya xwe heta xortaniya xwe, Cengîz Xanê Mongol girtî bû. Gava ku ew rizgar bû, dest bi yekkirinê eşîrên Mongol kir û di dawiyê de împeratorek ava kir ku nêzîkî du sedsalan serê dinyayê birêve bir. Mongolya ji bo pênc sedsalên zêdetir di bin desthilata dîndana wî de ma.

Împatoriya Cengîz Xanê ji sînorên Fînlenda, Rûsya û Ewropaya Navîn heya Japonya, Kamboca, Çîn, Hindistan û piraniya Asyayê belav bûbû — digel ku nifûsa Mongolya di

wê demê de ji 300.000 kesî zêde nebû. Lê ew ji bo mîlyonan gelan birêvebirî dikir.

Sîrreta hêza mezin a Împeratoriya Cengîz Xanê ev bû ku, pêşî, ew di nav gelê xwe de xayîn, hevkarê û fesadên hundurîn qirikir. Piştî ku ew vê yekê kir, wê demê dest bi fethê dinyayê kir.

Gelê Mongol Cengîz Xanê wek tîranekî xwînêz nabîne, lê wek qehremanekî neteweyî, kesayeteke mezin û sembola nasnameya xwe dibîne. Cengîz Xan, damezrînerê mezintirîn Împeratoriya dîrokê, kevane Mongolî ya kurt çêkir ku ji kevane dirêj a Ewropayê ya wê demê çêtir bû. Kevane Mongolî hêza têkberê, dûrahiya tîrêjê û fleksîbîlîteya wê ya bilindtir hebû, bi taybetî dema ji ser piştê hespê dihat avêtin — berevajî kevane Ewropê ya giran û bêkêr ji bo tîravêjên siwar.

Cengîz Xan teknolojiya leşkerî ya pêşketî jî anî, wek makinên berjêrkirina dîwar an agirberjêrên ku li ser dushmanan dihatin avêtin. Ew tiştê ji jiyana leşkerî û sîvîl nehişt bê lêkolîn ji bo parastina gel û leşkerên xwe. Mînakî, ew leşkerên xwe li bin zîxanan cilê şîrîn li xwe dikirin, ji ber ku tîr dişkênin zîxanên çermî yên stûr, lê şîr dora serê tîrê dipêçand û têkberina kuştinê kêmtir dikir, leşker jî dikaribûn berdewamî şer bikin.

Erê, Cengîz Xan xayîn û kesên ku pevçûnê didan kuştin, lê qurbên wî ji 1% ên ku di şerên navxweyî yên bêdawî yên Mongolya yên berî wî de dimirin kêmtir bûn. Bê wî, Mongolya dê wek partiyên siyasî yên Kurdan ên îro bimana — bêhtir ji sed partî, rêxistin û fraksiyonên çêkirî — hemî ji bo dagîrkerên Kurdistanê dixebitin, ku armanca wan ya sereke ew e ku gelê Kurd bi şerên navxweyî yên bêdawî ji serxwebûnê bêpar bihêlin.

Îro Mongolya di hema hemû tiştan de Cengîz Xan rêz dike — ji firgeha navneteweyî heya zanîngeh, otel û dirav bi navê wî ne. Di sala 2008 de, peykelê mezin ê Cengîz Xan li ser hespê li kêlî Çemê Tuul, 54 km rojhilata Ulaanbaatarê, hate çêkirin. Bi bilindahiya 40 metre û bi giraniya 250 ton pola zengarnegir, ev peykel cihê efsanewî nîşan dide ku ew çeqika xwe ya zêrîn dîtibe. Turîstên ku têne serê wê, xwarinên gelêrî yên Mongolî dixwin û ji serê hespê dîmenên balkêş temaşê dikin.

Em Kurdên îro bi awayekî giran ji Cengîz Xanekî Kurd re hewce ne — ne ji bo fethê dinyayê, lê ji bo serxwebûna Kurdistanê.

Ax Kurdistan... Ax Kurdistan... Hezar car ax ji bo welatê me yê delal, ku dilê wî ji ber bûyerên xwînêz ên ku ji aliyê hêzên çêkirî yên dagîrker ve têne ser gelê me diherike. Heke ne xayîn, hevkar, kesên fesad û çavdêriyên di nav rêberiya partiyên Kurdan de bûna, felaketên me nehatibûna vê astê — ku heta îro li Kerkûk, Xaneqîn, Mendelî, Şengal, Kobanî, Efrîn, Serêkaniyê û Girê Spî gelê me bi cihêreng çekên kuştinê têne qirkirin û koçber kirin.

Gelek rêberên partiyên Kurdan, ji ber gotinên min ne razî ne, dibêjin ku Cengîz Xan tîranekî xwînêz bû. Lê ez ji wan dipirsim: Çima hûn li dijî milyon Kurdên ku ji aliyê Tirk, Erebi û Farisan ve hatine kuştin protesto nakin? Çima hûn ji bo azadî û serxwebûna Kurdistanê naxebitin da ku xwîna Kurdan biparêzin?

Gelek Erebi, ku bi Bihara Erebi ve nehatibûn, ji krîzên Sûriye, Yemen, Misir, Lîbya û Tûnisê kêf dikirin — heta ku xweşiya wan jî hilweşiya. Bi heman rengî, gelek Kurd ji dagîrkirina Kerkûkê ya artêşa Iraqê kêf kirin, hatta alîkariya wan kirin — piştî jî bûne koçber û qetlîam. Wekî din li Efrînê jî, di bin desthilata Tirk de, hinek Kurd bi çalakî hevkarîya dagîrkeran kirin.

Gelên Rojhilata Navîn ji dîrokê hîn nebûne. Heke ew fêhm bikin ku hilweşîna yekê dê bibe sedema hilweşîna hemûyan, wê demê ew dê bizanibin ku herêma wek keştiyeke yekane ye — ku heke hûn qulê di yek kajî de bikin, hemû dikeve bin avê.

Pêwîstiya Dîktatorekî Adil ê Kurd

Şerên navxweyî yên bêdawî yên Kurdan, ji sedsala borî heta îro, nîşan didin ku em ji dîktatorekî adil ê Kurd re hewce ne — wek Bismarck ji bo Almaniyayê, Garibaldi ji bo Îtalyayê, an Muhemmed Elî Paşa ji bo Misirê, ku bi qirkirina rêberên Memlûkan xirecirê wan bi dawî anî. Bi

heman rengî, eşîrên Mongol jî ji hev ditirin, heta ku Cengîz Xan wan yek kir û împatorek ava kir ku sedsalan dom kir.

Ez bîranînekê ji partîzekî Kurd difikirim ku ji ber ku min li rêberên şerkar yên Kurd rexne kiribû, min êrîş kiribû. Min jê re got: "Ez kesî nekujiye — ez tenê dibêjim 'bişer bike!' Heke we îzzet hebe, hêrsa xwe li ser wan kesên ku ciwanên Kurd dikuji bide, ne li ser min."

Hîşam Ekreî şirove kir:

"Ya ku Kurd bi xwe re difiroşin ew e ku ew qet ser jênekirin û qirkirin wek Cengîz Xan û dagîrkerên barbar nakin. Çiqas hûn mezin in, gelê ku her çend di bin dagîrkerî de jî, li hember dagîrkerên xwe jî balans û exlaqên bilind parastine."

Bersiva min:

"Ez jî li dijî tundî û xwînrêziyê me. Lê ma tu ji rawestandina kuştina Kurdan û destdirêjiya jinên me li Şengal, Kerkûk, Efrîn, Helebce û Enfalê xemgîn nabe? Em piştî her komkujiyê li ser kujerên xwe bişirîn û bi exlaqên xwe difiroşin — ev ne balans e, lê bêaqilî ye. Dilê pirr nerm dibe nexweşî."

Gelê Kurd yek ji gelên herî fedakar in, û Pêşmerge jî şervanên çê ne — lê ji bo rawestandina qirkê, ji wan re

serokekî wek Cengîz Xan tune. Heke tu çareseriyêke çêtir hebe, pêşkêş bike. Fesad gelê me dixwe — îro hinek milyarder hene, hinek jî birçî ne. Împeratoriya Romê ne bi têkçûna leşkerî, lê bi fesadê hilweşiya, ku împerator ji bo herî zêde drav hatine firotin.

Ez hêvîdar im ku rewşenbîrên Kurd ne wek rêberên partiyên têkçûyî yên ku tenê planên nijadperest ên dagîrkeran bicih anîne. Çima ev rêber piştî têkçûna şoreşên xwe îstîfa nakin? Ji ber ku piştî her felaketê, xelat ji dagîrkeran digirin — ew êşên Kurdan wek serkeftina xwe dibînin."

Dawî:

Yên ku li dagîrkerin û koçberkirina gelê me li Efrîn, Kerkûk, Xaneqîn, Serêkaniyê û Şengalê bêdeng man an beşdar bûn, ji bo planeke alternatîf pêwîst nîne. Lê heke gelê Kurd niha rabûna xwe neke, dê rû bi felaketên ji çekên kîmyewî yê Helebce û Serêkaniyê çêtir bike.

Prensîba stratejîk a yekem ji bo serxwebûna Kurdistanê ev e ku em bi qanûna îlahî bi dagîrkeran muamele bikin: Çav li çav, diran li diran. Li şûna ku em li benda kuştina ciwanên xwe bin, em êrîşê bikevin ser dijmin. Heke tenê 1% ciwanên me rabin, bes e ku em wan tawankarên newêrek bîne xwendina ku ew qet ji bîr nekin — û ji welatê me, Kurdistanê, bi temamî derxin.

Xebat û helwestên min ên neteweyî ji bo serxwebûna Kurdistanê

Ji nav çalakiyên ku hevalên min û ez heta sala 1961-an, dema ku em bi qasî 12 salî bûn, pêk anîn:

1. Avakirina "Komeleya Serxwebûna Kurdistanê"

Di sala 1958-an de, ez di qonaxa pêncem a dibistana Key El-Edel li taxê Kurdan ya Şamê bûm. Gava ku kuzen min, Profesor Izedîn Mella (serokê dibistanê), ji ber pirsgerêkên xizmetên çêtir ji bo xwendekarên feqîr, ku piraniya wan Kurd bûn, hate lêdan, hestên neteweperweriya min û yê xwendekarên Kurd ên piştgirî dayne wî zêde bûn. Min fersend girt û ji xwendekarên Kurd ên hemî qonaxan vexwend ku li baxçeyên nêzîkî taxê Kurdan civîn. Nêzîkî 20 xwendekar hatin, û me biryar da ku em "Komeleya Serxwebûna Kurdistanê" ava bikin, bi kurtasî "Komele". Min hate hîlbijartin wekî serokê wê. Em bernameya komeleyê ji weşanên Partiya Xoybûn û berhemên Mîr Celadet Bedirxan girtin, ku digot Kurdistan divê yekbûyî û azad be.

Firekirina Rêxistina Me

Di 1961-an de, me bi Kurdên hemî taxên Şamê û gundên nêzîk re têkilî danî, û heta gundên Hawran, Golan, Hems û Hame fire kir. Lê me nekaribû bi Kurdên Efrîn û Cezîre re bigihîjin, ji ber ku hezarên wan di nav taxê Kurdan ê Şamê de dijiyan û em rojane pê re dipeyivîn.

Belavkirina Hişê Neteweyî

Em hiş nedidan ku kurekî bêyî ku em li ser pêşeroja siyasî ya Kurdan—bi taybetî serxwebûna Kurdistanê—axivîn, derbasî Şamê bibe. Heta Kurdên ku ji Kurdistanê hatibûn ji bo hecê, em li ber ziyaretgeh û mizgeftên wan li Şamê, wek ziyaretê Şêx Xelîd Neqşibendî û ziyaretê Eyûbê "Baba Pambo", li benda wan rûdînin. Hevalên min û ez salê bi sal belavnameyên ku me bi kaxiza karbonî çap kiribûn belav dikirin. Em hiş nedidan ku hacî bêyî perwerdehiya siyasî here. Ev kar ji me re fersend da ku em bi Kurdên her aliyên Kurdistanê re bixebitin û piraniya wan ji bo azadiya Kurdistanê organîze bikin.

Berxwedana Propagandaya Dij-Kurd

Em diçûn pirtûkxaneyan û rojnameyên Libnanî dişopandin, da ku binerin ka li ser Kurdan tiştek heye. Heke em tiştekî dibûnin, em bi deh kesan civiyên û çalakiyekî çêdikin. Heke nûçe baş bû, em peyama pîroziyê dişandin; heke xirab bû, em amade bûn ku pêşî wê bigirin. Mînak:

Gava fîlma amerîkî "Topên Navarone" li Sînema El-Ferdûs a Şamê hate nîşandan, di wê de dîmenek hebû ku Kurdan heqaret dikir (ajanekî wekî Kurd nîşan dabû). Me bi deh kesan li derî sînemayê civî û ji rêvebir xwest ku wê dîmenê jê bikin. Dema wî got "Na", min nîşanek da û pênc hevalên

min kincên xwe vekirin û zincîrên xwe nîşan dan. Rêvebir got: "Bê guman, ez ê wê dîmenê jê bikim!"

Carekê me çû pirtûkxaneya Dar El-Fikr li Şamê, ku pirtûka "Mem û Zîn" bi erebî (ji aliyê nivîskarekî urdunî ve hatibû çapkirin) difiro. Min ji rêvebir xwest ku firotina pirtûkê rawestîne û ji nivîskar re bêje ku lêborîna xwe bide. Dema wî zincîran dît, ew jî bersiv da: "Bê guman, ez ê rawestim û peyama we bigihînim nivîskar."

Çap û Belavkirina Belavnameyan

Çapkirina belavnameyan çalakiya me ya herî hestiyar û şexsî bû. Hevalên min û ez di zivistanê 1960'an de dest bi çapkirina belavnameyên serxwebûna Kurdistanê kirin. Min fêrî çapkirina bi makîneya nivîsê bûbû, û bi kaxiza karbonî belavname çap dikir. Bi vî awayî, ji her rûpelê 25 belavname derdiketin.

Di zivistanê ya sala 1960'an de, min biryar da ku belavnameyên li hemû malên taxê Kurdan belav bikim, da ku hişyarîya neteweyî bilind bikim û xweseriya Kurdistanê biparêzim. Min çû xwarê Kolê Ramy li navenda bajarê Şamê, ku bi kirêkirin û fêkirina makîneyên nivîsînê navdar bû, û min beşdarî kursa nivîsînê bûm. Gava ku kurs qediya, min ji fêrker xwest ku makîneya nivîsînê ji min re bike kirê, da ku ez dikaribim li malê berdewam bikim. Wî got ku divê bavê min an birayê min yê mezin ewê kirê bike, ji ber ku qanûn destûr neda ku makîneyên nivîsînê bi kesekî bi

temenê min re kirê bikin. Ji ber vê yekê, min çû malê û birayê xwe yê mezin Ziad qane kir ku makîneyê bi navê xwe kirê bike.

Li malê, min bi dizî dest bi çapkirina belavnameyan kir, bêtî ku kes bizanibe. Min kaxezên karbonî bi kar anî; her gava ku min rûpelek dinivîsand, çend kopî jêrê dihatin çêkirin. Bi vê awayê, ji yek rûpelê, min dikaribim pênc belavnameyan bi dest bixe. Gava ku min rûpelek temam dikir, pênc kopî jê derdiketin, û piştê ku min kaxezên karbonî derxistin û belavnameyan jê birrîn, ez dikiribim ji yek rûpelê 25 belavnameyan bi dest bixim.

Ta ku betlaneya havînê ya sala 1961'an hat, min çend hezar belavname çap kiribûn. Pişt re, min hevalên xwe yên herî nêzîk Qusay El-Reşî û Îsmet Barazî gazî kir, û bi hev re me belavname belav kir.

Îsmet Barazî neteweperwerekî Kurd bû bi awayekî bilind - bêzarok û bi hêz, her tim amade bû ku tevî her şerî bibe. Her gav ku min fermanek nû dabû, bi baldarî guhdarî dikir û bi awayekî rast pêk dihanî.

Qusay El-Reşî jî neteweperwerekî Kurd bû bi eslê xwe. Her çend bêdeng û pir baldar bû jî, qet bêhêvî namînit ku karên min daye pêk bîne.

Îsmet û Qusay hevalên min ên pêbawer bûn; hêz û baldarî yên wan bi hev re dihatin. Taybetmendiyên wan ji bo têkoşîna me bûn zengînek mezin, ji ber ku hêz û baldarî nikarin ji hev werin veqetandin - baldarî ne tirs e, ji ber ku tirs mirov ji şer dide dûr xistin, lê baldarî cesûreteke bi hesab e.

Ez navê Îsmet û Qusay dibêjim, ji ber ku ew şehîd bûn - Xwedê bi rehmetê xwe bigihîne wan û bihiştê xwe bike cîhê wan. Sûriye di sala 1973'an de, dema ku Îsmet Barazî di artêşa Sûriyeyê de xizmetê leşkerî dikir, bi guleyan ew kuşt. Pişt re jî, sûriye Qusay El-Reşî jî bi awayekî ne diyar kuşt.

Îsmet û Qusay ji yekem qehremanên bûn ku bi min re şer kirin, û bîra wan êdî li ser dil û hişê min bimîne.

Qusay El-Reşî

Îsmet Barazî

Vegerîna Mîsyona Belavkirina Belavokê

Ez vegeriyam ser karê belavkirina manifêsto. Min bi Îsmet û Qasî re li nîvê şevê wê rojê hevdîtî saz kiribû, û me dest bi belavkirina belavokan kir ji mal bi mal, ji kolanê kolan, li navçeya Kurdan—bi dirêjkirina wan bin deriyan, ji Meydana Şêxmedîn Axa heta Kolana Erefat û heta Kolana Wanliya Yekem a li dawiya navçeyê...

Bîra min e ku me li taxa Wanliya Sêyem mêrêk dît ku me dît em li her deriyekê rawestîn û nedaxûn, ev jî şûmî kir. Nêzîkê min bû û got, "Pirsgirêk heye?" Bêyî bêdengî û bêyî bêhtengî, min bersiv da, "Em li mala Ebû Mihemedê Wanlî digerin." Bi tesadîf, wî got, "Ez Ebû Mihemedê Wanli me." Min nêzîkê rûyê wî bû û got, "Na, Ebû Mihemedê Wanliyê ku em lê digerin pîrêk e, ne xortekî wek te." Wî bersiv da, "Bibore, ez wan nas nakim."

Ev bêjeya nehêvî ya dakuya min geş bû—cebên me tijî belavok bûn—lê me xwe ragirt, bi ewlehiya ku mîna em bi rastî jî li Ebû Mihemedê Wanlî digeriyan... Me belavokan berdewam kir heta malê dawî yê navçeyê, ûê belavoka dawî jî çû. Piştî vê, her yek ji me çû mala xwe, li ser hev kirin ku em qet mîsyona xwe ji kesî re neşîrin.

Roja piştî belavkirinê, navçeya Kurdan tijî wesayîtên jîndariyê Sûriyê bû, hewa wekî ku Şerê Cîhanê yê Sêyem hate îlan kirin giran bû. Rejîma Sûriyê li benda şerê çekdarî bû bi koma ku manifêstoya xwastina azadiya Kurdistanê belav kiribû—lê wan tişt nedît. Hêzên wan paşde çûn, lê

hewa hîn jî tund bû, wekî ku li benda pêngava din ya "Rizgariya Kurdistanê" bûn.

Çend rojên şûnda, hin hevalên me ji derbirîna me ya wêrek agahdar bûn. Hin, dibe ku ji bo aramiya xwe (an jî neramîya me), bi henekê me wekî "Cihûyên Xeyberê" binav kirin—nîşaneyekî veşartîbûna me. Hin jî wê kirin stranek, bi vê dest pê kirin: "Di şevê germ ya havînê de..."—nîşaneyek belavkirina belavokan. Ya ku ji min re pir balkêş bû ev bû ku di heman demê de gelek hevalên me ji mîsyona me agahdar bûn, lê jîndariya Sûriyê bi tevahî bêagah bû... Ev hevpişkîya me ya hevpar bi awayekî bêhempa xurt kir.

Jîndariya Sûriyê hest kir ku hereketa Kurdan xurt e, lê delîlên wan li dijî kesî tunebûn. Ez rêbazên veşartî bi kar anîbûn: dema ku em li kujiyên kolanan kom bûbûn da ku mijaran diskirin, û kesekî derve silav li me fikir, hevalên me di cih de mijar diguherandin ser mijarên civakî, çandî, an dibistanê. Hin jî li navçeya Kurdan wekî çeteyeke leşkerî li çavdêrî digeriyan, bêyî ku kes hay jê be. Li dora me gelek kesên baş yên potansiyel hebûn ku bikin endam, lê min red kir ew rêxistin bikin—ew ji cûreyê bûn ku nikaribûn siran biparêzin.

Daxwaz ji Hevalên Mayinde

Ez ji hevalên mayinde dixwazim ku çalakiyên din ên ku me di wê demê de kiribûn parve bikin û alîkariya min bikin ku

ez ji wan bîr bimînîm—gelek hebûn, û me her roj pêk dan.
Li Şamê, me hertim çalak bû, torên xwe ava dikirin, civînan
dikirin, li ser mîsyonan biryar didan û bêyî bêhtengî an
derengî pêk dan.

Li jêr wêneya min e (ez nêzîkî 16 salî bûm) bi hevalê delal
Edlê Wanlî (Ebû Silef) û Yasînê Reşî—Xwedê bi rehma
bigihîje herdukan.

Ji çepê: Cewad Mella, Adêl Wanlî û Yasînê Ala-Reşî.

2. Hevdîtina min bi Apo Osman Sebrî, tevlêbûna min li Partiya Demokrat a Kurd li Sûriyê, û girtina min

Di sala 1961'an de, min cara yekem Apo Osman Sabrî dî piştî ku ji girtîgehê derket. Di 1964'an de, ew ji min xwest ku ez bikevim Partiya Demokrat a Kurd li Sûriyê.

Di 3'ê Sibatê 1967'an de, saet 4'ê sibê, ewlekariyên Sûriyê bi zorê li deriyê me xist – ev ji ber ku min belavname belav kiribûn ku gazî greva giştî dikir ji bo protestoya siyasetê Kembera Erebiyê. Bavê min derî vekir û pirsî: “Hûn çî dixwazin?” Wan bersiv da: “Em memûrên ewlekarî ne, û kurê we Cewad ji bo pirsînê hewce ye. Em ê wê saetekê de vegerînin.” Lê belê, binçavbûna min heta 15'ê Adarê dom kir. Pirsgirêkên wan li ser endamtiya min di partiyê de bû, lê li gor rêwerzên partiyê, min nehişt ku ez endamê partiyê bim. Ji ber vê yekê, min şenceyên dijwar dît – li hemû laşê min lêdan. Min tenê li dijî lêdana yekem sekinî, lê piştî min poşman bû, ji ber ku lêdana wan zêdetir dijwar bû.

Şer, nivîs, û gotinên Apo Osman Sabrî ê hertim bibe ronahiyeke rêber ji bo şervanên serxwebûna Kurdistanê. Agahiyên vê serdemê di Beşa Sêyem a pirtûka min “Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê” de hene.

Di 15ê rêbendana 1968an de, min diyarekî pir xweş ji Apê Osman Sebrî wergirt; dîwaneke helbestên wî bû ku dema

ku ew li bajarê Silêmaniyê (Sûriye) di bin nezaretê de bû, hatibûn berhevkirin. Ev helbest bin sernavên Nowruz, Hişyariya Kalik, Serokê Bilind, Hişyarî û helbestên kevin yên din bûn ku ew bi destê xwe ji nû ve nivîsîbûn, hemû bi dîrokên kevin bûn ji bilî yek helbesta bi sernav "Kurdê Biçûk" ku dîroka 15ê rêbendana 1968ê li ser bû, anku wî ew di bin nezartê de li Suwaydayê avêtibû û nivîsîbû. Erê! Ez nêzîkî 22 salî bûm, lê ez pir lawaz bûm, loma Apê Osman jî min digot 'Kurdê Biçûk'.

Di destpêka helbestê de, Apê Osman nivîsîbû:
"Ez Kurdê biçûk im, dixwazim bibe şoreşgerê têkoşer
Daku welatê xwe azad bikim, li ser vê rê jî canê xwe fidam
dikim"

Û di dawiya helbestê de wî nivîsîbû:
"Û dema ez piçek mezin bibim, dikarim ji welatê xwe re
gelek bidim
Armanca min azadî, ewle û bawerî bi Xudayê herî mezin e
Û bi xwestina wî, di salên pêş de Kurdistan dê azad bibe"

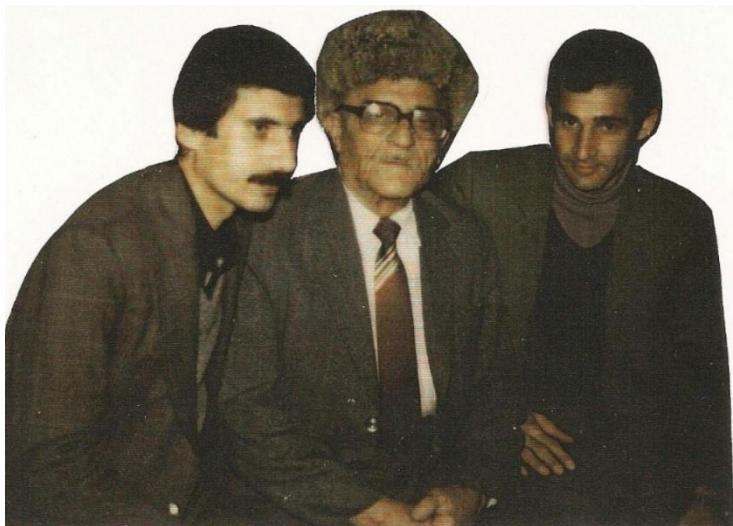
Li jêr, diyariya Apê Osman ji min re, helbesta "Kurdê Biçûk"
e ku wî bi destê xwe nivîsîbû:

Kurdê Biçûk

Ez kurdekî biçûkim divêt bibim şîrîşvan
Welatê xwe azakim di wê rê de bidim can
Gelê minê bextereş birîndar bû weke şêr
Li wana wî sipartin destên hinek gel semêr
Wan kesana xwe fîrot bi nîşan û meşan
Serdariya gelê Kurd keti bû destê paşan
Ji lew re em daketin gelek bindest û reben
Wekî şêrê birîndar ji rovi re dibe ken
Lê gor sipas bo qezdan gelê me dibe hişyar
Nê wek berê xeware tê radibin hin serdar
Di qada şerr jêhatî dijminê xwe revandin
Li pêşberî cîhanê çavên wan baş şikandin
Dîvê serdestiya han îro serê min bilind
Teqez ji bo me dê bêt pêşendeyek genc û rind
Ji bona rojek welê xwe pêktînim bêguman
Da hilgirim tîfîngê biçim nik şêrê Barzan
Dema çîçki meşînbim gelek tiştan dikanim
Herçiya kirin divê di îro de dizanim
Armanca me serxwebûn min bawerî bi qezdan
Di nava van çend salan divê çêbit Kurdistan.

Ji wê rojê ve ku min ev helbest wergirt, bi taybetî gava ez rastî pîrsgirêkekê tîmem, ez helbesta Apê Osman "Kurdê Biçûk" dixûnim, ku bûye û dîsa dimeşe wek teşwîqek ji min re ku ez li dijî her tiştî sekinim û berdewam bikim ji bo serxwebûna Kurdistanê. Giring e ku were zanîn ku Apê

Osman Sebrî serokê Partiya Demokrata Kurd li Sûriyê bû, ku armanca wê mafên çandî, civakî û siyasî li Sûriyê bûn. Lê Apê Osman Sebrî herdem û herî herdem serxwebûna Kurdistanê Mezin dixwest, hatta di zîndan an jî bin nezaretê de jî. Ew qet nedihat para da ku armancên partiyê bi pereyekê mafên jêbirî û demokrasiya sexte firotin, dema ku gelê Kurd di bin dagirkirin û kujerîyê de dijî. Di vê yekê de, ew mîna rêberên klasîk yên kurd bû: Şêx Mehmûd Berzencî, Keyê Kurdistanê; Serokê Komara Kurdistanê li Agiriyê, General Îhsan Nûrî; Serokê Komara Kurdistanê li Mehabadê, Qazî Mihemed û yên din. Detayên vê merheleyê di beşa sêyem a pirtûka min bi navê "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de cih girtiye.

Di 1980an de - di navendê de Apê Osman Sebrî, û ez li milê wî yê rastê bûm, û yê birêz Mihemed Muxtar Bolad, yek ji endamên birêvebirina Partiya Kawa ji Bakurê Kurdistanê, li milê wî yê çepê bû.

2. Hevdîtina Min bi Profesor Cemal Nebez û Tevlîbûna Partiya KAJYK

Di 10-11-1969'an de, min ghişt Almaniyayê û li Berlînê bi Hemreş Reşo re hevdîtina kir, wekî ku Apo Osman Sabrî ji min re pêşniyar kiribû. Min defterek biçûk bi xwe bir ku tê de gotinên wî yên li ser têkoşîn, neteweperwerî, îdeolojiya partiyê, çand, û mijarên din hebûn. Her not û her peyv piştî saetên an jî rojên gotûbêjê hatibûn nivîsandin, ji ber vê yekê ez wan wekî beşek ji Otobiyografiya Min dibînim, ji ber ku min ew bi devkî ji wî bihîstibûn û di ber wî de

nivîsîbûn. Ev raman bandorek kûr li jiyana min ya şervaniyê kir, hem di teorî û hem di pratîkê de.

Di 15-11-1969'an de, li mala Hemreş Reşo, ez bi Dr. Cemal Nebez re hevdîtin kirim. Wî li ser têkoşîna serxwebûna Kurdistanê axivî. Ji wê demê de, min hes kir ku tiştê ku ez lê digeriyam dîtîye. Min ji wî jimareya telefona xwest, û hevdîtinên me dewam kir. Wî bi dirêjî li ser KAJYK, îdeolojiya wê ya azadiya neteweyî, û bernameya wê axivî. Bi alîkariya wî, ez ketim KAJYK, û wî manifêsto, rêzikên hundirîn, û weşanên wan ji min re da, di nav de KAJYKnameh. KAJYK tevgera azadiya Kurdistanê di çarçoveyeke îdeolojîk de dihesiband.

Tenê bi xwendina ramanên neteweperwer ên KAJYK – ku min ji zarokatiyê de ji wan hez dikir – min fehm kir ku ez bê hişyarî di dema endamtiya Partiya Demokrat a Kurd li Sûriyê (1964-1968) de ji bo wan ramanan dipeyivîm. Ji wê rojê heta îro, ez qet ne guman kirim ku ez bi tevahî bawer im bi prensîbên KAJYK: azadiya neteweyî û damezrandina dewleteke Kurdî.

Agahiyên vê serdemê di Beşa Sêyem a pirtûka min “Otobiyografiya Min û Ê Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê” de hene.

Di 10-8-1970'an de, min Berlîn ber bi Beyrûtê hişt û vê bû navenda hemû çalakiyên xwe.

Di 21-3-1971'an de, ez li Beyrûtê kursa zimanê Kurdî ji bo ciwanên Kurd vekirim bi navê "Dibistana Kurdistanê". Min birêveberiya Kulîba Werzîşî ya El-Arz (komek Kurdî ya ji aliyê Kurdên Beyrûtê ve dihate birêvebirin) qane kir ku ez yek ji holên wan bo perwerdehiyê bikar bînim. Çapemeniya Lubnanê li ser dibistanê nûçe û nivîsarname weşand.

3. Beşdarbûna min li Konferansa Xwendevanên Kurdistanê û hevdiîna min bi General Mustafa Barzanî

Di destpêka sala 1972-an de, Adel Mirad, serokê Yekîtiya Xwendekarên Kurdistanê (Iraq), hat Beyrût û ji min (wek serokê Yekîtiya Neteweyî ya Xwendekarên Kurd li Sûriyê) û heval Xelîd Millî (serokê Yekîtiya Xwendekarên Kurd li Lubnanê) re vexwend ku em li konferansa giştî ya wan a li Silêmaniyê di nîsana 1972-an de beşdar bibin. Min qebûl kir, ji Beyrûtê bi balafirê çûme Bexdayê, lê Xelîd Millî heval Gazi Farho wekî cîgir şande.

Li Bexdayê, Adel Mirad li qada balafirê di salona VIP ya ji bo heyetên hikûmetê de min pêşwazî kir.

Min li konferansê axaft, ku bi pesn û çepikên mezin hat qebûl kirin.

Di êvara sêyem de, heval Fereydun Ebdulqadir ji min re got: "Hevalên KAJYKê ji te re li bendê ne îşev." Min pirsî: "Tu yê KAJYKê yî yan Partî (KDP)?" Ew bersiv da: "Ez KAJYK im û em di şoreşê de cih digirin. Ez ji fermanan şîyar im." Min gelek heyirîn ma — ma KAJYKê qerargeheke vekirî heye? Got: "Na, veşartî ye, ji ber vê yekê ez nikarim te bişopînim. Lê gava tu ji Otêla Salam di saeta 7 êvarê de derkevî, dê kurikek bibînê ku tizbînek sor li destê xwe digire. Tu bi wî re here."

Min gotina wî kir û bi Mizhde Tahir re civîm, ew jî min bir cem hevalên KAJYKê. Li wir, min heval Kamil Zîr dît, ku min berê li Berlînê nas kiribû. Ev cara yekem bû ku ez li Başûrê Kurdistanê bi hevalên KAJYKê re dicivîm û pir kêfxweş bûm. Her çend ez di 1969-an de di bin rêberiya Dr. Cemal Nebez de beşdarî KAJYKê bûbûm û rêxistina wê li Rojava û Bakurê Kurdistanê birêve dibirim, ev civîn zincîra rêxistinî di navbera Başûr, Rojava û Bakurê Kurdistanê de bi awayekî fermî girêda. Kamil Zîr li ser veşartî û dîsîplîna rêxistinê bi awayekî giran êş kir.

Piştî civînê, min vedigere Otêla Salam da ku ez li konferansê bidomînim.

Di konferansê de, telgrafeke ji qerargeha General Mustafa Barzanî hat ku dihate gotin Serok Barzanî dixwaze bi serokên rêxistinên xwendekarên Kurd yên ji derveyî Başûrê Kurdistanê re bisekine.

Adel Mirad, min u Gazi Farho (nimînerê xwendekarên Kurd yê Libnanê u Suriyê) û Tarîq Eqrawî (serokê Yekîtiya Xwendekarên Kurd li Ewropayê) agahdar kir. Hin nimînerên Rojhilat û Bakurê Kurdistanê bi me re nehatin — hin gotin ku ew niştecihên Başûrê Kurdistanê ne, hin jî ji têkçûnê ditirsiyan. Lê min bawer nebû, ji ber ku ez bi navê xwe yê şexsî "Heval Ako" dihatim nasîn.

Me ji vexwendina Barzanî kêfxweş bû. Otomobîlek me bir qerargeha wî ya li Çiyayê Qendîl, bi rêya Hewlêrê.

(Detayên rêwîtiya me ya berbi qerargeha Barzanî, kesayetiyên ku me li Hewlêr û Nawperdan dît — di nav de Îdris Barzanî, Hebîb Mihemed Kerîm, Mîr Tahsîn Beg (serokê êzdiyan), Dr. Haznî Haco, Şekîb Eqrawî, Mistefa Celal Paşa, Îbrahîm Gabarî, helbestvan Sebrî Botanî, Xal Heme Ezîz, General Ezîz Eqrawî, Ebdulwehab Etroşî, Celal Meho (serokê Partiya Demokrat a Kurdistanê li Libnanê) û yê din.

Detay dikarin di Beşa Sêyem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.)

Li mala Îdris Barzanî ya gundê Qesrî, me ber bi Dîlemanê ve çû, ku Serok Barzanî me pêşwazî kir. Civîna me ji saeta 6 êvarê heta nîvê şevê dom kir. Wî gotina xwe ya navdar dubare kir: "Xwendekar serê tîrêjê yê her têkoşînê ne."

Piştî silavdanê, min bi Kurdî ji wî re got:

"Serok, ez ji we re serxwebûna xweser pîroz dikim.

Xwesteka min ew e ku pêngava din dewleteke Kurd be, bi ala Kurdistanê bilind."

Barzanî bersiv da:

"Welatekî biçûk wekî Libnanê tune ku piştgirî li têkoşîna me bike. Heke hebûna, dê hev kêşeya siyasî bi tevahî were guhertin."

Wî cigareyên xwe pêçandin û hin ji mêvanên pîr (dibe ku serokên şoreşê an jî rûspîyên herêmî bûn) pêşkêş kir. Heya nîvê şevê, çanta wî ya titûnê vala bû.

Gava min li ser partiyên Kurd li Rojava (Kurdistana Sûriyê) pirsî, Barzanî got:

"Serokên çep û rast xayîn in, bê şert." (Ji bo Selah Bedredîn û Hemîd Derwîş dihat gotin.)

Li milê çepê wî Tarîq Eqravî, ez, Gazi Farho û Hemze El-Ebdullah (ku di 1959-an piştî vegerîna ji YKSSê ji KDPê hatibû derxistin) rûniştibûn. Barzanî di pevçûnek dijwar de bi kurê xwe Ubeydullah re bû û guman dikir ku Hemze bi wî re dixebite.

Piştî saetên peyivînê, Barzanî bi awayekî rep û bi çavên tûj li Hemze nihêrî û bi awayekî tund got:

"Hemze! Ma tu bi Ubeydullah re dicivî?"

Hemze bersiv da: "Na serok, ez nedame."

Deh deqîqe şûnda, Barzanî dîsa bi hêztir pirsî.

Hemze îqrar kir: "Na serok, lê me bi telefonê peyivî."

Barzanî bi awayekî îşaretî pesmergekî şand, ku Hemze derxist.

Barzanî mêrekî kêmpay lê xebatgêr bû. Piştî min fêhm kir ku wî bi me re ji meseleyên wekî xiyaneta kurê xwe jî zêdetir peyivî.

Odeya civînê sê pencereyên dirêj û teng hebûn, her yek bi du pesmêrgên bi çek — bi tevahî şeş kes — hatibûn parastin. Ji saeta 6 êvarê heta nîvê şevê, ew çavên xwe nedaşartin, neçûn, nexwarin, ne jî tu tişt kirin — mîna peykelê li me mêze dikirin. Ez qet di fîlman de jî wisa dîsîplîn nedîtiye.

Di nîvê şevê de, Îdrîs Barzanî ket nav ode û got: "Babo (bav), doktoran dibêjin divê tu bixevî."

Barzanî rabû, destê xwe bilind kir û derket. Me hemî ji ber rêzê rabûn.

Pesmerge me birine odeyekî nêzîk da ku bixewin.

Di sibehê de, otomobîlek Land Rover me bir Nawperdan û Qesra Aştiyê.

Îşev me nedîtibû, lê bi rojê me şikefteke mezin ya nûkolandî dît — bi qasê kamyonê mezin bû. Ma bûna sîloyeke bombeyan, depoya çekan, an jî xwarinan bû? Ez dixwazim carek din vê axa pîroz bibînim.

Detayên vegerê li Silêmaniyê û yên din di Beşa Sêyem a pirtûka min "Otobiyoграфиya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de hene.

4. Hewldanên kuştina min di artêşa Sûriyê de

Di 1-3-1973 de, piştî ku ez bi General Mustefa Barzanî re civîyam, razmendiya sûrî ji hêzên ewlehiya Libnanê xwest ku min bigirin. Ew min girtin û li girtîgeha "Zaxle" nêzî sînore Sûriyê binçav kirin, da ku min bide razmendiya Sûriyê... Dema ku ez di zîndana Libnanê de bûm, nameyek ji dayika xwe re şandim û ji bê kêmasîya xwe bûm, ji ber ku ez li Zaxleyê girtî bûm û nikaribûm ez çim bi wê re bimirim... Çend roj piştî nameya min, xwişka min ya delal Nîhad çû serê min û xwarin û fêkî jî anî... Piştî çûna wê, dayika min ji pismamê min yê mirî Ehmed Bekir Axa Elûsî (Ebû Bedî) xwest ku alîkariya min bike. Ew bi parêzerekê hat girtîgehê da ku li min bide, û di nav du rojan de min berîdar kirin û ez bûm azad. Bi vî awayî, Ebû Bedî yê şêrîn plana razmendiya Sûriyê şikand ku min bide wan.

Piştî berîdarkirinê, min cihê xwe guherand û ji her darizandinê dûr ketim. Lê min nikaribûm ez çim dibistanê, ji ber ku min dîbû polîsên Libnanê bi ajanên razmendiya Sûriyê re li ser zewiyê digerin û li ser min dipirsîn ku min bigirin.

Pir caran, min bi peyatiyê ji welatekî çû welatekî din, bi taybetî li nêzî sînorên Sûriyê û Libnanê. Ji ber vê yekê, razmendiya Sûriyê nikaribû min bigire, her çend di dawiyên 1960 û destpêka 1970'an de gelek hewl dan, ji ber ku min bi navên derewîn belge digirtin.

Di 1-5-1973 de, ewlehiya Libnanê dîsa min girt. Ev car, li şûna ku min bixin zîndan, ew min heman rojê dan razmendiya Sûriyê. Ez bawer dikim ku ev hêzeka Libnanî nebû, belkî ajanên razmendiya Sûriyê bûn ku li Libnanê dixebitîn. Gava min hat Şamê, razmendiya Sûriyê biryar da ku min bişîne xizmeta leşkerî ya mecburî, ji ber ku ew vê yekê wekî rêyê herî baş dîtin ku min binçav bikin û nehêlin ez here û bêm. Pişt re, min fêhm kir ku ew dixwazin min di artêşa Sûriyê de bikuşînin, di dema rahênanê an jî bûyerekê de, da ku wekî kuştîyeke tesadufî bê dîtin û min ji holê rakin.

Di dema xizmeta leşkerî ya mecburî de, min gelek hewlên kuştinê hatin. Yek ji wan li sînorê Sûriyê-Îsraîlê bû, dema ajanên razmendiya Sûriyê çend gulan li min beran. Xwedê min ji van hewlan parast. Ajanên razmendiye gava min tenê bûm, li min dizîyan.

Di 1974 de, NY'ê agirbest di navbera artêşên şer dikir de pejirand, û tîmê min ji sînorê Îsraîlê çû Homsê. Li Homsê jî, razmendiya Sûriyê hewlên xwe yên kuştina min didomandin. Dema sê ajanên razmendiye hêdî hêdî destê

xwe avêtin min, serokê tîmê, General "Natîr", ket nav ode û wan firr kir. Natîr ji Şamê bû û ji min re dilsoz bû, ji ber vê yekê ew min şand tîmekî din li El-Qetefe nêzîkê Şamê.

Ez ketim bin femandariya Albay "Hîşam El-Semman", mêrekî bi şeref û dilsoz. Ji destpêkê de, ez bin parastina Albay Hîşam El-Semman bûm, dibe ku ji ber ku serokê tîmê li Homsê ji wê hewla kuştinê agahdar kiribû.

Di 1975 de, min bihîst ku şoreşa Kurdî li Başûrê Kurdistanê (Herêma Kurdistana Iraqê) hatiye şikandin. Ez nikaribûm li artêşa Sûriyê bimînîm û biryar da ku ez çim Başûrê Kurdistanê, da ku bi hevalên xwe re civîn û li ser domandina şoreşê biavim. Lê gelek hevalên min yên ku di şoreşê de bûn, ji min re gotin ku şoreş qediya ye û gelek pêşmerge xwe dan Iraqê an Îranê, hin jî xwe kuştin.

Beşek ji bîranînên min yên di derbarê hewla razmendiya Sûriyê ya kuştina min û planên wan ên siyasî di Beşa Sêyem a pirtûka min "Otobîografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de hatine nivîsîn.

5. Tevlêbûna min li peşmergeyên Başûrê Kurdistanê û hewldanên kuştina min

Di sala 1982'an de, min biryar da ku ez herim Başûrê Kurdistanê, da ku ez bizanim kî ye Azad Mistefa û çima ew

dixwaze min bikuje—berî ku em hev nas bikin. Di Başûrê Kurdistanê de, ew çend caran din jî hewl da ku min bikuje. Hemû hewliyên wî bi ser neketin, lê belê ez birîndar bûm û hêdî hêdî ketim destê razîbendên Îranê, ku ew dê ya min bikujana, ya jî bidana destê razîbendên Sûriyê.

Di 29'ê sermawezê 1982'an de, ji dema ku ez hatim firgeha Tehranê, min wekî fermanbarekî siyasî û çekdarî yê hêzên Peşmerge, endamê Buroya Siyasî ya PASOK (Partiya Sosyalîst a Kurdistanê) û nîmreyderê di birêveberiya Eniya Neteweyî Demokratîk (JOD) ya li Başûrê Kurdistanê, mafê xwe bi kar anî. Ev eni di xwe de digirt:

Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK)

Partiya Sosyalîst a Kurdistanê

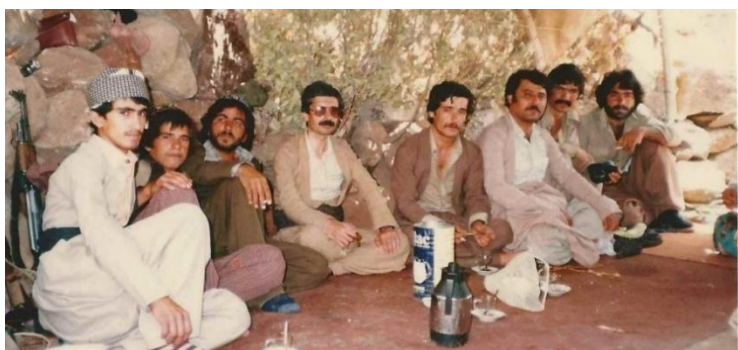
Partiya Komunîst a Iraqê

Partiya Sosyalîst a Kurdistanê (PASOK), ku ez nîmreyardê wê bûm.

Li Mîrî Sûr, bi qasî 30 Peşmerge hebûn, lê hejmara wan qet sabît nebû—rojane peşmergeyên nû tevî dibûn, hin jî di nav gundan de digeriyan an jî vedigeriyan bajarê Silêmaniyê. Yek ji peşmergeyan ji min re got ku di du salên borî de, ew zêdetir ji hezar peşmerge li seraya PASOK'ê li çiyayên Sûrî dîtiye.

Li rêza pêşî, ji çepê: Mariwan, Xalê Rebwar û Cewad Mella.

Ji rastê: Cemal, Mam Hejar, Kerîm Ebûş, Xale Rebwar, Cewad Mella û Xebate Reş.

Detayên vê qonaxê—rola min di şoreşa Kurdî ya Başûrê Kurdistanê de, beşdariya min di şerên wek Pêştasın, Eşqolka û Qirnaqa de, hewliyên kuştinê yên li çiyayên Qendîl û bajarê Îranê Qerecayê, û hevdiştinên min bi kesayetên wek Mesûd Barzanî, Îdrîs Barzanî, Celal Fîlî, Şêx Huseyîn Marûnsî, Leytenant Mensûr El-Hefîd, Leytenant Seifedîn, Seyda Mûsa (nevî Şêx Ubeydullahê Nehrî), Eras Salihî, Mihemed Emîn (serokê eşîra Bradostê), û rêberên Partiya Yekîtiya Wekhevî (grûba Ehmed Teufîq)—hemû di Beşa Sêyem a pirtûka min, "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de hatine tomarkirin.

Hewliyên kuştinê yên li Îranê, min mecbur kir ku ez revim Ewropayê ji bo dermankirinê û ji bo ramanekî aram. Min bi pey çiyayên Colemêrgê re derbas bûm, paşê gihîştim Stenbolê û dû re jî Ewropayê. Çîroka tevayî di Beşa Sêyem a pirtûka min, "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de hatiye nivîsîn.

Herêma Colemêrgê pir spehî bû—daristanên wê, kanîyên avê yên zû û hêkanîyên germ jî dihata dîtin, tişteke ku min tenê di fîlmên dîrokî de dîbû. Ya ku herî zêde bala min kişand, "Şelaleyên hingivîn" li ser çiyayekî bilind bû, ku mirov nikaribû bigihîje. Şelaleyên hingivîn çend qat hêşîna hingivê hebûn—rûn, tarî û tarîtir. Dema min ji rêberê xwe pirsî, ew ji min re şirove kir: "Rengê rûn, çandiniya vê salê ye; ya tarî jî ya salên berê ye."

Berî ku em bigihîjin gundê din, me kuvarke mezin dît—yek metre firehî—ku rêberê min mecbûr bû wê parçe bike da ku bikeve çantaya xwe.

Gund li ser kêleki çiyayan hatibûn avakirin, pencereyên wan li ser geliyê bûn. Her gundekî min ket, rêberê berê vedigere malê, û gundiyek nû tevî min dibû. Dema ku me di nav Colemêrgê de geriya, min hestekî serbilindî û şaşmayînî hîs kir—ev çiya rêya qehremanên Kurd bû ji bo gelek serhildanan. Colemêrg navenda şoreşa Şêx Ubeydullahê Nehrî di sedsala 19'an de bû, û piştî ku Komara Mahabadê ket (1947), Şêx Ehmed Barzanî û General Mustafa Barzanî (bi 500 peşmerge) derbasî Colemêrgê bûn û çûn Yekîtiya Sovyetê.

Di demeke kurt de, min xwe winda kir û hêvî kir ku ez çekdarên Şêx Ubeydullahê dibînim—an jî Barzanîyan li ber çavên xwe. Ji nişka ve, rêberê min got ku em gihîştine bajarê Keverê (bi tirkî: Yüksekova).

Nexşeya rêwîtiya min di Colemêrgê di 1984'an de, ku bi rêya General Barzanî di 1947'an de ji Barzan ber bi Yekîtiya Sovyetê ve diçû, paralel bû.

7. Xebat û helwestên min ên neteweyî di jîhanê de

Di dawiya salê 1984-an de, ez li London bicîh bûm û makîneya nivîsê ya erebî (marka IBM) kirî, da ku beyanname, broşûr û hin pirtûk çap bikim, berî ku di sala 1988-an de kompûterek bikirim. Ji navên berhemên ku min çap kirin ev bûn:

- Raporek li ser qedera 8,000 Kurdên Barzanî.
- Raporek ji bo Neteweyên Yekbûyî li ser meseleya Kurdî.
- Weşandineke nû ya pirtûka Tato û Seto ya Major Soon.
- Pirtûka Iraq: A State Built on Violence ya Piersch.

- Daxuyaniya damezrandina "Tevgera Alîkariya Rizgariya Kurdistanê (KAK)".

Di 25-1-1985-an de, ez beşdarî konferanseke navneteweyî li ser meseleya Kurdî li Geneva, Swîsre bûm. Li wir min gelek kesên rûmetdar nas kir, di nav de Îsmet Şerîf Wanlî û Hoşeng Osman Sebrî. Piştî konferansê, min civînek taybetî bi wan re kir.

Ji rastê: Hoşeng Sebrî, Îsmet Şerîf Wanlî û Cewad Mella

Rêxistinên pêwîst ji bo xebata xwe damezrand

Di 22-2-1985-an de, min "Komeleya Çandî ya Kurdî Kurdology" damezrand, ku erkê wê belavkirina ramanên neteweperwerî û rizgariya Kurdî bû.

Di 21-3-1985-an de, min bi hevalên xwe Dr. Şefîq Qazzaz, Dr. Firîad Hîwaizî, Endazyar Cemal Alamdar û yên din re "Tevgera Alîkariya Rizgariya Kurdistanê (KAK)" ava kir.

Di 25-3-1985-an de, min bi Şêx Latîf Merîwanî, Celal Koçkaya, Şerîf Alma û yên din re "Koma Mafên Mirovan a Kurdî" damezrand.

Di 14-4-1985-an de, min damezrandina "Kongreya Niştimani ya Kurdî" ragihand:

Piştî ku Şoreşa Îlonê di adara 1975-an de bi dawî bû, partiyên siyasî yên Kurdî zêde bûn û gelek caran li hev diketin. Ji ber vê yekê, min di 1985-an de biryar da ku Kongreya Niştimani ya Kurdî ava bike, da ku sîwaneke neteweyî ji bo kesên siyasî, civakî, çandî û zanistî yên Kurdî çêbike. Armanc ne hebûna cudahiyan bû, lê yekbûna axaftina siyasî ji bo Kurdistanê serbixwe.

Bi kêmasî, divê em li ser bingehan hevpeymanî bikin, ku min ew weha kurt kir:

Yek ala.

Yek sirûda neteweyî.

Yek serok an konseya birêveberiyê.

Yek nexşeya Kurdistanê (mezinahî ne ewqas girîng e, lê yekbûn girîng e).

Yek amarê giştî yê gelê Kurd (hejmara rast ne ewqas girîng e, lê hejmara yekgirtî girîng e).

Ev gavên bingegehî bûn ji bo avakirina tevgera rastîn a rizgariya Kurdî, ku ji aliyê gelê Kurd û cîhanê ve were rêz girtin.

Di 20-5-1985-an de, min bi rojnamevanê navdar ê Iraqî û opozisyonê Samî Ferec Elî re hevdîtin kir, ku sernivîskarê Al-Tayar bû û di 1980-an de dengê opozisyonê yê Iraqî li Londonê diweşand. Gava min behsa berxwedana xwe ya neteweperwerî ya Kurdî kir, wî zarfek da min ku tê de gelek hejmarên rojnameya wî hebûn, ku piraniya wan de nûçeyên baş li ser meseleya Kurdî dihatin weşandin. Yek ji wan, di 20-8-1983-an de, nivîsarek ji aliyê ramanêrê Iraqî Dr. Mihemed El-Mehdî ve hatibû nivîsîn, bi navê "Çi dê bibe serê Kurdan? Iraqê biçûktir, Iraqê xurtir". Ji ber ku wî di vê nivîsarê de rastî gotibû, piştî demekê ji aliyê razîyê Iraqî ve li paytextê Sudanê, Xartûmê, hate kuştin... Xwedê bihêle.

Piştî vê hevdîtînê, dostatiya min û Samî Ferec Elî ji bo salan dom kir. Ew min bi gelek rojnamevanan nas kir û min vexwend da ku ez li kanalên wek Al-Democracyya, Al-

Mustaqilla, KNN TV hevpeyvînê bikim, ku wî bêjerê wan bû.

Ez bi nivîsara Dr. Mihemed El-Mehdî re hem di sernavê de hem naverokê de qayîl bûm, nemaze gotina wî ya pêşîn: "Kurdistanê yekgirtî û serbixwe bêguman dê were". Ev gelek bandor li min kir û min vê nivîsarê bi berfirehî belav kir.

Hûn dikarin nivîsara Dr. Mihemed El-Mehdî "Çi dê bibe serê Kurdistanê? Iraqê biçûktir, Iraqê xurtir" di Beşa Sêyemîn a pirtûka min "Jiyanname û Berxwedana Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 15-1-1986-an de, min memorandomek ji Sekreterê Giştî yê Neteweyên Yekbûyî Javier Pérez de Cuéllar, serokên cîhanê û rêxistinên navneteweyî re şand, li ser meseleya Kurdî û serxwebûna Kurdistanê. Min ji wan re ragihand ku jenosîd, paqijkirina nijadî û koçberkirina zorî ya gelê Kurd li hemû beşên Kurdistanê ne bingehe meseleya Kurdî ye, lê encamên wê ne. Meseleya rastîn a Kurdî azadiya gelê Kurd ji zordestiyê û serxwebûna Kurdistanê ji dagirkeriya Tirk, Sûriye, Iraq û Îranê ye.

Di 9-7-1986-an de, min pirtûka "Kurdistan an Mirin" (Le Kurdistan ou la Mort) ya rojnamevanê fransî René Maurières çap kir, ku ji aliyê parêzer Girgis Fethelah ve ji

fransî bo erebî hatibû wergerandin. Min pêşgotin û analîza pirtûkê nivîsî.

Detay dikarin di Beşa Sêyemîn a pirtûka min "Jiyanname û Berxwedana Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Piraniya kopiyên erebî ji aliyê razîyê Sûriyê ve hatin desteserkirin, lê min karî kopiyên mayî rûpel bi rûpel scan bike û pirtûkê wek du beş li ser girêdanên jêrîn berdest kir:

<http://www.knc.org.uk/.../uploads/2013/01/Le-Kurdistan-1.pdf>

<http://www.knc.org.uk/.../uploads/2013/01/Le-Kurdistan-2.pdf>

Di 24-10-1986-an de, ez beşdarî konferansa damezrandina Akademiya Kurdî li Kassel, Almanyaya bûm, ku armanca wê damezrandina bingegehên akademîk ji bo lêkolînên li ser meseleya Kurdî bû. Beşdaran di nav de kesayetiyên siyasî, ramanî, çandî û civakî yên Kurd ji hemû beşên Kurdistanê hebûn, wek Şahîn Baker Sorkelî, Kemal Fouad, Hamerş Reşo û Fuad Husên.

Ji 13-14-12-1986-an de, ez beşdarî civînek li Düsseldorf, Almanyaya bûm, di navbera Partiya Demokrat a Kurdistanê-Tirkiye, birêveberiya Yekbûn (Îsmet Şerîf Wanlî, Hamerş Reşo) û birêveberiya KAK (Dr. Şefîq Qazzaz, Endazyar Cemal Alamdaz, Cewad Mella) de. Me biryar da ku ew binavê Partiya Demokrat a Kurdistanê-Rêxistina Neteweyî (KDP-RN) yek bikin.

Detay dikarin di Beşa Sêyemîn a pirtûka min "Jiyanname û Berxwedana Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Di 1-7-1987-an de, min hejmara yekem a rojnameya "Kurdbnameh" derxist, ku dengê KAK û Weqfa Kurdologyê ji bo lêkolîn, xwendin û weşanê bû. Bi tevahî 27 hejmar hatin weşandin.

Detay dikarin di Beşa Sêyemîn a pirtûka min "Jiyanname û Berxwedana Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Dosyeya 8,000 Kurdên Barzanî, ku hatin revandin

Di 2-5-1988 de, ez vexwendineke fermî ji Neteweyên Yekbûyî (NY) wergirtim ku ez biçim serayê wan li New Yorkê da ku derbarê doza revandina 8,000 Kurdên Barzanî yên ji aliyê Iraqê ve were nîqaş kirin. Li jêr hûragahiyên vê bûyerê ne:

1. Di 30-7-1983 de, Iraq 8,000 Kurdên Barzanî revandin, wek beşek ji kampanyaya xwe ya meşandina gelê Kurd.
2. Di 1983 de, ez çûm serdêşî Şêx Mihemed Xalid Barzanî, serokê eşîra Barzanî, li mala wî ya li Qerec, Îranê. Ew bi xweşî min pêşwazî kir û trajediya revandina Barzaniyan şirove kir. Min ji wî re soz da ku ez ê dixebitim ku doza wan bigihînim cîhanê da ku

qederê wan were diyarkirin û ji zîndanên Iraqê were azad kirin—heke hîn jî bijî.

3. Di dawiya 1984 de, piştî hatina min Ewropayê, min dest bi têkilîdanê bi Neteweyên Yekbûyî kir û çend caran çû ofîsa wan a li Cenevre, Swîsre. Di yekê de, min bi Dr. Mihemed Bukrî re rûniştim, ku berê serokê ofîsa NYê li Engere bû.
4. Dostatiya min û Mihemed Bukrî di 1984 de dest pê kir, dema ku ez li Stembolê bûm. Ew randevû da min li ofîsa NYê ya li wir. Gava ez çûm serdêşî wî, ew zû derî girt û got, "Tu çawa dikarî bêyî Turkeyê, dema ku tu yek ji serokên Peşmergeyî?" Ew ji hebûna min li Tirkîyeyê ditirsiya û got ku nikare alîkariya min bike ku ez biçim Ewropayê, ji bilî ku ez xwe bidim destê hikûmeta Tirk—ku min red kir. Ji ber vê, civîna me bi dawî bû.
5. Di yekê ji çûnên min NYê li Cenevre de, Dr. Mihemed Bukrî ji min re got ku her çend wî nameyên min li ser revandinê xwendine, lê min hûnguliyek girîng nezanîbû: ji ber ku ev mirov in, ne bes e ku ez bibêjim "8,000 kes"—divê ez navên wan, rojên jidayikbûnê, cihên jidayikbûnê, û cihê ku hatine revandin, bênim.
6. Di 1985 de, ez bi Prof. Salah Jmor re çûm serayê NYê li Cenevre, da ku NY destûrê bide wî ku ew doza

Barzanîyan li ser min bimeşîne, da ku ne hewce be ez her car ji Londrayê biçim. Prof. Jmur bê navber di navbera min û NYê de bû.

7. Ji 1985 û pê ve, min gelek name şandin Şêx Mihemed Xalid Barzanî û Şêx Cîhad Barzanî, ji bo agahiyên ku Dr. Bukrî xwestibû.
8. Di 1986 de, min nameyek ji Şêx Mihemed Xalid Barzanî wergirt, ku destûrê da min ku ez di forumên navneteweyî de ji bo Barzaniyan bixebitim.
9. Di 1987 de, Şêx Mihemed Xalid Barzanî û Şêx Cîhad Barzanî (neviyê Şêx Ebdulselam Barzanî yê şehîd) lîsteyek bi 2,281 Kurdên Barzanî dan min, ku di 1983 de ji aliyê Iraqê ve hatibûn revandin. Lîste bi erebî û farisî bû, û ya herî berfireh bû ku wan amade kiribû. Min wê wergerand inglîzî, raporek detayî çap kir, û şand NYê.
10. Di 1988 de, Prof. Salah Jmor vexwendina NYê şand min, da ku ez derbarê doza Barzanîyan li serayê NYê li New Yorkê biaxivim.
11. Civîna NYê bûyerek piçûk nebû... Ji ber vê, min ji gelek hevalên xwe yê Ewropayê xwest ku tevî vê mîsyona min bibin, di nav de Eyûb kurê Şêx Babo Barzanî û Dr. Şefîq Qezzez, û yê din. Lê ew bibore xwe kirin, ji ber

berpirsiyariyên xwe... Min jî pirsî ka kes li New Yorkê kesek dinasîne, ji ber ku ez xwe kesek li wir nas dikim—New York bajarê herî mezin ê cîhanê ye... Ji ber vê, min bi hevalê xwe yê hêja Îsmet Şerîf Wanlî re têlef kir, ku ji bo me dostatiyek kevn û xurt hebû, ji ber ku me li Şamê cîran bûn. Min ji wî re got ku ez ê diçim serayê NYê li New Yorkê, da ku derbarê revandina 8,000 Kurdên Barzanî yên ji aliyê Iraqê ve were axaftin. Min pirsgirêka xwe şirove kir: ez çu carî li New Yorkê nebûm û kesek li wir nas nakim, û ev cara yekem di jiyana min bû ku ez mîsyonek bi vê astê dimeşînim. Îsmet ji min re got, "Ez te nas dikim—tu mêrek bi hemdê xurt î, û serkeftin ê li alî te be, her çend tenê jî be. Lê ez ê ji te re nameyek bişînim ku têkiliyên min li New Yorkê dihewîne, bi taybetî Vera Seydpûr. Ez di 1982 de mêvanê wê bûm, û dema serokên Kurd wek Celal Talebanî, Abdulrehman Qasimlo, û yên din çûn New Yorkê, ew li mala wê diman... Vera hevala gelê Kurd e. Wê xaniyek mezin ê sê qatan heye (qata yekem pirtûkxaneyê Kurdî û mûze ye, qata duyem jî ji bo mêvanan e)."

Dr. Îsmet ji min re û ji Dr. Vera Seydpûr re nameyên detayî nivîsandin.

12. Diyar bu ku nûçeya çûna min NYê belav bûye gelek welatan... Min dest bi wergirtina telefon, faks û nameyan kir ji kesên ku min nas dikirin û yên ku min nas nedikirin jî... Gelek mêvan hatin serdê min, di nav

de Dera Etar, kesayeteke neteweyî ya Kurd ji Başûrê Kurdistanê, ku ji min re pîrozkirina vê mîsyona min kir û kîsîkek bi pere da min ji bo biletê xwe ya New Yorkê... Min spas kir, lê got ku pêwîst nîne, lê ew îsrar kir. Di civîna xwe de, wî got ku Îbrahîm Ehmed amade ye ku tevî min bibe bo NYê... Min bi rastî got, "Na, ez nikarim wî wek hevalê xwe pejirîn—ew yek ji dijminên herî dijwar ên Barzaniyan e. Lîstikên siyasî û mexsedên wan ên pîs di vê mîsyona mirovahî û neteweyî de cîh nagirin." Wî qebûl kir.

13. Min vexwendina fermî ji NYê bi Prof. Salah Jmor re wergirt. Di vexwendinê de hatibû gotin ku **"Jewad Mela divê di 19 an 20-5-1988 de bi serayê NYê li New Yorkê re têkiliyê çêke, da ku dema civînê û hejmara odeya konferansê were diyar kirin ji bo seansa 23-5."**
14. Di 1988 de, ez hîn belgeya Britanya ya rêwîtiyê ya penaberan di destê xwe de dikirim, û hîn pasaporta Brîtanîyê wergirti bû... Di 9-5-1988 de, ez çûm sefaretê DYAyê û ji bo vîzeyê Amerîkî serî lê kir. Karmendê sefaretê bi stampeke mezin a "REFZKIRIN" belgeya min stamp kir... Min pirsî çima, ew got ku "li gor qanûnê ne guncav e." Min got ku ev belgeya Brîtanîyayê ye û wan mafê redkirinê tune. Wî şirove kir ku ew belgeyê red nake, lê maweya wê ya mayî ji şeş mehan kêmtir e—û DYAyê ji bo pasaportên ku

maweya wan ji şeş mehan kêmtir be, vîze nade. Bi ya min di bîra xwe de, nêzîkî pênc meh mayî bû.

15. Sê roj şûnda, ez çûm beşa pasaportan ya Home Office li Croydon, Başûrê Londrayê, û xwest ku pasaportê min were nûve kirin. Karmend got, "Ne mimkûn e, ji ber ku hîn qediya ye." Min pirsgirêka vîzeyê DYAYê û civîna NYê şirove kir, vexwendina NYê nîşan da wê. Wê bi sarî got, "Baş e, ez ê pasaportê bişînim beşa têkildar. Piştî nûvekirinê, ê bi postê bê şandin te, û tu ê di nav du an sê hefteyan de wergirî." Min got, "Divê ez di deh rojan de li New Yorkê bim!" Wê got, "Qanûn ji bo her kesî ye."

Xwîna min kelîya, û min xwe ji dest da. Wê li pişt pencereyek camê bû, ji ber vê min bi aramî dest lê xist ku nêzîkê bê. Gava hat, min got, "Belkî te Halepçeya Kurdistanê bihîstiye, ku Iraq di demeke nêz de bi çekên kîmyewî êrîşî ser wê kir û 5,000 Kurd kuştin. Îro, ez ê ji vir dernekevim heta pasaportê min were nûve kirin. Heke min îro wê negirim, ez ê xwe li vir bikujim—ku bibe 5,001."

Dengê wê nerm bû. Got, "Ez ê birêveber agahdar bikim û vegerim." Çend deqîqeyan şûnda, wê vegeriya û got ku ez li bendê bim. Ji ber ku ne saetek bû, Dr. Barhem Salih (ku di wê demê de karmendek li wir bû, û niha serokkomarê Iraqê ye) derket, bi germî min

pêşwazî kir (ji ber ku hev nas dikirin), û pirsî ka çi bûye. Min careke din şirove kir, her çend ew jî dizanibû—tenê dixwest piştrast bike ku ez bi rastî Jewad Mela me, ne kesek din. "Her tişt ê baş bibe, nexweşe," got. Berî dawiya şevê, karmendek din pasaportê min a nûvekirî da min.

16. Roja din, ez vegeyriyam sefaretê DYAYê. Gava karmend stampa redkirina duh û nûvekirina îro dît, wê çare nebû ku vîzeyê DYAYê bide min—û ji bo çend caran jî, her çend min tenê ji bo yek car xwestibû.
17. Min biletê firînê ji bo New Yorkê kirî, û hefteyek berî civînê ez gihîştim navnîşêna Vera Seydpûr. Wê hemû avahiyê xwedî dikir: qata zemîn ji bo çalakîyên çandî yên Kurdî bû (dersên dîlana Kurdî, mûze, pirtûkxane, hwd.), û qatên jorîn jî ji bo xwe û mêvanan bûn—wê yek ji wan odeyan da min.
18. Di roja yekem de, min ji Vera pirsî, "Li Amerîkê kesayetên Kurd ên serbilind û cidî hene ku ne endamê partiyên Kurdî ne?" Wê got, "Ji min re bibêje çima dipirsî, ez ê ji te re rêberî bikim." Min şirove kir ku min hewl da ku komîteyek ji Londrayê ava bike, lê vexwendina NYê tenê ji bo min bû. Vera got, "Pirsgirêk tune—ez ê bême sekreterê te, û yên din jî dikarin ji bo wergerê alîkariya te bikin." Wê piştî navê Dr. Ehmed Osman (birayê Dr. Mehmûd Osman) û Dr. Îsfendyar

Şukrî da min, û got ku ew "kesên balans, welatparêz, û yek ji bijîjkên herî baş ên Amerîkê ne."

19. Min bi Dr. Ehmed Osman û Dr. Îsfendyar Şukrî re têlef kir, û ji bo beşdariya wan di guftûgoya NYê de xwest. Ew qebûl kirin, her çend li welatên dûr bûn, û roja din bi balafirê hatin New Yorkê.
20. Di 19-5 de, min bi NYê re têlef kir ku ez hatime û amade me. Wan dema civînê û hejmara odeyê da min.
21. Di 23-5 de, ez bi Dr. Vera Seydpûr, Dr. Ehmed Osman, û Dr. Îsfendyar Şukrî re çûm serayê NYê. Destpêkê ewlekarî nehişt ku komê bikevin, ji ber ku vexwendin tenê ji bo min bû—lê piştî şirovekirina pêdiviya min ji bo piştgiriya, ew hemûyan hiştin hundir.
22. Me li demê xwe ket odeya konferansê ya mezin. Heft lêkolîner li ber dûv dirêj rûniştibûn, û li ber wan heft kursî bê şênî bûn. Ji me re hat gotin ku em li wir rûnin. Min li navendê rûnişt, Dr. Ehmed Osman û Dr. Îsfendyar li rastê min, û Vera Seydpûr li çepê min bû. Di nav lêkolîneran de sefîrek berê ya Meksîkayê li Washingtonê, sefîrek berê ya Hindistanê li Moskowê, û profeserên zanîngehê yên qadên cihê hebûn.
23. Ji destpêkê de, ew bi dorê axaftin, li ser têngîna ku 8,000 Kurdên Barzanî yên hatine revandin xizmên

Mesûd Barzanî ne, ku di şerê Îran û Iraqê de beşdar bû. Stratejiya wergerê bi serkeftî kar kir—ne ji ber ku em wergerê hewce dikirin (em hemî wan fêm dikirin), lê ji ber ku me firsend da ku em bi hev re biaxivin û bersivên rast bide.

24. Me li pêşiya wan fêm kir: heke em pejirandin ku revîyan xizmên Masud Barzanî ne, ew ê dozê wek pirsgrêkeke şerî binav bikin û bêjin paşê were çareser kirin. Ji ber vê, min bersiv da:

"Erê, ew xizmên Barzanî ne, lê têkiliyek siyasî bi wî re tune. Bi rastî, gelek dijî wî ne—hinek jî di hikûmetên Iraqê de xizmet kirine, wek Ubeydullah Barzanî, ku di dema Sedam Huseyn de wezîr bû. Şêx Osman Barzanî, serokê berê yê eşîra Barzanî, di navbera wî û bavê Mesûd de şer kiribûn, û ji ber vê jî serokatîyê hatibû dîrxistin. Ev derbarê revandina sivîlan e, ne şerê siyasî."

Wan wekî ku razî bûn xuya kir. Piştî, sefîrê Hindistanê got: "Gava ez sefîrê Hindistanê li Moskowê bûm, General Mustafa Barzanî penaberê siyasî li YKSSê bû. Tu çi dibêjî?"

Me di nav xwe de nîqaş kir ku ew dixwast bêje Kurd ji Rojavayê dijîn, ji ber ku penaberî li YKSSê dixwazin. Bersiva min ev bû:

"Gelê Kurd di avê de xeniqiyaye. Gava tu diçî xeniqî, tu ê destê her kesî bigirî ku alîkariya te bike—çi sor be, çi kesk be, çi zer be. Rengeke destê ne girîng e, ya girîng rizgar bûn e."

25. Piştî, min memorandomek şand wan ku bersivên wan dihewîne.

Not: Dema ku hûn li reviyên digerin (di belgeyê de lîste kirine), ji kerema xwe bînin bîra xwe ku navên wek "Şêx," "Feqîh," an "Melle" navên rêzê yên civaka Kurdî ne, lê dibe ku di qeydên fermî de neyên dîtin.

Piştî çend saetan pirs û bersiv, lêkolîner rabûn, destê me hêştin, û ji me re spas kirin.

Ji ber vê guftûgoyê, Iraq di lîsteya reş a îhlalkirina mafên mirovan de hate tomar kirin. NY nameyek fermî şand Wezareta Karê Dervêyî ya Iraqê, ku derbarê revandina 8,000 Kurdên Barzanî pirs bike. Lê rejîma derewkar a Iraqê îdiayên me red kir, û got ku ew "tenê 36 Barzanî girtine."

26. Ez bi xwe bi vê rawestana min li NYê dijî Iraqê difirim—di demeke ku DYAyê û welatên Rojavayê piştgirî didan Iraqê di şerê dijî Îranê de. Ev serfirazî yek ji

dîplomasiya Kurdî bû, ku di şertên herî dijwar û bi çavkaniyên kêr de hate dest xist.

Di dawiyê de, ez spas dikim ji her kesê ku piştgirî da vê mîsyona mirovahî û neteweyî, bi taybetî:

Şêx Mihemed Xalid Barzanî (serokê eşîra Barzanî)

Şêx Cîhad Barzanî

Şêx Eyûb Barzanî

Şêx Ebdulmeswir Barzanî

Dr. Îsmet Şerîf Wanlî

Dr. Ehmed Osman (birayê Dr. Mehmûd Osman)

Dr. Îsfendyar Şukrî

Dr. Vera Seydpûr

Dr. Salah Jmor

Dr. Mihemed Bukrî (Fasî)

Dara Etar

Dr. Bahrem Salih

Komîteya Kongreya Niştîmani ya Kurdî li New Yorkê (Celal Hacî ji Rojava, Şems Feylî, Mihemed Elî Murad Kerîm, Izzet Espendarî ji Başûrê Kurdistanê, û yên din).

Piştî demekê, min raportek ji karmendekî nexweşxaneyê ya Iraqê li Bexdayê wergirt. Ji destpêka şerê Îran û Iraqê ve, nexweşxaneyan kêmasiya xwîn û endamên leşkerên birîndar hebû—lê ev kêmasî "bi şêwazek mistêrî" di heman roja revandina 8,000 Kurdên Barzanî de qediya. Ev diyar dike ku ew hatin kuştin, û xwîn û endamên wan ji bo leşkerên Iraqê hatine bikaranîn.

Ji bo hûragahiyên zêde—di nav de nameyên Şêx Mihemed Xalid Barzanî, Şêx Cîhad Barzanî, Dr. Îsmet Şerîf Wanlî, û lîsteyên revîyan—beşa 3-em a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" bibînin.

Di 8-8-1989 de, Komîteya Mafên Mirovan a Kurdî hate damezrandin, ku ji çend komîteyan pêk dihat: Komîteya Lêgerîna 8,000 Kurdên Barzanî yên Windakirî Komîteya Lêgerîna 5,000 Kurdên Feylî yên Windakirî Komîteya Halepçe, Enfal, û Berxwedana dijî Jenosîdê

Di 19-20-8-1989 de, min Kongreya Yekem a Neteweyî ya Kurdistanê li Londrayê organîze kir. Vexwendinên fermî ji hemû partî û rêxistinên Kurd ên her çar beşên Kurdistanê bê cûdahî hatin şandin, û her weha ji kesayetên biyanî yên hevalê Kurdan jî.

Ji bo hûragahiyên zêde, beşa 4-em a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" bibînin.

Şerê Min ji bo Ala Kurdistanê li Berê Sefareta Emrika li Londonê

Di adar û nîsana 1991an de, hevalên me beşdarî rûniştina Kurdên diasporayê li ber sefaretên mezin ên cîhanê bûn, ji bo piştgirîdanê ji serhildana şanli ya Başûrê Kurdistanê û koçberiya milyonek Kurdan.

Ez bi hevalên Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê re tevî rûniştina civaka Kurd li ber Sefareta DYAyê li Londonê bûm. Li vir, şer ne tenê li Londonê, lê li bajarên cîhanê jî diqewimîn.

Hejmara protestokên li ber Sefareta DYAyê di navbera 50 êvarî û 200 rojê de diguherî. Ez vê wekî mînak didim ji bo rûniştinên din li paytextên cîhanê, çimkî ez bi çavên xwe dît û beşdarî bûyan dem bi dem.

Me ji bo mûdaxaleyek navneteweyî gazî kir, lê ala yekane ya Kurdî ya ku min hilkir, ji aliyê hemû rêxistin û kesayetiyên Kurd li Londonê ve hate êrîş.

Roja Yekem: Hilkirina Ala Kurdistanê

Ji roja yekem a rûniştina civaka Kurd li ber Sefareta DYAyê, min ala Kurdî hilgirt. Her roj, min bi ala re diçû nav sefarete da ku bêyaniyên Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê bide wan, ku derbarê rewşa Kurdistanê, bi taybetî koçberiya

mezin, bêne vegotin. Tonê van bêyanîyan diguherî, carinan bi tehdîd, carinan jî bi gazîkirina mûdaxaleyê ji bo rizgarkirina gelê Kurd ji qirkirina komî û çareserkirina causeya neteweyî ya wan. Min her weha bêyanîyên hevpar bi kesayetiyên neteweperwer ên serbixwe, wek Dr. Farîdun Rafîq Hilmî û yên din, re jî şand.

Ji destpêkê de, partî û hizbên Kurd û êraqî ji hilgirtina ala Kurdî ya min gelek aciz bûn—heta ku tansiyon nêzîk bû teqiya. Ez here wan pozîsyonan ji bo rastî û dîrokê tomar dikim, çimkî kirinên wan bi her awayî şermok û kerih bûn. Li jêr hin ji bersivên wan ên bi tamî wekî ku qewimîn, bi nav û şanî, têne vegotin:

Çimkî rûniştina bêdawî bû, roj û şev berdewam kir û bi strêjeya birçîbûnê heta ku mûdaxaleyek navneteweyî gelê Kurd biparêze, protestokên li ser erdê, bin ezmanê vekirî, razan. Ji bo ku xwe ji gundiyên bêşî û bêmal ên asayî cuda bikin, min ala Kurdî li ser bariyerên polîsên brîtanî danî, da ku derbasbîyan bizanin em gel in, ne tenê şênîyên bêserûber ên kolanan.

Ji roja yekem, yê pêşîn ê ku li min rexne kir, Br. Îbrahîm Ehmed bû. Gava hat, bêyî ku silav jî bike, got:

"Heval Cewad, dema vê ne ye."

Min bersiv da:

"Tu rastî, Mamoste Îbrahîm—diviya tu 40 sal berê vê hilgirtibû."

Paşê jina wî pêşve çû, destê xwe da alê û bi qîr got:
"Kî vê qumaşê li vir daye?!"

Heval Şerîf ji Bakurê Kurdistanê bersiv da:
"Tu kî yî, jinê? Here malê!"

Dû re, Sebah, zava Îbrahîm Ehmed, qîr kir:
"Heval Cewad, tu sebeka vê pirsgerêkê yî!"

Me li hev nêrîn, mîna ku em di şerê de bin. Nêzîkî 200 kes li wir bûn, lê ti kes alî negirt. Lêbelê, nêzîkî 20 hevalên Kongreyê çemberek parastinê li dora min û alê çêkirin— demek ku ez ê qet ji bîr nekim. Di nav de Dr. Farîdun Rafiq Hilmî, Şêrwan Reşîd, birayê wî Kerîm Reşîd, Seadullah Ebdullah (ji Kerkûkê), Omer, Şerîf û Gulbaran (ji Bakurê Kurdistanê), Şêx Latîf Merîwanî (ji Rojhilatê Kurdistanê) û gelekên din ên ku navên wan ji bîr kirime, hebûn.

Di heman demê de, pîrekê Kurd ê bi nav û deng (...) bi lertzî hat, ji min xwest:
"Ji kerema xwe ala rabike! Bê ala Kurdî jî emê bikujin!"

Ji ber hurmeta pîrê û tîrsa ji tenduristiya wî, min bersiv nedan. Çend meh şûnda, careke din em lê rûbirû bûn, û ew ji bo rewşa xwe ya şermî li min lêborîn kir, got:

"Ji bo ya min di nav protestoyan de got, ez lêborîn dikim. Xwedê şeytan rehet neke... Bila ez çîrokeke rast ji te re bibêjim."

Wî vegotin ku di serdema Qral Mehmûdê Kurdistanê de, balafirên Brîtanîyê bajarê Silêmanîyê bombebaran kiribûn. Kurd bi tirsê revîyan, çûn şkeftan an jî bin daran ve xwe veşartin. Diya wî, ku wî di zikê xwe de dişand, ji hêla jinên din ve hatibû gotin: "Kurê di zikê te de ji ber tirsê te ê bêcuret mezin bibe." Min wî rawestand, gotim: "Pêwîst nîne dewam bikî—ez têgihiştim te çi dixwaze bibêje. Vê rûniştina me ya îro ji min re bes e."

Nûnerê Partiya Komûnîst a Iraqê bi komek Şîîyên Iraqî hat, got: "Hûn bi vê alayê Iraqê parçe dikin!"

Min bersiv da: "Ev ala tenê ji Kurdên Iraqê nîne—ewa ala Kurdistanê ye. Heke hûn ji bûna binê wê alê hez nakin, herene."

Dr. Fuad Mesûm li nêzîkî min rawestiyabû, bi kesekî din re dipeyivî lê bi vî awayî deng bilind kir ku ez bihîzim, got: "Kurd qet dewletekê nedîtine, wê çawa ala wan hebe? Baş e, ez fêr dibim ku ev 'ala Cewad Mella' ye."

Min wî neqand, ji ber ku ez di şerê rastîn de bûm diji çeteyên partîyan ku hewl didin ala hilweşînin. Roja din, min dît ku sê cixare li ser ala hatibûn şewitandin—hewleke têkçûyî ya hilweşandina wê.

Roja duyemîn, Hoşyar Ebed, nûnerê Navenda Çandî ya Kurdî ya Londonê, ber bi min ve hat û bi awayekî êrîşkar û

bêedeb—bi îngilîzî—got: "Tu bi vê alayê dixwazî protestoyê ji xwe re bigirî." Mîna ku kesên Kurdî nizanî, hewcedar bû ku wî nexweziya xwe ji bo rakirina ala Kurdistanê şirove bike. Lê min li wî bi nerînê nihêrî, û ev ji bo wî bêsebr kir, revî. Pişt re ez fêr bûm ku ew ji ber vê yekê gotibû ku kesek ji konsûlخانeyên dagirkerên Kurdistanê bi wî re bû.

Dûvre, Hoşyar Abdulrehman, erkdarê Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) li Brîtanyayê (ku paşê bû Wezîrê Elektrîkê di hikûmeta Hewlêrê de—ji bo rastî û dîrokê, her kesê ku dijî ala Kurdistanê bû pişt re di hikûmeta Kurdistanê de ghişte pozîsyonên bilind), ket nav qadê. Tiştê herî bêzar ê ku ew kesên ku êrîşî ala Kurdistanê kirin, niha li Kurdistanê wekî xwe parêzvanên wê didin xuyakirin, lê hevalên wê yên rastîn di sirgûnê de diêşin—ji saxkirina wekî bêgane li welatê xwe, êşê derbasî derveyî welêt dikan.

Hoshiyar Abdulrahman ji min re got, "Birayê min Jawad, tişteki hebe ku ez ji te re bibêjim, dûr ji komara protestoyan." Ji ber vê yekê me çû aliyekî, û wî ji min re got:

"Min li pevçûnên te û hemû partiyên Kurd û ne-Kurd li ser ala Kurdistanê mêze kir. Rewşa herî tund e û dibe ku bibe şerê fizîkî. Heke wisa bibe, polîsên Brîtanî dê destê xwe bixin navê, û em ê li ber dinyayê bên şermazar kirin... Ez

pêşniyar dikim ku tu ala Kurdistanê bînî malê. Ez ji te na xwazim ku tu wê niha li vê komelê rakin, lê di şevê de, dema ku protestoyan kêmîr bin û strijênerên birçî razî bin—bi awayekî nerm û bêdeng wê bigirin û bînin malê. Parastina vê alê li vir berpirsiyariyeke mezin e. Ma tu amade yî ku vê barî bi xwe ve bikî?"

"Min vê ala anî ku li vir bimîne. Ez ê nekişînim malê, çi encam bibe jî. Berpirsiyarî tenê ya min e—ez ji KDP re naxwazim ku wê parve bike."

Gava min vegeriya protestoyê, hevalê me Şêx Latîf Mriwanî ji Rojhilatê (Îranê) Kurdistanê hat cem min û got, "Birayê min Jawad, ez ditirsim ku ew ê me bikujin." Min jî got, "Bisekin, birayê min. Heke divê em bimirin, bila ji bo ala me—ji bo şerefa me be."

Ji roja yekem, gelê me yê protestoyê—mêr û jin—bi bêdengî şerê dîti bû. Lê di roja çaran de, wan biryara xwe da û hatine protestoyê bi dehên alayên Kurdistanê, hêj meztir jî ji ya ku min rakiribû. Di wê demê de, min tamê serkeftinê—şîrînîya wê—hes kir, her çend min westiyabû, çavên min ji ber kêmbûna xew sor bûn. Min ji hevalên xwe re got: "Nêriya me ya 24-saetî li ser ala qediya." (Me roj û şev parastibû, ji tîrsa ku partiyên Kurdan wê bi zorê rakin.) Hinek jinên Kurdan jî cilên zarokan bi rengên ala Kurdistanê çêkiribûn.

Ji ala Kurdistanê ya ku min rakiribû, piştî ku şer qediya, min sê kun lê dît—bi cixarê hatibûn şewitandin. Heya îro, min wek delîla şerê şerefê, şerê li dijî serokatiya partiyên Kurdan parast. Û heya îro, ez dixwazim bizanim kê ala Kurdistanê şewitandiye ku bersivdar bikin.

Ji ber vê yekê, ez bi "Koçberiya Mezin" (Marşa Milyonan) iftixar dikim, her çend hemû trajediyên wê jî hebin—ji ber ku ew bi carekê rastî derxist holê: hevkarîyên Peymana Sykes-Picot, Peymana Lozanê, Konferansa Tehranê, hêzên dagirker ên Kurdistanê, û serokatiya partiyên Kurdan.

Demonstrasyona civata Kurd li ber Embasyaya DYAyê li Londonê di adar û nîsanê de—ala Kurdistanê ya ku wan rakiribû, di destpêkê de tenê yek bû.

Ala Kurdistanê ya birîndar di şerê li ber Embasyaya DYAyê, ku partîzanên Kurd hewl dan ku bi cixarê û madeyên din rengê wê bêhnijîn û biguherînin. Ez ê di rojekê ku bêbaxî nîne, bizanim kê vê kirîye.

Di wêneyê de, min li milê rastê Omar bû, ku ala Kurdistanê radikira, bi hevalên din re li ber Embasyaya DYAyê di adar û nîsana 1991ê de.

Ji çepê: Jawad Mella û Şêx Latif Marîwanî li demonstransekê li ber Embasyaya DYAyê di adar û nîsana 1991ê de.

Konferansa Helebce-Marzabotto li Îtalya.

Di 24–25ê Avrêlê 1991an de, ez beşdarê konferanseke navneteweyî bûm li Îtalya, ku ji bo Bîranîna qurbaniyên komkujiyên Kurd û îtalyan li bajarên Helebce û Marzabotto hatibû organîzekirin.

Di 30ê Adarê 1991an de, min vexwendinek ji Dante Cruicchi, serokê Komîteya Herêmî ji bo Bîranîna Şehîdên Marzabotto, wergirt ku ez beşdarê Konferansa Helebce-Marzabotto bibim li Îtalya. Ev her du bajarên ku komkujî lê hatibûn kirin bûn: Helebce, ku di 1988an de ji aliyê Îraqê ve bi bombeyên kîmyawî hatibû êrîşkirin, û Marzabotto, ku di Şerê Cîhanî yê Duyem de ji aliyê Nazîyên Almanyayê û hêzên faşîstên Îtalyan ve hatibû komkujî.

Dante Cruicchi ji min re agahdar kir ku ev konferans bi hevkarîya Yekîtiya Cîhanî ya Bajarên Aştîyê hate lidarxistin, armanc jî îmzekirina peymana du-alî ya navbera bajarên şehîd Marzabotto û Helebce bû.

Min vexwendinê qebûl kir û beşdarê konferansê bûm, ku li Marzabotto pêk hat, her çend çalakiyên wê ji 23ê Avrêlê heta 28ê Avrêlê 1991an dom kir.

Gava min ket Firgeha Balafirê ya Bologna, hevalek li benda min bû. Divê bû ku ez bi rêya salona resmî ya pêşwaziyê bikevim, lê hevalê min min bi rêya dergeha rêwîyan

derxist. Di heman demê de, navê min bi dengbilêşkê hate bangkirin û gotin ku ez here ber dezgeha agahdariyê. Ji saniyeyekê, ez pir nerabûm – ji ber ku em di welatên ku Kurdistan dagir kirine de, gava navê yekî bi awayekî fermî tê bangkirin, ew tê wê wateyê ku dê bê girtin. Lê paşê bîra min hat ku ez bi vexwendineke fermî ya Îtalyan hatibûm, ji ber vê yekê xwe ragirt. Ez bi delegasyonê re hevdîtin kirim û ew jî min birin Marzabotto, ku nêzîkî 25 km ji Bologna dûr e.

Konferans di bin ewlehiya polîsên Îtalyan de bû. Gava ez ketim salona konferansê, destpêkê min red kir ku rûnim, ji ber ku ala Kurdî li wir nehatibû daliqandin. Krîzeke mezin çêbû, ji ber ku min biryar da ku ez vegerim Londrayê. Ji nişka ve, min bal kişand ku rêza rengên ala Îtalyan bi heman rengên ala Kurdî ve dişibin, tenê bi awayekî dîkî û bê sembola tavê. Ji ber vê yekê, min ala Îtalyan girt, wê bi awayekî horizontal zivirand, tavê zer ji kaxizek birrîn û li navendê çêkir.

Min ala Kurdî li dîwara konferansê daliqand, bi heman pileya ala Îtalyan.

Li ser platforma sereke, li ber alayên Kurdî û Îtalyan, Dante Cruicchi, parêzgarê Marzabotto, Adel Murad (wek nûnerê Eniya Kurdistanê), Cewad Mella (wek nûnerê Kongreya Niştimani ya Kurdistanê) û Cemîl Beg (wek nûnerê Helebceyê) rûniştibûn.

Wekî ku di wêneyê jêrîn de xuya ye, ez rastê binê ala Kurdistanê rûniştibûm, li ser platformeke din jî li pêş me serokên artêş, behr û hewayê yên Îtalyanê rûniştibûn. Ez axaftiya xwe kirim, her wekî Dante Cruicchi, Adel Murad, parêzgarê Marzabotto û Cemîl Beg jî axaftin. Di wêneyê de, Dante Cruicchi dixe xwe û axaftiya xwe dike.

Di axaftiya xwe de, ez bi tundî şîrove kirim ku daxwaza gelê Kurdistanê serxwebûna Kurdistanê ye, da ku qezaeya Helebçe carek din neyê dubarekirin.

Di roja duyemîn a konferansê de, Peymana Şehîdên Helebçe-Marzabotto hate îmkirin û Helebçe û Marzabotto bêne endamê Yekîtiya Bajarên Şehîd, li gel Hiroşîma û Nagazakî—bajarên Japonê yên ku di Şerê Cîhanî yê Duyemîn de bi bombeyên atomê hatin şewitandin.

Paşê, me çû derveyê Marzabotto da ku darê Kurdî bikin alî darên Vîyetnam, Kambodya, Ermenistan û gelên din ên ku ji bo serxwebûnê şer dikin. Di êvarê de, me meşale hilgirt û çûne gorên şehîdan û li ser birca bîranînê kuîlk danîn.

Di roja dawiyê de, Adel Murad, Cemîl Beg û ez li Bolognayê bi mesûlên Îtalyan re civiyan. Bi tesadîf, me li ser celebên roja serxwebûna Îtalya bû. Me li balkona resmî rawestî û

ji aliyê parêzgarê Bolognayê ve di ber çend hezar Îtalyanên ku digiryan de, me bi medalên zêrîn û zîvîn hate xelatkirin.

Di êvarê de, vegeriya otêlê (ku me mêvanê hikûmeta Îtalyan bû), televîzyonên Îtalyan nûçeyên li ser Kurdistanê weşan dikirin. Li gel Dante Cruicchi, Adel Murad, Cemîl Beg û yê din, ez temaşe dikir ku serokên partiyên Kurd li ser ekranê Seddam Huseyn—tawankarê ku nîv milyon Kurd kuştibûn—di paş koçberiya penaberên Kurd de, maç dikin.

Dîtina serokên Kurd ku maçê Seddam Huseyn dikin—mêrkujê Helebçeyê, ê ku kampanyayên Enfalê pêk anî û Kurd kujand—ji min re bû wekî şokek giran. Hîsek bi hêz a gêjî bi min ket, mîna ku li serê min hatibe lêdan, û ez li odeya xwe ya otêlê ketim xwarê. Piştî doktor got ku ji ber şokê pestoya xwîna min kêmbûye.

Dante Cruicchi, bi awayekî pir nexweş, got:

"Di danûstandinên aştîyê yên Şerê Vîyetnamê de, delegasyonên Vîyetnamî û Amerîkayî bi deriyên cuda ketin hundir û ji bo mehan dest nedan hev heta ku peyman hate destnîşankirin. Lê ku serokên Kurd li ber danûstandinan maçê kujerê gelê xwe bikin—ev şermezarî û bêhempa ye."

Ji wê rojê ve, dilsoziya navneteweyî ji bo davê Kurd kêmbû. Têkoşîna Kurdan ji manşetên cîhanê winda bû, hate paş rûpelan.

Ez gelek li ser vê xiyaretê nivîsî, di nav de gotarek bi navê "Maça Şermezarî" ku di sê beşan de di kovara Kurdnameh de hate weşandin.

"Piştî hevde salan, Noshirwan Mustafa—yek ji wan ku Saddam rim kiribû—di bîranînen xwe de pejirand ku ew 'rovekî reş' bû. Her çî pejirandina wî dereng bû jî, qene li rastiya helwesta min şahidî da. Lê hîn jî hinên ku Saddam rim kirine, heta îro jî bi vê yekê difiroxin.

Ev bûyer careke din nîşan da ku rêberên partiyên Kurd dijî Kurdistanê serbixwe bûn. Ji ber vê yekê ez her tim di nakokiyê de mam li dijî propaganda wan a derewîn û dengên azad yên Kurdistanê.

Platforma sereftê ya konferansa Helebce-Marzabotto. Ez binê ala Kurdistanê rûniştî bûm di nav Adel Murad û Cemîl Beg de, dema Dante Cruicchi li xwe digirt û axaftina xwe dikir, û parêzgarê Marzabotto jî li milê rastê wî bû.

Xelatên Îtalyan ên ku ji parêzgarê herêma Emilia-Romagna li Bologna wergirtim.

Di wêneyê de, yên bêr digirin (ji rastê): Adel Murad, Dante Cruicchi, nimînê parêzgarê Marzabotto, û Cemîl Beg. Ez jî dar di destê xwe de digirtim heta ku em kokên wê bi axê ve kirin û li kêleka darên gelên şerî azadiyê xwe çandin."

Li 15-5-1991, ez vexwendnameyek wergirtim ji bo Konferansa Navneteweyî ya li ser Mijara Kurdî li Atîna, Yewnanistan, da ku ez axivînim li ser Kurdên Sûriyê. Lê sê roj berî konferansê, ez nexweş ketim û neçar ma ku ez hefteyekê li mal bimînim. Min biryar da ku ji ber rewşa tenduristiya xwe ji nebûna xwe bibaxîşim, ji ber ku di wê demê de min nikaribû bi rê ve çim. Lê belê, min gotara xwe bi îngilîzî şand, ku hat xwendin û belavkirin li beşdarên konferansê.

Agahiyên detayî û nameyên têkildar dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min, "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Li 22-7-1991, min nameyek spasê ji Wezareta Derve ya Brîtanî wergirt, bersivê nameya min ji bo Serokwezîr John Major bû, ku min di nav de serxwebûna Kurdistanê xwestibû. Lê Douglas Hogg, Wezîrê Derveyî yê Brîtanî, di bersiva xwe de li ser mafên mirovan yên Kurdên di sînorên navneteweyî yên niha de tekîd kir, û ev nuqte cara gelek di nameya kurt a xwe de dubare kir... Her çiqas ew mijara serxwebûna Kurdistanê neçarî bibin jî, rojekê tê ku ew ê tawanê li ser Kurd û Kurdistanê pejirînin û dê dewleta Kurdî bê avakirin.

Agahiyên detayî dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min, "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Li 2-8-1991, ez beşdarî Konferansa Akademiya Zanist û Hunerê ya Kurdî li Viyena, Awistriya bûm, ji ber vexwendina wan ji bo min li ser zimanê Kurdî biaxivim.

Tê zanîn ku Akademiya Zanist û Hunerê ya Kurdî ji aliyê Profesora Jemal Nebez, Endazyar Bruska Ibrahim, Dr. Bahram Qazzaz, Dr. Kamal Ali, Fakhri Silahşûr, Dr. Mikail Ali, Dr. Mohammed Lila, û şarezaên din yên warên zanistê, wêjeyê, huner û çandê ve hatibû damezrandin. Gelek zanyarên Kurd û biyanî endamên akademiye ne, di nav de şarqnasê Sovyet Lazar Lazarev, zanyarê ermenî

Hovhannes Hovhannisyan, Profesor Shaker Maho ji Zanîngeha Yerevanê, û yên din. Ez bi şeref endam bûm û akademiye li Brîtanya temsîl dikir.

Agahiyên detayî dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min de werin dîtin.

Li 30-31/8/1991, ez Kongreya Duyem a Neteweyî ya Kurdistanê li Londonê organîze kirim, ku beşdarên ji çar aliyên Kurdistanê yên siyasî, civakî, çandî û zanistî tevlî bûn.

Agahiyên detayî dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min de werin dîtin.

Li 17-10-1991, min nameyek spasê ji Andrew Whitley, Rêveberê Giştî yê Middle East Watch wergirt, li ser gotara min ya belavkirî li Konferansa Atînayê. Wî daxwaz kir ku min ravekirinên li ser gotara xwe ya li ser mafên Kurdên Sûriyê bike, ku ji aliyê min ve hatibû şandin, û min bersiv da hemû pirsên wî.

Agahiyên detayî dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min de werin dîtin.

Li 10-1-1992, ez bi Lord Geoffrey Archer re têkilî dayim û ji wî re spas kirim ji bo daxuyaniya wî ya dîrokî li Hewlêr (Erbil) di 6-1-1992 de, ku wî ji beravan re got:

"Hûn 30 milyon kes in, û hûn heqê serxwebûnê dikin."

Lê yek ji berpirsên partiyek Kurdî, ku wergêr bû, mîkrofonê ji Lord Archer stand û ji beravan re got ku Lord

Archer çewtiye—got ku wî dixwaze bêje "3 milyon kes xwestina otonomiyê dixwazin." Di wê demê de, Lord Archer endamek Partiya Muhafazakar ya Brîtanî bû, û gotinên wî ne kêmtir ji Peymana Balfour bûn, ku cihû pê dewleta xwe ava kir—her çend Peymana Balfour ne wiha aşkera bû wek gotinên Lord Archer.

Nameya Dîrokî ji Sir John Major

Li 1-5-1992, min nameyek dîrokî ji Serokwezîrê Brîtanî John Major wergirt, bersivê daxwaza min ji bo piştgiriya serxwebûna Başûrê Kurdistanê bû.

Piştî hîlbijartina Parlamen û Hikûmeta Başûrê Kurdistanê di 1992 de, min bi sedan name şand serokên cîhanê, ku wan bipirsin ku ew ê tawaneke dîrokî ya Brîtanya û Fransayê li ser Kurdistanê rast bikin, ku ji Şerê Cîhanî yê Yekem ve gelê Kurd bê dewlet hiştine.

Piraniya serokên cîhanê li gel min bûn, di nav de John Major, her çend piştgiriya wî veşartî bû. Di nameya xwe de, wî got:

"Em piştgiriya serxwebûna Kurdistanê nakin, lê otonomî, ji ber ku ev tiştê ku rêberên Kurd dixwazin e."

Di nav rêzikan de, diyar bû ku ew bi şexsî bawerî bi serxwebûnê hebû, lê ji ber daxwazên rêberên Kurd ji bo otonomiyê bêçare ma.

Li jêr kopiyek nameya Serokwezîrê Brîtanî John Major heye ku wek belgeyek dîrokî were nixandin:

10 DOWNING STREET
LONDON SW1A 2AA

From the Private Secretary

1 May 1992

Dear Mr Mella,

Thank you for your letter of 10 April to the Prime Minister congratulating him on the elections. I have been asked to reply.

We remain concerned about the humanitarian situation in the whole of Iraq including the Kurdish north. We have raised our concerns with the Iraqis, reiterating the need for the Iraqi regime to cease repressive actions against all the peoples of Iraq, contrary to UN Security Council resolution 688. We shall keep up the pressure on Saddam Hussain to implement the Security Council resolutions in full.

We support autonomy - not independence - for the Kurdish regions of Northern Iraq. The political leaders of the Kurdish community have told us that this is what they want. We want to see a democratic and pluralistic system in Iraq which respects the human and political rights of all Iraq's peoples.

The Turkish government is well aware of our concerns about human rights in Turkey, including the treatment of Turkish Kurds. On his recent visit to Turkey, the Foreign Secretary raised these issues with the Turkish government welcoming their commitment to tackling the problems of South East Turkey by legal and democratic means. We also welcome the Turkish government's moves to recognise the Kurdish identity and to liberalise use of the Kurdish language.

Yours sincerely,
Stephen Wall
J.S. Wall

Mr Jawad Mella

Ez bi awayekî zelal bîra min e ku peyvên John Major di konferansa partiya wî ya Skotlendayê de gotibû, ku wî bi gotinên xwe yên rasterast got:

"Serxwebûna Kurdistanê di dema me de hate bidestxistin..."

Lê rêberên Kurd wî fişar kirin ku awaaxwazên xwe nerm bike, ji ber vê yekê paşê wî ji bo Kurdistanê xwest:

"Herêmeke Azad,"

Paşê "Herêmeke Ewle,"

Û di dawiyê de jî "Herêmeke Nepelên."

Her kesê ku di wê demê de şiroveyên fermî yên Brîtanî û ragihandina çapemeniyê şop dikir, dê vê kêmbûna ji "serxwebûn"ê heta "herêmeke nepelandinê" ya sade bibîne.

Ev tecrûbeya tal a Başûrê Kurdistanê niha di sala 2004 û 2011ê de li Rojavayê Kurdistanê (Rojava) tê dubarekirin, dema ku siyasetmedarên Kurd yên herêmên din ên Kurdistanê ji xeletiyên rêberiya Başûrê Kurdistanê hînî bêserketinê dibin.

Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

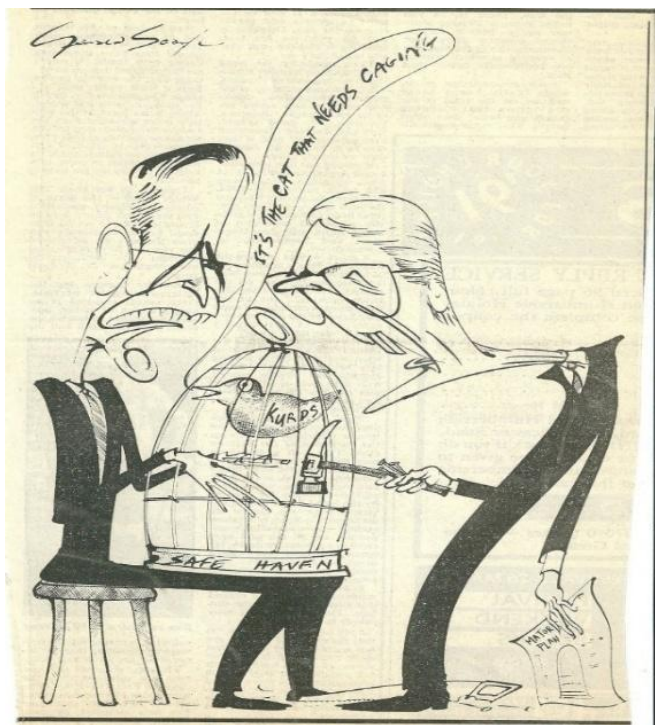
Hêzên Mezin û Mijara Kurdî

Hêzên mezin mijara Kurdan li gorî fehmê xwe dinirxînin. Wezîfeya me ya wekî Kurd ev e ku em tenê çareseriyê qebûl kirî ji wan re ragihînin:

Daxuyandina serxwebûna Kurdistanê û berpirskariya hêzên dagirker — heke divê, wan têxin qefesê.

Di vê çarçoveyê de, çapemeniya navneteweyî di karîkaturekê de rewşê rast nîşan da: John Major û George H.W. Bush qefesek bi navê "Herêmeke Ewle" ji bo Kurdan çêdikirin. Lê gelê Kurd, ku wekî çûkek di qefesê de hatibû nîşandan, ji wan re dibêje:

"Divê hûn pisîkê (hêzên dagirker) têxin qefesê, ne ez!"

1-7-1992: Pirtûka Harry Donald Schultz

Di 1ê tîrmeha 1992ê de, ez pirtûka "On Re-Making the World, Cut Nations Down to Size" ya Harry Donald Schultz wergirtim. Nivîskar di pirtûka xwe de gotibû:

"Bi her awayî, qey bi lihevkerin an na, divê gelê Kurd xweseriya xwe ya serbixwe bistîne — ne tenê otonomî."

Di 13-7-1992 de, nameyek ji hevalê min yê ezîz Mihemed Emîn Bozarslan wergirtim ku di derbarê nameyên UNESCOyê ya Neteweyên Yekbûyî de bû, ji bo ku di sala 1995an de pîrozbahîyeke cîhanî li ser 300 saliya destana Mem û Zîn a nivîskarê Kurd Ehmedê Xanî (ku di 1695an de hatiye nivîsandin) were organîzekirin.

Min çend name û belge bi îngilîzî ji bo UNESCOyê nivîsandin, û li ser girîngiya wêjeyî, dîrokî û çandî ya destana Ehmedê Xanî, ku ji zêdetirî 2,661 beşan pêk tê, rawestiyam. Ev destan çîroka evîndariya trajîk a Mem û Zîn û berheworda wê (yekê ji berhemên herî baş yê helbesta Kurdî li ser ramana neteweperwer û azadiya Kurdî) vedibêje.

Hûn dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min bi navê "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de detayên vê yekê bibînin.

Di 15-12-1992 de, min li ser hikûmeta Başûrê Kurdistanê pêşniyaz kir ku nasnameya Komara Kurdistanê, diravê Kurdî, û Banka Navendî ya Kurdistanê were avakirin —

mîna diravê Îskoçî û Banka Keyaniya Îskoçiyê (ku di 1727an de hatiye damezrandin), her çend Îskoçya hîn jî beşekî Brîtanyayê be.

Min desenek ji bo nasnameya Komara Kurdistanê û diravê Kurdî ya bi navê "Kuro" (li gorî modela Ewroyê) pêşkêş kir. Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 17-4-1993 de, min raportek li ser kuştina Serokê Tirkîyeyê Turgut Özal ji aliyê razîneriya tirk ve nivîstî, û sîyaseta Tirkîyeyê ya kuştinê li ser Kurdan îspat kir, heta ku ew serokê Tirkîyeyê jî be:

"Serokê Tirkîyeyê Turgut Özal ji eslê xwe Kurd bû, û di 1927an de li Meletî (Bakurê Kurdistanê) ji dayik bû."

Detayên vê yekê hûn dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 5-7-1993 de, min nameyek ji hevalê min yê ezîz Celal Barzanî wergirt, yek ji sed nameyên ku ew ji min re û ji hikûmet û rêxistinên cîhanî re ji bo gelê Kurd yê zordarîdîtî nivîstibû.

"Celal Barzanî yek ji şoreşgerên wêrek ên azadiyê ye ku qet ji têkoşîna xwe ya ji bo rizgarkirina Kurdan bernedaye."

Detayên vê yekê hûn dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 18-7-1993 de, hevalê min yê ezîz Hama Mam Abdurrahman (li Holendayê) bi min re têkilî da û ji min re xwest — bi alîkariya Dr. Cemal Nebez — ku ez nameya wî bi îngilîzî wergerînim û ji serokên cîhanî re bişînim. Min vê daxwazê bicî anî, mîna ku ji bo gelek hevalên din yên cîhanê kiribûm.

Li jêr nameya wî ye, ji bo ku em asta bilind a Peyamên hevalên me yên li Konferansa Neteweyî ya Kurdistanê fam bikin:

"Serokên hêja,

Ez naxwazim dîroka gelê Kurdî bi detay vêkolînim, ji ber ku ez fêr dibim ku hûn jixwe dizanin... Ev gel e ku Herodot û zanyarên dîrokî wekî gelê Medan nas kirine.

Welatê dîrokî yê vî gelî — Kurdistan — di Peymana Sykes-Picot ya 1916an de di navbera Fransa û Brîtanyayê de hate parçekirin. Piştî Şerê Cîhanî yê Yekem, bû pênc beş: Tirkiye, Iraq, Îran, Sûrî û Yekîtiya Sovyetê ya berê.

Gelê Kurd, ku nêzîkî 30 milyon kes e, ji zordarî û bêparziyê diêşe... Ew di bin terora dewletên dagîrker de dijî, birçîbûn, kuştinên civakî, koçberkirin, tirkkirin, erebkirin û fariskirin... Ya xirab jî, hêzên mezin alîkariyên darayî û çekdarî didin van dewletan.

Gelê Kurd li her derî vê zordariyê red kirîye. Demonstrasyona Bonnê — ku di 29ê Gulanê de zêdetirî 70,000 Kurd tevî bûn — tenê mînek e ji berxwedana gelê Kurdî û xurtiya wan a balkêş.

Ji ber vê, ez ji we dixwazim:

1. Ez ji we çek naxwazim, ji ber ku em dijî bikaranîna çek in. Lê ez dixwazim ku hûn çek li ser me bikar neynin û çek nefroşin dewletên ku welatê me Kurdistan dagir kirine.
2. Ez ji we xwarin-vexwarin naxwazim, lê ez dixwazim ku hûn nehêlin dagîrker xwarinê ji me bistînin, ji ber ku Kurdistan yek ji axên herî zirav ên cîhanê ye — heke tenê em bêne berdan ku azad bijîn.
3. Ez ji we cil û bergek naxwazim, lê ez ji we atmosfereke azadî dixwazim ku em kar bikin. Wê hûn em ê bibînin ku bi berhemên xwe alîkariya gelên feqîr ên din dikin.
4. Ez ji we dixwazim ku dewletên dagîrker yê Kurdistanê nehêlin me binê zordariyê, me li zîndanên xelet, komkujî bikin, gund bişewitînin, û çekên kîmyewî û yê din bikar bînin.

Heke hûn dikarin alîkariya me bikin, em ê ji we pir spasdar bin."

Di 20-10-1993 de, min nameyek ji Muhemmed Eqkerî, rêberê Beşa Kurdî ya Pirtûkxaneyê Kongreyê DYAyê wergirt, ku daxwazê belgeyên dîroka Kurdan dikir. Min pirtûk û lêkolînên Kurdî yê berdest peyda kir.

Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya min û Têkoşîna min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 1-5-1994 de, bi hevalên min yê hêja Dr. Cemal Nebiz û Dr. Muhemmed Salih Gaburî, min bi navê rewşenbîrên Kurd ên li seranserê cîhanê raydanek derxist, ku tê de me serokên Kurd—neteweperwer, dînî û sekuler—gazî kir ku ji şerê navxweyî yê Kurdan rawestin. Me bi sedan îmze kom kir û raydan bi çend zimanan şand hemî aliyên şerker û medyaya cîhanê.

Detayên vê yekê di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya min û Têkoşîna min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de hene.

Li 17-1-1996, min beşdarî civînekê li Parlamana Brîtanî bû ku li ser mijarên Rojhilata Navîn hate nîqaş kirin. Di vê civînê de endamên Parlamana Brîtanî ji gelek partiyên siyasî, serokê berê yê Cezayirê Ehmed Ben Bella, û çend kesên siyasî yê Brîtanî, Erebi û Kurd hebûn.

Min axaftineke kurt li ser gelê Kurd kir, yek ji gelên Rojhilata Navîn ku ji dewleteke serbixwe ya xwe bêpar mane.

Li 14-2-1996, min beşdarî çend civînan li Parlamana Brîtanî bû:

Yekemîn civîn di saet 4:30 êvarê de ji aliyê Lord Eric Avebury ve hate birêvebirin. Min nameya xwe ya li ser

meseleya Kurdî pêşkêş kir, ku min eynî demê ji serokên cîhanê, endamên Parlamanan, kesên sîyasî yên bandorkar, û alîgirên azadî û dadê re jî şandibû.

Gelek parlamenterên Brîtanî ji partiyên cuda beşdarî civînê bûn, û min rapereşek li ser azadiya gelê Kurd û serxwebûna Kurdistanê belav kir.

Civîna duyemîn di saet 7:00 êvarê de bû, ku min bi heft parlamenterên Brîtanî re bûm, û piraniya wan piştgirî dida têkoşîna Kurdî ya azadîxwazî. Di van civînan de min bi çend dîplomat û rojnamevanan re jî nîqaş kir.

Hûn dikarin detayên vê bûyerê di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Ji 15 heta 18-4-1996, min beşdarî civîna Parlamana Kurdistanê ya Derveyî Welat bû, ku li Parlamana Danîmarkayê li Kopenhagê hatibû lidarxistin. Hin parlamenterên Danîmarkî axaftin, lê mixabin tu kes li ser meseleya serxwebûna Kurdistanê neaxaft. Axaftinên wan tenê li ser demokrasî li Tirkiyeyê û mafên mirovan bû. Ji min re diyar bû ku ew bi heman awayî diaxifin, wekî ku ji aliyê Yaşar Kaya, serokê Parlamana Derbeder, ve hatibe fermankirin, û wekî ku armanca Parlamenê ew be ku Ewropî ji meseleya serxwebûna Kurdistanê bêne jibîrkirin. Di axaftina xwe ya civînê de min got:

*"Serokê DYAyê Bill Clinton çû ba Serokê Sûriyê Hefez Esed ji bo peymana aştiyê di navbera Sûriyê û Îsraêlê de. Heke vê xebatê serkeftin, ez li peymana Sûriye-Tirkiyê jî

difikirim... Ji ber vê yekê, ez ji hevalên me yên li Sûriyê, di nav de Abdullah Öcalan, ditirsim. Divê em li Ewropayê ji bo ewlehiya wan li cihekî din biaxivin, ji ber ku ez naxwazim şoreşa me ya Bakurê Kurdistanê wek şoreşa Başûrê Kurdistanê ya 1975an biqelibe."*

Piştî ku min axaftina xwe qedand, "Xane", nimreya PKKê ya civînê, got:

"Spas heval Cewad. Tu welatparêz î, lê ramanên kevin in. Bizane ku şoreşa me ne wek ya Barzanî ye."

Ji cihê xwe min bersiv da: "Ez hêvî dikim!"

Lê mixabin, ne du sal piştî axaftina min, peyman a veşartî di navbera Sûriyê û Îsraêlê de hate destxistin, û di 1998an de peyman a aştiyê ya Adanayê di navbera Sûriyê û Tirkîyê de hate îlan kirin. Ji ber vê yekê, serokê PKKê Abdullah Öcalan ji Sûriyê hate derxistin û di 1999an de hate girtin, û şoreşa Bakurê Kurdistanê jî ji ber bêdengîna serokê xwe ji şîreta dengên azad ên Kurdistanê ket xirabî.

Ji 15 heta 18-7-1996, min beşdarî civîna Parlamana Kurdistanê ya Derveyî Welat li Roma bû, ku min li wir bi hikûmet, parlamen û çapemeniya Îtalyan re nîqaş kir. Min bi hin parlamenteran re hewl da ku ji bo Yaşar Kaya neyê dubare kirin wek serokê Parlamenê, bi şandina kaxezên vala ji bo ku wî ji dengên pêwîst bêpar bike.

Hûn dikarin detayên vê bûyerê di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Ji 18 heta 19-9-1996, min Sêyemîn Kongreya Niştîmanî ya Kurdistanê li Parîsê lidarxist. Yek ji biryarên sereke pejirandina Mîthaqa Neteweyî ya Kurdî bû.

Hûn dikarin detayên vê bûyerê di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Ji 18 heta 20-11-1996, min beşdarî civîna Parlamana Kurdistanê ya Derveyî Welat li Oslo, Norwêc bû, û min istîfaya xwe ji Parlamenê şand.

Hûn dikarin detayên vê bûyerê di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Nameya dîrokî ya Profesor Cemal Nebez

Bi rastî, di 27ê Mijdara 1996an de, piştî êrîşa "Yaşar Kaya", Serokê Parlamena Kurd a Koçber li min hatibû kirin, min nameyek ji Dr. Cemal Nebez wergirt ku di nav de gelek mijaran bûn, ya herî jêhatî ew bû ku wî vexwarin li gel Mihemed Emîn Pîngwînî ji bo min û Yaşar Kaya misahede bike, ji ber ku Mihemed Emîn Pîngwînî navber bû ji bo Dr. Cemal Nebez tesîrê li min bike ku ez tevî Parlamena Kurd a Koçber bibim. Ez têkoşîna xwe didam ku ez nekevim parlame-na wan ji ber ku "PKK", wekî partiyên din yên kurd, tenê ji bo menfeyatên xwe yên partîzan dixebite. Lê belê, di dawiyê de min qebûl kir, dilxwaziya Dr. Cemal pêk anî, ji ber ku wî bi awayê xwe yê nêrînê min qane kir, da

ku ew rojekê nejin ku bêjin me beramberî Parlamena Kurd a Koçber bêdeng bûye... Û Dr. Cemal Nebez ji Mihemed Emîn Pîngwînî re got ku wî ji serekê xwe, Yaşar Kaya, re bêje, wekî ku bi awayekî bi peyv bi peyv di nameya Dr. Cemal Nebez de hatibû:

"Dijberî li Cewad, dijberî li ramanên wî, û dijberî li Kongreya Neteweyî ya Kurd tiştek e ku ez bi tu awayî nikarim biquîm, û ne jî di bin tu peymankî an lihevkirinekê de ye. Ji ber ku Cewad, wekî ku min çarêk sedsal e nas kiriye, ji bo berîka xwe, navê xwe, menfeyên malbata xwe, partiya xwe, an eşîra xwe naxebite... Mirekî wekî Cewad gihiştiye astekî pîrozî di nêrîna min de heya ku ez nabe tu kesî, kî bibe jî, êrîşê li Cewad bike"...

Li jêr, nivîsa tevaya peyamê ya ku min bi faksê ji Dr. Cemal Nebez wergirtiye, bi destê xwe ye:

Wekî ku li jêr tê nîşandan, wêneyê min li ser dîwarên mala Dr. Jemal Nebez daliqandî ye ji ber ku wî ez ji ber lihevhatina me ya rewşenbîrî û xebatî ya nêzîkî nîv sedsalê wekî heval, bira û kurê xwe dihesiband.

Hevdîtina min bi rêberê Lîbyayê Muemer Qeddaî

Di 29-1-1997 de, serokê Lîbyayê Muemer Qedafî min û endamên heyeta ku bi min re bûn (Şêx Latîf Mîrwanî û Endazyar Bruska Îbrahîm) wergirt.

Li jêr, guftûgoya di navbera Muemer Qedafî û min û endamên heyeta Kongreya Nîştîmanî ya Kurdistanê (KNC) de ye:

1. "Gelek rastiyan nelêqandbar hene ku divê werin pejirandin — hebûna neteweya Kurd li Rojhilata Navîn, ku divê cihê xwe yê meşrû bigire."
2. "Bêbawerîya serxwebûn û yekîtiya gelê Kurd û avakirina dewleteke Kurd, kara mirovên nezan e."
3. "Ji bo Rojavayê duwane, ku bi du standardan li pîrsgirêka Kurdî dimeşe — ew bi duwaniyeke kerixî pîrsgirêkê dimeşînin. Mînak, 'zona ewle' ya Kurdên Iraqê divê ji bo Kurdên Tîrkiyê û herêman din yê Kurdî jî were sepandin."
4. Wî çend car got: "Em û Kurd eşîrê yek in. Îro, em du netewên cuda ne, her yek xisûsiyetên xwe hene û divê her yek jiyanê xwe bijî. Ez berpirsiyariya bilindkirina şandera yekîtiya neteweyî ya Kurd û serxwebûna Kurdistanê hildigirim."
5. Derbarê serokên partiyên Kurd de:

"Celal Talebanî berê dihat ser min, xwe wek Naserîst û bawermendê neteweperweriya Ereban nas dikir, carinan jî dibêjî 'Ez Erebiyî' — ji bilî gelek hevnegirtinên bi kenê."

"Barzanî mirovên baş in, lê hevkarîya wan a li gel Rojava windakirina bawerî ye... Kesên ku bi Sihyonîzm û kolonyalîzm re dixebitin, kurtbûn in."

Wî herwiha li ser komediya ketina hêzên leşkerî yên Tirkiye û Îranê carna herêmên Kurdî yên Iraqê axift û ew wek beşek ji vê hevkarîya bêaqil li gel Rojava qal kir.

6. Li ser Pirtûka Kesk û Kongreyên Gel:

"Heke li Kurdistanê were sepandin wek hereketa girseya bêsîleh û bêpartî, ji bo bilindkirina hişarî û xwepêşandanên serxwebûnê..."

Gava Profesor Sead got ku wergerên Kurdî yên Pirtûka Kesk ne rast in û Celal Talebanî navê partiya xwe li serê çap kiriye, Qedafî li min nêrî ji bo ramana min. Min bersiv da:

"Erê, werger xirab e. Em amade ne ku Pirtûka Kesk ji nû ve bigerin û pêşgotinek binivîsin ku tê de gotinên we li ser serxwebûna Kurdistanê û bersivên Dr. Cemal Nebez li ber gotinên we di pirtûka hevpeyvînên çapemeniyê de hene. Ev wêneyek zelaltir ji bo helwesta we û têkoşîna we ji bo azadî û dadmendiya nîşanî gelê Kurd bide."

Qedafî xweş hal bû û qebûl kir ku pirtûk divêt ji aliyê Komîteyên Şoreşger ên Kurd (Kongreyên Gel) ve were weşandin.

7. Min zêde kir:

"Em bi Kongreyên Gel yê ku di Pirtûka Kesk de têne behs kirin, wek rêyek ber bi Kongreya Niştimani ya Giştî bawer dikin. Lê me bi Kongreya Niştimani ya Giştî dest pê kir û nikaribûn Kongreyên Gel li her herêmên Kurdî ava bikin, ji ber ku Kurdistan wek Lîbya azad nebûye. Lê em dikarin bi veşartî wan bicîh bînin."

Qedafî ji gotinên min pir kêfxweş bû û ji alîkarê xwe Îbrahîm El-Beşarî, ku li kêleka wî sekinîbû û not digirt, re ferman da. Gava min li ser fikira radyoyê axift, wî got: "Fikireke baş e û em ê di dema guncaw de wê bicîh bînin."

8. Qedafî got:

"Gava serokwezîrê Tirkîyeyê Tansu Çîller ser min hate, min jê re got, 'Ez ji gelê Kurd hez dikim.' Wê bersiv da, 'Ez jî ji wan hez dikim, lê em li gel terorîstan têkoşîn dikin.' Min jê re got, 'Divê hûn vê rast bikin û delîl bînin.'"

9. Wî ji min re got:

"DYA min li lîsteya reş da, ji ber ku ez piştgirî didam serokê Filistîn Yaser Ereflat, serokê Îrlandayê Gerry Adams û serokê Afrîkaya Başûr Nelson Mandela. Paşê,

DYA Ereflat, Adams û Mandela li Qesra Spî bi xêr hatîn û ji wan re îmze kirin. Divê ew ji min re jî îmze dikirin, lê nekirin — min li lîsteya reş ma. Ev nîşan dide ku polîtîkaya DYA bêhest û bijartî ye."

10. Li ser serdana wî ya 1972 ya Iraqê:

"Sedam Huseyn û Ehmed Hasan El-Bekir li balafirgeha Bexdayê bi sarî min wergirtin. Min ji wan pirsî, 'Çima we bi vê nebûna mihebetî min wergirt?' Wan got, 'Ji ber ku tu piştgirî didî şoreşa Kurd a bi serokatiya Mustafa Barzanî, ku têkiliyên wî bi Îsraêlê hene.' Min bersiv da: 'Heke hûn mafê serxwebûnê dabûn gelê Kurd, ez ê her mafê we bidana. Lê hûn Kurdan fetisandin û naxwazin ew alîkariya kesên din bixwazin — ev nayê qebûl kirin û bêaqil e.'"

11. Wî bi heyranî got:

"Ez heyran im ji Ereban ku Îsraêlê nas dikin, lê dewleteke Kurdî qebûl nakin."

12. Dîtina Qedaî ji bo netewên bindest:

"Min ji xeynî dirêj dixwest yekîtiya dewletên Rojhilata Navîn, bi taybetî yên gelên bindest. Min dixwest Libya wek komara Ereban û Imazîxan bê nasîn. Lê dewletên Afrîkaya Bakur ya li dor min li min berî bûn. Ji ber vê, ez ji bo yekîtiya netewan dixwazim ku bernameya xwe bicîh bikim."

13. Li ser damezrandina "Rêxistina Cîhanî ya Gelên Bindest":

"Ji bo têkoşîna me temam be, divê hûn Kurd rêxistineke cîhanî ya gelên bindest ava bikin û bi cidî bixebitin — li dijî wan tevlihekiya xirab heye ku ji aliyê hêzên mezin ve tê çêkirin, ji hemû dewlet û gelên Rojhilata Navîn mezintir e."

Wî vê mîsyona min da û got:

"Yekîtiya gelên bindest di rêxistineke cîhanî de, dê Neteweyên Yekbûyî yê rastîn be."

"Kurd ne yê Iraqê, Sûriyê, Tirkîyê an Îranê ne — ew yê Kurdistanê ne. Imazîx ne yê dewletên Afrîkaya Bakur ne — ew yê Tamazxayê ne. Belûç ne yê Îranê, Pakistanê an Efxanistanê ne — ew yê Belûçistanê ne."

Bi fermana Qedaî, min Rêxistina Cîhanî ya Gelên Bindest ava kir.

14. Lîsteya daxwazên me li ser maseya wî bû, lê saeta me gediya. Wî rabû, bi maçê kirin me xatir xwest û başî me kir. Me bi heman awayê ku hatibûn, vegeriya koşka serokatîyê.

Erê, Qedaî bi awayekî jidil her tiştê ku got bû. Ecêb e ku ramanên wî bi yên min di daxuyaniya min berî Şerê Iraqê re li hev kir, ku min pêşbînî kir ku vê konferansê dê Kurdan bê dest bişikê — wek ku Qedaî paşê got: 'Kurd bê nîskan ji dawetê derketin.'

Ne tenê van ramanên hevpar, lê prensîbên Partiya KAJYK (1959) û Kongreya Niştîmanî ya Kurdistanê (1985) jî bi

Pirtûka Kesk a Qedafî re li hev dikan. Bîra azad û zîndana azad wek hev difikirin, heta ku hev nedîtin jî. Heqê Kurdan bûna serokekî wek Qedafî, Kurdistan xwe ji xeynê dirêj serxwe dibû.

Min ala Kurdistanê pêşkêşî Qedafî kir, û alîkarê wî yê şexsî Îbrahîm El-Beşarî li pişt wî rawestiya. Ji evîndariya wî ji ala Kurdî, Qedafî xeta xwe jî bi rengên ala Kurdî reng kir.

Di 29-1-1997, hema di roja civîna me bi Serok Muemer Qedafî re, delîgasyoneke ji Parlamana Kurdistanê Derveyî Welat (PKK) hatibû Lîbyayê, bi serokatiya Yaşar Kaya û Dr. Îsmet Şerîf Wanlî. Min nedizanîba sedema hatina wan li Lîbyayê di heman demê de bi çûna me.

Çend meh şûnda, hevalê min yê ezîz Dr. Îsmet Şerîf Wanlî çû serdana min li Londonê û got:

"Çûna we li Lîbyayê bê encam ma." Min jî pirsî: "Tu çawa dizanî?" Wî bersiv da ku Yaşar Kaya ji erkamên Lîbyayê re gotiye:

"Kongreya Niştimani ya Kurdistanê (KNC) ya Cavad Mella ne wek ya PKKê ye ku xwe hêzên çekdarî yên xwe hene."

Li gorî Dr. Îsmet, yek ji erkamên Lîbyayê hevalê Yaşar Kaya bû, ji ber ku ew di Zanîngeha Stenbolê de bi hev re xwendibûn... Ji ber vê yekê, tu yek ji daxwaznameyên me yên nivîskî ku me wek kaxezekî karî ji Albay Muemer Qedafî re pêşkêş kiribûn, nehatin cîh.

Sabotaja têkiliyên me ji aliyê birêveberiya PKK û serokên partiyên Kurd ên din ve, her berdewam bûye û hê jî berdewam e. Ne ji ber kesekî an kesekî din ê ku li gel me ye, lê ji ber dijberiya wan li dijî prensîpên me yên ku dixwazin dewleteke Kurdî ava bikin.

Bi hemû sabotajên ku serokên partiyên Kurd li dijî Kongreya Niştimani ya Kurdistanê kirine, min qet bersiva wan bi heman awayê nedaye, ji ber ku hêj jî hêvîdar im ku ew ji nexweşiya ku tê de divekine, hişyar bibin.

Ji bo birêveberiya Lîbyayê jî, her çend daxwazên me nehatin cîh, min têkiliyek dîplomatîk bi wan re domand. Tişta ku ez ji dîplomasiyê fêm kiriye ev e ku hunera

lêxistina her deriyê ye. Û heke derî venebe, divê em sibê dîsa bixin—heta roja ku derî bi temamî vebe. Bi spasî vê dîplomasiyê, birêveberiya Lîbyayê berdewam kir ku bi min re têkiliyê biparêze, û ez paşê karîbûm beşdarî gelek konferansan li Lîbyayê bibim.

Detay dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Di 31-1-1997 de, Profesor Cemal Nebez û Endazyar Bruskê Îbrahîm çûn serdana min li Londonê da ku li ser mijarên Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê, çûna delegasyonê li Lîbyayê, û rewşa Kurdistanê, bi taybetî Başûrê Kurdistanê, biaxivin.

Di heman rojê de, min telefon ji Celal Talebanî wergirt. Piştî silavkirinê, got:

"Min bihîst ku Cemal mêvanê te ye." Min bersiv da: "Erê, û Endazyar Bruskê Îbrahîm jî li vir e." Celal paşê got:

"Ez ji Cemal re kêf dikim—ew ji dema xwendekariya me hevalê min e, û ez dixwazim wî bibînim. Ez dixwazim we her sêyan bi hev re ji bo taştê vexwînim." (Ramazan bû, û ew li mala jinbira xwe li Londonê dima.)

Em her sê çûn vexwarina taştê ya Celal.

Detay dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Festîvala Bihara, Dostaniyê û Aştiyê Beşdarbûm

Di 14-4-1997 de, ez beşdarî Festîvala Bihara Dostanî û Aştiyê li Trîbolî bûm, bi cil û bergên Kurdî û bi axaftineke min li wir kir.

Di nav bêhnvedanekê de, min bi sê mêrên ku dixwestin silavê min bikin re rûbirû bûm. Yekem destê xwe dirêj kir û bi Kurdî got:

"Tu çawa yî, Kaka?" Min bersiv da: "Baş im, û tu kî yî?" Got: "Ez nûnerê Partiya Demokrat a Kurdistanê (PDK) me, û navê min Mohsen e."

Ya duyem xwe wek nûnerê Partiya Şoreşger a Kurdistanê nas kir. Min her duyan bi xêr hatîn.

Paşê ya sêyem destê min girt û bi erebî got:

"Ez sefîrê Iraqê me." Wek şoka elektrîkê bû—min bêhemdî destê xwe kişand. Sefîr got:

"Çima te destê xwe wisa kişand? Ev tevgereke bê çand e!" Min bersiv da:

"Kuştiya nîv milyon Kurd çand e? Heke tu xwe wek Iraqiyekî adî nas kiribû, ez ê bi te re silav dikirima. Lê tu nûnerê rejîma Iraqê yî—ango tu şîrîkê tawên Sedem Huseynî yî. Ez destê qatilên gelê Kurd nagirim."

Wî bi hêrs ket û çû, paşê vegeriya û got:

"Tawan li ser te nîne, lê li ser kesê ku te vexwendîye vê konferansê ye." Min got:

"Yê ku min vexandîye Serok Muemer Qedaî ye, ku piştgirî dewleteke serbixwe ya Kurdî dide!"

Wî dîsa çû, paşê vegeriya û got:

"Ji devoka te, tu Sûrî yî—tu ti alîkariya we Iraqîyan tune."

Min bersiv da:

"Erê, ez kurekî Sûrî me. Em Kurdên Sûriyê û Iraqê gelê yek in—tu yê ku li nav me cih nabe!"

Min piştî ji nûnerên partiyên Kurd re got:

"Ma hûn çawa dikarin bi vê qatîlî re biçin?" Wan got ku ew ji partiyên Kurd ên hevalbendê hikûmeta Iraqê ne. Min fêhm kir ku ew fraksiyonên kukla yên Sedem in, ji ber vê yekê min got:

"Herin û bi hevalê xwe re bin."

Her sêyan konferansê terk kirin û qet nevegeriyan.

Piştî demekê, min fêhm kir ku sefîrê Iraqê Eli El-Hedîsî bû. Ez bawer im ku ew qet vê bîr nake. Heke serokên Kurd her gav vî awayî li dijî dijminên xwe bidin, êdî êşên gelê Kurd qediyabûn.

Detay dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Di 1-6-1997 de, ez beşdarî konferansekê ya li Almanyayê bûm ku ji aliyê Hevpeymana Partiyên Kurdistanê ve hate organîzekirin, bi navê "Gavêk Ber Bi Civîna Kongreya Niştimani ya Kurdistanê Ve". Ez li gel endamên Kongreya Niştimani ya Kurdistanê beşdar bûm, di nav de Dr. Cemal Nebiz û Hunermend Reber Celal Mamş, nûnerê Kongreyê li Fînlenda. Di nav bûyerê de, endamên me ji aliyê alîgirên PKK ve bi dehşet hate êrîş kirin.

Detay dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Di 8-9-1997 de, min nameyek ji Profesora Mehrdad Izady, zanyarê Kurd ê Zanîngeha Harvard, wergirt, bi Destûra Muvaqat a Komara Federal a Kurdistanê re. Wî daxwaz kir ku kampanyayek ji bo berhevkirina îmzeyan ji bo piştgirîya destûr û serxwebûna Kurdistanê were meşandin. Min îmze kir û name şand endam û alîgirên Kongreya Niştimani ya Kurdistanê.

Detay dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Ala Kurdistanê li ser Televîzyona El Cezîre rakirm

Di 10-3-1998 de, ez ala Kurdistanê li ser televîzyona El Jazeera di bernameya "The Opposite Direction" de li Qeterê, di nav dilê cîhana Erebb de hilkim, dema ku

partiyên Kurd li Kurdistanê ala Kurdî qedexe dikirin û li ser alayên xwe yên zer û kesk (alayên partiyên) şer dikirin.

Di hevpeyvînê de, min got:

"Sûrî, Iraq, Tîrkiye û Îran dewletên kolonyal in ku Kurdistan dagir kiriye û çavkaniyên wê talan kiriye."

"Çareserî tenê yek e: derxistina van hêzên kolonyal û damezrandina dewleteke serbixwe ya Kurdî."

Kolonîalîzm bi awayên cuda tê:

Kolonîalîzma leşkerî, wekî Hindistanê di bin destê Brîtanî de;

Kolonîalîzma niştecîhî, wekî Ewropîyan li Afrîkaya Başûr;

Kolonîalîzma çandî, wekî Cezayîr di bin destê Fransayê de.

Lê Kurdistan ji hemû awayên kolonîalîzmê diheze. Ew dijî dijiwartirîn kolonîalîzma ku mirovahî dîtîye. Ji ber vê yekê, tenê çareserî damezrandina dewleteke serbixwe ya Kurdî ye.

Bûyerên Girîng Berî û Piştî Hevpeyvînê:

1. Di 6ê Adarê 1998 de, Dr. Faysal El-Qasim ji El Jazeera bi min re telefon kir û got ku dixwaze ez di bernameya wî "The Opposite Direction" de li stûdyoya sereke ya Qeterê sêşemê were mehûdkirin. Min jî got ku yek şertê min heye: balafir ne divê li Şam, Bexda, Tîrkiye an Îran raweste. Wî bersiv da: "Ez ê wê wekî ku te xwest amade bikim." Min jî ji bo vexwendinê spas kir.
2. Çend seet şûn de, Dr. Faysal careke din telefon kir ku roja rêwîtiyê (9ê Adarê 1998) piştrast bike û got ku

gava ez bigihêjim Firogeha Heathrowê, biletê min ê li ofîsa Qatar Airwaysê amade ye. Min jî spas kir.

3. Di 9ê Adarê 1998 de, ez bi pinêkê ala Kurdistanê li sîngê xwe û ala Kurdistanê ya din jî di çantê xwe de (bi standekê ku di bernameyê de li maseyê bikim) hatim firogehê. Min li beşa yekem rûnişt.
4. Piştî çend seetan, ez li Firogeha Dohaê arim. Nûnerê El Jazeera bi erebeya fermî min pêşwazî kir û min bir otêla Sheratonê.
5. Yek ji karmendên Sheratonê hate gotin ku min bibîne odeya min. Min pirsî: "Mifteya odeyê li ku ye?" Wî bersiv da: "Li qeydê ye. Mêvanê berê mifte nezanîbe, lê nêzîkê were." Min spas kir. Piştî ku ez çûm odeya xwe, min rû û destên xwe şuşt ku xwe bihêlim. Piştî ez vegerim beşa jorîn, ku li wir salonên spehî û dikanên wekî Ewropayê dîtin. Min hin rojnameyên Qeterê jî xwend. Gava min biryar da ku vegerim odeya xwe, li peygeha agahiyan mifte pirsî. Yek ji karmendên got: "Ez ê bi te re bêm ku odeyê vekim." Min got: "Na, spas. Ez dixwazim odeyekê ya din, ya ku mifteya wê heye." Wî israr kir: "Nerim, mifte nêzîkê tê." Min pirsî: "Rêveber li ku ye?" Wî nîşan da: "Li dawîya vê salonê." Min çû rêveber û xwest odeyeke din, ji ber ku min nexwest li mifteyê bisekine. Rêveber ji qeydê re fermanî ku min bide odeyeke nû bi mifteyê – û bi rastî jî min wê peyda kir.

6. Çend seet şûn de, Dr. Faysal hat cem min û pirsî: "Min odeya te kontrol kir, gotin te guhertiye. Çima?" Min şirove kir: "Odeya yekem mifteya wê tune bû – ez nikarim bê destûra qeydê bikevim. Ew wekî otonomiyê ye, û tu dizanî ku ez dewleta Kurdî ya serbixwe dixwazim." Dr. Faysal bi keneke mezin ket. Piştî re me li ser mijarên bernamêyê peyvîn û min ji wê re got ku ez amade me.
7. Di sibeya roja hevpeyvînê (10ê Adarê 1998) de, ez bi taksîyê ji Sheratonê çûm Amiri Diwan (Qesra Emîrî). Min ji ajoker re got ku li bendê be, ez ê bi wê re vegerim. Li wir, ez sekreterê Emîr re dît, silav lê kirim û gotim: "Ez ji bo hevpeyvînekê li El Jazeera li Qeterê me, lê ez dixwazim silav, peyam û belgeyên Kurdistanê – di nav de pirtûkên min *The Oppressed Kurds, Press Interviews* û *Kurdistan: A Nation Without a State* – bi destê xwe bigihînim Serokê Qeterê." Sekreterê min piştrast kir ku hemû tişt ê bigihîje Emîr.
8. Di êvarê de, Dr. Walid Kamel, bijîşkê şexsî yê Emîr, hat cem min. Min ji wê re xwest ku piştgirî bide peyama min a ji bo Emîr, û li ser pozisyona Kongreya Niştimanî ya Kurdistanê ya serxwebûnê bisekine.
9. Şeva hevpeyvînê, 10'ê Adarê 1998'ê, erebeyeke televîzyona El Jazeera li Şeratonê hat û korespondanê wan jî bi min re hat. Wî ji min xwest ku ez bi wê re biçim stûdyoya sereke ya El Jazeera. Saet 22:00'ê dema Qeterê, hevpeyvîn dest pê kir. Tamam El-Berazî, ku berê endamek îstixbarata Iraqê bû û bi rêxistina

Îxwanul Misilman a Sûriyê ve girêdayî bû û li dijî hikûmeta Sûriyê derketibû, beşdar bû. Wi bi awayekî bêhop hewl da ku hevpeyvîn bibe şerê gotinên şexsî di navbera min û wî de – an jî di navbera wî û yek ji serokên partiyeke Kurd de – ji bo ku bala temaşevanan ji mijara sereke, yanî ji sebeba gelê Kurd, ku ne sebeba Cewad e ne jî ya Celal e, bibe dûr. Ji ber vê yekê, ez piraniya îthamên şexsî yên wî nedeng hiştim da ku ew nikaribe armanca xwe bi cih bîne û min bala xwe li ser ravekirina nuqtayên sereke yên meseleya Kurd, ango dewleta Kurd û mercên kolonyal ên ku gelê me li Kurdistanê dijî, berdewam kir.

Berî ku hevpeyvîn dest pê bike, min ala Kurd ji çantaya xwe derxist û li ser maseya ber min da. Lê Dr. Faysal ji min re got ku reklamkirin ji bo aliyekê nayê qebûlkirin, çimkî dibe ku aliyê din jî ala an sembolekê bîne. Min bersiv da, “Bila werin.” Direktora televîzyonê gotinên min û Dr. Faysal di derbarê ala Kurd de bihîst... û ew jî qebûl nekir ku ala an sembol li stûdyoyê be, ji ber polîtîkaya televîzyonê. Di wê demê de, diyar bû ku heke min li ser ala Kurd bisekinim, hevpeyvîn betal dibe. Ji ber vê yekê, min biryarekî lezîn da: ez ê ji wan re bisekinim, lê belê nuqtaya xwe jî bêjin. Min ala Kurd danî nav çantaya xwe ya bin kursiyê ku min rûniştibû û devê çantê vekir. Gava bername nêzîkî dawiyê bû, min plan kir ku bi awayekî spehî ala Kurd ji çantê derxînim û li ser maseyê bidim – ku min ew kir. Tamam El-Berazî pir hêrs bû, Dr. Faysal jî bi eşkere nîşan da ekipê û

got, “Besa!” Lê belê min ala xwe li ser maseyê da û got, “Ji bo meseleya Kurd tenê çareseriyek heye: dewleteke Kurd bin ala Kurd.” Û Bername bi vê gotinê qediya.

Piştî hevpeyvînê, min li gel Mahmûd Ebdulzezîz El-Sehlawî, cîgirê serokê rêveberiya El Jazeera, peyivî û pirsî, “Ev kîjan qerebalix e ku we anî?” Wî bersiv da, “Tu mafdar î. Xwedê bike, ez ê bi hevpeyvîneke çêtir te qîmet bikim.” Piştî wî kartê xwe da min û ji min xwest ku em têkilî xwe bidomînin.

Yek ji birayên televîzyonê ji min re got, “Ev mêrê şaş û bêserûber ji bo gelê te hat û wêneyekî zelal da ji cûre mirovên ku li dijî gelê Kurd in – wekî te û Kurdên ku telefon kirin û gotin ku hûn gelê şaristanî ne û wekî wî nebûn.”

Piştî hevpeyvînê, ez saet 1’ê şevê hatim otêl û telefon ji Dr. Elî El-Qerdaqî, profesorê Zanîngeha Qeterê, hate min. Ez pêşwazî kir û ji hevpeyvînê memnûn bû. Ji min re pirsî, “Tu çi difikirî li ser tevlibûna min?” Min got, “Baş bû, lê te di dawiyê de xera kir, dema ku te li dijî dewletê axivî.” Dema min vê got, wî xeletiya xwe fêm kir.

Pişt re, rojnamevanek ji rojnameya El-Watan telefon kir û ji min xwest ku hevpeyvînekê pêk bîne. Min got, “Niha dereng e û sibê saet 11’ê ez ê here Londra.” Wî pirsî, “Ez dikarim saet 10’ê were?” Min qebûl kir û wî bi fotograferê rojnameyê hat ku hevpeyvînê pêk bîne.

Bi temamî saet 11'ê, nûnerê televîzyonê bi erebeya xwe hat ku min bîne balafirê. Min got, "Baş e, lê ez amade nînim ku bi heman erebeyê bi Tamam Berazî re biçim." Wî bersiv da, "Tu dixwazî. Rêveberî got divê em pêşî daxwazên te bicîh bînin, paşê yê Tamam Berazî." Min jî got, "De em herin balafirê," û ew tenê min birin balafirê. Ez nizanim Tamam çawa gihîşte balafirê, lê min dît ku ew di heman firîne de bû – ez bi temamî wî nedeng hiştim.

Li vir, divê ez spasî Televîzyona El Jazeera, bi taybetî Dr. Faysal El-Qasim, û hemû birayên ku telefon kirin, bikim:
Mohsen Cewamîr, sernivîskarê Kovara Helebce ya Swêdê
Nazîra Ebdulrezaq
Serdar Peşdarî
Osama El-Dîs
Hazim Kurda
Kefî Mizûrî
Elî El-Qerdaqî
Ebdulsalam Berwarî

Sarbast Bamernî (nûnerê Yekîtiya Nîştîmanî ya Kurdistanê li Şamê)
Ebdulrezaq Ebu Tara, berpirsê medyaya Kongreya Nîştîmanî ya Kurdistanê (KNC)
Piraniya tevlîbûnan piştgirî dan gelê Kurd, her çend hin jî wan di derbarê serxwebûna Kurdistanê de guman kiribûn.
Ez ên ku bi naveyê xwe axivîn, sûcdar nakim, lê ez

Ebdulsalam Berwarî (Berpîrsê Medyaya Navendî ya Partiya Demokrat a Kurdistanê) û Sarbast Bamernî (nûnerê Yekîtiya Nîştimanî ya Kurdistanê li Şamê) ji bo beşdariya wan sûcdar dikim.

Ebdulsalam Berwarî got:

“Di derbarê helwesta me ya li hember ê ku niha diqewime – an jî tiştên ku li me qewimiye – meseleya Kurd li Iraqê di derbarê mafên çandî û rêveberî yên gelê Kurd e di nav hikûmeta navendî de... Ev parlemena herêmî prinçîba federalîzmê ji bo hemû Iraqê, di nav de herêmeke federal li bakurê Iraqê, pejirand. Ev ne dewleteke serbixwe ye. Ez ji we dixwazim ku hûn alîkariya me bikin ku neyê tewandin.”

Lê ez bi ya birayê min yê ezîz Abdulrezaq Ebu Tara (berpîrsê medyaya Kongreya Nîştimani ya Kurdistanê (KNC)) pir iftixar dikim, ku got:

“Tiştê ku pêwîst e, yekîtiya fraksiyon û partiyên Kurd e û pêşkêşkirina bernameyeke neteweyî ya hevbeş ji bo serxwebûna Kurdistanê.”

Ji rastê: Cewad Mella, Faysal El-Qasim û Tamam El-Berazî. Di wê demê de ku min got çareseriya meseleya Kurd avakirina dewleteke Kurd bin ala vê alayê ye û min ala Kurdistanê li ser maseyê da, dengê wan ji rexne li ala Kurdistanê bilind bû, Faysal El-Qasim jî nîşan da ku wêneguhêzî rawestin... Û bi vê re bername qediya.

Di 14-7-1998 de, ez îlan kirim ku kampanyayeke nû dest pê dike ji bo berhevkirina îmzeyên kesayetiyên navneteweyî di piştgirîya serxwebûna Kurdistanê de.

Di 6-8-1998 de, ez pirsnameyek belav kirim ji bo berhevkirina îmzeyên kesayetiyên zanistî, edebî û siyasî yên ji çar aliyên cîhanê, da ku dozek li Dadgeha Navneteweyî ya Dadê, Dadgeha Cezayê ya Navneteweyî

ya Laheyê û Neteweyên Yekbûyî li New Yorkê vekin li hember hemû kesên ku tawanên şexsî an jenosîdê li dijî gelê Kurd kirine li herêmên Kurdistanê, ji qirêjiya Kela Dimdimê heta îro.

Di 19-9-1998 de, ez bi serhêl nivîsîm:

"Di vê roja dîrokî de, Mesûd Barzanî û Celal Talebanî li Washingtonê, bi navberiya Madeleine Albright, Wezîrê Karê Derveyê yê DYAyê, peymana agirbestê îmze kirin. Lê bi rastî pir mixabin ku ew di vê derbarê de hevpeyvînek li ser MBC pêşkêş kirin. Di dema ku yekîtiya wan nîşan dida ku dê dewleteke Kurdî were îlan kirin, bersivên wan wiha bûn:

Celal Talebanî sê car got: "Na, na, na ji dewleteke Kurdî." Di heman demê de, Mesûd Barzanî di axaftina xwe de bi awayekî zelal got: "Na ji dewleteke Kurdî," û nasnameya xwe ya Iraqî pejirand û got ku Kurdistan beşekî Iraqê ye û divê kes li dijî Iraqê neyêne plan kirin – mixabin, wiha tê wateya ku dewleteke Kurdî dê bibe komployek."

Di 10-11ê çiriya pêşîn a 1998 de, ez Çaremîn Kongreya Nîştimani ya Kurdistanê li Londonê organîze kirim.

Hûn dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de detayên vê kongreyê bibînin.

Hin endamên Çaremîn Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê.

Di 17-11-1998 de, William Morris, serokê saziya Brîtanî "The Next Century Foundation," bi min re têkilî darxist û agahdarî min kir ku hikûmeta Iraqê wî vexwendiyê Baghdadê û ji wî re xwestiyê ku komek Kurdan bi xwe re bîne Iraq û Kurdistanê. William Morris ji min re pirsî ka ez çi difikirim. Ez ji wî re ji nişka ve gotim ku, wekî serokê Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê, ji bo me ne mimkun e ku em herin Iraq, Sûrî, Îran an Tirkiyê – welatên ku Kurdistan dagir kirine û nasname û mafê me yên azadiyê li ser welatê xwe qebûl nakin. Ez zêde kirim ku dê bê guman saziyên Kurdî yên din jî bibîne ku amade ne ku bi wî re herin, hatta bêhnfirek ji bo çûna paytextên van dewletên dagirker bibin.

Di 18-4-1999 de, Zubeyr Aydar hat Londonê û ji Navenda Agahdariya Kurdî bi min re têkilî darxist û xwest ku em bi hev re civînê bikin. Ez çûm navendê, û gotûbêja Zubeyr li

ser vegerandina min bajarvanî û Kongreya Niştimani ya Kurdistanê ya ku ew piştî girtina Abdullah Öcalan saz kiribûn, bû. Min ji wî re got ku min dijberî nîne, lê divê hin nuqteyan aşkere bikim:

Mijara serxwebûna Kurdan bingeîn e, û her çend ez dijî ajandayên partiyên nabim jî, Kongreya Niştimani ya Kurdistanê ya gelê Kurd e û mafê wan yê serxwebûnê nikare bê têkşikandin.

Kongreya Niştimani ya Kurdistanê nikare bin kontrola partiyeke tenê be, ji ber ku partiyên din ên ku wê wekî paşangeha wê partiyê bibînin, ên xebatê bikin ku wê hilweşînin.

Zubeyr Aydar şertên min qebûl nekir, û civîn bi vê fêhmê qediya ku ez amade me heke merc biguherin, hevkarîyê bikim.

Di 6-7-1999 de, min nameyeke spasê û dilxwaziyek germ ji Lord Hylton wergirt, ku di derbarê nameyek min a ji Tony Blair re bû. Lord Hylton ji min re agahdar kir ku ew nameya min di debata Lordên Brîtanî de li ser heman mijarê bikar anî, û got ku hejmara Kurdên ku Tîrkiye di 15 salên dawî de koçber kirine, ji gelê Kosovoyê zêdetir e.

Hûn dikarin detay û nameya Lord Hylton di Beşa Çarem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 12-7-1999 de, min nameyeke spasê ji Wezareta Karê Derveî ya Brîtanî wergirt, bersiva nameya min a ji bo Serokwezîr Tony Blair di 30-6-1999 de bû. Her çend ez endamê partiya Abdullah Öcalan nebûm jî, min ji hikûmeta Brîtanî re xwestiye ku li Tirkîyê bikeve zextê ji bo azadiya gelê Kurd û serokê wan Abdullah Öcalan, ku li Tirkîyê girtî ye. Wezareta Karê Derveî bersiv da ku divê parêzerên Öcalan li Dadgeha Ewropayê bibêjin ku dê nehêlin ku wî bikin şehîd, û Brîtanî jî li ser vê mijarê bi baldarî digere – her çend ew PKK wekî rêxistineke terorîst binav dikir. Piştî wergirtina vê bersivê, min nameyeke din şand û şirove kir ku xwe Tirkîye dewleteke terorîst e û divê parastina xwe ya Kurdan neyê wekî terorîzm binav kirin. Detay dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min de werin dîtin.

Di 4-9-1999 de, ez li malê Dr. Celal Reşîd Ehmed li Heerenveen, Holendayê, bi Dr. Cemal Nebez û Endazyar Bruska Îbrahîm re civiyam, ji bo Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê û pêşveçûnên dawî yê projeya me ya damezrandina Enstîtuya Lêkolînên Stratejîk ya Kurdistanê li Hewlêrê nîqaş bikin.

Di 22-9-1999 de, hevalê min yê ezîz Şêrwan Reşîd ji Silêmaniyê bi min re têkilî darxist û ji min re got ku hêzên çekdar, nûnerê Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê li Silêmaniyê, Baxtiyar Zangane revandin. Ez di wê rojê de hewl da ku wî azad bike.

Di 7-10-1999 de, ez li ofîsa YNKê li Londonê bi Celal Talebanî û Dr. Fuad Mesûm re civiyam, bi hevaltiya Şêx Latîf Merîwanî, Şêrwan Reşîd û Dr. Kemal Salih. Du xortên din jî wekî ewlekari hatibûn, lê li qadê pêşwaziyê man. Civîn bi aşitî pêk hat û em li ser mijarên Kurdî axivîn. Mam Celal got ku ew naçin dijberiya me û ên xebatê bikin ku têkiliyên me xurt bikin. Ez mijara revandina Baxtiyar Zangane ji aliyê hêzên YNKê rakirim, û Mam Celal got ku ew ji vê yekê agahdar nîne, lê berpirsiyariya azadkirina wî digire. Civîn bi aşitî qediya û wêne yên komî hatin kişandin. Çend roj şûnda, Baxtiyar hate azadkirin. Detay dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min de werin dîtin.

Di 4-3-2000 de, ez beşdarî civînek giştî ya ku PDK li Zanîngeha Londonê ji bo bîranîna 21emîn salvegera mirina General Mustafa Barzanî organîze kiribû, bûm. Zêdetirî 500 kesayetiyên Kurd û iraqî teşrîf kirin, û ez bi Kurdî axivim. Detay dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min de werin dîtin.

Di 30-31ê çiriya pêşîn a 2000 de, ez wekî serokê Kongreya Niştimani ya Kurdistanê beşdarî Konferansa Forumê Cîhanî yê El-Mesabe bûm, bi cil û bergên Kurdî. Ala Kurdistanê li ser maseya min hate danîn, li gel alayên serokên komarên din. Konferans 500 nûnerên ji 15 serokên dewletan, 60 wezîrên derveyî, sefir û 18 serokên partiyan dihewandin. Min bi nûnerên neteweyên

bêdewlet re, di nav de serokên gelên xwecih ên Amerîkayê, hevdîtin kirin.
 Detay dikarin di Beşa Çarem a pirtûka min de werin dîtin.

Cewad Mella di Rêza Yekem a Konferansa Cîhanî ya El-Mesabe de, bi Ala Kurdistanê.

Li 23-1-2001, ez beşdarî civînekê li Parlemana Brîtanî bûm ku li ser meseleya Kurdî bû. Axiverên wê Lord Avebury, Lord Rea, nivîskarê brîtanî David McDowall, Dr. Îsmet Şerîf Wanlî û gelekên din bûn—tevî Brîtanî û Kurd. Ji nav wan de Dr. Mehmûd Osman, Dara Ettar, Şêx Dara nevî, Şêx Mensûr nevî, û nûnerên rêxistinên brîtanî, Kurd û ereb jî hebûn.

Axaftinên wan li ser mafên mirovan û demokrasî ji bo "kêmîniya Kurdî" li Tirkîyê bû, û ew vê termê di axaftinên xwe de dubare kirin, mîna ku berî ku bikevin holê li serê peyman kiribûn.

Dema ku ew qediya, ji temaşevanan xwestin ku ramanên xwe parve bikin an pirsan bikin. Dr. Mehmûd Osman pêşî axaft, paşê ez piştî wî axivam, û sê kesên din jî: yek brîtanî, yek ji Partiya Komûnîst a Iraqê, û Dara Cemîl.

Lê David McDowall di axaftina xwe de nuqtayeke girîng got: "Divê em felsefeya dewleta tirk lêkolîn bikin."

Gava ez axivam, ez bi vê nuqtaya girîng dest pê kirim û gotim ku ya David McDowall got rast e, ji ber ku ramanvanê mezin ê çînî Mao Tse Tung jî gotiye: "Heke tu xwe û neyara xwe nas bikî, û piştî sed şerên li hemberî wî bike, ê tu sed caran serkeftî bibî."

Ez zêde kirim: Divê em pêşî xwe û neyarê xwe nas bikin. Lê terma ku we îro behs kir, "kêmîniya Kurdî" li Tirkîyê, bi tevahî ne rast e. Terma rast ev e ku Kurd li Tehranê, Bexdayê, Stembolê û Şamê "kêmîniyeke Kurdî" ne. Heta Kurd li Londonê jî dikarin wek kêmîniyeke Kurdî bîn binavkirin. Lê Kurd li Kurdistanê gelê parçebûyî û kolonîze bûne, wekî ku Profesora Îsmail Beşîkçî di pirtûka xwe "Kurdistan: Koloniyeke Navneteweyî" de şirove kiriye, û

divê serxwebûna wan were bidestxistin Û dewleteke Kurdî were avakirin.

Duyemîn, ji bo ku em neyarê xwe, dewleta tirk, nas bikin, ez wê bi kurtasî wekî Adolf Hitler, serokê Nazî, gotiye ku Mustafa Kamal, damezrînerê dewleta tirk, mamosteyê wî bû. Îdî hûn çi mafên mirovan Û demokrasî ji Naziyan tirk dixwazin?

Çareserî tenê ev e ku em welatê xwe, Kurdistanê, ji Naziyan veqetînin Û dewleta Kurdî îlan bikin.

Temaşevan bi awayekî dirêj Û bi coş dest lê xistin.

Li 17-3-2001, ez nameyeke spasê Û şikiranî ji Key Abdullah II yê Keyaniya Haşimî ya Urdunê wergirtim, bersivê nameya min bû, ku min pirtûka xwe "Kurdistan Û Kurd" pêşkêşî wî kiribû. Di nameya xwe de, Key bi min re xwest ku ez pêşve biçim Û serkeftinên nû bidest bixim. Hûn dikarin detayên vê yekê di beşa pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min Û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Semînarek li ser Bajarê Kerkûkê Beşdarbûm

Li 22-7-2001, ez beşdarî semînarek du rojî (21-22 Tîrmeh) li ser bajarê Kerkûkê bûm, ku ji aliyê Navenda Kerbela li Londonê ve hate organîzekirin. Ez roja yekem nehatim, ji ber ku sernavê semînarê "Kerkûk, Bajarê Neteweyên Birayê: Mînakek ji bo Iraqê ya Paşerojê" min nerazî kir. Lê ez roja duyemîn hatim, piştî ku hevalê min yê ezîz Dr. Celal Reşîd Ehmed bi min re telefon kir û got, "Me te li semînarê nedît..." Ji ber vê ez hatim ku Dr. Celal û jina wî Dr. Kurdistan Mokriyanî bibînim.

Piraniya axiveran li ser wê semînarê bi awayekî bihêz gotin ku Kerkûk Iraqî ye û beşek ji şaristaniya Iraqê ye. Dema ku ez li ser mijarên roja yekem pirsî, ji min re hate got ku tirkmen dibêjin Kerkûk bajarê tirkmenan e û gelê wan ji Kurd û ereban zêdetir e. Di wê demê de min çare nedît ji bilî ku destê xwe bilind bikim û xwestibe ku ez axivim. Serokê rûniştinê ji min re got, "Bila be, tu li mikrofônê biaxeve."

Daxuyaniya min wiha bû:

Ji ber ku semînar li mizgeftê hate lidarxistin, min bi "Bismillahirrahmanirrahim" dest pê kir:

"Ez ji Navenda Kerbela re spas dikim ku vê semînarê li ser Kerkûkê organîze kir û min vexwend. Ez dixwazim li ser birakariya gelan tekîd bikim – ne tenê li Kerkûkê, lê li

Londonê û li seranserê cîhanê jî. Li her derê gelek gel û etnîkî hene, û ez piştgirîya birakiya navbera wan dikim. Lê li ser Kerkûkê, divê em ji bîr nekin ku ew ne tenê beşek, lê beşek girîng û bingehîn ji Kurdistanê ye. Ev rastiyeke dîrokî, erdnîgarî, demografîk û şaristanî ye ku nasnameya Kurdî ya wê sîdîq dike. Divê dilê gelê Kurd li ser statuya Kerkûkê were rêz kirin, rastiyeke ku tu aliyek bêalî nikare înkâr bike."

"Di 1974 de, Kerkûk bû nuqtaya sereke ya nîqaşê di navbera hikûmeta Iraqê û şoreşa Kurdî de. Heke şoreşa Kurdî qebûl dikir ku Kerkûk ji Kurdistanê were derxistin, belê felaketên wek Helebce, Enfal û operasyonên genosîdî yên din çênebûn. Ez dixwazim bi bîranîna we bidim ku Kerkûk çiqas girîng e, bi qurbaniyên gelê Kurd ji bo wê."

Guhdar bi germî dest lê xistin.

Piştî semînarê, Şêx Mûhsen El-Iraqî ji min re got: "Kerkûk bajarê Kurdî ye, lê ne hewce ye ku em hişk bibin." Min bersiv da ku ev mijarek hestî ye û divê were tekîd kirin. Dr. Mehmûd Osman jî got: "Gotinên we yên kurt, wekî ku hûn ala Kurdî li dawiya hevpeyvîna xwe ya Al Jazeera bilind kiribûn – gelek kurt û bihêz bûn."

Gelek beşdar ji min re pîrozbahî kirin, ji ber ku axaftina min tevî semînarê guherand. Axiverên piştî min – di nav de nûnerên Cepheya Iraqê, Ezzedîn Mistefa Resûl û Dr. Fuad

Mesûm – gotinên min li ser nasnameya Kurdî ya Kerkûkê dubare kirin. Ev hemû di saeta dawî ya semînarê de qewimî, ku du roj berdewam kir bêyî ku nasnameya Kurdî ya Kerkûkê bi awayekî zelal were gotin.

Mihemed Saeed El-Tureymî, serokê Navenda Kufa li Holenda, ji min re spas kir ji bo pirtûka min, ku wî ji xwe di xwendinên xwe de ji wê gotin qut kiribûn.

Min bi Dr. Ezzedîn Mistefa Resûl re bi dirêjî axivî, û wî ji min re got: "Ez Dr. Cemal Nebez wek birayê xwe dibînim ji demên me yê pêşîn li Silêmanî û zanîngehê. Gava birayê wî Kamal mir, ez li cem malbata wî sekinîm ji bo condolan û piştgiriyê bidim." Wî bi awayekî dubare tekîd kir ku Celal ji bo wî ji birayê xwe zêdetir bû. Min jî ji wî re got: "Ez ê gotinên we ji Dr. Cemal Nebez re bigihînim," ku ew bi dilxweşî qebûl kir.

Ji ber ku êvarê havînê xweş bû, min ji Dr. Celal Reşîd Ehmed re pêşniyar kir: "Ka em ji vê komelê derkevin û di rê de bipeyivin." Em bi Dr. Kordestan û Dr. Mirella Galetî, zanyara navdar a Îtalî ku gelek li ser meseleya Kurdî nivîsandiye, re li hev geriyan.

Dr. Celal Reşîd û min li hev kirin ku em di nêz de civînek li dar bixin da ku delegasyonek ji Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê bişînin Hikûmeta Herêma Kurdistanê li Hewlêr (Erbîl) ji bo têkiliyên du-alî xurt bikin.

Min êrîşa terorîst a li ser Navenda Bazirganî ya Cîhanê (World Trade Center) red kir.

Di 11-9-2001 de, gava ez di sibê 11ê de, roja bûyera Şoreşa Kurdistanê, hişyar bûm û televizyon vekirim, ez dît ku du balafirên Amerîkayê ketine nav bircên World Trade Center û ew her du birc bi xwe re xwar bûn û ketine agir. Di destpêkê de, ez fikirî ku ev dîmenek ji fîlmeke hollywoodî ye, lê ez şaş mam ku ev ne fîlm e, lê nûçeyeke rastîn e. Ji bo demekê, ez bi xwe re fikirî: Ma gelê Kurd li dijî Amerîkayê, ku bi Saddam Huseyn re hevkarîya kujandina Şoreşa Kurdistanê kiriye, roja 11ê îlonê, roja destpêka şoreşê, tolhildanê kiriye? Lê çima ev tolhildan piştî bîst û pênc salan hatîye?

Gava ez nûçeyan temaşe dikirim û dît ku gelek sivîl mirine, ne kêmtir ji komkujiya Helebçeyê ku Iraq bi çekên kîmyawî bombabaran kiribû, ez di cih de fikirî: Na, ev nikare karê gelê Kurd be. Kurd sivîl nakuşin, bi rastî em li dijî her kesê ku sivîlan dikuje ne, ji ber ku em xwe jî qurbanê terorîzma cîhanî û herêma ne.

Ez bi hemû hevalên xwe yên li seranserê cîhanê re têkilî daye û ji wan re gotim ku herin serdana qonsulxaneyên Amerîkayê yên li welatên xwe bikin û sersaxî bikin. Li Brîtanyayê, ez bi xwe çûm qonsulxaneya Amerîkayê li Londonê, ku derê li derve çaderek sersaxiyê hatibû

çêkirin. Bi min re endazyar Ghayath Ehmed, Kamîran, Dylan û Reşîd bûn.

Ez di pirtûka sersaxiyê de bi navê Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê îmze kirim û gul dan qurbanan. Gava em li ser sersaxiyê bûn, balyozê Amerîkayê William S. Farish hat û ji me re spas kir ku em bi xemxwarîya qurbanên êrîşên World Trade Centerê li New Yorkê re hevpeymanî nîşan didin. Wî destê me girt û ez ji wî re gotim: "Ev trajedî me pir êşand, ji ber ku em Kurd jî vî êşî dizanin û em jî qurbanê terorîzmê ne." Ez ji balyoz re gotim: "Ji kerema xwe agahdariya hukûmeta xwe bikin ku bala xwe bidin ser mafê serxwebûna Kurdistanê."

Balyoz Farish bersiv da: "Em ji mafê we agahdar in," û careke din destê me girt û ji me re spas kir ku hatine. Di wê demê de, komek wênegiran (dibêjin ji qonsulxane bûn) wêneên me girtin û bi balyoz re çûn. Ev demekê bihêz bû, ku dengê serxwebûna Kurdistanê gihand hikûmetê Amerîkayê. Li ser sîngê me, ala Kurdistanê hebû û em jî yek dan balyoz.

Jawad Mella di pirtûka sersaxiyê de îmze dike, bi Ghayath û Dylan re.

Di 21-9-2001 de, ez nameyek ji Mr. William S. Farish, balyozê Amerîkayê li Londonê, wergirtim ku ji min û Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê re spas dikir ji bo peyama ku ez di pirtûka sersaxiyê ya li qonsulxaneyê Amerîkayê piştî bombebarankirina World Trade Centerê li New Yorkê di 11ê îlonê de nivîsîbûm.

Detay û name di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de têne dîtin.

Di 15-1-2002 de, ez beşdarî civînek li ser mafê Kurdan bûm ku ji aliyê rêxistina brîtanî Liberation ve hate organîze kirin. Zêdetir ji sed kesên brîtanî û endamên parlamento beşdar bûn, di nav de Jeremy Corbyn, Rudi Vis û yên din. Her weha hevalên min ên hêja Mr. Şirwan Reşîd, Endazyar Ghayath Ehmed, Dr. Abdulhamid El-Serrac, Dr. Aştî Horamî, Mr. Omid, Şabaz û yên din jî bûn.

Dilşad Mîran (wek nûnera Partiya Demokrat a Kurdistanê), Dr. Latîf Reşîd (wek nûnera Yekîtiya Nîştimanî ya Kurdistanê), û Nîlofar Koç (wek nûnera PKKê) axivîn. Her sê li ser partiyên xwe, têkiliyên hev, şer û peymana hev axivîn, lê ti gotinek li ser mafê Kurdan ne got, wek ku partiyên wan mafê Kurdan be.

Gava dorê hat ser min, ez bi îngilîzî gotim: "Mafê Kurdan serxwebûna Kurdistanê ye."

Di 1-2-2002 de, rojnameya Media li paytexta Hewlêrê (Erbil), ku devoka Yekîtiya Neteweyî ya Demokrat a Kurdistanê ye, gotara min ya ku ez di 15ê kanûna paşîn a 2002an de li parlamentoya Brîtanîyayê axivîbûm, weşand. Detay û tevaya gotara min di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de têne dîtin.

Di 25-6-2002 de, ez bi Lord Hylton re civîyam, ku ji min re got ku hebûna nûnerek Kurd wek şahid li Neteweyên

Yekbûyî kêmtirîn tişt e ku NY ji bo gelê Kurd dikare bike. Di wê civînê de, endazyar Ghayath Ehmed û stranbêja navdar Newroz bi min re bûn.

Ji rastê: Lord Hylton, Jawad Mella, Endazyar Ghayath Ehmed û stranbêja Kurd Newroz Oramarî.

Di 24-8-2002 de, ez konferansa taybetî ya Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê (KNC) – Beşa Brîtanîyayê organîze kirim, ku li Navenda Polonyayê li Londonê bi şandera "Serxwebûna Kurdistanê" pêk hat. Beşdarên wê endazyar Bruska Îbrahîm, serokê têkiliyên derve yê KNCê, û Profesora Cemal Nebez, şêwirmendê KNCê, bûn, ku derseke neteweperwerane ji guhdarvan re da.

Detay di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyoграфиya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de têne dîtin.

Min li Sefareta Qeterê bi Siyasetmedarên Ereban re Civiya

Di 19-9-2002 de, ez beşdarî şahîyên Roja Neteweyî ya Qeterê li Sefareta Qeterê li London bûm. Li wir, Elîşêk Naser bin Hemad El Xelîfe, sefîrê Qeterê û kesayetên din yên Qeterê, bi germî min pêşwazî kir. Min bi gelek siyasetmedarên ereb û brîtanî re jî civiya, di nav de Sekreterê Yekem a Wezareta Karê Derveyî ya Suudî. Gava ew ala Kurdistanê ku li sîngê min bû dît, ev peyvî di navbera me de qewimîn:

Wî got: "Hûn Kurd xwe ji bê kêrî diêşînin."

Min bersiv da: "Çima hûn difikirin ku têkoşîna me ji bê kêrî ye?"

Wî bi kenê got: "Tu dişibî ku te nû ketî tevgera Kurdî ye, ez ê ji te re rastiya veşartî bibêjim."

Min got: "Bila be. Ji ber ku ez nû ketî tevgera Kurdî me, ez dixwazim fêr bibim."

Wî wê hingê got: "Ji ber cîgirê xwe yê li Qraliya Suudî, ez dubare dikim: Hûn xwe ji bê kêrî diêşînin. Suudî û dewletên din yên Kendava Farsê siyaseteke yekgirtî li hemberî we heye: 'Em amade ne ku nivê bûdceya xwe bidin xebatê, da ku Kurd qet nekin dewlet, da ku ew qet nebin serok li Iraq û Sûriyê. Tu serokê Iraqî û Sûrî nikare li hemberî diyariyên me yên darayî sekinîne, da ku Kurd qet nebin aktorek sereke li herêmê.'"

Min pirsî: "Çima hûn wiha derfetên xwe didin, tenê ji bo ku Kurd rolek negirin, çimkî Kurdistan bi kîlometreyan dûrî sînorên we ye?"

Wî bersiv da: "Argûmana te mantîkî ye, lê ev siyaseta me ye."

Di heman civînê de, min bi sefîrekî ji dewleteke Kendava Farsê re jî civiya (ez naxwazim navê dewletê an sefîrê bibêjim, ji bo ku pêk neyê).

Min got: "Min bi gelek serokên cîhanê re civiya, lê ez tu eleqeya hikûmeta we ji bo mafê Kurdî nedîtîye."

Wî got: "Em ji mafê Kurdî eleqedar in. Min agahiyên te ji rayedarên xwe re şandine, lê min nikaribû vexwendinek ji te re bime, çimkî tu bi komela Albay Qedafî ve girêdayî yî û dewleta min naxwaze bi Qedafî re bixebite."

Min bi keneke şaşwazî got: "Ma hikûmeta we nizane ku ez alîgirê serxwebûna Kurdistanê me? Mafê min e ku li her derî bixumim. Armanca min ne eleqedariya hikûmeta we an rejîma Qedafî ye. Ez her kesê ku piştgirî dide serxwebûna Kurdistanê pêşwazî dikim, lê ez ne eleqedar im ku bi kesên ku dijî mafê me ne civiyim."

Li rastê: Sefîrê Qeterê Elîşêk Naser bin Hemad El Xelîfe û Cewad Mella.

Di nav heftê de 5 semîner li 3 welatan pêk anîm

Di 22-9-2002 de, ez beşdarî semînarekê bûm ku Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê (KNC) ji bo Dr. Cemal Nebes li bajarê Hanover, Almanya organîze kir, bi navê "Pêşeroja Iraq û Mijara Kurdî". Seminar ji aliyê Yûsif Nasro û Celal Barzanî ve hate birêvebirin. Di vê bûyerê de, min axivtek kurt li ser têkoşîna Profesora Cemal Nebes û xebatên KNCê ji bo azadiya gelê Kurd û serxwebûna Kurdistanê kir.

Di 23-9-2002 de, min li Dortmundê seminarê li ser mijara Kurdî li Rojavayê Kurdistanê pêk anî, ku ji aliyê Merwan Elî û Rizgar Qasim ve hate organîzekirin.

Piştî semînarên Hanover û Dortmundê, Dr. Şirwan Mehdîn bi min re têkilî da û got: "Bajarê me Mannheim ji Dortmundê dûr nîne." Dr. Kemal Seydo û hevalên wî bi camêrî min birin Mannheimê.

Di 25-9-2002 de, min li Mannheimê semînarek li ser serxwebûna Kurdistanê pêk anî, ku ji aliyê Swara Arif û Dr. Şirwan Mehdîn ve hate organîzekirin.

Her weha, hevalên Swîsre bi min re têkilî dan û gotin: "Zûrich ji Mannheimê dûr nîne û em amade ne ku ji te re semînarek organîze bikin." Min qebûl kir û çûm Swîsreyê.

Di 27-9-2002 de, min li Zûrich, Swîsre semînarek li ser serxwebûna Kurdistanê pêk anî, ku ji aliyê Hemid Sûrî û Dr. Fawzî Qedûr (nimreyê Hikûmeta Herêma Kurdistanê li Swîsre) ve hate organîzekirin.

Bi heman rengî, hevalên Mîlan, Îtalya bi min re têkilî dan û gotin: "Bajarê me ji Zûrichê dûr nîne û em dixwazin ji te re semînarek bikin." Min qebûl kir û bi rêya trêne çûm Îtalya, li ser rê çiyayên Alp derbas bûm—manzereke pir spehî bû.

Di 28-9-2002 de, min li Mîlan, Îtalya semînarek pêk anî, ku ji aliyê Dr. Carlo Boldrini (Serokê Navenda Çanda Kurdistanê ya Îtalya, kurê Sînore Eriko Boldrini) û Dr. Îzzet Seydo (nimreyê HKê ya Îtalya) ve hate organîzekirin.

Armanca Sereke ya Van Bûyeran

Armanca sereke ya van çalakîyan, fêkirina gelê Kurd bû ka çawa dikarin azadiya xwe bistînin. Geli ku maf û rêbaza wan nas dike, bi zû wê bigihîje. Mixabin, hişê siyasî yê civaka Kurdî hê jî partîzan, herêmi û eşîrî ye—serok, partî, eşîr û malbat ji netewê re pêş tê. Ewlehiya partiyan û eşîran ji ewlehiya neteweyî ya Kurdî girîngtir bûye, hatta stratejiyeke neteweyî jî tune.

Agahiyên detayî û wêneyên van pênc semînarên ku ez di çarşekê de di sê welatên Ewropayê de pêk anî, di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de têne dîtin.

Name ji Serokê Îtalya Carlo Azeglio Ciampi

Di 22-10-2002 de, min nameyek ji Serokê Îtalya Carlo Azeglio Ciampi wergirt, ku bi rêya Senatör Eriko Boldrini (endamê Senatoya Îtalya û Serokê Komeleya Berxwedêrên Şer li Roma) hatibû şandin. Senatör Boldrini ji bo min name nivîsîbû serokê Îtalya û daxwaza civînekê kiribû.

Min berê ji serokên cîhanê re ragihandibû da ku nêrîna wan li ser serxwebûna Kurdistanê bipirsim. Bersiv diyar kir

ku hêzên mezin ên cîhanê serxwebûna Kurdistanê red dikin, ji bo ku dewletên Rojhilata Navîn ên dagîrker ên Kurdistanê razî bikin. Ev jî piştrast kir ku polîtîkayên navneteweyî hê jî li gor peymanên serdema kolonyal dixebitin, ku Kurdistanê nezanîbûn.

Wergera Nameya Serokê Îtalya ji Senatör Eriko Boldrini:

"Erikoya min,

Ez bala xwe berdide nameya we ya 11ê Cotmehê, ku we ji bo Dr. Jawad Mella, Serokê Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê, daxwaza civînekê kiribû.

Ez nêrîna we ya baş li ser Dr. Mella qebûl dikim. Lêbelê, divê ez îşaret bikim ku daxwazên rêxistina we li gor rêbernameyên polîtîkaya derve ya Îtalya û têkiliyên me yên dostane bi dewletên Rojhilata Navîn re nîn in.

Her çend ez ji redkirina vê daxwazê pir mixabin im, hêvîdar im ku hûn sedemên min fêhm bikin, bi taybetî di vê dema hesas de. Bi hurmetên germ,
Serokê Komara Îtalya."

Agahiyên bêtir dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bîne dîtin.

Civîna Min bi Lord Nazir Ahmed re

Di 29-10-2002 de, min destelegehyek ji bo Konferansa Neteweyî ya Kurdistanê ava kir, ku ji endamên rûmetdar pêk dihat: Kamal Chalabi, Şirwan Reşîd, Endazyar Ghayath Ahmed, Dr. Abdulhemîd El-Serrac, û Dr. Tariq Paşa El-Emadî. Me civînek bi Lord Nazir Ahmed (ji eslê xwe Keşmîrî) li qonaxa meclîsa Lordan li Parlemena Brîtanî kir, ku çay û qehwa pêşkêşî me kir.

Di destpêka civînê de, min xwe û endamên destelegiyê nas kir... Got: "Hûn komêk zîndewer û zana ne—mînak, Dr. Tariq di navbera 1972 û 1978an de serokê Zanîngeha Silêmaniyê bû."

Lord Nazir bi pîrsgirêka şerê li dijî Saddam eleqedar bû... lê min jê re got: "Civîna me bi we re li ser Saddam Huseyn nîne." Bersiv da: "Paşê ji min re bêje..." Min jî got: "Armanca me serxwebûna Kurdistanê ye. Hûn çawa dikarin alîkariya me bikin ku em bigihîjin serxwebûna welatê xwe?" Piştî min dosyeyek 20 rûpelî li ser meseleya Kurd û serxwebûna Kurdistanê pêşkêş kir.

Lord Nazir Ahmed bi şaşiyê got: "Hemû partî û rêxistinên ku min lê dîtiye, di nav de Masûd Barzanî, federalîzm an otonomî dixwazin... Rêxistina we yekane koma Kurd e ku serxwebûna tevahî dixwaze." Min bersiv da: "Daxwaza me ya serxwebûnê stratejîk e—ev xurtiya wan ên ku

federalîzm dixwazin zêde dike. Bi daxwaza me ya mezintir, federalîzm hêsantir dibe."

Lê Lord Ahmed got: "Ez nikarim alîkariya we bikim, çimkî ez endamek Partiya Karkeran a Brîtanî me, ku hin endam wê alîgirê Tîrkiye, Îran, Iraq an Sûriyê ne. Heke ez alîkariya serxwebûna Kurdistanê bikim, dibe sedema pevçûnên mezin di nav partiyê de—ev ji hêza min der e."

Min got: "Ez ji we naxwazim ku hûn bi awayekî vekirî alîkariya serxwebûnê bikin—ev ji me re be. Lê hêvîdar im ku hûn dikarin li Meclîsa Lordan projeyek referandumê ya bi çavdêriya NY'ê ji bo gelê Kurd pêşkêş bikin. Em di sedsala 21em in, lê Kurd—zêdetir ji 40 milyon kes—hîn jî nehatiye pirsîyar ku çi dixwazin. Ji her tiştî bêpar in."

Lord Ahmed bersiv da: "Referandum jî rêyek e ber bi serxwebûnê ve."

Piştî min ji wî re bi awayekî şexsî pirs kir: "Di navbera te û min de—ne li ber partiyê an meclîsê—ma tu bawer dikî gelê Kurdê heqê dewletekê xwe heye?" Got: "Erê, û ev ji eslê xwe ya keşmîrê tê; ez jî bi meseleyeke weş dixebitim, ji ber vê yekê ez ji we re dilşad im."

Min spas kir û pirsîya dawî kir: "Çimkî tu bawerî serxwebûna Kurdistanê heye, ma tu dikarî rêyek nîşanî me bidî ka em çawa dikarin rojavayî qane bikin?"

Lord Nazir Ahmed çend pêşniyar da:

Hukûmetên rojavayî polîtîkaya xwe li gor nirxandina rojnamevanan diyar dikin. Divê hûn bi analîstên siyasî re bixebitin û wan teşwîq bikin ku li ser serxwebûna Kurdistanê binivîsin.

Nîvê Kurdistanê li Tirkîyê (Ewropa) ye, divê hûn xebata xwe li ser Yekîtiya Ewropayê û Parlamentoya Ewropayê bikin, ku dikarin piştgirî bistînin.

Bi min û endamên din ên Meclîsa Lordan re hevdîtinên xwe bidomînin—heta ewên ku alîgirê dijminên we ne jî—da ku wan bi Kurd û Kurdistanê nas bikin.

Di dawiyê de, min petîsyona Kongreya Niştimani ya Kurdistanê pêşkêş kir, ku ji bo nûneriya Kurdan li NY'ê îmze tê komkirin. Lord Ahmed got: "Ev pêşniyareke baş e," û bi qencyê îmze kir. Me bi hêvîya dîsa hevdîtinê bi hev re vediqetînin.

Civîna Min bi Nûnerê NY'yê li Brîtanê re

Di 26-11-2002 de, min civînek bi Bertie Lewis Naina, nûnerê Serokê Giştî ya NY'yê li Brîtanê, re kir, bi hev re Dr. Tariq Paşa El-Emadî, Homa Razaieian (Yekîtiya Jinên Kurd), Endazyar Ghayath Ahmed, Dr. Mihemed Şêda (berê weşangerê Kurdî-erebî), û Dr. Rebwar Fetah (Rêveberê Medyaya Kurdî) jî bûn.

Me dosyeyek bi zêdetirî 2,000 îmzeyên kesayetiyên siyasî, akademîk û civakî yê cîhanê—di nav de Lordên Brîtanî (Hylton, Jeffrey Archer, Nazir Ahmed, Baroness Cox), Senatör Eriko Boldrini, û Senatör DYAyê Bob Filner—pêşkêş kir, ku daxwaza statuya nûneriya Kurdan li NY'ê dikir (wek Filistîn û Rojavaya Saxa).

Niha, endamên NY'yê ji dewletên dagîrker (Tirkiye, Sûriye, Iraq, Îran) agahiyên derewîn li ser Kurdan distînin. Nûnerek Kurd dikare li dadgeh û komîteyên NY'yê gazî bike.

Lê Naina ji min re got ku daxwaz hat redkirin, çimkî serokên partiyên Kurd ji NY'yê re gotine: "Nûnerê Iraqê jixwe ji bo Kurdan diaxive."

Em ê rawestin—têkoşîna xwe bidomînin.

Wêneyê destelegiya me li Londonê, ku daxwazê pêşkêşî Naina kir, li jor e.

Agahiyên bêtir di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de hene.

Ji rastê: Ghayath Ahmed, Tariq El-Emadî, Bertie Lewis Naina, Jawad Mella, Homa Razaeian, Mihemed Şêda, Rebwar Fetah.

Di 16-12-2002 de, di heman rojê de ku Beşar Esed û jina wî çûne serdana Serokwezîrê Brîtanî Tony Blair, li pêşiya ofîsa Serokwezîrê Brîtanî protestoyek hat organîzekirin. Di dawiya protestoyê de, noteyek li ser meseleya Kurdî li

Rojavaya Kurdistanê (Kurdistana Sûriyê) hate şandin ofîsa Serokwezîrê.

Ji 30 salan û pê ve, min berdewam protesto organîze kirine û name û memorandûm ji bo hemû serokwezîrên Brîtanî şandine, li ser zordarî, zêrandin û êrîşên li ser gelê Kurd li Rojavaya Kurdistanê û herêmên din yên Kurdî, û herweha mafê gelê Kurd ji bo azadî û serxwebûnê.

Gava Beşar Esed ji civînê derket, me bi hêk û qazan avêt ser wî.

Detayên êrîşa bi hêkan di çapemeniya Brîtanî de hate ragihandin û wergerandin, ku dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya min û Têkoşîna min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bên dîtin.

Di 20-12-2002 de, min nameyeke spasê ji Keybanû Elizabeth II ya Brîtanî wergirt, bersivê nameya min li ser serdana Beşar Esed a Brîtanê. Keybanû piştrast kir ku nameya min bi baldarî lê aniye.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya min û Têkoşîna min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bên dîtin.

Di 23-12-2002 de, min nameyeke spasê ji Serokwezîrê Brîtanî Tony Blair wergirt, bersivê nameya min li ser serxwebûna Kurdistanê. Ew piştrast kir ku ew bi serius lê aniye.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 9-1-2003 de, min nameyek ji Wezareta Derve ya Brîtanî wergirt, bersivê memorandûma ku min ji bo Tony Blair şandibû, ku wî çend seet berî civîna wî ya bi Beşar Esed re di 16-12-2002 de wergirtibû.

Detay, bi name û wergerê wê, dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 27-2-2003 de, rojnameya Media bangê min ji gelê Kurd weşand... Min herwaha nameyeke vekirî ji bo rêberên siyasî yên Kurd (bi Kurdî, îngilîzî û erebî hate weşandin) mehek berî ku hêzên DYAyê bikevin Iraq û Kurdistanê, ji bo hişyariyê li ser azadkirina Kerkûkê. Lê rêberên partiyên Kurd bangê min nezanîbar kirin, û di heman demê de peyamên êşdar ji hevalên me re şandin, hişyariyên min wek "xeyal" binav kirin û gotin ku Iraq ê di nêz de dê destûrek bistîne ku mafên Kurdan "qanûnî" pejirîne. Ew ji vê rastiye bêpar bûn ku piraniya neteweyan di demên şer û kaosê de serxwebûna xwe bidest xistine.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di navbera 7 û 21-3-2003 de, min çend protesto li pêşiya Sefaretê DYAyê li Londonê organîze kir, ji bo azadiya gelê Kurd li Başûrê Kurdistanê (Kurdistanê Iraqê), xwestina serxwebûnê ji rejîma Iraqê û bidawîbûna mêşhertaya leşkerî ya Tirkîyeyê li Başûrê Kurdistanê.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 10-4-2003 de, min pirtûka "Çîroka Hikûmeteke Xeyalî" ya helbestvanê navdar Zêwar wergirt, ku kurê wî Mehmed ji min re diyarî kiribû.

Ev pirtûk, ku nîv sêl berê hatibû nivîsandin, heta ku Hikûmeta Herêma ya Kurdistanê çap kir, destnivîs bû. Çîrok xewnek dîrok dike ku Zêwar dibîne eşîrên Kurd yek dibin û dewleteke Kurdî îlan dikin — lê dema hişyar dibe, dibîne ku ev xew bûye.

Xwedê rehma Zêwar bike û xewna wî û xewna Feqî Ehmed ji Rojavayê Kurdistanê (ji ber ku ev xewna hemû Kurdan e) bibe rast. Amîn.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bînin dît.

Di 5-6-2003 de, min bi Dr. Cemal Nebiz re pêşgotina pirtûka "Kurd û Îran" ya zanyar Şêx Omer Xerîb nivîsand, ku îdîayên Îranê yên ku dibêjin Kurd, zimanê wan û dîroka wan beşek ji Îranê ne, red kir.

Di 28-6-2003 de, min bi navê Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê nameyek ji Paul Bremer, rêveberê DYAyê yê Iraqê piştî ruxandina Seddam Huseyn, şand, ji bo hevkarîyê li Başûrê Kurdistanê.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bînin dît.

Di 13-7-2003 de, rojnameya Media (Hejmar 144), devoka Yekîtiya Demokratîk a Neteweyî ya Kurdistanê li Hewlêrê,

nameya min ji bo Serokê DYAyê George W. Bush weşand,
ku bang li referandûmek li hemû herêmên Kurdî dikir.
Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 26-7-2003 de, min protestoyek li pêşiya Sefareta Sûriyê
li Londonê organîze kir, ji bo piştgiriya zarokên Kurd li
Şamê (25-06-2003) û Helebê (30-06-2003), ku ji aliyê
jîngehên sûtî ve ji ber protestokirinê bi kulîlkên spî li
pêşiya ofîsa UNICEFê hatin lêdan. Gelek birîndar û girtî
bûn.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 9-8-2003 de, min civînek li ofîsa Kongreya Niştîmani ya
Kurdistanê li Londonê lidarxist, ji bo hilbijartina Komeleya
Referandûmê ji bo Serxwebûna Başûrê Kurdistanê.
Endamên hilbijartî bûn:

Dr. Rewaz Ezîz Reşîd

Endazyar Gayet Ehmed

Endazyar Aryen Gafûr

Peşmerge Saber Kokeî (Başûrê Kurdistanê)

Peşmerge Azad Mihemed (Rojhilatê Kurdistanê)

Dr. Rîbar Fetah

Rojnamevan Lajan Dîlan

Dr. Cewad Mella (Serokê Kongreya Niştîmani ya
Kurdistanê).

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 20-8-2003 de, min "Protokola Hevalên Serxwebûna Kurdistanê" destpêkir, ji bo avakirina lobiyeke Kurdî li Rojavayê. Lord Jeffrey Archer yekem kes bû ku vê destpêkê piştgirî da.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 8-10-2003 de, min nameyek ji William Boyle ji Wezareta Derve ya Brîtanî (Beşa Yekîtiya Ewropî) wergirt, bersivê nameya min ji bo Tony Blair li ser serxwebûna Kurdistanê. Hikûmeta Brîtanî bi êşkere got ku ew piştgirî nade Kurdistana serbixwe — bersivê ku min xwest zanibe kê bi rastî piştgirî dide Kurdan.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 19-11-2003 de, min bersivê ji UNICEFê wergirt, li ser êrîşa li zarokên Kurd li Şamê. UNICEF êşkere kir ku êrîşker hêzên ewlehiyê yên Sûriyê bûn, ne karmendên wan.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 5-1-2004 de, min nameyeke vekirî û banga giştî ji Kurdên Başûrê Kurdistanê kir, ji bo milyonek kesan li ser mêşeke ji bo serxwebûnê.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 23-1-2004 de, min civînek bi rêxistinên Rojavayê Kurdistanê re kir, ji bo nîqaşkirina pêvajoyên siyasî yên navneteweyî li ser Sûriye û Rojavayê Kurdistanê. Hêzên

mezin Sûriyê wek "Axîsa Şer" binav kiribûn — nîşanek ku serhildan nêzîk e.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 6-2-2004 de, malpera eKurd gotarên min, pirtûk û çalakîyên min li ser meseleya Kurdî weşand. Spas ji hemû çapemeniyên ku piştgiriya me kirine.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Şerê min ji bo sloganê "Serxwebûna Kurdistanê" di protestoyekê de li Londonê

Di 7-2-2004 de, ez bi hevalên xwe yê ji Kongreya Niştimani ya Kurdistanê (KNC) re, li London ji bo civata Kurd rayaştinek organîze kirim, da ku êrîşên terorîst ên ku di 1-2-2004 de li Hewlêrê (Erbîl) ketibûn ser Kurdan rexne bikin.

Nêzîkî 700 Kurd ji dîasporaya Kurd li Brîtanyayê beşdarî protestoyê bûn. Di rayaştinê de şîarên ku serxwebûna Kurdistanê dixwazin hatin bilindkirin, û ciwanên KNC-yê cilên yekgirtî li xwe kirin ku li ser wan "Kurdistan" nivîsî bû, û nexşeya Kurdistanê Mezin jî hebû. Di pêşiyê de hevalên me yê hêja, wek Amanj Pîr, Xalîd Nabo, û yê din hebûn, wek ku di wêneyên jêrîn de tê dîtin.

Rayaştin ji Lincoln's Inn Fields dest pê kir û heta mala Serokwezîrê Brîtanyayê li 10 Downing Street li navenda

Londonê berdewam kir. Pankarteke mezin bi zimanê îngilîzî dixand: "Serxwebûna Kurdistanê."

Gava protestoyan li cih sekinîn û li benda dema destpêkirinê bûn, min ji hevalên xwe re fermana da ku pankarta "Serxwebûna Kurdistanê" di pêşiya rayaştinê de be. Ew jî bi emrê min kirin û xwe li pêşiya rayaştinê bi pankartê ve girtin. Lê partiyên Kurd bi hemû hêz xebitîn ku pankartê rakin, lê ji ber sebatê hevalên me têk neçûn.

Nîşkave, partiyên Kurd belav kirin ku rêya rayaştinê hatiye guhertin, û pêş û paş hatin guhertin—paşiya rayaştinê bû pêş, û pêşiya (ku pankarta serxwebûna Kurdistanê lê bû) bû paş. Min ji hevalên ku pankarta serxwebûnê digirin re got ku zû bi bezê here pêş, û em jî bi lez pey wan ketin. Lê gava min gihîşte pêş, dît ku hevalên ku pankartê digirtin, wê têk diçikirin. Min ji wan pirs kir ku çima wisa dikin, û ew ji nûnerên partiyên Kurd re nîşan dan. Ez dikarim bêjim ku bi kêfxweşiya wan dihat dîtin ku pankarta serxwebûna Kurdistanê têk diçikirin.

Min ji hevalên xwe re got, "Pankartê bilind bikin—bila em bibînin ka kî wê wê rake!" Gava min bi dengê bilind ev got, gelê protestoyan li ser nûnerên partiyên Kurd berê xwe da û bi her awayî wan rexne kir. Ez bîranîna qehremanî û cesaretê xanim Chinor Khan heye, ku ji wan re got:

"Ma şerm nakeve ser we? Kurdistan gehên dijminên xwe hene, û naha tiştê we mayî tenê dijberiya pankarta serxwebûna Kurdistanê ye?"

Di wê demê de, hevalê me Saber Kokîye dest bi rakirina cilên xwe kir û li ser nûnerên partiyên Kurd qîr kir: "Were binêre!" Endamên partiyan guman kir ku Saber cilên xwe dike ji bo şer, û di wê saniyê de revîn û xwe di nav protestoyan de veşartin. Piştî wê ez ti yek ji wan nedît.

Min ji Saber re got: "Cilên xwe li xwe bike—pir sar e! Çima tu wisa kirî?" Wî bersiv da:

"Min dixwest van mêrxasên bêcesaret ên ku dibêjin ji me çêtir in, nîşan bidim—çend birîn û gulle li laşê min hene ji 25 salên xebata min wek Pêşmerge ji bo Kurd û Kurdistanê!"

Erê, partiyên Kurd di hewla xwe ya rakirina pankarta serxwebûna Kurdistanê de têk çûn, wek ku di 1991-an de li ber Sefîretya Amerîkayê li Londonê jî di hewla rakirina ala Kurdistanê de têk çûbûn. Lê dixuye ku hîn jî ji xeyanat, bêşermî û xwe dan bin destên dijminên Kurd hîn nabin.

Wêneyek alî yê ciwanên Kongreya Nîştîmanî ya Kurdistanê li Londonê, bi cilên yekgirtî û pankarta "Serxwebûna Kurdistanê," û nîşaneyên din ên ku dewleteke Kurdî dixwazin.

Wênekek pêşî yê protestoya Londonê, bi pankarta "Serxwebûna Kurdistanê" xemilandiye.

Di 14-2-2004 de, piştî bangê min ji bo rayaştina milyonekî, Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê li Silêmaniyê rayaştineke dîrokî organîze kir. Al-Hayat û medyayên din rayaştinê rapor kirin.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bînin dîtin.

Di 12-3-2004 de, ez kampanyeke alîkariyê ji bo Serhildana Qamişlo ya Rojavayê Kurdistanê destpê kir, di nav de protesto, semînar, û nameyan ji serokên cîhanê re.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 25-4-2004 de, ez li Herne, Almanya, piştî Serhildana Pîroz a Rojavayê Kurdistanê (Rojava), konferansek ji bo dâsporaya Kurd organîze kirim. Ev bersivê gelê Serhildana Pîroz di 12-3-2004 de da, ku ala Sûriyê şewitandin, peykelê Hafiz Esed hilweşandin, û ala Kurdî hildan. Konferansa Herne piştî wê damezrandina Hikûmeta Rojavayê Kurdistanê ya Derveyî Welat eşkere kir, da ku gelê me yê welat biparêze û têkoşîna serxwebûna Kurdistanê û avakirina dewleteke Kurdî bidomîne.

Di 29-4-2004 de, rojnameya navneteweyî Al-Hayat raporek li ser damezrandina Hikûmeta Rojavayê Kurdistanê ya Derveyî Welat ji aliyê Cewad Mella ve weşand.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 3-5-2004 de, rojnameya Kuwetî Al-Siyassa hevpeyvînek bi min re kir li ser biryara damezrandina Hikûmeta Rojavayê Kurdistanê ya Derveyî Welat, ku piştî Serhildana Pîroz a Rojavayê Kurdistanê hatibû.

Di 5-5-2004 de, rojnameya Media, devoka Yekîtiya Neteweyî ya Demokratîk a Kurdistanê (YNDK) li Hewlêrê (Erbîl), rapor kir ku Hikûmeta Rojavayê Kurdistanê ya Derveyî Welat hate eşkerekirin, li gor biryareke ku ji Konferansa Herne ya Almanyayê hatibû.

Di 10-5-2004 de, Kongreya Nîştîmanî ya Kurdistanê (KNC) damezrandina Hikûmeta Rojavayê Kurdistanê ya Derveyî Welat û sazîyên wê, di nav de destûra wê, pejirand.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 7-11-2004 de, ez ji bo xwendekar û ciwanên Kurd yê Ewropayê konferansek taybet organîze kirim.

Di civînê de, konferans biryar da ku Yekîtiya Neteweyî ya Xwendekar û Ciwanên Kurd li Ewropayê ava bike, û gelek kesayetên Kurd û brîtanî beşdar bûn.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 25-11-2004 de, rojnameya Kuwetî Al-Siyassa raporteke ji Marwan Ali weşand li ser civîna min û erkdarên Amerîkî ji bo serxwebûna Rojavayê Kurdistanê.

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 5-12-2004 de, ez bi çend rêxistinên re li Londonê beşdarî konferansek ji bo referandumê ser serxwebûna Kurdistanê bûm. Min axivî û got ku "serxwebûna Kurdistanê Têkoşîna Jiyanê ya Rastîn e."

Detay dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min de bîn dîtin.

Di 7-1-2005 de, ez li Berlînê çûm serdana mamosteyê min
Profesor Cemal Nebez kîrim. Me li ser semînara me ya li
Mala Gelê Kurd li Berlînê û konferansa 100-saloya
jidayikbûna Apo Osman Sebrî nîqaşek dirêj kir.

Ji çepê: Cewad Mella; û ramanêrê Kurd Cemal Nebez.

Li 8-1-2005, Bi vexwendina Mala Gelê Kurd li Berlînê, min
beşdarî semînerekê bûm bi reya Dr. Cemal Nebez.
Hûn dikarin detayên vê semînerê di Beşa Pêncem a
pirtûka min "Otobiyoграфиya Min û Têkoşîna Min ji bo
Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Li 9-1-2005, Min beşdarî konferanseke li Berlînê bûm ku ji bo 100emîn salvegera jidayikbûna Osman Sebrî hatibû organîzekirin, ûû têkoşîna wî ji bo azadiya gelê Kurd û serxwebûna Kurdistanê hate qedirgirtin.

Detayên vê konferansê di Beşa Pêncem a pirtûka min de hene.

Civîna min bi Sir Tony Blair Serokê Hikumeta Brîtanyayê
Li 29-4-2005, Ez bi Serokwezîrê Brîtanî Tony Blair re
civîyam û memorandomek li ser kêşa Kurdî û ala Kurdî
pêşkêşî wî kirim. Min memorandoyên wekî vê ji hemû
serok û kesayetiyên siyasî re pêşkêş kiriye, ji ber ku ala
Kurdî bîranînekê bihêz e ji bo hêzên cîhanê li ser meseleya
serxwebûna Kurdistanê.
Detayên vê dîtinê di Beşa Pêncem a pirtûka min de hene.

Ji rastê: Cewad Mella û Serokwezîrê Brîtanî Tony Blair

Li 10-5-2005, Min daxuyanîyek derxist ku ez li hemberî revandina Şêx Meşûqê Xeznewî ji aliyê razîvanên Sûriyê li Şamê protesto dikim, ji ber rewşa wî ya neteweperwer û çalakiyên wî di serhildana Rojavayê Kurdistanê (2004) û piştî wê.

Detayên vê daxuyaniyê di Beşa Pêncem a pirtûka min de hene.

Şanseler Charlie Trelogan: "Welatê We Hate Dizîn"

Li 30-7-2005, Min Pêncemîn Kongreya Niştimani ya Kurdistanê li Londonê organîze kir.

Di axaftina xwe ya li ber endamên kongreyê de, Şanseler Charlie Trelogan (Parêzgarê Hammersmith û Fulham) got: "...Hûn ê careke din bibin yek millet û herin welatê xwe, ne welatên din ên ku ji we dizîne."

Di wê demê de, min li hevalên xwe yên têkoşer ên mîna Dr. Cemal Nebaz û Parêzer Kamil Zhir nihêrt û gotim: "Heta niha em Kurd dibêjin welatê me hate dagirkirin û ji me hate desteserkirin... Lê rastî ya ku Charlie Trelogan got ev e ku welatê me, Kurdistan, hate dizîn. Ez bawer im divê em tiştên ku nivîsîne careke din binivîsînin."

Hûn dikarin beşek ji Kongreya Pêncemîn li vir bibînin:

<https://www.youtube.com/watch?v=mHX1izJO1E4>

Detayên kongreyê di Beşa Pêncem a pirtûka min de hene.

Wêneyê hin beşdarên li Kongreya Pêncemîn a Kurdistanê

Li 13-12-2007, Min beşdarî munazarateke televizyonî bû li programa "Di Herêma Qedexe" ya New TV Libnanê, bi pêşkêşkara Catherine Hanna, bi Dr. Ghassan al-Atiyyah (London), Dr. Mehmûd Osman (Bexda) ûû çalakvanê Kurd Îbrahîm Yûsif (Qamişlo) re li ser meseleya Kurdî.

Detayên vê munazaratê di Beşa Pêncem a pirtûka min de hene.

Li 24-8-2005, Li Londonê, li ber mala Serokwezîrê Brîtanî Tony Blair, demonstrasyonek hate organîzekirin. Memorandomek ji bo mafê gelê Kurd û daxuyaniya dewleteke Kurdî hate pêşkêşkirin. Delegasyoneke Kurdî 10 hezar îmzeyên Kurdên Brîtanî pêşkêş kir ku dixwazin referandumeke ji bo serxwebûna Kurdistanê bê lidarxistin.

Detayên vê protestoyê di Beşa Pêncem a pirtûka min de hene.

Li 11-10-2005, Ez bi William Proctor, Sekreterê Ofîsa Derveyî ya Brîtanî, li Ofîsa Derveyî ya UK re civiyam. Me li ser rewşa Rojavayê Kurdistanê (Rojava) nêrînek dirêj kir. Pir pirsên wî hebûn, û min bersiv da. Her peyvek min qeyd kir. Lê piştî vegeerê min, ez hemû tiştên ku min got li ser Rojava rave kirim û bersivên nivîskî jî pêşkêş kirim. Detayên vê dîtinê di Beşa Pêncem a pirtûka min de hene.

Konferansa Rojavaya Kurdistanê ya li Kongresa Emriki beşdarbûm

Ji 12-13-3-2006, Min beşdarî Konferansa Rojavayê Kurdistanê bû li Kongreya DYA ya Washington, D.C., bi cil ûû bergên Kurdî. Ev yekem car bû ku Kurd bi cilên xwe yê neteweyî beşdarî konferanseke wiha dibin, wekî mîna Serokê Kurdistanê Mesûd Barzanî jî bi cilên Kurdî çû ba Serokê DYA George Bush.

Detayên vê konferansê di Beşa Pêncem a pirtûka min de hene.

Cewad Mella di Kongreya DYA de axaftina xwe dike

Li 29-4-2006, Min nameyek bi zimanê îngilîzî ji bo Serokê
DYA George W. Bush şand, li ser Kurdistanê Mezin û mafê
gelê Kurd ji bo dewleteke serbixwe.

Ji 27-29-5-2006, Min beşdarî Konferansa Rojavayê
Kurdistanê bû li Parlemana Ewropayê ya Brûkselê, dîsa bi
cilên Kurdî.

Detayên vê konferansê di Beşa Pêncem a pirtûka min de
hene.

Konferansa:

"Şaristaniyeke Cîhanî an Şerê Şaristaniyan?"

Di 20-1-2007-an de, ez beşdarî konferansa "Şaristaniyek
Global an Şerê Şaristaniyan?" bûm li Qona Elizabeth II, li
hember Parlemana Brîtanî ya Londonê. Konferans ji aliyê
Şaredarê Londonê Ken Livingstone ve hate piştgirî kirin û
bi zêdetirî hezar kesên brîtanî beşdar bûn, di nav de
serokên rêxistinên ku hemî kêmnîyên etnîk yên Brîtanayê
temsîl dikin. Van mijaran hatin nîqaş kirin:

Veguherîna Brîtanayê bê civakek çandî

Bêjeya "Koloniyaîzma pêşveçûyî"

Rolê medyayê di globalîzasyonê de

Mafê libasa olî

Nirxên Ronakbîrî û civaka nûjen

Parastina azadiya raman, bîr û baweriyê

Ka "xetera Îslamî" heye?

Antîsemîtîzm wek mînageke hemî cûrê rasîzmê
Azadiyên sîvîl di şerê dijî terorê de û bikaranîna şkenceyê
Çareseriyên demokratîk li Rojhilata Navîn
Bandora van gotûbêjan li Londona çandî

Ji bo deh salan, ez bi westabûyî xebitîme ku dengê gelê
Kurd bêim li forumên navneteweyî... Di vê çarçoveyê de,
ez dixwazim tiştên ku min di vê konferansê de gotibûn, di
demeke dîrokî ku ez bi xwe jê bawer im, bêjim. Li jêr sê
beşên girîng ên ku min berî 1000 kesên brîtanî û
temsîlkarên komên etnîk û olî yên Brîtanayê pêşkêş
kirin:

1. Li ser Sînorên Serxweş ên Churchill:

*"Ger em dixwazin ji şerê şaristaniyan dûr bisekinin, divê
em vegerin ser kokên dîrokî yên pîrsgirêkê - peymanên
kolonyal ên destpêka sedsala 20-an. Çima ji wê demê û vir
ve, gelê Kurd qedexe kirine dewleteke serbixwe? Di vê
mijarê de, min gelek name ji serokwezîrên Brîtanayê re
şandine, ji Margaret Thatcher heta John Major û Tony
Blair. Îro, ez ji we dipirsim (nîşanê didim Şaredar Ken
Livingstone li ser dikê): Çima Brîtanya qedexe kir ku Kurd
dewletekê nebin? Adalet nîne ku qîsmeta Kurdan ji aliyê
Winston Churchill, ku wekî serxweşek di Şerê Cîhanî yê
Yekem de Wezîrê Koloniyên bû, hate biryar dan. Tê gotin
ku ew serxweş bû dema ku sînorên Rojhilata Navîn çêkir -
ji ber vê hûn xêzikên rasterast dibînin ku bê mantiq çepê
û rastê vedigirin. Ev ji ber kulmên serxweş ên Churchill bû,

ku qalibê wî bê kontrol li dor xist. Ji ber vê, Kurdistan ji aliyê kulmên serxweş ên Churchill ve hate parçe kirin. Îro (bi tiliyê xwe ber bi Şaredar Livingstone ve radikim), ez ji we dixwazim ku hûn ziyana ku ji aliyê kulmên serxweş ên Churchill ve li welatê min Kurdistanê hat kirin, rast bikin."* (Çepik)

Çend deqîqeyan paşê, Şaredar Ken Livingstone axivî û pejirand ku "Winston Churchill kiryarên giran kir..." Kesê li kêleka min bi dengê nizm got: "Gotinên te bandora xwe li ser wî kir."

2. Li ser Jêbirinê Kurdistanê ji Nexşeyê:

"Serokê Îranê Mahmûd Ehmedînejad ragihand ku ew dixwaze 'Îsraêl ji nexşeyê jêbike', û hemû cîhan wî red kirin - ez jî wî red dikim. Lê Kurdistan, deh car mezintir ji Îsraêlê, 90 sal berê ji nexşeyê hate jêbirin, û tu dewleta mezin an biçûk vê tawanê red nekir. Di heman demê de, ez dixwazim ku Kurd li welatê xwe wekî mîna Îsraêlê ku bi ereban dikin - an jî mîna Brîtanya ku bi pisîk û kûçikan dikin, bêne muamele kirin. Li Brîtanayê, heywanên malê bi etîketên metalî li stuyê xwe hene ku dibêjin 'Ev pisîk e' an 'Ev kûçik e'. Lê gelê Kurd hîn jî nehatiye wê astê, ji ber ku Kurd ti nasnameyeke ku dibêje 'Ev Kurd e' tune." (Çepik)

3. Li ser Duqatîbûna Tevgera Serxwebûnê:

"Ereb û misilman serxwebûna Çeçenistanê, misilmanên Fîlîpînê û Filistînê dixwazin - lê ji bo Kurdistanê serbixwe dibêjin 'Na'. Salên berê, Tîmora Rojhilat ji Îndonezyayê serbixwe bû, û şeş meh berê Montenegro bi referandumê ji Yugoslavyayê veqetiya. Ev tiştê ku em ji bo Kurdistanê dixwazin e."

(Çepik)

Di dawiya konferansê de, gelek beşdar ji min re spas kirin ji bo axaftinên hêzdar. Yek ji serokên mafên jinan yê brîtanî, bi hêsin xwe, got: "Trajîk e ku serxweşek karibe jiyanê gelêkê bibe trajedî."

Heya îro, serokên komekên etnîk û olî yê Brîtanayê yê ku beşdar bûn, bi min re têkilî dikin û dibêjin: "Em hêvî dikin ku hûn bi serkevinin ku zîyanê ku kulmên serxweş ên Churchill li welatê we Kurdistanê anîne, rast bikin."

Li jêr wêneyên hin beşdaran hene. Ez li rêza pêşîn rûniştibûm, û axaftinên min (bi îngilîzî) bi mikrofonê berî hezar kesan hatin pêşkêş kirin. Her car ku min axift, çepika gel wek erdhej bû.

Ji çepê: Cewad Mella li rêza pêşîn rûniştî

Ji çepê: Cewad Mella di konferansê de diaxive

Di 21-22-4-2007-an de, Samî Ferac Elî çend hevpeyvînên min li ser televîzyona ANNê kir li ser Sûriye û Kurdên

Rojavayê Kurdistanê, û mafên wan yên meşrû ji bo azadî û serxwebûnê.

Ji rastê: Cewad Mella, ala Kurdistanê, û Samî Ferac Elî.

Di 25-5-2007-an de, ez tevî Komeleya Parastina Êzidiyan li Kurdistanê bûm, ku ji aliyê komeke rojnamevanên Kurd ve, di nav de Nizar Mihemedê giramî, Stefan Şmzînanî, Selahaddîn Beyzîdî, Omer Faris û Mariwan Salah Hilmî li bajarê Silêmaniyê hatibû damezrandin.

Di 24-6-2007-an de, min li gor daxwaza Dr. Cemal Nebez pêşgotina Cilda 7-a Koma Berhemên wî nivîsînd. Daxwaza wî ew bû ku pêşgotin bi Kurdî be li serê pirtûkê û bi îngilîzî be li dawiyê. Min daxwaza wî bicihanînd û ji wî re ji bawerîya wî ya bi min re spas kir. Lînka tevaya pirtûkê li jêr e:

<https://www.knc.org.uk/wp-content/uploads/2017/04/M.-JN-Collected-7-Internet.pdf>

Di 6-7-2007-an de, rojnamevanê navdar Elî El-Hac Husên hevpeyivîneke medyayî bi min re li ser mijarên cuda yên Kurd û rojhilata navîn kir, bi sernavê:

"Ka em li hev neynin... Ka em minaqeşe bikin... Dibe ku em li hev bibin... Bi Cewad Mella re!"

Hûrgulî dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 18-7-2007-an de, Dr. Rizwan Badînî li Komeleya Kurdistanê Rojava ya Londonê axivînek li ser pirtûka xwe ya nû da, ku çend kesayetên Kurd û ereb lê beşdar bûn, di nav de:

Dr. Kemal Mezhar Ehmed û jina wî

Şaho Emîn û jina wî

Xanî Hecer Mokriyanî

Dr. Tarîq Paşa El-Emedî

Endazyar Gayat Ehmed

Şîrko Hebîb

Kemal Emêdî

Bawî Şorş, û yê din.

Piştî axivînekê, min ji cihê xwe ve beşê pirs-an birêve bir. Dr. Kemal Mezhar Ehmed got:

"Bi helbestên te, te bîra min ji dêra zerdeştî, Mougên ku ji paş ve siyasetmedar û rêberan rêve dibûn, xist."

Min ji wî re spas kir û bersiv da:

"Wiha nebe, hevalê min yê bijîjk!"

Hûrgulî dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 17-10-2007-an de, min bi sed nameyên ji rêberên cîhanê û rêxistinên navnetewî re şand, ku li dijî êrîşa leşkerî ya Tirkîyeyê li ser Kurdistanê Başûr (Herêma Kurdistanê) protesto kir. Min ji civaka navnetewî xwest ku piştgirî bidê mafê gelê Kurd ji bo dewleteke serbixwe û ku rawestîne leşkera tirk (û hêzên dagirker ên din li Kurdistanê) ji êrîşkirina gelê me, ku dewleteke serbixwe ya Kurdî tune ku wî biparêze.

Di vê çarçoveyê de, pêgehên televizyonê yên jêrîn hevpeyivîn bi min re kirin:

Hevpeyivîn bi Dr. Cewad Mella re li ser TV-yê ya Ebû Zebî (23ê çiriya pêşîn a 2007an)

Hevpeyivîn bi Dr. Cewad Mella re li ser TV-yê ya Eş-Şerqîye (24ê çiriya pêşîn a 2007an)

Hevpeyivîn bi Dr. Cewad Mella re li ser TV-yê ya BBC (25ê çiriya pêşîn a 2007an)

Bilindahî, Xanim Fereşta Reber, ku nimînerê Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê (KNC) bû, li ser El Jazeera International (18ê çiriya pêşîn a 2007an) hate hevpeyivîn.

Di 23-10-2007-an de, min li Londonê li pêşiya ofîsa Serokwezîrê Brîtanî protestoyeke Kurdî li dema serdana nişkê ve ya Serokwezîrê tirk Recep Tayyip Erdoğan bi

Serokwezîrê Brîtanî Gordon Brown re organîze kir. Protesto ji saet 9ê sibê heta 12ê nîvro berdewam kir, ku di wê demê de TVya Ebû Zebî hevpeyivîn bi min re kir. Protesto ji hêla Îbrahîm Xelîl û Alan Mursid ve hate tevlîkirin, ku li kêleka min sekinîn di dema hevpeyivînê de. Gava konvoya Erdoğan derket, Alan Mursid ber bi erebeya wî ve bezî, ala Kurdistanê hejî û bi bang kir:

"Kurdistan bijî! Azadî bijî!"

Hûrgulî dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 27-11-2007-an de, Profesora Nadir Nadîrov, akademîsyenê Kurd ji Yekîtiya Sovyetê ya berê, bi min re mêze kir. Ew ji Mûzexaneyê Kurdî ya ku min damezrandibû hez kir, û me li ser trajediyên gelê Kurd mînaqêşe kir. Em li hev kir ku sedema bîngê ya van trajedîyan ev bû ku rêberên siyasî yên Kurd di bernamê û têkoşînên xwe de sedema serxwebûnê dev jê berdan.

Hûrgulî dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Ji rastê: Cewad Mella û Profesora Nadir Nadîrov

Di 28-11-2007-an de, min pirtûkek bi îngilîzî bi sernavê "Kêşeya Kurdî li Kurdistanê Rojava di bin dagirkeriya Sûriyê de" weşand, ku hûnguliyên êşên gelê me di vê beşê Kurdistanê de ji piştî veqetandina wî ji Kurdistanê Mezin piştî Şerê Cîhanî yê Yekem di bin Peymana dagirker a Lozanê (1923) de vedibêje. Pirtûk di lînkê jêrîn de heye:
<https://www.knc.org.uk/wp-content/uploads/2013/01/Western-Kurdistan-Book.pdf>
 Hûngulî dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 13-3-2008-an de, Min vexwendina Mr. Ken Livingstone, Şaredarê Londonê, qebûl kir ku ez beşdarê mêvakiyêke

pîrozbahiya Newroza reş û bilind bibim. Di wê bûyerê de, min bi wî re axivî û li ser bilindkirina kêşeya azadiya Kurd û serxwebûna Kurdistanê li astên herî bilind minaqeşe kir. Hûrgulî dikarin di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Konferansa Navneteweyî ya Yekem a li ser qirkirinê

Di 16-3-2008-an de, Min vexwendinek wergirt ku ez beşdarê Konferansa Navneteweyî ya Yekem a li ser Jenosîda li dijî gelê Kurd di Enfal û Helebceyê de, ku li Qesra Bajarê Kensington a Londonê pêk hat, bibim.

Meseleyên Helebce û Enfal, wek mînakên din yên jenosîda li dijî Kurdan, ne yê kesekî an komekî ne. Ew li ser hebûna gelê Kurd wek tevahiyekê ne û her Kurdekî xwedî wê ye. Her kesê Kurd mafê xwe heye ku li ser van zordariyan konferansên organîze bike, civînan li dar xîne, protestoyan li dar xîne, an jî daxuyanî derxe.

Ji perspektîva min, gava komek li bajarê xwe vê berpirsiyariyê digire, divê yên din jî tevlê wê bibin da ku têkoşîna Kurdan neyê parçekirin. Bi vê hişê, min plan kiribû ku ez li Londonê bîra Helebce û Enfalê xwe bigrim. Lêbelê, min dît ku komek din jixwe dest bi organîzekirina konferansê li ser 16ê adarê 2008an kiribû, lewma min biryar da ku ez tevlê bibim - nemaze ji ber ku hinek ji wan hevalên min bûn û bi şexsî min vexwendibûn.

Pêvajoya Konferansê

Nêzîkî 150 Kurd û piştgirên wan beşdarî konferansê bûn, ku diviyabû trajediyên Helebce û Enfalê li ser 20 saliya van bûyeran nirxandin. Lêbelê, konferans li asta hatî hêvî kirin nehat.

Li ser rûxarê: Di salona konferansê de ala Kurdî tune bû. Gava min xwest, rêveberan red kir û gotin ku Qesra Bajarê Kensingtonê qedexe kiribe ku poster an alayan bêne avêtin.

Min bersiv da, "Ez ne amade me ku ez beşdarê bûyerekê bibim ku ala Kurdî tê qedexekirin," û derketim. Çend rêveber li pey min derve, min diaxifin ku vegerim. Min ji wan re got, "Ev ne mijara diaxifinê ye - ez ê li ser ala Kurdî kompromîs nekim."

Bi şansê, gava min bi dengê bilind li gel wan gengeşî dikir, hevalê min yê ezîz Îbrahîm Malla Zada û malbata wî hatin. Keça wî ber bi min ve hat, ala Kurdî ji çanteya xwe derxist, û min jê xwest ku wê li ser qadê sereke biavêje. Wê wisa kir (wek ku di wêneyê jêrîn de tê dîtin), û piştî wê min vegeriya konferansê.

Gelek beşdar bi silavên serkeftinê min pîrozkirin, lê rûyên rêveberan bi êşkere aciz bûn. Her çend min qebûl kir ku ez tevlê bibim jî, lê cihê alê ne baş bû - diviyabû li pêş û navendê, li jor serê rêveberan be. Lêbelê, wan mecbûr kir ku wê dûr biavêjin, ku nefreta wan ji ala Kurdî diyar kir.

Li ser asta naverast: Di nav beşdaran de akademîsyenên Kurd û ne-Kurd hebûn, lê rêveberan wekî axiver "pêşmerge" û "rewşenbîr" hatine hilbijartin.

Gelek ji bo 20 heta 30 hûrdeman axivîn, lê tu kes fêhmî kir ku ew çî dibêjin - an ji ber ku ew xwe jî ne diyar bûn, an jî ji ber ku bi qest bi awayekî gêrrokî diaxivîn da ku temaşevan tevlihev bikin.

Ev bîra min ji konferansa 1989-a Komeleya Xwendekarên Kurd li Ewropayê li Berlînê xist, ku piştî trajediyên Helebce û Enfalê hatibû lidarxistin. Li şûna ku li ser komkujiyan minaqeşe bikin, beşdar demê xwe winda kir ku gengeşe bikin ka navê rêxistinê ji "Xwendekarên Kurd li Ewropayê" bê guhertin bo "Xwendekarên Kurdistanê li Ewropayê". Piştî saetên gengeşê, wan pêşniyarê avêt, û konferans bê ku li ser meseleyên rastîn bêne axaftin bi dawî bû.

Bi heman rengî, li vê konferansê, tu kes bi renekî rast jenosîdê ne diyar kir - ji bilî Dr. Gregory (nimînerê Genocide Watch), ku wê bi heşt gavên ve diyar kir. Min destwerdan kir û got ku jenosîd dikare bi sê gavan ve were kurt kirin:

Nasîna qurbanan,

Komkirina wan di wargehan de,

Şandina wan ber mirina wan (ji cihûyan, Holokost; ji Kurdan, gorrên gelîşî yên başûrê Iraqê).

Dr. Gregory pejirand ku van sê gavan li gel heşt gavên wî dihat.

Paşê, Xanim Çinar Saed, Wezîra Karbidestiyên Enfalê ya li Hikûmeta Herêma Kurdistanê, raportek hûrgulî pêşkêş kir. Piştî wê min li wê û temaşevanan xwend:

"Min berê dosyeya 8,000 Kurdên Barzanî yên revandinî da rêxistinên navnetewî, lê wan lîsteyek navan xwest. Li gor daxwaza min, Şêx Mihemed Xelîd Barzanî yê wefatkirî û Şêx Cîhad Barzanî lîsteyek bi 2,280 navan (ji 8,000) da min, ku min wergerand û da NY-yê. Piştî demek kurt, min vexwendinek fermî wergirt ku li serê meseleyê li qaîmeygeha NY-yê li New Yorkê minaqeşe bikim."

Piştî wê min ji Xanim Saed re pirsî: "Ma we lîsteyek 182,000 qurbanên Enfalê heye da ku em çewa çêbikin?"

Wê bersiv da: "Mixabin, lîsteyek wisa tune ye."

Fikrên Dawî: Min bawer nake ku rêveberên konferansê nezan bûn - lê divê dem, pere, û hewl neyê zêha kirin ji bo rastkirina rêya wan. Em nikarin xaniyek li ser dîwarekê ku dişkêle û xwar bû ava bikin.

Rêveberiya konferansê fermî da ku ala Kurdistanê ji wan dût bê avêtin ji ber kurehtiya wan ji wê, wek ku di wêneyê de tê dîtin.

Li 26-3-2008-an, min nameyek pîrozkirinê ji bo Serokê Mîsrî Hosnî Mubarek şand, ji ber ku wî red kiribû ku li Cîvata Araban a ku li Dîmashq, Sûriyê hate plansazkirin, beşdar bibe.

Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Pêncem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Li 18-4-2009-an, min Konferansa Şeşem a Neteweyî ya Kurdistanê li Londonê lidarxist.

Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Şeşem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Li 5-10-2010-an, min li pêşiya Wezareta Karê Derve ya Brîtanî protestoyek li darxist û memorandomek ji Konferansa Neteweyî ya Kurdistanê di baroya meseleya Kurd de teslîm kir. Ev yek ji dozdeha memorandoman bû ku min ji hêla hikûmeta Brîtanî ve, ji dema hatina min li London di dawiya 1984-an de (dema ku Margaret Thatcher serokwezîr bû) ve teslîm kiriye. Piraniya memorandoman min, wekî vê, sê xalên sereke dihundirandin:

1. Çima Brîtanya û Fransa Kurdistan parve kirin û perçên wê da dewletên biyanî?
2. Gelê Kurdî hin tûşan li dijî we çêkirin ku ev parvekirin bibe mafdar? Ger wisa ye, ji kerema xwe min ji vê tûşê an çewtiyê agahdar bike, da ku em ew carek din nekin.
3. Gelo hûn plansaziyek we heye ku Kurdistana azad û yekgirtî – welatê ku we parve kiriye – vedigerînin? Min ji bo her memorandomek ku şandibû bersiv stand, ku dihat gotin:

"Nameya we me stendiye û naveroka wê me li ber çavan girtiye."

Lê belê ev awayê bersivdanê ne bersiva pirsên min e, ku min her gav bi awayekî ku mimkin be, dîsa dîkin. Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Şeşem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Civina, ku 50 sal ji peymanê UN re hatî bîra xistin

Li 16-11-2010-an, min li civînekê li Parlemena Brîtanî beşdar bûm, ku 50 saliya Peymana NY'yê ya 1960'an a bi hejmara 1514'yê di derbarê rakirina mêtîngîrîyê de, bû bûye sedema lidarxistina wê. Ev civîn ji aliyê Williams Eileen û Angus Brendan MacNeil, endamekî parlemena Brîtanî, ve hate li darxistin.

Di 1960'an de, Neteyên Yekbûyî (NY) Peymana 1514'yê di derbarê rakirina mêtîngîrîyê derxist, ku mijara gelên cîhanê yên ku hê jî di bin mêtîngîrîyê de mane, dihundirand.

Nîşe werke ku yekem parvekirina Kurdistanê di 1514'an de di navbera Împeratoriya Safewî ya Îranê û Împeratoriya Osmanî de çêbû – bi awayekî ku heman hejmara peymanê NY'yê (1514) digre. Ez nizanim ev hejmar tesadûf bûye an jî bi awayekî diyarî ji Kurdan re hatiye bijartin.

Ber bi Yekîtiya Netewên Bêdewlet:

Gelê Karen û etnîsîteyên din yên Yekîtiya Burma (Boa Boa Fan)

Kêmînetiyên li Iraqê (li ser Mandeana û Mesîhîyan – Mandeana Human Rights Association)

Kurdistan jî welatekî dagirkirî ye

Belûçîstan jî welatekî dagirkirî ye

Ermenistana Rojava jî welatekî dagirkirî ye

Dr. Cewad Mella Û Dr. Ferhen Ehmed, ji bo Rojavaya Kurdistanê, ku ji Şerê Cîhanî yê Yekem Û vir ve ji aliyê Sûriyê ve hatiye dagirkirin, meqam kirin.

Axaftina Min Ya Li Civînê:

"Xort û birêz,

Kurdistan ji xeynî nêzîkê demekê ji nexşeyê hate jêbirin, û tu kes – tu rêxistin an dewlet – vê tûşê nehiştiye.

Min ji Neteyên Yekbûyî du lîsteyên wergirt:

1. Lîsteyek nêzîkî 200 dewletên serbixwe yê endam.
2. Lîsteyek 16 gelan ku hê jî di bin dagirkirinê de ne, hê azad nebin.

Lê min Kurdistan di tu yek ji van lîsteyan de ne dît – ne wek welatekî azad, ne jî wek welatekî dagir kirî. Ev tê wateya ku Kurdistan ji nexşeyê hate jêbirin. Bi gotineke din, welatê me hate dizîn, hate desteser kirin, û tune ye. Meseleya gelê Kurd ev e ku dewleteke xwe hebe, wekî gelê belûç jî. (Li vir, endamê parlemenê Angus Brendan MacNeil destên xwe bilind kir û got, "Şotlandiyê jî jibîr neke!" – min jî bi serê xwe da ku ez bi vê yekê dipeyivim.) Lê belê, Mandeana û Mesîhîyên li Iraqê têkoşînek bi tevahî cuda dikin – têkoşînek ji bo mafên demokratîk û mafên mirovan.

Em, gelê Kurd, kêmnîneti ne nin. Em xwestekerekî Kurdî yê serbixwe dixwazin, ku di nav rejîmên bed ya ku me dora xwe girtiye de, ev mimkin nine. Wan dîroka kuştinê ya dirêj heye – ji bîst salan zêdetir. Wan Hiseyn, nevî

Pêxember Mihemed, bi awayekî bed li Iraqê kuştin – laşê wî li Dîmashqê, serê wî jî li Qahîreyê hate dîtin. Ger ew dikarin kesekî wisa biweqar bi vî awayî bed bikujin, dê çi bikin ji bo gelê normal?

Bi cîranên wisa bed, gelê me nikare bi awayekî ewle bijî, bê dewleteke Kurdî ku wî biparêze.

Îro, li piraniya herêman Kurdistanê – bi taybetî Rojavaya Kurdistan (ku ji aliyê Sûriyê ve hatiye dagirkirin) – em rû bi rûyê qirkirina gel û paqijkirina etnîkî ne. Rejîma Sûriyê di 1960'an de 380 zarokên Kurd bi zindî şewitandin, rêberên me wek Şêx Meşûqê Xeznawî di 2005'an de kuştin, û di serhildana Kurdan a 2004'an de sedên xortên Kurd li kolanan û di bin şkeceyan de kuştin... Bilî vê yekê, dewleta Sûriyê milkên Kurdan desteser dike, welatîtiya wan betal dike, û li dijî ziman û mîrasa Kurdî qirkirina çandî pêk tîne... Spas ji bo guhdarkirinê."

Gelo, Gelê Kurd Ji Qanûna Rakirina Mêtîngerîya NY'yê ya 1960'an Agahdar e?

Gelo gelê Kurd dizanin ku Neteyên Yekbûyî di 1960'an de qanûnek navnetewî ji bo rakirina mêtîngerîya cîhanê derxist, ku azadî dide gelên ku hê jî di bin mêtîngerîyê de ne? Gelo rêberekî Kurdî vê qanûnê di daxuyanî, pêşkêş, an pirtûkekê de behs kiriye? Çima ew di derbarê wê de naxuyin? Çima ew rastiyê ji gelê Kurd dişêrin? Peyama min di derbarê vê qanûnê de: Dibe ku hûn ji wê sûd werbigirin, ger hûn azadiyê bixwazin.

Mixabin, rêberên siyasî yên Kurd vê peymana NY'yê – an yên din – bi kar neanîne, ji ber ku tu partî li Kurdistanê nabe ku Kurdistan hate mêtînger kirin. Hemû dibêjin ku ewên ku Kurdistan dagir kirine 'birayên' Kurd in, her çend hemû tûş li dijî me çêbibe jî.

Bi vî awayî, NY'yê ji Kurdan re dibêje:

"Nexweşe me em ketine nav 'nîqaşên malbatî' û mijarên navxweyî yên 'birayan'!"

Yên Rûniştî (Ji Çepê): Ferhen Ehmed, Cewad Mella û Angus Brendan MacNeil, (Yên mayî jî meqamên gelên ermen, belûç, mandean, mapuçe, û gelên din bûn.)

Li 20-7-2011-an, min gotarek bi Kurdî bi sernavê nivîsê: "*Çima Gelê Kurd Hê jî Negihîştîye Azadî?*" Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Şeşem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Konferansa Oppozisyona Kurd Ê Sûriyê li Londonê

Li 30-7-2011-an, min beşdariyek konferensekê ji bo oppozisyona Sûriyê kir, ku li taxekî derveyê Londonê hate lidarxistin. Ev civînek pêşîn bû berî konferenseke firehtir ku di nêzîkê de li Washingtonê were lidarxistin. Civîn bûye rawangek ji bo guhertina ramanan, û beşdar wekî fraksiyonên cuda hatin temsîl kirin – meqamên ji El-îxwan El-Muslîmîn, çepgir, partiyên siyasî yên Kurd, Yekîtiya Koordînasyona Xortên Kurd, rêberên meydanê yên demonstrasyona gelê me li Rojavaya Kurdistanê, herwesa kesayetiyên siyasî yên Ewropayê û Emerîkî, meqamek ji Seyreta Almaniyayê li Londonê, meqamek ji Dêra Brîtanî, û yên din.

Min li wê derê ji bo serokê Hikûmeta Rojavaya Kurdistanê ya Li Derveyê Welat, daxuyaniyek heft rûpelî pêşkêş kir. Herwesa min pirtûka xwe "Kurdistan Ê Kurd" da Mr. Mark Hambley, pêşniyarekî bilind ê Wezareta Karê Derve ya DYAyê û sefirê berê yê gelek welatan. Mr. Hambley ji min re ji bo pirtûkê spas kir, lê bi awayekî henekî xwest, "Ji kerema xwe îmzeke, ji ber ku di nêzîkê de hûnê bibin serokkomar, û tu kes nikare bi we re bigihîje!" Min bersiv da, "Siltanê Kurd Selaheddin Eyubî ne tena serokê Sûriyê bû, lê rêberê hemû ereban û misilmanan bû. Lê belê, di bin rêberiya wî de, Kurdistan nehat azad kirin. Ez naxwazim vê yekê dubare bikim – armanca min tenê serxwebûna Kurdistanê ye."

Min di konferensê de gelek caran dest bi axaftinê kir, di nav de:

1. Şoreşa Sûriyê, ji hemû şoreşan herî xurt e, ji ber ku rejîma Sûriyê piştevanî ji hemû aliyan wergirtiye: ji Rojhilat û Rojava (Rûsya û D.Y.A.), ji Îslam û Cihûtiyê (Îran û Îsraîl) û hetta ji Lîga Erebî jî. Her yek ji wan ji bo sedemên cuda piştevanî didin rejîmê, lê belê şoreş berdewam dike. Rejîm dê bişkive, piştevanîya navxweyî û navneteweyî ya wê jî be, ji ber ku hêza gel bêşînor e.
2. Divê li ser meseleyên ku eleqeyê her komek etnîk an dînî dibe referandum were meşandin. Divê Kurd bi xwe qederê xwe biryar bidin û fileh jî divê mafên xwe diyar bikin. Neku ereb qederê Kurdî biryar bike, ne jî misilman mafên fileh diyar bike. Heke ev biqewime, ewê nîşana destpêka zordariyeke nû ya wek Baas be.
3. Ji nîv sedsleyê ve, rejîma Sûriyeyê polîtîkaya dewleta ewlekariyê meşandiye, bi xapandinên fikrî, siyasî, civakî, birêvebirî û aborî ve. Bi rêkûpêk xapandin di hemû qatên civakê de belav dike, pê ewle dike ku her kesî tê de beşdar e, da ku kes dengê xwe bilind neke. Bi vê awayê riswa, rejîm kontrolê li hemû aliyên jiyanê li welat digire.

Ji rastê: Cewad Mella, Mark Hambley — şêwirmendê Wezareta Karên Derve ya D.Y.A. — û William Morris.

Konferansa Hewlêrê ya ji bo Gelê Kurd ê Sûriyê

Di 28-1-2012 de, min beşdarî Konferansa Hewlêrê ya ji bo Gelê Kurd ê Sûriyê bû, ku li Başûrê Kurdistanê (Hewlêr) li bin çenga Hikûmeta Herêma Kurdistanê (HHK) hatibû lidarxistin.

Min di encama axaftina xwe ya ji çapemeniyê re, ji bo damezrandina hikûmeteke Kurdî li Sûriyê, bi awayekî ku dê hewce bike mûçeyê leşkerî ya biyanî li hemberî rejîma Sûriyê were meşandin, tekîya kir. Min ji AFP (Ajansa Fransî ya Nûçeyan) re got: "Mûçeya navneteweyî tek çare

ye. Em mînamekê hene — rejîma Sedam Huseyn bêyî alîkariya biyanî naweşiya."

Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Şeşem a pirtûka min bi navê "Otobiyografiya Min Û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Civîna min bi Lord Jeffrey Archer re

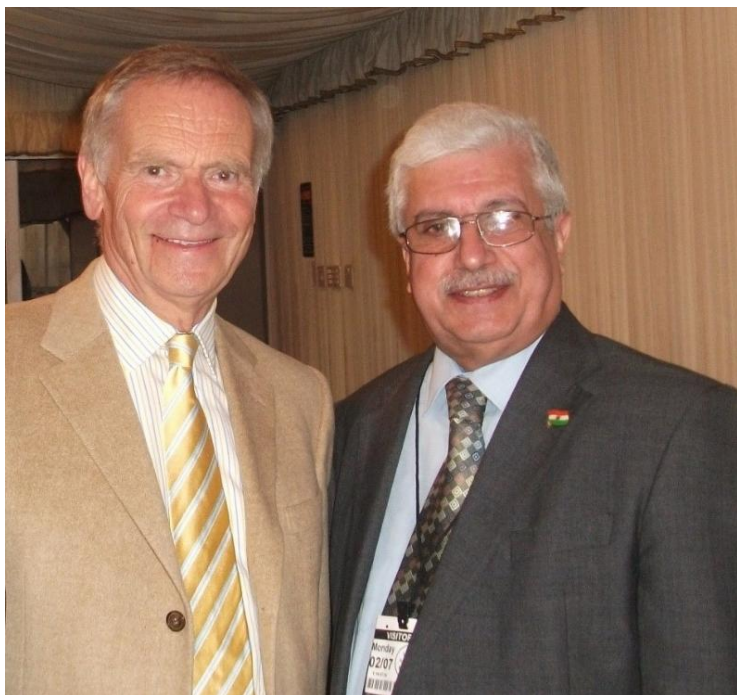
Di 2-7-2012 de, min vexwendnameyek ji Embassaya HHK ya li Londonê qebûl kir ku beşdarî dawetekê li Parlemena Brîtanî bibim. Li wir, min bi kesên jêrîn re rû bi rû ma:

Bayan Sami Abdul Rahman, nûnera HHK ya li Londonê.

Felah Mistefa Bekir, Wezîrê Karên Derve yê HHK.

Hevalên min yên brîtanî yên demdirêj, di nav de Lord Jeffrey Archer, ku ji bo deh salan xebitiye ji bo dewleteke Kurdî.

Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Şeşem a pirtûka min bi navê "Otobiyografiya Min Û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Ji rastê: Cewad Mella û Heja Wanê Lord Jeffrey Archer

Semînera maseyê-grover ya li ser Rojhilata Navîn

Di 12-7-2012 de, min beşdarî Semînara Maseya Gilover a li ser Gelên Rojhilata Navîn bû, ku li wir min daxuyaniyek li ser xwezaya rastîn a Rojhilata Navîn û gelên wê belav kir. Forumê Navneteweyî yê li Brîtanyayê maseya gilover bi sernavê "Bihara Erebî an Zivista Îslamî?" li gor serketina Misilmanan di hîlbijartinên Misirê de, xwînêjiya li Sûriyê,

rûxandina rejîmên serokê Yemenê û Qedaî, û bilindbûna îslamîstan li Tûnisê, amade kir. Van bûyeran Rojhilata Navîn gihandin xala kelînê, ku xeternaka serkeftinên ciwanên sekuler, ku di kêmtir ji du salan de serhildanên prodemokratîk daîzirandibûn, zêde kir.

Diyalog di nav çalakvanên ji Kurdistan, Misir, Sûriye, Lîbya, Behreyn, Hindistan, Burma, Îsraîl, Filistîn û Iraqê de, û herweha gelek hewildarên brîtanî, ewropî û emerîkî yên ku bi karan, têkoşîn, êş û hêviyên Rojhilata Navîn ve eleqedar bûn, pêk hat. (Beşdarî bi xurtî hatibû kirin, her çend barana giran jî hebû, ku di nîvê zivistanê de gelek hevpar bû — dibe ku nîşanek bû ku ev "biharek bi zivistanê ve" bû.)

Forumê Navneteweyî komek pisporên li ser meseleyên gelên Rojhilata Navîn hîlbijartin da ku pêşî nêrîna xwe pêşkêş bikin, paşê jî bersivên pirsan bidin û beşdarî gotûbêjekê ya vekirî bibin. Semînar nêzîkî sê saetan dom kir, bi astek bilind a gotûbêjê ya avakêr û rêzgirtinê, bêyî ku bala xwe bidin nêrînên cuda.

Lîsteya Pisporên Beşdar:

Dr. Shaul Zadka – Rêveberê Semînarê

Dr. Cewad Mella – Serokê Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê (KNC)

Mustefa Kenfanî – Çalakvanê Oppozisyonê yê Sûriyê

Adil Derwîş – Nivîskar, rojnamevan û şîrovekerê Misirî

Ehmed El-Şêbanî – Damezrînerê Partiya Demokratîk li Lîbya.

Vekirina Semînarê

Dr. Shaul Zadka semînarê bi pêşwaziya beşdaran û mêvanan vekir, û li ser pêwîstiya wisa ya gotûbêjê ji bo fêmkirina rastiya tiştên ku di Rojhilata Navîn de diqewimin, tekîya kir. Paşê wî pisporan da naskirin, û bi Dr. Cewad Mella dest pê kir, ku wî ji bo têkoşîna wî ya Kurdî ya demdirêj pesnê da.

Axaftina min wiha bû:

Min ji Dr. Zadka û beşdaran re spas kir, û min behs kir ku min li ser meseleya Rojhilata Navîn di daxuyaniyekê de nivîsîbû û ez ê di dawiya semînarê de kopiyan peyda bikim. Ji bo ku ez demê zêde negirim, min daxuyaniyê kurt kir:

"Silav li hemû xwişk û birayên vê maseya gilover. Zêdetir ji sed sal berê, hêzên mezin di Peymana Lozan a 1923 de zordestî kirin, ku hebûna deh gelên xwecî yên Rojhilata Navîn — wekî Emazîx, Darfurî, Nûbî, Kurd, Cihû, Ermenî, Aramî, Suryanî, Fenîkî, Qibtî, Laz, Azerbaycanî, Belûçî û yên din — red kir. Berpirsiyariya me ev e ku em van gelên zordestîkirî di yekîtiyeke azadîxwaz de bi hev re bixin da ku welatên xwe yên dizî vegerînin û serxwebûna xwe binavê navên xwe yên rastîn declare bikin."

Spas ji bo guhdariya we. (Çepika dengî ya temaşevanan.)

Paşê, Mustefa Kenfanî li ser şoreşa Sûriyê, oppozisyonê û tawanên rejîma Sûriyê axift... Adil Derwîş jî axift, û piştgiri

ya daxuyaniya min da ku gelê Misirê bi tevahî ji gelê Qibtî ne... Ehmed El-Şêbanî jî li ser Bihara Erebî û tecrûbeya Lîbyayê axift, û herweha behsa gelê Emazîx û yên din li Lîbyayê kir. Li jêr hin bersivên min hene ji bo pirsên ji aliyê rêveberê semînarê û beşdaran ve li ser mijarên cuda:

Hêzên mezin ev dekûdol li hemberî gelên Rojhilata Navîn çêkirin ji ber ku ew tercîh dikin ku bi dîktatorekê yekane re bisekinin, ne bi bîst partiyên hikûmet û oppozisyonê re. Ev tiştê ku ew di piştgirîya rejîmên dîktatorî de di serê sedsala borî de kirine. Her weha, ew naxwazin bi bîst gelên cuda re bisekinin û ew di Rojhilata Navîn de kêmkirine û tenê ji bo gelên "Ereb", "Tirk" û "Faris" hiştine.

Gelê Kurd li Sûriyê, ku hejmara wan zêdetir ji pênc milyon e, divê serxwebûna xwe bi dest bixin û dewleta xwe declare bikin... Ji bo otonomîya ku ji aliyê Dr. Shaul ve hat behskirin, ez red dikim ji ber ku dewletî mafekê meşrû yê gelê Kurd e. Tiştê ku bawerîya min li ser pêwîstiya dewleteke Kurdî xurt kir, daxuyaniyên birêveberiya oppozisyonê ya Sûriyê di konferansa Qahîreyê ya hefteya borî de bûn — ku ez wan ji Beşar Esed jî xirabtir dibînim ji ber dijminatîya wan a aşkere li hemberî gelê Kurd. Ez declare dikim ku em Kurd nikarin bi wan dijminan re bi hev re bijîn.

Ya ku tê gotin "welatê Ereb" ev çêkirî û nemeşrû ye ji ber ku ew bi zorê zêdetir ji bîst gelên ku têkiliyekê bi Ereban

re tune, nêzîk an dûr, erebîze kirine. Gelên ku li welatekê dijîn ku nasnameya wan a rastîn temsîl nake, nikarin bi awayekê berhemdar beşdar bibin an beşdarî bi wateyî bibin. Ji ber vê yekê, em ev "welatê Ereb" yê çêkirî dibînin, ku zêdetir ji 250 milyon mirovên ku herêmekê ya stratejîk a mezin di navbera Ewropa, Asya û Afrîka de dagir dikin — û xaniya zengîniyên petrolê yê herî dewlemend ên cîhanê û bêhtir... Heke ev çavkanî ji gelekê rastîn, ne çêkirî (wekî "gelê Ereb") re bin, ew ê rê li ber cîhanê bigirin. Li şûna wê, ew di nav endeksên pêşveçûna cîhanê de di rêza herî nizm de ne.

Li ser helwesta Îran, Amerîka û Rusyayê... Min got ku ew bi tevahî li hev in, lê rolên xwe di navbera xwe de dabeş dikin: yek lehengê dijwar, yek moderat, û sêyem hevkarî dike. Di rastiyê de, ew siyasetekê yekane li ser Sûriyê û meseleya Kurdî hene... Ez piştrast dikim ku di navbera Îran û Amerîkayê de têkoşînekê rastîn tune. Her weha ku Amerîka ji Sûriyê re demjimêrên demjimêr dide da ku şoreşê bêşikîne, ew bi meseleya reaktora nûkleerê ya Îranî re cîhanê xapandinê dike. Pirsgerêka rastîn rejîma Îranî ye, ku divê were rûxandin. Lê Amerîka şerekê çêdike ji bo ku Îranê bide rawestandina programê nûkleer — bêyî bîmê ku rejîm reaktorekê din li cîhekê din çêneke. Mesele reaktor nîne, lê rejîm e. Amerîka cîhanê xapandinê dike, û ji rejîmên Îranî û Sûriyê re demjimêrên dubare dide, mîna rolê Rusyayê — tenê bi awayekê cuda.

Jineke astengiya serxwebûna Kurdistanê, ji ber ku Kurd di çend dewletan de belav bûne (Iraq, Tirkîye, Sûriye, Îran), rakir. Min bersiv da: Erê, Kurdistan û gelê Kurd di nav çend welatan de parçe bûne, lê gelê din Kurdên Iraqê ji yê Tirkîyeyê, Îranê an Sûriyê ve cuda nakin. Tiştê ku wan cuda dike, sînorên çêkirî yê dewletên çêkirî ne. Kurdên pêwîstiya fêmkirina hêzên mezin heye ku Kurdistanê yek bikin û azad bikin... Ev fêmkirin kême ji ber ku siyaseta kolonyal a Konferansa Lozanê heta niha dom dike, ku bi kurtasî ev e: Ji ber ku Kurdistan di serê sedsala 20em de hat parçekirin, Amerîka ket siyaseta navneteweyî, û cihan di nav du kampan de parçe bû — yek bi Amerîkayê re hevalbend, yek jî dijî. Ji wê demê ve, yek an zêdetir ji saziyên ku Kurdistanê dagir kirine pro-Amerîka bûne, û yê din jî dij-Amerîka ne. Ji ber vê yekê, hevalbendên Amerîkayê Kurdên Tirkîyeyê bi "terorîzmê" tawanbar dîkin, dijmînen Amerîkayê jî Kurdên Iraqê wekî "casûsên Amerîkayê" dibêjin. Ji ber vê yekê, Kurd piştgirî ji her du aliyan winda dîkin. Rastî ev e ku Kurd têkiliyekê bi terorîzmê an casûsiyê re nîn in — ew hatine kirin quncikekê xirab. Civaka navneteweyî divê pejirîne ku Kurd partiyekê şerên cihanî nîn in, lê tenê ji bo azadî û serxwebûna welatê xwe Kurdistanê dixwazin.

Di dawiyê de, ji min re pirs kirin ka helwesta Îsraîlê li hemberî şoreşên Bihara Erebî çî ye. Min bersiv da li gor ezmûna xwe ya zêdetir ji 50 salan di tevgera Kurdî de — wekî rêveberekê siyasî, nivîskar, girtiyekê siyasî, û

şervanekê ji bo azadiya Kurdistanê: Min dîroka cihûyan xwendibû, ku ji sirgûnê Babilonan heta komkujiya Naziyan bi trajediyên tije bû. Min wan wekî gelekê zordestîkirî û tadekirî dizanibûn. Gava ew dewleta xwe ava kir, min bawer kir ku ew ê bi awayekî rûmetdar li gel bindestan rawestin. Lê heta niha, ew li gel dewletên bihêz in li hemberî gelên ku rû bi komkujiyê ne — her weha ku ew berê jî kiribûn. Îsraîl Îranê di bin Şah re wekî hevalbendê xwe yê herî mezin dibîrand, lê ew li hemberî Kurdên di bin dagirkeriya Îranê de derketibûn. Bi şevê, di bin Xomeynî de, Îran bû dijmînê herî mezin ê Îsraîlê — hê jî bêbalî li Kurdan dikir. Îro, Îsraîl piştgirîya Tirkiyeyê dike li hemberî menaferên Kurdên di bin dagirkeriya Tirkiyeyê de, her çend Tirkiye her sal bi dehan fîlm û rêzefilmên dij-Îsraîlê çêdike. Ez ecêb dibim ku Îsraîl ne tenê li hemberî gelên bindest in, lê piştgirîya zordestên wan dike — dibe ku bandorekê psîkolojîk ji tadekirina dirêj be, ku wan wisa kiribe ku spasdarê her kesê ku dibêje "bi xêr hatî" bin. Beşdarekê dû re pirs kir ka çima min alîkariya Îsraîlê ji bo şoreşa Barzanî nebehîs kir. Min bersiv da: Alîkariya Îsraîlê (nexweşxaneyê meydanê ya mobîl ji bo şervanên Kurd yê birîndar) tê pesin kirin, lê dewleteke Kurdî bi nexweşxaneyekê ve nayê avakirin.

Pirsekê din jî ev bû: Dewleteke Kurdî li bakurê Iraqê heye? Min bersiv da: Du sal berê min çû Başûrê Kurdistanê (bakurê Iraqê) û bi Dr. Kemal Kirkukî, Serokê Parlemena Kurdistanê re rû bi rû mam. Min pîroziya wî kir: Hûn niha

gelê xwe yê Kurdî bin birêveberiya xwe de, li ser axa Kurdî, bi hikûmet, parlemen û artêşê ne — hemû taybetmendiyên dewletekê. Çima hûn serxwebûnê declare nakin? Ew bersiv da: Tu rast î, lê dewletên herêma dijî dewleteke Kurdî ne, û Emerîkayî jî alîkariya me nekiribe ku em ava bikin. Beşdarê bi hêz pirs kir: Ma ew xweserî dikin? Min got: Erê, ew dewletekê temam in — tenê bê declarekirina fermî.

Di dawiya semînarê de, çepikeke bi coş hate kirin. Pîraniya beşdaran destê min hejandin, agahiyên têkiliyê guhertin, û ji min re ji bo gotûbêja bihagiran spas kirin. Min jî ji wan re spas kir û daxuyaniya jêrîn a duzimanî (Erebî/Îngilîzî) da destê wan:

Rastiyên li ser Jêbirinê ya 20 Gelên Rojhilata Navîn ji Nexşeyê

Mijara ku îro em lê digerin, yek ji girîngtirîn pirsgerêkên ku hemû cîhan bi eleqedarî li serê disekine û hewce dike ku were lêkolîn û çareser kirin e. Ez dixwazim li ser vê yekê nerîna xwe bi we re parve bikim û hêvî dikim ku were pejirandin û têgihîştin.

Gelî mamosteyên gihîştî,
Ji zêdeyî sed salan, hêzên mezin ji bo berjewendiyên xwe û li dijî berjewendiyên gelên Rojhilata Navîn xapandin û xiyaneteke beden çêkirine. Qertafa vê xiyanetê Peymana

Lozan a 1923'an bû, ku hebûna gelên xwecihî yê Rojhilata Navîn – xwediyên wan yê meşrû – înkâr kir. Wan parçe kir û wan bi dewletên çêkirî yê li bin desthilata Erebb, Tirk, Faris û Pakistanê ve girêda – ne tenê wekî kolonî lê bi dayîna axa wan û bi bendîkirina gelên wan bo herdemî van neteweyên çêkirî.

Bi alîkariya navneteweyî, ev hêz xwest ku gelên eslî yê Rojhilata Navîn bikin kêmnîyetên dînî û etnîkî, wan wekî kolonên ku her gav dê li hember dewletên herêmî bên manipule kirin, li cîhanê nîşan bidin.

Rastî ev e ku gelên Amazîx, Darfurî, Nûbyayî, Kurd, Cihû, Ermenî, Aramî, Suryanî, Fenîkî, Qibtî, Laz, Azerî, Belûç, û Sindhî di nav niştecihên eslî yê Rojhilata Navîn de ne. Ew qurbanên kolonyalîzmê ne, ne afirînerên wê ne – ji ya ku şovenîzma Erebb, Tirk, Faris û Pakistanî dişopîne dûr in.

Ji bo rastî û dîrokê, ez dibêjim ku afirandina rastî ya kolonyalîzmê dewletên Erebb, Tirk, Faris û Pakistanî ne, di nav yê din de, ku bêdengî, kêmnîyetîkirin û jêbirina gelên xwecihî yê Rojhilata Navîn piştrast dikin, da ku ew nikarin serxwebûnê bixwazin an jî komkujî, koçberkirin, Erebbkirin, Turkîzasyon, û Farisîkirina ku wan biçûk kirine, diyar bikin.

Erê, wan hebûna wan wekî gel înkâr kir, wan kêmnîyet kir, hatta dîroka wan çewt kir. Mînak:

Qibtîyên Misirê: Gelekî bi zimanekî hezarsalî hatine kêmînetkirina 'file' ji aliyê şovenîzma Erebi ve. Rastî ev e ku gelê Misirê bi eslê xwe Qibtî bûn, berî Xirîstîyanî jî hebûn. Dema Erebi Îslamê anîn, piraniya Qibtîyan bi zorê hatin Erebkirin, tenê beşek piçûk wekî file man. Hemû gelê Misirê, çi misilman çi file, ji neteweya Qibtî ya ku dîroka wan dewlemend e, ne.

Aramîyên Sûriyê: Xwediyên rastîn yê Sûriyeya kevnare, wan bi awayekî çewt wekî 'kêmîneteke file' hate binavkirin. Gelê Sûriyê bi eslê xwe Aramî bû, berî Xirîstîyanî jî hebû. Erebkirina bi Îslamê re piraniya wan kir Erebi, hêlek piçûk a file jî hişt. Rastî ev e ku Sûriyî, çi misilman çi file, Aramî ne ku dîroka wan hezarsal e.

Peymana Lozan gelek etnîsîte û olan jêbir, wan di teşeyek nijadperest de heland. Lê şoreşa Sudana Başûr, Kurdistan, û yê din pêlên xwe avêtin vê peymana kolonyal û nijadperest.

Hêzên kolonyal ên ku Lozanê di 1923'an de îmze kirin, xwe da ber îmzekirina Mîsaka NY ya 1945'an – xapandineke nû bi çeka veto ve. Bi rastî, ev 'Dewletên Yekbûyî' ne, ne 'Neteweyên Yekbûyî'. Me roleke neyînî ya NYê di pirsgrîkên Rojhilata Navîn de dît û piştgirî da dewletên çêkirî, bi taybetî Sûriyê. Veto ya Rûsyayê tenê ne di vê xiyaretê de ye lê herî wêrek e di parastina bermayiyên Lozanê û Mîsaka NY ya sextekar de.

Hevkariya bed, nijadperest a cîhanî ya ku îro piştgirî dide rejîma tawanbar a Sûriyê, ne ji bo parastina Golan (berjewendiyên Rojava) an jî bingehê herî dawî yê leşkerî yê Rûsyayê li Rojhilata Navîn (berjewendiyên Rojhilat) e. Ew ji bo bêdengkirina dengên meşrû yên gelên xwecihî yên Rojhilata Navîn e. Ji ber vê yekê, ez bawer im ku daxistina rejîma Sûriyê dê bibe pêleke hêz li hember piştevanên wê – heman hêzên ku ji sed salan ve li dijî azadiya Rojhilata Navîn e, bi taybetî gelê Kurd.

Daxwazên Peymana Lozan, Mîsaka NY, û şîarên wê yên ku xweparastina gelan, mafên mirovan, demokrasî, û gotinên bilind ên din tê de dixwîn, êdî nikare gelê xwe bidefîne an jî hêzên mezin û yên Rojhilata Navîn yên çêkirî biparêze... Ji ber vê yekê, hêzên mezin ên ku xapandinên wan hate eşkere kirin, şîarek nû pejirandin: pêşvebirina damezrandina rejîmên Îslamî li Rojhilata Navîn wekî coverek nû ji bo parastina bermahiyên Peymana Lozan û Mîsaka NY – ku li ser veto û Şerê Sar hate avêtin, ku bi rastî bi daxistina bloka komûnîst di 1990'an de bi dawî bû.

Dewletên Peymana Lozan, Mîsaka NY, û hevalbendiya Şerê Sar bi Îslamê bawer nakin lê dixwazin wê bi kar bînin ji bo parastina sînorên ku ji hêla Peymana Kolonyal a Lozan ve hatine zext kirin û berdewamkirina bêdengkirina dengên meşrû yên gelên Rojhilata Navîn.

Her tiştê ku li ser derewê hatiye avêtin derew e... Û ya ku ew bi derewê dişopînin 'welatê Erebi' – heke bi rastî welatekî Erebi bûya, ji deryaya ber bi kendavê ve, bi nifûsekê zêdetir ji 250 milyon û herêmek fireh di navbera Ewropa, Asya û Afrîkayê de dagirt, yek ji herêmen herî stratejîk li cîhanê û yek ji herî dewlemend di neftê de – ma ne diviya Erebi, heke ew gelek rastîn û ne çêkirî bûna, li gorî hejmar, dewlemendî, û cihê stratejîk xwe cîhanê bi dest xwe bigirtin? Lê rastî ev e ku ev 'welat' ji xwediyan wê yên rastîn hate dizîn, û gelê wê bi asîmîlasyona zorê ya niştecihên xwecihî ve hatin Erebkirin.

Ez gazî dikim ku vê serdemê tarî bi dawî be, ku her kesekî ku ji welatên dûr an eşîrên wekî Mau Mau – ku hin peyvên Erebi hîn bûne – xwe wekî Erebi bibînin, neseba xwe ya ku têkevin Pêxember Muhemmed ve, bide çêkirin, û hebûna gelên xwecihî înkâr bike.

Li bilî vê, ez gazî dikim ku vê civîna gerrîleyê hevalbendiyek di navbera gelên Amazîx, Darfurî, Sûdana Başûr, Azawadî, Nûbyayî, Kurd, Cihû, Ermenî, Aramî, Suryanî, Fenîkî, Qibtî, Laz, Azerî, Belûç, Sindhî, û gelên xwecihî yên din ên Rojhilata Navîn de were damezrandin ji bo vegirtina welatên wan yên dizî û serxwebûna xwe declare bikin. Her weha, ez gazî dikim ku hemû ol, mezheb, û bawerî – wekî Êzîdî, Zerdeştî, Behayî, Elewî, Dûrzî, Sunî, Şîî, Îsmâîlî, Xirîstîyan, Kakaî, Mandeî, Aramî, Qibtî, Cihû, û yên din –

bigihîjin mafên xwe yên temam û bê leke, bê desthilatî, zext, an jî serdestiya yek li ser yekê. Spas.

Ji çepê: Dr. Shaul Zadka (raperînera semînerê, radiweste) Dr. Jawad Mella (diaxive), Mustafa Kanfani, Adel Darwish û Ahmed Al-Shaibani

Konferansa Şewirmendiya Neteweyî ya Hêzên Kurdî li Parlamentoya Fransayê

Li 13-10-2012, ez beşdarî Konferansa Konsultatif a Neteweyî ya Hêz û Partiyên Kurd û Kurdistanê bûm ku li Parlemana Fransayê li ser mijara Rojavayê Kurdistanê hate lidarxistin. Nêzîkî 200 kesayetiyên Kurd û xwecihî li avahiya Parlemana Fransayê civiyabûn. Konferans bi danîşîna çîrekê ji bîra şêhîdên Kurdistanê ve dest pê kir.

Ji êvarê ve, rêkxerên konferansê daxwaz kiribûn ku nûnerên rêxistinên siyasî yên ku dixwast axaftinê bikin, navê xwe û navê rêxistina xwe bi nivîskî peyda bikin. Ez jî

wekî Serokê Kongreya Nîştîmanî ya Kurdistanê (KNC) daxwaza xwe ya axaftinê şandibû. Xwendina daxuyaniyên rêxistinan heta nîvro berdewam kir û 28 rêxistinên siyasî yên Kurd û ne-Kurd axaftina xwe kir.

Paşê, birêveberê bernameyê ragihand: "Niha, axaftinên rêxistinan qediya, em ê bi axaftinên serbixwe re dest pê bikin." Ez rabim û gotim: "Meyldar we ya axaftina min ji bîr kiriye. Min wekî Serokê Kongreya Nîştîmanî ya Kurdistanê daxwaza xwe şandibe." Wê li xwe ve kir û wekî "çewtiyek tekniKî" binav kir, û min wekî rêxistina 29-an vexwend da ku axaftina xwe bikim.

Ez ber bi mîkrofonê ve çûm da ku axaftina xwe ya amadekirî bikim, ku di nav de spasiyeke taybet ji PYDê re hebû ji bo rêvebiriya Rojavayê Kurdistanê bê şer û pevçûn bi hêzên Kurdî yên din re û ji bo parastina bajarên Kurdî ji talana ku ketiye ser bajarên Sûriyê. Lêbelê, bêdîqîtiya wan min mecbûr kir ku axafteke nû a bê amadeganî bikim, û li ser pêwîstiya ku such konferansan ji partîgirî û herêmparêziyên teng dûr bixin, xurt kir. Ger em ji hev re rêz nekin û wekhevî piştrast nekin, derveyî jê re ê me rêz nekin û mafên gel û welatê me nas nekin.

Axaftina Min a Bê Amadeganî bi Kurdî
"Silav û spas ji hemûyan re, û spas ji KNKê re ji bo lidarxistina vê konferansê.

Hûn ji bîr kirin ku min wekî rêxistineke siyasî bixwînin da ku ez axaftina xwe bikim, her çend Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê, ku min di 1985-an de bi Dr. Cemal Nebez, General Ezîz Ekrêwî, û Dr. Mihemed Salih Qebûrî ava kiribû, ji bo demek dirêj nûneriya menfeyên Kurdan kiriye, di nav de di Parlemana Kurdistanê ya Derveyî Welat de... Bila ez ji gelemperîyan dest pê bikim berî ku ez biçim ser taybetîyan:

Ez Kurdek im berî ku ez Zerdeştî an jî Êzîdî bibim.

Ez Kurdek im berî ku ez Misilman, Fileh an jî Cihû bibim.

Ez Kurdek im berî ku ez Sûnî an jî Şîî bibim.

Ez Kurdek im berî ku ez Soranî an jî Kurmancî bibim.

Ez Kurdek im berî ku ez Sûrî, Tirk, Îranî an jî Iraqî bibim.

Ez Kurdek im berî ku ez YNK, Yekîtî, an jî PKK bibim.

Mixabin, rêxistinên Kurd li ser nasnameya Êzîdîtî, Îslam, herêmparêzî, Kurmancî, Soranî, an jî dilsoziya Sûriyê, Tirkîyê, Îranê, an jî Iraqê – an jî partiyên wek YNK, Yekîtî, an jî PKK – disekinin, û pirsgerêka meya sereke; azadiya Kurd û serxwebûna Kurdistanê ji bîr dikin.

Her roj, ez derbarê konferansan, konseyan, yekîtiyan, û komiteyên bilind de dibihîzim, lê ez nizanim ku ew çi dipeyivin an li ser çi dipevinin. Ew hê jî nikarin li ser bingehên siyasîyê bi hev re bipevinin.

Ger cîhana navneteweyî ji me re bipirze, 'Serokê we kî ye?', em ê bibêjin Kurd zêdetir ji deh serok hene. Ger ew bipirzin, 'Alaya Kurdistanê çi ye?', em ê bibêjin Kurd alayên

pir hene. Ger ew bipirzin, 'Sirûda weya neteweyî çi ye?', em ê bibêjin Kurd çend sirûd hene. Ger ew bipirzin, 'Ma we nexşeyek Kurdistanê heye?', em ê bibêjin Kurd hezar nexşe hene – hin Kurdistanê teng dikin, hinên din fireh dikin. Ger ew bipirzin, 'Gelheya we çend e?', em ê bibêjin texmînên ji 20 heta 80 milyon an zêdetir in. Ger ew bipirzin, 'Hedefa we çi ye?', em ê bibêjin Kurd hedefên pir hene, ji mafên demokratîk heta otonomî, federalîzm, an jî serxwebûn.

Cîhana navneteweyî me paşguh dike çimkî em hê jî nizanin mezinahiya mala xwe, gelheya xwe, hedefa xwe, an jî çima em serhildan dikin.

Divê em peyvên rojnamevanê fransî Chris Kutschera bi bîr bînin, ku di îhtimalek mezin de ew îro jî li vê holê ye. Di pirtûka xwe de, ew nivîsîbû: 'Kurd mafê serxwebûnê û dewleta xwe ya serbixwe heye. Gew ew li ser otonomîyê razî bibin, berî ku şer dest pê bike 50% şer winda dikin.'

Îro, li Rojavayê Kurdistanê, hêzên çekdar yên Kurd gelê xwe di rêve dibin. Çi ev rêveberî otonom, federal, an jî tiştek din be, divê em ji bo Rojavayê Kurdistanê hukûmetekê declare bikin. Gava declare kir, divê hemû me wekî leşkerên bisekinin da ku wê biparêzin, çimkî şer di Sûriyê de ê salan berdewam bike. Çi Esad bimîne an jî bikeve, kes nikare hukûmeteke Kurdî ya avakirî paşguh

bike – ew ê bibe fait accompli (tiştêk ku qewimî ye Û nikare were paşvegerandin).

Gelê Kurd bi payidarî maye, Û azadî dixwaze. Ger her neteweke din tiştên ku kurt lê qewimiye dipeştîya, ew ê ji nîvê rabûna. Gelê Kurdê azad bijî di axa bav Û kalên xwe de, Kurdistanê! Ez we misoger dikim, roja azadiyê tê – zû, bi xwastina Xwedê, çî neyarên me hez bikin an na. Aştiyê li ser we be."

Cewad Mella li Parlemana Fransayê axaftina xwe dike

Rêkxerên konferansê daxwazên ji axaftinan kom kirin, Û di dawiyê de, pênc endam hatin hilbijartin da ku daxuyaniya dawiyê binivîsin, ku ji beşdaran re hate xwendin. Komekê

pêşveçûnê ya 15-endamî hate damezrandin da ku biryarên konferansê bicîh bîne.

Bi taybetî, ez di konferansê de bi hevalên kevin yê pir re civiyam, di nav de sê şehîdên Kurd yê wêrek – Sakina Cansiz û hevalên wê, ku hatin kuştin ji aliyê dewleta tirk ve li Parîsê di 9ê kanûna paşîn a 2013-an de (sê meh piştî civîna me). Sakina jîr, zana, û bi awayekî remarkable bi kemaxî bû. Ez di bîra xwe de dixim ku, piştî seansa roja yekem, dema kesên din li benda tirimbêlan bûn, ew rûniştî ser pêlanên avahiyê bû, bêtî ku xem xwarina paqijiya kincên xwe jê re be – nîşaneyek rastîn a kemaxî, xasiyeta herî mezin a zana. Hezar silav û rêz lê be, hevalên wê, û hemû şehîdên azadiya Kurd.

Ji rastê: Cewad Mella, Hikmet Îbrahîm, Sakina Cansiz, û Asya Abdullah li Parlemana Fransayê

Tûra Min ya Seyata Meyndanî ya Sêyem di Kurdistanê de (6-27ê çiriya paşîn a 2012-an)

Di derbarê pêşniyara min de ku ji bo Başûr û Rojavayê Kurdistanê dewletek were damezrandin, ku min bi xwe ji serokên partiyên Kurd re pêşkêş kir.

Hûn dikarin detayan di Beşa Şeşem a pirtûka min bi navê "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Li ser 26-11-2012-an,

Presenter Behzad Miran li bernameya "Zilal" a Zagros TV min hevpeyvîn kir li ser bûyerên dawî yên li Rojavayê Kurdistanê (Rojava).

Girêdan:

<https://www.youtube.com/watch?v=gctivs0Jc6Y>

Li ser 31-12-2012-an,

Min beşdarî dîaloqa Kurdî-tirkî li ser Sky News Arabia bû li ser Rojavayê Kurdistanê û mafê gelê Kurd ku dewleta xwe li erebî ava bike.

Girêdan:

<http://skynewsarabia.com>1 حوار الليلة... الكورد وبداية حلم الدولة خريطة ج
<http://skynewsarabia.com>2 حوار الليلة... الكورد وبداية حلم الدولة خريطة ج

Li ser 24-2-2013-an,

Min li Londone beşdarî civînekê bû ku ji aliyê His Highness Prince Suleiman Khan, Emîrê Belûçistanê ve, di serdana delegasyoneka Kongreya DYA'yê de (ku endamên kongre û nûnerên Komîteya Ewlekariya Netewî di nav de bûn, bi serokatiya Kongreman Dana Rohrabacher) hate çêkirin. Nêzîkî 80 kesayetên amerîkî û brîtanî, bi hev re geştiyên siyasî û civakî yên ji diaspora Belûçistanê (ku ji bo vê civînê girîng ji welatên cûda yên Ewropayê hatibûn) li wir bûn. Ez yek ji axiveran bûm û min li ser endamên Kongreya DYA'yê axivî, memorandumê û nexşeyek Rojhilata Navîn ji bo rêveberiya amerîkî da wan, ku netewên jêbirinî nîşan dide.

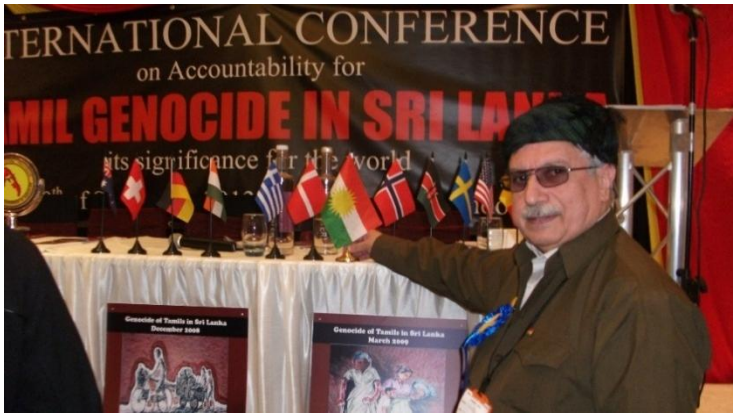
Hûn dikarin detayan di Beşa Şêşem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Li ser 23-9-2013-an,

Min (bi cilên Kurdî yên neteweyî) beşdarî Konferansa Netewên Bêdewlet li Parlamentoya Ewropayê li Brukselê bû, bi sernavê "Demokrasî, Xwebirêkirin û Rizgariya Gelan".

Hûn dikarin detayan di Beşa Şêşem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Li ser 28-9-2013-an,
 Min beşdarî Konferansa Navneteweyî ya li ser Komkujiya
 Gelê Tamîl (ku ji aliyê dewleta Srî Lanka di 2009'an de hate
 kirin) bû. Min ala Kurdistanê di nav alaên netewên cîhanê
 de danîn û min axivatiyek kir ku pir hate pesinandin.
 Hûn dikarin detayan di Beşa Şeşem a pirtûka min
 "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna
 Kurdistanê" de bibînin.

Cewad Mella ala Kurdistanê li kêleka alaên netewên
 beşdar danîne.

Li ser 16-11-2013-an,
 Musa Al-Omar, presenterê Al-Ghad TV, min hevpeyvîn kir
 li ser rejîma Sûriyê, opozisyona Sûriyê û damezrandina
 hikûmeta otonom a veguherîn a Kurdan li Rojavayê
 Kurdistanê.
 Klîpa kurt (bi wateyek kûr):

<http://www.youtube.com/watch?v=vCe6ldVt8qA>

https://www.youtube.com/watch?v=vCe6ldVt8qA&feature=youtu.be_gdata_player

Hûn dikarin detayan di Beşa Şeşem a pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Li ser 1-4-2014-an,

Rojnameya Medya hevpeyvîna min bi Dr. Şaxwan Xalid, redaktorê giştî yê Medya, weşand. Di hevpeyvînê de pirsgerêkên sereke yên gelê Kurd û têkoşîna Kongreya Niştimani ya Kurdistanê ji bo serxwebûnê, û her weha têkçûna polîtîkayên partiyên herêmî ku tenê trajedî û têkçûnan anîne ser Kurdan, hatine cover kirin.

Civîna Min bi Dr. Îsmâîl Beşîkçî re

Li ser 7-4-2014-an,

Min beşdarî semînerekê Dr. Îsmâîl Beşîkçî bû. Ev civînek dîrokî bû li Parlamentoya Brîtanî, ku Prof. Dr. Îsmâîl Beşîkçî pirtûka xwe bi navê "Kurdistan: Koloniyek Navneteweyî" min pêşkêş kir, pirtûka ku wî 17 sal di zîndanên dagirkeriya tirk de derbas kiribûn. Ji ber vê yekê, ez jî ala Kurdistanê û pirtûka min "Kurdistan and the Kurds" wî pêşkêş kir.

Di axaftina xwe ya berî zêdetirî 150 kesayetên brîtanî, di nav de MP Jeremy Corbyn, de Dr. Beşîkçî li ser serxwebûna

Kurdistanê bi awayekî berfireh axivî û got ku Kurdistan hê jî koloniyek e ku di bin dagirkirinê de maye. Min jî axivatiyek kir û min bi awayekî xurt got ku tevahiya gelê Kurd bi gotinên Dr. Beşîkçî bawer dikin û min jî wî hanî ser ziman ku wî serokên siyasî yên Kurd jî ji vê rastiyê convin bike.

Piştî danîşîna parlamenî, me bi hev re xwarin xwar û li ser serxwebûna Kurdistanê minêkirin. Min jê re got: "Ez - û tevahiya gelê Kurd - bi we efzar in. Efxariya min tenê ji ber pirtûka we "Kurdistan: Koloniyek Navneteweyî" nîne, lê ji ber ku carekê min lêkolîna we xwend ku dipirsîre ka çima Kurd îdeolojiyê neteweperwerî ya taybetî wek kemalîzm ji bo tirk an naserîzm ji bo ereban tune ne. Ez bi we re dimeşim, lê ez ditirsim ku serokên Kurd dê heya derengiyê convin bibin, di rojekê ku poşmanî bêkêr e."

Dedîkasyona Pirtûkê

Li jêr qapaxa pirtûka wî ye, ku wî bi tirkî bi dedîkasyona jêrînî îmze kir:

"Ji bo Cewad Mella yê min yê ezîz, bi evîn û dostaniyê. Lordên, Parlamentoya Brîtanî. Ji Prof. Dr. Îsmail Beşîkçî, 7ê Avrêlê, 2014."

Li aliyê vê yekê, wergêrê erebî yê "Kurdistan: Koloniyek Navneteweyî", Dr. Zuheyr Abdulmelik yê rêzdar, jî di 1998'an de pirtûk bi dedîkasyona jêrîn a erebî îmze kiribû: "Min gelek caran we bîra xwe anîn gava ku ez vê pirtûkê wergerandim erebî, ji ber ku li nava fikrên me ahengek

heye. Dîyariya min ji bo Cewad Mella yê ezîz Zuheyr, Kanûna 1998'an."

Dr. Zuheyr dişiband ahenga di nava fikrên min û yên Dr. Beşîkçî de, ji ber ku me di civînên xwe yên gelek caran li Brukselê, Londonê û bajarên din yên Ewropayê de li ser pirsgirêka Kurd minêkiribûn. Di wê demê de, min çend pirtûkên xwe wî pêşkêş kiribûn, ji ber vê yekê ew ji rewşa min baş agahdar bû. Dr. Zuheyr Abdulmelik jî, bi vê yekê re, bi xwe jî bi dehan pirtûk û lêkolînên xwe yên li ser Kurd û Kurdistanê, bi taybetî li ser Kurdên Feylî, min pêşkêş kir.

Demek Balkêş

Gava ku min ala Kurdistanê Dr. Beşîkçî pêşkêş kir, wî bi dengê bilind û demdirêj kenîya. Min ji wergêrê xwe Îshaq Tepe (Serekê Weqfa Îsmâîl Beşîkçî li Stembolê) pirsîre ka çima wî dikene. Îshaq bersiva Dr. Beşîkçî veguhest:

"Îstixbarata tirk dê niha bêje: 'Piştî çarek sedsal di zîndanê de û qedexeyên geriyanê, yekem tiştê ku Îsmâîl kir ew bû ku bezî li Brîtanîyê da ku ala Kurdistanê li Parlamentoya Brîtanî bilind bike!'"

Wekî ku wî vê yekê got, wî berdewam kir ku bidekenê. Min bersiv da: "Bila her tiştî bêjin. Rojekê em ê vê alê li Amedê jî bilind bikin."

Çep: Dr. Ismail Beşikçi pirtûka Cewad Mella digire; Rast: Cewad Mella pirtûka Ismail Beşikçi digire.

Değerli Dr.
Cewad Mella'ya
Sevgiyle, dostlukla,
Parlamento,
PEEL
Palazzo,
7 Nisan 2014
Zuheyir Abdulmelik bi Erebi
Dedîkasyona Beşikçi bi tirkî
1998

کوردستان مستعمرة دوله

Rast: Dedîkasyona Beşikçi bi tirkî; Çep: Dedîkasyona wergêr Dr. Zuheyir Abdulmelik bi Erebi (1998).

Ji rastê: Cewad Mella, Îsmaîl Beşikçi, û Îshaq Tepe.

Ji rastê: Cewad Mella, Jeremy Corbyn, Heval Dîjle, Îsmaîl Beşikçi, û Îshaq Tepe.

Di 14-4-2014-an de, min serhêl nivîsî:

"Têkoşîna me ji bo serxwebûna Kurdistanê û avakirina dewleteke Kurdî berdewam e."

Ev roj sê salvegerî têne bîra xwe:

55em salvegeriya damezrandina Partiya KAJYK (14-4-1959).

29em salvegeriya Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê (14-4-1985).

10em salvegeriya Hikûmeta Kurdistana Rojava (25-4-2004).

Her sê rêxistin xwedî heman armanc in: Kurdistana serbixwe.

Di 15-4-2014-an de, rojnameya Medya, ku devoka Yekîtiya Nîjadperest a Demokratîk ya Kurdistanê li Hewlêrê ye, hevpeyvînek bi min re weşand bi sernavê:

"Tenê Avakirina Dewleteke Kurdî dikare Ewlekarîya Neteweyî ya Kurdî biparêze."

Di 15-6-2014-an de, ARK TV hevpeyvînek bi min re li ser Dewleta Îslamî (DAIŞ) û seferberiyên wan li başûr û rojavayê Kurdistanê pêk anî.

Wêne li mala min hatî girtin, pirtûkxana min, ala Kurdistanê ya pîroz, û min bi cilûbergên Kurdî yên gelêrî, di nav de jemedana Horamanişî (Jamana) nîşan dide.

Hevalê min yê ezîz Sabah Mîranî ji Hewlêr, paytextê Kurdistanê, bi Skype û telefonê hevpeyvînê rêxist kir ji ber ku têkiliya Skype tenê lawaz bû.

Girêdana hevpeyvînê:

<http://www.youtube.com/watch?v=xT2hxD0dZUc&feature=youtu.be>

Di 16-6-2014-an de, Arise TV (televîzyona Brîtanî) hevpeyvîneke bi zimanê îngilîzî bi min re li ser kêşa Kurd, DAIŞ û serxwebûna Kurdistanê pêk anî.

Berî hevpeyvînê, min daxwaz kir ku ala mezin a Kurdî nîşan bidin.

Girêdan: <https://vimeo.com/99159663>

<https://www.youtube.com/watch?v=5rSWx6rr5Nk&feature=youtu.be>

Di 16-6-2014-an de, min serhêl nivîst:

"Silav û sonda xwesî li malbat û hevalbendên Şêx Mihemed Barzanî, Rêberê Giştî yê Tevera Îslamî ya Kurdistanê. Şêx Mihemed Barzanî (rehmet lê be) welatperwerekî Kurd yê çîna yekem û bawermendê Kurdistanê Mezin bû, ku ji bo pêwîstiya avakirina dewleteke Kurdî ji rojhilat (Kurdistanê Îranê) heta Deryaya Navîn li rojava (Kurdistanê Sûriyê) dixeber da. Min ev ji devê wî geh caran bihîstîye, û gellek bêtir jî wisa ji min re got dema ku di 1998-an de çû serdana min li Londonê. Xwedê lê rehmet bike û bi behştê xwe ve bike. Tîqat û taqet ji Xwedê ye."

Wêne di 1998-an de li Londonê hatî girtin, ku min di navbera Şêx Mihemed Barzanî (rehmet lê be) û Şêx Latîf Marîwanî, yek ji damezrînerên hevpar yê Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê (Xwedê jiyana wî dirêj bike) de rûniştibûm.

Ji rastê: Şêx Mihemed Barzincî, Cewad Mella, û Şêx Latîf Marîwanî.

Di 26-6-2014-an de, Arise TV dîsa hevpeyvîneke bi zimanê îngilîzî bi min re li ser Kerkûk û serxwebûna Kurdistanê pêk anî.

Girêdan:

<https://vimeo.com/99460612>

<http://youtu.be/iZq-Nmhut0k>

Di 7-7-2014-an de, min li navê Kongreya Niştimani ya Kurdistanê, bi endazyar Bruska Îbrahîm (Serokê Têkiliyên Derve) û Avukat Kamil Zhir (Serokê Herêma Başûrê Kurdistanê) re, daxuyanî derxist.

Daxuyanî li ser daxwaza Mesûd Barzanî, Serokê Herêma Kurdistanê, ji Parlamentoya Kurdistanê re ji bo ku referandumê pêk bîne – ku di wê demê de tenê axaftin bû – bû. Referandum heta piştî ku DAIŞ di 2017-an de hat

têkşikandin pêk nehat û Kurd hatin xiyanetkirin ji ber ku kes pêwîstiya wan nedikirin.

Hûn dikarin detayên vê yekê di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 16-7-2014-an de, min serhêl nivîst:

"Ji nîvê sedsalê zêdetir, rêberên partiyên Kurd bawerîya xwe danîne yek ji dewletên dagirker ên Kurdistanê, bi çekên wê dewletê şerî li dewletekê dagirker ê din kirine. Her deh sal, gelê me bi vê siyaseta bêaqil bi şikestin, kaviil û qirkirina gelî têkoşîya ye – bi rêberan jî ya vedigerin, tîn kuştin an jî tîn girtin. Ez dipirsim: Gava kê rêberên partiyên Kurd ji dersên dîrokê hîn bibin û trajediyên ku gelê me dîtina rawestînin? Rê baş e: Danaşîna dewleteke Kurdî."

Di 26-8-2014-an de, min serhêl nivîst:

"Ê dotên û kurên wêrek ên Kurdistanê, Partiyên Kurd hin kirinên herî giran dikin, lê dema kesek li ser zilmên wan diaxive, hêrs dibin.

Hevalbendên Abdullah Öcalan bûn ku ew şandin Kenya – ne min.

Hevalbendên Dr. Abdulrehman Qasimlo bûn ku ew şandin Viyana – ne min.

Ji 40 salan ve, partiyên Kurd di nav xwe de şer dikin – ne min.

Lê dema ez li ser tawên wan diaxifim, ew bi hêrsêtir ji yên ku gelê Kurd dikuji an jî rêberên wan dipêçin û dikuji, li min êrîş dibin.

Ez destpêdikim ku guman bikim ku gelek ji wan ew in ku Kurd kuştin û alîkariya Îranî û Tirk kir ku Qasimlo bikuştin û Öcalan bigirin.

Bila hêrs bibin – ez ê rastiyan veşêrim. Ew acentaên dewletên dagirker û xayînen gelê Kurd in ku rastiyan dişêrin, ne min.

Çiqas hêrs û nefreta wan çi be, ez ji dotên û kurên wêrek ên Kurdistanê re mizgîniyê dibêjim: damezrandina dewleteke Kurdî û serxwebûna Kurdistanê nêzîk e."

Ji bo rawestandina qirkirina Êzîdiyan li xwepêşandanekê Beşdarî bûm

Di nîvroya 13ê rezberê 2014an de, ez beşdarî meşerekê li pêşiya qeymeqa Serokwezîrê Brîtanî bûm, ku tê de me xwest ku dawî li genocîdê li Êzidiyên Kurdistanê were. Ev meşer ji aliyê Kurdên koçber ên li Londonê ji her herêmên Kurdistanê, herweha serokên netewên din yên têkçûyî, wek Emerîh, Belûç, û Tamîl ve hatibû bûn.

Min bi awayekî pir zelal li ber beravan axivî:

"Divê gelê Kurd bi awayekî zelal ji bo serxwebûnê biaxeve. Divê ew kesên ku di firotina xwîna Kurd de têkildar in, ji xwestina otonomî, federalîzm, mafên mirovan, an jî mafên ajalên rawestin. Gelê Kurd bi xwînê bihayê giran didin. Heke em ji bo serxwebûnê nedaxwazin, em ê bêtir

trajediyên wek Helebce, Enfal, şewata zarokên Kurd li Amûdê (Rojavayê Kurdistanê), û wêrankirina gundên di geliyê Zîlanê (Bakurê Kurdistanê) bibînin- ku heta roja qiyametê dubare dibin. Dewletek Kurd û serxwebûn tenê çareserî ne. Ew kesên ku dibêjin gelê Kurd bêyî dewleta xwe ya netewî dikare were parastin xelet in."

Hin Kurdên partîzan hewl dan ku bi muzîka bilind axaftina min bixwin. Min bere xwe da wan kir û bi qîrê got, "Muzîkê rake!" Gava ew ji min bêdeng man, min bi mîkrofonê qîriya, "Muzîkê rake, kûçikên wel!" (Ez ji wan re lê naxwazim, lê ji kûçikan re lê dixwazim ji ber ku min wan wek partîzan qiyas kir.) Tenê piştî vê ew muzîkê rawestandî û min axaftina xwe berdewam kir.

Dengbêj: Ev gotinên "kûçik" di çanda Kurdî de wekê însultekê giran tê dîtin. Ji ber vê yekê, di wergera rastîn de ev peyv bi awayekî wisa hatine guhertin ku wateya orjînal a rexneya tund li partîzan diyar bike, lê bi awayekî ku ji bo Kurdên Kurmancî zêde tund nebe.

Gava hevalbend hîsên nerazîbûna min li hember partîzan kir, hin ji wan bezîn ku li pişt min rawestin da ku ji min re biparêzin. Di nav de Rafîq Barzanî jî bû, ku ala Kurdistanê bi awayekî rasterast li ser serê min digirt wek nîşaneyek hevgerî li hemberî mêrckirên partîzan. Hin ji hevalbend jî ber bi amûra qeydkirina partîzan ve çûn da ku pêşî li xebitandina wê ya dî were girtin.

Min herweha hin hevpeyivînên bi televizyonên Kurd, ereb, û brîtanî jî pêk anî.

Jawad Mella di meşerê de axaftina xwe dike,
Rafîq Barzanî Ala Kurdistanê digire.

Di 13-9-2014 ê de: Şevê 13ê rezberê 2014an, min beşdarî civînekê bû ku ji aliyê nimreya Hikûmeta Herêma Kurdistanê (HHK) ya Londonê ve ji bo berhevkirina diravan ji bo dilsozên êrîşa DAIŞê li Şingalê hate organîzekirin. Di wê civînê de, ez pir bi hêrs bûm ji ber kirinên siyasetmedarên Kurd – welatê me Kurdistan ji nexşeyê hate jêbirin, û gelê me bi domdarî tê komkujî kirin, lê ew ji me diravê dixwazin di bin navê xwînê de...

Min di civînê de got:

"Siyasetmedarên li Kurdistan xala herî bilind a fesadê ya siyasî ya li cîhanê temsîl dikin. Hûn bi awayekî domdar alîkariya hêzên dagirker dikin ku îradeya gelê Kurd bêşikênin û wan bêne bin çenga xwe. Bîra min e di 1991an de, dema BBC di dema koçberiya mezin a Kurdan ji Kurdistanê ve hevpeyvînekê li ser televîzyonê pêk anî. Hemû cihan bi hêrs bûn, ji xwe dipirsîn ko ev koçberî çima pêk tê. û siyasetmedarê Kurd li ser televîzyonê ya cihanê çi got? Ew girî û ji bo blankan xwest. Gotinên wî xala herî bilind a bêaqilî – an xiyaretê – bûn ji ber ku ew cihanê bawer kir ku mijara Kurdan bi hejarî ve ye, ne têkoşînek neteweyî û siyasî ya asta herî bilind."

Min berdewam kir, û got, "Îro, hûn dîsa blankan dişînin, her çend her maleke Kurd blankan hene. Ya ku gelê me pê radibe pirserek siyasî ye ku çareseriyê siyasî dixwaze."

Nimreyê HHKê wê demê dawexistine ku gelek ji penaberên li wargehên penaberan ereb bûn. Lê min dît ku ew hê jî li ser blankan, ne sedemên esasî yên komkujî û koçberiyê, disekin, min got, "Ereb jî ji bîr nekin – blankan

jî bide wan," her çend min dizanibû ku piraniya wan hatibûn Kurdistanê ku wê erebî bikin û casûsên DAIŞê, şiyayan an firaqên sunnî bûn.

"Birayên û xwişkên ezîz, polîtîkayên partiyên Kurd bû sedemê kuşitina gelê me li Enfal û Helebceyê, û îro jî li Şingalê. Ew di corteya cenazeyan de diçin û paşê li ser xwîna şehîdên Kurd dixwin, wekî ku dema ku ew li ser wan rapor çêkirin an jî tevî kuşitina wan bûn jî kirine."

Di 1-10-2014 ê de: Min memorandûmek şand serokê Misirê Abdul Fetah el-Sisî ji bo têkiliyên misirî-Kurd.

Detay dikarin di Beşa Heftem a pirtûka min, "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de werin dîtin.

Di 7-10-2014 ê de: Min bi navê rêxistina me, Kongreya Niştîmani ya Kurdistanê (KNC), li Hewlêrê bi 35 partî û rêxistinên Kurd re daxuyaniyeke hevbeş îmzekir ku li gel têkoşîna wêrekane ya gelê me li Kobaniyê (Kurdîstana Rojava) ne.

Detay dikarin di Beşa Heftem a pirtûka min de werin dîtin.

Di 8-10-2014 ê de: Televîzyona El-Ğad hevpeyvînekê li gel min kir li ser Kobanî û hewcedariya serxwebûna Kurd.

Girêdan:

<https://www.youtube.com/watch?v=KWAgKx5Yxic&list=PLkCwgViXtL4jA6esJTGTTWPKLV0qTt8Yo&index=9>

Di 12-11-2014 ê de: Min serhêl nivîsînd:

Gelê Kurd divê ji bo daxuyankirina dîrekt a dewleteke Kurdî biserkevin û xwe ji dewletên dagirkerên wehşî û mîlîsên wan azad bikin.

Gelê Kurd divê polîtîkayên têkçûyî yên rêberên partîzan ên Kurd ku ji bo jîndariyê bi vê barbaran re bang dikin ji reh derxin. Ji bo fêmkirina çima jîndarî ne mimkin e li girêdana jêrîn binêrin:

<https://www.facebook.com/video.php?v=563480943751902>

Di 18-11-2014 ê de: Min nivîsînd: Gotinên min ne ji bo kesekî taybetî ne, lê şîreta gelemperî ne ji bo baştirkirina rêça civakî ya me. Geke ku hişê civakî hebe dê rêya xwe di siyaset, aborî, û zanistê de bibîne. Ji civakeke saxlem, şaristani, pêşketin, û xweşhali tê çêkirin:

Mirov nikare ji bo ku fahişe be laşê xwe bifiroşe – fahişetiya hişî xirabtir û pîstir e.

Dema mirov hişê xwe ji bo tevgerên bed bikar tîne, ew bi rastî bêqîmet e.

Mirovên herî bêqîmet ew in ku xiyanetê dikin an jî ji êşê ya kesên din kêfxweş dibin.

Dijminên Kurd û Kurdistanê van sê coran li civaka Kurd belav dikin da ku alîkariya firaqên bêalke bikin.

Di 24-11-2014 ê de: ITV ya Brîtanî bi min re têkilî da ji bo hevpeyvînekê li ser keçeke brîtanî ya windabûyî ji Hackney, London, ku tê gotin tevî hêzên Kurd li Kobaniyê

bûye. Diviya hevpeyvîn pênc deqîqan bidomîne. Ji pirsîyarên wan, min fêhm kir ku ew dixwazin propogandayê belav bikin ku Kurd li paş windabûna keçên brîtanî ne.

Min ji memûra bernamêyê re got: "Çima hûn li ser hezaran welatîyên brîtanî yê ku ji bo DAIŞê têdikoşin naxuyin? Heke DAIŞ serketî be, agirê wê dê bigihîje Ewropayê. Polîtîkayên we li Kurdistanê bû sedemê milyonan dilsozên gelê Kurd – mêr û jin. Ez dixwazin li ser van milyonan ku me ji dest da ye ji dema ku hûn di destpêka sedsala borî de Kurdistan parve kir, û gelê Kurd bêdewlet hişt heta îro, biaxivim. Ez ne amade me ku li ser windabûna keçeke brîtanî – an jî pisîkeke brîtanî – biaxivim, bêyî ku min keçên û pisîkên brîtanî bi renc bikin. Ez ji bo mijareke ku ez nikarim ji wê dûr kevim radiwestim: mijara 60 milyon Kurdên ku ji dewletekê bêpar mane, û hûn sedemê wê ne."

Detay dikarin di Beşa Heftem a pirtûka min de werin dîtin.

Di 2014 ê de: Çend rojbûn derbas bûn, yê herî giring bû: 500 sal ji parvekirina yekem a Kurdistanê di nav Osmaniyan û Îraniyan de piştî Şerê Çaldêranê di 1514an de.

100 sal ji parvekirina duyem a Kurdistana Osmanî piştî Şerê Cîhanî yê Yekem (1914), ku wê di nav Tirkiye, Iraq, Sûrî, û Rûsyayê de parve kir.

Mixabin, 2014 bêyî ku van gavên mezin hatin pejirandin, bi dawî bû, her çend ew sedemên esasî yê trajedî û komkujiyên Kurdan in.

Vê bêdengiyê sembola firaqa mezin a ku piştgirî dide parvekirina Kurdistanê – eynî firaqa ku şerê navxweyî yên Kurdan ar tîne, rê li ber dadgehkirina kesên ku rêberên Kurd kuştin digire, û destên kuştinên Kurd diçûşe.

Heta SEDEM HUSEYN, ku nîv milyon Kurd kuştin, ji ber kuştina 148 şiyayan li Dûceyl hate dadgehkirin û darizandin. Diviya wî were şandin dadgehek navneteweyî wekî Dadgehên Nürnbergê, ku naziyan ji ber kuştina cihûyan piştî Şerê Cîhanî yê Duyem darizand – mijareke tabû ye îro.

Li Almanyayê, cihûyan bêç taxan, antîsemîtîzm bêfêkir e, û alîkariya alman bi xwe ve ji bo cihûyan e. Heta pakêtên cixareyan di nav xwe de 19 li şûna 20 cixareyan dihevin – biha yek cixareyê ji her almanekê diçe alîkariya cihûyan, di nav mafên din de.

Gelê Kurd bi awayekî mezin ji vê parastina navneteweyî hez dikin da ku pêşî li komkujiyên pêşerojê werin girtin – ne tenê li Iraq û Başûrê Kurdistanê, lê her weha li Sûrî, Tirkiye, û Îranê.

Ev bêdengî her weha nîşan dide ku gelek, hem herêma hem navneteweyî, piştgirî didin parvekirina Kurdistanê – eynî firaqa ku li Parlamentoya Kurdistanê dixebite ku nasnameya Kurdî jêbirin, guhertina ala Kurdî dixwaze, li ber sirûda neteweyî ya Kurd ("Ey Reqîb") radiweste, û heta jî ji bo betalkirina Newrozê bang dike.

Ez xwe dipirsim ka ew li Kurdistanê çi dikin bi pêlavên kevn ên xwe. Heke ew nizanin, divê ji serokê berê yê DYAyê

George Bush û Nûrî El Malikî bipirsin, ku pêlavên xwe li wan avêtin.

Di 5-12-2014 ê de: Rojnameger Faiz Mehmûd Belûç hevpeyvînekê li gel min kir li ser têkoşîna Kurdan ji bo serxwebûnê. Hevpeyvîn ji aliyê Balochwana News ve bi îngilîzî hate weşandin.

Girêdan: <http://balochwana.com/2014/12/05/exile-Kurdish-leader-dissatisfied-with-wests-actions-against-isi/>

Detay dikarin di Beşa Heftem a pirtûka min de werin dîtin.

Di 14-12-2014 ê de: Min tevî protestoyekê ya pismamên me yên sindî li pêşiya ofîsa Serokwezîrê Brîtanî bû, ku kuştina rêberên sindî yên ji aliyê Pakistanê ve ji bo şikandina tevgera wan ya serxwebûnê red kir.

Detay dikarin di Beşa Heftem a pirtûka min de werin dîtin.

Di 24-12-2014 ê de: Min serhêl nivîsînd:

Xêrat û diravdan di olên cuda de têne şirovekirin, lê ji bo min, wateyeke neteweyî hene. Di dema Kirîstmasê de, çîrokên dewlemendên ku alîkariya hejaran dikin têne vegotin. Çîrokên wekhev li cihûtîyê, îslamê, û zerdeştîyê jî hene. Her çend ez di prensîbê de digel hev me, lê di metoda de ne digel hev me.

Ez nikarim alîkariya bedkar, firsendparêz, an xweşekan bikim, heke ew birçî bimirin jî. Lê ez ê alîkariya wê kesê bikim ku jiyana xwe, xwînê, û demê xwe didine xêra giştî

– heke ew dewlemend jî bin. Ez amade me ku deyn bistînim ji bo alîkariya wan, heke ew jî nedixwazin.

Di 21-3-2015 ê de: Mêvanê televîzyona El-Ğad Mûsa El-Omar hevpeyvînekê li gel min kir li ser Tîrkiye, gelê Kurd, û serxwebûnê.

Girêdan:

<http://youtu.be/zEhO7PH2Mio>

<https://youtu.be/lrT16OKzims>

Detay dikarin di Beşa Heftem a pirtûka min de werin dîtin.

Di 25-3-2015 ê de: Min serhêl nivîsînd:

Gelek ereb didawirin ku ew hevalên Kurdan in lê dema Kurd serxwebûnê dixwazin diranên xwe nîşan didin. Lê zanaên ereb dest pê dikin ku demokrasiya rastîn fêm bikin – azadiya wan li cihê ku ya kesên din dest pê dike diqede. Vê hişyarbûnê di gotarekê ya gelek baş a Cihad El-Xazen, sernivîskarê El-Heyatê, de tê xuyang, bi sernavê: "Ez ne ji vê miletî me."

Detay dikarin di Beşa Heftem a pirtûka min de werin dîtin.

Di 20-11-2015 ê de: Min serhêl nivîsînd:

Bi kurtasî, ez ne surî, ne Iraqî, ne Îranî, ne jî tirk me – ez Kurd im, Kurdistanî me, û ez ji bo serxwebûna Kurdistanê û damezrandina dewleteke Kurdî bang dikim. Dewleta Kurdî tê, bêyî ku çiqas biha be an çiqas dem bilind be.

Şert û mercên dewleteke Kurdî li Rojava û Başûrê Kurdistanê zehmet in, lê yên ji bo parastina Iraq an jî

Sûriyê, ku van herêman dagir kirine, hê zehmetir in. Perçebûna Iraq û Sûriyê û veqetîna Kurdistanê neçar in – bêtî ku Kurd bixwazin an na.

Rojnameya serhêl "Maf Roj" hevpeyvîna min a bi mêvanê televîzyona El-Ğad Mûsa El-Omar re weşand, bi sernavê: "Siyasetmedarekê Kurd Mêvan Aciz Dike, Dibêje: Projeya Me Serxwebûna Kurdistanê ye – Hûn Welatê Me Dagir Kirine."

Girêdan:

<https://www.facebook.com/hedimedia1/videos/538984276263583/>

https://www.facebook.com/rojmaf11/videos/538984276263583/?hc_ref=PAGES_TIMELINE

<https://www.youtube.com/watch?v=vCe6ldVt8qA>.

Daxuyaniya Cewed Mella: "Ez veqetîna xwe ji Sûriyê û daxuyankirina dewleteke Kurdî diyar dikim."

Di 14-7-2017 de, min serhêl nivîsand:

Şairê emerîkî Robert Frost gotarek nivîsîbû ku mîna ku li gel gelê Kurd e, li ser GlobalSecurity.org hat weşandin, bi sernavê: "Dîwar, Xet û Sîngedarên Sînorê."

Gotar bi du peyvan eşkere dibe: "Sînorên baş cîranan çêdikin."

Li vir, ez dixwazim vebêjim ka ji ber çi cîranên gelê Kurd wiha bêrehm in- ji ber ku Kurd hê jî nebiryar daye ku dewleta xwe ava bike û sînorên Kurdistanê diyar bike, ji bo têketinê pasaport hewce bike.

Di 16-7-2017 de, min serhêl nivîsand:

Rizgarkirina Kurdistanê tenê axaftin nîne- fikir, îdeolojî, stratejî, çalakî û fedekarî hewce dike. Serxwebûna Kurdistanê tiştek nîne ku mirov bifroşe an biha lê bike.

Wekî Martin Luther King Jr. got: "Trajediya dawî ne zordarî û dilreşîya mirovên xerab e lê bêdengiya mirovên baş li hember vê ye."

Di 17-7-2017 de, min gotarek bi sernavê nivîsand: "Em çawa dikarin Serxwebûna Kurdistanê declare bikin?"

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 25-9-2017 de, li bin cilên neteweyî yên Kurdî, min bi Al-Ghad TV re hevpeyvîn kir li ser referandûma Başûrê Kurdistanê û reaksiyona li Rojavayê Kurdistanê. Min tekîd

kir ku serxwebûna Kurdan pêwîst e da ku şeran biqedîne û herêma stabil bike. Girêdan:

<https://www.youtube.com/watch?v=OiSzhSL1pII>

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 16-10-2017 de, min serhêl nivîsand:

Danezînek ji Kongreya Nîştîmanî ya Kurdistanê (KNC) ya ku êrîşa leşkerî ya Iraqê li gel gelê me yê Başûrê Kurdistanê di 16ê çîriya pêşîn a 2017an de şermazar dike.

Hûrgulî û lîsteyê wan ku Kerkûk xîyanet kirin dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 17-10-2017 de, yek roj piştî têkçûnê, min gotarek bi sernavê nivîsand: "Çi Divê Bê Kirin? Em Têkçûna 16ê Çîriya Pêşîn Çawa Berdidin?"

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 26-1-2018 de, min vîdyoyek ji protestoyek Kurdan li Almanyayê ji bo Kerkûkê parve kir, ku jînek Kurd a wêrek dagirt: "Besa! Besa! Besa ji partîti û şerê navxweyî!" û li ser yekîtiyê got. Girêdan:

<https://www.facebook.com/Rudaw.net/videos/1576878609074603>

Di 4-2-2018 de, min serhêl nivîsand:

Berevaniya wêrekane ya Efrînê li hember dagirkeriya tirk, cîhanê ji xew û propaganda xwe hişyar kir ku gelan nikarin li hember artêşên pêşketî şer bikin. Niha cîhan ji bo parastina Efrînê xwe amade dike piştî ku wêrekîya wê dît. Duh, Parlamentoya Baskê biryar da ku piştgirîya têkoşîna Efrînê bide û nameyên hêzdar ji YE û NY'yê re şand ji bo rizgarkirina wê.

Heke tenduristiya min destû dida, ez îro di Efrînê de li gel qehremanên wê bim. Ji şehîdbûnê li parastina axa xwe ya li hember dagirkerên tirk bêtir rûmet tune.

Bijî qehremanên Efrînê

Bijî Kurdistanê azad û serbixwe.

Di 18-3-2018 de, min li ser dagirkirina Efrînê danezinek derxist:

Danezina Ji Hereketa Cîhanî ya Boykota Tirkiyeyê.

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 21-3-2018 de, min dîsa serhêl li ser Kerkûk û Efrînê nivîsand.

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 31-3-2018 de, min nameyek ji bo Sekreterê Giştî yê NY'yê şand li ser Efrînê û êrîşa tirk (bi îngilîzî).

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 1-4-2018 de, nimreyêda KNC'yê beşdarî civîna 42 partiyên siyasî yên Kurdan li Hewlêrê bû da ku li ser êrîşa tirk li ser Efrînê nîqaş bikin.

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 22-12-2018 de, min nameya sersaxiyê ji Mesûd Barzanî re şand li ser mirina Professor Cemal Nebez.

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 19-2-2020 de, min gotarek bi sernavê nivîsand: "Gelê Kurd Divê Hêlê Zehmet (Dewletek Kurd) an jî Hêlê Ne mimkin (Mafên bin dagirkeriyê) hîlbijêre- Vebijarka Sêyem tune."

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 25-5-2020 de, min serhêl nivîsand:

Milyonan li hember kuştîya George Floyd protesto kirin, digot: "Jiyana Reşan Girîng e." Lê cîhanê qet wekî George Floyd protesto li hember kuştîna milyonan Kurdan nekirîye.

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Di 9-12-2021 de, xizmek ji min re pirsî ka ez baş mam. Min bersiv da:

"Tiştên di ser min de qewimîn çîrokek dirêj, dirêj e, lê ez ê beşek wê kurt bikim:

Min dayika xwe ya ku 40 sal nebûbû wê bibînim winda kir-tu mêvana evîna dayikê dizanî, nemaze piştî deh salan li sirgûnê.

Min birayên xwe Ziyad û Muzdad winda kirin, ku ji zaroktiya min ve bandora wan li min gelek mezin bû.

Min pismamê xwe yê ezîz Ezzedîn winda kir, pêşengê min yê zaroktiyê.

Min pismamê xwe Mela Selahhedîn winda kir, îmamek li Diyarbekirê ku bi erebî bi min re nameyên hev dinivîsî.

Min hevalê min yê herî nêzîk, Professor Cemal Nebez, profesorê Zanîngeha Berlînê û hevalê min ji zêdetirî 50

salan (400 nameyên wî yên bi destê xwe li min hene) winda kir.

Min Professor Cemal Reşîd Ehmed, dîroknasek li Zanîngeha Hewlêrê, winda kir, bi kê re bîranînên min yên bêbawer hene.

Gelekên din jî çûn.

Min bi piraniya wan saet an roj berî mirina wan re têkiliyê dihesiband, lê tu kes bersiva xwe nedida- nîşan dide ka jiyan çiqas bi awayekî nişkave dikare biqede.

Niha tu dizanî, mamê ezîz, ka di ser min de çi diqewime."

Di 17-9-2022 de, min serhêl nivîsand:

Ez berê xwe didim mezinahiya jina Kurd.

Hûrgulî dikarin di Beşa Heftê ya pirtûka min "Otobiyografiya Min û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" de bibînin.

Lîsteyeke hin tawanên nijadperestî û wehşî

1. Tirkiye di salên 1914-1918an de, di operasyonên paqijkirina nijadî û koçberkirina bi zor ên (Seferberlik) de zêdetir ji nîv milyon kurd kuşt ku ji serma û birçîbûnê mirin.
2. Tirkiye di sala 1914an de Şêx Ebdulselam Barzanî û hevalên wî di girtîgeha Mûsilê de darizand.
3. Hêzên Iraqî û Brîtanî di salên 1919-1924an de Şêx Mehmûdê Hefîd, Keyê Başûrê Kurdistanê, girtin û sirgûnê Hindistanê kirin.

4. Tirkîye di sala 1925an de serokê kurd Şêx Seîdê Pîran bi tevî 46 serokên gelê kurd darizand.
5. Tirkîye di sala 1926an de serokê kurd Ap Osman Sebrî girt û apên wî yên serokên eşîra Mirdêsîan, Şukrî Agha û Nûrî Agha, darizand.
6. Îran di sala 1930an de serokê kurd Îsmâîl Agha Şîkak, birayên wî û diya wî bi awayekî nepenî kuşt.
7. Tirkîye di sala 1930an de geliyê Zîlanê li Bakurê Kurdistanê bi çekên kîmyewî û agirberjêr bombebar kir.
8. Tirkîye di salên 1937-1939an de li herêma Dêrsimê operasyonên qirkirina komî û paqijkirina nijadî li dijî kurdan pêk anî.
9. Tirkîye di sala 1939an de serokê kurd Seîd Riza darizand.
10. Îran di sala 1946an de Qazî Mihemmed, Serokkomarê Komara Kurdistanê, darizand.
11. Sûrî di sala 1951an de bi bûyerekê razperestiyê ya çêkirî, serokê kurd Mîr Celadet Bedirxan bi rêya birekê kuşt.
12. Tirkîye di sala 1957an de serokê kurd Fayik Bucak, di 1992an de nivîskarê kurd Mûsa Anter, di 2013an de çalakvan Sakîne Cansiz û hevalên wê li Parîsê û gelekên din bi awayekî nepenî kuşt.
13. Sûrî di sala 1960an de li bajarê Amûdê 380 zarokên kurd di dema ku li filimek li ser Şoreşa Cezayîrê dinihêrtin, bi agir ve şewitandin.

14. Sûrî di sala 1962an de nîvi milyon kurdan ji welatîyê bêpar kir.
15. Sûrî di sala 1967an de erdên çandîniyê yên kurdan desteser kir û li ser wan projeya nijadperest a "Kembera Ereban" ava kir da ku Ereben ji koma "El-Xemr" li şûna wan bi cih bikin.
16. Iraq di salên 1961-1975an de Kurdistan bi çekên fosfor û napalmê şewitand.
17. Îran û Iraq di sala 1975an de bi Peymana Cezayîrê li hev kirin ku Şoreşa Îlonê ya bi serokatiya General Mistefa Barzanî têk bişkînin.
18. Îran di sala 1980an de hezaran peşmerge û sîvîlên kurd li Rojhilatê Kurdistanê kuşt û heta niha jî kurdan di bin şenceyan de di girtîgehên xwe de an jî li sêdakan dike.
19. Iraq di sala 1980an de 5,000 kurdên Feylî revandin, paşê kuştin û malbatên wan koçber kir.
20. Iraq di sala 1983an de 8,000 kurdên Barzanî revandin û paşê kuştin.
21. Iraq di sala 1987an de serokê kurd Îdrîs Barzanî binê şert û mercên misterekî kuşt.
22. Iraq di 16ê Adara 1988an de li bajarê Helebceyê 5,000 kurd bi çekên kîmyewî kuşt.
23. Iraq di dawiya sala 1988an de, di operasyonên Enfalê de, 182,000 kurd li çolên Başûrê Iraqê zindî kir.
24. Îran di sala 1989an de li Viyanayê serokê kurd Dr. Ebdulrehman Qasimlo û hevalên wî bi awayekî nepenî kuşt.

25. Iraq di koçberiya mezin a sala 1991an de sedan zarokên kurd ji ber serma dijil ji dest dan.
26. Îran di sala 1993an de li Berlînê serokê kurd Dr. Sadiq Şerafkendî bi awayekî nepenî kuşt.
27. Tirkiye di sala 1995an de serokê kurd Leyla Zana û hevalên wê ji ber ku bi zimanê kurdî li parlemena Tirkîyeyê axivîbûn, 15 sal ceza girtîgehê da.
28. Tirkiye di sala 1999an de serokê kurd Abdullah Öcalan revand û heta niha jî ew girtî ye.
29. Sûrî di sala 2004an de, di serhildana populer a şerefdar de, li Rojavayê Kurdistanê dehan kurd li kolanan bi gulle ve kuşt.
30. Sûrî piştî dehan ji serokên serhildana 2004an, di dema xizmeta leşkerî ya Sûrî de, bi bûyerên razperestiyê yên çêkirî kuşt.
31. Sûrî di sala 2005an de serokê kurd Şêx Dr. Mihemed Meşûqê Xiznewî bi awayekî nepenî kuşt.
32. Sûrî di sala 2011an de serokê kurd Mişel Temo bi awayekî nepenî kuşt.
33. Hêzên dagirker ên Kurdistanê her dem û li her derê Kurdistanê kurên herî xweş ên gelê kurd di bin şkenceyan de kuştîye.
34. Hêzên dagirker ên Kurdistanê her dem û li her derê Kurdistanê kurên herî xweş ên gelê kurd kuştîye, koçber kiriye û milkên wan desteser kiriye.
35. Hêzên dagirker ên Kurdistanê 8 hezar gundên kurdan li Bakur û Başûrê Kurdistanê wêran kiriye.

36. Hêzên dagirker ên Kurdistanê namûsê pêlage kirine, jin girtine û di sûkên koleyan de firotiye.
37. Hêzên dagirker ên Kurdistanê dîrok, kelepûr û şaristaniya kurdan vir kirine, û polîtîkayek qirkirina ziman û çanda kurdî pêk anîne, her weha li dijî jîngeh û xwezayê li Kurdistanê her dem û li her derê Kurdistanê şer kiriye.
38. Hêzên dagirker ên Kurdistanê di sala 2014an de li hev kirin ku bajarê Kobanî wêran bikin û gelê wî koçber bikin.
39. Di sala 2014an de, hêzên dagirker ên Kurdistanê, bi rêya desteya xwe ya DAIŞ, bi hezaran xort kuştin, zarok revandin û li wargehên taybet de cih kirin da ku mêjiyên wan bişon û wan ji êzidîtîyê biguhezînin bo îslamê radîkal yê DAIŞê. Ji bo jinên êzidî jî, ew li nexweşxaneyên jinan yên li seranserê cîhanê hatin firotin, û heta niha jî beşa zêdetir ji sê hezar jinên êzidî yên kurd naye zanîn ka li ku ne.
40. Di sala 2017an de gelê kurd referandûmek ji bo serxwebûna Kurdistanê pêk anî, lêm dewletên cîhanê li dijî Kurdistanê şer kirin da ku gelê kurd bistîne azadiya xwe.
41. Iraq di sala 2017an de bi tankên Amerîkî û piştgiriya Îran û Tirkiyeyê bajarê Kerkûkê li Başûrê Kurdistanê dagir kir.
42. Tirkiye di sala 2018an de bajarê Efrînê li Rojavayê Kurdistanê dagir kir û kurên wî yên herî xweş kuşt.

43. Tîrkiye di sala 2019an de bajarên Serêkaniyê û Girê Spî li Rojavayê Kurdistanê dagir kir, wan bi fosfora spî bombebar kir û kurên wan yên herî xweş kuşt.
44. Hêzên dagirker ên Kurdistanê di salên 2018-2020an de zewiyên genim ên kurdan li piraniya herêman ên Kurdistanê şewitandin.
45. Trajediye berê yên gelê kurd heta niha jî li her herêma Kurdistanê tên dubarekirin.
46. Iraq, ku ji sala 2003an ve xwe demokrat û federal dibêje, milyaran dolar pareyên telafiyê da Kuwêtê, lêm heta niha ji kurdan re ne yek sent jî nedaye, û hê jî ji gelê kurd re lêborîn ne kiriye ji bo tawanên ku Iraq li dijî wan kiriye, ku ji yên li dijî Kuwêtê pir zêdetir in... Ev tê wate ku hisê hukmdarên Iraqê yên demokrat hê jî nijadperest û rizok in, mîna rejîmên berê yên Iraqê, li dijî gelê kurd, û ew plansaziya operasyonên nû dikin ji bo qirkirina gelê kurd û koçberkirina wan ji bo armanca xwe ya nijadperest: guherandina demografîya Kurdistanê, da ku Kurdistan bê ya wan û vala ji xwedên meşrû yê xwe, gelê kurd, bimîne.

Têbînî li ser têkoşîna min û pirtûka min

Ez bi kêf û şahî pirtûka xwe ya bi navê "Dewleta Kurdî: Xebat ji bo Mayînê" wek diyariyeke çêkirî ji bo welatperwerên azad û hevalên gelê Kurd li seranserê cîhanê pêşkêş dikim. Ez li ser vê yekê sond dixwim ku ez xwe girêdayî gelê kevnar ê Kurd û welatê pîroz ê min, Kurdistanê, didim û ji bo dewleteke Kurdî têkoşîn dikim, ji ber ku ev têkoşîna rastîn e ji bo jiyana Kurdî.

Gelê min nikare ji xeynî gelê Kurdî be, û ez qebûl nakim ku ji Kurdistanê serbixwe kêmtir be wek welatê min. Ji bo vê armancê, ez ji hêla hêzên dagîrker ên Kurdistanê û ji hêla serokên partîzan ên Kurd ve hatime nîşandan, yên ku di bernameyên partiyên xwe de Sûrî, Iraq, Tirkiye û Îranê wek welatê xwe dipejirînin. Ev serok ji bo "şerefa" endamtiya parlamentoyên Sûriyê, Iraqê, Tirkiyeyê û Îranê—dewletên ku Kurdistan dagîr kirine—têkoşîn dikin û ji bo dayîna destûrnameyên baş ji hêzên dagîrker re hevrikî dikin.

Serokên partîzan ên Kurd di civîna xwe ya yekem a parlamentoya rejîmên dagîrker ên Sûriyê, Iraqê, Tirkiyeyê û Îranê de sond dixwin ku ew ê biqewimin li ser serweriya wan hêzên ku ji dawîya Şerê Cîhanî yê Yekem li gor Peymana kolonyal a Sykes-Picot û Peymana Lozanê serweriya Kurdistanê şikandiye.

Her çend dezên navneteweyî û herêmî gelê Kurd westandibe, lê bêbextiya serokên partîzan ên Kurd rolê herî mezin lîstiyê ku dagirkirina Kurdistanê dirêj bibe.

Di pirtûka xwe ya "Dewleta Kurdî: Xebat ji bo Mayînê" de, ez bi baldarî van mijaran raxistim:

1. Têkoşîna min ji bo damezrandina awayên bandor ji bo rizgarkirina Kurdistanê û xelaskirina gelê Kurd ji labîrenta Peymana Sykes-Picot ya 1916, Peymana Lozanê ya 1923, biryarên Konferansa Tehranê ya 1943 û peymanên din ên aşkera û veşartî yên hêzên mezin û hêzên dagîrker—mîratgirên Sykes-Picot, Lozan û Tehranê.
2. Têkoşîn û pozîsyonên neteweperwerî yên min di konferans, civîn, demostrasyon, hevpeyvînên TV û çapemeniyê de, û nivîsandina gotar, lêkolîn û pirtûkan. Min bersiv da hemû pirsan û encamên raman û çalakiyên xwe bi peyvên bijarte kurt kir.
3. Tecrûbe û pozîsyonên taybet ên min—girtiyek siyasî di zîndanên sûkûnê yên Sûriyê di 1960'an de, peşmergeyek di çiyayên Başûrê Kurdistanê di navbera 1982-1984'an de, û nîşandayek siyasî ku ji aliyê piraniya hêzên dagîrker ên Kurdistanê ve fermana "zindan an jî kuştinê" li min hatibû dan.
4. Têkoşîna min li herêmên Kurdistanê ji bêztirî şêst salan, ku ez bi çavên xwe şahidê fedakariyên mezin û berxwedana qehremanî ya gelê Kurd bûm. Her wiha min kêmasîyên tevgera azadiya Kurdî diyar kir û bi zelalî û şeffafî raxist, û rêbazek—tevî planeke alternatîf—ji bo rizgarkirina Kurdistanê pêşkêş kir.
5. Bi hewldanên xwe yên şexsî, min dezên Konferansa Tehranê ya 1943 derxist holê, ku ji bo gelê Kurd ne

kêmtir xeter bû ji Peymana Sykes-Picot ya 1916 û Peymana Lozanê ya 1923.

6. Min li ser bandora dîroka malbata xwe û serokên Kurd li ser min nivîsî—wek bavê min General Mustafa Barzanî, Apo Osman Sabrî, Profesor Cemal Nebez, Parêzer Kamil Zhir, Dr. Celal Reşîd Ehmed, General Ezîz Eqravî, Şêx Mihemed Salih Gaburî, û yên din ku ez bi xwe nas dikir. Min ji azadiya wan hêvî girt û li gel wan têkoşîn kir.
7. Têkoşîna min li dijî fendên hêzên dagîrker ên Kurdistanê û ajanên wan, Kurd û ne-Kurd bû. Hewlên wan yên kuştin û şaşkirina şexsiyetê min bi ser neket.
8. Di pirtûka xwe "Dewleta Kurdî: Xebat ji bo Mayînê" de, min carek din bi awayekî zelal xuyakir ku ez bi berxwedana gelê xwe yê qehremanî di dîrokê de, li ber qirkirina neteweyî û nijadperestiyê ku armanca wan rûxandina gelê Kurd bû, pozbilind im. Lê hemû hewlan têk çûn, wek ku nikaribûn baweriya min ya bi serxwebûna Kurdistanê bisernekin.
9. Min gelek caran behsa serokên Kurd kir ku ji bo serxwebûna Kurdistanê şer kirin, wek Şêx Mehmûdê Hêfîd, Keyê Kurdistanê (1919-1924); General Îhsan Nûrî Paşa, serokê hikûmeta Kurdistanê li Çiyayên Agiriyê (1927-1930); û Qazî Mihemed, serokê Komara Kurdistanê li Mehabadê (1946).
10. Ez her wiha bi zêdeyî behsa zanyarên neteweyî yên Kurd kir ku ji bo serxwebûna Kurdistanê têkoşiyar, wek Dr. Cemal Nebez, Parêzer Kamil Zhir, Dr. Cemal

Reşîd Ehmed, Endazyar Bruska Îbrahîm, Şêx Mihemed Salih Gaburî, Şêx Omer Xerîb, û yên din. Têkoşîna min li gel wan ji bo belavkirina ramana neteweperweriya Kurdî û li dijî dagîrkerî, menfeyên şexsî, eşîrî, partîzanî û herêmî bû.

11. Di pirtûka xwe "Dewleta Kurdî: Xebat ji bo Mayînê" de, min serkeft û pabendbûna xwe ya bi tenê rêyek—têkoşîna ji bo serxwebûna Kurdistanê—berbelav kir. Ev di têkiliyên min yên navneteweyî de, ji Rojhilata Dûr heta Rojavaya Dûr, diyar bû. Di rastî de, ev hêz li hev dijî bûn, lê min wek nakokî nedît, ji ber ku ez têkiliyên xwe bi hemûyan li ser bingehekê ava kiribûn: têkoşîna ji bo dewleteke serbixwe ya Kurdî. Ez ne peyrewê blokek Rojhilat an Rojava bûm, ne jî alîgirê dîktatorî an demokrasiyê. Ji ber vê yekê, ez li her derî—dewlet û rêxistin, bêyî îstisna—xistim, û hêvî dikir ku bersivê bibînim ji bo pirsê: Çima Kurdistan bê dewlet ma? Di têkiliyên min de nakokî tune bû, ji ber ku tenê armanca min serxwebûna Kurdistanê bû, û tu armanc nikaribû cihê wê bigire.

Min qet li pey rêbazek neçû ji ber ku ew min qebûl kiribû. Di nav serokên cîhanê yên ku min lê dît in de, Muemer Qadaî, serokê Lîbyayê, di 1997'an de, û Tony Blair, serokwezîrê Brîtanî, di 2005'an de hebûn. Min ji wan re bi zelalî got ku causeya Kurd tenê serxwebûna Kurdistanê ye—tiştek din nîne.

12. Di pirtûka xwe "The Kurdish State: A Struggle for Survival" de, ez bi dehên pirtûk, sedên gotar,

hevpeyvînen TV û çapemeniyê, û beşdariya xwe ya konferans, semînar û civînan ên navneteweyî yên Swîsre, Awistîrya, Îtalya, Rûsya, Danîmarka, Norwêç, Almanyayê, Amerîka, Lîbya, Qeter û welatên din de behs kirim.

13. Ez herî pêşîn – û dawîn – Kurd bûm, wek Kurd, ku vîretek fermî ji Neteweyên Yekbûyî wergirt ku di 1988an de li serdana şûneyeke lêkolînê ya li qaîdeya NYê bibe, derbarê rewşa 8,000 Kurdên Barzanî yên ku Iraq di 1983an de revandin. Kurdên din jî çûne NYê, lê ew wek Iraqî yan bin nasnavên din beşdar bûn.
14. Hinek hewl dan ku min bi tawan yan zextê bikin ku ez jî wek partiyên Kurdî armançek heman bigirim: otonomî yan federalîzm. Min ji her kesekî Kurd yan neKurd pere qebûl nekir. Gava yek ji wan pere pêşkêşî min kir û min red kir, min got: "Tu dizanî ku ez milyarder im?" Ji heyirî man û got ku nizane. Min bersiv da: "Zengînî bi rastî di pere de nîne, lê di pozîsyonên bingehîn de ye. Ez ne amade me ku pozîsyonê xwe ji bo hemû dewlemendiyên cîhanê bifiroşim."
15. Di pirtûka xwe "The Kurdish State: A Struggle for Survival" de, min bûyeran bi dadperwerî û adaletî tomar kir. Di vê yekê de, min ji canê şehîdên mezin – bi pêşî bavê min Îbrahîm Mella, Apo Osman Sebrî, General Mustafa Barzanî, Îdrîs Barzanî, Dr. Cemal Nebiz, û Albay Muemmer Qedafî (Xwedê wan bi rehmê bîne) – hêz û îrade stend. Ew di jiyana min de

rolek mezin lîstin û bandorek mezin li ser bûyerên min kirin.

16. Min bûyerên pirtûka xwe "The Kurdish State: A Struggle for Survival" bi rêza demê tomar kir, ji kevnar heta nûjen, da ku xwendekarên zanistê dikarin dîroka xwe bi şopandinê bibînin – bi roj, meh û salan. Ev pirtûk dikare bibe romanek, rêzefîlmeke bi sed beşan, yan fîlmek sînema yê ku têkoşîna Kurdî ya ji bo serxwebûna Kurdistanê nîşan bide... Bi dilê xwe hêvîdar im ku ev piştî damezrandina dewleta Kurdî bibe. Ez bi tevahî red dikim ku di vê serdemê xirab de berhemeke wêjeyî yan sînemayî çêbibe, çimkî alîgirên otonomî û federalîzmê dê rastiyan bişkînin û têkoşîna min ya ji bo serxwebûna Kurdistanê pîs bikin.

Wek mînak, hinek serokên partiyên Kurdî yên ku ji bo otonomiyê dixebitin, dibêjin "Komara Mahabadê ya ku şehîd Qazî Mihemed di 1946an de damezrand, ji bo serxwebûna Kurdistanê nebû, lê ji bo otonomiyê bû!" Ji bo wan ne zehmet e ku bibêjin "têkoşîna min jî ji bo serxwebûna Kurdistanê nebûye."

Ji ber vê yekê, ez naxwazim alîgirên otonomî û federalîzmê têkoşîna min bişkînin, wek ku ew bîranînên Apo Osman Sebrî, Dr. Îsmet Şerîf Wanlî, Dr. Nureddîn Zaza û yên din jî bişkandin – bîranînên ku tenê piştî mirina wan hatin çapkirin. Ew xwe gihandinê kirin û bûne parêzvanên mîrasa filozofên neteweperwer ên Kurdî wek Apo Osman Sebrî û Dr. Cemal Nebez. Ji ber vê yekê, ez xwe dinivîsînim,

diweşînim û belav dikim, da ku piştî mirina min kes nikare wê biguherîne.

Pirsgirêka dewleta Kurdî yek ji kêş û pirsgirêkên herî zehmet û aloz e, ji ber vê yekê min mecbûr ma ku ez qutiya reş a "firokeya" Kurdistanê ya ku her carî li ser bêdengî dikeve vekim, da ku ez rastiye li dû pelên wê yên ku her carî dibin sedema ketina wê di bêdengiyê de—û bêdawî bûna biserneketin û trajediyên—bînim holê. Min bê gumanî îspat kir ku ew nikare rêwiyên xwe—gelê Kurd—bi ewlehî bigihîne peravên serxwebûnê. Ango, ez hemû pirsgirêkên veşartî û aloz li ser mase avêtim bê bêhnfirehî. Min biryar da ku ez ji dahêneriya herî mezin a mirovahî sûd bistînim: nivîsîn. Bê wê, nifşên pêşerojê êdî qet nezanibana zanist û vedîtînin wanên berê wan. Min nivîsî da ku nifşên pêşerojê sûdê werbigirin, da ku ew ne hewce bin ku ji sifirê dest pê bikin wek min, û ne hewce bin ku sedsalek din derbas bikin ku bigihîjin heman encaman— û jiyan xwe li ser ceribandî û xeletiyên wîda bikin. Ez ezmûna xwe pêşkêş dikim da ku ew li ser wê ava bikin, çimkî heke min encamên ku ez niha gihîştîyame di destê min de bûna, şerê min bi awayekî gelekî cuda dest pê kiribû. Ez ne xwe, ne dema xwe, ne tenduristiya xwe, ne jî malbat û dewlemendiya xwe li ser tiştên ku bi serxwebûna Kurdistanê re têkiliyê nedin wîda nekiri bû—bi taybetî hewla min a bêtêr ku ez li ser rêberên partîzan ên Kurd îqna bikim ku pêdivî bi Kurdistana serbixwe heye. Wan ji min çêtir dizanin, lê ew tenê ji bo normalîzekirina bi

dewletên dagîrker ên Kurdistanê dicivin û qet bi serxwebûnê bawer nakin.

Heke min encamê dizanibû, ez ê bi awayekî cuda dest pê bikira. Lê vegerandina demê ne mimkun e, lê ji bo nifşa nû ya xortên Kurd gelek hêsentir e ku ew berxwedana xwe li ser rêya rast bidomînin, li gor encamên ku ez gihîştîyame—ji bo rastî û dadî, ji bo azadiya gelê Kurd û serxwebûna Kurdistanê. Gava mirin tê, ew qet kesî carek din nade ku şaşiyên xwe rast bike. Jiyan dubare nabe, ne mîna dibistan û zanîngehên ku îmtîhanên zêde tene pêşkêş kirin.

Ezmuên ku ez pê re rûbirû bûm û derbas kirim hemû ast û alîgiriyan civaka Kurd dihewandin, hin ji wan gelekî neyînî bûn.

Eva ku min nivîsîye ne texmîn an zanebûn e, lê ezmûnên rastîn û pratîkî ne bi koma, çîn, û fraksiyonên her herêmên Kurdistanê—bi hemû partî û tevgerên siyasî, civakî, çandî, hatta akademîk, ku mixabin ji yê din cuda nebûn.

Ez ezmûna xwe ji we re dinivîsim, çimkî ez naxwazim ku hûn wê dubare bikin. Heke em wê bikin, em ê barê gelê xwe yê ku nikare hilgire zêde bikin. Milyonên şehîdên ku gelê me yê qehreman ê Kurd qurban kirine—di komkujiya Enfalê de, li Helebceyê, Barzanî, Feylî, koçberî û qetliyama gelê me li Kerkûk, Şengal, Efrîn, Kobanî û Serêkaniyê—encama siyaseta xayîn ên partîzan in. Dem hatiye ku em bibêjin: Bês! Ev qurbanîyên mezin bes bûna ku Kurdistanê deh caran azad bikira.

Ji ber vê yekê, bi şanazî û fedîkarî, ez pirtûka xwe ya bi navê "Dewleta Kurdî: Şerê Jiyanê" wek diyariyekê ji nîfşa nû ya Kurd re pêşkêş dikim—bê ku tiştek li benda xwe bimînîm, ji ber ku ya ku min kir wezîfeya min bû li hember gelê mezin ê Kurd û welatê pîroz ê min, Kurdistanê, wek ku şîretê bîra min dikir. Şerê min qet ji bo razîbûna kesekê an xweşnûdîkirina partiyekê nebû—ew paqij û dilsoz bû, ji bo avakirina dewleteke Kurdî.

Bi xwendina min a pirreng, min dadmendiya davê Kurdî nas kir—davekî wisa dadmend ku ne-Kurd jî dikarin ji bo serkeftina gelê mezin ê Kurd ê ku di navneteweyî û herêmî de hatî cefadarî û xiyaretê şer bikin.

Ez zilmê qehr dikim û ji azadî, rastî û dadî hez dikim. Zilmê ku li ser gelê Kurd tê ne ji ber ku ew zeîf in—lê ji ber ku ew wisa xurt in ku hêzên herêmî û cîhanî ji wan ditirsin ku eger ew serxwebûnê bistînin, dê statû û şaristaniya xwe ya dîrokî ya hêzdar bistînin.

Kê ku bixwîne û tiştên ku min nivîsîne fam bike, dê bibîne ku ez ji destpêkê bawerî bi şoreş, guhertin û pêşketinê ji bo azadiya gelê Kurd û serxwebûna Kurdistanê dikim. Min qet davêkî ji şer ji bo dewleteke Kurdî çêtir nedît.

Min hevkêşeyeke siyasî jî ji bo şerê Kurdî derxist, ku hatiye qutqutîn û guhertin bo otonomî, federalîzm, demokrasî, û prensîbên din ên ku şerên çorsane li hember hêzên dagîrker ên Kurdistanê dixwazin—encama wan kuştina, koçberkirina, û wêrankirina gelê Kurd e. Dema ku van hêzan zeîf dibin, ew bangê danûstandin û peymanên aştiyê dikin, ku di heman demê de ruhê şoreş û berxwedana

Kurdan bi dayina meaş û pozîsyonan wêran dikin. Yên ku red dikin, tèn paşxistin an jî ji aliyê ajanên razber ve tèn kuştin. Dema ku dagîrker hêza xwe vedigerînin, ew sozên xwe dişkînin û şerên nû destpê dikin, wek ku di 1970 û 1974'an de bû. Ev çerx dê heta roja qiyametê dubare bibe. Ji ber vê yekê, ez li ser avakirina dewleteke Kurdî disekinim ku şer û pevçûnên bi gelên cîran re ji bo hertimî biqedîne. Di 9ê kanûna pêşîn a 2013'an de, ez bi nexweşîyeke giran ketim—halekî ku hê jî têdim, û bi pirsgirêkên tenduristiyê yên din re, min neçar kir ku ez li malê bimînim û bêkar bimînim. Dibe ku nexweşîya min, wek 99% ê nexweşiyên gelê Kurd, ji siyasatên bêhêvî û nehêja rêberên partiyên Kurd derketibe—kesên ku ne li gor tevgera azadîxwaziya gelê bêhtir ji 60 milyon kesî ne, ku divê armanca wan serxwebûn be. Lê ew li şûna welatî malbat, eşîr, û partî danîn; li şûna ala neteweyî serok; û li şûna sirûda neteweyî, raman, ewlehî, û rastiye berjewendiyên kesane danîn—bi awayekî trajîk.

Di vê pirtûka xwe de, min carekê din ji xwendevanê hêja xwest ku ew berfireh li berê xwe bidin pirtûka min: "Otobiyografiya Min Û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê".

Li jêr sernavên heft beşên cilda yekem a "Otobiyografiya Min Û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" ne:

1. Dijberên Serxwebûna Kurdistanê: Peymana Sykes-Picot (1916), Peymana Lozanê (1923), Û Konferansa Tehranê (1943).

2. Xapandî Û Têkoşerên Azadiya Kurd Bi Nivîsên Min Û Nivîsên Wan.
3. Kesayetên Mezin ên Netewa Kurdî Wekî Ku Min Nas Kirin (1946–1988).
4. Têkoşîna ji bo Serxwebûna Kurdistanê Dijminên Hevkar ên Dagirkeran Dide Aşkera Kirin (1989–2000).
5. Têkoşîna Min ji bo Ku Adalet Di Kurdistanê de Nemire (2001–2008).
6. Projeya Min ji bo Serxwebûna Başûr Û Rojavayê Kurdistanê (2009–2013).
7. Ku Dehşetên Kuştin Û Tecawiza Komî ya Li Ser Kurdistanê Dê Biqede? (2014–2023).

Gotineke girîng ev e ku min ji bo her beşê "Otobiyografiya Min Û Têkoşîna Min ji bo Serxwebûna Kurdistanê" pêşgotinek nivîsandiye. Her wiha, min ji hin hevalên xwe yê ku tevî têkoşîna min bûne, xwest ku pêşgotinên hin beşan binivîsin. Ji bilî vê, min ji hin têkoşerên azadî û kesayetên navdar ên netewên din jî xwest ku ramanên xwe binivîsin Û piştgirî bidina mera Kurdî – bi taybetî li ser mijara sereke ya pirtûka min: serxwebûna Kurdistanê.

Min ji hemû aliyan – çepgir, rastgir, îslamîst, êzidî, hunermend, akademîsyen Û karker – piştgirî qebûl kir, çimkî îro em ne di şerê siyasî an îdeolojîk de ne, lê di têkoşîna azadîya neteweyî ya Kurdistanê de ne, ku ji aliyê hemû hereketan ve piştgirî dixwaze.

Ji navên kesên ku pêşgotin nivîsandine, hin ji wan ev in:

1. Prof. Cemal Nebez Û Ferhad Ebdulqadir ji bo Beşa 1em pêşgotin nivîsandin.

2. Mîr Eqravî Û Elî Mihemed Salih Gebûrî ji bo Beşa 2em pêşgotin nivîsandin.
3. Hawre Baxewan, Azad Mîran Û Yûsif Nasro ji bo Beşa 3em pêşgotin nivîsandin.
4. Bruska Îbrahîm, jina wî Armgard Îbrahîm Û Xalid Reşîd ji bo Beşa 4em pêşgotin nivîsandin.
5. Goran Nozad Elî Û Fethi Benxelîfe ji bo Beşa 5em pêşgotin nivîsandin.
6. Goran Candan Û Dr. Xalîl Cundî ji bo Beşa 6em pêşgotin nivîsandin.
7. Prof. Dr. Îsmâîl Beşîkçî ji bo Beşa 7em pêşgotin nivîsandin.

Min nivîsand, da ku ez wekî kevirê ku di avê de diçe Û şop nake, nemirim. Min nivîsand, ji ber ku ez ne tenha têkoşerekî zilmê li Kurdistanê me, lê têkoşerekî zilmê li seranserê cîhanê me. Mirovahî dê qet di aşîtî û dadwerî de bijî, heta ku dagîrker ji her derê neyên derxistin.

Wek Kurdek, wezîfeya dîrokî ya min bû ku ez zilmê ji gelê xwe rakim û ji wan re bibêjim: Bês! Bês ji xwe biparêzin û bi nazikî ji dagîrkeran demokrasî û mafên mirovan dixwazin! Divê gelê Kurd êrîşê bike—parastina herî baş— û divê ew biryara Xwedê ("çav bi çav") bi cih bîne, wek ku min di lêkolîna xwe ya bi navê "Plana Rê û Alternatîf" de rave kir, ku ez wek hişyariya dawî ji hêzên dagîrker (Sûriye, Iraq, Tirkiye, Îran, û Yekîtiya Sovyet ê berê—Ermenistan û Azerbaycan) dibînim, ku divê hemû leşkerên xwe ji Kurdistanê derxin. Tawên ku ew li gelê Kurd kirine bê ceza namînin.

Bila wan bizanin ku ew dagîrkerên welatê me, Kurdistanê, ne û divê bi xwe ji bo parastina şanaziya xwe herevin—berî ku şêrên netê Kurdistanê, xwediyên rastîn ên Kurdistanê, wan derxin.

Di dawiyê de, hêvî dikim ku ev pirtûk bibe çavkanî ji bo rewşenbîr û lêkolînerên serbixwe yên Kurd û ku ji bo hemû beşên gelê Kurd sûdê bibe—bi taybetî yên ku ji bo azadkirina Kurdistanê dicivin, davê pîroz ê ku ez bawerî pê dikim û ji bo wê şer kirim. Mixabin, min nikarî wê bi dest bixim, lê ez dua dikim ku Xwedê demê bide min ku ez bînim serxwebûna Kurdistanê û damezrandina dewleteke Kurdî. Amin, Xwedayê alemîn.

Encam û banga min ji bo mayinê

1. Dema ku qanûnên dewletên dagirker qet mafên mirovî yên bingeîn nadin Kurdan- bila mafên neteweyî bimînin- û Kurd hê jî bi kuştin, koçberkirin û şikestina rûmet, milk û ciyên pîroz hatine xeternak kirin ji parçekirina kolonyal a Kurdistanê ve.
2. Dema ku qanûnên ilahî (ku bi îslamê şîî li Îranê û bi îslamê sunî li Tirkiye, Sûriyê û numayendeyên wan wekî DAIŞ, Hêzên Teblîgata Gel û Hizbullah) mafên Kurdan nadin.

3. Dema ku qanûnên navneteweyî (ku bi NY, YE, NATOyê ve têne temsîl kirin) Kurdan nas nakin- bila mafên wan bimînin.
4. Dema ku pêşengên partîzan yê Kurd namînin ku gelê xwe biparêzin- li hember Îranê ji bo Iraqê, li hember Iraqê ji bo Îranê, li hember Tirkiyeyê ji bo Sûriyê, li hember Sûriyê ji bo Tirkiyeyê, li hember DAIŞê ji bo Amerîkayê, an jî li hember Amerîkayê ji bo Sovyetan şer dikin- hemû jî di heman demê de ji bo kelkê dagirkeran di nav xwe de şer dikin, jiyan û çavkaniyên Kurdan bi zêha dikin bêyî ku misogerek ji bo Kurdistanê bi dest bixin.
5. Gava mirovatî û prensîbên wê têk diçin— bi awayekî delîberane an bêhemdî— gelê Kurd ti çareya wî nayê ji bilî ku rabike, xwe bi xwe ve bigre û bi her awayekî ku pêwîst be, di wext û cîhê ku ji dagirkeran re nayê, xwe û mafên xwe bide nasîn.

Vediya erkê Kongreya Nîştîmani ya Kurdistanê (KNC) û Hikûmeta Kurdistanê ya Derveyî Welat— ku têkoşînê bi rêve bibin û bi avakirina birêkûpêkeke neteweyî ya xurt û yekgirtî. Divê hikûmeta derveyî welat polîtîka û biryarên ku civaka Kurd re ava bike, xurt bike û wê ber bi rizgarî û dewletiyê ve bibe, amade bike.

Teney dewleteka Kurd gelê Kurd diparêze.

Wekî şehîdê Qamişlok Dr. Mihemed Meşûqê Xeznawî got:

"Trajedî ev e ku tu di navbera xewn û rastiye xwe de bisekinî, ku rastiya te neberbir e û xewnên te pêk nehatine. Loma divê tu rabike, bav û kalên te di 29 serhildanan de rabûn— bila ya te ya 30em be:
Serhildana ji bo serxwebûna Kurdistanê,
serhildana ji bo parastina hebûna Kurdî."

Banga min ji hemû kesên ku dixwazin ji bo Mayîne têkoşîne bikin:

Xulaseyek Kurt: Tiştên ku li Kurdistanê diqewimin û çî divê berî ku dereng be were kirin

Her hewla ku miradê dewletên ku Kurdistan dagir kirine û partî û sazîyên kurdî rast bibe, bêguman hem dem û hem jî îmkanên kurdan di winda dike.

Ji ber ku dewletên ku Kurdistan dagir kirine û partî û sazîyên kurdî ne cahil in ne jî bêaqil in ku hewceyê hişyariyê bin. Belki ew erkên xwe wekî ku di Biryara Konferansa Tehranê ya 1943an de hate plan kirin, bi awayekî bilind û zêrekî pir zêde pêk tînin.

Divê herkes bizane ku her têkoşîna kurdî ya herêmî, ya partî an jî bêpartî, ji bo her mafekî kurdî; mafên siyasî, demokratîk, dijîna hevûdu bi hev re, birayatiya gelan, xweserî, federalîzm, konfederalîzm an jî ta împêratoriya kurdî di nav sînorên siyasî yên dewletên dagirker de, bi rastî pêkanîna Peymana Sykes-Picot û Peymana Lozanê ya emperyalîst e. Ew dem û îmkanên kurdan di winda dike û di bin sirûşên berxwedan û sekinê de, mixabin, tenê xizmeteke bêpere ya ji bo dujmin (dewletên dagirker) e da

ku dagirkirina Kurdistanê heta hezarsala sêyem bidome. Lê berxwedan û sekin tune ne tenê di hezarsala sêyem de namîne, belkî di dehsala sêyem jî êdî tune be. Ev êsta tişt a ku dewletên dagirker dixwazin pêk bînin e.

Divê têkoşîna kurdî ya rastîn tenê ji bo avakirina Dewleta Kurdî û tenê ji bo Dewleta Kurdî be, da ku dem û îmkanên kurdî neyê windakirin û berxwedana kurdî di têkoşînek derewîn de ji bo tiştên bêhêja yên jor hatine behs kirin neyê zehfekirin.

Pêşî û herî pêşî, divê her kesê ku dixwaze ji bo jîman têkoşîne vê pirtûkê baş bixwîne, da ku bi rastî bizane ka hêzên xwe li kû derê bide û vê yekê berî ku dereng be bike, ji ber ku dem dilnêr e û carekê diçe nakeve.

Hin kes vê xulaseyê fêm nekirine, ji ber ku kesê ku pereyê neheq dixwe nikare ji mafê heqê biparêze an jî ji xeyalên xwe nehatiye xwe vekirin.

Têkoşîn ji bo jîman mafekî kurdî ya meşrû ye, ji ber ku hebûna kurdan hê jî di bin tehdîda qirkirinê de ye.

Têkoşîn ji bo Dewleta Kurdî bi xwe têkoşîna rastîn a ji bo jîman e, ji ber ku tenê Dewleta Kurdî dikare xwîna kurdî, milkê wî û rûmetê wî biparêze.

Her kesê ku ji bo tiştêkî din ji Dewleta Kurdî, li dijî derdorê neyînî yê dorpêçê kurd û Kurdistanê dîtekoşe û berxwedan dike, di rastî de hêz û îmkanên xwe di berxwedaneke ku bi tu awayî nakeve ser azadiya gelê kurd û serxwebûna Kurdistanê de diweşîne.

Di mijara berxwedanê de, beq morekê herî jêhatî yê berxwedanê û lihevkarina xwe bi derdorê ye, çi neyînî be

jî. Di vê derbarê de zanyarên tekrîbeya jêrîn li ser beqê kirine:

Beqek danav ava kel de, û germahiya avê hêdî hêdî zêde kir. Lê beq di avê de ma û li dijî germahiya bilind berxwedan kir û lê hat. Lê dema germahiya avê pir bilind bû û beq nikaribû tolhildanê, hewl da ku ji ava kel hilpeke, lê nikaribû. Ji ber ku reaksiyonên wî yên erênî li hember guherînên neyînî yên dorpêçê tune bûn, ji ber ku ew tenê bi berxwedan, lihevkirin, asayîkirin û dijîna bi derdorê re kêfxweş bû. Wê hingê wî karîna xwe ya hilpekişînê winda kir, ji ber ku hêza ku wî berê di dest de dihat û bi wê dijiya, berxwedan dikir, xwe diguhazand, asayî dibû û bi derdorê re dijiya, wê winda kir.

Beqê berxwedana xwe ya li dijî derdorê neyînî bi neyînîyeke bilind domand, heta ku mir. Ma kurd jî hîn ji vê tekrîbeya zanistî têne hişyar kirin? Bi taybetî ewên ku ji bo Dewleta Kurdî natekoşin û tercîh dikin ku tenê bi berxwedan, lihevkirin, asayîkirin û dijîna bi derdorê neyînî re bisekinin - derdoreke ku bi pêşî biryara qirkirina kurdan daye.

**Lê belê dewleta kurdî bêyî guman tê,
heza nebeja dijmin jî.**